Poveştile neterminate ale Numenorului şi Pământului de Mijloc este o colecţie de povestiri care se întind în timp de la Zilele de Odinioară ale Pământului de Mijloc, până la sfârşitul Războiului Inelului, şi cuprind o varietate întreagă de elemente, precum relatarea plină de culoare a lui Gandalf despre cum a ajuns el să-i trimită pe gnomi la vestita întâlnire de la Fundătura, apariţia lui Uimo, Domnul Mării, în faţa ochilor lui Tuor pe coasta Beleriandului, şi descrierea exactă a organizării militare a Cavalerilor din Rohan. Cartea conţine singura poveste care a supravieţuit din lungile evuri ale Numenorului, înaintea scufundării acestuia în mare, şi tot ceea ce se cunoaşte despre cei Cinci Vrăjitori, Palantfrii, legenda lui Amroth şi alte asemenea subiecte.

Despre Anexele la Stăpânul Inelelor, J.R.R. Tolkien scria în 1955: „Cei care apreciază cartea doar ca un «roman de aventuri eroic», şi consideră «evenimentele neexplicate» ca parte a efectului literar, vor ignora Anexele, şi bine fac”. Poveştile neterminate sunt destinate, în mod explicit, celor care, dimpotrivă, n-au explorat suficient Pământul de Mijloc, limbile sale, legendele, politica şi regii săi.

Christopher Tolkien a editat această culegere şi este autorul Introducerii. De asemenea, a redesenat harta pentru Stăpânul Inelelor la o scară mai mare şi a reprodus singura hartă a Numenorului, desenată vreodată de J.R.R. Tolkien.

J.R.R. Tolkien

POVEŞTI NETERMINATE

ALE NUMENORULUI ŞI PĂMÂNTULUI DE MIJLOC

Editate de CHRISTOPHER TOLKIEN

Traducere din limba engleză IRINA HOREA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României TOLKIEN, J.R.R.

Poveşti neterminate / J.R.R. Tolkien; trad.: Irina Horea; ed. Christopher Tolkien.

— Bucureşti: RAO International Publishing Company, 2005 ISBN 973 – 576 – 895-X

I. Horea, Irina (trad.)

II. Tolkien, Christopher (ed.)

821.111 – 31 = 135.1

RAO International Publishing Company Grupul Editorial RAO Str. Turda nr. 117 – 119, Bucureşti, ROMÂNIA

J.R.R. TOLKIEN Unfinished Tales

Originally published in English by HarperCollins Publishers Ltd under the title Unfinished Tales by J.R.R. Tolkien.

Tiparul executat de R.A. „Monitorul Oficial” Bucureşti, România

2005

ISBN 973 – 576 – 895-X

Nota editorului englez în diverse părţi ale volumului de faţă a fost necesară marcarea în mod diferit a autorului şi editorului, întrucât adnotările sunt multiple şi variate. Autorul apare, pe tot parcursul primelor texte, cu un corp de literă mai mare; atunci când editorul intervine în vreunul din aceste texte, comentariul său este marcat cu un corp de literă mai mic şi cu stare (spre exemplificare, vezi pg. 405. În Istoria lui Galadriel şi Celeborn, unde textul editorului predomină, se foloseşte tabularea inversă. În Anexe (şi în Continuarea poveştii lui „Aldanon şi Erendis”, pg. 285 şi urm.) atât autorul cât şi editorul sunt marcaţi cu un corp de literă mai mic, citatele din autor

fiind retrase de la margine (de ex.: pg. 217 şi urm.).

Notele la textele din Anexă sunt date ca note de subsol, şi nu ca referinţe numerotate; iar adnotările autorului la un moment dat într-unul sau altul din texte sunt indicate peste tot cu paranteze drepte: [nota autorului].

Nota traducătorului în traducerea de faţă, trimiterile la paginile din Silmarillion s-au făcut la prima ediţie în română (Editura Rao, 2003), iar cele din Stăpânul Inelelor – la ediţia din 2002.

INTRODUCERE

Problemele cu care se confruntă cel căruia i s-au dat în grijă scrierile unui autor decedat sunt greu de rezolvat. Unii dintre cei aflaţi în această situaţie pot să opteze pentru varianta de a nu da publicităţii materialele respective, cu excepţia poate a textelor aflate practic în varianta finală la data decesului autorului. În cazul operelor nepublicate ale lui J.R.R. Tolkien, aceasta ar părea, la prima vedere, opţiunea preferabilă; întrucât el însuşi, deosebit de critic şi de meticulos cu propriile sale scrieri, nu s-ar fi gândit nicio clipă să permită publicarea nici măcar a povestirilor cât de cât întregite din volumul de faţă, fără o muncă asiduă de cizelare.

Pe de altă parte, natura şi scopul acestor ficţiuni ale sale îmi par acela de a-şi plasa chiar şi poveştile abandonate într-o anumită poziţie. Am considerat că ar fi fost de neconceput ca Silmarillion să nu vadă lumina tiparului, în ciuda textului neordonat şi în ciuda intenţiilor tatălui meu – cunoscute, chiar dacă neîmplinite în mare măsură – de a aduce modificări textului; dată fiind situaţia, m-am gândit, după îndelungi ezitări, să prezint opera nu în forma unui studiu istoric, un complex de texte divergente legate între ele prin comentarii, ci ca o entitate completă, caracterizată prin coeziune. Naraţiunile din volumul de faţă sunt de o cu totul altă natură; luate împreună, ele nu

constituie un întreg, iar volumul nu este altceva decât o antologie de scrieri, disparate ca formă, intenţie, finalizare şi dată la care au fost concepute (chiar şi în modul în care le-am redactat eu), având ca temă Numenorul şi Pământul de Mijloc. Dar argumentul pentru a le da publicităţii nu diferă în esenţă, deşi e mai puţin percutant, de argumentul care justifică publicarea volumului

8 POVEŞTI NETERMINATE

Silmarillion. Cei care cu siguranţă nu au dat uitării imaginea lui Melkor şi a lui Ungoliant privind în jos de pe creasta Hyamentir spre „câmpiile şi pajiştile Yavannei, aurii sub înaltele grâne ale zeilor”; sau umbra armiei lui Fingolfin în primul răsărit de lună în Apus; sau pe Beren, cu înfăţişare de lup, pândind sub tronul lui Morgoth; sau lumina silmarilului, dezvăluită dintr-odată privirilor în întunecimea Pădurii Neldoreth – vor găsi, sunt sigur, că imperfecţiunile formei acestor basme pălesc în prezenţa vocii lui Gandalf (auzită acum pentru ultima oară), luându-l în răspăr pe semeţul Sauron la întrunirea Sfatului Alb în anul 2851, sau descriind în Minas Tirith, după încheierea Războiului Inelului, cum de s-a întâmplat să-i trimită pe gnomi la petrecerea de la Fundătura; în faţa înălţării lui Uimo, Domnul Apelor, din mare la Vinyamar; în faţa lui Mablung din Donath, care se ascunde „ca un şoarece” sub ruinele podului fortăreţei Nargothrond; sau în faţa morţii lui Isildur, pe când încerca să se smulgă din mâlul râului Anduin.

Multe poveşti din această antologie sunt elaborări ale unor subiecte spuse mai scurt sau cel puţin amintite în altă parte. Şi trebuie menţionat de la bun început că mare parte din acest volum nu-i va satisface pe cei care au citit Stăpânul Inelelor şi care, considerând structura istorică a Pământului de Mijloc drept o cale şi nu un scop, modalitatea de a povesti şi nu ţinta urmărită, nu prea se arată dornici să exploreze mai departe doar de dragul

explorării, nu doresc să afle cum erau organizaţi Cavalerii Obştii Rohan, şi categoric îi vor lăsa pe Oamenii Sălbatici în Codrul Druadan acolo unde i-au găsit. Cu siguranţă că tatăl meu le-ar fi dat dreptate. Într-o scrisoare din martie 1955, înainte de publicarea celui de-al treilea volum al Stăpânului Inelelor, tata scria:

Acum îmi doresc să nu mai fi promis niciun fel de anexă! Căci consider că apariţia lor în formă trunchiată şi comprimată nu va mulţumi pe nimeni: pe mine în niciun caz; iar cei cărora le place cartea doar ca un „basm istoric" şi consideră „orizonturile neexplicate" ca parte a efectului literar, vor ignora anexele, şi pe bună dreptate.

Nu mai sunt deloc sigur că tendinţa de a trata totul ca pe un fel de joc uriaş este cea mai bună – în orice caz nu pentru mine, eu fiind atras, în mod fatal, de acest gen de lucruri. Presupun că este un tribut

adus efectului ciudat pe care-l are povestea când se bazează pe structuri extrem de elaborate şi detaliate, privind geografia, cronologia şi limba, despre care mulţi pretind a fi doar „informaţii", sau „cunoştinţe".

În anul următor, tata nota într-o scrisoare:

...În vreme ce mulţi, asemenea dumitale, cer hărţi, alţii doresc indicaţii geologice, nu neapărat locuri; mulţi vor gramatici ale limbilor elfice, fonologii, exemple de texte; alţii indicaţii metrice şi prozodice... Muzicienii doresc melodii şi partituri; arheologii vor informaţii despre ceramică şi metalurgie; botaniştii – o descriere mai exactă a florei: mallorn, elanor, niphredil, al firin, mallos şi symbelmyne; istoricii vor detalii mai multe despre structura socială şi politică a Gondolinului; în alte scrisori mi se cer informaţii despre Căruţaşi, Harod, originile gnomilor, Morţii, beorningii şi cei doi vrăjitori (din cinci) despre care nu se spune nimic.

Dar indiferent care este opinia legată de acest gen de

întrebări, pentru unii – eu numărându-mă printre ei – mult mai important decât dezvăluirea unor detalii ciudate este să afle că Veantur Numenoreanul şi-a adus corabia Entulesse, „întoarcerea”, la Limanurile Cenuşii, lăsând ca pânzele să-i fie umflate de vânturile primăvăratice ale celui de-al şase sutelea an al celui de-al Doilea Ev, că mormântul lui Elendil cel înalt a fost făcut de fiul său Isildur pe culmea dealului de strajă Halifirien, că acel Călăreţ Negru pe care hobiţii l-au văzut în întunecimea ceţoasă de pe malul celălalt al Pontonului Cotuascuns era Khamul, mai-marele Duhurilor Inelelor din Doi Guldur – sau chiar că faptul că Tarannon, al doisprezecelea Rege al Gondorului, care nu a avut urmaşi (acest lucru este consemnat într-o Anexă a Stăpânului Inelelor), era legat de pisicile Reginei Beruthiel, fiinţe al căror mister încă n-a fost elucidat.

Construirea cărţii a fost dificilă iar rezultatul este destul de complex. Poate poveştile sunt „neterminate”, într-o măsură mai mare sau mai mică şi în varii sensuri ale cuvântului, necesitând chiar şi abordări diferite; în cele ce urmează voi spune câte ceva despre fiecare în parte, dar deocamdată voi atrage atenţia asupra câtorva trăsături generale.

10 POVEŞTI NETERMINATE

Cea mai importantă este problema „consecvenţei”, cel mai bine ilustrată de secţiunea intitulată „Istoria lui Galadriel şi a lui Celeborn”. Aceasta este o „Poveste neterminată” în sensul larg al cuvântului: nu e o naraţiune care se încheie brusc, aşa cum se încheie „Despre Tuor şi venirea lui în Gondolin”, nicio serie de fragmente, ca „Cirion şi Eorl”, ci un fir primar în istoria Pământului de Mijloc, care nu a beneficiat niciodată de o definiţie clară, cu atât mai puţin de o formă scrisă finală. Prin urmare, includerea naraţiunilor nepublicate şi a schiţelor de poveşti pe această temă implică din capul locului acceptarea istoriei nu ca o realitate imuabilă, cu existenţă

independentă, „relatată” de autor (în „rolul” său de traducător şi redactor), ci ca un produs tot mai elaborat şi schimbător al minţii sale. Când autorul însuşi a încetat să-şi mai publice scrierile, după ce le-a supus propriilor sale păreri critice şi comparatiste detaliate, informaţiile ulterioare despre Pământul de Mijloc ce vor fi găsite în scrierile sale nepublicate vor intra adesea în conflict cu ceea ce este deja „cunoscut”; iar noile elemente adăugate edificiului existent vor tinde, în asemenea cazuri, să contribuie mai puţin la istoria lumii inventate ca atare, cât la istoria invenţiei înseşi. În cartea de faţă, am acceptat de la bun început această situaţie; şi cu excepţia unor detalii minore, precum modificarea toponimiei şi a numelor de persoane (în cazul în care păstrarea formei din manuscris ar duce la confuzii exagerate sau la necesitatea unor spaţii disproporţionat de mari pentru explicaţii), n-am operat nicio schimbare doar de dragul consecvenţei cu operele publicate, în schimb am atras atenţia, de câte ori a fost cazul, asupra punctelor de conflict şi variaţiilor. Ca urmare, Poveştile neterminate se deosebesc în mod esenţial sub acest aspect de Silmarillion, unde un obiectiv esenţial, dar nu exclusiv al redactării a fost acela de a ajunge la o coeziune de fond şi de formă; şi cu excepţia unor cazuri menţionate ca atare, am considerat versiunea publicată a lui Silmarillion drept un punct fix de referinţă de acelaşi calibru ca şi scrierile publicate de tatăl meu, fără să iau în seamă

nenumăratele decizii „neautorizate” privind variantele şi versiunile rivale apărute pe parcursul conceperii sale.

În privinţa conţinutului, cartea este în totalitate narativă (ori descriptiva): am exclus tot ceea ce-a scris el despre Pământul de Mijloc ori Amon, de natură în primul rând filosofică sau speculativă; şi acolo unde uneori apar

asemenea aspecte, le-am lăsat deoparte. Din motive practice am împărţit textul în Părţi, corespunzătoare primelor trei Evuri ale Lumii, în mod inevitabil apărând unele suprapuneri, precum în legenda despre Amroth şi menţionarea sa în „Istoria lui Galadriel şi Celeborn”. A patra parte constituie un apendice care trebuie privit cu oarece îngăduinţă într-o carte intitulată Poveşti neterminate, deoarece textele pe care le cuprinde aceasta sunt eseuri cu aspect general şi discursiv, cu prea puţine elemente de „poveste” sau aproape lipsite de ele. Secţiunea despre Druedaini îşi datorează într-adevăr includerea iniţială poveştii despre „Piatra Credincioasă”, care alcătuieşte o mică parte a ei; această secţiune m-a determinat să le introduc pe cele despre istari şi palantfri, deoarece ele (mai ales prima) reprezintă aspecte care au trezit curiozitatea multor cititori, iar această carte a părut locul cel mai potrivit să cuprindă tot ce e de spus pe această temă.

Notele pot să pară în unele locuri prea numeroase, dar se va vedea că acolo unde abundă cu adevărat (ca în „Prăpădul de pe Câmpiile Stânjeneilor”), acest fapt se datorează nu editorului, cât autorului care, în scrierile sale ulterioare, a gândit în acest mod structurarea materialului, prin dezvoltarea în paralel a unor teme pe care le-a împletit cu note. M-am străduit permanent să stabilesc foarte clar ce ţine de munca de editare şi ce nu. Şi dată fiind abundenţa de material original care apare în note şi anexe, m-am gândit că este cel mai bine să nu restricţionez menţionarea paginilor în Indice numai la textele ca atare, ci să cuprind toate părţile cărţii, cu excepţia Introducerii.

De la bun început am presupus că cititorul cunoaşte suficient de bine operele publicate ale tatălui meu (în special Stăpânul Inelelor), căci altfel ar fi trebuit extins într-o foarte mare măsură elementul editorial, şi aşa abundent. Totuşi, am inclus câteva explicaţii

definitorii la aproape toate elementele cuprinse în Indice, în speranţa de a-l scuti pe cititor să caute referinţe în altă parte. Dacă explicaţiile noastre sunt inadecvate ori fără voie neclare, Complete Guide to Middle-earth [Pământul de Mijloc – Ghid complet] realizat de Robert Foster oferă o lucrare de referinţă admirabilă, după cum am descoperit eu însumi prin folosirea lui frecventă.

Urmează acum notele bibliografice la fiecare parte ca atare.

* * *

PARTEA ÎNTÂI I

Despre Tuor şi sosirea lui în Gondolin

Tatăl meu a spus nu numai o dată că prima poveste despre Primul Ev pe care a scris-o a fost „Căderea Gondolinului”, şi nu avem niciun motiv să ne îndoim de acest lucru. Într-o scrisoare din 1964, el declara că a scris-o „«din capul meu», în timpul unei permisii din armată pe motiv de boală, în 1917”, dată care alteori apare ca 1916, ori ca 1916 – 17. Într-o scrisoare din 1944, adresată mie, scria: „Am început să scriu [Silmarillion] în barăci militare, înghesuite, pline de zgomotele gramofoanelor”; şi, într-adevăr, câteva versuri în care apar cele Şapte Nume ale Gondolinului sunt mâzgălite pe dosul unui document care stabilea „ordinea responsabilităţilor într-un batalion”. Primul manuscris încă există, umplând două caiete mici; a fost scris la repezeală, în creion, peste care s-a revenit în mare parte cu cerneală şi cu nenumărate corecturi şi adăugiri. Pornind de la acest text, mama mea a făcut o copie curată, din cât se pare în 1917; dar şi la aceasta s-au făcut ulterior adăugiri importante, nu-mi pot da seama când anume, probabil prin 1919 – 20, când tata se afla la Oxford, făcând parte din echipa care lucra la Dicţionarul încă neterminat la acea dată. În primăvara lui 1920 a

fost invitat să citească un eseu la Clubul Eseiştilor din cadrul colegiului său (Exeter); şi a citit „Căderea Gondolinului”. Notele despre ceea ce dorise să spună drept introducere la „eseul” său au supravieţuit şi ele. Se scuza că nu a putut produce o lucrare critică, şi continua astfel: „Prin urmare, trebuia să citesc ceva deja scris, şi în disperare de cauză m-am decis asupra acestei poveşti. Până acum n-am scos-o la lumină, bineînţeles… Un ciclu întreg de întâmplări într-o lume elfică imaginată de mine a tot crescut de o vreme încoace (mai corect, a fost construit) în mintea mea. Unele episoade au fost notate în grabă… Povestea asta nu e cea mai bună dintre ele, dar singura care a fost revizuită până în prezent şi pe care îndrăznesc s-o citesc cu voce tare, chiar dacă revizia nu este suficienta”.

Povestea lui Tuor şi a Exilaţilor din Gondolin (astfel se intitulează manuscrisul iniţial al „Căderii Gondolinului”) a rămas neatinsă timp de mulţi ani, deşi tata, la un moment dat, probabil între 1926 – 1930, a scris versiunea scurtă, comprimată, a poveştii pentru a forma o parte din Silmarillion (un titlu care, întâmplător, a apărut pentru prima oară în scrisoarea adresată de el publicaţiei The Observer din 20 februarie 1938); versiunea a fost schimbată ulterior pentru a o armoniza cu viziuni modificate în alte părţi ale cărţii. Mult mai târziu a început să lucreze la o poveste complet refăcuta, intitulată „Despre Tuor şi căderea Gondolinului”. Din cât se pare, a fost scrisă în 1951, după ce Stăpânul Inelelor fusese încheiat, dar publicarea sa îndoielnică. Profund schimbată ca stil şi semnificaţii, totuşi păstrând multe dintre elementele esenţiale ale poveştii scrise în tinereţea lui, „Despre Tuor şi căderea Gondolinului” ar fi urmat să ofere întreaga legendă, cu toate detaliile, a scurtului capitol 23 din Silmarillion; din păcate, el nu a mers mai departe de momentul în care Tuor şi Voronwe au ajuns la ultima

poartă şi Tuor a zărit oraşul Gondolin în partea cealaltă a câmpiei Tumladen. Nu există niciun indiciu asupra motivelor ce l-au determinat să abandoneze povestea în acel punct.

Acesta este textul inclus în paginile de faţă. Pentru a evita orice confuzie, l-am reintitulat „Despre Tuor şi sosirea lui în Gondolin”, deoarece nu spune nimic despre căderea oraşului. Ca în cazul

tuturor scrierilor tatălui meu, există mai multe corecturi, şi într-o scurtă secţiune (când Tuor şi Voronwe se apropie de râul Sirion şi-l traversează) mai multe variante valabile în egală măsură; prin urmare, a fost necesară o oarecare muncă de editare.

Este remarcabil faptul că singura variantă completă scrisă vreodată de tata a poveştii despre timpul petrecut de Tuor în Gondolin, despre căsătoria sa cu Idril Celebrindal, despre naşterea lui Eărendil, trădarea lui Maeglin, jefuirea oraşului şi fuga celor care-au reuşit să scape din prăpăd – o poveste ce reprezenta un element central în felul în care-şi imaginase el Primul Ev – a fost istorisirea scrisa în tinereţe. Nu am nicio îndoială că această istorisire (cu adevărat remarcabilă) nu este potrivită pentru a fi inclusă în volumul de faţă. Este scrisă într-un stil extrem de arhaic, aşa cum scria tata la acea vreme, şi dă glas unor idei ale sale care nu mai corespund universului din Stăpânul Inelelor şi Silmarillion în formele în care acestea au văzut lumina tiparului. Ea aparţine primei faze a mitologiei, „Cartea poveştilor pierdute”: ea însăşi o lucrare substanţială, de un deosebit interes pentru cine e preocupat de originile Pământului de Mijloc, dar care ar necesita eventual un studiu de amploare şi complex drept prezentare.

II

Povestea Copiilor lui Hurin

Evoluţia legendei lui Turin Turambar este, în unele privinţe, cea mai întortocheata şi mai complexă dintre toate elementele narative ale istoriei Primului Ev. Asemenea poveştii despre Tuor şi Căderea Gondolinului, şi aceasta îşi are originea în primele începuturi şi încă mai poate fi găsită într-o naraţiune în fază timpurie (din ciclul „Poveştilor pierdute”) şi într-un poem lung, rămas neterminat, scris în versuri aliterative. Dar în vreme ce „versiunea lungă” ulterioară a lui Tuor n-a mers prea departe, tata a dus „versiunea lungă” ulterioară a lui Turin mult mai aproape de momentul

final. Se intitulează Narni Hân Hurin; această versiune este prezentată în paginile cărţii de faţă.

Există însă diferenţe marcante pe parcursul versiunii lungi a lui Narn, în sensul că povestea se apropie mult de forma perfectă ori finală. Secţiunea ultimă (de la Reîntoarcerea lui Turin în Dorlomin, până la Moartea lui Turin) a necesitat modificări editoriale nesemnificative; în schimb, prima parte (de la început şi până la sfârşitul secţiunii despre Turin în Donath) a trebuit serios revizuita şi supusă unei operaţii de selecţie, în unele locuri chiar comprimată, din pricină că textele originale erau fragmentare şi fără legătură între ele. Dar secţiunea centrală (Turin printre proscrişi, Mâm Gnomul Scundac, ţinutul Dor-Câarthol, moartea lui Beleg de mâna lui Turin şi viaţa lui Turin în Nargothrond) a constituit o problemă editorială cu mult mai dificilă. Este o secţiune câtuşi de puţin finalizată, iar în unele părţi chiar are tendinţa să schimbe cu totul şirul narativ. Tatăl meu era în plin proces de dezvoltare a acestei părţi, când brusc a încetat să mai lucreze la ea; iar versiunea mai scurtă ce trebuia cuprinsă în Silmarillion urma să aştepte evoluţia finală a lui Narn. Pregătind textul Silmarillion pentru tipărire, a fost necesar să scot o mare parte a acestei secţiuni a poveştii lui Turin

tocmai din aceste materiale, care sunt de o complexitate extraordinară în varietatea şi interacţiunile lor.

Pentru prima parte din această secţiune centrală, până la începutul perioadei petrecute de Turin în locuinţa lui Mâm pe Amon Rudh, am compilat o povestire – comparabilă ca întindere cu alte părţi din Narn –, folosind materialele existente (cu o singură lacună, vezi pg. 138 şi nota 12); dar din acest punct (vezi pg. 151), până la sosirea lui Turin la Ivrin, după căderea fortăreţei Nargothrond, nu mi s-a mai părut profitabil să încerc aşa ceva. Lacunele sunt mult prea întinse şi nu puteau fi completate decât cu ceea ce a apărut în Silmarillion –, într-o Anexă (pg. 214 şi urm.) am citat fragmentele izolate din această parte a poveştii mai mari, aşa cum fusese ea plănuită iniţial.

În a treia secţiune a lui Narn (începând cu întoarcerea lui Turin în Dor-lomin), o comparaţie cu Silmarillion (pp. 288 – 302)

va scoate în evidenţă corespondenţe apropiate şi chiar frazări identice; pe de altă parte, în prima secţiune sunt două pasaje mai întinse, pe care le-am exclus din textul de faţă (vezi pg 86 şi nota 1 şi pg. 97 şi nota 2), deoarece sunt variante apropiate ale unor pasaje care apar în altă parte şi sunt incluse în Silmarillion. Această suprapunere şi interdependenţa între o lucrare şi alta pot fi explicate în mai multe moduri, din mai multe unghiuri de vedere. Tatălui meu îi plăcea să re-povestească în registre diferite; dar unele părţi nu necesitau o tratare mai extinsă într-o versiune mai amplă, prin urmare nu era nevoie să reformuleze numai de dragul reformulării. O altă explicaţie ar fi aceea că, atunci când totul era încă fluid şi mai avea mult până la organizarea finală a poveştilor distincte, acelaşi fragment putea fi adăugat ori într-un text, ori în celălalt. Dar mai există o explicaţie, la un alt nivel. Unele legende, precum cea a lui Turin Turambar, au primit o

formă poetică deosebită cu mult timp în urmă – în acest caz anume, Narni Hân Hurin al bardului Dfrhavel – şi formulări sau chiar fragmente întregi din ea (în special în momente de înaltă intensitate retorică, precum acela în care Turin se adresează sabiei sale, înainte de moarte) urmau să fie păstrate intacte de către cei care ulterior au condensat istoria Zilelor de Odinioară (cum este cazul cu Silmarillion).

PARTEA A DOUA

I

O descriere a Insulei Numenor

Deşi având caracter mai mult descriptiv decât narativ, am inclus selecţii din descrierea pe care o face tatăl meu Numenorului, în special fragmentele privind natura fizică a Insulei, deoarece ele clarifică şi însoţesc în mod firesc povestea despre Aldanon şi

Erendis. Descrierea exista fără doar şi poate în 1965, fiind probabil scrisă nu cu mult înainte.

Am redesenat harta, luându-mă după o schiţă mică, făcută în grabă, din cât se pare singura pe care a desenat-o tata vreodată şi care înfăţişează Numenorul. Nu am introdus decât numele ori formele distinctive indicate pe schiţa originală. În plus, schiţa indică încă un liman, în Golful Andunie, nu departe de Andunie apusean însuşi; numele este greu de descifrat, dar mai mult ca sigur este Almaida. Din câte ştiu, numele nu apare în altă parte.

II

Aldanon şi Erendis

Această poveste a rămas în stadiul cel mai puţin elaborat dintre toate istorisirile cuprinse în această culegere, şi în unele părţi a necesitat o anumită muncă de redactare, care m-a făcut să mă îndoiesc de oportunitatea includerii ei în volumul de faţă. Totuşi, ea este de mare interes, deoarece este singura poveste (spre deosebire de

hrisoave şi hronice) care a supravieţuit din lungile evuri ale Numenorului, datând dinainte de povestea sfârşitului insulei (Akallabeth), şi în plus este o povestire unică în privinţa conţinutului printre scrierile tatălui meu, ceea ce m-a convins că aş greşi dacă aş omite-o din această culegere de „Poveşti neterminate”.

Pentru a aprecia necesitatea unui asemenea tratament editorial, e cazul să explic faptul că tatăl meu a întrebuinţat în compunerea naraţiunilor „planuri ale intrigilor”, acordând o atenţie meticuloasă datării evenimentelor, încât aceste planuri au ceva din rostul consemnării anilor într-o cronică. În cazul de faţă, există nu mai puţin de cinci asemenea scheme, variind constant în relativa lor dezvoltare în anumite momente şi nu rareori contrazicându-se reciproc atât sub aspect general, cât şi în privinţa detaliilor. Dar aceste scheme au avut întotdeauna tendinţa de a se transforma în naraţiune pură, în special prin introducerea unor pasaje scurte de vorbire directă; în a cincea şi cea mai recentă

schemă pentru povestea despre Aldanon şi Erendis, elementul narativ este atât de pronunţat, încât textul ajunge la aproximativ şaizeci de pagini de manuscris.

Totuşi, această deplasare de la stilul analitic în ritm staccato la timpul prezent, la naraţiunea completă, a avut loc gradat, pe măsură ce înainta în elaborarea schemei; în partea de început a poveştii, am rescris în mare măsură materialul, în încercarea de a obţine o oarecare omogenizare stilistică pe tot parcursul ei. Rescrierea se referă strict la refrazare, fără să alterez textul sau să introduc elemente ce nu sunt conforme cu textul.

„Schema” ultimă, anume textul după care m-am ghidat cu prioritate, se numeşte Umbra Umbrei, povestea soţiei marinarului; şi povestea Reginei păstoriţe. Manuscrisul se încheie brusc, iar eu nu pot să ofer nicio

explicaţie clară asupra motivelor care l-au făcut pe tatăl meu să o abandoneze. O dactilogramă care ajunge până în acest punct a fost realizată în ianuarie 1965. Mai există şi o dactilogramă de două pagini care, după presupunerea mea, este cel mai recent dintre aceste materiale şi în mod evident începutul a ceea ce urma să fie o versiune finală a întregii poveşti, constituind textul de la pp. 241 – 243 din cartea de faţă (unde acţiunea este schiţată extrem de sumar). Se numeşte Indis i' Kiryamo „JSoţia marinarului": o poveste despre străvechiul Numenore, înfăţişând primele zvonuri despre Umbră.

La sfârşitul acestei naraţiuni (pg. 285) am adăugat câteva indicaţii sumare privitoare la felul cum decurge ulterior povestea.

III

Casa lui Elros: Regii Numenorului

Deşi are forma unei pure consemnări dinastice, am inclus totuşi şi acest text, deoarece constituie un document important pentru istoria celui de-al Doilea Ev şi o mare parte a materialului care a supravieţuit referitor la acest Ev îşi găseşte locul printre textele şi

comentariile din cartea de faţă. Este un manuscris bun, în care datele privind Regii şi Reginele Numenorului şi anii lor de domnie au suferit multiple corecturi, uneori confuze: mi-am permis să aleg cea mai recenta versiune. Textul conţine câteva neclarităţi cronologice minore, dar şi clarificări ale unor aparente erori din Anexele adăugate Stăpânului Inelelor.

Tabelul genealogic al primelor generaţii din Casa lui Elros este constituit din câteva tabele strâns înrudite, care decurg din aceeaşi perioadă ca şi discuţia privitoare la legile succesiunii în Numenor (pp. 263 – 265). Apar câteva mici variaţii în cazul unor nume minore: astfel, Vardilne apare şi ca Vardilye, iar Yavien şi ca Vivie. Cred că formele

care apar în tabelul meu sunt cele mai recente.

IV

Istoria lui Galadriel şi Celeborn

Această secţiune a cărţii diferă de celelalte (cu excepţia celor din Partea a Patra) în sensul că aici nu există un singur text, ci mai curând un eseu care încorporează citate. Acest procedeu a fost impus de natura materialelor; după cum se va vedea şi pe parcursul eseului, o istorie a lui Galadriel nu poate fi decât o istorie a schimbării concepţiilor tatălui meu, iar natura „neterminată” a poveştii nu aparţine în cazul de faţă unei scrieri ca atare. Eu m-am limitat doar la prezentarea scrierilor nepublicate ale tatălui meu, referitoare la acest subiect, lăsând deoparte orice discuţie despre probleme mai ample care marchează evoluţia; căci o atare discuţie ar necesita o analiză a întregii relaţii dintre valari şi elfi, pornind de la decizia iniţială (descrisă în Silmarillion) de a-i chema pe eldari în Valinor, cât şi multe alte aspecte colaterale, în legătură cu care tatăl meu a scris multe lucruri care nu intră în sfera de interes a acestei cărţii.

Istoria lui Galadriel şi Celeborn se împleteşte atât de strâns cu alte legende şi istorii – cea despre Lothlorien şi despre Elfii Pădureni.

despre Amroth şi Nimrodel, despre Celebrimbar şi făurirea Inelelor Puterii, despre războiul împotriva lui Sauron şi intervenţia numenoreenilor – încât nu poate fi tratată izolat, prin urmare această secţiune a cărţii, împreună cu cele cinci Anexe ale sale, adună practic toate materialele nepublicate despre istoria celui de-al Doilea Ev al Pământului de Mijloc (iar în anumite locuri discuţia se extinde în mod inevitabil până în al Treilea Ev). În Povestea Anilor, cuprinsă în Anexa B din Stăpânul Inelelor, se spune: „Aceia au fost ani întunecaţi pentru Oamenii de pe Pământul de Mijloc, dar şi ani de glorie pentru ţinutul

Numenor. Despre cele întâmplate pe Pământul de Mijloc mărturiile sunt puţine şi neîndestulătoare, iar datele adesea nesigure”. Dar chiar şi puţinul care-a supravieţuit din „anii întunecaţi” s-a schimbat, pe măsură ce gândurile tatălui meu referitoare la aceste aspecte s-au aprofundat şi s-au schimbat; eu unul nu am încercat câtuşi de puţin să netezesc inadvertenţele, ci mai curând le-am scos în evidenţă, atrăgând atenţia asupra lor.

Versiunile divergente nu trebuie întotdeauna să fie tratate doar ca o chestiune de stabilire a priorităţii compoziţiei; iar tatăl meu, ca „autor” sau „născocitor”, nu poate fi întotdeauna, în aceste privinţe, deosebit de „cronicarul” tradiţiilor străvechi, transmise în diverse forme pentru diferitele neamuri de-a lungul evurilor lungi (când Frodo a întâlnit-o pe Galadriel în Lorien, trecuseră mai bine de şaizeci de secole de când ea se îndreptase înspre răsărit, părăsind ruinatul Beleriand şi traversând Munţii Albaştri). „Despre aceste două lucruri se povesteşte, cu toate că unde se află adevărul numai cei înţelepţi ar putea da seamă, dar ei de mult nu mai sunt”.

În ultimii lui ani, tatăl meu a scris o serie întreagă de eseuri privitor la etimologia numelor din Pământul de Mijloc. Discursive în mare măsură, ele conţin foarte multă istorie împletită cu legende; dar fiind subsidiare scopului filologic principal şi introduse, ca să zic aşa, în trecere, aspectele respective au trebuit eliminate. Iată motivul pentru care partea a doua a cărţii este

compusă mai cu seamă din citate scurte, alte materiale de acelaşi gen fiind incluse în Anexe.

PARTEA A TREIA I

Prăpădul de pe Câmpiile Stânjeneilor

Aceasta este o naraţiune „târzie” – ceea ce nu înseamnă altceva decât că, în absenţa oricărei datări precise, ea aparţine perioadei finale a scrierilor tatălui

meu despre Pământul de Mijloc, împreună cu „Cirion şi Eorl”, „Bătăliile de la Vadurile Isenului”, „Druedainii” şi eseurile filologice citate în „Istoria lui Galadriel şi Celeborn”, iar nu momentului în care a fost publicat Stăpânul Inelelor şi anilor care i-au urmat. Există două versiuni: o dactilogramă brută a întregului (în mod clar o primă fază a compoziţiei) şi o dactilogramă bună, cuprinzând multe modificări, care se întrerupe când Elendur îl îndeamnă pe Isildur să fugă (pg. 378). Editorul a avut prea puţin de intervenit aici.

II

Cirion şi Eorl şi prietenia dintre Gondor şi Rohan

Am socotit că aceste fragmente aparţin aceleiaşi perioade ca şi „Prăpădul de pe Câmpiile Stânjeneilor”, când tatăl meu manifesta mult interes pentru istoria timpurie a Gondorului şi Rohanului; fără îndoială că urmau să reprezinte părţi dintr-o istorie substanţială, dezvoltând în detaliu relatările sumare oferite în Anexa A din Stăpânul Inelelor. Materialul se găseşte în faza de început a

elaborării, extrem de dezorganizat, plin de variante, întrerupându-se brusc pentru a introduce iute nişte note în parte ininteligibile.

III

În căutarea Ereborului într-o scrisoare din 1964, tatăl meu scria:

Desigur că există numeroase legături între Hobbitul şi Stăpânul Inelelor, care nu sunt precizate cu claritate. Majoritatea au fost scrise ori schiţate, apoi tăiate pentru a uşura barca; aşa, de pildă, călătoriile exploratoare ale lui Gandalf, relaţiile sale cu Aragorn şi Gondor; tot ceea ce-a făcut Gollum până când s-a refugiat în Moria. Am scris chiar şi o întreagă poveste despre ce s-a întâmplat cu adevărat înaintea vizitei lui Gandalf la Bilbo şi despre „Neaşteptata petrecere” care a urmat, văzută din

perspectiva lui Gandalf însuşi. Ar fi însemnat să ne întoarcem în timp la o conversaţie care avusese loc în Minas Tirith: dar a trebuit să renunţ la ea şi s-o prezint pe scurt în Anexa A (pp. 506 – 508), deşi acolo sunt omise dificultăţile pe care le-a întâmpinat Gandalf cu Thorin.

Această poveste despre Gandalf este inclusă în volumul de faţă. Situaţia textuală complexă este descrisă în Anexa la povestirea respectivă, în care am inclus fragmente destul de lungi dintr-o versiune anterioară.

IV

Pe urmele Inelului

Există multe texte scrise în legătură cu evenimentele anului 3018 al celui de-al Treilea Ev, cunoscute altfel din Povestea Anilor şi din cele relatate de Gandalf şi de către alţii la Sfatul lui Elrond; aceste texte sunt cele menţionate drept „schiţate” în scrisoarea citată

mai sus. Le-am intitulat „Pe urmele Inelului”. Manuscrisele ca atare, foarte confuze, ceea ce nu este neobişnuit, sunt descrise la pg. 426 şi urm.; aici însă putem spune ceva despre problema datării lor (eu unul considerând că toate au fost scrise în aceeaşi perioadă, inclusiv cele referitoare la „Gandalf, Saruman şi Comitatul”, constituind al treilea element al acestei secţiuni). Ele au fost scrise după publicarea Stăpânului Inelelor, deoarece se fac referiri la pagini din textul tipărit; totuşi, în datele pe care le dau pentru anumite evenimente, există diferenţe faţă de datele menţionate în Povestea Anilor din Anexa B. Explicaţia constă în faptul că au fost scrise după publicarea primului volum, dar înainte de publicarea celui de-al treilea, care cuprinde Anexele.

V

Bătăliile de la Vadurile Isenului

Acest text, împreună cu relatarea despre organizarea militară a rohiirimilor şi istoria Isengardului, dată într-o

Anexă la text, stă alături de alte scrieri ulterioare, cuprinzând o analiză istorică foarte serioasă; din punct de vedere al textului ca atare, nu a prezentat dificultăţi marcante, singurul lucru fiind acela că a rămas pur şi simplu neterminat.

PARTEA A PATRA

I

Druedainii

Către sfârşitul vieţii sale, tatăl meu a destăinuit mult mai multe despre Oamenii Sălbatici din Codrul Druadan aflat în Anorien şi despre statuile Oamenilor – Pukel de pe drumul spre Adăpostul din

Valea Calvarului. Povestea inclusă în acest volum, referitoare la druedainii din Beleriand în Primul Ev şi cuprinzând şi povestirea despre „Piatra credincioasă” este extrasă dintr-un eseu lung, discursiv şi neterminat, care se ocupă îndeobşte de legăturile dintre graiurile vorbite în Pământul de Mijloc. După cum se va vedea, druedainii aparţin istoriei primelor evuri; dar despre acest aspect nu există nicio urmă în Silmarillion – versiunea publicată.

II

Istorii

Imediat după ce Stăpânul Inelelor a fost acceptat spre publicare, s-a propus adăugarea unui indice de nume la sfârşitul celui de-al treilea volum, şi, din cât se pare, tatăl meu a început să lucreze la el în vara lui 1954, când primele două volume se găseau deja sub tipar. Iată ce scria el în legătură cu această problemă, într-o scrisoare din 1956: „Urma să se alcătuiască un indice de nume, care ar fi cuprins, pe baza interpretării etimologice, şi un vocabular elfic destul de consistent... Am lucrat la acest indice câteva luni bune, indexând primele două volume (motivul principal pentru amânarea apariţiei volumului III), până când a devenit limpede că dimensiunile şi costurile

unei asemenea întreprinderi ar fi fost ruinătoare”.

În cele din urmă, Stăpânul Inelelor a beneficiat de un indice abia la a doua ediţie, apărută în 1966, dar ciorna originală făcută de tatăl meu s-a păstrat. Din ea m-am inspirat pentru realizarea indicelui la Silmarillion, traducând numele şi oferind scurte texte explicative, precum şi pentru introducerea – în indicele din Silmarillion şi în cel din volumul de faţă – a câtorva traduceri şi a unor „definiţii”. De aici provine şi „eseul despre Istari”, care deschide secţiunea respectivă a volumului – un text de o lungime total necaracteristică pentru indicele original, deşi tipic pentru modul în care lucra adesea tatăl meu.

În privinţa altor citate din aceeaşi secţiune, am oferit toate indicaţiile existente referitoare la date.

III

Palantirii

Pentru a doua ediţie a Stăpânului Inelelor (1966), tatăl meu a operat modificări substanţiale la un fragment din Cele două turnuri, III 11 „Palantirul”, şi alte câteva în legătură cu acelaşi subiect în întoarcerea Regelui V 7, „Rugul lui Denethor”, deşi aceste modificări nu au fost introduse în text decât la al doilea tiraj al ediţiei revizuite (1967). Această secţiune din cartea de faţă este extrasă din ceea ce a scris el despre palantiri, la care am adăugat textul revizuit mai sus menţionat; nu am făcut altceva decât să le unesc într-un eseu continuu.

* * *

Harta Pământului de Mijloc

Intenţia mea iniţială a fost să includ în această carte harta care însoţeşte Stăpânul Inelelor, adăugând pe ea încă o serie de toponime. Gândindu-mă însă mai bine, am considerat că ar fi preferabil să copiez harta mea originală şi să profit de ocazie ca să remediez câteva din micile sale defecte (remedierea defectelor majore fiind dincolo de

puterile mele). Prin urmare, am redesenat-o destul de exact, la o scară de două ori mai mică decât dimensiunile vechii hărţi aşa cum a apărut ea publicată. Suprafaţa reprezentată este mai mică, dar singurele elemente care au dispărut sunt Limanurile Umbar şi Capul Forochel.

— Nu mai am nicio îndoială acum că apele marcate drept „Golful îngheţat Forochel” erau în realitate doar o mică parte a Golfului (despre care în Stăpânul Inelelor, Anexa A, I, iii, se spune că era „imens”), care se întindea mult mai departe spre nord-est; ţărmurile sale nordice şi vestice fiind formate din marele Cap Forochel, al cărui vârf, fără nume, apare pe harta mea originală. Într-una din schiţele cartografice făcute de tatăl meu, coasta nordică a Pământului de Mijloc este reprezentat ca întinzându-se într-o curbă imensă orientată spre est-nord-est, pornind de la Cap, cel mai nordic punct aflându-se la vreo 700 de mile de Carn Dum.

Ceea ce mi-a permis un corp de literă mai mare şi diferit, şi o mai mare claritate.

Cele mai importante toponime care apar în această carte, nu şi în Stăpânul Inelelor, au fost incluse pe hartă, precum Lond Daer, Druwaith, laur, Edhellond, Neadâncurile, Vijeliosul Cenuşiu şi câteva altele care probabil că au fost, sau ar fi trebuit să fie indicate pe harta originală, precum râurile Harnen şi Camen, Annuminas, Depresiunea Răsăriteană, Depresiunea Apuseană, Munţii Angmar. Includerea eronată a toponimului Rhudaur de sine stătător a fost corectată prin adăugarea toponimelor Cardolan şi Arthedain; am indicat, de asemenea, mica insulă Himling, în largul îndepărtatei coaste nord-vestice, care apare pe una din schiţele cartografice ale tatălui meu, precum şi pe prima mea ciornă. Himling a fost forma iniţială a lui Himring (marele deal pe care Maedhros, fiul lui Feanor, îşi avea fortăreaţa în Silmarillion), şi cu toate că

faptul nu e menţionat nicăieri, este limpede că vârful dealului Himring ieşea din apele care au scufundat Beleriandul. Ceva mai departe spre vest de acest vâri se găsea o insulă mai mare, numită Toi Fuin, care trebuie să fi fost regiunea cea mai înaltă a codrului Taur-nu-Fuin. În general, dar nu în toate cazurile, am preferat denumirea sindarină (acolo unde era cunoscută), dar de regulă am menţionat şi toponimul tradus, atunci când acesta este folosit în mod frecvent. De notat faptul că „Pustiul de la Miazănoapte”, marcat în partea de sus a hărţii mele originale, pare mai mult ca sigur să fi fost iniţial gândit ca un echivalent al toponimului Forodwaith.

Am considerat că este de dorit să marchez întreaga lungime a Marelui Drum ce uneşte Amor şi Gondor, deşi desfăşurarea sa între Edoras şi Vadurile Isen poate fi doar bănuită (cum este şi situarea precisă a portului Lond Daer şi a limanului Edhellond).

— Forodwaith apare o singură dată în Stăpânul Inelelor (Anexa A, I, iii), cu referire la străvechii locuitori ai ţinuturilor de la Miazănoapte, dintre care au supravieţuit Oamenii Zăpezii; dar cuvântul sindarin (g) waith se folosea atât referitor la regiuni, cât şi la neamurile care trăiau acolo (vezi şi Enedwalth). Într-una din schiţele cartografice făcute de tatăl meu, Forodwaith pare să fie echivalat în mod explicit cu „Pustiul de la Miazănoapte”, în alta fiind tradus prin „Ţinutul de la Miazănoapte”.

În sfârşit, aş dori să subliniez că păstrarea cu sfinţenie a stilului şi detaliului (altele decât toponimia şi corpul de literă) ale hărţii pe care am întocmit-o în grabă în urmă cu douăzeci şi cinci de ani nu este o dovadă că sunt convins de modul desăvârşit în care a fost concepută ori executată. Am regretat întotdeauna că tatăl meu nu a înlocuit-o cu o hartă concepută de el. Totuşi, ea a devenit până la urmă, în ciuda defectelor şi a ciudăţeniilor ei,

„Harta”, însuşi tatăl meu folosind-o ulterior ca bază de lucru (remarcându-i nu o dată inadvertenţele). Diferitele schiţe cartografice pe care le-a făcut el, şi din care m-am inspirat şi eu, fac acum parte din istoria scrierii Stăpânului Inelelor. Prin urmare, am considerat că lucrul cel mai bun este ca – în limitele contribuţiei mele la aceste chestiuni – să păstrez desenul meu original, deoarece el cel puţin reprezintă cu o acurateţe tolerabilă structura ideilor tatălui meu.

PARTEA ÎNTÂI

PRIMUL EV

V: iUMiin

I

DESPRE TUOR ŞI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN

Rian, soaţa lui Huor, trăia împreună cu neamul Casei lui Hador; dar când s-a aflat în Dor-lomin despre bătălia Nimaeth, iar de la omul ei nu primea nicio veste, tare s-a tulburat şi a pornit de una singură în sălbăticie. Ar fi pierit acolo, de n-ar fi fost Elfii Cenuşii să vină în ajutorul ei. Neamul acesta avea un sălaş în munţii aflaţi la apus de Lacul Mithrim; într-acolo au dus-o ei, şi tot acolo a dat ea naştere unui băiat încă înainte de-a se sfârşi Anul Jelirii.

Iar Rfan le-a spus elfilor:

— Fie numele său Tuor, căci acesta a fost numele ales de tătâne-său, înainte ca războiul să ne despartă. Vă rog pe voi acum să-l creşte-ţi ca pe fiul vostru şi ascuns să-l ţineţi în grija voastră; căci simt că mare bine va veni de la el, pentru elfi şi oameni deopotrivă. Ci eu voi porni în căutarea lui Huor, stăpânul meu.

Elfilor li s-a făcut milă de ea; numai unul dintre ei, pe nume Annael, singurul care s-a întors din bătălia Nimaeth din tot neamul celor duşi la război, i-a spus:

— Domniţa, cu amărăciune îţi spun că se ştie că Huor a căzut alături de fratele său, Hurin, şi zace, socotesc eu,

în marea movilă a celor răpuşi, înălţată de orei pe câmpul de bătălie.

Atunci Rian s-a ridicat şi a părăsit sălaşurile elfilor, şi a străbătut ea ţinutul Mithrim, ajungând în cele din urmă la Haudh-en-Ndengin, în pustietatea Anfauglith, unde s-a întins pe pământ şi a închis ochii

pentru totdeauna. Elfii însă au avut grijă de pruncul lui Huor, şi Tuor a crescut printre ei; era frumos la chip, cu părul bălai, aşa cum era neamul tatălui său, şi s-a făcut puternic, înalt şi viteaz, iar pentru că crescuse printre elfi, le deprinsese învăţăturile şi priceperea, asemenea prinţilor edainilor, înainte ca prăpădul să se fi abătut asupra ţinuturilor de la Miazănoapte.

Dar odată cu trecerea anilor, viaţa seminţiilor din Hithlum, cele care mai rămăseseră pe meleagurile acelea, fie ele elfi ori oameni, devenea tot mai aspră şi mai primejdioasă. După cum se povesteşte în altă parte, Morgoth şi-a încălcat făgăduielile făcute Răsăritenilor care-l slujiseră, nevrând să le mai dăruiască bogatele pământuri din Beleriand, după care tânjiseră ei; a alungat el acest popor ticălos în Hithlum, poruncindu-i ca acolo să-şi facă sălaşurile. Şi cu toate că nu-l mai îndrăgeau pe Morgoth, Răsăritenii încă îl slujeau cu teamă, iar pe elfi îi urau până la ultimul; şi-i dispreţuiau pe cei rămaşi din Casa lui Hador (cei mai mulţi fiind aceştia bătrâni, femei şi copii), îi asupreau, cu forţa le sileau pe femei să le devină neveste, le luau pământurile şi avuturile şi le înrobeau pruncii. Orcii veneau şi hălăduiau prin ţară după bunul lor plac, urmărindu-i pe elfii care mai zăboveau pe acele meleaguri, până-n fortăreţele lor din munţi, făcându-i prizonieri pe mulţi dintre ei şi ducându-i în minele din Angband să trudească acolo drept sclavi ai lui Morgoth.

Astfel că Annael şi-a călăuzit mica sa obşte în peşterile Androth, unde au rămas să ducă o viaţă apăsată

de nevoi, mereu cu ochii la pândă, până când Tuor a împlinit şaisprezece ani, făcându-se el un flăcău vânjos şi deprinzând meşteşugul armelor, securea şi arcul Elfilor Cenuşii; sufletul lui se încrâncena tot mai mult când i se povestea despre suferinţele neamului său, şi tare îşi dorea să poată porni la drum ca să-i răzbune pentru tot ce îndurau din pricina orcilor şi Răsăritenilor. Dar Annael nu-l lăsa să plece.

— Departe de-aici presimt că ţi-e scris să ajungi, Tuor, fiu al lui Huor, i-a spus el odată. Iar această ţară nu va scăpa de umbra lui Morgoth decât atunci când însuşi Thangorodrim se va fi năruit. De

aceea ne-am hotărât noi în sfârşit s-o părăsim şi să o apucăm spre Miazăzi; iară tu vei merge împreună cu noi.

— Dar cum vom scăpa de năvodul duşmanilor noştri? a întrebat Tuor. Căci marşul atâtor suflete la un loc nu va trece nebăgat în seamă.

— Nu vom străbate ţara în văzul tuturor, a zis Annael; iar de-o fi să avem norocul de partea noastră, vom ajunge la drumul tainic căruia noi îi spunem Annon-in-Gelydh, Poarta Noldorilor, asta pentru că priceperea acelui neam l-a croit, de mult de tot, pe vremea lui Turgon.

Auzind acel nume, Tuor a tresărit, fără să ştie de ce; l-a întrebat pe Annael cine era Turgon, iar acesta i-a spus:

— Este unul din fiii lui Fingolfin, socotit Mare Rege al noldorilor de când a pierit Fingon. Căci încă mai trăieşte şi-i cel mai temut printre duşmanii lui Morgoth; a scăpat din cumplita bătălie Nimaeth, mulţumită lui Hurin din Dor-lomin şi lui Huor, tătâne-tău, care au apărat trecătoarea Sirion în urma lui.

— Atunci mă voi duce să-l caut pe Turgon, a zis Tuor, căci nu se poate să nu îmi vină în ajutor, de dragul lui tătâne-meu. Gândeşti altminteri?

— Nu ai cum să-l găseşti, a răspuns Annael.

Fortăreaţa lui este ascunsă de ochii elfilor şi ai oamenilor deopotrivă, nici măcar nu ştim unde se află. Poate printre noldori să fie câţiva care să cunoască drumul într-acolo, dar nu-l vor destăinui nimănui. Dacă tu vrei totuşi să vorbeşti cu ei, atunci vino cu mine, aşa cum te-am rugat; căci în limanurile îndepărtate de la Miazăzi vei avea poate norocul să dai peste pribegi din Regatul Ascuns.

Aşa s-a întâmplat că elfii au părăsit peşterile Androth şi Tuor a plecat împreună cu ei. Dar duşmanii lor puseseră pândari, astfel că în curând au prins de veste că elfii plecaseră; mult n-au apucat ei să se depărteze de munţi şi să pătrundă în câmpie, când o mare oştire de orei şi Răsăriteni i-au atacat şi i-au împrăştiat în cele patru vânturi, iar elfii au fugit din calea lor în întunericul tot mai adânc. Tuor însă, a cărui inimă fusese cuprinsă de focul bătăliei, n-a fugit, ci, aşa copilandru cum era, mânuia securea asemenea tatălui său pe

vremuri, şi n-a dat înapoi până n-a ucis pe mulţi din cei care-l atacau; dar într-un târziu duşmanii l-au dovedit şi l-au luat prizonier, ducându-l în faţa lui Lorgan Răsăriteanul. Lorgan ăsta era socotit căpetenia Răsăritenilor, iar întregul Dor-lomin – după spusele sale – sub cârmuirea lui se afla, din porunca lui Morgoth; astfel că pe Tuor l-a luat să-i fie sclav. Amară şi vitregă i-a devenit viaţa din acea clipă; căci tare mult îi plăcea lui Lorgan să-l oropsească pe Tuor, mai abitir decât pe rubedeniile altor foşti seniori, şi căuta cu tot dinadinsul să îngenuncheze, dacă putea, mândria Casei lui Hador. Dar Tuor, înţelept cum era, a îndurat toate suferinţele şi ocările cu o răbdare mereu la pândă; cu timpul, soarta a părut să i se mai îmblânzească întrucâtva, măcar că nu răbda foame, aşa cum se întâmpla cu mulţi dintre nefericiţii sclavi ai lui Lorgan. Căci Tuor era vânjos şi destoinic şi Lorgan avea grijă să-şi hrănească bine animalele de povară, atâta timp

cât erau tinere şi în putere.

Dar după trei ani de robie, Tuor a găsit o portiţă de scăpare. Crescuse între timp, se făcuse înalt, mai înalt la stat şi mai iute în mişcări decât oricare dintre Răsăriteni; şi fiind el trimis dimpreună cu alţi sclavi să trudească în pădure, Tuor s-a răsucit brusc spre paznici şi i-a răpus cu securea, apoi a fugit şi s-a ascuns în munţi. Răsăritenii l-au vânat cu câinii, dar în zadar; căci el se împrietenise cu aproape toţi dulăii lui Lorgan, încât, dacă-l ajungeau din urmă, se gudurau pe lângă el, apoi, la porunca lui, o rupeau la fugă înapoi acasă. Astfel a ajuns el iarăşi la peşterile Androth, unde a sălăşluit de unul singur. Timp de patru ani a trăit ca proscris în ţara străbunilor săi, întunecat la chip şi fără niciun suflet în preajmă; numele său ajunsese de temut, căci adeseori ieşea din ascunzătoare şi hălăduia până departe, ucigând mulţi dintre Răsăritenii ce-i apăreau în cale. Drept urmare, Răsăritenii au pus un preţ mare pe capul lui; dar să se apropie de bârlogul lui, nu îndrăzneau, nici măcar în ceată – se temeau, vezi bine, de neamul elfilor şi din astă pricină ocoleau cu fereală peşterile în care trăiseră ei. Se povesteşte însă că nu răzbunarea îl mâna pe Tuor în toate drumurile astea ale lui, ci dorinţa de a găsi Poarta Noldorilor, de care îi vorbise Annael. Zadarnică îi era

căutarea, căci n-avea habar încotro să se uite – iar puţinii elfi care-şi mai făceau veacul prin munţi nu auziseră de ea.

Tuor ştia prea bine că, măcar că soarta era de partea lui, până la urmă zilele unui proscris sunt numărate şi tot mai puţine şi mai lipsite de speranţă. Unde mai pui că nu-şi dorea să trăiască întreaga viaţă ca un om al sălbăticiei, în munţii unde nu-şi putea dura casă şi unde n-avea parte nici de fapte de vitejie, aşa cum îl îmboldea inima. Povestea mai spune că la acel ceas şi-ar fi arătat Uimo puterea. Căci

despre toate câte se-ntâmplau în Beleriand afla el prin pristavii săi, pâraiele mari şi mici care curgeau din Pământul de Mijloc spre Marea cea Mare, ducând şi aducând veşti; îl mai lega şi străvechea prietenie cu Cârdan şi cu Făuritorii de Corăbii de la Gurile Sirionului.[1] Iar la acea vreme Uimo îşi pleca urechea mai cu seamă la soarta celor din Casa lui Hador, cărora, în gândurile sale tainice, le hărăzise un rol însemnat în ajutorul ce voia să-l dea Surghiuniţilor; nu-i erau, prin urmare, străine nici nenorocirile ce se abătuseră asupra lui Tuor, căci Annael şi mulţi din neamul său izbutiseră să scape din Dor-lomin şi să ajungă, în cele din urmă, la Cârdan, departe la miazăzi.

S-a întâmplat ca, în ziua începutului de an (al douăzeci şi treilea de la bătălia Nimaeth), Tuor să şadă lângă un izvor ce susura în apropiere de gura peşterii în care sălăşluia el; şi şezând el acolo, a privit către apus, la norii ce ascundeau soarele în asfinţire. Dintr-odată a simţit în inima sa că nu trebuia să mai zăbovească, ci numaidecât să se ridice şi să pornească la drum.

— A sosit clipa să părăsesc tărâmul cenuşiu al neamului meu care nu mai este, a strigat el, şi să pornesc în căutarea ursitei ce mi-a fost scrisă! Dar încotro să mă îndrept? îndelung am căutat Poarta, şi n-am găsit-o.

Şi-a luat harfa, pe care mereu o purta cu sine, căci se pricepea să-i mângâie strunele, şi fără a-i păsa de pericolul de a-i fi auzit glasul limpede în acea pustietate, a cântat un cântec elfesc de la Miazănoapte, menit să întărească inimile temătoare. Chiar în timp ce cânta, izvorul de la picioarele sale a prins dintr-odată să

clocotească învolburat şi s-a revărsat peste maluri, preschimbându-se într-un râuşor care se rostogolea gălăgios pe coasta stâncoasă a muntelui din faţa lui. Drept un semn l-a socotit Tuor şi n-a mai stat pe gânduri, ci a pornit de îndată de-a lungul lui la vale. Curând a ajuns la

poalele înaltelor culmi Mithrim şi de acolo a ieşit în câmpia dinspre miazănoapte a ţinutului Dor-lomin; pârâul îşi umfla tot mai mult undele, pe măsură ce se îndrepta spre apus, iar Tuor îi urma albia, până când, trei zile mai târziu, pribeagul a început să desluşească la soare-apune lungile creste surii ale munţilor Ered Lomin, care pe acele meleaguri se îndreptau spre miazăzi şi miazănoapte, despărţind ţinutul de îndepărtatele pământuri de coastă ale Ţărmurilor Apusene. Până la acele înălţimi muntoase, Tuor nu ajunsese niciodată în vreuna din călătoriile sale.

Pe măsură ce se apropia de munţi, meleagul devenea iarăşi tot mai hârtopit şi mai pietros, şi în curând a prins să urce în faţa lui Tuor, în vreme ce pârâul cobora într-o albie scobită în stâncă. Dar chiar înainte ca amurgul neguros să întunece a treia zi a călătoriei sale, Tuor s-a pomenit în faţa unei stane în care se căsca o trecătoare, asemenea unui arc măreţ; prin ea trecea pârâul, pierzându-se apoi.

— Uite cum m-a amăgit speranţa! a zis Tuor, cuprins de deznădejde. Semnul din munţi n-a făcut decât să mă ducă spre un capăt întunecat, în chiar inima meleagului străjuit de vrăjmaşii mei.

Cu sufletul înnegurat s-a aşezat el printre stâncile de pe malul înalt al pârâului şi a stat de veghe toată noaptea aceea friguroasă, fără o scânteie de foc în preajmă; era în luna Sulime, şi primăvara încă nu se făcuse simţită pe tărâmul acela îndepărtat de la miazănoapte, iar dinspre răsărit sufla un vânt tăios.

Dar chiar când lumina soarelui ce sta să răsară a străbătut palidă negurile, ascunzând în zare ţinutul Mithrim, Tuor a auzit voci; şi privind în jos a zărit cu uimire doi elfi care se bălăceau în undele puţin adânci; când aceştia au urcat pe treptele săpate în mal, Tuor s-a ridicat şi i-a strigat. Cât ai clipi, elfii şi-au tras din teci săbiile scăpărătoare şi s-au repezit la el. Abia atunci a văzut Tuor că purtau mantii cenuşii, dar pe sub ele erau

înzăuaţi; şi s-a mirat foarte de

chipurile lor mai frumoase şi mai crâncene – din pricina străfulgerărilor din ochii lor – decât ale celor din neamul elfilor pe care îi cunoscuse el. Îndreptându-se de spate, i-a aşteptat neînfricat; dar când elfii au văzut că el nu-şi pregăteşte nicio armă şi cât întâmpină de unul singur, cu vorbe de bun-venit în graiul elfilor, şi-au vârât săbiile înapoi în teci şi i-au vorbit cuviincios.

— Suntem Gelmir şi Arminas, din neamul lui Finarfin, a zis unul dintre ei. Nu eşti oare un edain din cei de demult care s-au statornicit pe meleagurile acestea încă înainte de Nimaeth? Ba chiar aş zice că te tragi din neamul lui Hador şi Hurin; aşa-mi vine să cred uitându-mă la auriul părului tău.

Iar Tuor i-a răspuns:

— Aşa-i, Tuor sunt, fiul lui Huor care-a fost fiul lui Galdor, al lui Hador fiu; dar acum voiesc să părăsesc acest pământ unde sunt un proscris şi unde nu mi-a mai rămas nicio rubedenie.

I-a spus Gelmir:

— Atunci, dacă ţi-a fost dorinţa să scapi şi să găseşti limanurile de la Miazăzi, până acum paşii ţi-au fost îndreptaţi pe drumul cel bun.

— Astfel am crezut şi eu, a zis Tuor. M-am luat după un pârâiaş ce a prins să curgă pe neaşteptate din munte, până la vărsarea lui în pârâul ăsta înşelător. Iar acuma nu ştiu încotro să mă îndrept, căci iată, apele lui se pierd în întuneric.

— Prin întuneric poţi răzbi la lumină, a spus Gelmir.

— Dar mai bine-i să mergi cu Soarele deasupra, cât mai mult cu putinţă, nu s-a lăsat Tuor. Voi însă din neamul acela fiind, poate-mi veţi spune unde se află Poarta Noldorilor. Îndelung am căutat-o, de când mi-a vorbit de ea Annael, tâtâne-meu vitreg, din neamul Elfilor Cenuşii.

Au râs elfii auzindu-l şi i-au zis:

— Căutarea ta s-a sfârşit; căci noi tocmai am trecut prin Poartă. Iat-o, în faţa ta se află! Şi au arătat spre arcul prin care curgea pârâul. Vino! i-au spus ei. Prin întuneric vei răzbi spre lumină. îţi vom îndrepta paşii pe drumul cel bun, dar prea departe nu te putem petrece; am fost trimişi înapoi pe meleagurile de pe care am fugit, cu o misie ce trebuie împlinită fără zăbavă. Teamă să nu ai, a mai

zis Gelmir; în frunte ţi-e pusă o soartă măreaţă, care, din câte chitesc eu, te va duce departe de aste locuri, departe de Pământul de Mijloc.

I-a urmat atunci Tuor pe noldori pe trepte în jos, şi prin apă au mers până în umbrele din spatele arcului de piatră. Acolo, Gelmir a scos la iveală unul din acele lămpaşe pentru care noldorii erau vestiţi; făurite fuseseră de mult de tot, în Valinor, şi nici vântul, nici apa nu le putea stinge, iar când li se scotea acoperământul, trimiteau o lumină albastră limpede, dintr-o flăcăruie zăvorâtă în cristal alb.[2] În lumina aceea pe care Gelmir o ţinea deasupra capului, Tuor a văzut că dintr-odată pârâul curgea în jos pe o clină lină şi intra într-un mare tunel, dar de-a lungul albiei sale săpate în stâncă se găseau trepte late care duceau în jos, în bezna adâncă de dincolo de raza lămpaşului.

Ajungând la poalele pragurilor acelora, s-au pomenit sub o boltă largă de piatră, loc în care râul se prăvălea peste muchia unei prăpăstii abrupte, şi vuietul său cumplit era întors cu ecou de bolta stâncoasă; ajunsă jos, apa trecea mai departe, pe sub un alt arc, într-un al doilea tunel. Noldorii s-au oprit chiar lângă buza prăpastiei şi şi-au luat rămas bun de la Tuor.

— Noi trebuie să ne întoarcem şi s-o apucăm pe drumul nostru cu toată iuţeala, a zis Gelmir; pericole nebănuit de mari ameninţă Beleriandul.

— A sosit oare ceasul ca Turgon să iasă din ascunzătoare? a întrebat Tuor.

Elfii l-au privit cu mirare.

— De treaba asta noldorii trebuie să aibă habar, nu fiii oamenilor, a zis Arminas. Ce ştii tu despre Turgon?

— Puţine, a răspuns Tuor. Doar că tatăl meu l-a ajutat să scape din bătălia Nimaeth şi că în fortăreaţa lui ascunsă se află nădejdea noldorilor. Dar nu ştiu de ce numele său îmi tulbură inima şi-mi vine pe buze. De-ar fi după cum voiesc eu, aş porni în căutarea lui, în loc să străbat ăst drum întunecat al spaimei. Ori te pomeneşti că tocmai această cale tainică mă duce în sălaşul lui?

— Cine poate şti? a răspuns elful. Sălaşul lui Turgon ascuns este şi ascunse sunt şi căile ce duc într-acolo. Mie unul nu-mi sunt

cunoscute, cu toate că le-am căutat îndelung. Dar şi dacă le-aş şti, nu le-aş dezvălui nici ţie, nici altcuiva din seminţia oamenilor.

Dar Gelmir a zis:

— Totuşi am auzit că cei din casa ta se bucură de graţiile Domnului Apelor. Şi dacă sfaturile sale te mână spre Turgon, fără doar şi poate că vei şi ajunge la el, oriîncotro te vor duce paşii. Urmează acum calea până la care te-a călăuzit el, şi teamă să nu ai! Nu vei umbla multă vreme în întunecime. Drum bun! Să nu gândeşti că întâlnirea asta a noastră a fost întâmplătoare; căci Cel din Adânc încă pune multe în mişcare pe acest meleag. Anarkaluva tielyanna! [3]

Cu aceste vorbe, noldorii s-au răsucit pe călcâie şi au pornit înapoi, urcând lungile trepte; Tuor nu s-a clintit, până când lumina limpaşului lor nu s-a mai zărit, iar el a rămas de unul singur în întunericul mai adânc decât noaptea, înconjurat de mugetul cascadei. Într-un târziu, adunându-şi curajul, şi-a pus mâna stângă pe peretele de

stâncă şi astfel şi-a ghicit drumul înainte, la început încet, apoi din ce în ce mai repede, pe măsură ce se deprindea cu bezna şi simţea că nicio piedică nu-i stătea în cale. După o bună bucată de drum, cum i s-a părut lui, când istovirea pusese stăpânire pe el, dar încă nu voia să se oprească să-şi tragă sufletul în tunelul negru ca smoala, a zărit departe în faţă o lumină; grăbind pasul, a ajuns la o despicătură înaltă şi îngustă; urmând pârâul gălăgios printre pereţii înclinaţi, s-a pomenit deodată afară, în înserarea aurie: se afla într-o ravină adâncă, închisă de-o latură şi de alta de stânci înalte şi abrupte, care înainta drept spre Apus; în faţa lui, soarele ce scăpata pe un cer senin îşi trimitea razele în strungă, scăldându-i pereţii în foc galben, iar undele râului scânteiau asemenea aurului, când se spărgeau şi se înspumau în jurul multelor pietre lucitoare.

Acel loc adânc îl străbătea acum Tuor, mânat de o mare speranţă şi cuprins de bucurie, găsind cu uşurinţă o potecă sub peretele dinspre miazăzi, unde râul avea un mal lung şi îngust. Iar când s-a lăsat noaptea şi râul îşi continuă curgerea nevăzut – doar stelele bolţii se oglindeau în ochiurile de apă ascunse în întuneric –, Tuor

s-a oprit în sfârşit să se odihnească şi să doarmă; căci, în apropierea apei în care se revărsa puterea lui Uimo, teama nu-l încolţea.

La ivirea zorilor s-a aşternut din nou la drum, fără grabă. Soarele a răsărit în spatele lui, apoi a apus în faţa lui, iar acolo unde apa clocotea printre bolovani ori se prăvălea peste praguri neaşteptate, dimineţile şi serile ţeseau curcubeie dintr-un mal în celălalt. De aceea a numit Tuor strunga aceea Cirith Ninniach.

Şi astfel a umblat Tuor agale timp de trei zile, stâmpărându-şi setea din undele reci, dar nedorind nimic de mâncare, cu toate că mulţi peşti luceau asemenea aurului şi argintului, ori în culorile asemenea curcubeielor

desenate în miriadele de stropi de deasupra, în cea de-a patra zi, strâmtoarea a început să se lărgească, pereţii îi deveneau tot mai mici şi mai puţin prăpăstioşi; dar râul se adâncea şi curgea mai vijelios, căci de o parte şi de alta a mătcii sale se iveau munţi înalţi din care alte ape curgeau şi cădeau în cascade sclipitoare, pentru a se reuni în Cirith Ninniach. Acolo a zăbovit îndelung Tuor, urmărind învolburările râului şi ascultându-i glasul necurmat, până ce noaptea s-a aşternut din nou şi stelele au prins să clipească reci şi albe pe întinsul întunecat al cerului de deasupra. Şi-a înălţat Tuor vocea atunci, a ciupit corzile harfei şi peste zgomotul apei au răzbătut cântul său şi dulcea vibrare a corzilor, iar stânca le răsfrângea, sporindu-le şi trimiţându-le mai departe şi făcându-le să răsune în munţii învăluiţi de noapte, până când întreg acel tărâm pustiu s-a umplut de muzică, sub panoplia stelelor. Căci Tuor ajunsese, fără s-o ştie, în Munţii Răsunători din Lammoth, ce înconjurau Fiordul Drengist. Acolo coborâse, cu mult timp în urmă, Feanor, venind de pe mare, şi glasurile celor care se aflau cu el se preschimbaseră într-un vuiet cumplit, cutremurând toate coastele de la Miazănoapte, înainte de-a fi răsărit pentru prima oară Luna.[4]

S-a minunat Tuor şi şi-a curmat cântarea; încet, muzica s-a stins în munţi, urmându-i liniştea. Deodată, în mijlocul acelei linişti, a auzit în văzduhul de deasupra capului său un ţipăt ciudat; nu putea desluşi ce fiinţă anume scosese acel ţipăt.

— Glas de zână trebuie să fie, îşi zicea el, ca apoi să se încontreze: Ba-i glas de sălbăticiune mică, s-o fi văietând în

pustietate; dar auzind iarăşi ţipătul, să spună: Fără doar şi poate este ţipătul vreunei păsări de noapte ce mie mi-e necunoscută.

I se părea ca un sunet trist, cu toate acestea îşi dorea să-l audă încă o dată şi să se ia după el, căci ar fi zis că-l cheamă încotrova.

A doua zi dimineaţa a auzit acelaşi glas chiar deasupra capului său; ridicând privirea, a văzut trei păsări albe mari ce zburau prin strungă, înfruntând vântul dinspre apus; aripile lor puternice străluceau în soarele abia răsărit şi, trecând peste Tuor, păsările au scos din nou ţipătul lor. Astfel i-a fost dat lui să vadă pentru prima oară marii pescăruşi îndrăgiţi de teleri. Tuor s-a ridicat ca să se ia după ei şi, pentru a vedea mai bine încotro se îndreptau, a urcat pe stânca aflată la stânga lui, până în vârf s-a căţărat, şi acolo sus a fost izbit în faţă de un vânt puternic dinspre Apus; părul îi flutura pe spate, suflat de vânt. A tras adânc în piept aerul acela nou pentru el şi a spus:

— Îmi înalţă spiritul asemenea unei cupe de vin răcoros, – fără să ştie că vântul venea tocmai dinspre Marea cea Mare.

A pornit Tuor din nou la drum, luând urma pescăruşilor ce zburau în înalt, pe deasupra râului; pe măsură ce el înainta, strunga se strâmta la loc, şi în curând Tuor a ajuns într-un loc unde albia arăta ca un canal îngust din care se înălţa vuietul cumplit al apei. Privind în jos, Tuor a văzut ceva ce lui i s-a părut ca o mare minune: căci prin strâmtoarea aceea venea o apă ca scăpată din zăgazuri, încleştându-se în luptă cu râul ce curgea vijelios înainte, şi un val asemenea unui zid s-a înălţat până aproape de vârful stâncii, încoronat de creste de spumă spulberată de vânt. Atunci râul a fost împins îndărăt şi zidul de apă s-a repezit urlând prin canal, umplându-l, şi, pe unde trecea, bolovanii se rostogoleau cu bubuit de tunet. Astfel l-a salvat chemarea păsărilor mării pe Tuor de la moarte, căci l-ar fi înghiţit fluxul care era foarte mare în acel anotimp al anului, iar acum mai cu seamă din pricina vântului de pe mare.

Numai că furia ciudatelor ape l-a tulburat pe Tuor, făcându-l să se abată de la calea de până atunci şi s-o apuce spre miazăzi. Din pricina asta n-a ajuns la ţărmurile cele lungi ale Fiordului Drengist.

şi preţ de câteva zile a rătăcit pe un meleag colţuros, unde nu creştea niciun copac; acolo sufla un vânt venit de pe mare, dinspre apus adică, făcând ca ierburile şi tufişurile pipernicite să crească înclinate spre răsărit. Astfel a trecut Tuor hotarul ţinutului Nevrast, unde odată trăise Turgon; şi într-un târziu, pe neaşteptate (căci vârfurile stâncilor care mărgineau ţinutul întreceau în înălţime povârnişurile din spatele lor) s-a pomenit pe ţărmul stâncos şi negru al Pământului de Mijloc şi a văzut Marea cea Mare, Belegaer cea Neţărmurită. La acel ceas, soarele a coborât dincolo de marginea lumii, asemenea unui foc mare; iar Tuor a stat singur sus, pe stâncă, deschizându-şi larg braţele şi simţind cum un alean necuprins îi copleşeşte inima. Din cât se povesteşte, el a fost primul din seminţia oamenilor care a ajuns la Marea cea Mare şi nimeni altul, fără doar de eldari, n-a simţit mai adânc dorul pe care-l trezeşte ea.

Tuor a zăbovit multe zile în Nevrast, şi părea cât prieşte, căci acel ţinut pe care munţii îl apărau dinspre miazănoapte şi răsărit, lăsându-l deschis spre mare, era mai blând şi mai primitor decât şesurile din Hithlum. Vânător fiind, Tuor se deprinsese de multă vreme să trăiască de unul singur în sălbăticie, iar de hrană nu ducea lipsă; primăvara era în toi în Nevrast, văzduhul vuia de glasurile păsărilor care cuibăreau puzderie pe ţărmuri, ori colcăiau în smârcurile Linaewen, aflate în mijlocul acelui pământ copăit; dar în vremurile de atunci, glas de om ori de elf nu răzbătea pustietatea aceea.

Şi a mers Tuor până în locul unde începea întinsul lac, numai că la apele sale n-a izbutit să ajungă, stându-i în

cale mlaştinile necuprinse şi pădurile de trestii nestrăbătute de poteci; dar n-a zăbovit acolo, ci s-a întors pe coastă, căci într-acolo îl atrăgea Marea şi nu voia să pregete prea mult unde nu auzea foşnetul valurilor. De-a lungul coastelor a găsit primele urme ale străvechilor noldori. Printre stâncile înalte, bătute de mare, la miazăzi de Drengist, se găseau multe golfuri mici şi fiorduri adăpostite, cu plaje de nisip alb între stâncile lucind negre; Tuor descoperea adesea trepte săpate în stâncă, ce şerpuiau în jos până pe ţărm; iar în apropierea apei se aflau cheiuri căzute în ruină, durate din blocuri mari tăiate din stâncă;

acolo trăgeau pe vremuri corăbiile elfilor. Pe acele meleaguri a rămas Tuor timp îndelungat, privind la marea mereu schimbătoare; anul a înaintat încet din primăvară în vară, întunecimea s-a adâncit în Beleriand, iar toamna destinului nemilos căruia Nargothrond îi era sortit se apropia.

Poate că păsările au zărit de departe iarna crâncenă ce avea să vină, [5] căci acelea dintre ele care urmau să pornească spre miazăzi s-au strâns de timpuriu, pregătindu-se de plecare, iar altele, ce-şi aveau îndeobşte cuiburile la miazănoapte, şi le-au părăsit şi s-au retras în Nevrast. Într-o bună zi, pe când stătea pe ţărm, Tuor a auzit zbaterea şi fâlfâitul unor aripi mari, şi ridicându-şi privirile a văzut şapte lebede albe care zburau iute şi pieziş spre miazăzi. Dar când au ajuns deasupra lui, s-au rotit, s-au lăsat dintr-odată în jos şi au coborât pe mare, stârnind o ploaie de stropi şi de spumă cu bătăile aripilor lor.

Tuor îndrăgea lebedele, le ştia de pe iazurile cenuşii din Mithrim; ele erau însemnul lui Annael şi al obştii care-l crescuse pe el. Astfel că s-a ridicat să le ureze bun-venit, a strigat la ele, minunându-se când a văzut că erau mai mari

şi mai mândre decât oricare surată de-a lor, pe care îi fusese dat să o vadă înainte; dar ele au bătut din aripi, au scos ţipete aspre, parcă mânioase pe el şi dornice să-l alunge de la ţărm. Apoi, cu mare tumult, iarăşi s-au înălţat de pe apă şi au zburat peste capul lui, şi zbaterea aripilor lor părea să-l lovească asemenea unui vânt şuierător; rotindu-se într-un cerc larg, au zburat în înaltul văzduhului şi de acolo spre miazăzi.

Atunci Tuor a strigat:

— Asta trebuie să fie un alt semn că am zăbovit prea mult!

Fără să mai stea pe gânduri, a urcat în vârful stâncii şi a văzut că lebedele încă se mai roteau pe cer; dar când el s-a răsucit pe călcâie şi a pornit după ele, lebedele s-au îndepărtat în grabă.

De-a lungul coastei a tot mers Tuor spre miazăzi, timp de şapte zile întregi, şi în fiecare dimineaţă era trezit de bătaia aripilor deasupra lui, la ivirea zorilor, şi în fiecare zi lebedele zburau mai departe când el pornea după ele. Pe măsură ce înainta, stâncile mari

deveneau tot mai mici, iar vârfurile lor se acopereau de iarbă presărată cu flori; spre răsărit, pădurile se înveşmântau în galben, căci anul se apropia de sfârşit. Dar în faţa lui, tot mai aproape, se zărea un lanţ de dealuri măreţe, ce-i închidea drumul, îndreptându-se spre apus unde se termina într-un munte înalt: un pisc întunecat, cu o căciulă de nori pe creştet, se sumeţea dintre coame puternice deasupra unui promontoriu verde ce pătrundea adânc în mare.

Dealurile acelea surii nu erau altceva decât culmişurile apusene ale lanţului Ered Wethrin, ce străjuia Beleriandul la miazănoapte, iar piscul şi coamele se numeau Muntele Taras, cel mai apusean dintre toate tancurile acelui ţinut, primul pe care-l zărea orice marinar

de la multe mile depărtare când se apropia pe mare de ţărmurile muritoare. În zilele de demult, în umbra lungilor sale pripoare sălăşluise Turgon, în sălile din Vinyamar, cea mai veche zidire durată din piatră de către noldori pe pământurile surghiunului lor. Încă se mai afla acolo, părăsită dar trainică, sus, pe terasele largi ce dădeau spre mare. Anii n-o clintiseră, iar servitorii lui Morgoth o ocoliseră; însă vântul şi ploaia şi îngheţul săpaseră urme adânci în ea, şi pe creasta zidurilor şi peste bucăţile mari de şindrilă ale acoperişului se întinsese un pled gros de buruieni surii-verzui, pe care aerul sărat le făcuse să pătrundă chiar şi în crăpăturile pietrelor.

Tuor a dat peste urmele unui drum de mult uitat: strecurându-se printre muşuroaie verzi şi pietre căzute într-o rină, a ajuns, la ceasul când ziua se îngâna cu noaptea, la sala cea mare şi la curţile înalte şi vântoase. Duhuri ale fricii ori ale ticăloşiei nu adăstau în acel loc, doar un simţământ de veneraţie l-a cuprins pe Tuor, gândindu-se la cei care vieţuiseră acolo şi se duseseră nimeni nu ştia unde: neamul mândru, nemuritor dar osândit, venit de peste Mare. S-a răsucit Tuor şi a privit – cum ades priviseră şi ochii lor – la întinderea scăpărândă a apelor fremătătoare, până unde marea se unea cu cerul. Apoi s-a întors cu spatele la mare şi a văzut că lebedele se lăsaseră pe cea mai de sus terasă, în dreptul porţii apusene a sălii; îşi scuturau aripile şi păreau să-i facă semn lui Tuor să intre. Atunci el a urcat scările late, acum năpădite pe jumătate de opâţel şi limba-peştelui.

a trecut pe sub arcada impunătoare a porţii şi a pătruns în umbrele casei lui Turgon; în cele din urmă, a păşit în sala cu pilaştri înalţi. Mare i se păruse de afară, dar dinăuntru i se înfăţişa uriaşă, minunată; era atât de înmărmurit, încât nu voia să trezească ecourile în pustietatea ei. Nu era nimic de văzut înăuntru, fără doar

de un tron măreţ, aşezat pe o platformă, la capătul dinspre răsărit. Tuor s-a îndreptat într-acolo, păşind cât mai uşor cu putinţă; cu toate acestea, sunetul paşilor săi răsuna pe podeaua din piatră, asemenea paşilor destinului, iar ecoul lor i-o lua înainte, de-a lungul culoarelor dintre pilaştri.

S-a oprit în faţa marelui tron împrejmuit de umbre şi a văzut că era cioplit dintr-o singură bucată de piatră pe care se desluşeau gravate semne ciudate; tocmai atunci soarele ce asfinţea a ajuns în dreptul unei ferestre aflate sus, sub cornişa apuseană, şi o săgeată de lumină s-a izbit de peretele din faţa lui Tuor şi a scânteiat pe ceva ce aducea a metal lustruit. Tare s-a mirat Tuor văzând că pe perete, în spatele tronului, atârnau un scut şi o cămaşă lungă de zale, precum şi un coif şi o sabie vârâtă în teacă. Cămaşa lucea de ziceai că era împletită din argint din cel mai curat, iar raza de soare o împodobea cu scânteieri de aur. Dar scutul avea o formă necunoscuta ochilor lui Tuor, fiind lung şi îngustat la vârf; pe faţă era albastru, iar la mijloc avea încrustat însemnul aripii albe de lebăda. Atunci a vorbit Tuor, şi glasul său a răsunat ca o sfruntare sub acoperişul sălii:

— Iată, voi lua aceste arme cu mine şi odată cu ele ursita ce le este hărăzită, oricare ar fi aceasta.6

A coborât scutul din cui şi s-a minunat de cât de uşor era, şi la fel de uşor de mânuit; părea făcut din lemn pe care meşterii elfi cu măiestria lor îl înveliseră în plăci de metal, trainice şi-n acelaşi timp subţiri ca o foiţă, care-l feriseră de care şi de urmele trecerii vremii.

Tuor a îmbrăcat cămaşa de zale, şi-a pus coiful pe cap, şi-a încins la brâu sabia; negre erau teaca şi cingătoarea, iar catarama, de argint. Astfel înarmat, a părăsit sala lui Turgon şi s-a oprit pe terasele înalte ale muntelui Taras, în lumina roşie a soarelui. Nimeni nu se afla acolo să-l vadă cum privea spre apus, înveşmântat în

sclipiri de argint şi aur, iar el nu ştia că în acel ceas arăta ca unul dintre Prea-mâreţii Apusului, potrivit a fi părintele mai-marilor Regi ai Oamenilor de dincolo de Mare, aşa cum îi era cu adevărat menit să fie; 7 dar luând el acele arme, o schimbare s-a petrecut în Tuor, fiul lui Huor, căci s-a simţit îmboldit de un curaj neîncercat până atunci. Iar când a ieşit pe poartă, lebedele au făcut o plecăciune în faţa lui, şi-au smuls câte o pană lungă din aripi şi i-au dăruit-o, întinzându-şi gâturile lungi la picioarele lui; el a luat cele şapte pene şi le-a prins în panaşul coifului, şi-n aceeaşi clipă lebedele s-au înălţat şi au zburat spre miazănoapte, însoţite de lumina apusului, şi de atunci Tuor nici că le-a mai zărit.

Tuor a simţit că picioarele doreau să-i pornească singure spre ţărmul mării, aşa că a coborât pe nişte trepte lungi până la un ţărm larg, aflat la miazănoapte de Tarasness; în timp ce mergea, a văzut că soarele se cufunda într-un nor mare şi negru ce începuse să acopere marea tot mai întunecată; dintr-odată, aerul s-a răcit şi văzduhul s-a tulburat şi s-a umplut de un murmur ca de furtună ce sta să înceapă. Tuor s-a oprit pe ţărm, privind la soarele care arăta ca un foc fumegând în spatele ameninţării cerului; şi i s-a năzărit lui Tuor că un mare val se înălţa în depărtarea mării, venind spre pământ, ceea ce l-a minunat atât de tare, încât l-a ţintuit nemişcat în loc. Valul se îndrepta spre el, şi pe creasta lui se zărea o ceaţă umbroasă. Şi pe neaşteptate, în timp ce se apropia, valul şi-a rostogolit creasta şi s-a spart şi s-a repezit înainte cu lungi braţe de spumă; dar în locul în care se spărsese rămăsese o alcătuire vie, neînchipuit de înaltă şi de maiestuoasă, desenându-se neagră pe cerul de furtună.

Atunci Tuor s-a înclinat plin de veneraţie, gândind că în faţa lui se afla un rege preaputernic. Pe cap avea o coroană făcută parcă din argint, de sub care pletele lungi cădeau asemenea spumei sclipind în lumina apusului; şi

când alcătuirea aceea şi-a dat la o parte mantia cenuşie ce părea să-l împresoare ca o negură, numai ce-a văzut Tuor că purta o cămaşă de zale sclipitoare, atât de strâns lucrată, de-ar fi zis că erau solzii unui peşte uriaş, şi-un caftan verde închis, din care

şerpuia şi fulgera focul mării, ţinând măsura paşilor lui domoli spre uscat. Astfel i s-a înfăţişat sub zidurile Vinyamarului Sălăşluitorul din Adâncuri, pe care noldorii îl numesc Uimo, Domnul Apelor, lui Tuor, fiul lui Huor din Casa lui Hador.

Pe ţărm n-a pus piciorul, ci s-a oprit acolo unde apa îi venea până la genunchi, şi i-a vorbit lui Tuor, şi când i-a văzut Tuor lumina din ochi şi i-a auzit vocea adâncă ce părea a veni din chiar temeliile lumii, s-a simţit cuprins de teamă şi s-a aruncat cu faţa în nisipul ţărmului.

— Te ridică, Tuor, fiu al lui Huor! a zis Uimo. Nu te lăsa înfricoşat de mânia mea, cu toate că mult am strigat după tine, fără să mă auzi; iar după ce te-ai pornit, mult ai zăbovit pe drum încoace. Încă din Primăvară ar fi trebuit să ajungi, acu iată că în curând o iarnă cruntă se va abate dinspre ţara Duşmanului. Cu graba va trebui să te deprinzi, iar calea tihnită pe care ţi-o pregătisem trebuie schimbată. Căci sfaturile mele au fost luate în răspăr –, şi un mare râu se furişează pe Valea Sirionului, iar oastea vrăjmaşilor a şi ajuns între tine şi ţinta ce urmează s-o atingi.

— Şi care este ţinta asta a mea, Stăpâne? a întrebat Tuor.

— Cea pe care a căutat-o dintotdeauna inima ta, a răspuns Uimo: să-l găseşti pe Turgon şi să vezi oraşul ascuns. Căci astfel îţi este sortit ţie să fii pristavul meu şi să porţi armele pe care de multă vreme ţi le-am sorocit. Numai că acum la pavăza umbrei va trebui să treci prin primejdie. Învăluie-te, prin urmare, în astă mantie şi cu

niciun chip să n-o lepezi, până nu vei fi ajuns la capătul călătoriei.

Lui Tuor i s-a părut atunci că Uimo îşi rupe în două mantia surie şi că îi aruncă lui o jumătate, iar când a căzut aceasta peste el, s-a dovedit a fi o mantie largă, în care se putea înfăşură din cap până-n picioare.

— Astfel vei merge sub umbra mea, a mai zis Uimo. Ci nu mai zăbovi; căci în ţinuturile lui Anar şi în focurile lui Melkor umbra nu va dăinui. Spune-mi, prin urmare, vei duce solia mea?

— O voi duce, Stăpâne.

— Atunci îţi voi pune vorbe în gură pe care să le rosteşti în faţa lui Turgon. Dar mai întâi te voi dăscăli şi vei auzi lucruri pe care

niciun alt om nu le-a auzit înaintea ta – ce spun eu? – nici măcar cei mai măreţi dintre eldari.

I-a vorbit Uimo lui Tuor despre Valinor şi întunecarea sa, despre surghiunul noldorilor şi despre Blestemul lui Mandos şi despre tăinuirea Târâmului Binecuvântat.

— Dar ţine minte! a zis Uimo; în platoşa Sorţii (cum o numesc Copiii Pământului) va fi întotdeauna o crăpătură, iar în Zidurile Destinului o spărtură, şi-asta până la desăvârşirea împlinirii sale, pe care voi o numiţi sfârşit. Astfel va fi câtă vreme voi fi eu pe lume, o voce tainică ce se împotriveşte şi o lumină acolo unde s-a rânduit a fi întuneric. Prin urmare, chiar dacă în zilele acestei întunecimi eu par a mă împotrivi voinţei fârtaţilor mei, Stăpânii Apusului, acesta mi-e rostul printre ei, care mi-a fost dat încă de la bunul început al facerii Lumii. Numai că Destinul este puternic şi umbra vrăjmaşului se tot întinde; iar eu m-am împuţinat, în Pământul de Mijloc am ajuns de-acum doar ca o şoaptă tainică. Seacă apele ce curg spre apus, otrăvite le sunt izvoarele, puterea-mi se retrage de pe pământ; căci elfii şi oamenii deopotrivă nu mă mai văd

şi nu mă mai aud, şi-asta din pricina puterii lui Melkor. Iar acum Blestemul lui Mandos stă să se împlinească şi toate lucrările noldorilor vor pieri, şi toate nădejdile pe care le-am nutrit se vor risipi. A mai rămas o singură nădejde, cea pe care n-au căutat-o şi pentru care nu s-au pregătit. Nădejdea aceea în tine zace; căci astfel am statornicit eu.

— Să înţeleg atunci că Turgon nu-l va înfrunta pe Morgoth, aşa cum trag nădejde toţi eldarii? a întrebat Tuor. Şi ce aşteaptă domnia ta de la mine, Stăpâne, dacă ajung la Turgon? Căci, cu toate că voiesc a face precum tătâne-meu, şi să-i fiu sprijin acelui rege la ceas de restrişte, de prea puţin folos voi fi, un biet muritor singur, printre atât de mulţi şi de viteji din Nobila Seminţie a Apusului.

— Dacă am ales să te trimit pe tine, Tuor, fiu al lui Huor, să nu crezi cumva că, singură fiind, sabia ta nu merită a fi trimisă. Căci vitejia edainilor şi-o vor aminti elfii cât vor fi evurile de lungi, minunându-se că au dăruit cu atâta dărnicie din viaţa din care ei au pe pământ atât de puţină. Dar nu numai pentru vitejia ta te trimit pe

tine, ci şi pentru a aduce în lume o speranţă dincolo de putinţa ta de a o vedea şi o lumină ce va străpunge întunecimea.

Şi când Uimo a sfârşit a spune aceste vorbe, bolboroseala furtunii s-a preschimbat într-un ţipăt răsunător şi vântul s-a înteţit, iar cerul a devenit negru; mantia Domnului Apelor s-a înfoiat, asemenea unui nor gonind pe cer.

— Te du acum, a spus Uimo, să nu apuce Marea să te înghită! Căci Osse ascultă de porunca lui Mandos şi, slujind Destinului, e tare mânios.

— Iar domnia ta eşti cel care porunceşti, a zis Tuor. Dar dacă scap de Destin, ce cuvinte să-i spun lui Turgon?

— De vei ajunge la el, a răspuns Uimo, atunci vorbele

îţi vor veni singure în minte, iar gura ta le va rosti ca şi cum le-aş rosti eu. Vorbeşte fără teamă! apoi fă aşa cum te îndeamnă inima şi vitejia. Şi înveleşte-te în mantia mea, căci ea te va păzi. Iar eu îţi voi trimite pe cineva pe care-l voi salva din mânia lui Osse, pentru a-ţi fi călăuză: chiar aşa, pe ultimul marinar de pe ultima corabie care va căuta liman în Apus până la răsăritul Stelei. Şi-acum te du înapoi pe pământ!

S-a auzit atunci bubuit de tunet şi fulgerul a scăpărat peste mare; Tuor l-a văzut pe Uimo stând între valuri asemenea unui turn de argint din care ţâşneau săgeţi de flăcări; şi i-a strigat, acoperind vuietul vântului:

— Mă duc, Stăpâne! Ci inima mea după Mare tânjeşte.

Uimo a înălţat un corn uriaş şi a suflat în el o singură notă, atât de răsunătoare, încât urletul furtunii părea ca suflarea vântului pe un lac. Tuor a auzit nota aceea, care l-a învăluit, l-a pătruns, iar lui i s-a părut că ţărmurile Pământului de Mijloc au dispărut dintr-odată şi că acum putea cuprinde într-o privire toate apele lumii: de la izvoarele pământurilor până la gurile râurilor, şi de la maluri şi fiorduri, până în adâncurile uscatului. Marea cea Mare îi apărea cu toate întinderile ei fremătânde, plină de alcătuiri ciudate, chiar şi adâncurile nepătrunse de lumină, şi-n întunericul acela etern răsunau voci înspăimântătoare pentru urechile muritorilor. A cercetat cu privirea fulgerătoare a valarilor apele nesfârşite ale mării, nemişcate

de vânt sub ochiul lui Anar, ori sclipind sub Luna cornută, ori înălţându-se în munţi de furie ce se spărgeau peste Insulele Neguroase[9], până când departe în zare, unde ochiul abia mai răzbea, dincolo de leghele fâr de număr, a desluşit un munte ce se înălţa unde nici cu mintea nu putea gândi, într-un nor luminos, iar la poalele

sale licăreau valuri lungi. Şi în timp ce el îşi încorda auzul să prindă zvonul acelor valuri şi privirea pentru a vedea mai lămurit acea lumină depărtată, chemarea cornului a încetat, iar el s-a trezit că stătea în bătaia furtunii, sub cerul sfâşiat de braţele şerpuitoare ale fulgerelor. Uimo dispăruse, marea fierbea şi valurile sălbatice ale lui Osse se repezeau asupra zidurilor Nevrastului.

Tuor a fugit din calea furiei mării, cu greu a izbutit să urce înapoi pe terasele cele înalte; vântul aproape că-l izbea de stânci, iar când Tuor a ajuns în vârf, suflarea l-a prăvălit în genunchi. A fost nevoit să intre încă o dată în sala întunecoasă şi pustie, ca să se adăpostească, şi acolo şi-a petrecut toată noaptea, în jilţul de piatră al lui Turgon. Înşişi pilaştrii se cutremurau de sălbăticia furtunii, iar vântul îi părea lui Tuor plin de vaiere şi ţipete dezlănţuite. Dar era atât de obosit, încât din când în când aţipea; somnul îi era bântuit de multe vise, de care însă nu-şi mai amintea când se trezea; unul totuşi i-a stăruit în amintire: i se arătase o insulă mare, şi-n mijlocul ei se afla un munte prăpăstios, soarele apunea dincolo de el şi umbre se înălţau spre boltă; dar deasupra muntelui strălucea o singură stea orbitoare.

După acest vis, Tuor s-a cufundat într-un somn adânc, căci, înainte să se fi sfârşit noaptea, furtuna se potolise, împingând norii negri spre Răsăritul lumii. S-a trezit într-un târziu în lumina cenuşie, s-a ridicat în capul oaselor şi a coborât de pe tron şi, mergând prin sala întunecoasă, a văzut că era plină de păsări de mare alungate înăuntru de furtună; a ieşit din sală tocmai când ultimele stele se stingeau în Apus, lăsând loc zilei ce sta să înceapă. Şi a văzut că valurile cele mari năvăliseră în timpul nopţii până departe pe uscat şi-şi aruncaseră crestele peste vârfurile stâncilor, încât terasele din faţa porţilor erau acoperite de alge şi mormane de resturi. Privind peste marginea terasei celei mai de jos, a zărit un

elf, învelit într-o mantie cenuşie grea de apă, care stătea rezemat de zid, printre pietre, bucăţi de lemne aduse de ape şi alge. Stătea tăcut elful, cu privirile aţintite dincolo de malurile mâncate de furtună, la lungile coame ale valurilor. Cerurile se potoliseră, nu se auzea decât vuietul mării de la poalele stâncii.

Şi cum se uita Tuor la făptura aceea tăcută şi cenuşie, şi-a amintit de cuvintele lui Uimo, şi-un nume neştiut până atunci i-a venit pe buze şi Tuor a strigat:

— Bun venit, Voronwe! Te aşteptam.10

Atunci elful s-a răsucit şi a privit în sus, iar Tuor i-a întâlnit căutătura sfredelitoare a ochilor lui cenuşii ca marea şi a înţeles pe dată că era unul din neamul nobil al noldorilor. Dar privirea elfului s-a umplut de teamă şi mirare văzându-l pe Tuor stând acolo pe zid, deasupra lui, înfăşurat ca de o umbră în mantia surie, sub care lucea pe pieptu-i cămaşa elfică de zale.

Au stat aşa amândoi, preţ de o clipă, cercetând fiecare chipul celuilalt, până când elful s-a ridicat şi s-a înclinat adânc la picioarele lui Tuor.

— Cine eşti, domnul meu? a întrebat elful. Îndelung m-am luptat cu marea neîndurătoare. Ci spune-mi: ce lucruri măreţe s-au petrecut de când am părăsit eu uscatul? Umbra a fost alungată? A ieşit la lumină Poporul Ascuns?

— Niciuna, nici alta, a răspuns Tuor. Umbra se lăţeşte, iar Ascunşii ascunşi au rămas.

Atunci Voronwe l-a privit îndelung şi în tăcere.

— Dar tu cine eşti? a întrebat el din nou. Cu mulţi ani în urmă, poporul meu a plecat de pe acest meleag, şi de atunci nimeni n-a sălăşluit aici. Şi-acum văz că, măcar că porţi asemenea straie, nu eşti unul dintre ei, aşa cum am gândit întâi, ci eşti din seminţia oamenilor.

— Întocmai, a zis Tuor. Şi oare nu eşti tu ultimul

marinar de pe ultima corabie care a plecat de la Limanurile lui Cârdan să caute Apusul?

— Întocmai, a răspuns elful. Sunt Voronwe, fiul lui Aranwe. Dar cum de-mi ştii numele şi soarta nu pricep.

— Te ştiu pentru că însuşi Domnul Apelor mi-a vorbit seara trecută şi mi-a spus el că te va salva de mânia lui Osse şi te va trimite aici, să-mi fii călăuză.

A strigat atunci Voronwe, cuprins deşi mai mare teamă şi mirare:

— Ai vorbit cu Uimo cel Puternic? Nepreţuite îţi sunt virtuţile şi însemnată ţi-e ursita! Dar unde-ar fi să te călăuzesc, domnul meu? Căci fără doar şi poate eşti un rege al oamenilor, şi mulţi ar fi cei care de cuvântul tău ascultă.

— Nu-s decât un sclav fugit şi-un proscris într-o ţară pustie. Dar am o solie pentru Turgon, Regele Ascuns. Ştii oare drumul care mă poate duce la el?

— În aste vremuri ticăloase mulţi sunt proscrişi şi sclavi, din cei care nu s-au născut astfel, a răspuns Voronwe. Senior al Oamenilor eşti de drept, eu aşa socot. Dar şi de-ai fi cârmuitor peste întreaga-ţi seminţie, drept n-ai să-l cauţi pe Turgon şi zadarnică ţi-ar fi căutarea. Căci şi de te-aş duce până la porţile sale, nu ai putea intra.

— Mai departe de poartă nici nu te rog să mă duci. Acolo Destinul se va înfrunta cu Sfatul lui Uimo. Iar dacă Turgon nu mă va primi, atunci misia mi se va sfârşi, iar Destinul a învins. Cât despre dreptul meu de a-l căuta pe Turgon: eu sunt Tuor, fiul lui Huor şi rubedenie cu Hurin, nume pe care Turgon nu le va uita nicicând. Unde mai pui că Uimo însuşi mi-a poruncit să-l caut. Oare va da uitării Turgon ce i-a spus Uimo în vremurile de demult: Nu uita că ultima nădejde a noldorilor de pe Mare va veni? Şi i-a mai spus: Când aproape va fi primejdia din Nevrast, va veni cel care te va preveniJ1 Eu sunt cel care ar fi să vină,

iar veşmintele ce le port de mult mi-au fost pregătite.

Tuor se minuna auzindu-se vorbind astfel, căci până în clipa aceea nu ştiuse ce anume îi spusese Uimo lui Turgon înainte ca acesta să plece din Nevrast, şi nimeni altcineva, în afară de Poporul Ascuns, nu le auzise vreodată. Şi mai uimit a fost Voronwe; dar n-a zis nimic, ci s-a întors cu spatele spre Tuor, a privit marea şi a oftat.

— Vai mie! a spus el într-un târziu. Nu voiesc să mă întorn acolo vreodată. De câte ori nu m-am jurat în largurile mării că, de-o fi să

mai pun piciorul pe uscat, mă voi statornici în tihnă cât mai departe de Umbra de la Miazănoapte, ori poate la Limanurile lui Cârdan, sau chiar pe frumoasele plaiuri din Nan-tathren, unde primăvara este mai dulce decât aleanul inimii. Dar dacă răul s-a întins şi mai mult câtă vreme am fost eu dus şi primejdia cea de pe urmă se apropie de neamul meu, la el trebuie să mă întorc. S-a răsucit spre Tuor şi a adăugat: Te voi călăuzi până la porţile ascunse, căci cine-i înţelept nu se împotriveşte sfaturilor lui Uimo.

— Atunci împreună vom merge, aşa cum ne-a sfătuit el, a zis Tuor. Să nu te jeluieşti, Voronwe! Inima-mi spune că drumul lung îţi va fi şi departe de Umbră te va duce, iar nădejdeaţi la Mare se va înturna.[12]

— A ta aşijderea, a mai spus Voronwe. Să pornim, dară, fără a mai zăbovi defel.

— Că bine zici. Dar încotro mă călăuzeşti, şi cât e până acolo? Nu s-ar cuveni ca mai întâi să chibzuim cum să străbatem sălbăticia asta, iar dacă drumul se dovedeşte lung, cum să trecem de iarnă fără adăpost?

Voronwe însă nu i-a spus nimic despre drum.

— Tu cunoşti forţa ce zace în oameni. Cât despre mine, eu mă trag din neamul noldorilor, şi îndelungă trebuie să fie foamea şi rece tare iarna care să răpună neamul celor care au trecut de Gheţurile Scrâşnitoare.

Cum gândeşti tu că am putut să trudim zile fâr de număr în pustiurile sărate ale mării? Să nu fi auzit de turta elfilor? Cum fac toţi marinarii, am păstrat şi eu o bucată, s-o am la mare ananghie. Şi-a dat mantia la o parte şi i-a arătat lui Tuor taşca pecetluita ce-o ţinea prinsă la brâu, şi i-a spus: Atâta vreme cât e pecetluita, nici apa, nici vremea rea nu-i vor pricinui vreun rău. Numai că va trebui s-o păstrăm până când o fi mare nevoie de ea; fără doar şi poate că un proscris şi un vânător vor găsi niscaiva merinde înainte să se strice de tot vremea.

— Aşa o fi, nu s-a arătat prea încrezător Tuor. Numai că nu pe toate meleagurile se poate vâna fără teamă, chiar de-ai da peste sălbăticiuni la tot pasul. Unde mai pui că vânătorii zăbovesc prea mult pe drum.

În sfârşit, Tuor şi Voronwe s-au pregătit de plecare. Tuor a luat cu sine arcul cel mic şi săgeţile, arme ce fuseseră dintotdeauna ale lui, precum şi pe cele găsite în sală; suliţa, pe care era încrustat numele său cu rune elfice de la Miazănoapte, a lăsat-o sprijinită de zid, în semn că trecuse pe acolo. Voronwe nu avea alte arme decât o sabie scurtă.

Înainte să se lumineze bine de ziuă, ei au părăsit vechiul sălaş al lui Turgon. Voronwe l-a dus pe Tuor pe un drum ce ocolea pe la apus povârnişurile râpoase ale muntelui Taras şi traversa marele promontoriu. Pe acolo trecuse odinioară drumul de la Nevrast spre Brithombar, dar acum nu mai rămăsese din el decât un făgaş verde între maluri vechi, năpădite de iarbă. Astfel au ajuns ei în Beleriand şi în partea de miazănoapte a ţinutului de coastă numit Falas; apucând-o spre răsărit, au căutat văioagele întunecate de la poalele munţilor Ered Wethrin şi acolo s-au ascuns şi s-au odihnit până când ziua s-a preschimbat în noapte. Căci, cu toate că vechile aşezări ale falathrimilor, Brithombar şi Eglarest, erau încă departe, orcii se

cuibăriseră acolo şi întregul meleag viermuia de iscoadele lui Morgoth: se temea, vezi bine, de corăbiile lui Cârdan, care când şi când atacau ţărmurile şi îşi uneau forţele cu cetele de războinici trimise din Nargothrond.

Stând ei aşa, înveliţi în mantiile lor, ca nişte umbre sub coastele muntelui, Tuor şi Voronwe au avut multe să-şi spună. Tuor îl tot iscodea pe Voronwe despre Turgon, dar elful, nevrând să dezvăluie prea multe, îi povestea mai degrabă despre Insula Balar şi despre Lisgardh, împărăţia trestiilor de la Gurile Sirionului.

— Acolo se îngroaşă acum rândurile eldarilor, i-a zis el, căci într-acolo fug tot mai mulţi din toate neamurile, de frica lui Morgoth şi sătui de război. Eu însă nu mi-am părăsit obştea de bunăvoie. După bătălia Bragollach şi spargerea Asediului asupra fortăreţei Angband, în inima lui Turgon s-a strecurat teama că Morgoth s-ar putea dovedi prea puternic. În acel an a trimis pentru prima oară în afară pe câţiva din obştea lui; şi au ieşit aceştia pe poartă, venind dinăuntru: puţini erau şi duceau cu ei o solie tainică. Au coborât pe râul Sirion până la ţărmurile de la vărsare, şi-acolo au făurit corăbii.

Dar zadarnică le-a fost truda, n-au ajuns cu ele decât până la Insula Balar, unde şi-au făcut câteva sălaşuri, departe de puterea lui Morgoth. Căci noldorii nu cunosc meşteşugul de a făuri corăbii care să înfrunte vreme îndelungată valurile lui Belegaer cea Măreaţă.[13]

Dar când Turgon a auzit mai târziu despre urgia abătută asupra coastelor Falas şi jefuirea străvechilor Limanuri ale Făuritorilor de Corăbii, care se găsesc nu departe de aici, şi i s-a spus că Cârdan îi salvase pe cei care rămăseseră în viaţă din poporul lui şi pornise cu ei pe mare, spre Golful Balar, aflat la miazăzi, a trimis iarăşi soli. Asta s-a petrecut nu cu mult în urmă, dar în amintirea mea a rămas ca şi când de atunci s-a scurs cea mai mare parte

a vieţii mele. Căci eu am fost unul dintre cei trimişi de el, fiind eu la prima tinereţe după răbojul eldarilor. Aici m-am născut, în Pământul de Mijloc, în ţara Nevrast. Mama se trăgea din neamul Elfilor Cenuşii din Falas, se înrudea cu Cârdan însuşi – la începutul cârmuirii lui Turgon, neamurile din Nevrast se înrudeau între ele –, de la neamul mamei am moştenit dragostea de mare. Aşa am ajuns să mă număr printre cei aleşi, căci lui Cârdan urma să-i ducem solia prin care-i ceream ajutor în făurirea corăbiilor şi cu ele să ajungem la Stăpânii Apusului şi să-i înduplecăm să ne sprijine înainte ca totul să fie pierdut. Eu însă am tot zăbovit pe drum. Înţelegi tu, n-apucasem înainte să văd prea mult din Pământul de Mijloc, iar noi ajunsesem la Nan-tathren în plină primăvară. Minunat peste poate e acel tărâm, Tuor, o să vezi cu ochii tăi dacă vreodată paşii te vor purta pe drumurile dinspre miazăzi, în josul Sirionului. Acolo te tămăduieşti de toate aleanurile după mare, fără doar de acelea de care soarta nu te lasă să le dai deoparte. Acolo, Uimo nu este decât slujitorul Yavannei, iar pământul a dat viaţă unui belşug de lucruri frumoase cum sufletul şi mintea nici nu le pot închipui în munţii neîndurători de la Miazănoapte. Acolo, se varsă Narog în Sirion, şi curgerea lor nu mai este grăbită, ci se lăţeşte şi se domoleşte printre pajiştile mănoase; de-o parte şi de alta a râului sclipitor cresc stânjenei, asemenea unei păduri în floare, iarba, şi ea, e smălţuită de flori ce seamănă cu nestematele, altele sunt ca nişte clopoţei, ca flăcări galbene şi roşii, ori ca o puzderie de stele bălţate pe un crug verde. Dar dintre toate.

cele mai frumoase sunt sălciile din Nan-tathren, de-un verde palid, ori argintii în suflarea vântului, şi foşnetul miriadelor de frunze e precum vraja muzicii: zi şi noapte tremurau şi clipoceau de jur-împrejur până hăt departe, iar eu stăteam în iarba până la genunchi de înaltă şi le

ascultam. Mă vrăjiseră, în inima mea dădusem uitării Marea. Hălăduiam şi găseam nume pentru felurite flori, ori zăceam visând cu ochii deschişi, înconjurat de cântec de păsări, de zumzăit de albine şi muşte; şi aş fi rămas să trăiesc acolo, în încântare şi bucurie, părăsindu-mi neamul, uitând de corăbiile telerilor şi de săbiile noldorilor, dar ursita mea a vrut altminteri. Ori poate că Domnul Apelor însuşi; căci pe acel meleag puterea lui era mare.

Într-o bună zi m-a apucat aşa, din senin, să fac o plută din ramuri de salcie şi să pornesc pe undele strălucitoare ale Sirionului; aşa am făcut, şi dus am fost. Mă găseam odată la mijlocul râului, când s-a stârnit pe neaşteptate un vânt care m-a prins şi m-a purtat departe de Meleagul Sălciilor, până la Mare. Aşa am ajuns să fiu ultimul dintre solii trimişi la Cârdan, şi dintre toate corăbiile pe care le făurise după cum îl rugase Turgon toate erau gata, în afară de una singură. Au înălţat pânzele şi au pornit rând pe rând către Apus, dar niciuna nu s-a mai întors, nici veşti despre ele nu s-au auzit.

Dar aerul sărat al mării a aţâţat din nou în pieptul meu inima moştenită de la neamul mamei – mă bucurau valurile, învăţam toate poveştile şi legendele despre corăbii şi le ştiam ca şi când de mult s-ar fi aflat în mintea mea. Astfel că, atunci când şi ultima corabie, cea mai mare dintre toate, a fost gata de drum, eu ardeam de nerăbdare să plec, gândind în sinea mea: „Dacă vorbele noldorilor sunt adevărate, atunci în Apus se găsesc pajişti ce întrec cu mult pe acelea din Pământul de Mijloc. Acolo nimic nu se veştejeşte, iar Primăvara n-are sfârşit. Şi poate că şi mie, Voronwe, îmi va fi dat să pun piciorul pe acel meleag. Mai bine să fiu pe mare, decât sub Umbra de la Miazănoapte”. Teamă n-aveam, pentru că nicio apă nu poate scufunda corăbiile făurite de teleri.

Dar Marea cea Mare e cumplită, Tuor, fiu al lui Huor; şi-i urăşte pe noldori, căci ea săvârşeşte Ursita scrisă de

valari. Ascunde în ea lucruri mai rele decât să te scufunzi în abisul ei şi să-ţi găseşti

astfel sfârşitul: urâtul, singurătatea, nebunia; spaima de vânt şi de răscolirile adâncului, tăcerea, umbre ce apar când orice nădejde a pierit şi nicio făptură vie nu-ţi mai este în preajmă. Şi multe ţărmuri nefaste şi ciudate sunt spălate de valurile ei, şi multe insule pline de primejdii şi dătătoare de fiori o împânzesc. Nu vreau să-ţi întunec inima, fiu al Pământului de Mijloc, povestindu-ţi chinurile ce le-am îndurat timp de şapte ani pe Marea cea Mare, de la Miazănoapte până la Miazăzi, dar niciodată spre Apus. Căci acela este ferecat pentru noi.

În cele din urmă, cuprins de o neagră deznădejde, sătui de întreaga lume, ne-am întors din drum şi am fugit de soarta ce până atunci nu cruţase vieţile. Numai că acum ne-a lovit cu şi mai multă cruzime. Căci abia apucasem să desluşesc un munte în zare şi să strig: „Uite! Acolo-i Taras, şi pământul unde m-am născut!”, că tocmai atunci s-a stârnit vântul şi nori întunecaţi, grei de furtună, s-au ridicat dinspre Apus. Valurile ne-au vânat, de-ai fi crezut că-s fiinţe vii însetate de sânge, şi fulgerele ne biciuiau; parcă ne găseam într-o biată copaie, şi deodată marea s-a năpustit asupra noastră cu furie. Dar după cum vezi, eu am fost cruţat; şi-acum văd cum parcă a venit un val, mai mare şi totuşi mai potolit ca toate celelalte, care m-a luat şi m-a ridicat de pe corabie şi m-a purtat sus, pe creasta lui şi, rostogolindu-se spre pământ, m-a azvârlit pe-o brazdă de iarbă, apoi s-a retras, scurgându-se în jos pe stâncă, asemenea unei cascade urieşeşti. Am stat acolo preţ de vreun ceas, încă ameţit de răscolirea mării, când ai apărut tu. Şi-acum mai simt spaima de-atunci, şi durerea că mi-am pierdut toţi prietenii care m-au întovărăşit atâta amar de vreme, până departe, dincolo de zările ce se desluşesc de pe pământurile muritoare.

A oftat Voronwe, apoi a zis cu voce şoptită, ca pentru sine:

— Dar stelele erau atât de strălucitoare la marginea lumii, când se retrăgeau norii de la Apus. Iată însă că nu ştiu dacă nori au fost ce vedeam noi încă şi mai departe, ori chiar am zărit Munţii Pelori din jurul pierdutelor maluri ale meleagurilor noastre de demult, aşa cum au zis unii dintr-ai noştri. Departe, tare departe se aflau, şi nimeni de pe pământurile muritoare nu va mai pune vreodată piciorul acolo, aşa gândesc eu.

Apoi Voronwe a tăcut; se lăsase noaptea cât vorbise el şi stelele luceau albe şi reci.

Nu mult după aceea, Tuor şi Voronwe s-au ridicat şi, întorcând mării spatele, au pornit în lunga lor călătorie prin întuneric; puţine sunt de spus despre drumul acesta, căci umbra lui Uimo îl însoţea pe Tuor şi nimeni nu i-a văzut trecând, nici prin codri, nici pe poteci de piatră, nici pe şesuri, nici prin smârcuri, între apusul şi răsăritul soarelui. Totuşi mergeau cu băgare de seamă, ferindu-se de vânătorii lui Morgoth, ai căror ochi vedeau şi noaptea, şi ocolind căile bătute de elfi şi oameni. Voronwe găsea potecile, Tuor venea în urmă-i. Nu punea întrebări fără rost, dar a băgat de seamă că se îndreptau tot spre răsărit, de-a lungul hotarului desenat de munţii din ce în ce mai înalţi, nicio clipă nu o apucau spre miazăzi; lucru de mirare pentru el, din pricina că, asemenea tuturor elfilor şi oamenilor, gândea că Turgon sălăşluia undeva departe de bătăliile de la Miazănoapte.

Înceată le era înaintarea în înserare sau noaptea, prin sălbăticiile acelea netăiate de poteci, iar crunta iarnă se apropia cu repeziciune dinspre regatul lui Morgoth. În ciuda adăpostului ce-l ofereau dealurile, vânturile suflau cu putere, biciuitoare, şi curând zăpada acoperea cu un strat gros crestele, sau se învolbura prin trecători, căzând peste

codrii Nuath înainte să-şi fi pierdut de tot frunzele scofâlcite.14 Astfel că, deşi porniseră la drum la mijlocul lunii Narquelie, Hfsime i-a întâmpinat cu îngheţ amarnic încă înainte ca ei să ajungă la izvoarele râului Narog.

Acolo s-au oprit, la capătul unei nopţi istovitoare, în zorii cenuşii; Voronwe s-a uitat în jur deznădăjduit, pradă amărăciunii şi fricii. Unde odată se aflase frumosul lac Ivrin, în borta lui adâncă, săpată de apele ce cădeau din munte, şi jur-împrejurul lui copacii umbreau valea de la poalele povârnişurilor, acum nu se mai zărea decât un pământ batjocorit şi pustiit. Copacii fie arseseră, fie zăceau smulşi din rădăcini; malurile de piatră ale lacului fuseseră sparte, încât apele se scurseseră afară, înnămolindu-se şi băltind într-o mlaştină întinsă, lipsită de viaţă. Totul se preschimbase într-o învălmăşeală de

smârcuri îngheţate, şi o miasmă de putreziciune se târa ca o negură puturoşită peste pământ.

— Vai şi-amar! Până aici a ajuns răul? a strigat Voronwe. Ce departe de ameninţarea din Angband a fost pe vremuri locul acesta; dar degetele lui Morgoth se-ntind şi se tot întind.

— Întocmai aşa mi-a spus şi Uimo, a zis Tuor: „Otrăvite sunt izvoarele, puterea-mi se retrage din apele uscatului”.

— Numai că pe-aici a trecut ceva cu mult mai ticălos decât orcii. Locul ăsta e bântuit de spaimă.

Voronwe a cercetat marginile mlaştinii şi dintr-odată s-a oprit ca împietrit şi a strigat:

— Da, un rău neînchipuit de mare!

I-a făcut semn lui Tuor să se apropie şi, când s-a apropiat, Tuor văzut o crăpătură ca o brazdă uriaşă, ce înainta spre miazăzi, şi de-o parte şi de alta a ei, pe alocuri nelămurite, în alte locuri întipărite adânc şi pecetluite de îngheţ, urmele unor labe îngherate, cât toate zilele de

mari.

— Vezi! Chipul lui Voronwe pălise de groază şi scârbă. Pe-aici a trecut nu de mult Marele Vierme din Angband, cea mai ticăloasă dintre toate creaturile Duşmanului! Prea târziu ajunge solia noastră la Turgon. Să grăbim pasul, cât ne ţin puterile.

Nici n-a terminat bine aceste vorbe, că au şi auzit un strigăt în codru; au rămas stană, cu urechile ciulite. Dar glasul acela venea de departe, plin de durere, parcă striga un nume, ca unul care caută o fiinţă rătăcită. Şi în timp ce Voronwe şi Tuor aşteptau să vadă ce avea să urmeze, numai ce s-a ivit dintre copaci un om înalt, înarmat, înveşmântat în negru, cu o sabie lungă, scoasă din teacă; s-au mirat ei văzând că tăişul sabiei era şi el negru, doar muchiile luceau reci. Nenorocirea brăzda chipul omului, iar când a dat cu ochii de lacul Ivrin, a scos încă un strigăt de durere.

— Ivrin. Faelivrin! a zis el. Gwindor şi Beleg! Aici m-am tămăduit eu odinioară. Dar de-acum niciodată nu voi mai bea din izvorul liniştii.

Şi cu acestea s-a îndepărtat iute spre Miazănoapte, părea să fie pe urmele cuiva, sau ducea vreo solie grabnică; l-au mai auzit o vreme strigând Faelivrin, Findulias!, apoi vocea i s-a stins în codru.[15] Nu ştiau cei doi că Nargothrond căzuse şi că acesta era Turin, fiul lui Hurin, Sabia Neagră. Astfel s-au apropiat, preţ de o clipă şi nicicând altcândva mai apoi, drumurile acestor doi oameni înrudiţi, Turin şi Tuor.

După ce Turin Sabia Neagră s-a făcut nevăzut, Tuor şi Voronwe şi-au urmat o vreme calea, cu toate că se luminase de ziuă; îi apăsa amintirea durerii acelui om şi nu puteau nici să îndure să rămână lângă pângăritul lac Ivrin. Mult însă n-au mai mers; şi-au căutat o ascunzătoare, căci tot meleagul acela era plin de presimţirea râului. Au

dormit puţin, fără tihnă; ziua stingându-se, a coborât întunericul şi a prins să ningă vârtos, şi odată cu noaptea a venit şi gerul muşcător. Din acel ceas, ninsoarea şi gerul nu s-au mai lăsat duse şi timp de cinci luni Iarna Cruntă, de care lumea avea să-şi aducă aminte multă vreme, a ţinut tărâmurile de la Miazănoapte ferecate în chingile ei. Tuor şi Voronwe îndurau un frig năprasnic, unde mai pui că se temeau că, din pricina zăpezii, duşmanii le vor lua urma, sau că vor nimeri în cine ştie ce capcane ascunse cu perfidie. Nouă zile au tot mers, din ce în ce mai încet şi mai chinuitor; drumul ales de Voronwe ducea oarecum spre miazănoapte, dar asta numai până ce-au traversat cele trei izvoare ale râului Teiglin, ca după aceea să o apuce din nou spre răsărit, părăsind munţii şi umblând cu multă fereala, până ce-au trecut râul Glithui şi au ajuns la izvoarele lui Malduin care era acoperit cu o crustă de gheaţă neagră.[16]

Atunci Tuor i-a zis lui Voronwe:

— Cumplit e îngheţul ăsta, simt cum se apropie moartea de mine, şi poate că şi de tine.

Erau la mare ananghie amândoi; de mult nu mai găsiseră nimic de mâncare în sălbăticie, iar turtele erau pe sfârşite; unde mai pui că erau aproape îngheţaţi şi osteniţi peste poate.

— Rău e să fii prins între Osânda valarilor şi Ticăloşia Duşmanului, a zis Voronwe. Oare am scăpat din fălcile mării, ca să pier sub zăpadă?

Dar Tuor l-a întrebat:

— Cât mai avem de mers? Voronwe, e timpul să nu mai fi atât de misterios cu mine. Mă duci pe drumul cel drept? Şi încotro? Dacă e să-mi pun la bătaie şi ultimele puteri, batăr să ştiu că n-am făcut-o degeaba.

— Te-am dus cât am putut de drept şi de ferit de

primejdii, a răspuns Voronwe. Află dar că Turgon îşi are sălaşul în partea de miazănoapte a ţării eldarilor, cu toate că puţini sunt cei care ştiu această taină. Ne aflăm destul de aproape, dar mai avem multe leghe de mers, chiar şi dac-am zbura prin văzduh; mai avem de trecut Sirionul, şi cine ştie ce mari nenorociri ne aşteaptă până acolo. Căci în curând vom ajunge la Marele Drum care cobora pe vremuri de la Minas, turnul Regelui Finrod, şi ducea până la Nargothrond.[17] Acolo vom da peste slujitorii Duşmanului, care fac de strajă.

— Socoteam că dintre oameni sunt singurul care poate îndura frigul, oricât de aprig ar fi, după ce-am trecut prin multe ierni nemiloase în munţi; dar pe atunci mă aflam adăpostit într-o peşteră, cu focul alături; acum mă îndoiesc să am puterea să merg mai departe, aşa flămând cum sunt, pe vremea asta câinoasă. Să mergem însă, cât om mai putea, înainte să ne părăsească şi ultima nădejde.

— Altă cale nici n-avem de ales, a zis Voronwe, doar să ne punem jos aici şi să aşteptăm să ne cuprindă somnul în zăpadă.

Astfel că şi-au continuat drumul istovitor cât a fost de lungă ziua aceea amarnică, temându-se mai puţin de duşmani, cât de iarnă; dar pe măsură ce înaintau, zăpada se împuţina, pentru că se îndreptau din nou spre miazăzi, coborând în Valea Sirion, iar Munţii Dor-lomin rămâneau în stânga, tot mai în spate. În întunericul care se lăsa, au ajuns la Marele Drum, la poalele unui deal înalt şi împădurit. Dintr-odată, şi-au dat seama că aud voci; pitiţi după copaci, au cercetat în jur şi cu adevărat au văzut, ceva mai jos, o lumină roşie. O ceată de orei îşi pusese tabăra chiar în mijlocul drumului; orcii stăteau ghemuiţi unii în alţii, în jurul unui foc mare de lemne.

— Gurth an Glamhoth! a murmurat Tuor.[18] Acum va ieşi sabia de sub mantie. Sunt gata să-mi dau viaţa pentru

focul ăla, şi chiar şi carnea de ore ar fi o pradă bună.

— Nu! l-a oprit Voronwe. În călătoria asta a noastră, numai mantia ne este de folos. Ori focul, ori Turgon, alege. Ăştia nu-s singurii orei aici, în sălbăticie: oare ochii tăi muritori nu zăresc flăcările depărtate ale altor tabere de pază, spre miazănoapte şi spre miazăzi? Dacă iscâm zaveră, ne trezim cu o întreagă oştire pe cap. Ascultă-mă bine, Tuor! Pravila Regatului Ascuns nu îngăduie nimănui să se apropie de poartă, dacă e urmărit de duşmani; şi pravila aceea eu n-o voi încălca, nici la rugămintea lui Uimo, nici sub ameninţarea cu moartea. Dacă-i stârneşti pe orei, te părăsesc.

— Bine, fie, s-a înduplecat Tuor. Fie să vină ziua aia în care să nu trebuiască să mă furişez, asemenea unui câine bătut, pe lângă o mână de orei.

— Hai să mergem! a mai zis Voronwe. Nu mai sta să te socoteşti, c-or să ne adulmece orcii. După mine!

S-au târât printre copaci, spre miazăzi, cu vântul în spate, până la jumătatea distanţei între primul foc orcesc şi al doilea, aflat tot pe drum. S-au oprit şi au rămas multă vreme nemişcaţi şi în ascultare.

— N-aud pe nimeni umblând pe drum, a zis el, dar n-avem de unde şti ce pândari sunt în umbră. Şi-a încordat privirile, ca să străpungă întunericul, şi s-a scuturat înfiorat. Văzduhul e plin de ticăloşie, a murmurat el. Vai şi-amar! De partea cealaltă e ţara unde se găseşte ceea ce căutăm, şi nădejdea de viaţă, dar între noi şi ea bântuie moartea.

— Moartea este peste tot în jurul nostru, a spus Tuor. Mie însă mi-a rămas putere cât pentru drumul cel scurt. Ori trec pe-aici, ori pier. îmi pun toată nădejdea în mantia lui Uimo, care ajunge să te apere şi pe tine. Acum o iau eu înainte!

Spunând acestea, s-a furişat până la marginea drumului. Acolo l-a strâns pe Voronwe lângă sine, l-a

ascuns şi pe el sub mantia cenuşie a Domnului Apelor şi a păşit înainte.

În jur, numai linişte şi nemişcare. Vântul cel rece sufla oftând de-a lungul străvechiului drum. Pe neaşteptate, până şi el s-a potolit. În răstimpul acesta, Tuor a simţit că se schimbă ceva în văzduh, ca şi când răsuflarea tărâmului lui Morgoth se oprise preţ de câteva clipe, şi în locul ei, asemenea unei amintiri palide a Mării, a pătruns o adiere dinspre Apus. Ca o ceaţă fumurie adusă de vânt au trecut ei drumul pietruit şi au intrat în desişul pădurii, prin capătul ei răsăritean.

Dar chiar atunci, de undeva de foarte aproape s-a auzit un strigăt sălbatic, căruia i-au răspuns multe altele, de pe marginea drumului. A răsunat şi chemarea aspră a unui corn, urmat de paşi care alergau. Tuor însă şi-a văzut mai departe de drum. Deprinsese destul de bine graiul orcilor, cât fusese ţinut prizonier la ei, ca să cunoască tâlcul acelor strigăte: străjerii îi adulmecaseră şi-i auziseră, dar nu-i vedeau nicăieri. Vânătoarea începuse. Disperat, Tuor înainta ba împiedicându-se, ba târându-se, cu Voronwe lipit de el, în susul unei cline lungi, acoperită de un strat gros de grozamă şi de rugi de afine printre pâlcurile de scoruşi şi de mesteceni pitici, în vârful clinei s-au oprit, ca să asculte strigătele orcilor şi trosniturile pricinuite de mişunarea lor prin desişul din vale.

Lângă ei se afla un bolovan ce-şi iţea creştetul dintr-un hăţiş de tufărişuri şi muri, iar sub el un fel de bârlog, din cele în care se aciuiază sălbăticiunile hăituite căutând să scape de urmăritori, sau măcar să stea cu spatele la stâncă şi astfel să-şi vândă scump vieţile, în umbra neagră a bârlogului l-a tras Tuor pe Voronwe şi acolo au stat, unul lângă altul, sub mantia cenuşie, gâfâind ca nişte vulpi obosite. Niciunul n-a scos vreun cuvânt, erau numai urechi.

Strigătele vânătorilor au început să se stingă; orcii nu se încumetau niciodată să pătrundă prea adânc în hăţişurile ce mărgineau drumul de-o parte şi de alta, ci mai tot timpul patrulau în susul şi-n josul lui. Nu de fugarii rătăciţi se sinchiseau ei, ci de iscoade şi de cetele de vrăjmaşi înarmaţi; Morgoth pusese străji la drumul mare nu ca să-i prindă în plasă pe Tuor şi Voronwe (despre care încă nu prinsese de veste), ori pe cei care veneau dinspre Apus, ci ca să împiedice Sabia Neagră să scape şi să pornească după captivii din

Nargothrond; unde mai pui că Turin ar fi putut să cheme şi niscaiva ajutoare din Donath.

Noaptea a trecut şi liniştea apăsătoare s-a aşternut din nou peste pământurile pustii. Istovit şi slăbit, Tuor a adormit sub mantia lui Uimo; însă Voronwe s-a târât afară şi a rămas stană, tăcut, nemişcat, străpungând bezna cu ochii lui de elf. La ivirea zorilor l-a trezit pe Tuor; ieşind din bârlog, Tuor a văzut că vremea se înmuiase cât de cât, norii cei negri se spărseseră. Zorii se iveau sângerii; departe în faţă se zăreau piscurile unor munţi necunoscuţi, sclipind în focul de la răsărit.

Atunci Voronwe a murmurat:

— Alae! Ered en Echoriath, cred evnbar nin! [19]

Ştia că privea la Munţii încercuitori şi la zidurile regatului lui Turgon. Sub picioarele lor, spre soare-răsare, într-o vale adâncă şi umbroasă se găsea frumosul Sirion, slăvit în cântece; iar dincolo de el, învăluit în ceaţă, un meleag cenuşiu urca în pantă spre dealurile şi graiurile de la poalele munţilor.

— Acela-i liniştitul Dimbar, a spus Voronwe. Ce n-aş da să fim acolo! Căci pe-acolo duşmanii noştri nu prea cutează să umble. Sau aşa a fost pe vremea când puterea lui Uimo încă mai era mare în Sirion. Dar poate că acum e altminteri[20] – doar râul a rămas la fel de primejdios: e

adânc şi curge repede prin locurile astea, până şi eldarii se tem să-l treacă. Te-am adus bine; uite, acolo sclipeşte Vadul Brithiach – mai la miazăzi decât mă aşteptam –, pe unde trece peste râu Drumul Răsăritean care în alte vremuri venea tocmai de la Taras, din Apus. Nimeni nu mai cutează acum să-l străbată, nici elfi, nici oameni, nici orei, decât la mare ananghie, pentru că drumul ăsta duce la Dungortheb şi la meleagul acela al spaimei, dintre Gorgoth şi Brâul lui Melian; astfel că a ajuns să fie înghiţit de pustietate, ori a rămas doar o biată potecă printre buruieni şi scaieţi târâtori.[21]

Tuor a privit acolo unde îi arăta Voronwe şi departe în zare a desluşit un sclipet ca de ape îngheţate, sub scurta scăpărare a zorilor; dar dincolo de ele domnea o întunecime, nimic altceva decât marele codru Brethil care urca spre miazăzi, spre un platou şi mai

Îndepărtat. Cu ochii în patru, au coborât coasta văii până când, într-un târziu, au ajuns la străvechiul drum ce venea de la răscrucea aflată la marginea codrului, adică de unde întretăia marele drum dinspre Nargothrond. Tuor a văzut că se apropiaseră de Sirion. Pereţii albiei adânci cădeau abrupt în acel loc, iar apele, sufocate de bolovani rostogoliţi[22], se răspândeau în ochiuri mari, pline de susurul izvoarelor ce rodeau malurile. Ceva mai încolo, râul îşi aduna din nou apele şi curgea într-o albie nouă spre pădure, iar în zare dispărea într-o ceaţă deasă pe care ochii lui Tuor n-o puteau străpunge; nu avea de unde şti că acolo se afla hotarul dinspre miazănoapte al Donathului, chiar în umbra Brâului lui Melian.

Tuor ar fi rupt-o la fugă spre vad, dar Voronwe l-a oprit, spunând:

— Nu putem trece pe la Brithiach la lumina zilei, şi nici cât încă nu suntem siguri că nu ne mai urmăreşte nimeni.

— Şi-atunci o să stăm să putrezim aici? a întrebat Tuor. Pentru că siguri n-o să fim niciodată, atâta vreme cât dăinuie regatul lui Morgoth. Vino! Sub umbra mantiei lui Uimo trebuie să mergem mai departe.

Voronwe însă nu s-a lăsat înduplecat cu una cu două; s-a uitat în urmă, spre apus, dar poteca din spate era pustie, şi în jur numai linişte, în afară de sunetul apelor. Şi-a ridicat privirile – cerul era cenuşiu şi gol, nici măcar o pasăre nu zbura. Dintr-odată, chipul i s-a luminat de bucurie.

— E bine! a strigat el. Vadul e încă păzit de vrăjmaşii Duşmanului. Orcii n-or să ne urmărească aici; acoperiţi de mantie, vom putea trece fără teamă.

— Acu ce-ai mai văzut? a vrut să ştie Tuor.

— Scurtă e vederea oamenilor muritori! a zis Voronwe. Văd Vulturii de pe Crissaegrim; zboară încoace. Priveşte!

Tuor şi-a încordat privirile; curând, în înaltul văzduhului, a zărit trei forme care băteau din aripi puternice, coborând de pe tancurile îndepărtate ale munţilor, din nou învăluite în nori. Zburau încet, desenând cercuri largi, şi brusc s-au lăsat drept în jos, asupra drumeţilor; dar înainte ca Voronwe să apuce să strige la ei, vulturii

au dat o roată mare şi s-au depărtat, apucând-o spre miazănoapte, de-a lungul albiei râului.

— Hai să mergem, a spus Voronwe. Dacă s-a întâmplat să fie un ore prin preajmă, sta acum ciucit, cu nasul în pământ, aşteptând ca vulturii să se îndepărteze.

Şi au pornit cu pas grăbit la vale, pe o clină lungă, au trecut vadul, călcând adesea pe terase de prundiş uscate, dar se mai întâmpla şi să se afunde până la genunchi în nămol. Apa era limpede şi foarte rece, iar băltoacele puţin adânci – în care se strângeau fire de apă rătăcite de matcă

şi pierdute printre pietre – erau acoperite cu o crustă de gheaţă; însă niciodată, nici măcar în Iarna Cruntă din anul Căderii fortăreţei Nargothrond, n-a izbutit răsuflarea ucigătoare de la Miazănoapte să îngheţe apele mari ale Sirionului.[23]

Ajunşi în partea cealaltă a vadului, au dat peste un figaş, poate firul unui vechi pârâu care secase; după cum arăta, ai fi crezut că un torent săpase în străvechime o albie adâncă, venind de la miazănoapte, din munţii Echoriath, şi ducând cu sine în Sirion tot bolovânişul vadului Brithiach.

— În sfârşit! Nu credeam că o s-o mai găsim! a strigat Voronwe. Vezi? Aici e gura Râului Secat, ăsta-i drumul pe care trebuie să mergem.[24]

Au intrat pe făgaşul care o apuca spre miazănoapte; în partea aceea, pământul urca în pante abrupte, încât pereţii făgaşului urcau şi ei; Tuor se împiedica la tot pasul în lumina chioară a zilei, din pricina bolovanilor rostogoliţi peste tot pe fundul pietros.

— Dacă ăsta numeşti tu drum, a pufnit el, e tare păcătos pentru picioarele obosite.

— O fi, dar e dramul ce ne duce la Turgon, a zis Voronwe.

— Cu atât mai mult mă minunez că intrarea se află la vedere şi nu-i păzită. Mă aşteptam să găsesc o poartă mare, străjuită de oşteni.

— Ai răbdare şi-o s-o vezi. Aceasta nu-i decât calea spre ea. I-am zis drum; dar nimeni n-a mers pe-aici de mai bine de trei sute de ani, fără doar de puţinii soli, şi aceia în taină, iar după trecerea Poporului Ascuns noldorii şi-au folosit toată priceperea lor să-l ascundă. Stă la vedere? Ai fi ştiut că pe-aici e drumul, dacă n-ai fi

avut drept călăuză pe cineva din Regatul Ascuns? Sau ai fi crezut că este doar măcinarea pricinuită de vreme

şi de apele din sălbăticie? Mai sunt şi Vulturii, doar i-ai văzut. Sunt din neamul lui Thorondor, odată şi-au avut cuiburile chiar sus pe Thangorodrim, înainte ca Morgoth să devină atât de puternic, iar acum, de când a pierit Fingolfin, sălăşluiesc în Munţii lui Turgon.25 În afară de noldori, numai ei mai ştiu de Regatul Ascuns şi străjuiesc văzduhurile de deasupra lui, cu toate că până acum niciun servitor al Duşmanului nu a cutezat să zboare până la asemenea înălţimi; tot ei aduc veşti Regelui despre tot ce mişcă pe meleagurile de dincolo de munţi. De-am fi fost orei, fii sigur că am fi fost luaţi în gheare şi lăsaţi să cădem din înalt pe stâncile nemiloase.

— Sunt sigur, a spus Tuor. Dar mă întreb şi dacă nu cumva vestea despre apropierea noastră va ajunge la Turgon mai iute decât noi. Iar dacă acest lucru e de bine sau de râu, numai tu poţi să spui.

— Nici de bine, nici de rău, a răspuns Voronwe. Căci nu putem trece de Poarta Străjuită fără să fim luaţi la ochi, fie că vrem, fie că nu; şi dacă ajungem acolo, nu trebuie să le spunem Străjerilor că nu suntem orei. Dar pentru a trece, nu-i de ajuns să nu fim orei. Căci n-ai habar, Tuor, ce primejdie ne va paşte. Să nu mă învinovăţeşti, ca unul neprevenit, pentru ceea ce se poate întâmpla; fie ca Domnul Apelor să-şi arate cu adevărat puterea! E singura nădejde care m-a făcut să primesc a-ţi fi călăuză, iar dacă ea nu se împlineşte, acolo o să ne găsim moartea, nu aici, din pricina iernii şi a primejdiilor sălbăticiei.

— Nu mai cobi atâta. În sălbăticie, moartea vine oricum; dar, cu toate cele spuse de tine, mă îndoiesc că ne vom găsi moartea la Poartă. Du-mă mai departe.

Leghe după leghe au mers ei tot aşa, înaintând cu greu peste pietrele Râului Secat, până când n-au mai putut face un pas, iar seara a adus cu sine întunericul în defileul adânc; s-au căţărat afară de acolo, pe malul răsăritean, şi au văzut că ajunseseră la îngrămădeala de dealuri de la

poalele munţilor. Ridicând privirile, Tuor a văzut că aceştia se înălţau cu totul altfel decât toţi munţii pe care-i văzuse:

feţele lor erau ca nişte ziduri netede aşezate unul în spatele celuilalt, fiecare mai înalt decât cel din faţă, ca şi când ar fi fost pilaştrii urieşeşti ai unei cascade cu nenumărate terase. Dar ziua se stinsese, pământurile din jur deveniseră surii şi înceţoşate, iar Valea Sirionului era învăluită în umbre. Voronwe l-a dus pe Tuor la o grotă nu foarte adâncă, în coasta unui deal, din gura căreia se vedeau pripoarele singuratice ale ţinutului Dimbar; s-au furişat înăuntru şi acolo au rămas ascunşi; au mâncat ultimele firimituri din hrana ce-o aveau la ei; erau înfriguraţi, istoviţi, dar n-au închis ochii. Astfel au ajuns Tuor şi Voronwe în amurgul celei de-a optsprezecea zile a lui Hisime, a treizeci şi şaptea a călătoriei lor, la bastioanele munţilor Echoriath şi la pragul regatului lui Turgon, şi mulţumită puterii lui Uimo au scăpat şi de Osândă, şi de Răutate.

Când primele luciri ale zilei au străpuns cenuşii negurile lui Dimbar, s-au târât înapoi în albia Râului Secat, care curând a apucat-o spre răsărit, şerpuind până sub abruptul munţilor; chiar în faţa călătorilor s-a ivit dintr-odată peretele unei prăpăstii, ce se înălţa drept în sus la capătul unei pante foarte înclinate, acoperită de un hăţiş de mărăciniş. În acest hăţiş a pătruns albia pietroasă; acolo înăuntru încă era noapte; s-au oprit călătorii, pentru că mărăcinii creşteau până departe pe pereţii albiei, iar rămurişul încâlcit o acoperea ca o boltă, dar atât de jos, încât Tuor şi Voronwe erau nevoiţi să se târască, asemenea unor fiare ce se întorc în bârlog.

S-au chinuit ei ce s-au chinuit, însă până la urmă tot au ajuns la poala stâncii, unde au găsit o deschizătură, parcă era gura unui tunel săpat în stâncă dură de ape curgând din miezul muntelui. Au intrat, şi cu toate că acolo

nu pătrundea nicio rază de lumină, Voronwe a mers mai departe, urmat de Tuor care se ţinea cu o mână de umărul lui, aplecaţi puţin de spate amândoi, din pricina tavanului scund. Astfel au înaintat o vreme orbeşte, pas după pas, până când au simţit că stâncă de sub picioare nu mai era înclinată, nici bolovani răzleţi nu le mai stăteau în cale. Abia acum s-au oprit, au tras adânc aer în piept şi şi-au încordat auzul. Aerul părea proaspăt şi prielnic, iar tunelul parcă se lărgise în acel loc şi se înălţase; liniştea însă era adâncă, nici măcar un picur de apă nu se auzea. Tuor a simţit că

Voronwe părea să stea în cumpănă, cuprins de nelinişte, aşa că l-a întrebat în şoaptă:

— Unde este Poarta Străjuită? Sau te pomeneşti că am trecut de ea?

— Asta nu. Ciudat mi se pare că nişte străini se furişează aici fără să fie opriţi. Mă tem să nu fim atacaţi în beznă.

Dar şoaptele lor au trezit ecourile adormite ale tunelului, care le-au repetat sporindu-le şi înmulţindu-le, încât se auzeau acum în pereţii nevăzuţi şi în tavan, murmurând şi şuierând precum zvonul multor voci tainice. Şi când ecourile s-au stins în piatră, Tuor a auzit de undeva din inima întunericului o voce care grăia cu graiul elfilor: mai întâi în Graiul Nobil al noldorilor, pe care Tuor nu-l cunoştea; apoi în graiul din Beleriand, care suna oarecum ciudat în urechile lui, părând al unui neam despărţit de rubedeniile sale.[26]

— Staţi pe loc! a zis vocea. Nu vă clintiţi! Sau veţi muri, duşmani de sunteţi, ori prieteni.

— Prieteni suntem, a zis Voronwe.

— Atunci faceţi precum am zis, le-a cerut vocea.

Ecoul glasurilor lor s-a preschimbat în tăcere. Voronwe şi Tuor au rămas neclintiţi; şi clipele treceau

încete şi multe, aşa i se părea lui Tuor, a cărui inimă a fost cuprinsă de o spaimă pe care niciuna din primejdiile drumului nu i-o trezise înainte. Apoi s-a auzit călcătura unor paşi, tot mai tare, preschimbându-se în bufnituri, de-ai fi zis că o întreagă oştire de căpcăuni mărşăluia în peştera aceea. Dintr-odată s-a ivit un limpaş elfesc, şi raza sa puternică s-a îndreptat asupra lui Voronwe, care se afla în faţa lui Tuor, dar altceva nu se zărea, doar o stea scăpărătoare în întuneric; Tuor ştia că, atâta vreme cât îl ţintuia raza aceea, nu se putea mişca, nici să o rupă la fugă înapoi, nici să ţâşnească înainte.

Preţ de-o clipă au stat ca pironiţi de ochiul de lumină, apoi vocea a vorbit din nou, spunând:

— Arătaţi-vă chipurile!

Voronwe şi-a dat gluga la o parte şi chipul lui a strălucit în lumină, neînfricat şi senin, parcă cioplit în piatră; l-a privit Tuor şi tare s-a minunat să vadă cât de frumos era. Apoi Voronwe a vorbit mândru, spunând:

— Oare nu ştii pe cine ai în faţa ochilor? Sunt Voronwe, fiul lui Aranwe, din Casa lui Fingolfin. Sau am şi fost dat uitării în ţara mea, după numai câţiva ani? Tare departe am călătorit, unde gândul celor din Pământul de Mijloc nici nu poate ajunge, dar glasul tău, Elemmakil, mi-l amintesc.

— Atunci Voronwe îşi va aminti şi de legile acestei ţări, a zis vocea. Dacă prin poruncă a plecat, drept are să se întoarcă. Dar nu să călăuzească încoace pe-un venetic. Făcând aceasta, nu-i mai este îngăduit a se întoarce, astfel că trebuie dus ca prizonier în faţa regelui care-l va judeca. Cât despre venetic, el va fi răpus, ori luat prizonier – străjerii vor hotărî ce şi cum. Adu-l încoace, ca să pot lua o hotărâre.

Atunci Voronwe l-a dus pe Tuor spre lumină şi, când s-au apropiat, mulţi noldori înzăuaţi şi înarmaţi s-au ivit

din beznă şi i-au înconjurat, cu săbiile scoase din teci. Iar Elemmakil, căpitanul străjerilor, cel care ţinea limpaşul luminos, s-a uitat îndelung şi scrutător la ei.

— E ceva ciudat la tine, Voronwe, a zis el. Am fost prieteni multă vreme, tu şi cu mine. Atunci de ce mă pui cu atâta cruzime să aleg între pravilă şi prietenia noastră? Dacă ai fi adus cu tine pe-un nepoftit din una din casele noldorilor, ar mai fi fost cum ar fi fost. Dar tu dezvălui taina Drumului unui om muritor – căci după ochi îi recunosc seminţia. Liber nu va mai putea nicicând pleca, după ce-a aflat taina; iar pentru cutezanţa de-a veni până aici, cu toate că e de altă seminţie, ar trebui să-l ucid – chiar dacă ţi-e prieten şi drag inimii tale.

— Elemmakil, în lumea largă de afară, cu multe lucruri ciudate te poţi întâlni, şi îndatoriri nebănuite ţi se pot cere, a zis Voronwe. Iar călătorul se poate întoarce altfel decât cum a pornit la drum. Am făcut ce am făcut pentru că am primit o poruncă mult mai mare decât pravila Străjerilor. Numai Regele poate să ne judece pe mine şi pe cel care a venit cu mine.

Atunci Tuor a vorbit, fără să se mai teamă:

— Am venit cu Voronwe, fiul lui Aranwe, pentru că el mi-a fost dat drept călăuză de către Domnul Apelor. Pentru această misie a

fost slobozit din ghearele Mării furioase şi de sub Osânda valarilor. Căci o solie a lui Uimo am a-i duce fiului lui Fingolfin, şi numai lui i-o voi spune-o.

Auzindu-l, Elemmakil l-a privit cu mirare pe Tuor.

— Cine eşti tu, atunci? Şi dincotro vii?

— Sunt Tuor, fiul lui Huor, din Casa lui Hador şi din neamul lui Hurin, şi, din câte ştiu, aste nume nu-s neştiute în Regatul Ascuns. Din Nevrast am venit, trecând prin multe primejdii, ca să-l găsesc.

— Din Nevrast? a întrebat Elemmakil neîncrezător.

Dar se zice că nimeni nu mai trăieşte acolo de când a plecat poporul nostru.

— Adevărat se zice, a răspuns Tuor. Pustii şi reci sunt curţile din Vinyamar. Şi totuşi eu de acolo vin. Du-mă acum la cel care a clădit în străvechime acele săli.

— Nu-s îndrituit eu să judec asemenea porunci măreţe, a zis Elemmakil. Te voi scoate, prin urmare, la lumină, unde vor ieşi la iveală şi alte taine, şi te voi da în grija Păzitorului de la Poarta cea Mare.

La porunca sa, doi străjeri înalţi s-au pus în faţa lui Tuor şi a lui Voronwe, iar trei în spatele lor; cu căpitanul în frunte, au părăsit grota Străjii Exterioare şi au pătruns, din cât se părea, într-un coridor drept prin care au mers multă vreme, pe o podea netedă, până când undeva în faţă a început să mijească o lumină palidă. În sfârşit au ajuns la un arc larg, sprijinit de-o parte şi de alta de pilaştri înalţi, tăiaţi în stâncă, iar între ei se găsea un grilaj mare, făcut din drugi de lemn încrucişaţi, minunat sculptaţi şi bătuţi în cuie de fier.

Elemmakil doar l-a atins cu mâna, şi grilajul s-a ridicat fără zgomot; au trecut de el şi atunci Tuor a văzut că se găseau la capătul unei trecători cum nu-i mai fusese dat vreodată să vadă, nici măcar să-şi închipuie în gândurile sale, cu toate că bătuse multe drumuri în munţii sălbatici de la Miazănoapte; căci pe lângă Orfalach Echor, Cirith Ninniach părea un biet făgaş în stâncă. Dar aici, în străvechile războaie de la începutul lumii, mâinile valarilor înşişi despicaseră în două marii munţi, iar pereţii trecătorii erau atât de drepţi, încât păreau tăiaţi cu barda, şi se avântau până în înalturi nebănuite. Undeva, sus de tot, se zărea o geană de cer, şi pe

albastrul lui adânc se desenau ţancuri negre şi creste zimţate, îndepărtate dar neîndurătoare, fioroase precum vârfurile de suliţi. Prea înalţi erau pereţii aceia pentru ca

soarele iernii să răzbească până jos şi, cu toate că se făcuse de mult dimineaţă, deasupra vârfurilor încă mai licăreau slab câteva stele, iar acolo în vale, în afară de lumina palidă a lămpaşelor, aşezate de-a lungul clinei drumului, totul era cufundat în întuneric. Fundul trecătorii urca abrupt, spre răsărit; în partea stângă, Tuor a zărit un drum larg, pavat cu piatră, ce urma albia pârâului, şerpuind în sus până se pierdea în umbră.

— Aţi trecut de Prima Poartă, Poarta de Lemn, le-a spus Elemmakil. Drumul e cel din faţă. Să ne grăbim.

Cât de departe ducea acel drum, Tuor nu avea de unde şti şi, în timp ce privea de-a lungul lui, o mare oboseală a pus stăpânire pe el, asemenea unui nor. Un vânt rece şuiera pe feţele stâncilor, făcându-l pe Tuor să-şi strângă mantia în jurul trupului.

— Rece mai suflă vântul dinspre Regatul Ascuns! a spus el.

— Aşa este, cu adevărat, a zis Voronwe. Cel străin de locurile astea ar putea gândi că mândria i-a făcut nemiloşi pe slujitorii lui Turgon. Lungi şi grele par leghele celor Şapte Porţi aceluia flămând şi ostenit de drum.

— Dacă pravila noastră ar fi fost mai îngăduitoare, demult s-ar fi strecurat până la noi viclenia şi ura, şi ne-ar fi nimicit. Ştii asta foarte bine, a zis Elemmakil. Fără milă însă nu suntem. Aici nu avem de mâncare, iar cel străin nu poate să se întoarcă prin poarta prin care a trecut. Mai rabdă puţin, până la a Doua Poartă, când ţi se va ostoi suferinţa, i-a mai spus el lui Tuor.

— Aşa voi face, a zis Tuor şi a pornit la drum, cum i se ceruse.

Uitându-se peste umăr după o vreme, a văzut că numai

Elemmakil şi Voronwe veneau în urmă-i.

— Nu mai e nevoie de străjeri, a zis Elemmakil, citindu-i gândul. Din Orfalach nimeni n-are cum scăpa, de-i

elf ori om, şi nici drum de întoarcere nu-i.

Astfel au mers mai departe, pe drumul povârnit, uneori urcând trepte lungi, alteori pe cline şerpuite, sub umbra priveghetoare a

stâncii, până când, la vreo jumătate de leghe de Poarta de Lemn, Tuor a văzut că drumul era închis de un mare zid durat dintr-un perete în altul al trecătorii, cu trainice turnuri de piatră de o parte şi de alta a lui. În zidul acela se găsea o boltă larg arcuită, chiar deasupra drumului, dar părea că zidarii o înfundaseră cu un singur bolovan, mare cât toate zilele. Când s-au apropiat, faţa lui neagră şi şlefuită a lucit în lumina unui lămpaş alb ce atârna deasupra pietrei de boltă.

— Aici se află a Doua Poartă, Poarta de Piatră, a zis Elemmakil.

Apropiindu-se, s-a proptit uşor în ea. Poarta s-a rotit pe un pivot nevăzut, până când muchia ei a ajuns în dreptul lor; drumul era acum deschis şi de-o parte şi de cealaltă a ei; au trecut şi au ajuns într-o curte unde se găseau mulţi străjeri înarmaţi şi înveşmântaţi în haine cenuşii. Fără ca nimeni să rostească vreun cuvânt, Elemmakil şi-a dus captivii într-o încăpere de sub turnul dinspre miazănoapte; acolo li s-au adus merinde şi băutură şi li s-a îngăduit să-şi tragă sufletul.

— Ţi-o fi pârând sărăcăcioasă masa, i-a zis Elemmakil lui Tuor. De se va dovedi că adevărat este tot ce-ai spus, răsplata va fi pe măsură.

— Mi-e de ajuns, i-a răspuns Tuor. Slabă e inima ce şi-ar dori mai multă tămăduire.

Şi într-atât l-au înviorat pe Tuor băutura şi bucatele noldorilor, încât curând s-a arătat gata de plecare.

După puţin timp au ajuns la un alt zid, mai înalt şi mai trainic decât cel dinainte, şi-n el se afla a Treia Poartă, Poarta de Bronz; o poartă măreaţă, cu două aripi,

acoperită cu scuturi şi plăci de bronz în care erau gravate multe chipuri şi semne ciudate. Pe zid, deasupra pragului de sus, erau trei turnuri pătrate, cu acoperişurile şi pereţii înveliţi cu plăci de cupru, care, prin cine ştie ce măiestrie ştiută de făurari, erau luminate tot timpul şi străluceau asemenea focului în razele lămpaşelor roşii aranjate ca nişte torţe de-a lungul zidului. Şi iarăşi fără să scoată un cuvânt au trecut de poartă şi în curtea de spatele ei au zărit o companie încă şi mai numeroasă de străjeri, înzăuaţi în cămăşi ce luceau asemenea focului aproape

stins; tăişurile securilor erau roşii. Din neamul sindarilor din Nevrast erau cei mai mulţi dintre paznicii acestei porţi.

Dar acum urma partea cea mai grea a drumului, căci în mijlocul trecătorii Orfalach povârnişul era abrupt de tot şi, în timp ce-l urcau, Tuor a văzut semeţindu-se întunecaţi deasupra lui cei mai falnici pereţi din câţi îi fusese dat să vadă. Cu greu au ajuns în cele din urmă la a Patra Poartă, Poarta de Fier Bătut în Foc. Înalt şi negru era zidul, neluminat de niciun lămpaş. Deasupra lui se înălţau patru turnuri de fier, iar între cele două turnuri interioare fusese aşezat un vultur mare, turnat în fier, asemenea la înfăţişare cu însuşi Thorondor Regele Vulturilor, şi care poposea din înaltul văzduhului pe un munte. Dar cum stătea Tuor în faţa porţii, i s-a părut că priveşte printre ramurile şi tulpinile unor copaci nepieritori şi că zăreşte un luminiş în care coborâse Luna – şi tare s-a minunat de această privelişte. Căci o lumină venea prin dantelăriile porţii, lucrate şi bătute în forma unor copaci cu rădăcini zgârcite şi ramuri împletite, grele de frunze şi flori. Dar trecând prin această poartă, a înţeles cum fusese făcută lucrătura; zidul era foarte gros, iar poarta, în loc de un singur grilaj, avea trei, aşezate unul în spatele celuilalt, astfel încât fiecare forma o poartă în sine; cât despre

lumina văzută de Tuor, nu era altceva decât lumina zilei.

Căci urcaseră pe o înălţime aflata mult deasupra fundului trecătorii de unde porniseră, iar în spatele Porţii de Fier drumul înainta aproape drept. Trecuseră şi de inima munţilor Echoriath, iar de-acum ţancurile se făceau tot mai mici, coborând spre dealurile interioare, iar trecătoarea se deschidea mai largă, între pereţi mai puţin prăpăstioşi. Costişele lungi erau învelite în zăpadă albă, şi lumina cerului, răsfrântă în zăpadă, se întrezărea albă ca razele lunii într-un abur licăritor ce umplea văzduhul.

Mergeau acum printre şirurile de Străjeri de Fier, aliniaţi în spatele Porţii; negre le erau mantiile, şi cămăşile de zale, şi scuturile lungi; viziere în formă de cioc de vultur le acoperea chipurile. Elemmakil a luat-o înainte, iar Voronwe şi Tuor l-au urmat în lumina palidă. Tuor a văzut o pajişte smălţuita de flori albe, ca nişte stele, purtând numele de uilos, Veşnicuţe, ce nu au habar de trecerea

anotimpurilor şi nu se veştejesc niciodată; [27] uimit de ce vedea şi cu inima tot mai uşoară, Tuor a ajuns la Poarta de Argint.

Zidul celei de-a Cincea Porţi era durat din marmură albă, nu foarte înalt, dar lat, iar drept parapet avea o leasă de argint prinsă între cinci globuri mari de marmură; sus stăteau mulţi arcaşi în veşminte albe. Poarta arăta ca un cerc din care se tăiase un sfert, şi era făcută din argint şi perle din Nevrast, ca să semene cu Luna; dar deasupra Porţii, pe globul din mijloc, se afla un copac, aidoma lui Telperion, Copacul Alb, făurit din argint şi malahit, cu florile tăiate în perle mari aduse din Balar.[28] Dincolo de Poartă, într-o curte încă şi mai largă, cu caldarâm din marmură, stăteau arcaşi înzăuaţi în argint şi purtând pe cap coifuri cu panaş alb, câte o sută de o parte şi de alta a curţii. Elemmakil i-a dus pe Tuor şi pe Voronwe printre rândurile lor tăcute şi au ajuns la un drum lung şi alb ce

înainta până la a Şasea Poartă; pe măsură ce mergeau, pajiştea se lărgea, şi printre albele stele uilos se deschideau nenumărate floricele ca nişte ochi de aur.

Astfel s-au pomenit şi în faţa Porţii de Aur, ultima dintre străvechile porţi ale lui Turgon, făurite înainte de bătălia Nimaeth; arăta aproape la fel ca Poarta de Argint, doar că zidul era durat din marmură galbenă, iar globurile şi parapetul turnate din aur roşu; şase la număr erau globurile, iar în mijloc, pe o piramidă de aur, se înălţa copacul asemenea lui Laurelin, Copacul Soarelui, cu flori din topaz înşirate în ciorchini lungi pe lanţuri de aur. Iar Poarta însăşi avea drept podoabe discuri de aur, bogate în raze, la fel ca Soarele, şi-n jurul lor erau încrustate granate, topaze şi diamante galbene. În curtea din spatele porţii se înşirau trei sute de arcaşi cu arcuri lungi, cămăşile de zale le erau aurite şi creste înalte de aur le împodobeau coifurile; scuturile mari şi rotunde erau roşii ca para focului.

Soarele lumina drumul mai departe, de-acum povârnişurile dealurilor se micşoraseră de ambele părţi, şi numai crestele le stăteau ascunse sub căciuli de zăpadă; spre poate însă erau înierbate; Elemmakil a grăbit pasul, căci drumul era scurt până la a Şaptea Poartă, numită cea Mare, Poarta de Oţel pe care o făurise Maeglin, după ce se întorsese din bătălia Nimaeth, pentru a acoperi intrarea spre Orfalach Echor.

Niciun zid nu se găsea acolo, doar două turnuri rotunde, ameţitor de înalte, cu multe ferestre, care se îngustau cu fiecare din cele şapte etaje, până spre vârfuri unde fiecare avea câte un foişor de oţel strălucitor; iar între cele două turnuri se întindea un gard uriaş, din oţel ce nu ruginea, ci lucea rece şi alb. Şapte mari pilaştri de oţel mai erau acolo, la fel de înalţi şi de groşi precum tulpinile copacilor tineri, dar vârfurile li se terminau în

ţepuşe la fel de ascuţite ca nişte ace; între pilaştri erau şapte drugi de oţel, aşezaţi pe orizontală, şi încă de şapte ori câte şapte drugi de oţel puşi pe verticală, care se terminau cu vârfuri de suliţă. Dar chiar deasupra pilastrului din mijloc, care era şi cel mai înalt, se afla un coif aidoma coifului regesc al lui Turgon, Coroana Regatului Ascuns, încrustată cu diamante.

Nici poartă, nici uşă nu vedea Tuor în gardul acela de oţel, de netrecut; însă, apropiindu-se de el, i s-a părut că printre drugi pătrundea o lumina orbitoare, astfel că şi-a dus mâna streaşină la ochi şi a rămas ţintuit locului, înmărmurit şi înspăimântat. Dar Elemmakil a mers mai departe, fără ca vreo poartă să se deschidă la atingerea lui; a fost de ajuns să lovească un drug, şi gardul a răsunat asemenea unei harpe cu multe corzi, picurând note limpezi şi melodioase care s-au prelins de la un turn la celălalt.

În clipa următoare, din turnuri au ieşit călăreţi, iar în fruntea celor din turnul dinspre miazănoapte se afla un călăreţ pe un cal alb; a descălecat călăreţul şi s-a îndreptat cu paşi mari spre ei. Mândru şi nobil arăta Elemmakil, dar Echtelion îl întrecea în măreţie şi maiestuozitate – Seniorul Fântânilor era el, la acea vreme Păzitorul Marii Porţi.[29] în argint era înveşmântat din cap până-n picioare, şi pe coiful strălucitor se înălţa un vârf de oţel, ce se termina cu un diamant; şi când scutierul i-a luat scutul, a scânteiat acesta de-ai fi zis că-i acoperit cu boabe de rouă, căci astfel păreau cele o mie de ţinte de cristal.

L-a salutat Elemmakil şi a spus:

— Ţi l-am adus aici pe Voronwe Aranwion, care s-a înturnat din Balar; iar acesta este străinul pe care l-a adus cu sine, şi care cere să-l vadă pe Rege.

Atunci Echtelion s-a răsucit spre Tuor, dar când l-a privit, şi-a înfăşurat strâns mantia în jurul trupului şi a rămas tăcut; şi i s-a părut lui Voronwe că un abur îl

împresura pe Tuor şi că arăta mai înalt la stat, încât vârful glugii sale întrecea coiful seniorului elf, parcă era creasta unui val cenuşiu al mării, gonind către uscat. Dar Echtelion şi-a aplecat privirea luminoasă asupra lui Tuor şi, după ce a mai tăcut o vreme, a vorbit cu voce adâncă, spunând: 30

— Ai ajuns la Ultima Poartă. Află dar că niciun străin care trece de ea nu va mai ieşi vreodată, decât prin poarta morţii.

— Nu cobi! Dacă solul Domnului Apelor trece prin poarta aceea, atunci toţi cei care sălăşluiesc aici îl vor urma. Senior al Fântânilor, nu-i sta în cale pristavului trimis de Domnul Apelor!

Atunci Voronwe şi toţi cei aflaţi în preajmă l-au privit cu uimire sporită pe Tuor, minunându-se de vorbele şi vocea lui. Iar Voronwe ar fi zis că auzise o voce măreaţă, dar venită parcă de undeva de departe. Lui Tuor însă îi părea că s-ar fi ascultat pe sine vorbind, parcă altcineva grăia cu gura lui, şi nu el.

O vreme, Echtelion a rămas tăcut, uitându-se la Tuor, şi încet chipul i-a fost cuprins de veneraţie şi teamă, ca şi cum zărea în umbra cenuşie a mantiei lui Tuor vedenii iscate în depărtări necuprinse. Apoi a făcut o plecăciune, s-a apropiat de gard şi şi-a pus mâinile pe el, şi porţi s-au deschis spre înăuntru, de-o parte şi de alta a pilastrului Coroanei. Şi Tuor a trecut, ajungând la o pajişte înaltă, de unde se vedea valea de la poalele ei, şi de acolo a văzut Tuor Gondolinul, înconjurat de nea albă. Era atât de vrăjit de priveliştea aceea, încât multă vreme nu şi-a putut întoarce privirile în altă parte; căci, în sfârşit, în faţa ochilor lui se întruchipa dorinţa lui născută din visuri pline de alean.

A stat el acolo şi nu a scos un cuvânt. La fel de tăcute stăteau, la stânga şi la dreapta lui, două companii ale armiei din Gondolin; flamurile tuturor celor şapte regi ai

celor şapte Porţi se găseau acolo; iar căpitanii şi căpeteniile stăteau călare pe cai, albi şi suri. Şi în vreme ce ei îl priveau pe Tuor, minunându-se, mantia i-a căzut de pe umeri şi el li s-a înfăţişat în măreţul veşmânt din Nevrast. Şi printre cei aflaţi acolo, mulţi erau cei care-l văzuseră cu ochii lor pe

Turgon însuşi agăţând de peretele din spatele înaltului Tron din Vinyamar ceea ce purta Tuor acum.

Şi-atunci Echtelion a spus într-un târziu:

— De-acum nu mai e nevoie de nicio altă dovadă; şi chiar şi numele pe care spune că-l are, ca fiu al lui Huor, cântăreşte cu mult mai puţin decât acest limpede adevăr, anume că vine trimis de Uimo însuşi.31

NOTE

1 în Silmarillion, pg. 277, se spune că atunci când Limanurile Brithombar şi Eglarest au fost distruse în anul ce-a urmat bătăliei Nimaeth Arnoediad, acei elfi din Falas care au scăpat l-au urmat pe Ci rdan în Insula Balar. „Aici au durat ei un loc de refugiu pentru toţi cei care ar fi venit mai târziu; şi mai aveau ei un loc al lor, la Gurile Sirionului, unde ascunseseră corăbii uşoare şi iuţi, în micile estuare şi în golfuri năpădite de stuf des ca o pădure”.

2 Limpaşele cu lumină albastră ale elfilor noldorini sunt pomenite în altă parte, deşi nu apar în textul tipărit al volumului Silmarillion. În versiuni anterioare ale poveştii lui Turin, Gwindor, elful din Nargothrond care a scăpat din Angband şi a fost găsit de Beleg în pădurea Taur-nu-Fuin, avea un asemenea limpaş (poate fi văzut în desenul făcut de tatăl meu, care înfăţişează acea întâlnire, vezi Pictures by JJRH. Tolkien [Ilustraţii de J.R.R. Tolkien], 1979); şi prin rotirea şi dezvelirea lampaşului lui Gwindor, pentru ca razele lui să poată lumina, Turin a văzut chipul lui Beleg, cel pe care-l ucisese. Într-o notă la povestea despre

Gwindor sunt numite „limpaşele feanoriene”, al căror secret nici măcar noldorii nu-l ştiau; sunt descrise drept „cristale atârnate într-o plasă fină de inele, care lucesc etern cu o radiere albastră ce vine dinlăuntrul lor”.

3 „Soarele va străluci asupra drumului tău” – în povestea mult mai scurtă redată în Silmarillion, nu se spune cum a găsit Tuor Poarta Noldorilor şi nu se face nicio referire la elfii Gelmir şi Arminas. Ei apar totuşi în povestea lui Turin (Silmarillion) drept solii care au venit în Nargothrond cu avertismentul lui Uimo; acolo se spune despre ei că se trag din poporul lui Angrod, fiul lui Finarfin, care.

după bătălia Dagor Bragollach, s-a dus să trăiască la miazăzi, împreună cu Cârdan Făuritorul de Corăbii. Într-o versiune mai lungă a poveştii despre venirea lor în Nargothrond, Arminas îl compara pe Turin, în defavoarea lui, cu rubedenia lui şi spune că l-a întâlnit pe Tuor „în pustietatea Dor-lomin”; vezi pg. 227.

4 în Silmarillion, pag. 121, se spune că atunci când Morgoth şi Ungoliant s-au luptat în această regiune pentru a pune mâna pe silmarili, „Morgoth a scos un strigăt cumplit, ce a umplut munţii de ecou. Din aceasta pricină, acel meleag a fost numit Lammoth; căci ecourile vocii sale au rămas pentru veşnicie între munţi, trezindu-se ori de câte ori cineva se apuca să strige prin locurile acelea, şi toată pustietatea dintre culmi şi mare se umplea cu un vuiet ca de voci aflate în mare agonie”. Aici, pe de altă parte, ideea este că în acea regiune orice sunet se amplifică de la sine; ideea este exprimată cu claritate şi la începutul capitolului 13 din Silmarillion, unde (într-un fragment foarte asemănător cu acesta) se spune: „Şi chiar în clipa în care au pus noldorii piciorul pe ţărm, strigătele lor au fost purtate între înălţimile muntoase şi sporite,

încât o larmă ca de voci puternice făr' de număr a umplut coastele de la Miazănoapte". Din cât se pare, conform uneia dintre „tradiţii", Lammoth şi Ered Lomin (Munţii Răsunători) se numeau astfel din pricina faptului că păstraseră ecourile înfiorătorului strigăt scos de Morgoth în încleştarea cu Ungoliant; cealaltă „tradiţie" spune că numele acestea descriu pur şi simplu natura sunetelor din acea regiune.

5 Cf. Silmarillion, pg. 302: „Turin gonea pe drumuri, spre miazănoapte, străbătând meleaguri pustiite, între Narog şi Teiglin, şi, curând, a dat piept cu Iarna Cruntă; căci în acel an, zăpada a căzut înainte să se sfârşească toamna, iar primăvara a venit târziu, cu mult frig".

6 În Silmarillion, pg. 181, se spune că, atunci când Uimo i s-a arătat lui Turgon la Vinyamar şi l-a rugat să plece în Gondolin, el i-a zis: „Astfel se poate întâmpla ca blestemul noldorilor să te găsească în cele din urmă şi aici, iar trădarea să se înfiripe între zidurile tale. Şi vor fi ele atunci în primejdie de a cădea pradă focului. Dar de va fi ca această primejdie să se apropie, un sol din îndepărtatul Nevrast va veni să te prevină şi tot prin el va renaşte, dincolo de prăpăd şi foc, speranţa pentru elfi şi oameni deopotrivă. Lasă, prin urmare, în această casă un veşmânt şi o sabie, pentru ca, în anii ce-o să vină, el să le găsească şi prin ele îl vei recunoaşte şi nu vei putea fi amăgit". Şi i-a mai spus Uimo lui Turgon în ce fel trebuie să fie coiful şi zalele şi sabia pe care avea să le lase în urmă.

7 Tuor a fost tatăl lui Eărendil, care a fost tatăl lui Elros Tar-Minyatur, primul Rege al Numenorului.

8 Se face referire aici la avertismentul lui Uimo, adus de Gelmir şi Arminas în Nargothrond; vezi pg. 225 şi urm.

9 Insulele Neguroase sunt foarte probabil Insulele Fermecate, descrise la sfârşitul capitolului 11 din Silmarillion, care, la vremea Tăinuirii Valinorului, erau

„legate între ele asemenea nodurilor unui năvod, de la miazănoapte până la miazăzi în Mările Neguroase”.

10 Cf. Silmarillion, pg. 277: „A ascultat Cfrdan rugămintea lui Turgon şi a făurit şapte corăbii iuţi, care au pornit spre Apus; dar numai despre una singură dintre toate, cea de pe urmă, au mai ajuns veşti în Balar. Mult s-au luptat marinarii de pe acea corabie cu marea şi, în cele din urmă, cuprinşi de disperare, au făcut cale întoarsă, dar au nimerit într-o furtuna cumplită, nu departe de ţărmurile Pământului de Mijloc, iar corabia s-a scufundat cu ei cu tot; unul singur a scăpat de furia lui Osse, şi asta mulţumită lui Uimo; valurile l-au purtat şi l-au aruncat pe ţărmul Nevrastului. Voronwe se numea el; era unul dintre solii trimişi de Turgon din Gondolin”.

11 Cuvintele spuse de Uimo lui Turgon apar în Silmarillion, capitolul 15, sub forma: „Nu uita că adevărata nădejde a noldorilor tot la Apus se află şi de pe Mare va veni!”, şi „Dar de va fi ca această primejdie să se apropie, un sol din îndepărtatul Nevrast va veni să te prevină…”

12 În Silmarillion nu se spune nimic despre soarta lui Voronwe după întoarcerea sa în Gondolin împreună cu Tuor; dar din povestea originală („Despre Tuor şi Surghiuniţii din Gondolin”), el a fost unul din cei care au scăpat din atacul asupra oraşului – aşa cum sugerează aici cuvintele lui Tuor.

13 Cf. Silmarillion, pag. 226: „[Turgon] Mai credea însă şi că, dacă noldorii nu erau ajutaţi, sfârşitul asediului însemna începutul decăderii lor, astfel că a trimis în taină trupe de gondolidrimi la gurile Sirionului şi pe Insula Balar. Acolo au făurit ei corăbii şi, urmând porunca lui Turgon, au pornit pe mare spre Apusul cel mai îndepărtat, în căutarea Valinorului, pentru a le cere iertare valarilor şi a-i îndupleca să le vină în ajutor; drept călăuză le-au luat pe zburătoarele mării. Dar mările erau sălbatice, întinse cât cuprindeai cu ochii, iar în jurul lor numai neguri şi

vrăji; Valinorul era bine tăinuit. Aşa s-a făcut că niciunul dintre trimişii lui Turgon n-a ajuns în Apus, ba mulţi s-au pierdut şi prea puţini s-au înturnat”.

Într-unul din textele care „compun” Silmarillion se spune că, deşi noldorii „nu deprinseseră meşteşugul de a făuri corăbii şi toate pe câte le făcuseră se scufundau ori erau împinse îndărăt la mal de vânturi”, totuşi, după bătălia Bragollach, „Turgon îşi păstrase un loc tainic pe Insula Balar”, şi când, după bătălia Nimaeth Arnoediad, Cârdan şi cei din neamul său care supravieţuiseră au fugit din Brithombar şi Eglarest pe insulă, „ei s-au amestecat cu cei din neamul lui Turgon, aflaţi acolo”. Dar acest element al poveştii a fost dat la o parte, astfel că în textul publicat al volumului Silmarillion nu se face nicio referire la întemeierea de aşezări în Balar de către elfii din Gondolin.

14 Codrii Nuath nu sunt menţionaţi în Silmarillion şi nu apar pe harta ce însoţeşte volumul. Ei se întindeau la vest de cursul superior al râului Narog, către izvoarele râului Nenning.

15 Cf. Silmarillion, pg. 295: „... numai Finduilas, fiica Regelui Orodreth, a ştiut cine este şi i-a dat bineţe; îl iubise pe Gwindor înainte de bătălia Nimaeth, şi el o iubise pentru frumuseţea ei, numind-o Faelivrin, ceea ce înseamnă «Strălucirea Soarelui în apele Ivrinului»”.

16 Râul Glithui nu este menţionat în Silmarillion, iar numele său nu apare pe hartă, cu toate că e desenat: un afluent al lui Teiglin, vărsându-se în acesta ceva mai la nord de vărsarea lui Malduin în acelaşi râu.

17 La acest drum, se face referire în Silmarillion la pg. 290: „Pe drumul străvechi au coborât, pe cel ce străbătea lungul defileu al Sirionului, trecea de insula pe care se aflase odată Minas Tirith, turnul lui Finrod, şi-apoi prin ţinutul dintre Malduin şi Sirion şi mai departe, pe la

poalele codrului Brethil, până la Trecerea peste Teiglin”.

18 Moarte glamhothilor!” Acest nume, cu toate că nu apare nici în Silmarillion, nici în Stăpânul Inelelor, era un termen general în limba sindarină pentru orei. Sensul este „hoarda de larmă”, „mulţime de tumult”; cf. Glamdring, numele sabiei lui Gandalf, şi Tol-in-Gaurhoth, Insula (armia) Vârcolacilor.

19 Echoriath: Munţii încercuitori, ce înconjură Gondolin. cred evnbar nfn: „munţii din ţara care-mi este mumă”.

20 în Silmarillion, pg. 284, Beleg din Donath i-a spus lui Turin (cândva, cu câţiva ani înainte de întâmplările din povestea de faţă), că orcii făcuseră un drum prin Trecătoarea Anach, „iar Dimbar, un meleag liniştit până mai deunăzi, aproape că a ajuns sub stăpânirea Mâinii Negre”.

21 Pe acest drum au fugit Maeglin şi Aredhel din Gondolin, urmăriţi de Eol (Silmarillion, capitolul 16); ulterior, Celegorm şi Curufin au

pornit pe acelaşi drum când au fost alungaţi din Nargothrond (ibid). Doar în textul de faţă se face referire la prelungirea sa vestică, spre străvechiul sălaş al lui Turgon din Vinyamar, sub Muntele Taras; cursul său nu este însemnat pe hartă mai încolo de întretăierea sa cu vechiul drum sudic spre Nargothrond, la marginea nord-vestică a codrului Brethil.

22 Numele Brithiach conţine elementul brith, „pietriş”, ca şi în numele râului Brithon şi în cel al limanului Brithombar.

23 În acest moment al povestirii, într-o versiune paralelă a textului, aproape sigur dată la o parte în favoarea celei tipărite, călătorii nu au traversat Sirionul pe la Vadul Brithiach, ci au ajuns la râu câteva leghe mai la nord de vad. „Au mers pe o potecă istovitoare, pe malul

râului, şi deodată Voronwe a strigat: «Ce minune! Semn şi de bine, şi de râu. Sirion e îngheţat, cu toate că nicio poveste nu pomeneşte de asemenea lucru de când au venit eldarii de la Răsărit. Putem, aşadar, trece, scăpând de multe leghe chinuitoare, prea lungi pentru puterile noastre. Asta însă înseamnă că şi alţii au trecut ori vor trece în urma noastră.»” Au trecut râul pe gheaţă, neîmpiedicaţi de nimeni şi de nimic, şi „astfel sfaturile lui Uimo au înclinat ticăloşia Duşmanului în folosul lor, căci scurtaseră drumul, şi la capătul oricărei speranţe şi al puterilor, Tuor şi Voronwe au ajuns în cele din urmă la Râul Secat, chiar la izvoarele sale de la poalele munţilor”.

24 Cf. Silmarillion, pag. 180: „Dar, în adânc, pe sub munţi trecea o cale tăiata în beznă de apele ce curgeau apoi afară pentru a se uni cu pâraiele Sirionului; calea aceasta a descoperit-o Turgon şi astfel a ajuns el în acea vale verde dintre munţi şi a zărit dealul singuratec ce se înălţa acolo, din piatră dură şi netedă; căci valea fusese în străvechime un lac mare”.

25 în Silmarillion nu se spune că Vulturii cei mari îşi avuseseră cuiburile pe Thangorodrim. În capitolul 13 (pg. 161), Manwe „trimisese din vreme seminţia Vulturilor cu poruncă să-şi dureze cuiburile pe steiurile de la Miazănoapte şi să vegheze asupra lui Morgoth”; în vreme ce în capitolul 18 (pg. 219), Thorondor „s-a repezit din sălaşul lui dintre tancurile Crissaegrim” pentru a salva leşul lui Fingolfin din faţa porţilor fortăreţei Angband. Vezi şi întoarcerea regelui, VI4: „bătrânul Thorondor care-şi durase cuiburile pe ţancurile de neajuns ale Munţilor încercuitori, în vremurile de început ale Pământului de Mijloc”. Este foarte probabil ca ideea că Thorondor şi-a avut mai întâi cuiburile pe Thangorodrim, care se găseşte într-un text Silmarillion anterior, să fi fost ulterior abandonată.

DESPRE TUOR ŞI SOSIREA LUI ÎN GONDOLIN

26 în Silmarillion nu se spune nimic cu precizie referitor la graiul elfilor din Gondolin; dar acest fragment sugerează că, pentru unii din ei, Graiul Nobil (quenyan) era folosit în mod curent. Într-un eseu lingvistic de dată târzie, tatăl meu spune că graiul quenyan era vorbit la curtea lui Turgon şi a fost limba învăţată de Eărendil în copilărie; dar că „pentru cei mai mulţi din Gondolin devenise un grai al hrisoavelor şi, asemenea celorlalţi noldori, vorbeau şi ei în graiul sindarin”. Vezi Silmarillion, pg. 186: după legea impusă de Thingol, „Surghiuniţii s-au văzut nevoiţi să folosească graiul sindarin în toate îndeletnicirile lor de zi cu zi, încât Vorbirea Nobilă din Apus nu mai era rostită decât de seniorii noldorilor între ei. Însă legendele şi datinile în acest grai au fost lăsate urmaşilor noldori, peste tot unde a vieţuit acest neam”.

27 Erau florile care înfloreau din abundenţă pe gorganele Regilor din Rohan, sub Edoras, şi pe care Gandalf le numea în graiul rohirrimilor (după cum a fost tradus în engleza veche), anume simbelmyne, „Veşnicuţe”, „căci înfloresc în toate anotimpurile anului şi cresc pe unde se odihnesc morţii” (Cele două turnuri, III 6). Numele elfic, uilos, este folosit doar în acest fragment, dar cuvântul este întâlnit şi în Amon Uilos, după cum a fost tradus în sindarină numele quenyan Oiolose („Albeaţa nepieritoare”, Munţii lui Manwe). În „Cirion şi Eorl”, floarea este numita cu un alt nume elfic, al firin.

28 în Silmarillion, pg. 137, se spune că Thingol i-a răsplătit pe gnomii din Belegost cu multe perle: „Pe acestea le primise... de la Cârdan, care le găsea în număr mare în apele puţin adânci din jurul Insulei Balar”.

29 Echtelion de la Fântână este menţionat în Silmarillion drept unul din căpitanii lui Turgon, care a apărat flancurile armatei din Gondolin în timpul retragerii pe Sirion la vale din bătălia Nimaeth Arnoediad, şi drept

cel care l-a răpus pe Gothmog, căpetenia balrogilor, de care el însuşi a fost răpus în timpul atacului asupra oraşului.

30 în acest punct se sfârşeşte manuscrisul scris cu îngrijire, deşi modificat, restul fiind scris în grabă, pe o bucată de hârtie.

31 Aici se încheie povestirea, tot ceea ce urmează fiind câteva însemnări grăbite, indicând desfăşurarea mai departe a poveştii: Tuor a întrebat care era numele oraşului, şi i s-au spus cele şapte nume. (De menţionat că numele de Gondolin nu este folosit decât o singură dată în poveste, la sfârşit – fără îndoială că aşa a vrut autorul; mereu i se spune Regatul Ascuns sau Oraşul Ascuns.) Echtelion a poruncit atunci să se dea semnalul şi trâmbiţele au răsunat pe turnurile

Porţii celei Mari, umplând munţii de ecou. S-au adus cai (pentru Tuor un cal sur); şi au pornit spre Gondolin.

Ar fi urmat o descriere a Gondolinului, a treptelor care duceau până sus, la intrare, şi a porţii sale măreţe; a colinelor (cuvântul nu se descifrează corect) cu mallorni, mesteceni şi copaci cu frunza mereu verde; a Lacului Fântânii, a turnului Regelui pe o arcadă sprijinită pe pilaştri, a casei regale şi a stindardului lui Fingolfin. Acum urma să apară Turgon însuşi, „mai înalt decât toţi Copiii Lumii, fără doar de Thingol care-l întrecea”, cu o sabie albă şi aurie într-o teacă făcută din os de ruel (fildeş) şi să-i ureze bun-venit lui Tuor. Maeglin avea să fie văzut stând la dreapta tronului, iar Idril, fiica Regelui, aşezată la stânga lui; iar Tuor urma să transmită mesajul lui Uimo fie „în auzul tuturor”, fie în „camera sfatului”.

Alte însemnări fără legătură unele cu altele indică faptul că ar fi urmat o descriere a oraşului Gondolin aşa cum îl văzuse Tuor de departe; că mantia lui Uimo avea să dispară când Tuor îi spunea lui Turgon mesajul Domnului

Apelor; că urma să se explice de ce nu exista o Regină în Gondolin; şi că avea să se explice, fie când Tuor va fi zărit-o prima oară pe Idril, fie înainte de acel moment, faptul că la viaţa lui cunoscuse ori văzuse puţine femei. Cele mai multe femei şi toţi copiii din obştea lui Annad din Mithrin erau trimişi în sud; iar ca sclav, Tuor le văzuse numai pe mândrele femei barbare ale Răsăritenilor, care-l tratau ca pe o sălbăticiune, sau pe nefericitele sclave silite să trudească din fragedă pruncie, şi pentru care nu simţea decât milă.

Trebuie notat că menţionarea ulterioară a copacilor mallorn în Numenor, Lindon şi Lothlorien nu sugerează, dar nici nu neagă, existenţa acestora în Gondolin, în Zilele de Odinioară, şi că soaţa lui Turgon, Elenwe, a pierit înainte de trecerea strâmtorii Helcaraxe de către armia lui Fingolfin (Silmarillion, pag. 133).

II

NARNIHÂN HURIN

Povestea copiilor lui Hurin

Copilăria lui Turin

Hador Capaurit era un senior al edainilor, mult îndrăgit de eldari. Câte zile a avut, le-a trăit sub cârmuirea lui Fingolfin, care i-a dăruit pământuri întinse în acea parte a ţinutului Hithlum numit Dor-lomin. Fiica lui, Gloredhel, l-a luat de soţ pe Haldir, fiul lui Halmir, seniorul oamenilor din Brethil; la acelaşi ospăţ, fiul său Galdor cel înalt a luat-o de soaţă pe Hareth, fiica lui Halmir.

Galdor şi Hareth au avut doi fii, pe Hurin şi pe Huor. Hurin era cu trei ani mai mare decât fratele său, dar mai scund decât toţi ceilalţi bărbaţi din neamul său; statura o moştenise de la neamul mamei sale, dar în toate celelalte semăna cu Hador, bunicul său, deschis la piele, cu părul bălai, cu trup vânjos şi fire aprigă. Focul din el ardea necontenit, iar voinţa îi era de fier. Dintre toţi oamenii de la Miazănoapte, el ştia mai tot ceea ce hotărau noldorii

între ei. Fratele său, Huor, era înalt, cel mai înalt dintre toţi edainii, fără doar de propriul său fiu, Tuor, şi foarte iute de picior; dar dacă se luau la întrecere şi alergarea se dovedea lungă şi grea, tot Hurin ajungea primul, pentru că el alerga la fel de repede la început ca şi la sfârşit. Tare se mai iubeau fraţii şi arareori s-au despărţit la anii tinereţii.

Hurin s-a însurat cu Morwen, fiica lui Baragund, fiul lui Bregolas din Casa lui Beor; astfel ca Morwen era rubedenie apropiată a lui Beren Ciungul. Avea părul negru, era înaltă, şi cu o strălucire în ochi şi o frumuseţe pe chip pentru care oamenii o porecliseră Eledhwen, frumoasa-elfă; dar la fire era aspră şi mândră. Necazurile ce loviseră Casa lui Beor îi întristau inima; căci ea venise în Dor-lomin ca surghiunită din Dorthonion, după înfrângerea din bătălia Bragollach.

Turin era numele celui mai mare copil al lui Hurin şi al lui Morwen; se născuse în anul în care Beren venise în Donath şi o găsise pe Luthien Tinuviel, fiica lui Thingol. Morwen i-a mai născut şi o fată lui Hurin, pe nume Urwen; dar toţi cei care-au cunoscut-o pe fata lor în scurta ei viaţă au numit-o Lalaith, care înseamnă Râset.

Huor s-a însurat cu Rian, verişoara lui Morwen; ea era fiica lui Belegund, fiul lui Bregolas. Nemiloasă a fost soarta cu ea, lăsând să fie adusă pe lume în asemenea vremuri, căci ea avea suflet blând şi nu-i plăceau nici vânătoarea, nici războiul. Ea iubea copacii şi florile sălbatice şi-i plăcea să cânte şi să născocească cântece noi. Doar două luni a fost soţia lui Huor, înainte ca el să i se alăture fratelui său în bătălia Nimaeth Arnoediad, şi de atunci nici că l-a mai văzut[1].

În anii ce-au urmat bătăliei Dagor Bragollach şi pieirii lui Fingolfin, umbra ameninţării lui Morgoth s-a lungit şi mai mult. Dar în anul patru sute şaizeci şi nouă de la întoarcerea noldorilor în Pământul de Mijloc, elfii şi

oamenii parcă au prins să aibă din nou o brumă de speranţă; auziseră şi ei de faptele lui Beren şi ale lui Luthien şi de ruşinea ce-o păţise Morgoth chiar pe tronul din Angband, şi unii spuneau că Beren şi Luthien încă mai trăiau, sau se întorseseră dintre Morţi. În acel an aproape că luaseră sfârşit marile sfaturi de la curtea lui Maedhros şi, mulţumită reînnoitei puteri a eldarilor şi edainilor, înaintarea lui Morgoth fusese oprită, iar orcii alungaţi din Beleriand. Apoi unii au început să vorbească despre victoriile ce aveau să vină şi despre răsturnarea sorţii în bătălia Bragollach, căci Maedhros avea să se afle în fruntea armiilor unite şi cu toţii îl vor alunga pe Morgoth sub pământ şi vor pecetlui Porţile Angbandului.

Dar înţelepţii încă nu-şi găsiseră liniştea, temându-se că Maedhros îşi arătase prea curând puterea sporită, şi astfel îi dădea timp lui Morgoth să-şi pregătească atacul împotriva lui.

— În Angband se va pune la cale o nouă ticăloşie, ce va întrece închipuirea elfilor şi a oamenilor, spuneau ei.

În toamna acelui an, parcă pentru a le întări spusele, un vânt râu s-a iscat la Miazănoapte, suflând pe sub văzduhurile plumbuite. Răsuflarea Rea, aşa a fost numit, pentru că aducea cu sine miasme puturoase; şi mulţi au fost loviţi de boleşniţe şi au murit în toamna acelui an în ţinuturile de la miazănoapte, ce se învecinau cu pustii – ciunea Anfauglith, mai cu seamă copiii ori flăcăii şi fetişcanele din casele oamenilor.

În acel an, Tuor, fiul lui Hurin, avea cinci ani, iar Urwen, sora lui, împlinise trei la începutul primăverii. Părul ei era asemenea crinilor galbeni în iarba, aşa părea când copila alerga pe câmpuri, iar râsul ei amintea de susurul veselului pârâiaş care cobora dintre dealuri şi trecea pe lângă zidurile casei părinteşti. Nen Lalaith se numea acest pârâiaş, şi după numele său toţi cei ai casei

au numit-o pe copilă Lalaith, iar inimile lor se bucurau s-o aibă în preajmă.

Turin însă nu era tot atât de îndrăgit ca şi ea. Avea părul negru al mamei sale şi chiar şi la fire dădea semne că-i va semăna; căci nu era un copil vesel, nici vorbăreţ, cu toate că învăţase să vorbească de la o vârstă fragedă şi întotdeauna arătase mai mare decât anii pe care-i avea. Cu greu uita vreo nedreptate ori batjocură: dar în el mocnea şi focul din tatăl său, drept care nu arareori izbucnea nestăpânit. Mila îl cuprindea la fel de repede, iar durerile şi amărăciunile lumii îi aduceau lacrimi în ochi; până şi în asta semăna cu tatăl său, Morwen fiind mai curând aspră cu sine şi cu alţii. îşi iubea mama, căci vorba ei era întotdeauna sinceră şi simplă; pe tătâne-său îl vedea când şi când, Hurin fiind adeseori dus de-acasă, cu armia lui Fingon, ce păzea hotarele răsăritene ale ţinutului Hithlum, iar când venea acasă, zisa lui repezită, cu vorbe ciudate şi snoave şi înţelesuri doar pe jumătate rostite, îl umplea de uimire pe Turin şi-l făcea să se simtă stingherit. La acea vreme, toată căldura pe care o simţea în inimă se răsfrângea asupra surorii lui, Lalaith;

dar arar se juca împreună cu ea, mai mult îi plăcea să stea şi să o păzească nevăzut, să o urmărească atunci când hoinărea pe pajiştea verde, printre copaci, când cânta cântecele făcute de copiii edainilor în vremuri de demult, pe când graiul elfilor încă era nou pe buzele lor.

— Frumoasă ca o copilă de elf este Lalaith, îi spunea Hiirin lui Morwen, dar, vai! prea curând se va trece. Şi poate cu atât mai frumoasă, din astă pricină, ori poate mai dragă.

Iar Turin, auzind aceste vorbe, a stat să cumpănească la ele, dar nu le-a priceput tâlcul. Căci nu văzuse niciodată o odraslă elfă. Eldari nu vieţuiau pe pământurile lui tătâne-său la acea vreme, iar de văzut, îi văzuse doar o dată, când

Regele Fingon şi mulţi dintre seniorii săi străbătuseră călare ţinutul Dor-lomin şi trecuseră podul peste Nen Lalaith, sclipind în veşmintele lor argintii şi albe.

Dar mai înainte să se încheie anul, tâlcul vorbelor rostite de tatăl său s-a adeverit; căci Răsuflarea Rea s-a abătut asupra Dor-lominului şi Turin a căzut la pat, zăcând multă vreme pradă fierbinţelii şi viselor negre. Şi când s-a întremat – aşa îi fusese lui scris, iar viaţa din el se dovedise mai puternică – a întrebat de Lalaith. Atunci dădaca lui i-a spus:

— De Lalaith să nu mai pomeneşti, fiu al lui Hurin; ci întreab-o pe mama ta despre soarta surorii tale Urwen.

Iar când Morwen a venit la el, Turin i-a spus:

— Nu mai sunt bolnav şi tare-aş vrea s-o văd pe Urwen; dar de ce nu mi se mai îngăduie să pomenesc de Lalaith?

— Pentru că Urwen a murit, şi râsetul a pierit din această casă, a răspuns ea. Tu însă trăieşti, fiu al lui Morwen; şi la fel trăieşte şi Duşmanul care ne-a lovit astfel.

N-a încercat să-l aline mai mult decât se alina pe sine; ea şi-a îndurat durerea în tăcere, cu inima îngheţată. Dar Hurin a jelit fără să se ferească şi şi-a luat harfa cu gând să pună pe strune un cântec de jale; n-a putut însă, şi-atunci şi-a spart harfa şi, ieşind din casă, şi-a înălţat braţele spre Miazănoapte şi a strigat:

— Ruinătorule al Pământului de Mijloc, ne-om întâlni noi odată faţă-n faţă, şi-o să te schilodesc aşa cum te-a schilodit seniorul meu Fingolfin!

Turin a plâns amar singur în noapte, iar faţă de Morwen n-a mai rostit nicicând numele surorii sale. Unui singur prieten şi-a deschis el sufletul în acea vreme, numai lui i-a vorbit de tristeţea lui şi de pustiul din casă. Sador se numea prietenul acesta, un servitor al lui Hurin; era şchiop

de-un picior şi mic la stat. Fusese pădurar, dar ceasul rău, ori poate vreo stângăcie în mânuirea toporului să fi fost pricina pentru care şi-a retezat laba dreaptă, iar piciorul schilodit s-a zgârcit şi mai mult; Turin îl poreclise Labadal, ceea ce înseamnă „Hopalabă”, dar lui Sador îi plăcea porecla asta, căci îi fusese dată din milă, nu a batjocură. Sador muncea la acareturi, meşterea ori dregea mărunţişuri trebuincioase în gospodărie, pricepându-se el cât de cât la tâmplărie; Turin îi aducea ba una, ba alta, ca să-i cruţe piciorul, iar uneori şterpelea câte o unealtă ori vreo bucată de lemn uitată cine ştie pe unde, gândind că prietenul său o avea nevoie de ele. Sador zâmbea, dar îl ruga să ducă darurile înapoi de unde le luase.

— Dăruieşte tot ce vrei, dar dăruieşte numai ce-i al tău, îi spunea el.

Răsplătea cum putea bunătatea copilului, îi cioplea în lemn figuri de oameni şi sălbăticiuni; dar cel mai mult îi plăcea lui Turin să-l asculte pe Sador povestind – era tânăr când se dăduse bătălia Bragollach, iar acum îşi amintea cu drag de scurtul răstimp al bărbăţiei sale dinainte de-a rămâne olog.

— Aia a fost o bătălie măreaţă, aşa se zice, fiu al lui Hurin. Mi s-a spus să-mi părăsesc îndeletnicirile mele obişnuite şi să mă duc în pădure, unde era nevoie de noi în acel an; n-am luptat în bătălia Bragollach şi, de-aş fi făcut-o, măcar m-aş fi ales cu beteşugul ăsta cu mai multă onoare. Dar noi am ajuns prea târziu, nu ne-a mai rămas altceva de făcut decât să aducem înapoi năsălia seniorului ăl bătrân, Hador, care-a căzut apărându-l pe regele Fingolfin. După aia m-am dus ca soldat, în Eithel Sirion, marea fortăreaţă a regilor elfi, şi-am stat acolo mulţi ani; aşa-mi pare acum, iar anii întunecaţi scurşi de atunci nu-s prin nimic însemnaţi. Mă aflam în Eithel Sirion când ne-a atacat Regele Negru, dar Galdor, tătânele lui tătâne-tău, era

căpitan acolo, ţinea locul Regelui. În atacul acela a fost răpus; şi l-am văzut pe tătâne-tău luându-i locul în fruntea obştii şi a oştirii, cu toate că abia împlinise vârsta bărbăţiei. Mocnea în el un foc ce înfierbânta până şi sabia din mâna lui, aşa se zicea. Pe el l-am urmat şi i-am împins pe orei în pustie; şi din acea zi spurcăciunile nici că s-au mai apropiat de ziduri. Dar, vai! cum mi s-a stins dragostea de bătălie, atâta sânge vărsat şi răni am văzut de să-mi ajungă pentru o viaţă întreagă; mi s-a îngăduit să mă întorc în codrul după care tânjeam. Şi acolo m-am ales cu beteşugul; aşa păţeşte omul care fuge de frica sa, se pomeneşte că a luat-o doar pe-o scurtătură, ca să dea nas în nas tot cu ea.

Aşa-i vorbea Sador lui Turin; iar Turin, care se făcea tot mai mare, a început să-i pună întrebări la care lui Sador îi venea tot mai greu să răspundă, gândind că s-ar fi cuvenit ca rubedeniile băiatului să se îngrijească de învăţătura lui. Într-o bună zi, Turin i-a spus:

— Oare chiar a fost Lalaith ca o copilă de elf, aşa cum a zis tatăl meu? Şi ce-a vrut să spună când a zis că prea curând se va trece?

— Ca o copilă de elf, cu adevărat aşa arăta, căci în fragedă pruncie copiii oamenilor şi ai elfilor par să se înrudească îndeaproape. Numa că ai oamenilor cresc mai repede, iar tinereţea le trece prea curând; aşa ne e nouă scris.

— Cum adică ne e scris?

— Cât despre ce le e scris oamenilor, întreabă pe cineva mai înţelept decât Labadal. Vedem însă cu toţii că ne sleim iute şi murim; iar unii au nenorocul să se stingă înainte de vreme. Elfii însă nu se sleiesc şi nu mor decât dacă sunt vătămaţi rău de tot. De rănile şi durerile ce-i răpun pe oameni elfii se tămăduiesc adesea; şi chiar dacă trupurile le sunt rău betegite, într-o bună zi ei iar se întorc.

Cu noi nu se întâmplă aşa.

— Înseamnă că Lalaith n-o să se întoarcă? Unde s-a dus?

— N-o să se întoarcă. Dar unde s-a dus, niciun om nu poate şti; eu unul nu ştiu.

— Aşa a fost dintotdeauna? Ori poate că avem de îndurat un blestem trimis asupra noastră de Regele cel rău, aşa cum a fost Răsuflarea Rea?

— Nu ştiu. În urmă-ne întuneric se află, din el puţine poveşti au ajuns până la noi. Poate că părinţii părinţilor noştri au avut multe de spus, dar nu le-au spus. Până şi numele lor au fost uitate. Munţii s-au înălţat între noi şi viaţa din care au venit ei, fugind de ceva ce nimeni nu ştie.

— De teamă au fugit? a întrebat Turin.

— Poate că da, a răspuns Sador. Poate că noi am fugit de teama de întuneric, şi ne-am trezit cu întunericul în faţa noastră, iar de aici nu avem unde fugi, decât pe mare.

— Dar noi nu ne mai temem. Nu toţi. Tata nu se teme, iar mie n-o să-mi fie teamă; sau o să-mi fie, dar n-o să arăt, aşa cum face şi mama.

Lui Sador i s-a părut atunci că ochii lui Turin nu arătau ca ochii unui copil, şi-n sinea lui şi-a spus: „Durerea-i ca un spin pentru o minte puternică”. Dar cu glas tare a zis:

— Fiu al lui Hurin şi Morwen, ce va fi în inima ta, Labadal nu are cum ghici; dar arar şi puţinora le vei arăta ce-i înăuntru.

Atunci Turin i-a spus:

— Poate că-i mai bine să nu vorbeşti despre ceea ce-ţi doreşti, atunci când nu-ţi poţi împlini vrerea. Dar îmi doresc, Labadal, să fiu un eldar. Atunci Lalaith s-ar întoarce şi eu aş mai fi aici, chiar dacă ea a lipsit multă vreme. Voi pleca soldat cu un rege al elfilor, de cum voi fi împlinit vârsta, aşa cum ai făcut şi tu, Labadal.

— De la ei ai multe de învăţat, a oftat Sador. Sunt un neam frumos şi minunat şi au putere asupra inimilor oamenilor. Şi totuşi, uneori mă gândesc că ar fi fost poate mai bine să nu-i fi întâlnit niciodată, ci să fi rămas noi acolo unde ne era locul. Căci învăţăturile lor sunt străvechi, iar felul lor de a fi, mândru şi răbdător. În lumina lor noi pălim, ori focul din noi arde prea repede, iar povara ursitei noastre ne apasă cu mult mai rău.

— Dar tatăl meu îi îndrăgeşte, a zis Turin, şi nu e fericit fără ei. Cică aproape tot ceea ce ştim de la ei am învăţat, şi prin asta am devenit şi noi mai nobili, aşa spune tata; şi mai spune că oamenii care au venit în ultima vreme de peste Munţi sunt făcuţi cam din aceeaşi plămadă ca şi orcii.

— Câţiva dintre noi cu adevărat sunt din aceeaşi plămadă. Dar urcuşul e dureros, iar din locurile înalte uşor se poate cădea până jos de tot.

La acea vreme, Turin avea aproape opt ani, după socoteala edainilor, îi împlinea în luna Gwaeron a acelui an ce nu poate fi dat uitării. Printre ai lui se vorbea cum că armiile ar fi fost chemate să se strângă la o mare adunare, despre care Turin nu auzise nimic; iar Hurin, ştiindu-şi soaţa curajoasă şi cu buzele ferecate atunci când trebuia, îi spunea adesea lui Morwen despre planurile regilor elfi şi despre ce avea să se întâmple dacă izbândeau ori dacă dădeau greş. Sufletul îi era plin de speranţă, nu se temea câtuşi de puţin că bătălia ar fi putut fi pierdută; căci el nu socotea că se afla în Pământul de Mijloc vreo forţă în stare să înfrângă puterea şi măreţia eldarilor.

— Ei au văzut Lumina la Apus, îi spunea Hurin, şi în cele din urmă întunecimea va fi silită să fugă din calea lor.

Morwen nu-i tăgăduia spusele; când se afla lângă Hurin, cumpăna înclina totdeauna de partea speranţei. Dar printre cei de-un neam cu ea, istoriile elfilor nu erau

necunoscute, astfel că în sinea ei îşi zicea: „Dar oare nu au părăsit ei Lumina şi nu le este zăgăzuită calea spre ea? Cine ştie dacă Domnii Apusului nu şi-au luat cumva gândul de la ei; şi oare cum vor putea Copiii mai Mari să înfrângă pe una dintre Puteri?”

Nici măcar umbra vreunei îndoieli nu-l înnegura pe Hurin Thalion; cu toate acestea, într-o dimineaţă din primăvara acelui an, s-a trezit ca dintr-un somn neliniştit şi parcă un nor se lăsase peste seninătatea lui; iar seara numai ce-a spus deodată:

— Când voi fi chemat, Morwen Eledhwen, voi lăsa în grija ta pe moştenitorul Casei lui Hador. Vieţile oamenilor sunt scurte, şi multe ghinioane îi pasc în răstimpul ăsta, chiar şi pe vreme de pace.

— Întotdeauna a fost aşa, a răspuns ea. Dar ce să înţeleg din vorbele tale?

— Prevenire, nu îndoială, a răspuns Hurin, care totuşi nu era în apele sale. Dar cine priveşte înainte, asta trebuie să vadă: că lucrurile nu vor rămâne aşa cum au fost. Încercarea de-acum va fi

mare şi una din părţi va cădea mai jos decât se află acum… De va fi să cadă regii elfilor, edainilor le va merge tare rău; unde mai pui că sălaşurile noastre sunt cele mai aproape de Duşman. Dar dacă se va întâmpla cu adevărat ce e mai rău, nu-ţi voi spune: Nu te teme! Căci teamă îţi este doar de ceea ce trebuie să te temi, de nimic altceva; iar teamă nu te aruncă în deznădejde. Ci îţi voi spune: Nu aştepta! Mă voi întoarce la tine cum voi putea, dar nu aştepta! Porneşte spre miazăzi cât poţi de repede; iar eu te voi urma şi te voi găsi, chiar de-ar fi să răscolesc tot Beleriandul.

— Beleriandul e lung şi lat şi nu-i adăposteşte pe surghiuniţi, a zis Morwen. Încotro să fug şi câţi să iau cu

mine, mulţi sau puţini?

Hurin a căzut pe gânduri o vreme.

— Rubedeniile mamei mele trăiesc în Brethil, a zis el. La vreo treizeci de leghe de aici, în linie dreaptă.

— Dar de-ar fi să vină vremuri atât de ticăloase, ce sprijin mai pot găsi la oameni? a întrebat Morwen. Casa lui Beor a căzut. Dacă şi marea Casă a lui Hador va cădea, în ce vagăuni se va putea târî micul Popor al lui Haleth?

— Puţini sunt, şi neştiutori, dar să nu te îndoieşti de vitejia lor, i-a spus Hurin. În altă parte unde mai găseşti nădejde?

— Nu zici nimic de Gondolin.

— Nu, căci numele acesta n-a fost nicicând rostit de buzele mele, a zis Hurin. Dar ce-ai auzit vorbindu-se e adevărat: am fost acolo. Şi-ţi voi mărturisi acum ceea ce n-am spus nimănui şi nu voi spune vreodată: nu ştiu unde se află.

— Bănuieşti însă, şi bănuieşti bine, aşa-mi vine să cred.

— Poate că da, a zis Hurin. Dar până ce Turgon nu mă dezleagă de jurământul pe care i l-am făcut, nu pot spune ce bănuiesc, nici măcar ţie; astfel că ai căuta în van. Şi chiar dacă, spre ruşinea mea, ar fi să-ţi spun, n-ai izbuti decât să ajungi cel mult la o poartă zăvorâtă; dacă Turgon nu iese la război, lucru despre care nu s-a auzit nimic şi nici nădejde nu este, nimeni nu va pătrunde acolo.

— Atunci, dacă neamul tău nu ne ajută, iar prietenii te reneagă, înseamnă că singură va trebui să iau o hotărâre; şi uite că-mi vine în gând Donath. Brâul lui Melian va ţine piept duşmanului până în

ultima clipă, eu aşa socot; iar Casa lui Beor nu va fi dispreţuită în Donath. Doar sunt de-acelaşi sânge cu regele, ştii bine. Căci Beren, fiul lui Barahir, nepot i-a fost lui Bregor, la fel ca tatăl meu.

— Thingol nu-i apropiat sufletului meu, a zis Hurin. N-a trimis pe nimeni în ajutorul Regelui Fingon; şi nu ştiu de ce mă adumbresc atunci când aud de Donath.

— La fel cum mă adumbresc eu când aud de Brethil, a zis Morwen.

Deodată, Hurin a izbucnit în râs.

— Uite cum stăm noi aici şi vorbim despre lucruri dincolo de puterea noastră de înţelegere şi despre umbre ce izvorăsc din visele noastre. Nu va fi chiar atât de rău; dar de-o fi să fie, atunci las totul în seama curajului şi înţelepciunii tale. Să faci aşa cum te îndeamnă inima. Numai să nu zăboveşti. Iar dacă ne vom vedea împlinite nădejdile, atunci regii elfilor vor da fără doar şi poate înapoi urmaşilor Casei lui Beor tot ceea ce a fost al lor odată; şi astfel fiul nostru va deveni stăpân peste o mare moştenire.

În acea noapte, Turin s-a trezit pe jumătate şi i s-a părut că tatăl şi mama lui stăteau lângă patul lui şi-l priveau în pâlpâirea lumânărilor pe care le ţineau în mâini; dar el nu le vedea chipurile.

În dimineaţa zilei în care Turin împlinea opt ani, Hurin i-a dat fiului său în dar un cuţit făurit de elfi; plăselele şi teaca erau argintii şi negre; şi i-a vorbit spunându-i:

— Moştenitor al Casei lui Hador, iată darul pentru ziua ta de naştere. Dar să fii cu băgare de seamă! Tăişul e neiertător, iar oţelul îl slujeşte numai pe acela care se pricepe să-l mânuiască. îţi va tăia mâna una-două, ca şi când nu ar fi a ta. L-a aşezat pe Turin pe masă, l-a sărutat şi a adăugat: Uite că m-ai şi întrecut, fiu al lui Morwen; curând o să fii la fel de înalt şi când vei sta în picioare. Şi când va veni acea zi, mulţi se vor teme de tăişul tău.

Apoi Turin a fugit din încăpere şi a pornit de unul singur; îşi simţea inima caldă, aşa cum soarele încălzeşte pământul rece şi-l face să dea iarăşi rod. îşi repeta vorbele

pe care i le spusese tătâne-său: Moştenitorul Casei lui Hador; dar şi alte vorbe îi veneau în minte: Dăruieşte tot ce vrei, dar dăruieşte numai ce-i al tău. S-a dus atunci la Sador şi i-a strigat:

— Labadal, azi e ziua mea de naştere, ziua de naştere a moştenitorului Casei lui Hador! Şi ţi-am adus un dar, ca să ţii minte această zi. Uite-aici un cuţit, întocmai cel de care ai nevoie; va tăia tot ce vrei, la fel de uşor ca pe-un fir de pâr.

Sador s-a tulburat, pentru că ştia că Turin primise cuţitul în acea zi; dar oamenilor le vine greu să refuze ceva dăruit din toată inima, oricine ar fi cel care dăruieşte. Aşa că i-a spus cu voce gravă:

— Te tragi dintr-un neam mărinimos, Turin, fiu al lui Hurin. Nu am făcut nimic să merit darul tău şi nu am nicio nădejde să fiu mai breaz în zilele care mi-au mai rămas de trăit; dar tot ce îmi va sta în puteri să fac, voi face.

A tras Sador cuţitul din teacă şi a spus:

— E un dar cu adevărat minunat: tăiş din oţel elfic. Ce dor mi-a fost să-l ating.

N-a trecut mult până când Hurin a băgat de seamă că Turin nu purta cu sine pumnalul; l-a întrebat dacă nu cumva vorbele ce i le spusese îl făcuseră să se teamă de el.

— Nu, a răspuns Turin, i l-am dat lui Sador tâmplarul.

— Înseamnă că dispreţuieşti darul tatălui tău? a întrebat Morwen; la care Turin i-a răspuns:

— Nu; dar îl iubesc pe Sador şi-mi este milă de el.

Auzindu-l, Hurin a spus:

— Toate trei darurile erau ale tale, Turin, şi liber ai fost să le dăruieşti: dragostea, mila, şi pumnalul, cel mai neînsemnat dintre ele.

— Nu sunt sigură că Sador îl merită, a zis Morwen. Singur s-a ologit, din pricina nepriceperii sale, şi e tare

încet la treabă, căci îşi pierde vremea cu nimicuri fără rost.

— Aibi milă de el, a sfătuit-o Hurin. O mână cinstită şi o inimă curată mai pot nimeri şi pe de lături; iar răul pricinuit astfel poate fi mai greu de îndurat decât lucrătura unui duşman.

— Acum ai de aşteptat până o să primeşti un pumnal nou, i-a zis Morwen lui Turin. Şi va fi un dar pe care-l vei câştiga prin propriile tale puteri.

După aceea, Turin a băgat de seamă că ai săi se purtau mult mai frumos cu Sador, şi chiar i-au cerut să facă un jilţ mare în care să se aşeze stăpânul în încăperea lui.

Într-o bună dimineaţă, în luna Lothron, Turin a fost trezit brusc de sunet de trâmbiţe; alergând la uşă, a văzut în curte oameni înghesuindu-se, dintre care unii erau călări, toţi înarmaţi până-n dinţi, ca pentru război. Hurin se afla şi el acolo, vorbindu-le oamenilor şi dând porunci; astfel a aflat Turin că în acea zi plecau cu toţii spre Barad Eithel. Oamenii aceia erau garda lui Hurin şi servitorii casei; dar la arme fuseseră chemaţi toţi bărbaţii din ţară. Unii plecaseră înainte, împreună cu Huor, fratele lui Hurin; mulţi alţii aveau să i se alăture Seniorului din Dor-lomin pe drum, şi sub stindardul său aveau să meargă la marea adunare a Regelui.

Morwen şi-a luat rămas-bun de la Hurin fără să verse o lacrimă, ci spunându-i:

— Voi păzi ceea ce laşi în grija mea, şi ceea ce este, şi ceea ce va veni.

Iar Hurin i-a zis:

— Rămâi cu bine, Doamnă a Dor-lominului; plecăm acum cu nădejdi mult mai mari decât am avut vreodată înainte. Să ne gândim doar că la mijlocul iernii acesteia sărbătoarea va fi mai veselă decât în oricare alt an şi că o

primăvară netemătoare îi va urma! apoi l-a ridicat pe Turin pe umăr şi a strigat către oamenii săi: Arătaţi-i moştenitorului Casei lui Hador lumina săbiilor voastre!

Atunci soarele a scăpărat pe cincizeci de tăişuri scoase iute din teci, şi curtea a răsunat de strigătul de luptă al edainilor de la Miazănoapte: Lacho calad! Drego moml Aprinde-te, Lumină! Piei, Noapte!

În sfârşit, Hurin a sărit în şa şi stindardul lui aurit s-a deschis în vânt şi trâmbiţele au răsunat din nou în dimineaţă; astfel a pornit Hurin Thalion spre bătălia Nimaeth Arnoediad.

Dar Morwen şi Turin au rămas nemişcaţi în prag. Până când din depărtare vântul le-a adus glasul unui singur corn: Hurin trecuse peste culmea dealului, din spatele căruia nu-şi mai putea zări casa.

Vorbele lui Hurin şi ale lui Morgoth

Multe cântece sunt cântate şi multe poveşti sunt povestite de elfi despre Nimaeth Arnoediad, Bătălia Lacrimilor Făr’ de Număr, în care a căzut răpus Fingon şi floarea eldarilor s-a ofilit. De-ar fi să fie

toate re-povestite, viaţa unui om n-ar ajunge pentru a le asculta2; aici însă se va povesti numai despre ce s-a întâmplat cu Hurin, fiul lui Galdor, Seniorul din Dor-lomin, când într-un sfârşit a fost prins viu lângă pârâul Rivil, după cum poruncise Morgoth, şi dus în Angband.

Hurin a fost adus în faţa lui Morgoth, căci Morgoth ştia, mulţumită vrăjitoriilor şi iscoadelor sale, că Hurin se bucura de prietenia Regelui din Gondolin; astfel că se gândea să-l facă să mărturisească doar prin puterea ochilor săi. Dar Hurin nu putea fi supus cu una cu două, ci l-a înfruntat pe Morgoth. Atunci Morgoth a poruncit să fie pus în lanţuri şi să fie schingiuit încetul cu încetul; după o vreme a venit la el şi i-a spus să aleagă între a pleca liber oriunde voia, şi a i se da putere şi a fi uns mai mare peste

toţi căpitanii lui Morgoth – pentru aceasta nu i se cerea altceva decât să dezvăluie unde anume îşi avea Turgon fortăreaţa şi tot ce mai ştia despre planurile Regelui. Dar Hurin Neclintitul i-a râs în nas:

— Orb eşti, Morgoth Bauglir, şi orb vei rămâne pe vecie, numai întunecime ai în faţa ochilor. N-ai habar cărei pravile se supun inimile oamenilor şi, chiar de-ai şti, nu eşti în putere s-o dai. Nebun e acela care ar primi vreun dar de la Morgoth. Întâi iei preţul, după care te faci că uiţi de făgăduială; eu m-aş alege doar cu moartea dacă ţi-aş spune ceea ce vrei să afli.

Auzindu-l, Morgoth a izbucnit în râs şi i-a spus:

— O să te rogi tu mult şi bine să-ţi dăruiesc moartea.

Apoi l-a luat pe Hurin şi l-a dus sus pe Haudh-en-Nirnaeth, gorganul ce abia fusese ridicat, şi duhoarea morţii stăruia peste el; în vârful gorganului l-a pus Morgoth pe Hurin şi l-a poftit să privească spre apus, unde se găsea Hithlum, şi să se gândească la soaţa şi la fiul său şi la toate celelalte rubedenii ale sale.

— Căci de-acum în regatul meu sălăşluiesc ei, i-a spus Morgoth, şi la mila mea se află.

— Milă nu ai, a răspuns Hurin. Iar prin ei tot nu vei ajunge la Turgon; ei nu-i cunosc tainele.

Cuprins de furie, Morgoth i-a zis:

— Dar pot să ajung la tine şi la toată blestemata aia de casă a ta; voinţa mea vă va înfrânge, chiar dacă din oţel aţi fost făcuţi cu toţii.

A luat o sabie lungă ce se afla acolo şi a frânt-o în faţa ochilor lui Hurin; o aşchie i-a crestat lui Hurin obrazul, dar el nici măcar n-a clipit. A întins atunci Morgoth braţul spre Dor-lomin şi i-a blestemat pe Hurin şi Morwen şi toate vlăstarele lor, spunând:

— Ia aminte! Umbra gândului meu se va întinde peste ei, oriunde s-ar duce, iar ura mea îi va urmări până

la capătul lumii.

— În pustiu vorbeşti, a zis Hurin. Din depărtare nu-i poţi vedea şi nici stăpâni; şi n-o poţi face atâta vreme cât îţi păstrezi alcătuirea asta şi încă mai doreşti a fi un Rege în carne şi oase pe acest pământ.

— Nebunule, s-a răsucit Morgoth spre Hurin, năpârstoc ce eşti printre oameni, seminţia asta de nimic printre cele care au glas să vorbească! I-ai văzut cumva pe valari, ori ţi-ai măsurat puterea cu Manwe sau Varda? Ştii până unde poate ajunge gândul lor? Sau poate îţi închipui că asupra ta se opreşte şi te poate apăra din depărtare?

— Nu ştiu. Dar ar putea fi şi aşa, dacă ei ar vrea. Căci Regele mai Bătrân nu va fi dat jos de pe tron câtă vreme dăinuie Arda.

— Tu ai spus-o, nu s-a lăsat Morgoth. Eu sunt Regele mai Bătrân: Melkor, întâiul şi cel mai puternic dintre toţi valarii, cel care a fost încă dinainte de a fi lumea pe care el a făcut-o. Umbra vrerii mele se întinde peste Arda, şi tot ce se află în ea se supune încet şi nesmintit voinţei mele. Dar asupra celor pe care tu îi iubeşti gândul meu va apăsa ca un nor al Destinului necruţător şi-i va arunca în întunecime şi deznădejde. Oriîncotro se vor duce, vor semăna râul. Ori de câte ori vor vorbi, păcătoase sfaturi vor aduce vorbele lor. Orice vor face, împotrivă-le se va întoarce. Fără speranţă vor muri, blestemând viaţă şi moarte deopotrivă.

Dar Hurin i-a răspuns:

— Uiţi cui spui toate astea? La fel le-ai spus şi străbunilor noştri; dar uite că noi am scăpat de sub umbra ta. Acum ştim cine eşti, pentru că am privit chipurile celor care au văzut Lumina şi-am auzit vocile celor care i-au vorbit lui Manwe. Înainte de Arda ai apărut tu, dar şi alţii aşijderea; nu tu ai făurit Arda. Şi nu eşti nici cel mai puternic; căci ţi-ai irosit forţele asupra ta însuţi şi ţi le-ai

risipit în propria ta goliciune. Nu mai eşti acum decât

un sclav fugit de-al valarilor, lanţul lor încă te mai aşteaptă.

— Văd că ai învăţat bine lecţiile pe care ţi le-au dat stăpânii tăi, a spus Morgoth. Dar poveşti din astea copilăreşti nu-ţi vor fi de ajutor, căci de-acum cu toţii au fugit.

— Doar atât îţi voi mai spune, sclavule Morgoth, a zis Hurin, şi ceea ce-ţi voi spune nu vine de la învăţăturile eldarilor, ci din inima mea, în chiar ceasul acesta. Nu eşti Seniorul oamenilor şi nicicând nu vei fi, chiar de-ar fi ca toată Arda şi întregul Menel să cadă sub stăpânirea ta. Dincolo de Cercurile Lumii nu-i vei putea urma pe aceia care te alungă.

— Dincolo de Cercurile Lumii nu-i voi urma. Căci dincolo de Cercurile Lumii nu este nimic. Dar în aceste Cercuri nimeni nu-mi va scăpa până vor intra cu toţii în Nimicnicie.

— Minţi, a zis Hurin.

— Singur vei vedea şi singur vei recunoaşte că nu mint, a spus Morgoth.

Ducându-l pe Hurin înapoi în Angband, l-a aşezat într-un jilţ de piatră sus de tot, pe Thangorodrim, de unde putea vedea în depărtare ţara Hithlum, la apus, şi pământurile Beleriandului, la miazănoapte. Acolo sus a fost el ţintuit de puterea lui Morgoth; iar Morgoth, stând lângă el, l-a blestemat încă o dată şi şi-a pogorât puterea sa asupra lui, pentru ca Hurin să nu se poată clinti din acel loc şi să nu poată nici muri, până când Morgoth nu-l va fi eliberat.

— Aici să şezi, a zis Morgoth, şi de aici să priveşti spre pământurile unde râul şi deznădejdea se vor abate asupra celor pe care i-ai dat pe mâna mea. Căci ai cutezat să mă iei în derâdere şi ai pus la îndoială puterea lui Melkor, Stăpânul ursitelor de pe Arda. Prin urmare, cu ochii mei vei vedea şi nimic nu-ţi va rămâne ascuns.

Plecarea lui Turin

Numai trei oameni au găsit în cele din urmă drumul înapoi prin Taur-nu-Fuin, un drum tare păcătos; şi când Gloredhel, fiica lui Hador, a auzit de moartea lui Haldir, a jelit până a murit.

În Dor-lomin nu a ajuns nicio veste. Rfan, a lui Huor soaţă, a fugit în sălbăticie, cuprinsă de deznădejde; dar Elfii Cenuşii din Munţii Mithrim au venit în ajutorul ei, şi când s-a născut fiul ei, Tuor, ei l-au luat în grija lor. Rian însă s-a dus la gorganul Haudh-en-Nirnaeth şi acolo s-a pus jos şi a murit.

Morwen Eledhwen a rămas în Hithlum, amuţită de durere. Fiul ei Turin abia împlinise nouă ani, iar ea era din nou grea. Negre îi erau zilele. Răsăritenii năvăliseră în ţară în număr mare; se purtau cu cruzime faţă de poporul lui Hador, îi jefuiau de tot ce aveau şi-i înrobeau. Pe toţi cei de pe pământurile lui Hurin care puteau munci ori puteau fi folositori în orice alt chip îi luau în sclavie, chiar şi pe fetişcane şi flăcăiandri, iar pe bătrâni îi omorau ori îi lăsau să piară de foame. Însă de Doamna din Dor-lomin încă nu îndrăzniseră să se atingă şi nici s-o alunge din casa ei nu cutezau; se zvonise printre ei că femeia asta era primejdioasă, o vrăjitoare, nici mai mult, nici mai puţin, care uneltea cu vrăjmaşii cei albi: aşa îi numeau ei pe elfi, pe care îi urau din tot sufletul, dar mai aprig se temeau de ei.3 Aceasta era pricina pentru care nu se apropiau de munţi, unde se refugiaseră mulţi dintre eldari, mai ales în partea de miazăzi a ţării; iar după ce-au jefuit şi au pustiit totul, Răsăritenii s-au retras spre miazănoapte. Casa lui Hurin se găsea în partea de sud-est a ţinutului Dor-lomin, nu departe de munţi; Nen Lalaith îşi avea originea într-un izvor din umbra vârfului Amon Darthir, dincolo de al cărui umăr se găsea o trecătoare râpoasă. Cine se încumeta putea trece pe aici munţii Ered Wethrin şi, coborând pe

lângă izvoarele râului Glithui, ajungea în Beleriand. Dar acest drum nu le era cunoscut Răsăritenilor, şi nici Morgoth încă nu aflase de el; căci atâta vreme cât dura Casa lui Fingolfin, întreagă acea ţară era bine păzită şi nici măcar vreun slujitor de-al lui Morgoth nu izbutise vreodată să pătrundă acolo. Fingolfin socotea că Ered Wethrin era un zid de netrecut, atât de către cei care, fugind de la miazănoapte, căutau să se adăpostească aici, cât şi de orice atac venit dinspre miazăzi; şi cu adevărat un alt loc de trecere între Serech şi capătul dinspre apus, unde Dor-lomin se unea cu Nevrast, nu mai era pentru cei care nu aveau aripi să zboare.

Aşa s-a întâmplat că, după primele atacuri, Morwen a fost lăsată în pace, cu toate că pădurile din preajmă viermuiau de oameni şi era tare primejdios să umbli pe drumurile ţării. împreună cu Morwen rămăseseră la adăpostul casei Sador, tâmplarul, şi câţiva bătrâni, femei şi bărbaţi, precum şi Turin, căruia nu i se dădea voie să iasă din curte. Dar gospodăria lui Hurin a căzut curând în paragină şi, cu toate că Morwen se spetea muncind, tot săracă rămânea şi ar fi pierit fără doar şi poate, de n-ar fi fost Aerin, rubedenia lui Hurin, s-o ajute în taină; un Răsăritean, pe nume Brodda, o silise pe Aerin să-i devină soaţă. Greu îi venea lui Morwen să primească de pomană, dar o făcea totuşi de dragul lui Turin şi a pruncului încă nenăscut, şi pentru că, spunea ea, venea din partea cuiva din neamul ei. Brodda nu era altul decât cel care îi luase în robie pe oamenii din ţara lui Hurin şi-i dusese, dimpreună cu tot avutul şi vitele ce le aveau, în locul unde-şi avea el sălaşurile. Era un bărbat sfruntat, dar fără niciun rang printre ai săi înainte de a fi venit în Hithlum; cum însă voia să se înavuţească, era gata să pună mâna pe pământuri la care ceilalţi nu râvneau. Pe Morwen o văzuse o singură

dată, când năvălise călare în gospodăria lui Hurin, cu gând de prădâciune; dar dând cu ochii de ea, l-a cuprins o mare spaimă. Parcă privea în ochii sălbatici ai unui vrăjmaş alb, aşa i se păruse lui, năpădit deodată de o teamă soră cu moartea, la gândul că un râu neştiut se va abate asupra lui; încât nu i-a jefuit casa şi astfel nu l-a descoperit pe Turin, altfel scurtă într-adevăr ar fi fost viaţa moştenitorului adevăratului senior.

Brodda i-a înrobit pe Capete de Paie, cum îi numea el pe cei din poporul lui Hador, şi i-a pus să-i ridice o casă de lemn pe pământul aflat la miazănoapte de casa lui Hurin; sclavii erau ţinuţi într-o îngrăditură, mânaţi precum vitele într-un ocol, dar nepăziţi. Şi printre aceştia încă se mai găseau câţiva netemători, gata oricând să-i vină în ajutor Doamnei din Dor-lomin, chiar cu riscul de a-şi pierde viaţa; de la ei primea Morwen în taină veşti despre ce se întâmpla în ţară, cu toate că niciuna dintre ele nu era dătătoare de speranţă. Pe Aerin însă Brodda o luase de soaţă, nu de sclavă, neamul său având puţine femei printre atâţia bărbaţi, şi niciuna nu se asemăna cu fiicele

edainilor; năzuia Brodda, pasămite, să devină stăpân al ţării aceleia şi să aibă un moştenitor care să-i urmeze la cârmă.

Despre ce se petrecuse şi ar fi putut să se petreacă în zilele ce aveau să vină Morwen nu i-a destăinuit aproape nimic lui Turin; iar el se temea să-i tulbure tăcerea cu întrebări. Când Răsăritenii au venit întâiaşi dată în Dor-lomin, Turin s-a dus la mama sa.

— Când se întoarce tata, să-i alunge pe hoţii ăştia urâţi? a vrut el să afle. De ce nu se întoarce?

— Nu ştiu, i-a răspuns Morwen. Poate că a căzut răpus, ori poate a fost luat prizonier; sau o fi fost alungat departe şi n-are cum veni înapoi printre toţi duşmanii ăştia care ne-nconjoară.

— Îmi vine să cred că a murit, a zis Turin, înghiţindu-şi lacrimile în faţa mamei sale; căci dacă ar fi viu, nimeni nu l-ar împiedica să vină înapoi să ne ajute.

— Eu, fiul meu, nu cred aşa ceva, i-a spus Morwen.

Pe măsură ce vremea trecea, tot mai mult se întuneca inima lui Morwen de teamă pentru fiul ei, Turin, moştenitorul ţinuturilor Dor-lomin şi Ladros; îl şi vedea luat sclav de Răsăriteni, încă înainte de-a împlini vârsta bărbăţiei. Şi-ntr-o bună zi i-a venit în minte ce vorbise ea cu Hurin şi gândul i s-a îndreptat din nou spre Donath; într-un târziu, s-a hotărât să-l trimită pe Turin de acasă, în taină dacă putea, şi să-l roage pe Regele Thingol să-l adăpostească. Şi stând ea aşa, cumpănind cum să facă şi să dreagă, a auzit în mintea ei vocea limpede a lui Hurin, spunându-i: Pleacă repede! Nu mă aştepta! Numai că sorocul pruncului născut se apropia, drumul avea să fie greu şi plin de primejdii; şi cu cât zăbovea mai mult, cu atât se împuţinau sorţii de evadare. Unde mai pui că inima încă o amăgea cu o speranţă căreia nu îndrăznea să-i dea glas: în străfundul sufletului ei, simţea că Hurin nu pierise, iar în nopţile în care veghea fără somn aştepta să-i audă paşii ori se trezea încredinţată că auzise în ogradă nechezatul lui Aixoch, armăsarul lui Hurin. Pe lângă asta, cu toate că nu se împotrivea defel obiceiului vremii, anume de a-şi trimite fiul spre a creşte la curtea unui alt senior, nu era încă pregătită să-şi calce în picioare mândria şi să devină ea însăşi un oaspete

milog, nici măcar la curtea unui rege. Astfel că a alungat din minte vocea lui Hurin, ori doar amintirea acelei voci, pecetluind astfel prima jurubiţă a ursitei lui Turin.

Toamna Anului Jelirii aproape că începuse, înainte ca Morwen să fi luat o hotărâre; apoi a trebuit să facă totul în grabă. Nu prea mai era timp pentru o călătorie atât de

lungă, dar pe de altă parte se temea că, dacă aştepta să treacă iarna, Turin avea să fie luat de Răsăritenii care dădeau târcoale gospodăriei, iscodind casa.

Aşa că într-o bună zi, pe neaşteptate, i-a spus lui Turin:

— Tatăl tău nu vine. Tu trebuie să pleci, cât mai curând cu putinţă. Asta ar fi dorinţa lui.

— Să plecăm? a strigat Turin. Unde să plecăm? Peste Munţi?

— Da, peste Munţi, spre miazăzi. La miazăzi s-ar putea să mai fie o nădejde. Dar eu nu am spus că noi plecăm, fiul meu. Ci numai tu; eu trebuie să rămân.

— Nu pot să plec singur! Nu te las aici. De ce să nu mergem împreună?

— Eu nu pot să plec. Dar nu vei merge singur. O să-l trimit pe Gethron cu tine, şi poate şi pe Grithnir.

— Dar pe Labadal?

— Nu, pentru că Sador este şchiop, iar drumul va fi greu. Şi pentru că tu eşti fiul meu şi vremurile sunt întunecate, nu te voi cruţa ascunzându-ţi adevărul: s-ar putea să mori pe drum. Este târziu în an. Dar dacă zăboveşti aici, vei ajunge şi mai rău: or să te înrobească. Dacă vrei să fii bărbat când vei împlini vârsta bărbăţiei, atunci fă aşa cum te rog eu, şi fii curajos.

— Dar asta înseamnă să te las doar cu Sador şi Ragnir cel orb, şi cu bătrânele. N-a zis oare tata că eu sunt moştenitorul lui Hador? Moştenitorul trebuie să stea în casa lui Hador şi s-o apere. Ah, ce mi-aş dori să mai am pumnalul acela.

— Moştenitorul trebuie să stea, numai că nu poate, a zis Morwen. Dar cine ştie dacă nu se va întoarce într-o bună zi. Hai, fii curajos! Te voi urma şi eu dacă pe-aici va fi mai rău ca acum; numai să pot.

— Dar cum ai să mă găseşti, cine ştie pe unde-oi fi în

sălbăticie? a întrebat Turin şi dintr-odată a simţit cât părăseşte curajul şi a izbucnit în plâns, fără să se mai ferească.

— Dacă te văicăreşti, or să fie alţii care te vor găsi înaintea mea, i-a zis Morwen. Dar eu ştiu încotro vei merge, iar dacă vei ajunge acolo şi dacă vei rămâne acolo, te voi găsi, dac-oi putea. Căci te trimit la Regele Thingol, în Donath. Nu vrei să fii mai curând oaspetele unui rege, decât un sclav?

— Nu ştiu. Nu ştiu ce e aia un sclav.

— Te trimit de aici ca să nu fii nevoit să afli, a răspuns Morwen. L-a aşezat pe Turin în faţa ei şi l-a privit în ochi, ca şi când voia să citească în ei o taină. Într-un târziu i-a vorbit: E greu, Turin, fiul meu. Nu-i numai pentru tine greu. Mi-e greu şi mie, în zilele astea ticăloşite, să judec ce e mai bine de făcut. Dar fac aşa cum cred că e mai bine; căci altfel de ce m-aş despărţi de singura fiinţă care mi-a mai rămas şi care mi-e atât de dragă?

N-au mai vorbit despre asta, dar Turin a rămas tare îndurerat şi descumpănit. A doua zi dimineaţă, s-a dus să-l caute pe Sador; l-a găsit tăind lemne pentru foc – până şi astea abia le ajungeau, căci nu îndrăzneau să se aventureze în pădure după altele. Sador s-a sprijinit în cârjă şi s-a uitat la jilţul cel mare al lui Hurin, care fusese uitat într-un colţ, neisprăvit.

— Trebuie să-l tai, a zis el. În zilele astea nu putem să ne-ngrijim decât de nevoile cele mai simple.

— Mai lasă-l, i-a cerut Turin. Poate că odată şi odată tot se va întoarce acasă, şi-atunci o să-i pară bine să vadă ce-ai făcut pentru el cât a fost plecat.

— Speranţele deşarte sunt mai primejdioase decât temerile şi nu ne vor ţine de cald în iarna asta. Sador şi-a trecut degetele peste ciopliturile în lemnul scaunului şi a oftat. Mi-am pierdut vremea, cu toate că atunci mi s-a părut că timpul trece mai plăcut. Dar toate astea au viaţă

scurtă; iar bucuria pe care o simţi când le faci este singurul lor rost adevărat, aşa-mi vine să cred. Acum pot să-ţi dau înapoi darul pe care mi l-ai făcut.

Turin a întins mâna, dar în clipa următoare şi-a tras-o îndărăt.

— Un bărbat nu ia înapoi ceea ce a dăruit, a zis el.

— Dar dacă este al meu, nu pot să-l dăruiesc cui vreau eu? a întrebat Sador.

— Oricui vrei, însă nu mie. Dar de ce vrei să-l dai?

— Nu mai am speranţă să-mi trebuiască pentru ceva folositor. În vremurile ce vor urma, Labadal n-o să mai aibă parte decât de muncă de sclav.

— Ce-i aia un sclav? a întrebat Turin.

— Un om care a fost om, dar care acum e socotit drept animal. I se dă de mâncare cât să nu moară de foame, e ţinut în viaţă doar ca să se spetească muncind, şi se speteşte doar de teama durerii ori a morţii. Iar de la jefuitorii ăştia un sclav se alege cu durere ori cu moarte numai pentru că aşa le place lor. Am auzit că pe cei iuţi de picior îi pun să fugă şi apoi îi vânează cu câinii. Au deprins obiceiurile orcilor mai cu sârg decât le-am deprins noi pe ale Seminţiei Frumoase.

— Abia acum încep să înţeleg, a zis Turin.

— Mare păcat că eşti nevoit să înţelegi asemenea lucruri la vârsta asta, a zis Sador; dar văzând expresia ciudată de pe chipul lui Turin, l-a întrebat: Ce anume înţelegi acum?

— De ce mă trimite mama de-aici.

Ochii lui Turin s-au umplut de lacrimi.

— Aha! a făcut Sador, apoi a mormăit pentru sine: De ce-o fi amânat atâta! S-a răsucit către Turin şi i-a zis: Ce-mi zici nu-mi pare să merite lacrimile astea. Dar despre ce gânduri are mama ta nu trebuie să vorbeşti cu Labadal, şi nici cu nimeni altcineva. Toate zidurile şi toţi pereţii au

urechi în ziua de azi, urechi ce nu cresc pe capete frumoase.

— Trebuie să vorbesc cu cineva! Ţie întotdeauna ţi-am spus totul. Nu vreau să te părăsesc, Labadal. Nu vreau să părăsesc casa asta, şi nici pe mama.

— Dacă n-o faci, i-a spus Sador, curând Casa lui Hador se va sfârşi pe vecie, cred că înţelegi acest lucru acum. Labadal nu vrea să pleci; dar Sador, servitorul lui Hurin, va fi mai fericit când va şti că Răsăritenii nu-l mai pot atinge pe fiul lui Hurin. Asta e, n-avem

ce face: trebuie să ne despărţim. Acum n-ai să iei cuţitul, ca dar de despărţire?

— Nu! a spus Turin. O să mă duc la elfi, la Regele din Donath, aşa zice mama. Acolo poate că am să primesc alte cuţite, asemănătoare cu ăsta. Numai că de-acolo n-o să-ţi pot trimite niciun dar, Labadal. O să fiu tare departe şi tare singur.

Şi Turin a izbucnit în plâns; dar Labadal i-a spus:

— Hei! Unde-i fiul lui Hurin? Nu de mult l-am auzit spunând: Voi pleca soldat cu un rege al elfilor, de cum voi fi împlinit vârsta.

— Prea bine, a spus Turin înghiţindu-şi lacrimile, dacă astea au fost cuvintele fiului lui Hurin, atunci trebuie să şi le împlinească şi să plece. Dar de câte ori zic că voi face una sau alta, altfel arată totul când vine vremea să le fac. Acum nu mai vreau să plec. Trebuie să am grijă să nu mai spun asemenea lucruri.

— Ar fi mai bine, cu adevărat, a consimţit Sador. Mulţi sunt gata să dea lecţii, puţini sunt dornici să înveţe. Ce va fi să se întâmple se va întâmpla. Eu mă mulţumesc cu ce este astăzi.

Turin era gata de drum; şi-a luat rămas-bun de la mama sa şi a plecat în taină, însoţit de cei doi tovarăşi de drum. Dar când ei i-au spus să se întoarcă şi să mai

privească o dată la casa părintească, chinul despărţirii l-a lovit precum tăişul unei săbii şi Turin a strigat:

— Morwen, Morwen, când te voi mai vedea?

Morwen, care stătea în prag, a auzit ecoul acelui strigăt rostogolindu-se printre munţii împăduriţi; şi-a încleştat mâna de uşorul uşii şi a strâns până a simţit că degetele i se jupoaie.

Aceasta era prima dintre durerile pe care avea să le îndure Turin.

La începutul anului care a urmat plecării lui Turin, Morwen a dat naştere unei fetiţe şi i-a pus numele de Nienor, adică Bocirea; Turin era foarte departe când ea a venit pe lume. Lung şi plin de primejdii îi era drumul, căci puterea lui Morgoth se întindea mult dincolo de hotarele ţării sale; dar Turin îi avea drept călăuze pe Gethron şi pe Grithnir, care fuseseră tineri pe vremea lui Hador, şi, cu toate că îmbătrâniseră între timp, erau tare viteji şi cunoşteau

bine locurile, pentru că pe vremuri străbătuseră adesea Beleriandul. Având soarta de partea lor şi inimi curajoase, au trecut Munţii Umbroşi, au coborât în Valea Sirionului şi de acolo au pătruns în Codrul Brethil; într-un târziu, istoviţi şi sălbăticiţi la înfăţişare, au ajuns la hotarele Donathului. Dar aici n-au mai ştiut pe unde s-o ia, prinşi în labirinturile Reginei, încât au rătăcit printre copaci, fără să găsească vreo potecă, până când li s-a isprăvit şi ultima fărâmă de mâncare. Şi ar fi murit toţi trei, căci iarna venise cu ger mare de la Miazănoapte; numai că lui Turin nu-i era menit să aibă o soartă atât de uşoară. Cum stăteau ei cuprinşi de deznădejde, numai ce-au auzit o chemare de corn. Beleg Arcul Puternic vâna prin părţile acelea; dintotdeauna îşi avusese sălaşul la hotarul Donathului şi cunoştea pădurea ca nimeni altul în acele

vremuri. Auzindu-le strigătele, a venit la ei şi, după ce le-a dat să mănânce şi să bea, a aflat cum se numeau şi de unde veneau şi tare s-a minunat şi s-a înduioşat. S-a uitat la Turin şi i-a plăcut chipul lui, căci moştenise frumuseţea mamei sale şi ochii tatălui său, şi arăta zdravăn la trup şi vânjos.

— Ce-ai vrea tu să-i ceri Regelui Thigol? l-a întrebat Beleg pe băiat.

— Să fiu unul din cavalerii lui şi să lupt împotriva lui Morgoth, ca să-mi răzbun tatăl, a răspuns Turin.

— Se prea poate să fie aşa, după ce vei mai fi crescut un pic, i-a zis Beleg. Încă eşti mic, dar dai de pe acuma semne că te vei face un bărbat viteaz, demn de a fi fiul lui Hurin Neclintitul.

Din vorbele lui era limpede că numele lui Hurin se bucura de cinstire pe toate meleagurile locuite de elfi. Aşa că Beleg i-a călăuzit bucuros, ducându-i la un sălaş unde stătea el în zilele acelea împreună cu alţi vânători, şi i-a găzduit acolo, trimiţând în acelaşi timp un sol la Menegroth. Iar când solul s-a întors cu vestea că Thingol şi Melian îi aşteptau pe fiul lui Hurin şi pe însoţitorii săi, Beleg i-a călăuzit din nou, pe poteci tainice, până în Regatul Ascuns.

Astfel a ajuns Turin la marele pod peste Esgalduin şi a trecut prin porţile ce dădeau în sălile lui Thingol; cu ochi mari s-a uitat copilul la minunile din Menegroth, pe care niciun muritor nu le mai văzuse înaintea lui, în afară de Beren. Apoi Gethron le-a repetat lui Thingol şi lui Melian ce-l rugase Morwen să spună; Thingol i-a primit cu

bunătate şi l-a aşezat pe Turin pe genunchii săi, în onoarea părintelui său Hurin, cel mai măreţ dintre toţi oamenii, şi a lui Beren, rubedenia sa. Cei de faţă s-au mirat, căci era semn că Thingol îl primea pe Turin ca pe fiul său vitreg; lucru care, în acele vremuri, regii nu-l

făceau, şi niciun alt senior elf n-a mai făcut-o de atunci cu vreo odraslă de-a oamenilor. Apoi Thingol i-a spus:

— Aici va fi casa ta, fiu al lui Hurin; şi cât vei trăi vei fi socotit drept fiul meu, chiar dacă eşti om. Înţelepciune vei primi mai multă decât orice alt muritor, iar în mâini ţi se vor pune armele elfilor. Poate că va veni timpul cândva să iei înapoi pământurile pe care tatăl tău le-a avut în Hithlum; până atunci, aici vei sălăşlui, înconjurat de iubirea noastră.

Astfel a început viaţa lui Turin în Donath. O vreme, Gethron şi Grithnir au rămas cu el, purtându-i de grijă, cu toate că tânjeau să se întoarcă la Doamna lor din Dor-lomin. Dar vârsta înaintată şi suferinţa trupească l-au covârşit pe Grithnir, astfel că el a rămas cu Turin până când i s-au sfârşit zilele; Gethron însă a plecat, iar Thingol a trimis cu el o escortă, care să-l păzească şi să-l călăuzească, şi totodată să-i ducă lui Morwen o solie din partea Regelui. Într-un târziu au ajuns la casa lui Hurin, şi când Morwen a aflat că Turin a fost primit cu cinstire de către Thingol, a simţit că durerea i se mai îndulceşte. Elfii aduseseră daruri bogate din partea lui Melian, care o ruga, prin aceşti soli, să vină dimpreună cu ei în Donath. Înţeleaptă era Melian şi-avea puterea prevestirii, încât nădăjduia că astfel va putea să împiedice răul clocit de mintea lui Morgoth. Dar Morwen nu voia cu niciun chip să plece şi să-şi lase casă, căci ceea ce simţea în inima ei nu se schimbase şi nici mândria nu o părăsise; pe lângă asta, Nienor era încă mult prea mică. Aşa că le-a mulţumit elfilor din Donath fără multă vorbă şi le-a dăruit ultimele lucruşoare de aur ce-i mai rămăseseră, ascunzându-şi astfel sărăcia; şi i-a rugat să-i ducă lui Thingol Coiful lui Hador. În tot acest timp, Turin aştepta nerăbdător întoarcerea solilor lui Thingol; şi când aceştia s-au întors fără mama lui, a fugit în pădure şi a izbucnit în

plâns – ştia de rugămintea lui Melian şi nădăjduise că Morwen va veni. Aceasta a fost a doua durere a lui Turin.

Când solii au spus ce răspuns le dăduse Morwen, Melian a fost cuprinsă de milă, înţelegându-i gândul; a înţeles atunci că soarta pe care o prezisese ea nu putea fi abătută cu una cu două.

Lui Thingol solii i-au dat Coiful lui Hador. Era făcut din oţel cenuşiu, împodobit cu aur, având gravate pe el runele victoriei. Coiful avea puterea de a-l feri pe cel care-l purta de orice rană ori de moarte, căci de-l lovea vreo sabie, aceasta se frângea, iar săgeata ţintită asupra lui îşi abătea zborul. Fusese făurit de Telchar, fierarul din Negrod, vestit pentru lucrările sale. Avea şi o vizieră (asemănătoare cu acelea pe care le purtau gnomii în fierăriile lor pentru a-şi feri ochii), iar chipul ascuns în spatele ei băga frica în inimile tuturor celor care-l priveau, fiind la rândul său ferit de atingerea săgeţii ori a focului. În vârful coifului era aşezat a sfidare un cap aidoma celui al dragonului Glaurung; căci coiful fusese făcut la scurtă vreme după ce dragonul ieşise pe porţile fortăreţei lui Morgoth. Adeseori Hador, iar mai apoi Galdor au purtat coiful în război; iar oştenii din Hithlum îşi simţeau inimile îmbărbătate când îl vedeau în bătălie, mai înalt decât toate celelalte, şi strigau:

— Mai de preţ e Dragonul din Dor-lomin decât viermele de aur din Angband!

Adevărul e că acest coif nu fusese făcut pentru a fi purtat de oameni, ci anume pentru Azaghâl, seniorul din Belegost, cel care a fost răpus de Glaurung în Anul Jelirii.4 Azaghâl însuşi i l-a dăruit lui Maedhros, ca răsplată pentru că i-a salvat viaţa şi comoara, atunci când Azaghâl a căzut în capcana pregătită de orei pe Drumul Gnomilor, în Beleriandul Răsăritean.5 Iar mai târziu, Maedhros l-a trimis în dar lui Fingon – ei doi nu arareori îşi făceau

daruri, în semn de prietenie –, ca dovadă că-şi amintea cum Fingon îl alungase pe Glaurung înapoi în Angband. Dar în tot ţinutul Hithlum nu s-au găsit vreun cap sau umeri într-atât de puternici încât să nu se încovoaie sub apăsarea coifului gnomilor, în afara celor ai lui Hador şi ai fiului său Galdor. Prin urmare, Fingon l-a dăruit lui Hador, atunci când acesta a fost uns cârmuitor în Dor-lomin. Ghinionul a

făcut ca Galdor să nu-l poarte în timpul apărării fortăreţei Eithel Sirion, căci atacul se petrecuse pe neaşteptate, iar el a fugit cu capul descoperit la ziduri şi o săgeată orcească i-a străpuns ochiul. Lui Hurin însă îi venea greu să poarte Coiful Dragonului, şi în fapt nici nu voia.

— Vreau să-mi privesc duşmanul cu chipul meu adevărat, spunea el.

Dar coiful se număra printre moştenirile cele mai de preţ ale casei sale.

În Menegroth, Thingol avea în adâncuri cămări pline de arme scumpe: fiare lucrate asemenea solzilor de peşte şi lucind precum apa sub clar de lună, săbii şi topoare, scuturi şi coifuri, făurite de însuşi Telchar sau de cel care-i fusese dascăl într-ale meşteşugului, bătrânul Gamil Zirak, sau de încă şi mai pricepuţii fierari elfi. Unele arme le primise în dar din Valinor, fiind turnate de Feanor, meşterul mai mare decât oricare altul de când fusese lumea făcută. Cu toate acestea, Thingol s-a uitat la Coiful lui Hador, pe care-l ţinea în mâini, ca şi când propriul său arsenal era nimic pe lângă acesta, şi cu vorbe de curtenie a spus:

— Mândru a fost capul care-a purtat acest coif, pe care l-au purtat şi strămoşii lui Hurin.

Vorbind astfel, un gând i-a venit dintr-odată şi, chemându-l pe Turin, i-a zis că Morwen trimisese fiului său

un lucru măreţ, lăsat moştenire de străbunii săi.

— Ia Capul Dragonului de la Miazănoapte, i-a zis el, şi când va veni vremea, poartă-l cu noroc.

Dar Turin încă era prea mic să ridice coiful, iar pentru că sufletul îi era atât de îndurerat, nici n-a vrut să se uite la el.

Turin în Donath în toţi anii în care Turin şi-a petrecut copilăria în regatul Donath, Melian nu l-a scăpat din ochi nicio clipă, cu toate că el arareori o vedea. Însă în pădure trăia o fecioară, pe nume Nellas; la rugămintea lui Melian, fata îl urmărea pe Turin de câte ori acesta se

rătăcea printre copaci şi adeseori îi ieşea în cale, ca din întâmplare. De la Nellas a aflat Turin multe despre potecile şi sălbăticiunile din Donath, şi tot ea l-a învăţat să vorbească graiul sindarin al străvechiului regat, mai bogat în cuvinte alese şi frumoase, şi mai vechi decât erau cele ale graiului de-acum.6 O vreme, Turin s-a mai luminat la chip şi la suflet, dar n-a trecut mult şi iarăşi i s-au adumbrit gândurile, şi prietenia lor a trecut asemenea unei dimineţi de primăvară. Căci Nellas nu se ducea la Menegroth, nevoind să păşească sub acoperişuri de piatră; iar Turin creştea şi, odată cu sfârşitul copilăriei sale, gândurile i se îndreptau tot mai mult spre faptele pe care le făceau bărbaţii; tot mai rar s-a întâlnit cu fata, până când, într-o bună zi, n-a mai vrut s-o vadă. Dar Nellas a continuat să-i păzească paşii, fără să i se mai arate vreodată.7

Nouă ani a sălăşluit Turin în Menegroth. Sufletul şi gândurile i se întorceau mereu la ai săi şi uneori primea veşti despre ei, ceea ce pentru el era o mângâiere. Thingol trimitea soli la Morwen ori de câte ori putea, iar ei îi aduceau lui Turin mesaje din partea mamei lui; astfel a aflat Turin că Nienor, sora lui, se făcea tot mai frumoasă pe măsură ce creştea, o adevărată floare în cenuşiul de la

Miazănoapte, iar chinul lui Morwen se mai uşurase. Turin creştea şi el; s-a făcut mai înalt decât cei din seminţia oamenilor; forţa şi bărbăţia lui ajunseseră vestite în regatul lui Thingol. În acei ani a învăţat multe poveşti şi legende, plăcându-i mai cu seamă istoriile despre vremurile străvechi; devenea gânditor şi scump la vorbă. Adesea Beleg Arcul Puternic venea la Menegroth, să-l caute, apoi plecau amândoi departe, iar Beleg îl învăţa să vâneze, să tragă cu arcul şi să mânuiască sabia (asta îi plăcea lui Turin cel mai mult); dar meşteşugurile le deprindea mai greu, din pricină că încă nu-şi ştia puterea şi adeseori cu o lovitură neaşteptată strica ceea ce făcuse până atunci. Dar nici în alte privinţe soarta nu se arăta prietenoasă cu el – adesea, ceea ce plănuia se ducea pe apa sâmbetei, şi ce-şi dorea nu se împlinea; prieteni nu-şi făcea uşor şi, pentru că nu era vesel din fire, râdea arar, iar tinereţea îi era întunecată ca de o umbră. Cu toate acestea, cei care-l cunoşteau bine îl preţuiau şi-l îndrăgeau; iar ca fiu vitreg al Regelui, se bucura de multă cinstire.

Dar era cineva care-l pizmuia pentru asta şi, pe măsură ce se apropia de vârsta bărbăţiei, pizma creştea: Saeros era acesta, fiul lui Ithilbor. Se trăgea din neamul nandorilor, fiind unul dintre cei care se refugiaseră în Donath, după răpunerea seniorului lor Denethor pe Amon Ereb, în prima bătălie din Beleriand. Aceşti elfi sălăşluiau mai cu seamă în Arthorien, între Aros şi Celon, la răsărit de Donath; uneori treceau râul Celon şi hălăduiau prin sălbăticiile ce se întindeau pe malul celălalt; nu legaseră prieteşug cu edainii de când străbătuseră Ossiriandul şi se statorniciseră în Estolad. Dar Saeros trăia mai mult în Menegroth, bucurându-se de preţuirea regelui; era un elf tare mândru, purtându-se trufaş cu aceia pe care-i socotea mai prejos ca el şi mai neînsemnaţi. Era priceput în arta

cântului şi de aceea s-a împrietenit cu Daeron bardul 8; pe oameni nu-i avea deloc la inimă, şi cel mai puţin pe cei care se înrudeau cu Beren Erchamion.

— Nu e oare ciudat că ţara asta îşi deschide porţile pentru încă unul din neamul acela de nimic? întreba el. N-a pricinuit celălalt destul rău Donathului?

Pe Turin, prin urmare, îl privea chiondorâş, luând în derâdere tot ce făcea el, dar cu şiretenie, ascunzându-şi răutatea. Când însă îl întâlnea pe Turin singur, îşi dădea arama pe faţă, vorbindu-i de sus şi purtându-se dispreţuitor; încet, încet, lui Turin i s-a făcut lehamite de el, cu toate că răspundea cu tăcere la vorbele lui ticăloase, căci Saeron era de rang înalt printre locuitorii din Donath şi sfetnic al Regelui. Dar tăcerea lui Turin îi displăcea lui Saeros la fel de mult ca vorbele lui.

În anul în care Turin a împlinit şaptesprezece ani, durerea ce-o avea în suflet i-a sporit şi mai mult, din pricină că nu mai primea nicio veste de acasă. Cu fiecare an care trecuse, puterea lui Morgoth crescuse şi mai mult, iar ţinutul Hithlum fusese acoperit de umbra lui. Neîndoios că ştia cam tot ce făcea neamul lui Hurin, dar până acum nu le pricinuise niciun râu, aşteptând să i se împlinească planul ticluit; dar acum, tocmai pentru această împlinire a pus să fie păzite toate trecătorile din Munţii Umbroşi, ca nimeni să nu poată

Ieşi din Hithlum ori intra, decât primejduindu-şi viaţa, iar orcii erau peste tot la izvoarele Narogului şi Teiglinului şi pe valea Sirionului dinspre Munte. Astfel s-a întâmplat că odată solii lui Thingol nu s-au mai întors, iar regele nu a vrut să trimită alţii. Nu-i plăcuse niciodată când cei din regatul său se aventurau dincolo de hotarele bine păzite, încât un semn mai mare de preţuire faţă de Hurin şi de neamul său nici că putea fi ca acela de a-şi

trimite solii la Morwen, pe drumurile împânzite de primejdii, ce duceau până în Dor-lomin.

Turin îşi simţea inima tot mai grea, neştiind ce rău se abătuse asupra ţării sale şi temându-se ca nu cumva Morwen şi Nienor să fi păţit ceva; stătea tăcut cu zilele, cu gândul mereu la pieirea Casei lui Hador şi a oamenilor de la Miazănoapte. Într-o bună zi şi-a luat inima-n dinţi şi s-a dus să-l caute pe Thingol; l-a găsit şezând cu Melian sub ramurile lui Hfrilorn, fagul cel mare din Menegroth.

Thingol s-a uitat mirat la Turin, căci în faţa lui apăruse dintr-odată nu fiul său adoptiv, ci un bărbat străin parcă, înalt, cu părul negru, care-l privea cu ochii aceia şi mai adânci din pricina albeţii chipului. Fără altă vorbă, Turin l-a rugat pe Thingol să-i dea o cămaşă de zale, o sabie şi un scut, şi a mai cerut şi Coiful Dragonului din Dor-16 min; regele i-a îndeplinit rugămintea, spunându-i:

— Îţi voi da un loc printre cavalerii sabiei: căci sabia va fi întotdeauna arma ta. împreună cu ei vei putea să te lupţi la hotare, dacă asta-ţi este vrerea.

Dar Turin i-a spus:

— Inima mă îndeamnă să trec dincolo de hotarele Donathului: vreau să-l atac pe Duşman, nu să păzesc hotarele.

— Atunci singur va trebui să te duci, a zis Thingol. Când şi cum va intra poporul meu în războiul împotriva Angbandului eu hotărăsc, după cum socot eu cât mai bine, Turin, fiu al lui Hurin. La această vreme nu trimit nicio armie din Donath; şi nici în altă vreme, din cât pot eu să prezic.

— Dar tu eşti liber să pleci când voieşti, fiu al lui Morwen, a zis Melian. Brâul lui Melian nu-i împiedică să plece pe cei care au pătruns aici cu voia noastră.

— Dar poate te va ţine în loc un sfat înţelept, a mai spus Thingol.

— Ce mă sfătuieşti, domnia ta? a vrut să ştie Turin.

— Ca un bărbat arăţi la trup, a răspuns Thingol, dar încă n-ai ajuns la vârsta deplină a bărbăţiei. Va veni şi acea vârstă, şi poate că atunci vei putea să-ţi aminteşti de neamul tău: dar mică e nădejdea ca împotriva Seniorului întunecimii un singur om să izbândească altceva decât să-i ajute pe seniorii elfi în apărarea lor, cât s-o mai putea şi asta.

— Beren, rubedenia mea, a izbândit mai mult.

— Beren şi Luthien, a zis Melian. Te întreci cu măsura vorbind astfel părintelui lui Luthien. Nu cred că destinul tău e într-atât de mare, Turin, fiu al lui Morwen, chiar dacă soarta ţi se împleteşte cu cea a seminţiei elfilor, la bine sau la rău. Ia seama şi păzeşte-te, altfel rău îţi va fi. A tăcut Melian o vreme, apoi a vorbit din nou, spunând: Du-te acum, fiu al nostru adoptiv; şi ascultă de sfatul regelui. Cu toate că nu-mi vine a crede că vei mai zăbovi mult printre noi după ce-ai împlinit vârsta bărbăţiei. Dacă în zilele ce vor veni îţi vei aminti de vorbele lui Melian, bine îţi va fi: teme-te de fierbinţiala şi de îngheţul din inima ta.

Turin a făcut o plecăciune în faţa lor şi a plecat. Dar curând după aceea şi-a pus pe cap Coiful Dragonului, şi-a luat armele şi a plecat la hotarele dinspre miazănoapte. Acolo s-a alăturat celor unsprezece războinici care se luptau fără încetare cu orcii şi toţi slujitorii şi toate făpturile lui Morgoth. Abia dacă-i mijise mustaţa, şi iată-l pe Turin făcând fapte de vitejie şi dovedindu-şi puterea: amintindu-şi de suferinţele pe care le îndura neamul său, era mereu primul la fapte care cereau cutezanţă, şi cu multe răni s-a ales de pe urma suliţelor ori săgeţilor ori tăişurilor încovoiate ale orcilor. Dar soarta ce-i fusese pregătită îl ferea de moarte; iar prin codri se dusese vestea, până departe, dincolo de Donath, că vestitul Coif al Dragonului din Dor-lomin era iarăşi văzut pe câmpul de

luptă. S-au mirat mulţi auzind aceasta şi s-au întrebat:

— Să se fi întors din moarte duhul lui Hador ori al lui Galdor cel înalt? Sau cu adevărat Hurin din Hithlum o fi scăpat din vagăunile Angbandului?

Unul singur îl întrecea pe Turin în putere şi vitejie printre străjuitorii lui Thingol la hotare, şi acela era Beleg Cuthalion; iar Beleg şi Turin se avântau cot la cot în fiece primejdie şi străbăteau împreună în lung şi-n lat neîmblânziţii codri.

Astfel au trecut trei ani, timp în care Turin arar s-a întors în sălile lui Thingol; nu-i mai păsa de cum arăta la înfăţişare ori la veşminte, încât părul îi stătea nepieptănat, iar peste za purta o manta cenuşie, roasă de vreme. În cea de-a treia vară, când Turin avea douăzeci de ani, s-a întâmplat ca el să se întoarcă pe neaşteptate la Menegroth, în faptul serii – voia să-şi ia un răgaz de odihnă şi să-şi meşteruiască armele la fierărie. Şi a intrat el în sala tronului. Thingol nu era acolo, fiind dus împreună cu Melian în crângul verde, aşa cum îi plăcea lui uneori să facă în miez de vară. Turin s-a dus să se aşeze într-un jilţ, fără să ia seama la cei din jur, într-atât era de istovit de drum şi de adâncit în gânduri; ghinionul a făcut să nimerească printre bătrânii regatului, tocmai în jilţul unde şedea de obicei Saeros. Intrând ceva mai târziu, Saeros s-a mâniat, crezând că Turin se aşezase acolo din trufie şi pentru a-l desfide pe el; iar mânia i-a sporit şi mai tare când a înţeles că nimeni din preajmă nu-l dojenise pe Turin pentru aceasta, ba chiar îl întâmpinaseră cu bineţe.

O vreme, Saeros s-a prefăcut a se bucura că-l vede şi s-a aşezat de partea cealaltă a mesei, chiar în faţa lui Turin.

— Arareori străjerul hotarului ne face onoarea de a fi printre noi, a zis el; sunt bucuros să-i dau locul meu şi să

mai stăm puţin de poveşti.

I-a mai spus şi altele lui Turin şi l-a întrebat despre ce se mai întâmpla la hotare şi despre faptele sale pe cele meleaguri sălbatice; dar cu toate că vorbele îi păreau frumoase, batjocura din glasul său era vădită pentru toată lumea. Lui Turin i s-a făcut lehamite să-i mai răspundă şi s-a uitat în jur, simţind în suflet amărăciunea

surghiunului; căci cu toată lumina şi hohotele de râs ce umpleau sălile elfeşti, gândul lui tot la Beleg se înturna, şi la viaţa lor în codri, iar de acolo mai departe, la Morwen în Dor-16 min, în casa părintelui său; s-a încruntat din pricina gândurilor sale întunecate şi nu i-a mai răspuns lui Saeros. Dar Saeros a bănuit că încruntarea aceasta împotriva lui era îndreptata, astfel că nu şi-a mai înfrânat mânia; a scos un pieptene de aur şi l-a aruncat pe masă, în faţa lui Turin, spunând:

— Neîndoios, omule din Hithlum, că ai venit la masa aceasta în grabă, aşa că te iertăm pentru mantaua ferfeniţită; dar nu e nevoie să-ţi laşi capul neîngrijit; parcă-i un rug de muri. Şi poate că dacă nu ţi-ar fi acoperite urechile, ai auzi mai bine când ţi se vorbeşte.

Fără să rostească un cuvânt, Turin şi-a întors privirile spre Saeros şi întunecimea lor a scăpărat. Dar lui Saeros nu i-a păsat de sclipirea aceasta prevestitoare, ci i-a întors privirea cu dispreţ, zicând astfel ca toţi să audă:

— Dacă bărbaţii din Hithlum arată atât de sălbatici şi de fioroşi, ce soi or fi femeile din ţara aia? Umblă precum ciutele, cu trupurile acoperite doar de păr?

Atunci Turin a luat o carafă de pe masă şi i-a aruncat-o în faţă lui Saeros, care s-a prăvălit pe spate, lovindu-se rău de tot; Turin a scos sabia şi s-ar fi repezit la el, dacă nu l-ar fi oprit Mablung Vânătorul, care şedea lângă el. Saeros s-a ridicat de jos, a scuipat sânge pe masă şi a vorbit printre buzele sparte:

— Cât o să-l mai găzduim aici pe woseul ăsta al pădurii? Cine-i stăpân aici în astă-seară? Pravila regească nu-i blândă cu aceia care-i atacă pe seniori în sala tronului; iar pentru cei care scot sabia aici, surghiunul este soarta cea mai uşoară. În afara zidurilor sunt gata să-ţi răspund la zădărâre, Woseule al pădurii! 9

Dar când Turin a văzut sângele de pe masă, chipul i-a devenit ca de piatră; s-a smuls din strânsoarea lui Mablung şi a părăsit sala fără un cuvânt.

— Ce streche te-a apucat în astă-seară? l-a întrebat Mablung pe Saeros. Pentru răul de-acum pe tine te învinovăţesc; şi nu m-ar

mira ca Regele să judece că buzele tale sparte sunt o dreaptă pedeapsă pentru vorbele-ţi de ocară.

— Dacă ţângăul are a se plânge de ceva, să i-o spună Regelui şi s-aştepte dreapta lui judecată, a răspuns Saeros. Dar nicio pricină nu îngăduie a se scoate săbiile aici. În afara zidurilor, dacă necioplitul mă întărită, îl scurtez de zile.

— Nu-mi prea vine a crede, nu s-a lăsat Mablung; aş zice însă că oricare dintre voi ar cădea răpus, tot mârşav ar fi, o faptă potrivită mai curând pentru Angband decât pentru Donath, şi fapta asta ar duce la altele şi mai rele. Şi-aş mai zice că în seara asta ne-a atins o umbră de la Miazănoapte. Fii cu băgare de seamă, Saeros, fiu al lui Ithilbor, dacă nu vrei, în trufia ta, să împlineşti vrerea lui Morgoth, şi adu-ţi aminte că eşti un eldar.

— Nu uit asta, a răspuns Saeros; mânia însă nu şi-a potolit-o, iar în timpul nopţii răutatea i-a devenit şi mai aprigă, sporindu-i simţământul că fusese nedreptăţit.

A doua zi dimineaţă, când Turin a plecat din Menegroth ca să se întoarcă la hotarul de la miazănoapte, Saeros l-a atacat pe drum, ajungându-l din urmă cu sabia scoasă şi scutul prins de braţ. Dar Turin, pe care sălbăticia

îl învăţase să stea cu toate simţurile la pândă, l-a văzut cu coada ochiului şi, ferindu-se într-o parte, şi-a tras iute sabia din teacă şi s-a răsucit către vrăjmaşul său.

— Morwen! a strigat el. Acum cel care te-a batjocorit va plăti pentru dispreţul său!

Cu o lovitură a despicat scutul lui Saeros, apoi s-au luptat în săbii iuţi ca fulgerul. Turin însă avusese dascăli neîndurători, încât devenise la fel de sprinten ca un elf şi cu mult mai puternic. Curând l-a dovedit pe Saeros; rănit la mâna ce ţinea sabia, Saeros s-a pomenit la mila lui Tuor care şi-a pus piciorul pe sabia scăpată de elf.

— Saeros, ai cale lungă de alergat, a zis Turin. Hainele or să te încurce; părul o să-ţi fie de-ajuns.

Şi dintr-odată, trântindu-l la pământ, l-a despuiat de veşminte. I-a simţit Saeros forţa neînchipuit de mare şi abia atunci i s-a făcut frică. Dar Turin l-a ridicat de jos.

— Fugi! i-a strigat el. Fugi! Şi dacă nu fugi iute ca o căprioară, o să simţi în dos ascuţişul sabiei mele.

A rupt-o la fugă Saeros în pădure, strigând după ajutor; Turin însă îl urmărea ca un ogar, şi oricât fugea Saeros de tare ori pe căi ocolite, sabia lui Turin era în urma lui, împoldindu-l cu vârful.

Auzindu-i strigătele, mulţi alţii au pornit şi ei pe urmele lui, dar numai cei mai iuţi de picior izbuteau să se ţină după cei doi. Mablung era în frunte, tulburat de gânduri, căci dacă zeflemeaua i se păruse nefastă, „răutatea ce se trezeşte dimineaţa este prilej de bucurie pentru Morgoth înainte de-a se însera”; încă şi mai dureros era că un elf ajunsese de ruşine din pricina propriei îndărătnicii, fără ca sământa zâzaniei să fie deslușită şi judecată. Nimeni nu ştia atunci că Saeros îl atacase primul pe Turin şi că l-ar fi ucis fără să stea pe gânduri.

— Opreşte-te, Turin, stai pe loc! a strigat Mablung. Numai orcii fac ce faci tu aici, în pădure.

— Treabă orcească în pădure pentru vorbe orceşti în sala tronului! a strigat Turin peste umăr şi iar s-a repezit după Saeros.

Iar elful, strigând deznădăjduit după ajutor şi gândind că sfârşitul îi era aproape, fugea de mânca pământul, până când, pe neaşteptate, a ajuns la o buză de râpă în fundul căreia un pârâu ce se vărsa în Esgalduin curgea printre pereţi înalţi de stâncă ai unei strâmtori adânci şi atât de late, încât nicio căprioară n-ar fi putut-o trece sărind. Dar Saeros, înnebunit de frică, a încercat să sară; piciorul i-a alunecat de pe malul celălalt, şi el s-a prăvălit pe spate, urlând, şi s-a zdrobit de un bolovan mare ce ieşea din apă. Astfel s-a sfârşit viaţa lui în Donath; şi multă vreme avea Mandos să-l ţină în sălile sale.

Turin s-a uitat la trupul lui rostogolit în pârâu şi în sinea lui şi-a zis: „Nebun nefericit! De aici l-aş fi lăsat s-o ia domol spre Menegroth. Acum m-a împovărat cu o vină pe care nu o meritam”. S-a răsucit şi i-a privit întunecat pe Mablung şi pe cei care-l însoţeau; se apropiaseră şi ei de marginea prăpastiei. Într-un târziu, Mablung a spus:

— Mare păcat! Dar acum, Turin, va trebui să te întorci cu noi, pentru ca Regele să judece aste fapte.

— Dacă Regele ar fi drept, m-ar găsi nevinovat, a spus Turin. Oare n-a fost acesta unul din sfetnicii lui? De ce şi-ar alege un rege drept un suflet ticălos să-i fie prieten? îi desfid pravila şi judecata.

— Neînţelepte vorbe ai spus, i-a zis Mablung, cu toate că-n suflet îi era milă de Turin. Nu vreau s-apuci pe calea pribegiei. îţi cer, ca un prieten ce-ţi sunt, să te întorci cu mine. Martor am fost, şi sunt şi alţii. Când Regele va afla adevărul, poţi să te aştepţi la iertare din partea sa.

Dar Turin se săturase de sălaşurile elfilor, iar în sufletul său se cuibărise teama că va fi aruncat în temniţa,

astfel că i-a zis lui Mablung:

— N-am să-ţi dau ascultare. N-am să aştept iertare din partea regelui Thingol, fără a fi vinovat; şi voi merge acum unde osânda lui nu mă poate ajunge. Alege: fie mă laşi să plec, fie mă râpui, dacă aşa sună legea voastră. Căci sunteţi prea puţini să mă prindeţi viu.

În ochii lui au citit adevărul spuselor sale, aşa că i s-au dat la o parte din cale.

— O moarte e de-ajuns, a zis Mablung.

— N-am vrut-o, dar nu o plâng, a mai spus Turin. Fie ca Mandos să-l judece cu dreptate, dar, de-o fi să se întoarcă vreodată în lumea celor vii, poate se va arăta mai înţelept. Rămâneţi cu bine!

— Eşti liber să pleci, căci asta-ţi este vrerea, i-a zis Mablung. Dar nu mă aştept la nimica bun dacă pleci astfel. Inima ţi-e întunecată de o umbră. Să nu fie şi mai întunecată când ne-om întâlni din nou.

Turin nu i-a mai răspuns, ci, întorcându-le spatele, s-a îndepărtat cu pas iute spre oareunde.

Se povesteşte că, atunci când Turin nu s-a întors la hotarul de miazănoapte a Donathului şi nici veşti despre el nu s-au auzit, Beleg Arcul Puternic a venit el însuşi la Menegroth, să-l caute; pe măsură ce auzea ba una, ba alta despre faptele şi fuga lui Turin, numai se îngreuna tot mai mult. Curând după aceea, Thingol şi Melian s-au întors acasă, căci vara era pe sfârşite; şi când Regele a aflat ce se întâmplase, s-a aşezat pe tronul său, în sala cea mare din

Menegroth, şi-n jurul lui s-au strâns toţi seniorii şi sfetnicii din Donath.

Veştile au fost răsucite pe toate feţele şi răspovestite, până la ultimele cuvinte de despărţire ale lui Turin; într-un târziu, Thingol a oftat şi a spus:

— Vai şi-amar! Cum s-a putut furişa umbra asta în regatul meu? Credincios şi înţelept îl credeam pe Saeros;

de-ar trăi, ar simţi mânia mea, căci sfruntarea lui a fost mârşavă, şi pe el îl socotesc vinovat pentru cele petrecute aici în sală. Până aici, pe Turin îl iert. Dar ruşinarea lui Saeros şi hărţuirea care i-a adus moartea au fost păcate mai mari decât ocara pe care i-a adus-o el lui Turin, şi peste ele nu pot trece. Ele arată o inimă crudă şi trufie. Thingol a tăcut, apoi a vorbit din nou, cu glas plin de tristeţe: Un fiu vitreg nerecunoscător, un om prea trufaş pentru rangul lui. Cum să mai găzduiesc pe cineva care mă batjocoreşte şi-mi nesocoteşte pravila, cum să iert pe cineva care nu se căieşte? Astfel că îl voi izgoni pe Turin, fiul lui Hurin, din regatul Donath. De va căuta să intre aici, în faţa mea să fie adus, să-l judec; şi până nu-şi va cere iertare în genunchi, la picioarele mele, nu-l mai privesc drept fiu. Dacă cineva aici de faţă socoteşte că n-am judecat cu dreptate, să vorbească.

S-a lăsat tăcerea în sală, şi Thingol şi-a înălţat mâna, pentru a consfinţi osânda. Dar în acea clipă Beleg s-a năpustit în sală şi a strigat:

— Domnia ta, mai pot vorbi?

— Vii târziu, a spus regele. N-ai fost poftit odată cu ceilalţi?

— Aşa e, domnia ta, a răspuns Beleg, dar a trebuit să zăbovesc pe drum încoace. Am căutat pe cineva pe care-l cunosc de mult. Iată că am adus cu mine un martor care trebuie ascultat ce are de spus, înainte să dai osânda.

— Toţi cei care au avut ceva de spus au fost chemaţi aici, a zis Regele. Ce-ar putea spune martorul tău, care să aibă mai multă greutate decât cei pe care i-am ascultat până acum?

— Singur vei judeca, după ce-l vei fi auzit, a răspuns Beleg. Dacă sunt demn de graţia domniei tale, îngăduie-i să vorbească.

— O fac pentru tine, s-a înduplecat Regele.

NARN I HÂN HtFRIN

Atunci Beleg a ieşit şi s-a întors cu fecioara Nellas, care sălăşluia în pădure şi care nu păşea niciodată în Menegroth; s-a înspăimântat ea văzând sala aceea uriaşă, cu pilaştri şi cu tavanul de piatră, şi văzând toţi ochii aceia îndreptaţi asupra ei. Iar când Thingol a poftit-o să vorbească, ea a zis:

— Domnia ta, şedeam într-un copac… dar glasul i-a tremurat, căci se pierduse cu firea în faţa Regelui, şi n-a mai putut vorbi.

— Au mai făcut-o şi alţii, a zâmbit Regele, dar n-au simţit nevoia să mi se destăinuie.

— Aşa e, a spus fata. Zâmbetul Regelui îi dădea curaj. Chiar şi Luthien a stat! Tocmai la ea mă gândeam în dimineaţa cu pricina, şi la Beren Omul.

Thingol n-a scos un cuvânt; zâmbetul i s-a şters de pe chip. Aştepta ca Nellas să vorbească mai departe.

— Căci Turin îmi amintea de Beren, a spus ea în sfârşit. Sunt înrudiţi, aşa mi s-a spus, unii bagă de seamă acest lucru – cei care privesc cu luare-aminte.

Regele îşi pierdea răbdarea.

— Aşa o fi, a zis el. Dar Turin, fiul lui Hurin, a plecat în semn de dispreţ faţă de mine şi nu-l vei mai vedea ca să ştii cu cine se-nrudeşte. Căci acum îi voi rosti osânda.

— Domnia ta! a strigat fata. Fii îngăduitor cu mine şi lasă-mă să vorbesc mai întâi. Stăteam într-un copac, să-l văd pe Turin cum pleacă; şi l-am văzut pe Saeros ivindu-se din pădure cu sabie şi scut şi năpustindu-se pe neaşteptate asupra lui Turin.

La aceste vorbe, sala s-a umplut de murmur; Regele şi-a înălţat mâna şi a spus:

— Îmi aduci veşti mai tulburătoare decât mi-am închipuit. Ai grijă ce-mi spui; pentru că aici te găseşti într-o sală de judecată.

— Aşa mi-a zis şi Beleg, a răspuns ea, şi numai de

aceea am îndrăznit să vin, pentru ca Turin să nu fie judecat cu nedreptate. E viteaz, dar şi îndurător. Stăpâne, s-au luptat cei doi până când Turin l-a lăsat pe Saeros şi fără sabie, şi fără scut; dar nu l-a răpus. Şi de aceea gândesc că nu i-a dorit moartea. Dacă Saeros a fost umilit, umilire a şi meritat.

— Eu judec faptele, a spus Thingol. Dar ceea ce mi-ai zis va atârna greu în balanţă.

Regele a descusut-o pe Nellas cu de-amănuntul; în cele din urmă s-a întors spre Mablung:

— Ciudat îmi pare că Turin nu ţi-a vorbit despre toate astea.

— Şi totuşi n-a făcut-o, s-a apărat Mablung. De mi-ar fi zis, altele mi-ar fi fost cuvintele la despărţire.

— Şi alta îmi va fi hotărârea acum, a spus Thingol. Ascultaţi! îl iert pe Turin de orice păcat, socotind că a fost nedreptăţit şi zădărât. Şi întrucât cu adevărat unul dintre sfetnicii mei – cum a zis şi Turin – a fost cel care s-a purtat astfel cu el, nu trebuie să-şi mai ceară el iertare, ci eu o să-i cer să mă ierte, oriunde s-ar afla; şi-l voi ruga să se întoarcă în casa mea, cu cinstirea ce i se cuvine.

După ce Regele a rostit aceste cuvinte, Nellas a izbucnit în plâns.

— Unde poate fi găsit? a întrebat ea. A plecat din ţara noastră, şi lumea e mare.

— Îl vom căuta, a zis Thingol.

S-a ridicat Regele de pe tron, iar Beleg a luat-o pe Nellas şi a însoţit-o afară din Menegroth.

— Nu plânge, a rugat-o el. Căci dacă Turin mai e în viaţă ori pribegeşte prin lumea largă, eu îl voi găsi, chiar dacă toţi ceilalţi vor da greş.

A doua zi, Beleg s-a înfăţişat la Thingol şi Melian, iar Regele i-a spus:

— Dă-mi un sfat, Beleg, căci sunt tare îndurerat. L-

am primit pe fiul lui Hurin drept fiu al meu, şi aşa va rămâne, fără doar dacă se întoarce Hurin dintre umbre să-mi ceară înapoi ce-i al său. Nu vreau să umble vorba că l-aş fi alungat pe nedrept pe Turin în sălbăticie; bucuros l-aş primi înapoi pentru că mi-a fost tare drag.

Atunci Beleg i-a zis:

— Îl voi căuta pe Turin până-l voi găsi şi, de-oi putea, îl voi aduce înapoi în Menegroth; şi mie mi-e drag.

A plecat Beleg; în lungul şi-n latul Beleriandului a căutat în zadar să afle veşti despre Turin, şi multe primejdii a-nfruntat; astfel a trecut iarna, apoi şi primăvara.

Turin printre proscrişi

Povestea se întoarce acum din nou la Turin. Crezându-se un proscris căruia regele avea să-i ia urma, Turin nu s-a mai dus la Beleg, la hotarul de la miazănoapte, ci s-a îndreptat spre apus şi, ieşind în taină din Regatul Străjuit, a pătruns în ţinuturile împădurite aflate la miazăzi de Teiglin. Înainte de bătălia Nimaeth, acolo-şi avuseseră nenumăraţi oameni gospodăriile, risipite care-ncotro; cei mai mulţi dintre ei ţineau de poporul lui Haleth, dar nu aveau niciun stăpân. Ca să-şi ducă zilele, vânau, creşteau porci pe lângă casă şi plugâreau poieni în păduri, pe care apoi le înconjurau cu garduri, să le ferească de sălbăticiuni. Puţini mai rămăseseră dintre ei, ceilalţi pierind răpuşi ori fugind în Brethil, şi toată acea regiune trăia cu spaima de orei şi de proscrişi. Căci în acele vremi de prăpăd, oameni ajunşi fără adăpost şi deznădăjduiţi o apucau unde vedeau cu ochii: erau cei care scăpaseră din bătălii şi înfrângeri, ori fuseseră alungaţi de pe pământurile pustiite; alţii fugiseră în sălbăticie din pricina nelegiuirilor. Se hrăneau din ce vânau şi din ce izbuteau să culeagă din pădure; dar iarna,

muşcaţi de colţii foamei, deveneau ca lupii de sângeroşi, iar cei care încă îşi apărau avuturile se temeau cumplit de ei şi-i numeau gaurwaithi, adică oamenii-lupi. Vreo cincizeci din aceşti oameni se uniseră într-o bandă care pribegea prin pădurile aflate dincolo de hotarele apusene ale Donathului; sălăşluitorii acelor meleaguri îi urau aproape la fel de mult ca pe orei, şi asta pentru că unii proscrişi îşi aveau sufletele încrâncenate, duşmănindu-şi semenii. Cel mai neîndurător dintre ei era unul pe nume Androg, gonit din Dor-lomin pentru că ucisese o femeie; mai erau câţiva veniţi din acelaşi ţinut, bătrânul Algund, cel mai împovărat de ani dintre ei, care fugise din Nimaeth, şi Forweg, cum singur se numise, căpetenia cetei, un bărbat cu păr bălai şi ochi scăpărători care iscodeau în toate părţile, mătăhălos şi îndrăzneţ, dar

care se îndepărtase mult de felul de-a fi al edainilor din poporul lui Hador. Deveniseră cu toţii prevăzători, mereu puneau pe câte unul dintre ei de strajă, şi când umblau, şi când se odihneau; astfel că au prins iute de veste că Turin se apropiase de bârlogul lor. I-au luat urma şi l-au împresurat; dintr-odată, când Turin a ajuns într-o poiană, lângă un pârâu, s-a pomenit în mijlocul unui cerc de oameni care-şi încordaseră arcurile şi-şi scoseseră săbiile din teci.

Turin s-a oprit locului, dar nu dădea semn că i-ar fi fost frică.

— Cine sunteţi? a întrebat el. Credeam că numai orcii îi atacă pe oameni; dar văd că am greşit.

— Amarnic ai să te căieşti pentru greşeala asta, a zis Forweg; aici sunt locurile noastre de sălăşluire şi nu lăsăm pe nimeni să se apropie. Drept pedeapsă pentru cel care-o face, îi luăm viaţa, fără doar dacă are cum să şi-o răscumpere.

Turin a izbucnit în râs, auzind acestea.

— N-o să vă alegeţi cu nicio răscumpărare de la unul ca mine, proscris şi surghiunit. N-aveţi decât să mă scotociţi când oi fi mort, dar vă va costa foarte scump dacă vreţi să vedeţi de-am spus adevărul ori nu.

Moartea însă părea să-i fie aproape, cu toate săgeţile acelea puse în arcuri, aşteptând doar o vorbă de la căpetenie; şi niciunul dintre vrăjmaşi nu stătea îndeajuns de aproape ca, dintr-un salt, Turin să-l poată răpune cu sabia. Dar zărind nişte pietre chiar la picioarele sale, pe malul pârâiaşului, el s-a aplecat dintr-odată; în aceeaşi clipă, unul dintre bărbaţi, mâniat de vorbele lui Turin, a tras o săgeată. Numai că aceasta a zburat peste capul lui Turin care, în clipa următoare, a sărit în picioare, aruncând o piatră drept în arcaş, nimerindu-l din plin; arcaşul s-a prăvălit la pământ cu ţeasta crăpată.

— V-aş putea fi mult mai de folos viu, în locul nenorocosului ăstuia, a zis Turin; răsucindu-se spre Forweg, a adăugat: Dacă tu eşti căpetenia, n-ar trebui să le îngădui oamenilor tăi să tragă fără poruncă.

— Nu le îngădui, a zis Forweg; ăsta şi-a primit pedeapsa destul de iute. Te voi lua pe tine în locul lui, dacă-mi vei da mai multă ascultare decât el.

Doi dintre proscrişi, dintre care unul – Urlad pe nume – era prieten cu cel căzut, au strigat la Forweg, împotrivindu-se, şi Urlad a zis:

— Ciudat fel de a-ţi câştiga dreptul să intri într-o frăţie, răpunându-l pe unul dintre cei mai buni.

— Nu fără temei, a spus Turin. Dar veniţi! O să vă ţin piept la amândoi o dată, ne batem în arme, dacă vreţi, ori ne luăm la trântă; atunci o să vedeţi dacă-s potrivit să iau locul unuia din cei mai buni de-ai voştri.

Din doi paşi a fost lângă ei; dar Urlad s-a tras îndărăt, nevrând să lupte. Celălalt şi-a aruncat arcul la pământ şi l-a măsurat pe Turin din cap până-n picioare;

Androg era omul ăsta, din Dor-lomin de loc.

— Nu mă pot măsura cu tine, a zis el în cele din urmă, clătinând din cap. Şi nu gândesc că-i vreunul printre noi s-o facă. Din partea mea, ni te poţi alătura. Dar nu-ş’ ce mi se pare ciudat la tine; eşti un om primejdios. Cum zici că te cheamă?

— Neithan, Nedreptăţitul, aşa mi-e numele, a zis Turin, şi Neithan i-a rămas mai apoi numele printre proscrişi; dar cu toate că le-a spus că fusese nedreptăţit (şi de atunci Turin şi-a aplecat urechea la oricine se plângea de nedreptate), n-a vrut să le mai zică nimic altceva legat de viaţa ori locul lui de baştină. Era limpede totuşi pentru ei că odată fusese de rang înalt şi că, deşi nu avea altceva la el decât armele, acestea erau făcute în fierării elfeşti. N-a trecut mult şi toţi au ajuns să-l laude, pentru că era puternic şi viteaz şi se descurca mult mai bine în pădure decât ei; aveau încredere în el pentru că nu se lăcomea şi nu se gândea în primul rând la sine; dar se şi temeau de el, din pricina răbufnirilor sale de mânie, pe care arareori le înţelegeau. În Donath, Turin nu se putea întoarce, ori poate mândria îl oprea să se întoarcă. În Nargothrond, după căderea lui Felagund, nimeni nu avea cum pătrunde. La micul popor al lui Haleth, din Brethil, nu găsea de cuviinţă să se ducă; iar în Dor-lomin nu îndrăznea, căci ţinutul era împresurat din toate părţile şi un om singur nu avea nădejde, la acea vreme, să poată răzbate prin trecătorile Munţilor Umbrei – aşa gândea Turin. Aşa că a rămas cu proscrişii, pentru că îi venea mai uşor să îndure sălbăticia în tovărăşia altor oameni. Iar pentru că dorea să trăiască

şi nu putea să fie tot timpul în sfadă cu ei, nu făcea mai nimic să-i abată de la fărădelegile pe care le puneau la cale. Uneori însă mila şi ruşinea se deşteptau în el, şi atunci mânia ce-l cuprindea se dovedea primejdioasă.

Astfel a trăit el până la sfârşitul acelui an, şi a îndurat frigul şi foamea din timpul iernii, până ce-a venit Dezmorţirea şi apoi o primăvară minunată.

Aşa cum s-a mai povestit, în pădurile de la miazăzi de Teiglin se mai găseau câteva gospodării ale unor oameni care se dovedeau pe cât de temerari, pe atât de prevăzători, mai cu seamă că erau puţini la număr. Nu-i aveau câtuşi de puţin la inimă pe proscrişi şi nu le era milă de ei, cu toate acestea, în iernile crunte, se lipseau de merindele ce le prisoseau şi le aşezau în locuri unde bănuiau ei că oamenii-lupi le vor putea găsi; astfel nădăjduiau să se pună la adăpost de atacurile cetelor de flămânzi. Dar mai curând le arătau recunoştinţa păsările şi sălbăticiunile, decât proscrişii de care îi apărau câinii şi gardurile. Căci pământurile le erau împrejmuite cu garduri de scaieţi înalte şi dese, iar în jurul caselor săpaseră şanţuri şi ridicaseră palisade; de la o gospodărie la alta bătuseră poteci şi, când aveau nevoie de ajutorul vecinilor, suflau din corni.

Dar când venea primăvara, pentru gaurwaithi era primejdios să se apropie prea mult de casele Pădurenilor care puteau să se strângă şi ei în cete şi să-i vâneze. Lucru ce-l făcea pe Turin să se întrebe mirat de ce oare Forweg nu-şi ducea fârtăţii din locurile celea. Doar la miazăzi, unde nu se mai afla picior de om, ar fi găsit şi hrană mai multă, şi sălbăticiuni. Într-o bună zi, Turin nu i-a mai văzut pe Forweg şi pe prietenul său Androg; când a întrebat unde se duseseră, fârtăţii au râs.

— Au ei treburile lor, aşa cred, a răspuns Urlad. N-or să lipsească mult, şi-atunci o s-o luăm cu toţii din loc. Poate că în grabă; mare noroc de n-or veni cu tot stupul după ei.

Soarele strălucea, frunzele tinere erau de-un verde crud; sătul până-n gât de tabăra sărăcăcioasă a proscrişilor, Turin a pornit de unul singur prin pădure.

Fără să vrea, gândurile i s-au întors la Regatul Ascuns şi i se părea că aude numele florilor din Donath ca nişte ecouri ale unei limbi străvechi, aproape uitate. Dar pe

neaşteptate chiar a auzit ţipete şi dintr-un aluniş numai ce a văzut ieşind în fugă o femeie tânără, cu hainele toate sfâşiate de spini; atât de înspăimântată era, încât s-a împiedicat şi a căzut la pământ. Dintr-un salt, Turin a şi ajuns la desiş şi, scoţând sabia, a înfipt-o fără să stea pe gânduri într-un bărbat care se repezise dintre copaci pe urmele femeii; dar în aceeaşi clipă a văzut că omul pe care-l răpusese nu era altul decât Forweg.

Şi cum stătea el şi se uita uluit la sângele ce se scurgea în iarbă, din aluniş a ieşit Androg. S-a oprit locului la fel de uluit.

— Rea treabă, Neithan! a strigat el, scoţând sabia.

Dar Turin l-a privit cu ochi de gheaţă şi l-a întrebat:

— Ei? Unde-s orcii? Să-nţeleg că le-aţi luat-o înainte ca s-o ajutaţi pe femeie?

— Orei? a pufnit Androg. Neghiobule! Şi mai zici că eşti proscris. Singura pravilă a proscrişilor sunt nevoile lor. Vezi-ţi de-ale tale, Neithan, şi lasă-ne pe noi să ne vedem de-ale noastre.

— Aşa voi face, a zis Turin. Dar azi potecile noastre s-au încrucişat. Ori mi-o laşi pe femeia asta, ori te trimit alături de Forweg.

Androg a izbucnit în râs.

— Dacă aşa voieşti, aşa să fie, a spus el. Singur nu-ţi pot ţine piept; dar fârtăţii n-or să privească răpunerea noastră cu ochi buni.

Atunci femeia s-a ridicat în picioare şi şi-a pus o mână pe braţul lui Turin. S-a uitat la sânge, apoi la Turin, şi-n ochii ei se citea că era bucuroasă de ceea ce vedea.

— Omoară-l, domnul meu! a zis ea. Omoară-l şi pe el!

Şi-apoi vino cu mine. Dacă le aduci capetele, Larnach, tatăl meu, se va bucura. Pentru două „capete de lupi” i-a răsplătit pe oameni cu prisosinţă.

Dar Turin l-a întrebat pe Androg:

— Cât e până la casa ei?

— Vreo milă şi ceva, a răspuns acesta; gospodăria aia împrejmuita, care se vede colo. Femeia ieşise de una singură.

— Du-te iute înapoi, s-a întors Turin către femeie. Spune-i tatălui tău să te păzească mai bine. Dar nu-mi voi scurta de cap fârtăţii ca să-i câştig bunăvoinţa ori să fiu răsplătit. Apoi, băgând sabia în

teacă, i-a zis lui Androg: Vino! Ne vom întoarce la ai noştri. Dar de vrei să-ţi îngropi căpetenia, o vei face de unul singur. Şi cât mai iute, să nu ne pomenim că se dă alarma. Adu-i şi armele!

Şi cu aceste vorbe Turin şi-a văzut de drumul său. Androg s-a uitat în urma lui încruntat, ca şi când se străduia să dezlege o ghicitoare.

Întorcându-se la bârlogul proscrişilor, Turin i-a găsit cuprinşi de neastâmpăr şi nelinişte; stătuseră prea mult într-un singur loc, prea aproape de gospodăriile bine păzite, şi-acum cârteau între ei împotriva lui Forweg.

— Se joacă cu focul pe pielea noastră, ziceau ei; or să plătească alţii pentru plăcerile lui.

— Atunci alegeţi-vă o căpetenie nouă! a zis Turin, oprindu-se în faţa lor. Forweg nu vă mai poate conduce; e mort.

— De unde ştii? a vrut să afle Urlad. Ai căutat miere în acelaşi stup? L-au înţepat albinele?

— Nu, a răspuns Turin. O singură înţepătură a fost de-ajuns. Eu l-am răpus. Dar l-am cruţat pe Androg, care o să fie aici în curând.

Apoi le-a povestit tot ce se întâmplase, având numai

cuvinte de ocară pentru toţi cei care făceau asemenea lui Forweg; încă nu terminase ce avea de spus, când s-a întors şi Androg, aducând armele fostei lor căpetenii.

— Vezi, Neithan! a strigat el. N-a dat nimeni alarma. Poate că femeia gândeşte că te va întâlni oarecândva.

— Dacă mă iei peste picior, a spus Turin, o să-mi pară rău că nu i-am dat scăfârlia ta. Hai, îndrugă-ţi povestea, dar nu te lungi cu vorba.

Androg le-a zis cele petrecute, fără să se abată prea mult de la adevăr.

— Acum stau şi mântreb ce treabă avea Neithan prin locurile alea, a spus el la urmă. Alta decât a noastră, aş zice eu. Căci atunci când am apărut eu, Forweg zăcea mort de mâna lui. Tare i-a mai plăcut femeii ce vedea şi l-a chemat cu ea pe Neithan, cerând capetele noastre drept preţ pentru a-i deveni femeie. Dar Turin n-o dorea

pe femeie şi i-a zis să-şi ia tălpăşiţa de-acolo. Aşa că ce-o fi avut de împărţit cu căpitanul nostru, nu pot pricepe. Mi-a lăsat capul pe umeri şi pentru asta-i sunt recunoscător, dar nu mă dumiresc.

— Atunci nu te mai cred că te tragi din Poporul lui Hador, l-a înfruntat Turin. Mai curând eşti dintr-ai lui Uldor Blestematul şi-ar trebui să te duci să slujeşti în Angband. Dar acum ascultaţi-mă bine! a strigat Turin ca să-l audă toţi. Vă pun să alegeţi. Ori mă luaţi drept căpetenie în locul lui Forweg, ori mă lăsaţi să plec. Ori conduc frăţia de-acum încolo, ori o părăsesc. Dar de vreţi să mă răpuneţi, daţi-i bătaie! Mă lupt cu voi toţi până cad mort – ori cădeţi voi.

Auzindu-l, mulţi bărbaţi au pus mâna pe arme, dar Androg le-a strigat:

— Nu! Capul cruţat nu-i chiar prost. Dacă ne luptăm, mai mulţi de unul or să piară fără rost, înainte să apucăm

să-l răpunem pe cel mai bun dintre noi.

Apoi a izbucnit în râs.

— Aşa a fost şi când ni s-a alăturat. Ucide ca să-şi facă loc. Dacă a dovedit prima dată că a avut dreptate, la fel poate să se întâmple şi acum; şi poate că ne va duce spre o soartă mai bună decât aceea de a răscoli prin bălegarul altora.

— Cel mai bun dintre noi, a zis şi bătrânul Algund. A fost o vreme când şi noi am fi făcut la fel, dacă am fi îndrăznit; dar de-atunci multe am dat uitării. Poate că până la urmă ne va duce înapoi la casele noastre.

La aceste vorbe, un gând i-a venit lui Turin, anume că din această ceată mică ar putea să-şi alcătuiască o obşte liberă, sub cârmuirea sa. I-a privit pe Algund şi pe Androg şi a zis:

— La casele voastre, ziceţi voi? înalţi şi friguroşi vă taie calea Munţii Umbrei. Dincolo de ei se află neamul lui Uldor, iar împrejurul lor oştirile din Angband. Dacă toate acestea nu vă înspăimântă pe voi, de şapte ori câte şapte, atunci v-aş putea duce până la casele voastre. Dar cât de departe am ajunge, înainte să pierim?

Tăceau cu toţii. Iar Turin le-a vorbit din nou:

— Vreţi să vă fiu căpitan? Atunci vă voi duce mai întâi în sălbăticie, departe de locurile de sălăşluire ale oamenilor. Poate om da

acolo de-o soartă mai bună, poate nu; batăr ne vom alege cu mai puţină ură din partea semenilor noştri.

Atunci toţi cei care se trăgeau din Poporul lui Hador s-au strâns în jurul său şi l-au ales drept căpetenie; ceilalţi n-au avut încotro, au trebuit şi ei să se supună. Şi fără să mai zăbovească, Turin i-a scos din acea ţară.10

Mulţi soli fuseseră trimişi de Thingol ca să dea de urma lui Turin între hotarele Donathului şi pe meleagurile vecine; dar în anul fugii sale l-au căutat zadarnic, căci

nimeni nu ştia sau nu se gândea că s-ar fi putut alătura proscrişilor şi duşmanilor oamenilor. Iar când a venit iarna, s-au întors cu toţii, în afară de Beleg. El singur a rămas să-l caute mai departe.

Dar în Dimbar şi de-a lungul hotarelor de la miazănoapte, lucrurile mergeau din ce în ce mai rău. Coiful Dragonului nu mai fusese zărit în luptă; se simţea şi lipsa Arcului Puternic; au prins astfel curaj servitorii lui Morgoth, care-şi sporeau numărul şi se făceau tot mai îndrăzneţi. Iarna a venit şi a trecut, şi, odată cu primăvara, şi-au înteţit şi ei atacurile: Dimbar a fost cucerit, iar în oamenii din Brethil se cuibărise spaima, din pricină că răul ajunsese de-acum chiar la hotarele meleagului lor, fără doar de partea dinspre miazănoapte.

Trecuse aproape un an de când fugise Turin, iar Beleg încă îl căuta, cu nădejde tot mai mică de a-l găsi. În peregrinările sale a apucat-o spre miazănoapte, unde se găsea Trecerea peste Teiglin, dar acolo, auzind veştile rele despre o nouă năvală a orcilor dinspre Taur-nu-Fuin, s-a întors din drum; întâmplarea a făcut să ajungă la gospodăriile Pădurenilor la scurtă vreme după ce Turin părăsise acel meleag. De la Pădureni i-a fost dat să audă o poveste ciudată. Un om înalt, de stirpe aleasă, ori poate un războinic elf – spuneau unii –, apăruse în pădure şi-l răpusese pe unul dintre gaurwaithi, salvând-o pe fiica lui Larnach, pe care aceştia o urmăreau.

— Mândru mai era, i-a spus lui Beleg fiica lui Larnach, cu ochi luminoşi care se fereau să mă privească. Cu toate acestea, spunea

că oamenii-lupi erau tovarăşii săi şi n-a vrut să-l răpună pe altul care stătea acolo şi care îi zicea pe nume. Neithan, aşa-i zicea.

— Poţi să desluşeşti taina asta? l-a întrebat Larnach

pe elf.

— Pot, din păcate, a răspuns Beleg. Omul despre care-mi vorbiţi este cel pe care-l caut.

Mai mult nu le-a spus el Pădurenilor despre Turin; dar i-a prevenit că la hotarul de la miazănoapte se strângea răul.

— Curând orcii vor năvăli în ţara asta, şi vor fi atât de mulţi, încât voi nu veţi putea să le ţineţi piept, le-a spus el. Anul ăsta vă veţi pierde fie libertatea, fie viaţa. Duceţi-vă în Brethil, cât mai aveţi vreme!

Apoi Beleg a plecat în mare grabă pe drumul său, căutând ascunzişurile proscrişilor şi orice semn care i-ar fi putut arăta încotro o apucaseră. Până la urmă a găsit asemenea semne; dar Turin se găsea acum la câteva zile depărtare; înainta cu repeziciune, temându-se să nu fie urmărit de Pădureni, şi folosea toate vicleşugurile pe care le cunoştea pentru a zăpăci ori a amăgi pe oricine încerca să se ia după ei. Arar rămâneau două nopţi într-o tabără şi lăsau puţine urme ale zăbovirii ori înaintării lor. Astfel s-a făcut că până şi Beleg i-a căutat în zadar. Luându-se după semne pe care le putea desluşi ori după zvonurile despre trecerea proscrişilor, aflate de la sălbăticiunile ale căror graiuri le înţelegea, Beleg se apropia adesea de ei, dar de câte ori ajungea la bârlog, îl găsea părăsit; căci proscrişii puneau de strajă dintre ei, zi şi noapte, şi când prindeau de veste despre apropierea cuiva, pe loc strângeau tabăra şi o luau din loc.

— Vai şi-amar! striga Beleg. Prea bine l-am deprins pe puiul ăsta de om cu tainele pădurii şi ale şesului! mai că-mi vine să cred că urmăresc o ceată de elfi.

Cât despre proscrişi, ei au înţeles că aveau de-a face cu un urmăritor ce nu cunoştea oboseala, pe care nu-l puteau vedea, dar de care nici nu se puteau descotorosi cu una cu două; şi i-a cuprins neliniştea.11

Nu mult după aceea, temerile lui Beleg s-au adeverit:

orcii au trecut râul Brithiach, dar, fiind stăviliţi în înaintarea lor de Handir

din Brethil şi de toţi cei pe care acesta reuşise să-i cheme la arme, orcii au apucat-o spre miazăzi, pe la Trecerea peste Teiglin, cu gând să prade tot ce găseau în cale. Mulţi dintre Pădureni au urmat sfatul lui Beleg şi şi-au trimis soaţele şi copiii să ceară adăpost în Brethil. Astfel au scăpat ei şi toţi cei care-i însoţeau, luând-o la timp înaintea orcilor, pe la Trecere; dar bărbaţii înarmaţi, care veneau în urma lor, s-au pomenit faţă în faţă cu orcii, care i-au biruit. Câţiva bărbaţi s-au luptat cu îndârjire şi au izbutit să răzbească până în Brethil, dar cei mai mulţi au căzut răpuşi ori au fost luaţi în captivitate; după care orcii au ajuns la gospodăriile lor şi le-au jefuit şi le-au pârjolit. Fără să mai piardă vremea, au apucat-o către apus, căutând Drumul, căci acum voiau să se întoarcă pe meleagurile de la miazănoapte cât mai repede cu putinţă, dimpreună cu prăzile şi cu captivii.

Numai că iscoadele proscrişilor i-au mirosit la vreme; şi cu toate că nu se prea sinchiseau de captivi, tâlhărirea Pădurenilor le-a aţâţat lăcomia. Turin gândea că era primejdios a se arăta orcilor, înainte de a şti câţi numărau aceştia; dar proscrişii n-au vrut să-i dea ascultare – aveau trebuinţă de multe lucruri acolo în sălbăticie, iar unora dintre ei începuse să le pară rău cât aleseseră pe Turin drept căpetenie. Aşa s-a făcut că Turin a pornit înainte, luându-şi-l doar pe Orleg drept tovarăş, ca să iscodească oastea orcilor; lăsându-l pe Androg drept căpetenie în lipsa lui, l-a dăscălit ca în tot acest timp să nu-i lase să se răzleţească unii de alţii şi să stea bine ascunşi.

Oştirea orcilor întrecea cu mult ceata proscrişilor, dar se afla pe un meleag unde rareori cutezaseră să vină, şi mai ştiau şi că dincolo de Drum se afla Talath Dirnen, Câmpia Străjuita, unde stăteau de pază iscoadele din

Nargothrond; mirosindu-le a primejdie, erau cu ochii-n patru, iar propriile lor iscoade se furişau printre copaci, de-o parte şi de alta a şirurilor care înaintau. Astfel au dat ei peste Tiirin şi Orleg, când trei iscoade s-au împiedicat de cei doi pitiţi la pândă; şi cu toate că doi dintre orei au căzut răpuşi, al treilea a scăpat fugind, şi-n timp ce fugea a strigat Golug! Golug! Aşa-i numeau ei pe noldori. Pe neaşteptate, pădurea s-a umplut de orei, împrăştiaţi

peste tot, aproape neauziţi, amuşinând în lung şi-n lat. Văzând că aveau puţină nădejde să scape, Turin s-a gândit că măcar să-i amăgească şi să-i îndepărteze de bârlogul alor săi; înţelegând din strigătul orcului că aceştia se temeau de iscoadele din Nargothrond, a rupt-o la fugă împreună cu Orleg, spre apus. Hăitaşii s-au luat de îndată după ei, până când, tot cătând şi ferindu-se din calea lor, Turin şi Orleg au ieşit din pădure; acolo au fost de îndată zăriţi şi, tocmai când să treacă Drumul, Orleg a căzut doborât de nenumărate săgeţi. Turin însă a scăpat mulţumită cămăşii de zale elfeşti şi a fugit de unul singur în sălbăticiile de dincolo de Drum. Iute şi viclean cum era, a izbutit să-i ducă de nas pe duşmani, adâncindu-se într-un meleag ce-i era străin. Iar orcii, care se temeau să nu-i stârnească pe elfii din Nargothrond, i-au răpus pe captivi şi au pornit în grabă spre Miazănoapte.

După ce-au trecut trei zile fără ca Turin şi Orleg să se întoarcă, unii proscrişi au vrut să iasă din peştera în care stătuseră ascunşi; dar Androg nu i-a lăsat. Şi tocmai când se sfădeau ei din această pricină, numai ce se iveşte în faţa lor o arătare cenuşie. Beleg îi descoperise în cele din urmă. S-a apropiat fără să aibă vreo armă la el, cu palmele întoarse spre ei; dar ei au sărit cuprinşi de teamă, iar Androg, venind pe la spate, a aruncat în jurul lui un laţ şi a smucit, legându-i astfel braţele.

— Dacă n-aveţi poftă de oaspeţi, ar trebui să vă păziţi mai bine, a zis Beleg. De ce mă primiţi astfel? Eu vin ca un prieten, ca să-mi caut prietenul. Am auzit că voi îi ziceţi Neithan.

— Nu-i aici, a spus Urlad. Dar cum se face că-i ştii numele? Doar nu ne-ai iscodit?

— Ba ne-a iscodit, şi-nca de mult, a zis Androg. Asta-i umbra care s-a ţinut după noi. Acum poate vom afla care-s adevăratele lui gânduri.

Apoi le-a cerut ortacilor săi să-l lege pe Beleg de-un copac, lângă peşteră; şi după ce l-au legat fedeleş de mâini şi de picioare, l-au luat la întrebări. Dar la toate întrebările lor, Beleg dădea un singur răspuns:

— Prieten i-am fost lui Neithan ăsta, de când l-am întâlnit prima oară în codru, era pe-atunci un copilandru. îl caut cu iubire, pentru a-i aduce veşti bune.

— Să-l ucidem, să scăpăm de iscodirile sale, a izbucnit mânios Androg, uitându-se la arcul cel mare al lui Beleg şi râvnind la el, căci el însuşi era arcaş.

Dar câţiva mai cu suflet i s-au împotrivit, iar Algund i-a spus:

— Căpitanul o să se întoarcă; şi-atunci o să te căieşti dacă o afla că l-ai lăsat şi fără prieten şi fără veştile cele bune.

— Nu-mi vine a crede în povestea elfului ăstuia, a zis Androg. E-o iscoadă de-a Regelui din Donath. Dar dacă are cu adevărat veşti, ni le va spune nouă; iar noi vom judeca dacă ele sunt destulă pricină pentru a-l lăsa în viaţă.

— Îl voi aştepta pe căpitanul vostru, a spus Beleg.

— Acolo ai să rămâi, până vorbeşti, l-a ameninţat Androg.

Apoi, întărâtaţi de Androg, proscrişii l-au lăsat pe Beleg legat de copac, fără hrană ori apă, iar ei s-au aşezat în preajma lui, ca să mănânce şi să bea; dar el nu a mai

scos niciun cuvânt. Şi au mai trecut două zile şi două nopţi, în acelaşi fel, şi proscrişii au fost cuprinşi de teamă şi totodată de mânie, şi tare ar fi vrut să plece de acolo; mulţi se arătau dornici să-l omoare pe elf. La lăsarea nopţii, s-au strâns cu toţii în jurul lui şi Urlad a adus un tăciune aprins din focul mic ce ardea în gura peşterii. Dar chiar în clipa aceea s-a întors Turin. Apropiindu-se încet, după cum îi era obiceiul, s-a oprit în umbrele din spatele cercului de oameni şi, în lumina tăciunelui, a văzut chipul supt al lui Beleg.

Parcă l-a lovit o săgeată în acea clipă şi, ca şi când o gheaţă s-ar fi topit brusc, lacrimi de mult înfrânate i-au umplut ochii. S-a repezit la copac.

— Beleg! Beleg! a strigat el. Cum ai ajuns aici? Şi de ce eşti legat astfel?

De îndată a tăiat frânghia ce-l pironea pe prietenul său şi Beleg s-a prăbuşit în faţă, în braţele lui Turin.

Auzind tot ceea ce avuseseră de spus ciracii săi, mânia şi durerea l-au cuprins pe Turin; dar mai întâi s-a îngrijit de Beleg. Şi-n timp

ce-i ostoia suferinţa cum se pricepea el mai bine, s-a gândit la viaţa lui în pădure, şi mânia i s-a îndreptat asupra lui însuşi. Adesea străinii care se apropiaseră prea mult de bârlogurile proscrişilor fuseseră ucişi ori atraşi în capcană, iar el nu-i împiedicase niciodată să facă astfel; ba mai mult, nu o dată îi ponegrise pe Regele Thingol şi pe Elfii Cenuşii, încât îşi avea şi el partea lui de vină dacă aceştia erau socotiţi duşmani.

— Aţi fost cruzi, s-a întors el cu amărăciune spre proscrişi, cruzi fără să fie nevoie. Până acum încă n-am chinuit niciodată un prizonier; dar pricina pentru asemenea purtare orcească este însăşi viaţa pe care o ducem. Nelegiuite şi sterpe ne-au fost toate faptele

noastre, numai la noi ne-am gândit, umplându-ne inimile de ură.

— Păi, la cine să ne gândim, dacă nu la noi? l-a luat Androg în răspăr. Pe cine să iubim, dacă toţi ne urăsc?

— Batăr eu unul nu voi mai ridica nicicând mâna împotriva elfilor sau a oamenilor, a zis Turin. Angbandul are şi aşa destui slujitori. Dacă nu vreţi să juraţi alături de mine, voi merge de aici încolo de unul singur.

Atunci Beleg a deschis ochii şi şi-a înălţat capul.

— Singur nu! a zis el. Acum pot în sfârşit să-ţi spun veştile cele bune. Nu eşti proscris şi Neithan e un nume ce nu ţi se potriveşte. Eşti slobozit de orice învinuire ce ţi s-a adus. De un an de zile eşti căutat pentru a fi dus înapoi cu cinstire şi pentru a-i fi de ajutor regelui. Prea mult timp am simţit lipsa Coifului Dragonului.

Dar Turin nu s-a arătat bucuros la auzul acestor veşti, ci a stat îndelung fără să scoată o vorbă; căci cele spuse de Beleg readuseseră o umbră în sufletul lui.

— Să lăsăm noaptea asta să treacă, a zis el într-un târziu. Mâine îţi voi spune ce-am hotărât. Dar oricare ar fi hotărârea mea, mâine trebuie să părăsim ascunzătoarea asta; căci nu toţi cei care ne caută ne vor şi binele.

— Ba chiar nimeni, a zis Androg, aruncând o privire haină lui Beleg.

A doua zi dimineaţă, Beleg, care, asemenea elfilor din strâve chime, se întremase iute de pe urma chinurilor îndurate, l-a tras p «Turin deoparte, pentru a-i vorbi între patru ochi.

— Mă aşteptam ca veştile mele să te bucure, i-a zis el. Te ve întoarce în Donath, nu-i aşa?

Cu cerul şi pământul l-a implorat pe Turin să facă astfel; dai cu cât stăruia el mai mult, cu atât Turin bătea în retragere. Totuşi a vrut să afle de la Beleg cu de-amănuntul cum îl judecase Thingol. Iar Beleg i-a spus tot

ce ştia, şi în cele din urmă Turir a spus:

— Înţeleg că Mablung s-a dovedit cu adevărat a-mi fi prieten aşa cum părea odată?

— Prietenul adevărului, aş zice eu, a răspuns Beleg, şi până îi urmă a fost mai bine aşa. Dar, Turin, de ce nu i-ai spus nimic despre cum te atacase Saeros? Cu totul altfel s-ar fi petrecu lucrurile atunci. Şi-a adăugat el, privind la bărbaţii întinşi pe jos în gura peşterii – ţi-ai fi ţinut încă la rang înalt coiful, n-ai fi căzu atât de jos, ca acum.

— Aşa o fi, dacă tu numeşti asta cădere, a zis Turin. Aşa o fi Dar aşa a fost să fie; vorbele nu-mi ieşeau cu niciun chip pe gură în ochii lui am citit dojana, fără să-mi fi pus vreo întrebare, pentru o faptă pe care n-o făcusem. Inima mea de om a fost mândră, aşa cum a zis regele elf. Şi încă mai este aşa, Beleg Cuthalion. Încă nu mă lasă să mă întorc în Menegroth şi să îndur privirile lor pline de milă şi îngăduinţă, ca pentru un băietan iertat pentru năbădăile sale, Eu ar trebui să iert, nu să fiu iertat. Şi nu mai sunt băietan, ci bărbat, după socoteala seminţiei mele; şi soarta m-a făcut să fiu un bărbat neiertător.

Beleg l-a privit plin de tulburare.

— Şi-atunci, ce vei face?

— O să-mi văd de drumul meu în libertate. Asta mi-a îngădui! Mablung să fac la despărţire. Şi mă gândesc că iertarea lui Thingol nu-i chiar atât de mare, încât să-i încapă pe toţi aceşti tovarăşi ai mei întru cădere; nu mă voi despărţi de ei acum, dacă ei nu vor să se despartă de mine. îi îndrăgesc în felul meu, câte

puţin chiar şi pe cei mai netrebnici dintre ei. Sunt din seminţia mea şi-n fiecare zace ascuns ceva bun, care ar putea da rod. Cred că-mi vor sta alături.

— Tu priveşti cu alţi ochi decât mine, a spus Beleg. Dacă încerci să-i lecuieşti de rău, nu vei izbândi. N-am

încredere în ei, mai cu seamă în unul dintre ei.

— Cum poate un elf să-i judece pe oameni?

— Aşa cum judecă toate faptele, oricine le-ar fi făptuit, a răspuns Beleg fără să spună mai mult, aşa că nu i-a vorbit despre răutatea lui Androg, din a cărui pricină mai cu seamă îndurase el atâtea; înţelegea simţămintele lui Turin şi se temea că nu-i va da crezare şi că, spunând prea multe, va dăuna vechii lor prietenii, făcându-l pe Turin să se întoarcă la nelegiuirile sale.

— Să-ţi vezi de drum în libertate, Turin, prietene. Ce vrei să zici cu asta?

— Îi voi conduce pe oamenii mei şi mă voi război aşa cum cred eu de cuviinţă, a răspuns Turin. Dar ceva tot s-a schimbat de-acum în sufletul meu: mă căiesc pentru toate loviturile pe care le-am dat, fără doar de cele asupra Duşmanului oamenilor şi al elfilor. Şi mai presus de toate, aş vrea să te am alături. Rămâi cu mine!

— De-ar fi să rămân alături de tine, din dragoste aş face-o, nu din înţelepciune, a zis Beleg. Inima-mi spune că mai bine ar fi să ne înturnăm în Donath.

— Eu acolo nu mă duc, orice-ar fi, i-a spus Turin.

Beleg a încercat încă o dată să-l înduplece să se întoarcă şi să-l slujească pe Regele Thingol, spunându-i că de forţa şi de vitejia lui era mare nevoie la hotarele de la miazănoapte ale Donathului; i-a spus chiar şi despre cum năvăleau orcii, coborând din Taur-nu-Fuin, prin Trecătoarea Anach, şi cum pătrundeau în Dimbar. Dar toate vorbele lui au fost zadarnice şi în cele din urmă i-a spus:

— Ai zis că eşti un bărbat neiertător, Turin. Şi aşa eşti, şi îndărătnic pe deasupra. Acum e rândul meu. Dacă voieşti cu adevărat să-l ai pe Arcul Puternic alături de tine, atunci vino în Dimbar, de mă caută; căci eu acolo mă întorc.

Turin a rămas tăcut, luptându-se cu mândria din el, care nu-l lăsa să se întoarcă; şi gândul i-a zburat la anii ce trecuseră. Deodată, scuturându-se de gânduri, i-a spus lui Beleg:

— Ai pomenit de fecioara aceea elfă: îi rămân dator pentru că mi-a fost martoră tocmai când trebuia; dar nu mi-o amintesc. De ce mă urmărea?

Beleg l-a măsurat cu o privire ciudată.

— Cum adică, de ce te urmărea? a zis el. Turin, oare chiar trăieşti mereu cu sufletul şi cu jumătate din minţile tale în altă parte? Doar ai hălăduit ca băietan împreună cu Nellas prin pădurile din Donath.

— Asta a fost demult. Aşa-mi pare acum copilăria mea, şi parcă-i învăluită în ceaţă – nu-mi amintesc decât de casa tatălui meu din Dor-lomin. Dar de ce hălăduiam eu cu fecioara elfă?

— Poate ca să deprinzi ceea ce te putea ea învăţa, a răspuns Beleg. Vai, vai, vlăstar al oamenilor! Alte suferinţe îndură Pământul de Mijloc, nu pe ale tale, iar rănile sale nu de arme-s pricinuite. Chiar că încep să cred că elfii şi oamenii n-ar trebui să se întâlnească ori să se amestece unii cu alţii.

Fără să spună un cuvânt, Turin l-a privit îndelung pe Beleg, ca şi când ar fi vrut să desluşească pe chipul lui înţelesul tainic al vorbelor sale. Dar lui Nellas din Donath nu i-a mai fost dat să-l vadă pe Turin, şi umbra lui a părăsit-o.12

Despre Mâm Gnomul

După plecarea lui Beleg (asta se întâmpla în a doua vară de la fuga lui Turin din Donath), 13 proscrişii au început s-o ducă rău. Ploua când se aşteptau mai puţin, iar orcii, mai mulţi decât oricând înainte, veneau de la miazănoapte, de-a lungul vechiului Drum spre Miazăzi, trecând râul Teiglin şi tulburând toţi codrii de la hotarul apusean al Donathului. Proscrişii nu prea mai aveau unde

să se ascundă fără teamă, nici măcar răgaz de odihnă nu mai găseau, căci se preschimbaseră din vânători în vânat.

Într-o noapte, pe când stăteau la pândă în întunericul neluminat de foc, Turin şi-a cernut în minte viaţa şi şi-a spus în sinea lui că nu i-ar fi stricat s-o facă niţel mai bună. „Trebuie să găsesc o ascunzătoare ferită de primejdii”, gândea el, „şi-acolo să strâng provizii pentru când vor veni iarna şi foametea”; astfel că a doua zi şi-a dus oamenii din acel loc, mai departe ca niciodată de Teiglin şi de hotarul Donathului. Şi-au mers ei fără odihnă trei zile încheiate, şi abia la sfârşitul celei de-a treia s-au oprit la poala apuseană a pădurilor din Valea Sirionului. Acolo pământurile erau mai uscate şi mai sterpe, căci începeau să urce spre platourile acoperite cu iarbă-rea.

Nu mult după aceea, s-a întâmplat că la ceasul la care prinsese să pălească lumina unei zile ploioase, Turin şi oamenii săi s-au adăpostit într-un desiş de stejari-de-piatră; dincolo de desiş, copacii dispăreau, lăsând locul multor bolovani uriaşi, rezemaţi unii de alţii ori prăbuşiţi de-a valma. Peste tot tăcerea era stăpână, nu se auzea decât picurul ploii de pe frunze. Dintr-odată, pândarul a scos un strigat; sărind în picioare, proscrişii au zărit trei forme înglugate şi învelite în mantii cenuşii, care se furişau printre bolovani. Fiecare ducea în cârcă un sac greu, dar, în ciuda poverilor, se mişcau cu sprinteneală.

Turin le-a strigat să se oprească, iar oamenii au ţâşnit pe urmele lor ca nişte ogari; dar formele şi-au văzut mai departe de drum. Şi cu toate că Androg a tras câteva săgeţi asupra lor, două s-au făcut nevăzute în umbrele serii. A treia rămăsese ceva mai în urmă, poate din pricină că era mai înceată în mişcări ori mai împovărată decât celelalte; curând, proscrişii au ajuns-o şi au trântit-o la pământ, pironind-o acolo cu mâinile lor neîndurătoare, cu toate că vietatea se zbătea şi muşca asemenea unei

sălbăticiuni. Apropiindu-se, Turin s-a stropşit la oameni, întrebându-i:

— Ce-aţi prins acolo? De ce sunteţi atât de fioroşi? E o fiinţă bătrână şi mică. Ce rău v-a făcut?

— Muşcă, i-a răspuns Androg, arătându-şi mâna însângerată. E-un orc sau vreo spurcăciune de soiul ăsta. Să-l omorâm!

— O merită din plin, pentru că ne-a dus de nas, a zis altul care luase sacul. N-are aici decât rădăcini şi pietriş.

— Ba uite că are barbă, a zis Turin. E-un gnom, aşa cred. Ridicaţi-l şi lăsaţi-l să vorbească.

Astfel a apărut Mâm în Povestea Copiilor lui Hurin. S-a ridicat cu greu în genunchi, la picioarele lui Turin, şi l-a rugat să-i cruţe viaţa.

— Sunt bătrân şi sărac. Sunt un biet gnom, aşa cum ai zis, nu-s orc. Mâm este numele meu. Stăpâne, nu-i lăsa să mă răpună fără pricină, aşa ca orcii.

Cu toate că i se făcuse milă de fiinţa asta, Turin i-a zis:

— Cu adevărat pari sărac, Mâm, cu toate că tare ciudat e lucrul ăsta la un gnom; dar îmi vine să cred că noi suntem şi mai săraci: oameni fără adăpost şi fără prieteni. Dacă ţi-aş spune că nu cruţăm numai din milă, căci la mare ananghie suntem, ce ne-ai da drept răscumpărare?

— Nu ştiu ce v-ar trebui, stăpâne, a zis Mâm prevăzător.

— La ceasul ăsta, nu mare lucru, i-a răspuns Turin uitându-se amărât în jur, în timp ce ploaia îi cădea în ochi. Un loc ferit de primejdii, unde să putem dormi şi astfel să scăpăm de pădurile astea mustind de apă. Nu mă îndoiesc că tu ai un asemenea loc, unde te adăposteşti.

Mâm s-a codit.

— Am, numai că nu-l pot da drept răscumpărare. Sunt prea bătrân ca să trăiesc sub cerul liber.

— Te-ai mătorit destul. Androg a făcut un pas înainte, cu un cuţit în mâna nevătămată. Pe loc îţi scurtez zilele.

— Stăpâne! a strigat Mâm înspăimântat peste poate. De-mi pierd eu viaţa, s-a dus şi adăpostul vostru; fără Mâm, n-o să-l găsiţi în veci. Să-l dau, mi-e peste poate, dar l-oi împărţi cu voi. E mai încăpător acum, decât a fost odată, atâţia s-au dus pentru totdeauna.

Spunând acestea, gnomul s-a pus pe plâns.

— Îţi cruţ viaţa, Mâm, a hotărât Turin.

— Măcar până ajungem la bârlogul lui, nu s-a lăsat Androg.

Dar Turin s-a răsucit spre el şi i-a zis:

— Dacă Mim ne duce la casa lui fără vicleşuguri, şi casa e bună, înseamnă că şi-a răscumpărat viaţa; şi nu va fi răpus de niciun om care mă urmează pe mine. Jur.

Atunci Mâm l-a cuprins pe Turin pe după genunchi şi a spus:

— Mâm va fi prietenul tău, stăpâne. Am crezut întâi că eşti elf, aşa mi s-a părut după cum ţi-e vorba şi glasul; dar de eşti om, cu atât mai bine. Mâm nu-i iubeşte pe elfi.

— Şi unde, mă rog frumos, e casa aia a ta? a dorit să ştie Androg. Dacă e ca Androg s-o împartă cu un gnom, trebuie să fie o casă bună. Pentru că lui Androg nu-i plac gnomii. Neamul meu venit din Răsărit n-a prea avut lucruri bune de povestit despre seminţia asta.

— Judecă singur după ce vei fi văzut-o, i-a zis Mâm. Numai că aveţi nevoie de lumină pe drum, oameni împiedicaţi ce sunteţi. Mă duc şimântorc cât ai clipi, ca să vă călăuzesc într-acolo.

— Nu, nu! a strigat Androg. Doar n-o să-l laşi să facă asta, căpitane? N-o să-l mai vezi pe pişicherul ăsta bătrân.

— Se-ntunecă, a zis Turin. Să zicem că ne lasă ceva drept zălog. Tu ce zici, Mâm, rămâne sacul ăsta la noi, cu tot ce-i în el?

Dar la aceste vorbe, gnomul a căzut din nou în genunchi, vădit tulburat, şi le-a spus:

— Dacă Mâm n-ar avea de gând să se întoarcă, nu s-o întoarce după un sac plin cu rădăcini. O să mă întorc. Lăsaţi-mă să plec!

— Nu te las, i-a retezat-o Turin. Dacă nu vrei să te desparţi de sacul tău, atunci rămâi aici cu el. Poate că, dacă-ţi petreci o noapte cu noi sub frunziş, o să ne plângi şi tu de milă.

Dar lui Turin nu-i scăpase, cum nu le scăpase nici celorlalţi, că Mâm punea pe povara lui un preţ mult mai mare decât părea să merite la o primă vedere.

L-au dus pe bătrânul gnom la tabăra lor jalnică, şi-n timp ce mergeau l-au auzit bolborosind într-un grai ciudat, ce părea înăsprit de o ură străveche; dar când i-au legat picioarele, Mâm a tăcut dintr-odată. Iar cei care au stat de strajă în noaptea aceea l-au văzut cum a şezut

tot timpul tăcut şi nemişcat ca o stană, doar ochii fără somn îi sclipeau cercetând neliniştiţi întunericul.

Înainte să se crape de ziuă, ploaia a încetat şi vântul a tulburat frunzişul. Zorile au venit mai strălucitoare decât în multe alte dimineţi din urmă şi suflări uşoare de la Miazăzi au limpezit cerul care arăta palid şi senin în aşteptarea răsăritului. Mâm continua să şadă neclintit, de-ai fi zis cât mort; căci acum pleoapele lui grele coborâseră peste ochi, iar lumina dimineţii îl făcea să apară zbârcit şi sfrijit de bătrâneţe. Turin s-a apropiat şi a privit în jos spre el.

— Acum e destulă lumină, i-a zis el.

Atunci Mâm a deschis ochii şi a arătat spre legături; iar când i le-au scos, s-a stropşit la ei:

— Ţineţi minte ce vă spun, descreieraţilor! Niciodată să nu-l legaţi pe-un gnom! N-o să v-o ierte. Nu vreau să mor. Dar pentru ce mi-aţi făcut, inima mea clocoteşte. Mă

căiesc pentru ce v-am făgăduit.

— Eu nu mă căiesc, i-a întors-o Turin. Mă vei duce la casa ta. Până atunci, nu mai vorbim de moarte. Aşa voiesc eu.

Şi-a aţintit privirile în ochii gnomului, dar acesta nu le-a putut îndura; puţini erau cei care puteau înfrunta privirile lui Turin când îşi punea în gând ceva ori când era mânios. Gnomul şi-a ferit ochii şi s-a ridicat în picioare.

— Urmează-mă, stăpâne! a zis el.

— Prea bine! Dar întâi să-ţi mai spun ceva: îţi înţeleg mândria. Mai bine mori, decât să mai fi legat vreodată.

Mâm i-a dus până la locul unde-l prinseseră cu o seară înainte şi a arătat spre apus.

— Acolo-i casa mea! Aş zice că aţi văzut-o adesea, pentru că este înaltă. îi ziceam Sharbhund, înainte ca elfii să fi schimbat numele la toate cele.

Atunci au văzut că gnomul arăta spre Amon Rudh, Dealul Pleşuv, al cărui creştet golaş străjuia peste multe leghe ale pustiei.

— L-am zărit, dar niciodată atât de aproape, a zis Androg. Ce sălaş neprimejdios se poate găsi acolo? Apă e? Sau orice altceva de

care avem trebuinţă? îmi vine să cred că-i un vicleşug la mijloc. Cine-a pomenit de oameni care se ascund pe creştetul unui deal?

— Uneori e mai bine să priveşti până departe, decât să pândeşti de-aproape, a zis Turin. Amon Rudh vede în lung şi-n lat. Ei bine, Mâm, voi veni să văd şi eu ce-ai să-mi arăţi. Cât ne va lua nouă, oamenilor ăstora împiedicaţi, să ajungem acolo?

— Ziua-ntreagă, până-n înserare, a răspuns Mâm.

Ceata a pornit spre apus. Turin mergea în frunte, cu Mâm lângă el. După ce au ieşit din pădure, au mers cu fereală, dar ţinutul era pustiu şi tăcut. Au trecut peste

bolovanii rostogoliţi şi au început să urce; Amon Rudh se găsea la marginea răsăriteană a înaltului podiş cuprins între văile Sirionului şi Narogului, iar de la bărăganul pietros de la poale, până-n creştet măsura mai bine de o mie de picioare. Pe partea sa răsăriteană, clina hârtopită urca încet spre crestele înalte, printre pâlcuri de mesteceni şi scoruşi; mărăcini vechi de când lumea atârnau din stâncă, spânzuraţi în rădăcinile lor. Spre poate, povârnişurile dealului erau împrejmuite cu desişuri de aeglos; dar capul cenuşiu şi abrupt nu era acoperit decât de seregonul roşu care învelea stâncă.[14]

În după-amiaza târzie, proscrişii au ajuns aproape de poalele dealului. Veneau dinspre miazănoapte, aşa-i dusese Mâm; lumina soarelui aflat la scăpătat cădea pe creştetul Amon Rudhului, iar sere genul era înflorit.

— Ia uitaţi-vă! Sus e numai sânge, a strigat Androg.

— Încă nu, a zis Turin.

Soarele apunea, lumina dispărea din vâlcele. Dealul se semeţea acum înaintea şi deasupra capetelor lor; proscrişii se întrebau ce rost avea o călăuza, când ţinta era chiar acolo, în faţa ochilor. Dar pe măsură ce urcau ultimele povârnişuri abrupte, avându-l pe Mâm în frunte, au băgat de seamă că gnomul urma o anumită potecă pe care o desluşea după semne tainice sau poate după deprinderi străvechi. Ba o lua într-o parte, ba în cealaltă, şi, privind în jur, proscrişii vedeau că în dreapta şi-n stânga lor se căscau vâlcele şi

strungi întunecate, sau că pripoarele se prăvăleau în grohotişuri de bolovani mari, iar prăpăstiile şi rupturile se ascundeau sub rugi şi mărăcinişuri. Fără călăuză, s-ar fi opintit şi s-ar fi căţărat zile întregi, ca să dea de-un drum.

Într-un târziu au ajuns la o pantă mai abruptă, dar mai netedă. Au trecut pe sub umbra unor scoruşi bătrâni, apoi prin crânguri de aeglos târâtori: umbrele de-aici erau

pline de-o aromă dulce.[15] Pe neaşteptate, s-au pomenit în faţa unui perete de stâncă, drept, neted, înălţându-se mult deasupra lor în amurg.

— Asta-i uşa casei tale? a întrebat Turin. Se spune că gnomii iubesc piatra.

S-a dat mai aproape de Mâm, ca nu cumva gnomul să-i păcălească tocmai acum.

— Nu-i uşa casei, ci poarta ogrăzii, a răspuns Mâm.

Apoi a luat-o la dreapta, spre piciorul stâncii, şi după douăzeci de paşi s-a oprit brusc; Turin a văzut o crăpătură, în aşa fel tăiată de mâna cuiva ori de trecerea timpului, încât cele două feţe ale peretelui se încălecau, iar între ele se găsea o despicătură ce se adâncea în stâncă, înspre stânga. Intrarea era acoperită de plante care atârnau prinse în spărturile de deasupra, dar înăuntrul deschizăturii o potecă de piatră urca abrupt în beznă. Se auzea picurând apa, iar aerul era jilav. Înaintau în şir. În partea de sus, poteca a cotit la dreapta, apoi spre miazăzi, scoţându-i printr-un hăţiş de mărăcini, pe un platou verde, unde se pierdea în umbre. Ajunseseră la casa lui Mâm, Bar-en-Nibin-noeg[16], de care numai străvechile poveşti din Donath şi Nargothrond mai aminteau şi pe care niciun om n-o văzuse vreodată. Dar noaptea cădea, la răsărit cerul se umpluse de stele, încât proscrişii nu-şi puteau da seama ce formă avea acest loc ciudat.

Amon Rudh avea un creştet: un ditamai dealul, ce se asemăna cu o căciulă de piatră înaltă, cu vârful teşit şi golaş. În partea dinspre miazănoapte, din el se desprindea un fel de prag, drept şi aproape pătrat, ce nu putea fi văzut de jos. În spatele pragului, creştetul dealului arăta ca un zid, iar de la marginile sale de la apus şi răsărit porneau în jos stânci prăpăstioase. Aici sus se ajungea uşor

doar dinspre miazănoapte, aşa cum veniseră ei, şi

numai cei care cunoşteau drumul puteau s-o facă.[17] Poteca ce pornea de la crăpătură dădea curând într-o pădurice de mesteceni pitici care creşteau în jurul unui iaz limpede, adunat într-o copaie scobită în stâncă. Iazul îşi primea apa de la un pârâiaş izvorând din peretele din spatele pragului, şi printr-un canal se vărsa asemenea unui fir alb de tort peste buza apuseană a pragului. Dincolo de cortina copacilor, aproape de pârâiaş, între două steiuri înalte, se găsea o peşteră. Părea o grotă micuţă, nimic altceva, cu o intrare joasă arcuită şi crăpată; dar dincolo de prag fusese adâncită şi sfredelită, mult înăuntrul dealului, de mâinile migăloase ale Gnomilor Scundaci, în lungii ani în care vieţuiseră acolo, netulburaţi de Elfii Cenuşii din păduri.

Prin noaptea adâncă, Mâm i-a dus pe proscrişi lângă iazul în care, printre umbrele ramurilor de mesteceni, prinseseră a se oglindi stelele. La gura peşterii, s-a întors şi a făcut o plecăciune în faţa lui Turin.

— Intraţi, i-a poftit el. Bar-en-Danwedh, Casa Răscumpărării; căci astfel se va numi de-acum încolo.

Turin însă nu s-a lăsat convins cu una cu două.

— Poate că aşa se va numi. Mai întâi să arunc o privire.

A intrat împreună cu Mâm, iar ceilalţi, văzându-şi căpitanul netemător, i-au urmat, chiar şi Androg, cel care avea cel mai puţin încredere în gnom. Curând, întunericul a devenit ca de smoală; dar Mâm a bătut din palme şi pe loc a apărut o luminiţă, venind de după un colţ: dintr-un coridor din spatele grotei de la intrare, s-a ivit un alt gnom, aducând o torţă mică.

— Ha! a făcut Androg. Nu l-am nimerit. De-asta m-am temut!

Dar Mâm a schimbat câteva vorbe cu celălalt gnom, în graiul acela aspru al lor, şi, pârând mânios ori tulburat de cele auzite, s-a repezit spre coridor şi a dispărut.

Androg a dat să se ia după el.

— Atacaţi primii! a strigat el. O fi vreun viespar aici, de fiinţe din astea; noroc că-s mici.

— Eu zic că-s numai trei, a spus Turin şi a pornit în urma lui Mâm; în spatele lui, proscrişii înaintau bâjbâind şi pipăindu-şi drumul cu mâinile pe pereţii aspri. Erau nevoiţi s-o ia brusc ba într-o

parte, ba în cealaltă, până când, în cele din urmă, o lumină palidă a lucit în faţă, şi iată-i ajunşi într-o sală mică, dar înaltă, slab luminata de felinare ce aninau de lanţuri subţiri atârnând din umbra tavanului. Mâm nu era acolo, numai vocea i se auzea şi, luându-se după ea, Turin a dat de uşa unei încăperi aflate în partea cealaltă a sălii. A privit înăuntru şi l-a văzut pe Mâm îngenuncheat pe podea. Lângă el stătea tăcut gnomul cu torţa; pe laviţa de piatră lipită de peretele opus zăcea un al treilea.

— Khâm, Khâm, Khâm! se tânguia bătrânul gnom, smulgându-şi barba.

— Văz că nu toate săgeţile ţi s-au pierdut în vânt, i-a zis Turin lui Androg. Doar că n-ai nimerit unde trebuia. Prea uşor te descotoroseşti de săgeţi; poate că n-ai să trăieşti îndeajuns de mult să apuci să înveţi să fii înţelept.

Intrând încet, Turin s-a oprit în spatele lui Mâm şi i-a vorbit:

— Care-i necazul, Mâm? Mă pricep cât de cât să tămăduiesc. îţi pot fi de folos?

Mâm şi-a răsucit capul spre el; în ochi îi ardea o lumină roşie.

— Numai dacă dai timpul înapoi şi apoi reteza mâinile crude ale oamenilor tăi, a răspuns el. Acesta e fiul meu, străpuns de-o săgeată. Acum nu mai poate vorbi. A murit la apusul soarelui. Legăturile voastre m-au împiedicat să-l pot tămădui.

Din nou mila de mult împietrită a năvălit în inima lui

Turin, asemenea apei din stâncă.

— Vai, vai! Dacă mi-ar sta în puteri, aş opri din zbor săgeata. De-acum, casa aceasta cu adevărat se va numi Bar-en-Danwedh, Casa Răscumpărării. De-o fi sau nu să nestatornicim aici, eu îţi rămân îndatorat; şi dacă va fi vreodată să strâng avere, voi răscumpăra cu aur greu moartea fiului tău şi durerea ta, cu toate că aurul nu-ţi va mai bucura inima.

S-a ridicat Mâm şi l-a privit pe Turin îndelung. Într-un târziu a spus:

— Să fie precum spui! Vorbeşti ca un senior gnom din strâvechime; şi tare mă minunez. Mi s-a răcorit inima, chiar dacă nu e bucuroasă. Eu unul îmi voi plăti răscumpărarea: puteţi sălăşlui aici, dacă voiţi. Un singur lucru cer: acela care a slobozit săgeata să-şi

frângă arcul şi săgeţile şi să le pună la picioarele fiului meu; şi nicicând să nu mai pună mina pe vreo săgeată ori să poarte arc. De-o va face, de ele să piară. Astfel îl blestem.

L-a cam luat cu frig pe Androg auzind blestemul; fără nicio tragere de inimă, şi-a rupt arcul şi săgeţile şi le-a pus la picioarele gnomului mort. Dar când a ieşit din încăpere, a aruncat o privire rea lui Mâm şi a mârâit:

— Blestemul unui gnom nu piere niciodată, aşa se zice; dar şi omului o să-i vină apa la moară. Fie ca gnomul să moară cu o săgeată în grumaz! [18]

În acea noapte s-au culcat în sală şi au dormit chinuit, din pricina vaierelor lui Mâm şi ale lui Ibun, celălalt fiu al său. Când au încetat acestea, n-ar fi putut spune; dar când s-au trezit în cele din urmă, gnomii dispăruseră şi încăperea avea un bolovan pus în dreptul uşii. Ziua era senină şi-n soarele dimineţii proscrişii s-au îmbăiat în iaz şi au pregătit ceva de-ale gurii, din

merindele pe care le aveau; şi-n timp ce mâncau, numai ce apare Mâm în faţa lor.

Gnomul a făcut o plecăciune în faţa lui Turin.

— L-am dus de-aici şi-am împlinit toate datinile, a zis el. Acum zace alături de străbunii săi. Ne întoarcem la viaţa ce ne-a mai rămas, măcar că scurte-s zilele ce ne stau dinainte. Vă place sălaşul lui Mâm? Răscumpărarea e plătită şi primită?

— Da, a răspuns Turin.

— Atunci totul e al vostru, statorniciţi-vă aici după cum vă este voia. Un singur lucru vă cer: nimeni n-are voie să deschidă încăperea închisă, în afară de mine.

— Să fie precum spui, a zis Turin. Din cât îmi pare mie, aici suntem în siguranţă; nu ne-ar prisosi însă nişte hrană şi încă nişte lucruri. Cum vom putea ieşi? Dar mai ales, cum ne vom putea întoarce?

Spre neliniştea lor, Mâm a scos un hohot de râs gâlgâit, din fundul gâtlejului.

— Te pomeneşti că vă temeţi că v-aţi luat după un păianjen până în mijlocul plasei lui? a întrebat el. Mâm nu mănâncă oameni! Şi un păianjen ar avea mult de furcă de s-ar înfrunta cu treizeci de viespi

În acelaşi timp. Vedeţi doar că voi sunteţi înarmaţi, câtă vreme eu stau aici cu mâinile goale. Nu, voi şi cu mine trebuie să împărţim sălaşul, hrana, focul şi poate că şi alte lucruri. Casă, gândesc eu, o veţi păzi şi păstra drept o taină pentru binele vostru, chiar şi când veţi şti să ieşiţi şi să veniţi înapoi. Cu timpul, veţi învăţa drumurile. Până una-alta, vă va fi călăuză Mâm ori Ibun, fiul său.

Turin a consimţit; i-a mulţumit lui Mâm şi mulţi dintre ciracii săi au fost bucuroşi; căci în soarele dimineţii, şi cu vara în toi, sălaşul gnomului părea de-a dreptul frumos. Numai Androg era neîmpăcat.

— Cu cât ne vom cunoaşte drumurile mai repede, cu

atât va fi mai bine, a spus el. Nicicând n-am luat cu noi în aventurile noastre un prizonier care să se fâţâie atâta.

În acea zi s-au odihnit, şi-au curăţat armele, şi-au cârpit veşmintele; merinde mai aveau pentru o zi sau două, plus ce mai punea şi Mâm dintr-ale sale. Le-a dat trei oale mari şi lemne de foc; a mai scos şi un sac din peşteră.

— Pleavă, a zis el. Nu merită nici măcar să le şterpeleşti. Rădăcini sălbatice, nimic altceva.

Dar după ce le-au gătit, rădăcinile s-au dovedit bune de mâncat, aveau gust de pâine; s-au bucurat proscrişii, pentru că de multă vreme nu mai puseseră gura pe pâine, doar ce mai apucaseră să şterpelească de ici de colo.

— Elfii Sălbatici nu ştiu de ele; Elfii Cenuşii încă nu le-au descoperit; iar ăia de peste Mare, care se ţin mândri, sunt prea mândri să le caute, a zis Mâm.

— Care le e numele? a vrut să ştie Turin.

Mâm l-a privit chiondorâş.

— N-au nume decât în graiul gnomilor, pe care nu-l dezvăluim nimănui. Iar pe oameni nu-i învăţăm cum să dea de ele, căci oamenii sunt lacomi şi necumpătaţi şi nu s-ar opri din cules decât după ce vor fi pierit toate; câtă vreme acum, când merg, trec pe lângă ele ca orbeţii prin pustie. Alta nici că mai aflaţi de la mine; dar vă puteţi înfrupta din prada mea, numai să vorbiţi frumos şi să nu

Iscodiţi sau să nu şterpeliţi. Din nou a scos hohotul acela gâlgâit din gâtlej. Sunt nepreţuite, a mai zis el. Mai de preţ ca aurul în iarna flămândă, căci pot fi puse la păstrare precum alunele în scorbura veveriţei, iar noi tocmai începusem să ne facem provizii din cele care au apucat să se coacă. Numai că voi sunteţi neghiobi de vă închipuiţi că n-o să mă lipsesc de un tain mic, de-ar fi ca astfel să-mi salvez pielea.

— I-auzi, a spus Urlad, care scotocise în sac când

Mâm fusese luat captiv. Da’ când a fost s-o faci, n-ai făcut-o; vorbele tale mă minunează cu atât mai mult.

Mâm s-a răsucit spre el şi l-a aţintit cu priviri întunecate.

— Tu eşti unul dintre neghiobii după care primăvara n-ar jeli dacă ai pieri iarna, i-a spus el. Eu făcusem o făgăduială, prin urmare trebuia să mă întorc, de bunăvoie sau nu, cu sac sau făr’ de el, şi un om fără de lege şi fără de credinţă n-are decât să creadă ce-o vrea! Dar nu-mi place ca un ticălos să mă despartă cu forţa de ce-i al meu – chiar şi de-i numai o nojiţă. Crezi că nu-mi aduc aminte că mâinile tale au fost printre cele care m-au legat, împiedicându-mă să mai pot vorbi cu fiul meu? De câte ori voi lua pâinea pământului din proviziile mele, tu nu vei fi pus la socoteală, iar de vei mânca, o vei face din tainul tovarăşilor tăi, nu din al meu.

Zicând acestea, Mâm a plecat; dar Urlad, care se pierduse cu firea în faţa mâniei lui, atât a aşteptat ca să spună:

— Ce vorbe măreţe! Numa că pişicherul ăsta bătrân are şi altele în sacul ăla al lui, asemenea la formă cu rădăcinile, dar mai tari şi mai grele. Te pomeneşti că s-o mai găsi în sălbăticie şi altceva pe lângă pâinea pământului, nedescoperit de elfi şi despre care oamenilor nu le este îngăduit să afle! 19

— Poate, a zis Turin. Măcar un lucru tot i-a spus adevărat gnomul, anume că eşti neghiob. De ce trebuie să dai glas gândurilor tale? Dacă vorbele frumoase îţi stau în gât, mai de folos ne este la toţi să-ţi ţii gura.

Ziua a trecut liniştită, fără ca vreunul dintre proscrişi să dorească să se depărteze de sălaş. Turin s-a tot plimbat pe pajiştea verde a pragului, măsurând-o dintr-o margine în alta; se uita ba spre răsărit, ba spre apus, ba spre miazănoapte, minunându-se de cât de

departe puteau desluşi privirile sale în văzduhul acela limpede. La miazănoapte când câta, zărea codrul Brethil acoperind cu verdeaţa sa pantele dealului Amon Obel, aflat în mijlocul său; într-acolo îi erau atrase mereu privirile, fără să ştie de ce: căci inima lui tânjea, mai curând, după meleagurile aflate ceva mai la apus, unde i se părea că, la multe leghe depărtare, unde cerul se îngemăna cu pământul, desluşeşte Munţii Umbrei, zidurile casei sale. În amurg, Turin şi-a întors privirile către apus, la ceasul în care soarele se rostogolea roşu peste coastele îndepărtate, iar Valea Narog se adâncea în neguri.

Astfel a început viaţa lui Turin, fiul lui Hurin, în sălile lui Mâm, în Bar-en-Danwedh, Casa Răscumpărării.

NARN I HÂN HtFRIN 151

Pentru povestea lui Turin, de la venirea sa în Bar-en-Danwedh şi până la căderea fortăreţei Nargothrond, vezi Silmarillion, pp. 288 – 302, şi Anexa la Narni Hân Hurin, pg. 214 mai jos.

Întoarcerea lui Turin în Dor-lomin într-un târziu, istovit de graba cu care mersese şi de drumul lung (patruzeci de leghe – poate chiar mai multe – străbătuse fără odihnă), Turin a ajuns odată cu primele îngheţuri ale iernii la iazurile Ivrin, unde se tâmăduise înainte. Acum se preschimbaseră într-o mlaştină îngheţată, din care nu mai putea să-şi stâmpere setea.

Şi a mers mai departe, până la curmăturile ce duceau în Dorlomin; 20 ninsoarea cădea nemiloasă dinspre Miazănoapte, drumurile erau toate primejdioase şi îngheţate. Cu toate că trecuseră douăzeci şi trei de ani de când străbătuse pentru prima oară acea cale, îi rămăsese adânc întipărită în inimă, atât de mare fusese durerea ce-i îngreunase fiecare pas care-l dusese tot mai departe de Morwen. Iată că acum se întorcea în sfârşit pe meleagurile copilăriei sale. Pustii şi neprimitoare i s-au înfăţişat; puţinii oameni care mai trăiau acolo erau neciopliţi; vorbeau

graiul aspru al Răsăritenilor, pe când vechiul grai era vorbit doar de slugi ori de duşmani.

Turin mergea cu băgare de seamă, ursuz, cu gluga trasă peste ochi; într-un târziu, a ajuns la casa pe care o căuta. Rece şi întunecată era; prin preajmă, nici ţipenie; căci Morwen plecase, iar Brodda Veneticul (cel care o luase cu de-a sila de soaţă pe Aerin, rubedenia lui Hurin) îi prădase casă, luând tot ce mai rămăsese din avutul lui Morwen şi din servitori. Casa lui Brodda se găsea în vecinătatea vechii gospodării a lui Hurin, şi-ntr-acolo s-a îndreptat Turin, sfârşit de drumul lung şi de amărăciune, şi a cerut găzduire; a fost primit, căci Aerin izbutise să mai păstreze ceva din vechile obiceiuri ale omeniei. I s-a făcut loc lângă un foc, printre servitori şi printre câţiva pribegi aproape la fel de mohorâţi la chip şi de istoviţi ca şi el; iar Turin i-a întrebat ce se mai întâmpla prin ţară.

La aceasta, oamenii au tăcut, câţiva s-au retras mai la o parte, privindu-l chiondorâş pe străin. Numai un pribeag, care se sprijinea într-o cârjă, i-a zis:

— Jupâne, dacă ai poftă să vorbeşti în graiul străvechi, fă-o mai încet şi nu cere să afli ce se întâmplă. Vrei să te alegi cu o cotonogeală pe cinste, ca orice pungaş, ori să fii luat drept iscoadă şi să atârni în laţ? După cum arăţi, poţi fi şi una, şi alta. Adicătelea – a continuat bătrânul, apropiindu-se şi susurându-i lui Turin în ureche – unul din acel neam cumsecade de demult, care a venit dimpreună cu Hador în zilele de aur, înainte ca scâfârliile să fie acoperite de pâr de lup. Sunt p-aici şi din ăştia, e drept c-au ajuns cerşetori şi sclavi, şi de n-ar fi Doamna Aerin, n-ar avea parte nici de focul ăsta, nici de un coltuc de pâine. Dar mata de unde vii, şi ce veşti ai vrea să afli?

— Era pe vremuri o domniţă, se numea Morwen, a răspuns Turin, pe-atunci locuiam în casa ei. După ce-am

bătut pământul în lung şi-n lat, m-am întors, aşteptându-mă să fiu întâmpinat cu bucurie, şi uite că n-am mai găsit nici foc, nici suflet de om.

— De mai bine de-un an nu mai e urmă de viaţă acolo, a răspuns bătrânul. Dar şi focul, şi oamenii s-au împuţinat în casa aia de când cu războiul nimicitor; domniţa se trăgea din neamu' ăla vechi – mă îndoiesc că ştii asta –, văduva lui Hurin, fiul lui Galdor, era ea. De ea n-au îndrăznit să se atingă, atât de tare îi înspăimânta; mândră şi frumoasă ca o regină, înainte ca durerea să o macine. Ziceau despre ea că-i vrăjitoare şi se fereau din calea ei. Auzi vorbă, vrăjitoare: care va să zică, „prietena elfilor", aşa s-ar numi asta în graiul cel nou. Dar au prădat-o. Nu o dată ar fi flămânzit ea şi fiica ei, de n-ar fi fost Doamna Aerin. Ea le-a ajutat în taină, aşa se povesteşte, şi de multe ori a fost snopită în bătăi de necioplitul Brodda, bărbatul ei cu de-a sila.

— Iar de-un an şi mai bine încoace? a întrebat Turin. Au murit, au fost luate în robie, sau ce? Le-au atacat orcii?

— Prea bine nu se ştie, a răspuns bătrânul. A plecat cu fiica ei; dar Brodda ăsta i-a prădat casa şi-a luat tot ce-a mai găsit. Până şi pe ultimul câine l-a luat, iar mâna de oameni ce mai rămăsese din neamul ei au căzut în robie; fără doar de aceia care-au apucat-o pe

drumul bejeniei, aşa ca mine. Ani fără număr am slujit-o, iar mai înainte, pe Stăpânul cel Mare, eu Sador Ologul: de n-ar fi fost un topor blestemat în pădure, de mult de tot, aş zăcea şi eu acum în Gorganul cel Mare. Parcă ieri a fost ziua în care băiatul lui Hurin a fost trimis de-acasă, şi cum mai plângea; şi ea la fel, după ce-a plecat băiatul. S-a dus în Regatul Ascuns, aşa se zice.

Dintr-odată bătrânul a tăcut, aruncându-i o privire neîncrezătoare lui Turin.

— Sunt bătrân, a zis el. Nu mă lua în seamă! O fi plăcut să stau la taclale în graiul de demult cu cineva care-l vorbeşte la fel de frumos ca-n vremurile apuse, dar cele de-acum sunt ticăloase, şi trebuie să fim cu ochii-n patru. Nu toţi cei care vorbesc graiul cel frumos au şi inimile frumoase.

— Aşa e, a zis Turin. Inima mi-e încrâncenată. Dar de te temi c-oi fi vreo iscoadă de la Miazănoapte sau de la Răsărit, înseamnă că nu te-ai înţelepţit câtuşi de puţin, Sador Labadal.

Bătrânul l-a privit cu gura căscată; apoi, tremurând tot, i-a spus:

— Să ieşim! E mai frig, dar mai sigur. Vorbeşti prea tare, iară eu prea mult, pentru încăperea unui Răsăritean.

Ajunşi în ogradă, bătrânul l-a prins pe Turin de mantie.

— Zici că ai trăit în casa aceea cu mult timp în urmă. Stăpâne Turin, fiu al lui Hurin, de ce-ai venit înapoi? Mi s-au deschis ochii, la fel şi urechile, în sfârşit; ai vocea tatălui dumitale. Numai băietanul Turin îmi spunea aşa, Labadal. Dar nu în batjocură: eram prieteni buni şi veseli la acea vreme. Ce caută el aici, acum? Puţini am rămas; suntem bătrâni, arme n-avem. Mai fericiţi sunt cei din Marele Gorgan.

— N-am venit cu gând de bătălie, a spus Turin, cu toate că vorbele tale, Labadal, mă-ndeamnă să mă gândesc la asta. Bătălia însă mai trebuie să aştepte. Am venit să le caut pe Doamna Morwen şi pe Nienor. Ce poţi să-mi spui? Iute!

— Puţine, stăpâne, a răspuns Sador. Au plecat pe-ascuns. Se zvonea printre noi că le-a trimis vorbă Stăpânul Turin; căci nu ne îndoiam că în toţi anii ce trecuseră ajunsese înalt în rang, rege sau senior undeva pe meleagurile de la miazăzi. Dar, din câte vând, nu-i aşa.

— Nu-i aşa. Am fost senior într-o ţară de la miazăzi, acum sunt doar un pribeag. Însă nu eu am trimis vorbă să vină la mine.

— Atunci nu ştiu ce să-ţi spun. Mă gândesc c-o şti Doamna Aerin. Ea ştie de toate planurile mamei dumitale.

— Cum pot să ajung la ea?

— Nici asta nu ştiu. Chiar de i-am putea trimite vorbă, ar plăti scump dacă ar fi prinsă şuşotind în prag cu un vagabond pribeag din neamul celor asupriţi. Iar un cerşetor ca tine n-ajunge prea departe, de vrea să străbată sala spre masa stăpânilor, c-au şi pus Răsăritenii labele pe el şi-l bat de-i zboară fulgii, dacă nu şi mai rău.

Turin s-a aprins de mânie auzind acestea.

— Spui că nu-i îngăduit să străbat sala lui Brodda şi c-or să mă ciomăgească? a strigat el. Ia, hai să vedem!

A intrat în sală, şi-a dat jos gluga de pe cap şi, îmbrâncind tot ce-i stătea în cale, s-a îndreptat spre masa la care şedeau stăpânul casei şi soaţa lui, dimpreună cu alţi mai-mari Răsăriteni. Unii dintre ei s-au repezit să-l prindă, însă el i-a trântit la pământ şi a strigat:

— Nu-i nimeni stăpân aici, ori e-o vizuină de orei? Unde-i stăpânul?

Atunci Brodda s-a ridicat furios.

— Eu conduc această casă.

Dar înainte să apuce să mai spună ceva, Turin i-a zis:

— Înseamnă că n-ai deprins datina omeniei, pe care-o avea această ţară înainte să vii tu. Aşa-i obiceiul bărbaţilor în ziua de azi, să-şi lase slugile să batjocorească rubedeniile soaţelor lor? Căci eu rubedenie sunt, şi-am o solie pentru Doamna Aerin. Mă laşi să mă apropii slobod, ori mă apropii cum voi crede de cuviinţă?

— Apropie-te, a zis Brodda, mustrându-şi supuşii; dar Aerin a pălit dintr-odată.

Turin s-a apropiat cu paşi mari de masă, s-a oprit în faţa ei şi a făcut o plecăciune.

— Cu iertare să-mi fie, doamnă Aerin, că vin aşa, pe nepusă masă; dar solia mea nu poate să mai aştepte şi drum lung am bătut pentru ea. Le caut pe Morwen, Doamna din Dor-16 min, şi pe Nienor, copila ei. Le-am găsit casa pustie şi jefuită. Ce-mi poţi spune?

— Nimic, a zis Aerin, cuprinsă de o teamă cumplita, căci Brodda n-o scăpa din ochi. Nimic mai mult decât că a plecat.

— Nu cred, a zis Turin.

Atunci Brodda s-a repezit de după masă, roşu de furie aghesmuită.

— De-ajuns! a strigat el. N-am să îngădui ca vorbele soţiei mele să fie tăgăduite de-un cerşetor care vorbeşte graiul slugilor. Nimeni n-a auzit de vreo Doamnă din Dor-lomin. Cât despre Morwen, era una din neamul ăla de sclavi, şi-a fugit aşa cum fug sclavii: fă şi tu la fel, repejor, dacă nu vrei s-ajungi în ştreang.

Turin a sărit la Brodda, şi-a tras din teacă sabia neagra, l-a prins pe Brodda de pâr şi i-a smucit capul pe spate.

— Nimeni să nu se clintească, a spus el, altfel unde-i stau picioarele acolo o să-i stea şi capul! Doamnă Aerin, îţi mai cer încă o dată iertare dacă mi-a putut trece prin minte că necioplitul ăsta s-a purtat vreodată cu tine altfel decât râu. Acum spune-mi, şi nu-mi ascunde nimic! Oare nu-s eu Turin, Seniorul din Dor-lomin? Vrei să-ţi poruncesc?

— Porunceşte-mi, a răspuns ea.

— Cine a prădat casa lui Morwen?

— Brodda.

— Când a fugit Morwen, şi-ncotro?

— Au trecut un an şi trei luni de-atunci, a zis Aerin. Stăpânul Brodda şi alţi câţiva venetici de la Răsărit, care

se află aici, au asuprit-o fără milă. De multă vreme fusese rugată să plece în Regatul Ascuns; în cele din urmă a plecat. Căci meleagurile până acolo fuseseră ferite o vreme de rău, se zice că mulţumită vitejiei Sabiei Negre din ţara aceea de la miazăzi; dar acum s-a sfârşit. S-a dus să-şi caute fiul care o aştepta acolo. Dar dacă tu eşti acela, atunci mă tem că totul e anapoda.

Turin a izbucnit într-un râs amar.

— Anapoda? Anapoda? a strigat el. Că bine zici: la fel de sucit ca şi Morgoth!

Şi dintr-odată l-a cuprins o furie neagră; ochii i s-au limpezit şi ultimele fire ale vrăjii lui Glaurung, ce-l ţinuseră legat, s-au slobozit, iar Turin a priceput minciunile cu care fusese îmbrobodit.

— Am fost oare momit să vin încoace ca să-mi găsesc o moarte ruşinoasă, tocmai eu care puteam măcar să mor vitejeşte în faţa Porţilor fortăreţei Nargothrond?

Şi din noaptea ce înconjura casa i s-a năzărit că aude strigătele lui Finduilas.

— N-o să pier eu primul aici! a strigat Turin.

L-a înşfăcat pe Brodda şi, cu forţa ce i-o dădeau suferinţa sa cumplită şi mânia, l-a ridicat în văzduh şi l-a scuturat ca pe un câine.

— Morwen din neamul sclavilor, aşa ai zis? Pui de venetic, banditule, sclav al sclavilor!

L-a azvârlit pe Brodda cu capul înainte, de-a latul mesei, chiar în faţa unui Răsăritean care se ridicase să-l atace pe Turin.

În cădere, Brodda şi-a frânt gâtul; iar Turin s-a repezit după servitorii lui şi a mai răpus trei care, prinşi fără arme, se făcuseră mici de frică. S-a iscat zarvă mare în sală. Răsăritenii care se aflau acolo l-ar fi înfruntat pe Turin, dar se mai găseau acolo mulţi alţii, dintre vechii locuitori ai Dor-lominului: vreme îndelungată fuseseră

slugi supuse, dar acum şi-au părăsit locurile, strigând răzvrătiţi. Curând, în sală s-a încins lupta, şi cu toate că răzvrătiţii nu aveau la ei decât cuţite de carne şi alte asemenea unelte pe care apucaseră să pună mâna ca să se apere de pumnale şi săbii, mulţi au pierit curând şi dintr-o tabără şi din cealaltă, înainte ca Turin să sară între ei şi să-i căsăpească pe ultimii Răsăriteni rămaşi în sală.

Istovit, Turin s-a rezemat de un pilastru; focul furiei sale se transformase în cenuşă. Dar bătrânul Sador s-a târât până la el şi i-a cuprins genunchii. Era rănit de moarte.

— De trei ori câte şapte ani, dacă nu şi mai mult, au trecut, lungă mi-a fost aşteptarea pentru această clipă, a spus el. Dar acum te du, stăpâne, te du! Te du şi nu te mai întoarce, decât dacă aduci armie cu tine. Or să ridice întreaga ţară împotriva ta. Mulţi au scăpat de-aici cu fuga. Te du, altfel aici vei sfârşi. Cu bine!

Atât a mai apucat să spună, apoi a alunecat pe podea şi şi-a dat sufletul.

— Adevărul vorbelor de pe urmă, a zis Aerin. Ai aflat ce-ai vrut să ştii. Acum dispari repede! Dar mai întâi du-te la Morwen, să-i

aduci mângâiere, altfel nu-ţi voi ierta niciodată prăpădul pe care l-ai făcut aici. O fi fost viaţa mea rea, dar, din pricina nestăpânirii tale, zilele mele sunt de-acum numărate. Veneticii s-or răzbuna pentru astă noapte pe toţi care am fost aici. Pripite îţi sunt faptele, fiu al lui Hurin, de parcă ai fi tot copilandrul pe care-l ştiam eu.

— Şi slabă eşti de inimă, Aerin, fiică a lui Indor, aşa cum erai şi pe vremea când îţi spuneam mătuşă şi când te speria până şi un câine burzuluit. Ar fi trebuit să trăieşti într-o lume mai blândă. Dar vino cu mine! Te voi duce la Morwen.

— Zăpada acoperă pământul, îmi trece de cap de adâncă ce e, a răspuns ea. Aş pieri în sălbăticie cu tine, la fel de iute ca şi de mâinile sălbaticilor Răsăriteni. Nu poţi îndrepta ce-ai stricat. Te du! De rămâi, o să fie şi mai rău, şi-o vei îndurera şi mai mult pe Morwen, fără niciun rost. Te du, din suflet te rog!

Turin a făcut o plecăciune adâncă în faţa ei, s-a răsucit pe călcâie şi a părăsit sala lui Brodda; în urma lui au pornit de îndată toţi răsculaţii care se mai simţeau în putere. Au fugit în munţi, căci unii dintre ei cunoşteau bine potecile din pustie, şi au binecuvântat zăpada ce cădea şi le acoperea urmele. Astfel, cu toate că vânarea lor a început destul de curând după aceea, oameni şi câini şi nechezături de cai umplând locurile şi văzduhul, fugarii au reuşit să scape în munţii de la miazăzi. Uitându-se mai apoi în urmă, au zărit o lumină roşie în depărtare, în ţara pe care o părăsiseră.

— Au dat foc la casă, a zis Turin. De ce oare au făcut asta?

— Au dat foc? Nu, stăpâne: ea trebuie să fi fost, a răspuns un fugar, pe nume Asgon. Mulţi războinici nu ştiu să citească ce zace în spatele răbdării şi tăcerii. Ea ne-a făcut mult bine, plătind scump pentru aceasta. Inima nu-i era câtuşi de puţin slabă, iar răbdarea are şi ea un sfârşit în cele din urmă.

Câţiva dintre cei mai voinici, care puteau îndura iarna, au rămas cu Turin şi l-au dus, pe cărări doar de ei ştiute, la un adăpost în munţi, o peşteră a proscrişilor şi a fugarilor; de aceea se găseau acolo şi provizii din belşug. Au aşteptat în peşteră până s-a potolit ninsoarea, după care i-au dat lui Turin merinde şi l-au dus la o trecătoare aproape neumblată, ce ducea spre miazăzi, în Valea

Sirionului, unde zăpada nu ajunsese. Pe drumul de coborâre şi-au luat rămas-bun unii de la alţii.

— Rămâi cu bine, Senior al Dor-lominului, a zis Asgon. Dar să nu ne dai uitării. De-acum vom fi vânaţi fără răgaz; iar neamul oamenilor-lupi va fi şi mai sângeros, din pricina venirii tale. Aşa că du-te şi nu te mai înturna, fără doar dacă vii cu armie, să ne eliberezi. Cu bine!

Sosirea lui Turin în Brethil

Iar Turin a coborât spre Sirion, cu mintea chinuită de gânduri. I se părea lui că, dacă înainte avusese de ales între două rele, acum erau trei, la cele vechi adăugându-se şi poporul său asuprit care-l chema şi căruia el nu făcuse altceva decât să-i sporească suferinţa. O singură mângâiere avea Turin: nu se mai îndoia că Morwen şi Nienor ajunseseră de mult în Donath, iar drumul le fusese ferit de primejdii numai mulţumită vitejiei Sabiei Negre din Nargothrond. În sinea lui îşi spunea: „Unde în alt loc mai bun le-aş fi putut adăposti, dacă aş fi ajuns mai din vreme? De s-o frânge şi Brâul lui Melian, atunci totul se va sfârşi. Mai bine aşa cum s-au brodit acum lucrurile; căci prin furia şi pripeala mea nu fac decât să aduc înnegurare oriunde m-aş afla. Să le ţină Melian la ea! Ci eu le voi lăsa în pace, ferite de umbră, măcar o vreme”.

Dar prea târziu s-a pornit Turin s-o caute pe Finduilas, răscolind codrii de la poalele munţilor Ered Wethrin, sălbăticit şi pândar asemenea unei fiare; toate drumurile le-a cercetat, care duceau spre miazănoapte, la Trecătoarea Sirion. Prea târziu. Urmele fuseseră spălate de ploi şi zăpadă. Dar aşa s-a făcut că, luând-o de-a lungul râului Teiglin la vale, Turin s-a întâlnit cu câţiva dintre oamenii Poporului lui Haleth, din Codrul Brethil. Războiul îi secerase, împuţinându-le rândurile, iar cei rămaşi, o mână de suflete, trăiau neştiuţi de nimeni la adăpostul unei palisade, pe Amon Obel, în inima codrului. Ephel Brandir se numea acel loc; căci Brandir, fiul lui Handir, era acum căpetenia lor, după ce tatăl lui pierise răpus. Brandir nu era un om potrivit pentru războaie, din pricină că era

olog de un picior pe care şi-l frânsese în copilărie, într-o împrejurare nefericită; avea şi o fire tare blândă, iubind mai degrabă lemnul şi nu fierul, şi ştiinţa despre tot ceea ce creştea sub pământ, mai curând decât despre orice altceva.

Dar unii dintre pădurenii aceştia încă îi vânau pe orei la hotarele ţinutului lor; aşa s-a făcut că atunci când Turin a ajuns în acele locuri, a auzit zvon de încleştare. A grăbit pasul, s-a furişat cu băgare de seamă printre copaci şi a văzut o ceată mică de oameni, înconjurată de orei. Oamenii se apărau cu disperare, stând cu spatele la un pâlc de copaci care creşteau stingheri, în mijlocul unei poieni; dar orcii erau mulţi la număr, încât bieţii pădureni nu prea aveau cum să scape dacă nu-i ajuta cineva. Pitit în desiş, fără să-l vadă careva, Turin s-a apucat să facă o hărmălaie cumplită, cu bufnituri de picioare şi trosnet de crengi rupte, ca apoi să strige în gura mare, de-ai fi zis că se afla în fruntea unei adevărate armii.

— Aha! Aici mi-erau! Veniţi după mine! La atac, ucideţi tot ce puteţi!

Auzindu-l, mulţi dintre orei s-au uitat peste umăr, cuprinşi de spaimă; dintr-un salt, Turin a fost în poiană, făcând semn cu mâna ca pentru a-i îndemna şi pe ceilalţi din urmă, iar tăişurile Sabiei Gurthang au scăpărat asemenea unei flăcări în mâna lui. Prea bine cunoşteau orcii lama aceea, încât, înainte ca Turin să ajungă în mijlocul lor, ei sau şi împrăştiat şi au rupt-o la fugă. Pădurenii i s-au alăturat şi împreună i-au vânat pe orei, împingându-i în râu: puţini au izbutit să iasă pe malul celălalt.

În cele din urmă, oamenii s-au oprit pe mal şi Dorlas, căpetenia pădurenilor, a spus:

— Iute eşti la vânătoare, jupâne; dar ciracii nu se grăbesc să te urmeze.

— Altfel stă treaba, i-a răspuns Turin: alergăm cu toţii ca şi când am fi unul singur şi cu niciun chip nu ne despărţim.

Oamenii din Brethil au început să râdă.

— Păi, unul singur de-alde tine face cât o armie întreagă. îţi suntem datori mii de mulţumiri. Dar cine eşti tu, şi ce faci aici?

— Îmi fac treaba pe care o ştiu face, adică să răpun orei, a zis Turin. Şi sălăşluiesc acolo unde am treabă. Sunt Sălbaticul din Păduri.

— Atunci vino de sălăşluieşte cu noi, au zis ei. Căci noi în păduri ne avem sălaşurile şi ne trebuie oameni pricepuţi. Vei fi primit cu braţele deschise!

Turin le-a aruncat o privire ciudată şi a zis:

— Să mai fi rămas suflete pe lumea asta, care să nu se teamă că voi pogorî umbra peste uşile lor? Prieteni, mai am o misie dureroasă de îndeplinit: s-o caut pe Finduilas, fiica lui Orodreth din Nargothrond, sau măcar să aflu ce s-a ales de ea. Vai şi-amar! Multe săptămâni au trecut de când a fost luată din Nargothrond, dar tot trebuie să mă duc şi s-o caut.

Oamenii l-au privit cu milă, iar Dorlas a spus:

— Nu o mai căuta. Căci o oaste de orei a venit dinspre Nargothrond spre Trecerea peste Teiglin: aflasem despre ea cu mult înainte, din pricină că înaintau foarte încet, ducând cu ei mulţi prizonieri. Atunci ne-am gândit să dăm şi noi micul nostru atac în război, astfel că i-am înconjurat pe orei din toate părţile, cu toţi arcaşii pe care izbutisem să-i strângem, nădăjduind să-i putem elibera pe prizonieri. Dar, vai! de cum au fost atacaţi, orcii aceia ticăloşi i-au ucis pe captivi, întâi pe femei, iar pe fiica lui Orodreth au pironit-o de-un copac, cu o suliţă.

Turin a rămas ca trăsnit.

— De unde ştiţi că ea era? a întrebat el.

— Pentru că mi-a vorbit, înainte să moară, a răspuns Dorlas. Era limpede că privirea ei căuta pe cineva pe care-l aştepta şi mi-a zis aşa: „Mormegil. Spuneţi-i lui Mormegil că Finduilas este aici”. Altceva n-a mai spus. Acelea fiind ultimele ei cuvinte, am înmormântat-o acolo unde a murit. Zace într-un gorgan, lângă Teiglin. Să fi trecut o lună de-atunci.

— Duceţi-mă acolo, le-a cerut Turin; şi ei l-au dus la o colină în apropiere de Trecerea peste Teiglin. S-a întins Turin pe pământ şi o întunecime l-a cuprins, încât oamenii l-au crezut mort. Dorlas s-a

aplecat asupra lui, l-a privit cu băgare de seamă, apoi s-a întors către oamenii săi şi a spus:

— Prea târziu! Mare păcat. Aici zace însuşi Mormegil, marele căpitan din Nargothrond. După sabie ar fi trebuit să-l recunoaştem, aşa cum au făcut orcii.

Căci Sabiei Negre de la Miazăzi i se dusese faima în lung şi-n lat, până şi în inima codrului.

L-au ridicat cu veneraţie şi l-au purtat până la Ephel Brandir; iar Brandir a ieşit în întâmpinarea lor şi s-a minunat de nâsâlia pe care-l duceau. Dar când a dat la o parte acoperământul de pe trup, s-a uitat la chipul lui Turin, fiul lui Hurin; şi o umbră întunecată i-a cuprins inima.

— Vai, oameni cruzi ai lui Haleth! a strigat el. De ce aţi împiedicat moartea să-l ia pe omul ăsta? V-aţi chinuit să aduceţi pân-aici ultimul blestem al neamului nostru.

Dar pădurenii i-au zis:

— Nicidecum, acesta este Mormegil din Nargothrond[21], un mare casap de orei, şi de mult folos ne va fi dacă va trăi. Şi chiar de n-ar fi aşa, cum am putea lăsa leşul unui om lovit de durere să zacă de izbelişte?

— Cu adevărat n-aţi putea, a consimţit Brandir. Soarta a vrut să fie altfel.

Şi l-a luat pe Turin în casa lui şi l-a îngrijit.

Dar când Turin a izbutit într-un târziu să alunge întunecimea, venise primăvara; s-a trezit şi a văzut soarele luminând mugurii verzi. Şi dintr-odată s-a redeşteptat în el curajul Casei lui Hador, şi s-a ridicat Turin în capul oaselor, spunând în sinea lui: „Toate faptele mele şi zilele de odinioară mi-au fost întunecate şi pline de ticăloşie. Iată că a venit o zi nouă. Aici mă voi statornici în pace şi mă voi lepăda şi de nume, şi de neam; şi voi lăsa în urmă umbra, sau măcar voi încerca să n-o arunc peste cei pe care-i iubesc”.

Astfel că şi-a luat un nume nou, zicându-şi Turambar, care în graiul Elfilor Nobili însemna Stăpânul Destinului; şi a trăit el printre pădureni, fiind iubit de ei, iar el i-a rugat să-i dea uitării numele de odinioară şi să-l socotească drept unul dintre ei, născut

În Brethil. Numai că schimbându-şi numele n-a însemnat şi că îşi schimbase năravul pe de-a-ntregul, ori că uitase de vechile lui păsuri împotriva servitorilor lui Morgoth; când şi când pornea la vânătoare de orei, însoţit de câţiva care gândeau asemenea lui, cu toate că treaba asta nu-i plăcea defel lui Brandir. Căci el dorea să păzească obştea mai curând tăinuind-o şi fără zarvă.

— Mormegil nu mai este, spunea el, dar teamă mi-e ca semeţia lui Turambar să nu stârnească mânia duşmanilor împotriva codrului Brethil!

Aşa că Turambar şi-a pus sabia neagră deoparte şi nu a mai luat-o cu sine la luptă, mânuind de-acum numai arcul şi săgeata. Pe orei însă nu-i lăsa nicicum să se apropie de Trecerea peste Teiglin ori de măgura în care zăcea Finduilas. Haudh-en-Elleth a fost numită acea măgură, Gorganul Fecioarei Elfe, şi curând orcii s-au învăţat să se teamă de acel loc şi să-l ocolească. Dar Dorlas i-a spus lui Turambar:

— Ţi-ai lepădat numele, tu însă tot Sabia Neagră ai rămas; oare nu-i adevărat ce se zvoneşte, cum că Sabia Neagră era fiul lui Hurin din Dor-lomin, senior al Casei lui Hador?

Turambar i-a răspuns:

— Aşa am auzit şi eu. Dar nu o spune şi altora, te rog mult, ca pe un prieten ce-mi eşti.

Călătoria lui Morwen şi a lui Nienor în Nargothrond

După trecerea Iernii Crunte, în Donath au sosit noi veşti despre Nargothrond. Le aduseseră câţiva care scăpaseră din atacul asupra fortăreţei şi reuşiseră să supravieţuiască iernii în sălbăticie, iar acum veniseră să caute adăpost la Thingol şi străjerii de la hotare îi aduseseră în faţa Regelui. Unii spuneau că toţi duşmanii se retrăseseră la miazănoapte, alţii că Glaurung încă mai sălăşluia în sălile lui Felagund; mai erau cei care ziceau că Mormegil fusese răpus; câţiva vorbeau cum că Mormegil fusese vrăjit de Dragon şi rămăsese în fortăreaţă, preschimbat în stană. Dar cu toţii spuneau

că în Nargothrond se ştiuse tot timpul că Sabia Neagră nu era altcineva decât Turin, fiul lui Hurin din Dor-lomin.

Auzind aceasta, Morwen şi Nienor au fost cuprinse de o spaimă şi o durere cumplite. Şi a spus Morwen:

— Îndoiala asta este lucrarea lui Morgoth! Oare nu ne e dat să aflăm adevărul şi astfel să ştim la ce ne putem aştepta mai rău?

Chiar şi Thingol dorea să afle mai multe despre soarta fortăreţei Nargothrond şi se gândea să trimită într-acolo câteva iscoade, numai că el credea că Turin fusese ucis, ori, dacă nu murise, nimeni nu l-ar mai fi putut salva; şi nu voia cu niciun chip să trăiască ceasul în care Morwen ar fi aflat crudul adevăr dincolo de orice îndoială. Astfel că i-a spus:

— Treaba asta e tare primejdioasă, Doamnă din Dor-lomin, trebuie să cumpănim. Îndoiala poate într-adevăr fi lucrarea lui Morgoth, vrând să ne facă să ne pripim.

Dar Morwen, pradă deznădejdii, i-a strigat:

— Pripeală, domnul meu! Dacă fiul meu rătăceşte flămând prin codri, dacă zace în lanţuri undeva, dacă leşul lui a rămas neînmormântat, atunci crede-mă că mă voi pripi. N-aş irosi nicio clipă ca să mă duc să-l caut.

— Doamnă din Dor-lomin, a zis Thingol, fiul lui Hurin nu şi-ar dori aşa ceva. El s-ar gândi că aici eşti mai la adăpost decât în oricare alt meleag de pe acest pământ, aici, în grija lui Melian. De dragul lui Hurin şi al lui Turin, nu te voi lăsa să rătăceşti cine ştie pe unde în vremurile astea pline de primejdii.

— Pe Turin nu l-ai împiedicat să dea piept cu primejdia, dar pe mine vrei să mă ţii departe de el, a ţipat Morwen. În grija lui Melian! Da, o prizonieră a Brâului. Multă vreme am pregetat până să păşesc înăuntrul Brâului, iar acum mă căiesc.

— Doamnă din Dor-lomin, i-a zis Thingol, dacă astfel ţi-e vorba, atunci să ştii: Brâul este deschis. Liberă ai venit aici, libera vei sta – ori vei pleca.

Melian, care tăcuse în tot acest timp, i-a spus:

— Nu te duce, Morwen. Adevărat ai spus: îndoiala aceasta de la Morgoth vine. Dacă pleci, pleci pentru că aşa vrea el.

— Teama de Morgoth nu mă va opri să urmez chemarea neamului meu, a răspuns Morwen. Dar dacă te temi pentru viaţa mea, atunci, domnul meu, dă-mi pe câţiva dintre slujitorii domniei tale să mă însoţească.

— Ţie nu-ţi spun ce să faci, i-a răspuns Thingol. Alor mei însă le spun. Îi voi trimite atunci când cred eu de cuviinţă.

Morwen n-a mai spus nimic; izbucnind în plâns, a

plecat din faţa Regelui. Thingol îşi simţea inima grea, căci i se părea că Morwen îşi pierduse minţile, şi a întrebat-o pe Melian dacă puterile ei n-o puteau împiedica să plece.

— Ca să împiedic răul să intre, pot să fac multe, a răspuns ea. Dar nu şi împotriva celor care vor să iasă. Asta numai ţie îţi stă în puteri. Dacă e să fie ţinută aici, trebuie s-o ţii cu forţa. Doar aşa o vei face să se răzgândească.

Morwen s-a dus la Nienor şi i-a spus:

— Rămâi cu bine, fiică a lui Hurin. Eu plec să-mi caut fiul, ori măcar să aflu ce i s-a întâmplat cu adevărat; aici toţi se codesc să facă ceva, şi-or să se codească până va fi prea târziu. Tu aşteaptă-mă, nădăjduiesc să mă întorc curând.

Cuprinsă de teamă şi deznădejde, Nienor a încercat s-o oprească, dar Morwen n-a mai scos un cuvânt, ci s-a întors în camera ei; iar când a venit dimineaţa, a încălecat şi dusă a fost.

Thingol dăduse poruncă să nu stea nimeni în calea lui Morwen. Dar de cum a plecat, regele i-a chemat la sine pe cei mai voinici şi mai pricepuţi dintre străjeri, iar pe Mablung l-a numit căpetenia lor.

— Plecaţi acum fără zăbavă, le-a zis el, dar să nu ştie că o urmăriţi. Iar când o ajunge în pustie, de-o fi s-o ameninţe ceva, arătaţi-vă; dacă nu se întoarce cu voi, păziţi-o cum puteţi mai bine. Însă pe câţiva dintre voi îi voi ruga s-o ia înainte cât pot ei de repede, să afle tot ce se poate afla.

Aşa s-a întâmplat că Thingol a trimis mai mulţi străjeri decât avusese de gând, iar printre ei se aflau şi zece Cavaleri care duceau de dârlogi alţi câţiva cai. Au pornit pe urmele lui Morwen care a apucat-o spre miazăzi, străbătând ţinutul Region, şi astfel a ajuns la

malul râului Sirion, mai sus de Heleşteiele Amurgului; acolo s-a oprit ea, căci Sirionul era lat şi

vijelios, şi Morwen nu ştia pe unde s-o apuce. Străjerii au fost nevoiţi să se arate; iar Morwen le-a spus:

— Thingol vrea să mă oprească din drum? Ori poate abia acum îmi trimite ajutorul pe care nu voise să mi-l dea?

— Şi una, şi alta, a răspuns Mablung. Nu vrei să te întorci?

— Nu!

— Înseamnă că va trebui să te ajut, cu toate că o fac împotriva inimii. Aici Sirionul e lat şi adânc, nu poate fi trecut înot nici de noi, nici de cai.

— Atunci duceţi-mă dincolo, pe unde trec elfii, i-a zis Morwen, altfel voi încerca să-l trec înot.

Şi Mablung a dus-o la Heleşteiele Amurgului. Pe acel mal răsăritean, în micile estuare şi în desişul de stuf, elfii ţineau ascunse şi bine păzite bărci, pentru ca solii care-i aduceau lui Thingol veşti despre rubedeniile sale din Nargothrond22 să poată trece dintr-o parte în cealaltă. Acum au aşteptat să treacă noaptea luminată de stele şi abia în ceţurile albicioase dinaintea zorilor au traversat râul. Iar la vremea când soarele apăruse roşu de după Munţii Albaştri şi vântul dimineţii sufla cu putere, împrăştiind ceaţa, străjerii au urcat malul apusean, lăsând în urmă Brâul lui Melian. Elfi înalţi din Donath erau străjerii aceştia, cu veşminte cenuşii şi cu mantii peste cămăşile de zale. De pe ponton, Morwen îi privea cum trec în tăcere pe lângă ea, şi dintr-odată a scos un ţipăt.

— Acela de unde a apărut? a întrebat ea, arătând spre coada companiei. De trei ori zece eraţi când aţi venit la mine. Iar acum urcaţi ţărmul de trei ori câte zece şi încă unul!

Atunci s-au întors şi ceilalţi şi cu adevărat au văzut că soarele lumina un cap auriu: căci Nienor era nou-venitul; din pricina vântului, gluga îi căzuse de pe cap. Astfel au descoperit că ea se luase după străjeri şi li se alăturase în întuneric, înainte să înceapă traversarea râului. Străjerii s-

au înspăimântat, dar mai speriată era Morwen.

— Du-te înapoi, i-a strigat ea. Întoarce-te! îţi poruncesc.

Dar Nienor i-a răspuns:

— Dacă soaţa lui Hurin poate să plece împotriva tuturor sfaturilor, pentru că o cheamă glasul sângelui, la fel poate şi fiica lui Hurin. Mi-ai dat numele de Bocirea, numai că nu voiesc a jeli de una singură după tată, după frate şi după mamă. Voi sunteţi tot ce am şi vă iubesc mai presus de orice. Şi dacă tu nu te temi, nici eu nu mă tem.

Şi cu adevărat, pe chipul ei nu se citea nici urmă de teamă. Nienor părea înaltă şi puternică; semăna cu cei din casa lui Hador, înalţi la stat, iar cu veşmintele acelea elfeşti pe care le purta, nu se deosebea de străjeri, fiind doar cu puţin mai scundă decât cel mai înalt dintre ei.

— Şi-acum, ce-ai de gând să faci? a întrebat-o Morwen.

— Să merg încotro vei merge şi tu. Ai de ales. Fie mă duci înapoi şi mă dai în siguranţă în grija lui Melian; căci nu e înţelept să nu-i asculţi sfatul. Fie, dacă tu vei apuca-o pe drumul primejdiei, vei şti că te urmez pe acelaşi drum.

Adevărul e că Nienor venise până aici în nădejdea că, de teamă pentru viaţa fiicei ei şi din dragoste pentru ea, Morwen se va întoarce; iar Morwen nu ştia cum să se împartă.

— Una e să nu dai ascultare unui sfat, a răspuns Morwen. Cu totul alta să nu te supui poruncii pe care ţi-o dă mama ta. Du-te înapoi!

— Nu, s-a împotrivit Nienor. De mult nu mai sunt copil. Am şi eu vrerea mea şi o minte care judecă singură, cu toate că până acum nu a judecat altminteri decât a ta. Merg cu tine. Mai curând în Donath, ca semn de cinstire pentru cei care-l cârmuiesc; dar de nu voieşti astfel, atunci spre apus. Şi dacă tot vorbim despre cine să meargă mai

departe, mai degrabă eu ar trebui să fiu aceea, fiind în deplinătatea puterilor mele.

Privindu-şi fiica, Morwen a văzut, în ochii ei cenuşii, încăpăţânarea lui Hurin; mai că i-ar fi dat ascultare, dar nu-şi putea înfrânge mândria – ar fi părut, în ciuda vorbelor meşteşugite, că se lasă dusă înapoi de Nienor, ca o femeie bătrână care-a dat în mintea copiilor.

— Îmi voi urma drumul, aşa cum am plănuit, i-a răspuns ea. Dacă vrei să vii, vino, dar fără consimţământul meu.

— Aşa să fie, a zis Nienor.

Atunci Mablung le-a spus străjerilor:

— E limpede acum că nu din lipsă de curaj, ci de prevedere, aduce poporul lui Hurin nenorociri asupra altora! Aşa s-a întâmplat şi cu Turin; dar nu şi cu strămoşii lui. Cei de-acum sunt toţi cu minţile rătăcite, unul mai rău ca celălalt, şi asta nu-mi place defel. Mai tare mă tem de-această misie ce ne-a dat-o Regele, decât de a-l vâna pe Lup. Ce-i de făcut?

Dar Morwen, care urcase şi ea pe ţărm şi se apropiase de ei, a auzit ultimele cuvinte.

— Faceţi aşa cum v-a rugat regele, le-a spus ea. Căutaţi să aflaţi veşti despre Nargothrond şi despre Turin. Pentru asta am venit cu toţii până aici.

— Ehei, mai e drum lung de străbătut, şi presărat de primejdii, i-a zis Mablung. Dacă e să mergeţi mai departe, trebuie să urcaţi în şei şi să călăriţi alături de ceilalţi călăreţi, fără să vă depărtaţi niciun pas de ei.

Se luminase bine de ziuă când au pornit mai departe şi au ieşit, fără să se grăbească şi cu ochii-n patru, din ţinutul trestiilor şi al sălciilor pitice, ajungând la poalele pădurilor cenuşii care acopereau mare parte din câmpia de la miazăzi de Nargothrond. Cât a fost ziua de lungă au

mers tot spre apus, fără să vadă în jur altceva decât pustiiciune şi fără să audă vreun zgomot; meleagul era tăcut, parcă sub stăpânirea unei spaime mari, aşa i s-a părut lui Mablung. Pe acelaşi drum apucase şi Beren, cu mulţi ani înainte, apoi pădurile se umpluseră de ochii ascunşi ai vânătorilor; dar acum toţi cei care sălăşluiseră de-a lungul râului Narog plecaseră, şi nu se vedea niciun semn că orcii s-ar fi încumetat atât de departe spre miazăzi. În acea noapte şi-au aşezat tabăra în pădurea cenuşie, fără să aprindă vreun foc, nici măcar cât de-o torţă.

Următoarele două zile şi-au continuat călătoria; în seara celei de-a treia zile de când traversaseră Sirionul, au ajuns în partea cealaltă a câmpiei, de unde nu mai era mult până la ţărmul răsăritean al Narogului. Dintr-odată, pe Mablung l-a cuprins o asemenea tulburare, încât a rugat-o pe Morwen să nu meargă mai departe. Dar ea a râs şi a spus:

— Din cât mi se pare, în curând vei scăpa de noi şi-atunci o să poţi răsufla uşurat. Dar până atunci va trebui să ne mai rabzi puţin. Aproape am ajuns, n-o să mă întorc tocmai acum doar pentru că mi-e teamă.

— Sunteţi nebune de legat şi nesăbuite amândouă, i-a strigat Mablung. Mai mult ne împiedicaţi decât ne ajutaţi să aflăm veşti. Ascultaţi-mă bine ce vă spun! Am fost rugat să nu stăm cu voi cu de-a sila; dar am fost rugat şi să vă apăr, cum oi putea mai bine. În trecătoarea asta nu pot face decât un singur lucru, să vă păzesc. Mâine vă voi duce la Amon Ethir, Dealul Iscoadelor, care nu e departe de-aici; acolo veţi rămâne sub strajă şi nu vă veţi mai clinti din loc atâta vreme cât sunt eu căpetenie aici.

Amon Ethir era un gorgan mare cât un deal, care, cu multă vreme în urmă, la porunca lui Felagund fusese ridicat cu trudă pe câmpia din faţa Porţilor fortăreţei sale,

la o leghe spre răsărit de Narog. De atunci, crescuseră copaci pe el, golaş rămăsese numai creştetul de unde se putea vedea în toate părţile. Se zăreau drumurile care duceau la marele pod al Nargothrondului şi plaiurile împrejmuitoare. La acest deal au ajuns ei târziu dimineaţa, şi l-au urcat dinspre răsărit. Apoi, privind de-acolo de sus spre Platoul Faroth, cafeniu şi golaş dincolo de râu23, Mablung a văzut cu ochii lui de elf terasele fortăreţei Nargothrond, pe abruptul malului apusean; ca o gaură mică şi neagră în zid se desluşeau Porţile lui Felagund. Dar Mablung nu izbutea să prindă niciun zvon şi nu zărea nici urmă de duşman ori de Dragon, în afară de semnele de foc din jurul Porţilor, pe care le pricinuise Dragonul când prădase fortăreaţa. Totul zăcea în nemişcare sub un soare palid.

După cum spusese că o să facă, Mablung le-a poruncit celor zece Cavaleri să le ţină pe Morwen şi pe Nienor în vârful dealului, şi nu care cumva să se clintească de acolo până nu se întorcea el, decât dacă se ivea vreo primejdie cumplită; şi dacă totuşi se ivea, atunci Cavalerii trebuiau să le înconjoare pe mamă şi fiică şi să fugă, cât puteau ei de repede, spre răsărit, spre Donath, trimiţând pe unul dintre ei înainte, ca să dea de veste şi să ceară ajutor.

Apoi Mablung i-a luat cu sine pe ceilalţi tovarăşi de drum şi împreună au coborât dealul; când au ajuns în câmpia apuseană, unde

copacii erau rari, s-au împrăştiat şi, cu îndrăzneală dar şi cu fereală, fiecare a apucat-o pe alt drum, îndreptându-se spre malul râului Narog. Mablung însuşi a luat-o pe drumul din mijloc, ce ducea spre pod, şi astfel a ajuns la capătul lui de pe malul cestălalt, şi l-a găsit dărâmat; jos, în albia adâncă, râul curgea vijelios, umflat

de ploile căzute departe la miazănoapte, înspumat şi vuind printre pietrele prăvălite.

Dar Glaurung se afla acolo, zăcând în umbra marelui coridor ce ducea de la Porţile sfărâmate până în inima fortăreţei; prinsese de mult de veste de venirea iscoadelor, cu toate că puţini ochi din Pământul de Mijloc le-ar fi zărit. Dar căutătura ochilor lui ticăloşi era mai ageră decât cea a vulturilor, întrecând-o chiar şi pe cea departe-văzătoare a elfilor; ştia şi că unii rămăseseră în urmă, sus, pe creştetul pleşuv al dealului Amon Ethir.

Astfel, pe când Mablung se strecura printre bolovani, cercând să treacă râul dezlănţuit pe pietrele podului năruit, numai ce iese Glaurung, scuipând foc, şi se târâşte jos în râu. Dintr-odată s-a auzit un sfârâit cumplit şi din ape s-au înălţat vălătuci de neguri; Mablung şi ceilalţi străjeri care pândeau în apropiere s-au pomenit învăluiţi într-un abur orbitor şi-ntr-o miasmă greţoasă; cei mai mulţi au rupt-o la fugă, mai curând nimerind decât găsind drumul înapoi spre Dealul Iscoadelor. Dar în timp ce Glaurung trecea râul Narog, Mablung s-a tras deoparte şi s-a ascuns sub o stâncă, rămânând pitit acolo; căci socotea că misia lui încă nu se încheiase. Acum ştia dincolo de orice îndoială că Glaurung sălăşluia în Nargothrond, dar încă nu aflase nimic despre soarta fiului lui Hurin; inima lui vitează îi dădea ghes să traverseze râul de cum dispărea Glaurung şi să cerceteze sălile lui Felagund. îşi spunea că făcuse tot ce-i stătea lui în puteri să le apere pe Morwen şi Nienor; fără doar şi poate că străjerii vor fi prins de veste că Glaurung se apropia, iar Cavalerii vor fi pornit în galop înapoi spre Donath.

Aşa s-a făcut că Glaurung a trecut pe lângă Mablung – o formă urieşească înconjurată de aburi; înainta cu repeziciune, căci o fi fost el un Vierme mare, dar era şi sprinten. Mablung a trecut la rândul său Narogul, pe malul celălalt, nu fără să-şi primejduiască viaţa; de sus de pe

Amon Ethir, străjile l-au văzut pe Dragon ieşind.

şi s-au înspăimântat. N-au mai stat o clipă pe gânduri, ci le-au rugat pe Morwen şi pe Nienor să încalece şi s-au pregătit să fugă spre răsărit, aşa cum le spusese căpetenia lor. Dar chiar când lăsaseră în urmă clina dealului şi porniseră în galop pe câmpie, un vânt râu a împins asupra lor aburii şi o miasmă pe care niciun cal n-a putut-o îndura. Orbiţi de negură şi înnebuniţi de groaza ce le-o stârnise duhoarea Dragonului, caii n-au mai fost de stăpânit, încât au rupt-o la fugă care-ncotro; străjerii n-au mai ştiut unii de alţii, ci se izbeau de copaci sau orbecăiau zadarnic în căutarea tovarăşilor lor. Nechezaturile cailor şi strigătele călăreţilor au ajuns la urechile lui Glaurung şi tare i-a plăcut ce auzea.

Unul dintre elfii călăreţi, care-ncerca să-şi strunească armăsarul în ceaţă, a văzut-o pe Doamna Morwen trecând pe lângă el, un duh cenuşiu pe un cal înnebunit; în clipa următoare a dispărut, strigând Nienor, şi de atunci dusă a fost.

Când groaza aceea oarbă a pus stăpânire pe călăreţi, calul lui Nienor, care gonea sălbatic, s-a împiedicat, aruncând-o pe fată din şa. A căzut în iarba moale, aşa că nu s-a rănit, dar, ridicându-se în picioare, a văzut că rămăsese singură: pierdută în ceaţă, fără cal şi fără străjeri. Nu s-a înspăimântat câtuşi de puţin, ci a cumpănit ce era mai bine de făcut: n-avea niciun rost, şi-a zis ea, să se ia după un strigăt sau altul, căci, chiar dacă răsunau peste tot în jurul ei, strigătele păreau să devină tot mai slabe. Mai înţelept era să încerce să se întoarcă la deal: cu siguranţă că acolo avea să vină şi Mablung înainte de a se îndrepta spre Donath, măcar pentru a vedea dacă nu cumva rămăsese cineva în urmă.

Aşa că Nienor a pornit în direcţia în care simţea că se înalţă pământul sub picioarele ei şi, cu adevărat, în scurt

timp a ajuns la deal, apoi a luat-o încet pe poteca ce ducea dinspre latura răsăriteană spre vârf. Pe măsură ce urca, ceaţa se subţia, iar când a ajuns pe culme, soarele scălda creştetul golaş. Nienor a mai făcut câţiva paşi şi a privit spre apus. Şi chiar acolo, în faţa ei, se găsea capul cel mare al lui Glaurung care tocmai atunci se târâse până sus din partea cealaltă a dealului; înainte ca fata să se dumirească ce se

Întâmpla, ochii ei au privit în cumpliţii ochi ai Viermelui, plini de spiritul ticălos al lui Morgoth, stăpânul lui.

Nienor, care nu se pierdea cu firea cu una cu două, s-a împotrivit căutăturii din ochii lui Glaurung; dar dragonul a copleşit-o cu puterea lui.

— Ce cauţi aici? a întrebat-o el.

Fără voia ei, fata a răspuns:

— Îl caut pe unul numit Turin, care a sălăşluit aici o vreme. Dar poate că a pierit.

— Nu am de unde şti, a zis Glaurung. A fost lăsat aici să le apere pe femei şi pe nevolnici; dar când am venit eu, el i-a părăsit pe toţi şi a rupt-o la fugă. Un fanfaron şi-un fricos fără pereche, aşa-mi pare. De ce-l cauţi tocmai pe unul de teapa lui?

— Minţi, a zis Nienor. Copiii lui Hurin nu-s fricoşi, aşa să ştii. Nu ne temem de tine.

Glaurung a izbucnit într-un râs răutăcios: fiica lui Hurin se dăduse de gol.

— Înseamnă că sunteţi nebuni, şi tu, şi fratele tău, a zis el. Iar lăudăroşenia voastră se va pierde în pustiu. Căci eu sunt Glaurung!

Atunci el i-a înlănţuit privirea în privirea lui şi voinţa ei s-a risipit ca fumul. Lui Nienor i s-a părut că soarele păleşte şi că totul în jur devine nedesluşit; încet, o mare întunecime a pogorât peste ea şi în acea întunecime era

doar un gol uriaş; Nienor n-a mai ştiut nimic şi n-a mai auzit nimic şi nu şi-a mai amintit nimic.

Multă vreme a cercetat Mablung încăperile fortăreţei Nargothrond, înfruntând bezna şi duhoarea; dar nu a mai dat peste niciun suflet viu acolo: nimic nu se mişca printre oase, strigătele lui nu primeau niciun răspuns. În cele din urmă, copleşit de grozăvenia acelui loc şi temându-se ca un cumva Glaurung să se întoarcă, s-a îndreptat înapoi spre Porţi. Soarele cobora spre asfinţit; în spate, Faroth îşi arunca umbrele negre peste terase şi peste râul dezlănţuit din vale; dar în depărtare, sub Amon Ethir, ochii lui păreau să desluşească forma blestemată a Dragonului. Mai grea şi mai primejdioasă a fost acum traversarea Narogului pe malul celălalt, căci

pasul nu-i era doar grăbit, ci şi nesigur din pricina fricii; abia a apucat Mablung să pună piciorul pe malul răsăritean şi să se furişeze la adăpostul stâncii, că Glaurung şi ajunsese pe buza râpei. Doar că acum se mişca leneş şi parcă furişat; focurile din el mocneau; îşi irosise multă putere, iar acum nu dorea decât să se odihnească şi să doarmă în întuneric. Aşa că şi-a târât trupul prin apă şi apoi în sus, spre Porţi, ca un şarpe uriaş, cenuşiu ca cenuşa, mânjind pământul cu scursura lipicioasă a pântecelui său.

Dar înainte să dispară dincolo de Porţi, şi-a întors privirea spre răsărit, şi din el a răsunat hohotul de râs al lui Morgoth, abia auzit, dar cumplit, un ecou al răutăţii venit din îndepărtatele abisuri negre. Hohotului i-a urmat vocea sa, rece şi coborâtă:

— Te-ai pitit ca un şoarece sub mal, Mablung slăvitule! Prost te-ai priceput să îndeplineşti misiile ce ţi le-a dat Thingol. Grăbeşte-te să ajungi pe deal ca să vezi ce s-a ales din ceea ce ţi s-a dat în grijă.

Şi cu aceasta Glaurung s-a furişat în bârlogul lui,

soarele a asfinţit şi înserarea cenuşie a coborât rece peste pământ. Mablung însă a rupt-o la fugă spre Amon Ethir; iar când a început să urce poteca, stelele prinseseră să scapere la răsărit. În lumina lor a zărit el o siluetă întunecata, stând în picioare nemişcată, parcă cioplită în piatră. Astfel stătea Nienor, fără să audă ce-i spunea el şi fără să-i adreseze vreo vorbă. Dar când el a luat-o de mână, ea a tresărit şi s-a lăsat dusă de acolo; cât o el ţinea de mână, ea îl urma, când îi dădea drumul, ea se oprea locului.

Amărăciunea şi nedumerirea l-au copleşit pe Mablung; nu avea de ales – trebuia s-o ducă pe Nienor pe lungul drum răsăritean, fără ca nimeni dintre ai săi să-l însoţească ori să-l ajute. Parcă erau somnambuli, aşa mergeau amândoi, şi astfel au ajuns pe câmpia cufundată în noapte. Iar când a venit dimineaţa, Nienor s-a împiedicat şi a căzut şi acolo a rămas, nemişcată; iar Mablung s-a aşezat lângă ea, cuprins de disperare.

— Nu zadarnic m-am temut eu de misia asta, a murmurat el ca pentru sine. Dar din cât mi se pare, va fi şi ultima. Alături de nefericita asta de odraslă de om voi pieri şi eu în pustietate, iar numele îmi va ajunge de batjocură în Donath – de va ajunge până

acolo vreo veste despre soarta noastră. Fără doar şi poate că toţi ceilalţi au fost răpuşi, numai ea a fost cruţată, dar nu din milă.

Astfel au fost ei găsiţi de trei dintre străjerii care fugiseră de pe malul râului Narog când ieşise Glaurung din bârlogul lui; rătăciseră vreme îndelungată, dar după ce se risipise ceaţa se întorseseră pe deal, unde nu mai găsiseră pe nimeni, drept care nu le mai rămăsese decât să caute drumul înapoi spre casă. În sufletul lui Mablung s-a retrezit speranţa; au pornit cu toţii, apucând-o mai întâi spre miazănoapte, apoi spre răsărit, căci spre miazăzi nu

era niciun drum care să-i ducă până în Donath, iar de când căzuse fortăreaţa Nargothrond, nimeni nu mai putea folosi podul plutitor ca să pătrundă în Regatul Ascuns, ci numai ca să iasă.

Tare încet înaintau, ca şi când ar fi dus cu ei un copil sleit de puteri. Dar pe măsură ce se depărtau de Nargothrond şi se apropiau de Donath, Nienor îşi recăpăta puterile – mergea ore întregi, ascultătoare, dusă de mână. Numai că ochii ei larg deschişi nu vedeau nimic, urechile ei nu auzeau niciun cuvânt, buzele ei nu rosteau nicio vorbă.

După multe zile de mers, au ajuns într-un târziu la hotarul apusean al Donathului, undeva la miazăzi de Teiglin; se gândiseră să treacă de împrejurimile micului regat al lui Thingol dincolo de Sirion şi astfel să ajungă la podul păzit, aflat în apropiere de locul de vărsare a râului Esgalduin. Acolo s-au oprit o vreme; au întins-o pe Nienor pe un pat de iarbă, iar ea a închis ochii, lucru pe care nu-l făcuse până atunci; părea că se cufundase în somn. Elfii s-au aşezat şi ei să se odihnească; erau atât de osteniţi, încât au uitat să pună o strajă. Deodată, au fost atacaţi de o ceată de vânători orei, una din multele care cutreierau în cele vremuri hotarele şi îndrăzneau chiar să se apropie de împrejurimile Donathului. În toiul încăierării care a urmat, Nienor a sărit brusc în picioare din culcuşul ei de iarbă, ca unul trezit din somn de o alarmă în miez de noapte, şi cu un strigăt s-a repezit în pădure. Zărind-o, orcii s-au luat după ea; iar elfii după orei. Dar cu Nienor se petrecuse la fel de neaşteptat o schimbare, căci acum era mai iute de picior decât toţi, fugind ca o căprioară printre copaci, cu părul fluturându-i în vânt, atât de repede gonea. Mablung şi tovarăşii săi i-au ajuns pe orei şi i-au răpus până la

ultimul, după care au pornit din nou pe urmele lui Nienor. Dar pe Nienor parcă o înghiţise pământul; n-au

mai dat de ea, nici măcar de vreo urmă a ei, cu toate că au căutat-o zile întregi.

Până la urmă, Mablung a trebuit să se întoarcă în Donath, gârbovit de amărăciune şi ruşine.

— Stăpâne, alege-ţi o alta căpetenie pentru vânători, i-a spus el Regelui. Eu m-am făcut de râs.

Dar Melian i-a spus:

— Nu ai dreptate, Mablung. Ai făcut tot ce ţi-a stat în puteri, niciun alt slujitor al Regelui n-ar fi izbutit mai mult. Din nefericire, ai fost nevoit să înfrunţi o putere mult prea mare pentru tine: prea mare pentru toţi cei care sălăşluiesc în Pământul de Mijloc.

— Te-am trimis să afli veşti, şi ai aflat, a zis şi Thingol. Nu este vina ta că aceia pentru care veştile aveau cea mai mare însemnătate nu le mai pot auzi. Cu adevărat dureros este acest sfârşit pentru neamul lui Hurin, dar nu tu eşti cel vinovat.

Ca şi când n-ar fi fost de ajuns că Nienor se pierduse în sălbăticie, cu minţile rătăcite, Morwen dispăruse şi ea. Nici atunci şi nici mai târziu, despre soarta ei nu s-a mai aflat nimic sigur în Donath ori în Dor-lomin. Dar Mablung nu-şi găsea liniştea, astfel că, însoţit de câţiva din tovarăşii săi, a plecat în sălbăticie, şi timp de trei ani a bătut hotarele în lung şi-n lat, de la Ered Wethrin până la gurile Sirionului, căutând urme sau veşti despre cele care se pierduseră.

Nienor în Brethil

Cât despre Nienor, ea a fugit şi a tot fugit prin pădure, auzind în spate strigătele următorilor; în timp ce fugea, şi-a sfâşiat veşmintele, unul câte unul, până când a rămas goală; o zi întreagă a fugit, ca o sălbăticiune vânată care-şi dă duhul de oboseală, dar nu îndrăzneşte să se oprească să-şi tragă sufletul. Dintr-odată, la apusul soarelui, nebunia a părăsit-o pe Nienor. S-a oprit preţ de o clipă, buimacă parcă, apoi, cuprinsă de o sfârşeală soră cu

moartea, s-a prăbuşit ca răpusă într-un desiş de ferigi. Şi-acolo, printre ferigile bătrâne şi

lăstarele fragede ale primăverii, a rămas ea adâncită într-un somn greu, fără să mai ştie de nimic.

S-a trezit a doua zi dimineaţă, bucuroasă de lumina din jur, asemenea unei fiinţe care deschide pentru prima oară ochii asupra lumii; totul în jurul ei i se părea necunoscut şi ciudat, nu ştia numele lucrurilor pe care le vedea. Căci în urma ei nu era altceva decât o întunecime goală, prin care nu răzbătea nicio amintire despre ceea ce cunoscuse vreodată, niciun ecou al vreunui cuvânt. Nu-şi amintea decât de umbra fricii, din care pricină era mereu cu ochii la pândă, căuta tot timpul locuri unde să se ascundă: se căţăra în copaci, se furişa în tufărişuri, la fel de iute ca o veveriţă sau o vulpe, ori de câte ori auzea vreun zgomot sau o înspăimânta vreo umbră; şi din ascunziş pândea multă vreme printre frunze, înainte să iasă la lumină.

Astfel şi-a continuat ea drumul, tot înainte, până ce a ajuns la râul Teiglin, unde şi-a stâmpărat setea; dar hrană nu găsea şi nu ştia nici cum să şi-o găsească; foamea o chinuia, la fel şi frigul. Şi cum copacii de pe malul celălalt păreau mai deşi, mai umbroşi (aşa şi erau, aflându-se la poalele codrului Brethil), ea a trecut râul într-acolo şi a ajuns la un dâmb verde, unde s-a lăsat să cadă, sfârşită de puteri: i se părea că întunecimea aceea o ajungea din urmă şi soarele însuşi se înnegura.

În fapt, o furtună cumplită se apropia dinspre miazăzi, grea de fulgere şi ploaie groasă; Nienor a rămas pe dâmbul acela, chincindu-se de groază de câte ori bubuia tunetul, iar ploaia îi biciuia goliciunea.

Întâmplarea a făcut ca, tocmai la acel ceas, nişte pădureni din Brethil să se întoarcă de la vânătoare de orei,

traversând în grabă Trecerea peste Teiglin şi îndreptându-se spre un adăpost aflat în apropiere; un trăsnet a luminat dintr-odată cerul, învăluind Haudh-en-Elleth într-o flamă albă. Turambar, care se afla în fruntea cetei, s-a dat înapoi cutremurat şi şi-a acoperit ochii; i se năzărise că văzuse duhul unei fecioare răpuse, zăcând pe mormântul lui Finduilas.

Dar unul dintre oameni s-a repezit spre gorgan şi l-a strigat pe Turambar:

— Aici, stăpâne! O femeie tânără zace aici, e încă în viaţă!

Turambar s-a apropiat şi a luat-o în braţe; apa şiroia din părul ei; fata a închis ochii, un fior a părut s-o scuture, apoi a rămas nemişcată. Mirat de goliciunea ei, Turambar a învelit-o în mantia lui şi a dus-o la adăpostul din pădure al vânătorilor. Acolo au făcut focul şi au acoperit-o pe fată cu pături, iar ea a deschis ochii şi i-a privit; când l-a văzut pe Turambar, faţa i s-a luminat; a întins o mână spre el, căci i se părea că în sfârşit găsise ceva ce căutase în întunecime, şi s-a simţit cuprinsă de o mare linişte. Turambar i-a luat mâna într-ale sale, a zâmbit şi i-a spus:

— Ei bine, domniţă, n-ai vrea acum să ne spui care ţi-e numele, din ce neam te tragi şi ce nenorocire s-a abătut asupra ta?

Ea a clătinat din cap şi nu a spus nimic, ci a început să plângă; aşa că n-au mai iscodit-o, ci au lăsat-o să mănânce hulpav tot ceea ce i-au pus dinainte. După ce a isprăvit de mâncat, fata a oftat şi l-a luat din nou pe Turambar de mână, iar el i-a spus:

— Cu noi n-ai de ce te teme. Odihneşte-te în noaptea asta, iar mâine te vom duce la sălaşurile noastre, sus, în pădure. Dar am vrea să-ţi aflăm numele şi neamul din care te tragi, ca să-i putem găsi pe-ai tăi şi să le dăm de ştire despre tine.

Nici de data asta n-a răspuns, ci s-a pornit pe plâns.

— Nu te necăji! i-a zis Turambar. O fi prea tristă povestea ca să ne-o spui acum. Până una-alta, îţi dau eu un nume, îţi voi spune Nfniel, Fecioara Lacrimilor.

Auzind numele acesta, ea şi-a ridicat privirile, a clătinat din cap, dar a spus: Nfniel. Era primul cuvânt pe care îl rostea după întunecime, şi de atunci aşa s-a numit ea printre pădureni.

A doua zi dimineaţă, au dus-o pe Nfniel spre Ephel Brandir, pe drumul care urca abrupt, spre Amon Obel, până ce au ajuns la un loc unde trebuiau să traverseze apele vijelioase ale pârâului Celebros. Un pod de lemn fusese construit acolo, sub el pârâul trecea peste un prag de stâncă, mâncat de ape, şi cădea pe multe trepte înspumate, într-o copaie de piatră, aflată departe jos; văzduhul era plin de stropi, de-ai fi zis că ploua tot timpul. În capul cascadei se întindea o pajişte verde, înconjurată de mesteceni, dar de partea cealaltă a podului se deschidea o privelişte largă spre ravinele Teiglinului, la vreo două

mile depărtare. Acolo aerul era răcoros, tocmai bun ca drumeţii să se oprească vara pentru a se odihni şi a bea din apa rece. Dimrost, Scara Ploioasă, astfel se numea cascada, dar din ziua aceea avea să fie numită Nen Ginth, Apa Tremurătoare; pentru că Turambar şi oamenii săi s-au oprit acolo, dar Nfniel, de cum a ajuns, s-a înfiorat dintr-odată şi a început să tremure; iar ei nu au putut nici s-o încălzească şi nici s-o liniştească.24 Astfel că au luat-o repede din loc; şi încă înainte de a ajunge la Ephel Brandir, Nfniel aiura, cuprinsă de fierbinţială.

Multă vreme a zăcut ea bolnavă; Brandir şi-a folosit toată ştiinţa sa ca s-o tămăduiască, iar soaţele pădurenilor au stat de veghe la căpătâiul ei zi şi noapte. Dar numai când se aşeza Turambar lângă ea, fata îşi găsea liniştea ori

dormea fără să mai geamă; cât a durat fierbinţiala, cu toate că adesea era tulburată, fata n-a murmurat o vorbă în niciuna din limbile oamenilor ori ale elfilor. Iar după ce s-a întremat încetul cu încetul şi a prins din nou să umble şi să mănânce, femeile din Brethil au trebuit s-o înveţe ca pe un copil să cuvinte, vorbă de vorbă. Dar Nfniel deprindea iute graiul, tare-i plăcea, ca şi când redescoperea comori mari şi mici pe care le crezuse pierdute; iar când, în sfârşit, învăţase destul cât să poată vorbi cu prietenii ei, ea întreba:

— Care e numele lucrului ăstuia? Căci l-am rătăcit în întunecimea mea.

Începând ea să umble iarăşi pe afară, se ducea acasă la Brandir; voia să afle numele tuturor vietăţilor, iar el le ştia pe cele mai multe; şi se preumblau împreună prin grădini şi poieni.

Astfel a ajuns Brandir să prindă drag de ea; după ce s-a întremat deplin, Nfniel îi dădea braţul ca el să se sprijine în şontâcăiala lui, şi-l numea fratele ei. Însă inima şi-o dăruise lui Turambar, şi numai când îl vedea pe el venind, zâmbea şi ea, iar numai când vorbea el vesel izbucnea şi ea în râs.

Într-una din serile toamnei aceleia aurite, şedeau ei împreună, iar soarele scălda în lumină coasta dealului şi casele din Ephel Brandir, şi peste tot era o linişte adâncă. Atunci Nfniel i-a zis lui Turambar:

— Am întrebat de numele tuturor lucrurilor, numai de numele tău n-am întrebat. Cum ţi se spune ţie?

— Turambar, a răspuns el.

Ea a tăcut, parcă ascultând un ecou; apoi a spus:

— Şi ce înseamnă asta, ori este doar numele tău?

— Înseamnă Stăpânul Umbrei întunecate. Pentru că, Nfniel, şi eu am avut parte de întunecime, în care am pierdut lucruri dragi mie; dar acum socotesc că am trecut

peste asta.

— Şi ai fugit şi tu de întunecimea ta, până ce-ai ajuns în pădurile astea frumoase? a întrebat ea. Şi când ai scăpat de ea, Turambar?

— Aşa e, a răspuns el, am fugit timp de mulţi ani. Şi am scăpat când ai scăpat şi tu. Era întuneric atunci cânt ai apărut tu, Nfniel, dar de atunci a fost numai lumină. Şi e ca şi când ceea ce am căutat îndelung şi în van în sfârşit a ajuns la mine.

Iar când s-a îndreptat spre casa lui, în înserare, Turambar şi-a spus în sinea lui: „Haudh-en-Elleth! Din gorganul verde a apărut ea. E acesta un semn, oare cum să-l citesc?”

Anul acela auriu s-a stins încet-încet într-o iarnă blândă, după care a venit un alt an luminos. În Brethil domnea pacea, pădurenii stăteau liniştiţi la gospodăriile lor, nu hălăduiau pe alte meleaguri, cât despre veşti din ţinuturile învecinate, nu primeau. La acea vreme, în miazăzi orcii se aflau sub puterea întunecată a lui Glaurung, ori erau trimişi să iscodească hotarele Donathului; ocolind Trecerea peste Teiglin, se îndreptau spre apus, departe de râu.

Tămăduită pe deplin, Nfniel se făcuse frumoasă şi prinsese din nou puteri; Turambar n-a mai stat pe gânduri, ci a cerut-o de soţie. Tare s-a bucurat Nfniel, dar când Brandir a auzit această veste, numai s-a încrâncenat.

— Nu te pripi! i-a spus el lui Nfniel. Nu mi-o lua în nume de rău dacă te sfătuiesc să mai aştepţi.

— Nimic din ce faci tu nu-i făcut cu gând rău, i-a răspuns ea. Atunci de ce mă sfătuieşti astfel, înţeleptul meu frate?

— Frate înţelept? s-a mirat el. Frate neputincios, mai degrabă, neiubit şi fără vino-ncoace. N-aş şti să-ţi spun de

ce. Dar asupra omului ăstuia adastă o umbră de care mă tem.

— O umbră a fost, a zis Nfniel, aşa mi-a spus el. Dar a scăpat de ea, cum am scăpat şi eu. Oare nu merită el iubirea? Chiar dacă acum stă la casa lui, în linişte şi pace, n-a fost el oare cel mai mare căpitan din faţa căruia fugeau toţi duşmanii noştri?

— Cine ţi-a spus asta?

— Dorlas. N-a spus adevărul?

— Ba da, a zis Brandir, fără să-i placă ce-a auzit, deoarece Dorlas era căpetenia celor care doreau să pornească război împotriva orcilor. Totuşi, căuta pricini s-o oprească pe Nfniel să se mărite, astfel că i-a spus: Adevărul, dar nu pe de-a-ntregul; căci el a fost Căpitanul din Nargothrond, iar înainte de asta a venit de la Miazăzi şi a fost (din cât se zice) fiul lui Hurin din Dor-lomin, din Casa războinică a lui Hador. Văzând înnegurarea ce se aşternuse peste chipul fetei, dar neînţelegându-i tâlcul, Brandir a adăugat: Aşa e, Nfniel, că bine gândeşti: mai devreme sau mai târziu unul ca el va pleca din nou la război, poate departe de meleagul ăsta. Şi de-o fi să se întâmple astfel, cum vei îndura singurătatea? Fii cu băgare de seamă, căci presimt că, dacă Turambar se va duce din nou la bătălie, nu el va izbândi, ci Umbră.

— Greu îmi va veni să îndur, a răspuns ea, dar nu-mi va fi mai uşor nemăritată, decât măritată. Iar o nevastă poate că mai curând îl va înfrâna şi va ţine Umbra la depărtare.

Cu toate acestea, vorbele lui Brandir au tulburat-o, astfel că l-a rugat pe Turambar să mai aibă răbdare. S-a mirat Turambar şi s-a mâhnit; apoi a aflat de la Nfniel că Brandir o sfătuise să aştepte, şi nu i-a plăcut defel.

Şi a venit şi următoarea primăvară şi atunci i-a spus lui Nfniel:

— Timpul trece. Am aşteptat până acum, nu vreau să

mai aştept. Fă aşa cum te îndeamnă inima, prea dragă Nfniel, dar ascultă-mă bine: am de ales între a mă întoarce la război, în sălbăticie, şi a mă însura cu tine şi a nu mai merge niciodată la luptă – decât pentru a te apăra pe tine, de-o fi să se abată vreun râu asupra casei noastre.

S-a bucurat din nou Nfniel de vorbele astea şi a primit pe data, iar la mijlocul verii au făcut nunta; ospăţ mare au pregătit pădurenii şi le-au dăruit o casă frumoasă pe care o construiseră anume pentru ei, sus pe Amon Obel. Acolo au trăit ei fericiţi; numai Brandir era tulburat, umbra ce i se lăsase peste inimă se adâncise şi mai mult.

Venirea lui Glaurung

Puterea şi răutatea lui Glaurung sporeau; creatura se îngroşa la trup, îi strângea pe orei în jurul său şi cârmuia ca un rege dragon, şi întregul ţinut care fusese odată regatul Nargothrond se afla sub stăpânirea lui. Dar înainte să se sfârşească anul, al treilea de când Turambar trăia printre pădureni, Glaurung a pornit atacul împotriva meleagului lor în care, de o vreme încoace, domniseră liniştea şi pacea; şi asta pentru că şi Glaurung, şi stăpânul său ştiau prea bine că în Brethil încă sălăşluia o obşte de oameni liberi, singurii care mai rămăseseră din cele Trei Case ce se împotriviseră puterii de la Miazănoapte, şi acest lucru nu puteau ei răbda, căci gândul lui Morgoth era acela de a supune întregul Beleriand şi de a-i scotoci fiece cotlon, pentru ca nimeni să nu rămână în viaţă fără a-i fi lui sclav. Astfel că, dacă Glaurung a ghicit unde se ascundea Turin, sau dacă (aşa cum spun unii) la acea vreme Turin scăpase de ochiul Râului care-l urmărea, are prea puţină însemnătate. Căci, în cele din urmă, sfaturile lui Brandir trebuiau să se dovedească zadarnice, iar Turambar nu avea de ales decât fie să stea fără să facă nimic, până când va fi fost descoperit şi va fi fost vânat ca un şobolan, fie să plece la luptă şi astfel să se arate

duşmanului.
Dar când în Ephel Brandir au ajuns primele veşti despre venirea orcilor, Turambar nu s-a dus să lupte, ci a ascultat de rugile lui Nfniel, care îi spunea:
— Gospodăriile noastre încă nu sunt atacate, şi tu aşa mi-ai spus. Se mai zice că orcii nu-s mulţi. Iar Dorlas mi-a spus că, înainte să fi venit tu, asemenea atacuri se întâmplau adesea, dar pădurenii le ţineau piept.

Numai că de data asta pădurenii au fost înfrânţi, pentru că orcii ăştia erau de-un soi tare rău, fioroşi, vicleni; şi veniseră cu gândul limpede de-a invada Codrul Brethil, nu doar de a-i da ocol pe la margini, cum făceau alte daţi, minaţi de treburile lor sau când vânau în cete mari. Acum Dorlas şi oamenii săi au fost puşi pe fugă şi au pierdut mulţi dintr-ai lor, iar orcii au trecut râul Teiglin şi au pătruns adânc în codru. Dorlas a venit la Turambar, i-a arătat rănile cu care se alesese şi i-a spus:
— Vezi, stăpâne, acum chiar că suntem la restrişte mare, iar pacea a fost doar o amăgire, întocmai aşa cum am presimţit eu. Ne-ai zis odată să te socotim unul de-ai noştri, şi nu un străin? Primejdia asta nu te ameninţă şi pe tine? Căci gospodăriile noastre nu vor rămâne nedescoperite, dacă orcii vor mai înainta pe meleagul nostru.
Aşa că Turambar s-a ridicat, şi-a luat din nou sabia, pe Gurthang, şi a plecat la bătălie; şi aflând pădurenii despre aceasta, au prins curaj şi s-au strâns în jurul lui, până au alcătuit o armie de multe sute. Şi au pornit vânătoarea în codru şi i-au răpus pe toţi orcii care se furişaseră acolo, spânzurându-i de copaci, lângă Trecerea peste Teiglin. Şi când o nouă oştire i-a atacat, ei au împresurat-o, iar când orcii s-au trezit înconjuraţi de atâţia pădureni şi s-au pomenit faţă în faţă cu Sabia Neagră care

se întorsese, au ieşit din ascunzători şi atunci au fost măcelăriţi unul după altul. După care pădurenii au înălţat ruguri mari pe care au ars mormanele de leşuri ale soldaţilor lui Morgoth; fumul răzbunării lor s-a înălţat negru spre înaltul cerului, iar vântul l-a purtat spre apus. Câţiva dintre orei tot au scăpat şi s-au întors în Nargothrond, ducând aceste veşti.

S-a înfuriat peste poate Glaurung auzind veştile; dar o vreme nu s-a clintit din loc, ci a stat şi a cugetat la cele auzite. Astfel a trecut iarna, în pace, şi oamenii spuneau:

— Măreaţă este Sabia Neagră din Brethil, căci toţi duşmanii noştri au fost răpuşi.

Nfniel era mulţumită, îi plăcea că Turambar al ei era atât de vestit; numai el stătea adâncit în gânduri, şi-n sinea lui îşi spunea: „Zarurile au fost aruncate. Acum urmează încercarea, în care fie îmi dovedesc renumele, fie dau greş cu totul. Nu voi mai fugi. Voi

fi Turambar şi prin propria mea voinţă şi vitejie îmi voi învinge soarta – ori voi cădea. Fie că ajung pe scut, fie sub scut, pe Glaurung tot îl voi răpune”.

Fără să-şi poată alunga neliniştea, Turambar a trimis drept iscoade pe câţiva oameni dintre cei mai curajoşi, căci, cu toate că nimeni nu vorbise despre acest lucru, el poruncea în dreapta şi-n stânga după cum socotea că-i mai bine, ca şi când el ar fi fost stăpân în Brethil, şi nimeni nu-i mai da ascultare lui Brandir.

Primăvara a venit plină de speranţă, oamenii munceau şi cântau. Dar în acea primăvară Nfniel a rămas grea; chipul îi era palid şi tras, iar fericirea îi dispăruse. Curând au început să se audă zvonuri ciudate, aduse de oamenii care trecuseră dincolo de Teiglin, cum că în depărtări se vedeau focuri în pădurile de pe câmpia dinspre Nargothrond, şi pădurenii se-ntrebau ce semn putea fi acesta.

N-a trecut mult şi alte veşti au ajuns la urechile lor: anume că focurile se întindeau spre miazănoapte, iar cel care le stârnea era însuşi Glaurung. Căci el părăsise fortăreaţa Nargothrond şi iarăşi bântuia meleagurile cu treburi numai de el ştiute. Cei mai nesocotiţi şi mai încrezători dintre oameni spuneau:

— Oastea lui a fost distrusă, şi-acum i-a venit mintea la cap şi se-ntoarce de unde a venit.

Iar alţii ziceau:

— Să nădăjduim că va trece de noi şi ne va lăsa în pace.

Dar Turambar nu nutrea asemenea speranţe, el ştia că Glaurung venea să-l caute pe el. Astfel că, deşi îşi ferea gândurile de Nfniel, cumpănea zi şi noapte ce să facă şi cum să dreagă; iar primăvara a trecut şi a venit vara.

Într-o bună zi, doi oameni s-au întors în Ephel Brandir aproape morţi de spaimă, căci îl văzuseră cu ochii lor pe Viermele cel Mare. Şi i-au spus lui Turambar:

— Stăpâne, nu-ncape nicio îndoială că se apropie de Teiglin, nu ne ocoleşte. L-am văzut întins în mijlocul unui pârjol mare, copacii fumegau peste tot în jurul lui. Duhoarea ce iese din trupul lui este greu de îndurat. Şi brazda ticăloasă pe care-a târşit-o atâtea leghe

lungi de la Nargothrond ni s-a părut că nu se abate nici măcar de-un pas, ci ţinteşte drept spre noi. Ce-i de făcut?

— Prea puţin, a răspuns Turambar, dar chiar şi la puţinul acesta am cumpănit. Veştile pe care mi le-aţi dat mai curând mă umplu de speranţă, decât de teamă; dacă el cu adevărat înaintează drept, aşa cum spuneţi voi, şi nu se abate, atunci m-am şi gândit la ceva demn de cei cu inima vitează.

Oamenii au rămas pe gânduri, căci mai mult n-a vrut să le spună; cu toate acestea, văzându-l că nu se pierde cu

firea, parcă au prins şi ei mai mult curaj.[25]

Astfel arăta albia Teiglinului: râul cobora din Ered Wethrin, la fel de tumultuos ca şi Narog, dar la început între maluri joase, până după Trecere, strângându-şi puterea din apele altor râuri, ca să poată sfredeli pe la poalele podişului pe care se întindea codrul Brethil. După care curgea prin defileuri adânci, ai căror pereţi înalţi erau ca nişte ziduri de stâncă; la picioarele lor însă, albia era sugrumată, încât apele curgeau vijelioase şi urlând. O strâmtoare din aceasta, nu cea mai adâncă, dar cea mai îngustă, se afla acum tocmai în calea lui Glaurung, la miazănoapte de locul unde Celebros se vărsa în Teiglin. Astfel că Turambar a trimis trei bărbaţi viteji să urmărească de pe buza strâmtorii toate mişcările Dragonului; el însuşi avea să se îndrepte spre Nen Ginth, cascada cea înaltă; acolo veştile puteau să ajungă la el iute, iar el putea să vadă până departe.

Dar înainte de a porni, i-a strâns pe pădurenii din Ephel Brandir şi le-a vorbit, spunându-le:

— Oameni din Brethil, o primejdie de moarte s-a abătut asupra noastră, căreia numai o vitejie fără seamăn îi poate ţine piept. Câţi suntem la număr are prea puţină însemnătate; ci arma noastră trebuie să fie viclenia, şi să avem nădejde în noroc. Dacă am porni împotriva Dragonului cu toate forţele noastre, ca şi când am înfrunta o oştire de orei, n-am face decât să ne aruncăm cu toţii în braţele morţii, lăsându-ne soaţele şi rubedeniile fără apărare. Aşa că eu vă spun să rămâneţi aici şi să vă pregătiţi să fugiţi. Căci de-o fi să vină Glaurung, atunci va trebui să părăsiţi acest loc şi să vă

risipiţi care unde vede cu ochii; astfel unii dintre voi vor izbuti să scape cu viaţă. N-am nicio îndoială că, de va putea, el va veni la fortăreaţa şi sălaşul nostru şi-l va face una cu pământul, răpunând tot ce mişcă; dar nu va rămâne

aici. În Nargothrond se află comoara lui, acolo sunt încăperile cele adânci în care zace şi-n care creşte el fără teamă.

Oamenii l-au ascultat abătuţi, cuprinşi de mare deznădejde, pentru că aveau încredere în Turambar şi se aşteptaseră să audă de la el vorbe dătătoare de mai multă speranţă. Dar el le-a mai spus:

— Ăsta e răul cel mai mare care se poate întâmpla. Dar dacă planul meu se dovedeşte bun şi norocul e de partea mea, nu se va ajunge aici. Căci eu unul nu cred că Dragonul e de neînvins, cu toate că puterea şi răutatea lui sporesc odată cu trecerea anilor. îl cunosc într-o oarecare măsură. Puterea i se trage mai curând din spiritul ticălos ce sălăşluieşte în el, decât din forţa trupului, oricât de mare i-ar fi acesta. O să vă zic o poveste pe care şi eu am auzit-o de la cei care au luptat în anul bătăliei Nimaeth, când eu şi cei mai mulţi care mă ascultaţi acum eram copii. Pe acea câmpie, gnomii i-au ţinut piept şi Azaghâl din Belegost l-a străpuns atât de adânc, încât dragonul a fugit înapoi în Angband. Dar aici am un ghimpe mult mai ascuţit şi mai lung decât pumnalul lui Azaghâl.

Turambar a scos sabia Gurthang din teacă şi a străpuns cu ea văzduhul de deasupra capului, iar celor care-l priveau li s-a părut că văd o limbă de foc ţâşnind din mâna lui Turambar, spre înaltul cerului. Şi atunci au strigat ei:

— Ghimpele Negru din Brethil!

— Ghimpele Negru din Brethil, a spus şi Turambar. Ar face bine să se teamă de el. Căci să ştiţi de la mine: astfel este ursita Dragonului ăstuia (şi, din cât se zice, a prăsilelor sale), încât, oricât de falnică i-ar fi platoşa de solzi cornoşi, mai tari ca fierul, sub ea pântecele tot de şarpe îi este. Prin urmare, oameni din Brethil, plec acum să caut, cum oi şti şi oi putea, pântecele lui Glaurung. Cine vrea să vină cu mine? Mi-s de ajuns câţiva cu braţ vânos şi

inimi viteze.

Atunci Dorlas a ieşit în faţă şi a spus:

— Merg cu tine, stăpâne; căci mai bine înaintez, decât să aştept să vină duşmanul la mine.

Ceilalţi însă nu s-au grăbit să răspundă chemării, prea mare fiindu-le spaima de Glaurung, iar povestea iscoadelor care-l zăriseră trecuse din gură în gură şi sporise în grozăvenie.

— Ascultaţi, oameni din Brethil, a strigat Dorlas, se vădeşte acum că toate sfaturile lui Brandir nu-s de niciun folos în faţa răului din vremea noastră. Nu avem cum scăpa ascunzându-ne. Oare niciunul dintre voi nu vrea să ia locul fiului lui Handir, pentru a nu face de râs Casa lui Haleth?

Vorbe de ocară erau acestea, îndreptate împotriva lui Brandir care cu adevărat şedea în jilţul mai-marelui sfatului, dar nimeni nu lua seamă la el, şi tare s-a încrâncenat inima sa auzindu-le; mai cu seamă că Turambar nu l-a mustrat pe Dorlas pentru ele. Unul dintre bărbaţi s-a ridicat totuşi în picioare, Hunthor era acesta, rubedenia lui Brandir, spunând:

— Râu faci, Dorlas, când batjocoreşti cu astfel de vorbe pe stăpânul tău, ale cărui mădulare din pricina sorţii nefericite nu pot să dea ascultare vrerii inimii sale. Fereşte-te ca nu cumva tu însuţi să te dovedeşti altfel decât ţi-e zisa! Şi cum poţi spune că sfaturile sale au fost în zadar, când niciodată nu le-am urmat? Tu însuţi, vasalul său juruit, le-ai nesocotit. Vă spun că Glaurung vine la noi acum, aşa cum s-a dus şi-n Nargothrond, din pricină că faptele noastre ne-au trădat – iar Brandir tocmai de asta s-a temut. Dar dacă năpasta s-a abătut asupra noastră, cu voia ta, fiu al lui Handir, mă voi duce în numele Casei lui Haleth.

— Trei mi-s de-ajuns! a spus Turambar. Pe voi doi vă

iau cu mine. Dar, stăpâne, eu unul nu te dispreţuiesc. Înţelege! Trebuie să ne grăbim, treaba ce-o avem de îndeplinit cere mădulare vânjoase. Socot că locul ţi-e alături de obştea ta. Eşti înţelept şi ştii să tâmăduieşti; mă tem că în puţină vreme va fi trebuinţă de înţelepciune şi putere de tămăduire.

Frumoase vorbe, dar care n-au făcut decât să-l amărască şi mai mult pe Brandir, care i-a spus lui Hunthor:

— Te du, atunci, însă fără învoirea mea. Căci asupra omului ăstuia adastă o umbră care te va duce spre rău.

Turambar nu mai avea vreme de pierdut, dar când s-a dus la Nfniel să-şi ia rămas bun, ea s-a agăţat de el, plângând îndurerată.

— Nu pleca, Turambar, ascultă-mi ruga! Nu te înfrunta cu umbra de care ai fugit! Nu, nu, mai bine fugi şi ia-mă cu tine, cât mai departe!

— Nfniel, draga mea dragă, a răspuns el, nu mai putem fugi, tu şi cu mine. Suntem împrejmuiţi în ţara asta. Şi chiar dacă aş pleca şi i-aş părăsi pe oamenii care ne-au primit în mijlocul lor cu prietenie, n-aş putea decât să te duc în sălbăticie, unde n-avem niciun adăpost şi unde ai pieri, tu şi pruncul nostru. O sută de leghe ne despart de orice meleag la care Umbra nu poate ajunge. Dar nu-ţi pierde cumpătul, Nfniel. Căci asta îţi spun: nici tu, nici eu nu vom fi răpuşi de Dragonul ăsta ori de vreun alt duşman de la Miazănoapte.

Nfniel s-a oprit din plâns şi n-a mai spus nimic, dar sărutul ei de despărţire a fost rece.

Apoi Turambar cu Dorlas şi Hunthor au pornit întins spre Nen Ginth şi, când au ajuns acolo, soarele cobora spre asfinţit şi umbrele se lungiseră; ultimele două iscoade îi aşteptau acolo.

— Aţi sosit tocmai la timp, stăpâne, au zis ei. Dragonul a venit, iar când am plecat noi el ajunsese la

malul Teiglinului, privea pe partea cealaltă a râului. Se mişcă numai noaptea, aşa că ne putem aştepta la un atac chiar mâine, înainte de ivirea zorilor.

Turambar a privit peste cascada Celebros şi a văzut soarele scăpătând şi suliţe negre de fum ridicându-se la malul râului.

— N-avem timp de pierdut, a spus el, însă veştile sunt bune. Mă temusem că o să mişune în dreapta şi-n stânga; dacă o apuca spre miazănoapte şi ajungea la Trecere şi de acolo la vechiul drum de la şes, n-ar mai fi fost nicio nădejde. Acum însă furia stârnită de trufie şi răutate îl împinge înainte. Dar chiar în timp ce spunea acestea, în gândul său cumpănea îndoit: „Te pomeneşti că o creatură atât de ticăloasă şi de haină se fereşte de Trecere, la fel ca orcii? Haudh-en-Elleth! Oare Finduilas încă adastă între mine şi destinul meu?”

S-a răsucit spre însoţitorii săi şi a spus:

— Iată ce avem de făcut. Trebuie să mai aşteptăm o vreme; pripeala poate fi la fel de rea acum ca şi zăbava. Când s-o lăsa întunericul, o să ne furişăm până jos la râu. Dar să fiţi cu mare băgare de seamă! Căci urechile lui Glaurung aud la fel de bine pe cât de bine îi văd ochii – iar ochii îi sunt ucigători. Dacă ajungem la râu fără să ne simtă, trebuie să coborâm în strungă, să trecem râul şi astfel ajungem la poteca pe care o va urma el când va porni.

— Dar cum poate el veni pe acolo? a întrebat Dorlas. O fi el sprinten, însă e un Dragon urieşesc, şi cum o putea să coboare o stâncă şi s-o urce pe cealaltă, când partea din faţă trebuie să urce înainte ca a din spate să fi apucat să coboare? Şi dacă o face totuşi, la ce ne slujeşte că ne aflăm în apele dezlănţuite de sub el?

— O fi aşa cum spui, a răspuns Turambar, şi dacă într-adevăr aşa va face, va fi vai şi-amar de noi. Dar eu trag

nădejde, din ceea ce ştim despre el şi după locul în care se află acum, că altele îi sunt gândurile. A ajuns la marginea strungii Cabed-en-Aras, pe care, după cum mi-aţi povestit voi, odată o căprioară a trecut-o dintr-un salt, fugind de vânătorii lui Haleth. E atât de mare acum Dragonul, încât gândesc că va căuta să se arunce pe malul celălalt. Asta este nădejdea noastră, şi-n ea trebuie să ne încredem.

Auzindu-l ce spune, Dorlas a simţit că-l părăseşte curajul, căci el cunoştea mai bine decât toţi întregul ţinut Brethil, şi cu adevărat Cabed-en-Aras era un loc cumplit. Pe malul răsăritean, o stâncă dreaptă, de vreo patruzeci de picioare înălţime, golaşă până aproape de buza unde creşteau copaci; pe partea cealaltă, malul era mai puţin prăpăstios şi mai puţin înalt, acoperit de copaci şi tufăriş care atârnau în rădăcini, dar jos în vale apa curgea vijelioasă printre bolovani, şi chiar dacă un bărbat curajos şi sigur pe picioarele sale putea să-l treacă în timpul zilei, era primejdios să se încumete pe acolo în timpul nopţii. Dar acesta era planul lui Turambar şi era zadarnic să i se împotrivească.

Astfel că au pornit la lăsarea întunericului, dar nu spre locul unde se afla Dragonul, ci mai întâi au apucat-o pe poteca ce ducea spre Trecere; apoi, înainte să ajungă acolo, au luat-o spre miazăzi.

pe o cărăruie care i-a dus până la marginea pădurilor ce umbreau Valea Teiglin.26 Şi pe măsură ce se apropiau de Cabed-en-Aras, pas cu pas, oprindu-se adesea ca să asculte, au simţit miros de arsură şi o duhoare care i-a îngreţoşat. Altfel, peste tot nemişcare de moarte, nimic nu se clintea în văzduh. Primele stele au licărit la Răsărit, în spatele lor, şi săgeţi palide de fum se înălţau drepte, neşovăitoare pe cerul apusean încă luminat.

După plecarea lui Turambar, Nfniel a rămas tăcută şi împietrită; dar Brandir a venit la ea şi i-a spus:

— Nfniel, nu te teme de pe-acum de ce-i mai rău. Oare nu te-am sfătuit să aştepţi?

— Ba da, a răspuns ea. Dar la ce mi-ar mai folosi acum? Căci dragostea nu trece şi nu îndură mai puţin dacă nu te măriţi.

— Ştiu asta, a zis Brandir. Dar nici nu te măriţi doar ca să fii măritată.

— De două luni sunt grea cu pruncul lui. Şi nu-mi pare că din pricina asta mi-e mai greu să îndur teama de a-l pierde. Nu înţeleg ce vrei să spui.

— Nici eu nu mă mai înţeleg. Ştiu doar că mi-e teamă.

— Halal mângâiere îmi aduci! a izbucnit ea. Brandir, prietene, ascultă-mă: fie că-s măritată sau nemăritată, fie că-s mamă sau fecioară, mi-e peste puteri să mai îndur teama. Stăpânul Destinului s-a dus să-şi înfrunte destinul ce i-a fost scris, departe de-aici, iar eu cum să stau şi s-aştept să primesc veşti, bune, rele, cum or fi? Poate chiar în noaptea asta se va întâlni cu Dragonul, iar eu cum să stau, sau să şed, aşteptând să treacă orele astea cumplite?

— Nu ştiu, a răspuns Brandir, dar, cum-necum, orele trebuie să treacă, şi pentru tine, şi pentru soaţele celora care s-au dus cu el.

— Ele n-au decât să facă ce le îndeamnă inimile lor! a strigat Nfniel. Eu însă trebuie să plec. Nu vreau ca multele leghe să mă despartă de primejdia în care se află stăpânul meu. Vreau să le ies veştilor în cale!

Vorbele lui Nfniel i-au sporit lui Brandir însutit teama, făcându-l să strige:

— Ba nu te las nici în ruptul capului să faci una ca asta. Căci astfel ai pune în primejdie tot planul nostru. Multele leghe ce vă despart îţi dau răgazul să scapi, de-o fi să fie cum e mai rău.

— De-o fi să fie cum e mai rău, eu nu vreau să scap, a

răspuns ea. Iar acum înţelepciunea ta e în zadar şi nici n-ai să-mi stai în cale.

S-a înfăţişat Nfniel în faţa oamenilor care încă mai erau strânşi în Ephel şi a strigat:

— Oameni din Brethil! Nu voi aştepta aici. Dacă stăpânul meu dă greş, atunci orice nădejde este o amăgire. Ţara şi pădurile voastre vor fi preschimbate în cenuşă şi nimeni, nimeni nu va scăpa. De ce, atunci, să mai zăbovim aici? Eu plec să aflu veştile şi soarta ce ne aşteaptă. Cei care gândesc la fel ca mine să mă însoţească!

Mulţi s-au arătat gata să plece împreună cu ea: soaţele lui Dorlas şi Hunthor, din pricină că aceia pe care-i iubeau erau duşi cu Turambar; altele, din milă faţă de Nfniel şi din dorinţa de a se împrieteni cu ea; şi-au mai fost şi alţii din cei atraşi de ceea ce se povestea despre Dragon, şi, mânaţi de vitejie ori nesăbuinţă (neştiind ei prea multe despre râu), gândeau că vor fi martori la fapte ciudate şi glorioase. Căci, în mintea lor, Sabia Neagră ajunsese atât de măreaţă, încât puţini îşi puteau închipui că Glaurung o va înfrânge. Aşa s-a făcut că în scurtă vreme şi în mare grabă s-au pornit la drum, o mulţime numeroasă, îndreptându-se spre o primejdie pe care nu o pricepeau; şi mergând aproape fără să se oprească, au ajuns în cele din urmă, la miez de noapte, frânţi de oboseală, la Nen Ginth; însă Turambar plecase, chiar dacă nu cu mult înaintea sosirii lor. Noaptea e un sfetnic cu mintea limpede, şi mulţi dintre ei s-au mirat de propria lor pripeală; iar când au auzit de la pândarii rămaşi acolo cât de aproape se afla Glaurung şi ce disperat era planul lui Turambar, au simţit cum îi părăseşte curajul şi n-au mai îndrăznit să meargă mai departe. Unii au privit cu ochi temători spre Cabed-en-Aras, dar nimic nu izbuteau să zărească şi nu auzeau altceva decât glasul rece al cascadei. Nfniel stătea de una singură, scuturată de un tremur cumplit.

După plecarea lui Nfniel şi a însoţitorilor ei, Brandir

le-a spus celor rămaşi:

— Priviţi cât sunt de dispreţuit şi cum mi se nesocotesc sfaturile! Fie ca Turambar să vă cârmuiască de-acum încolo, căci mi-a luat puterea ce-o aveam de drept. Eu unul mă lepăd şi de cârmuire, şi de obşte. Şi nimeni să nu mai vină la mine după sfaturi ori pentru tămăduire!

Zicând acestea, şi-a rupt toiagul şi în sinea lui şi-a spus: „De-acum nimic nu mi-a mai rămas, decât doar iubirea pentru Nfniel: prin urmare, unde se duce ea, din înţelepciune ori din nesăbuinţă, şi eu trebuie să mă duc. În ceasul acesta întunecat, nimic nu se întrevede; dar cine ştie de n-aş putea-o feri cât de cât de râu, dacă aş fi lângă ea”.

Astfel că şi-a încins la brâu o sabie scurtă, cum rareori făcuse înainte, şi-a luat toiagul şi a plecat din Ephel, cât de repede putea, cu mersul lui şchiopătat, apucând-o în urma celorlalţi pe lunga potecă ce ducea la hotarul apusean al codrului Brethil.

Moartea lui Glaurung

Într-un târziu, la ceasul când noaptea învăluise pământurile, Turambar şi însoţitorii săi au ajuns la Cabed-en-Aras, bucuroşi de vuietul asurzitor al cascadei; căci, cu toate că le dădea de veste despre primejdiile ce-i aşteptau în fundul văii, acoperea orice alt zgomot. Dorlas i-a dus puţin mai spre miazăzi, până într-un loc de unde, printr-un horn, au coborât până la poalele stâncii; dar acolo jos curajul l-a părăsit pe Dorlas, din pricina multelor stânci şi bolovanilor nenumăraţi îngrămădiţi în apele ce curgeau în jurul lor dezlănţuite şi scrâşnitoare.

— Mai sigur drum spre moarte nici că se poate, a zis Dorlas.

— Dar e singurul, fie spre moarte, fie spre viaţă, a zis Turambar; iar zăbava nu-l va face să pară mai plin de nădejde. Aşa că, după mine!

Şi cu acestea Turambar a luat-o înainte; cu pricepere şi curaj, ori poate cu ajutorul sorţii, a trecut dincolo şi-n întunericul negru ca smoala s-a răsucit să vadă cine-l urma. O siluetă şi mai întunecata stătea lângă el.

— Dorlas? a întrebat Turambar.

— Nu, eu sunt, a răspuns Hunthor. Dorlas n-a cutezat să treacă. Chiar de îndrăgeşte războiul, un bărbat se poate teme de multe lucruri. Şade tremurând pe mal, aşa bănui; ruşine să-i fie pentru vorbele ce i le-a spus rubedeniei mele.

Turambar şi Hunthor s-au aşezat să-şi tragă sufletul, dar curând noaptea i-a pătruns cu frigul ei, amândoi fiind uzi până la piele, aşa că s-au apucat să caute o potecă de-a lungul râului, spre miazănoapte, unde poposise Glaurung. Valea se îngusta şi întunericul se adâncea încă şi mai mult, dar pe măsură ce înaintau orbecăind, Turambar şi Hunthor au zărit un licăr deasupra lor, ca de la un foc mocnit, şi au auzit mârâitul Marelui Vierme în somnul său pânditor. Atunci cei doi au încercat să găsească o cale care să-i ducă în sus, până sub buza peretelui; numai astfel nădăjduiau ei să se apropie de duşman fără ca acesta să-i simtă. Dar duhoarea era atât de cumplită, încât au simţit că-i apucă ameţeala, şi mai mult alunecau în jos decât urcau. Se agăţau de trunchiurile copacilor, maţele li se întorceau pe dos, şi-n deznădejdea ce-i stăpânea uitaseră de orice frică, în afară de groaza de a nu se prăbuşi în colţii Teiglinului.

— Ne irosim prosteşte bruma de putere ce-o mai avem. Până nu vom şti pe unde va trece Dragonul, zadarnic urcăm, a zis Turambar.

La care Hunthor i-a spus:

— Iar când vom afla, n-o să mai avem vreme să căutăm o cale de-a ieşi din strâmtură.

— Aşa e. Numai că singur norocul ne poate veni în

ajutor, şi-n el trebuie să ne-ncredem.

S-au oprit, prin urmare, şi au aşteptat, şi din defileul întunecat au privit cum o stea albă şi îndepărtată străbătea palida fâşie de cer de deasupra lor; apoi Turambar a alunecat încet într-un vis în care se făcea că întreaga sa voinţă se încorda pentru a rămâne agăţat, în vreme ce un val negru îi zbea şi-i rodea mădularele.

Dintr-odată a răsunat un mare vuiet şi pereţii defileului s-au cutremurat şi au răspuns cu ecou. Turambar s-a scuturat din mrejele visului şi i-a spus lui Hunthor:

— Se urneşte. A sosit ceasul. Să loveşti adânc, pentru că doi trebuie să lovească tot atât de vârtos ca trei!

Şi astfel a început atacul lui Glaurung asupra codrului Brethil; şi multe s-au întâmplat aşa cum sperase Turambar. Dragonul îşi târa greutatea spre marginea stâncii, fără să se abată într-o parte sau alta, ci pregătindu-se să sară peste prăpastie cu uriaşele lui labe dinainte, iar apoi să-şi tragă trupul mătăhălos. Mişcarea lui i-a băgat în sperieţi pe pândarii de dedesubt, şi asta pentru că nu-şi pregătea săritura chiar deasupra lor, ci puţin mai la miazănoapte, încât din locul unde se aflau ei zăreau acum umbra capului de vierme desenându-se pe bolta înstelată; fălcile îi stăteau căscate, lăsând la vedere şapte limbi de foc. Apoi a scuipat o pălălaie, încât prăpastia s-a umplut de-o lumină roşietică şi umbre negre au prins să dănţuiască printre stânci; copacii din faţa lui s-au zgârcit şi s-au preschimbat în fum, bucăţi de stâncă s-au prăvălit în râu. Apoi Dragonul s-a azvârlit în faţă şi cu ghearele lui vânjoase s-a prins de celălalt perete stâncos şi a început să se tragă peste hău.

Acum era nevoie de curaj şi iuţeală, căci, cu toate că Turambar şi Hunthor scăpaseră neatinşi de pala de foc, neaflându-se chiar în drumul lui Glaurung, trebuiau totuşi să ajungă la el, înainte ca dragonul să apuce să treacă

peste ei, altfel nu mai aveau nicio nădejde. Fără să-i mai pese de primejdie, Turambar s-a târât de-a lungul malului, ca să ajungă sub trupul viermelui; dar acolo fierbinţiala şi miasma erau atât de cumplite, încât Turambar s-a pierdut cu firea şi ar fi căzut fără doar şi poate, dacă Hunthor, care îl urma bărbăteşte, nu l-ar fi prins de braţ şi nu l-ar fi ţinut.

— Vitează inimă! i-a zis Turambar. Norocul mi te-a ales drept tovarăş!

Dar chiar în timp ce spunea acestea, un pietroi cât toate zilele s-a rostogolit de sus şi i-a căzut lui Hunthor drept în cap, prâvălindu-l în apă, şi astfel şi-a găsit sfârşitul unul dintre cei mai neînfricaţi din Casa lui Haleth.

— Vai şi-amar! a strigat Turambar. Numai nenorociri se-abat asupra celor care merg în umbra mea! De ce am căutat ajutor? Acum ai rămas singur, Stăpân al Destinului, aşa cum ar fi trebuit să ştii că se va întâmpla. Singur vei învinge!

Şi-a adunat el întreaga voinţă şi ura toată ce-o nutrea pentru Dragon şi Stăpânul acestuia, şi dintr-odată i-a părut că inima şi trupul îi sunt cuprinse de-o putere pe care n-o cunoscuse până atunci; a urcat stâncă, din piatră în piatră, din rădăcină în rădăcină, până când, în cele din urmă, s-a apucat de-un copac subţirel ce creştea chiar sub buza râpei, şi cu toate că vârful fusese pârjolit, trunchiul se ţinea bine înfipt în rădăcini. Tocmai când s-a sprijinit în furca făcută de câteva crengi, partea de mijloc a trupului Dragonului a ajuns deasupra lui şi s-a lăsat în jos, tras de propria-i greutate, cât pe ce să atingă creştetul lui Turambar, înainte ca Glaurung să şi-l poată trage în sus. Spălăcite şi zbârcite îi erau dedesubturile trupului, jilâvite de o scursoare cenuşie de care se lipiseră scârnăvii de tot felul, care acum se desprindeau şi cădeau; duhoarea ce-o răspândeau era ca de moarte. Atunci Turambar şi-a tras

din teacă Sabia Neagră a lui Beleg şi a avântat-o în sus, cu toată puterea braţului şi a urii sale, iar lama ucigaşă, lungă şi lacomă, a pătruns în pântecele Dragonului până la plasele.

Glaurung a simţit muşcătura morţii şi a scos un ţipăt care a cutremurat codrii dintr-o poală în alta, iar cei care priveau de la Nen Ginth au simţit că li se opreşte răsuflarea în piept. Turambar s-a clătinat ca lovit şi a alunecat, iar sabia i s-a smuls din strânsura mâinii, râmânând înfipta în pântece. Căci Glaurung dintr-odată s-a smucit spasmodic. Şi-a răsucit în sus huiduma de trup şi s-a aruncat cu totul peste hâu; prâvălindu-se în partea cealaltă, a prins să se zvârcolească, ţipând, izbind şi răsucindu-se în agonie, până când a făcut una cu pământul tot ce se afla în jurul său; în cele din urmă, a rămas nemişcat, în mijlocul pârjolului, învăluit în fum.

Turambar s-a agăţat de rădăcinile copacului, mut şi năuc. Încet, şi-a strâns din nou puterile şi, pe jumătate alunecând, pe jumătate coborând din rădâcină-n piatră şi din piatră-n rădăcină, a ajuns din nou jos la râu şi s-a încumetat să-l treacă înapoi, iarăşi înfruntând primejdia, târându-se în patru labe, agăţându-se de bolovani, orbit de ploaia de stropi, până a pus piciorul pe malul celălalt şi de acolo, istovit peste poate, a urcat prin hornul prin care coborâseră ei înainte. Astfel a ajuns în cele din urmă la locul unde trăgea să moară

Dragonul; fără urmă de milă şi-a privit duşmanul rănit şi s-a bucurat.

Glaurung zăcea acolo, cu fălcile căscate; dar focurile din el se stinseseră, ochii săi ticăloşi îi erau închişi. Zăcea întins cât era el de lung, răsturnat pe o parte, iar din Gurthang, înfiptă în pântecele lui, nu se vedeau decât plaselele. Lui Turambar i-a crescut inima-n piept văzând aceasta, căci, cu toate că Dragonul încă răsufla, el avea să-

şi ia înapoi sabia pe care o preţuise şi înainte, dar acum era mai presus decât toate comorile din Nargothrond. Adevărate se dovedeau vorbele ce fuseseră rostite la făurirea ei, anume că nimic din ce era măreţ sau mărunt nu avea să supravieţuiască muşcăturii sale.

Aşa că Turambar s-a apropiat de duşman, şi-a pus un picior pe pântecele lui şi, apucând plăselele sabiei, a tras de ele cu toată puterea, şi i-a strigat a batjocură lui Glaurung, îngânându-i cuvintele ce le spusese în Nargothrond:

— Slavă, Vierme al lui Morgoth! Bine-mi pare de-ntâlnire! Crăpi acum şi întunecimea să te-nghită! Astfel s-a răzbunat Turin, fiul lui Hurin!

Şi-a smuls sabia şi, în aceeaşi clipă, din tăietură a ţâşnit un şuvoi de sânge negru care i-a căzut lui Turambar pe mână, frigându-i carnea cu veninul său. Turambar a urlat de durere. Iar Glaurung a tresărit, a deschis ochii funeşti şi i-a aţintit asupra lui Turambar cu atât răutate, încât Turambar s-a simţit ca străpuns de o săgeată; din pricina ochilor şi a durerii de la mână, a căzut fără simţire, zăcând ca mort lângă Dragon, cu sabia sub trup.

Ţipetele lui Glaurung au ajuns până la oamenii de la Nen Ginth, umplându-i de groază; şi când iscoadele au zărit în depărtare prăpădul şi pârjolul pe care-l făcea Dragonul în zvârcolirile sale, au crezut că dihania îi călca în picioare şi-i nimicea pe aceia care-l atacaseră. Şi-au dorit atunci ca multele leghe ce-i despărţeau de Dragon să fie şi mai multe; dar nu îndrăzneau să părăsească înălţimea pe care se strânseseră, căci îşi aminteau de vorbele lui Turambar, anume că, dacă Glaurung ieşea victorios, spre Ephel Brandir avea să se îndrepte. Astfel că se uitau plini de teamă, aşteptând să-l vadă mişcându-se, dar

niciunul nu era îndestul de curajos ca să coboare şi

să se ducă până la locul bătăliei, să vadă ce se întâmplă acolo. Iar Nfniel şedea fără să se clintească, neputând să-şi mişte mădularele şi nici să-şi stăpânească tremurul trupului; şi-asta pentru că atunci când a auzit glasul lui Glaurung, numai s-a oprit în piept, iar ea a simţit cum o împresoară din nou întunecimea.

Aşa a găsit-o Brandir. Căci într-un târziu a ajuns şi el la podul peste Celebros, abia târându-se de ostenit ce era; şchiopătând şi sprijinindu-se în toiagul lui, bătuse atâta amar de drum, cinci leghe şi mai bine de la el de-acasă. Teama pentru soarta lui Niniel îl minase înainte, iar veştile pe care le auzea acum erau întocmai aşa cum se temuse că vor fi.

— Dragonul a trecut râul, îi spuneau oamenii. Sabia Neagră a pierit, fără doar şi poate, la fel şi cei care au mers cu el.

Brandir s-a oprit lângă Nfniel, ghicindu-i deznădejdea, şi tare ar mai fi alinat-o; dar în sinea lui şi-a spus: „Sabia Neagră a murit, Nfniel însă trăieşte". S-a cutremurat ca de-un fior, căci dintr-odată a simţit că se face frig lângă apele râului Nen Ginth; şi-a scos mantia şi a învelit-o pe Nfniel în ea. Ce să-i spună, nu ştia; iar Nfniel era mută.

Timpul trecea, dar Brandir a rămas tăcut lângă ea, scrutând întunericul nopţii şi ascultând; nu vedea însă nimic, cât despre auzit, niciun sunet nu desluşea în afară de vuietul cascadei Nen Ginth. „Fără doar şi poate că Glaurung a plecat de-acolo şi a pătruns în Brethil", şi-a spus în gândul său. Dar nu-i mai părea rău de oamenii lui, neghiobi care-i nesocotiseră sfaturile şi-l batjocoriseră. „N-are decât Dragonul să se ducă până la Amon Obel; o să am atunci răgaz s-o iau pe Nfniel de-aici". Încotro să se îndrepte, habar n-avea, căci nicicând nu se depărtase de Codrul Brethil.

În cele din urmă, s-a aplecat şi a atins-o pe Nfniel pe

braţ, spunând:

— Trece timpul, Nfniel! Vino! E vremea să mergem. Dacă mă laşi, o să te duc de-aici.

Tăcută, ea s-a ridicat şi l-a luat de mână, apoi au trecut amândoi podul şi au coborât pe cărarea ce ducea la Trecerea peste Teiglin.

Dar cei care i-au zărit mişcându-se ca nişte umbre prin întuneric nu ştiau cine ar putea fi, şi nici nu le păsa. Au mers ei aşa o bucată de drum printre copacii nefoşnitori şi dintr-odată luna s-a înălţat în spatele dealului Amon Obel, umplând luminişurile pădurii cu o lumină cenuşie. Atunci s-a oprit Nfniel şi l-a întrebat pe Brandir:

— Acesta este drumul?

Iar el a răspuns:

— Care drum anume? Căci în Brethil nu mai avem nicio nădejde. Drum altul nu mai avem, decât acela care ne scapă de Dragon şi pe care putem fugi de el cât mai departe cu putinţă şi cât mai avem răgaz.

Nfniel l-a privit uimită.

— Nu la el ai zis că mă duci? l-a întrebat ea. Sau ai vrut să mă amăgeşti? Sabia Neagră a fost iubitul meu, bărbatul meu, şi nu merg decât în căutarea lui. Cum de-ţi închipui altceva? De-acum, n-ai decât să faci cum socoteşti, dar eu sunt în mare grabă.

Brandir a rămas ca năuc preţ de câteva clipe, dar ea s-a şi depărtat iute de el.

— Stai, Nfniel! Nu te duce singură! a strigat el în urmă-i. Nu ştii ce-ai să găseşti acolo. Vin cu tine!

Dar ea nu l-a luat în seamă, ci şi-a văzut de drum, ca şi când clocotea în ea sângele care înainte îi fusese îngheţat; şi cu toate că el a urmat-o cât de repede îi stătea în puteri, ea s-a făcut nevăzută. Şi-a blestemat Brandir soarta şi nevolnicia, dar nu s-a întors din drum.

Luna urca albă pe boltă, era aproape plină, şi când

Nfniel a început să coboare spre pământurile ce mărgineau râul, i s-a părut că-şi aminteşte de apele sale, şi a cuprins-o spaima. Căci ajunsese la Trecerea peste Teiglin, Haudh-en-Elleth se găsea acolo, în faţa ei, ca o fantasmă în lumina lunii, cu o umbră neagră de-a curmezişul lui; şi din gorganul acela se înălţa o mare ameninţare.

Scoţând un ţipăt, Nfniel i-a întors spatele şi-a rupt-o la fugă spre miazăzi, de-a lungul râului, lepădându-şi mantia în timp ce fugea, ca şi când s-ar fi lepădat de-o umbră ce se agăţa de ea; veşmântul îi era alb, iar luna îl făcea să lucească în timp ce Nfniel fugea printre copaci. Aşa s-a făcut că Brandir a zărit-o de sus, de pe coasta dealului, şi pe loc a apucat-o şi el spre miazăzi, cu gând să-i taie calea, dacă izbutea;

printr-un noroc a găsit o cărăruie, tocmai cea pe care o urmase şi Turambar, care se desprindea din drumul ceva mai umblat şi cobora abrupt spre râu; pe acesta a coborât şi Brandir, ajungând din nou aproape de Nfniel, doar că în spatele ei. A strigat-o, dar ea nu s-a sinchisit, ori poate nu-l auzise, fapt este că n-a trecut mult şi iar s-a depărtat de el; astfel s-au îndreptat ei spre pădurile aflate chiar lângă Cabed-en-Aras şi lângă locul unde Glaurung se dădea de ceasul morţii.

Luna se găsea pe cerul de la Miazăzi, neumbrită de niciun nor, iar lumina îi era clară şi rece. Ajungând la marginea pârjolului pricinuit de Glaurung, Nfniel i-a văzut trupul prăvălit acolo, şi pântecele cenuşiu sub sclipirea lunii; dar lângă el zăcea un om. Uitând de frică, Nfniel s-a repezit printre cioturile arzând mocnind şi s-a apropiat de Turambar. Căzuse pe-o parte, cu sabia sub el; în lumina lăptoasă, chipul îi era pierit, ca atins de moarte. Nfniel s-a aruncat peste trupul lui şi a-nceput să plângă şi să-l sărute; i s-a părut că încă mai respiră, dar s-a gândit cât doar o

amăgire a unei speranţe deşarte, căci trupul bărbatului era rece şi nemişcat, iar gura îi rămânea mută la strigătele ei. În timp ce-l mângâia, a descoperit că mâna îi era înnegrită, parcă fusese pârlită pe foc; i-a spălat-o cu lacrimile ei şi i-a înfăşat-o cu o bucată ruptă din veşmântul ei. Dar el tot nemişcat rămânea, în ciuda mângâierilor ei; l-a sărutat Nfniel încă o dată şi a strigat:

— Turambar, Turambar, vino-ţi în simţiri! auzi-mă! Trezeşte-te! Sunt eu, Nfniel. Dragonul a murit, a murit, numai eu sunt aici lângă tine.

Dar el nu răspundea.

Brandir i-a auzit strigătul, căci ajunsese şi el la marginea pământului pârjolit; dar tocmai când să facă un pas spre Nfniel, s-a oprit locului şi a rămas stană. La strigătul lui Nfniel, Glaurung a tresărit pentru ultima oară, iar trupul i s-a cutremurat ca de un fior; şi-a întredeschis ochii funeşti în care s-a oglindit luna şi a horcăit:

— Slavă, Nienor, fiică a lui Hurin. Ne mai întâlnim o dată până să se sfârşească totul. Mă gândesc că te bucuri că ai izbutit să-ţi găseşti fratele. Acum vei cunoaşte cine este: cel care împlântă pumnalul în întuneric e viclean cu duşmanii, îşi trădează prietenii şi e un adevărat

blestem pentru neamul său, Turin, fiul lui Hurin! Dar, dintre toate faptele sale, pe cea mai ticăloasă o vei simţi chiar în tine.

Nienor a rămas ca împietrită, dar Glaurung şi-a dat duhul; şi odată cu moartea lui, vălul aruncat asupra ei de răutatea lui i s-a ridicat de pe ochii şi întreaga ei aducere aminte i s-a limpezit dintr-odată, zi cu zi, mai mult chiar, şi-a amintit şi de tot ceea ce i se întâmplase de când zăcuse pe Haudh-en-Elleth. Şi întreg trupul ei s-a cutremurat de groază şi durere. Iar Brandir, care auzise totul, s-a rezemat fără vlagă de un trunchi.

Pe neaşteptate, Nienor a sărit în picioare, a stat

palidă ca o nălucă în lumina lunii, a privit în jos la Turin şi a strigat:

— Rămâi cu bine, ooo, Tu, cel de două ori iubit! A Turin Turambartturun ambartanen: stăpân al destinului, destinului sclav! Ferice de tine că ai murit!

Copleşită de atâta nenorocire şi de groaza ce-o cuprinsese, a rupt-o la fugă.

— Stai! Aşteaptă, Nfniel! a strigat Brandir, pornind şchiopătat după ea.

S-a oprit o clipă Nfniel şi s-a uitat în urmă cu ochi sticloşi.

— Să aştept? a strigat la rândul ei. Să aştept? Aşa mi-ai spus mereu. De te-aş fi ascultat! Acum e prea târziu. De-acum n-am să mai aştept pe Pământul de Mijloc.

Şi cu acestea s-a făcut nevăzută.[27]

În câteva clipe a ajuns la marginea strâmtorii Cabed-en-Aras; s-a oprit, s-a uitat la apa volburoasă şi a strigat:

— Apă, apă! Ia-o acum pe Nfniel Nienor, fiica lui Hurin; Bocirea, Bocirea, fiica lui Morwen! Ia-mă şi du-mă până la Mare!

Astfel zicând, s-a aruncat în gol: o străfulgerare albă înghiţită de hăul negru, un ţipăt pierdut în urletul râului.

Apele Teiglinului şi-au continuat curgerea, dar Cabed-en-Aras nu mai era: Cabed Naeramarth aveau s-o numească oamenii; şi-asta pentru că nicio ciută n-o mai trecea sărind şi toate fiinţele vii o ocoleau şi niciun om nu mai umbla pe malurile ei. Ultimul dintre oameni care a privit în întunecimea ei a fost Brandir, fiul lui Handir; iar el şi-a ferit îngrozit faţa, numai s-a strâns de frică şi, cu

toate că i se urâse dintr-odată de viaţă, n-a putut să se arunce în braţele morţii pe care şi-o dorea.[28] Apoi gândul i s-a întors către Turin Turambar.

— Te urăsc oare, ori îţi plâng de milă? a strigat Brandir. Dar tu eşti mort. Nu-ţi sunt dator mulţumiri, ţie,

hrăpăreţ a tot ce-am avut sau aş fi putut avea. Neamul meu însă are să-ţi plătească o datorie. Se cuvine ca de la mine s-o afle.

Astfel că a pornit cu mersul lui şchiopătat înapoi spre Nen Ginth, ocolind cu scârbă întinderea pârjolită de Glaurung; în timp ce urca poteca abruptă, a dat peste un om care iscodea printre copaci şi zărindu-l a făcut un pas îndărăt. Într-o rază a lunii care scăpăta i-a desluşit chipul.

— Hei, Dorlas! a strigat el. Ce veşti îmi poţi da? Şi cum se face că ai scăpat viu? Rubedenia mea unde-i?

— Nu ştiu, a răspuns ursuz omul.

— Mare ciudăţenie, a spus Brandir.

— De chiar vrei să ştii, a spus Dorlas, Sabia Neagră ne-a pus să trecem pe întuneric Teiglinul clocotitor. Ce-i ciudat că n-am putut? Sunt mai priceput decât mulţi să mânuiesc toporul, da’ n-am mădulare de ciută.

— Să înţeleg că s-au dus fără tine să-l înfrunte pe Dragon? a întrebat Brandir. Dar cum, când zici că a trecut râul? Măcar de-ai fi stat prin preajmă, ca să vezi ce se-ntâmplă.

La aceasta Dorlas n-a mai răspuns, ci sta şi-l privea cu ură pe Brandir. Şi a priceput Brandir dintr-odată că omul ăsta îşi părăsise tovarăşii şi, copleşit de ruşine, se ascunsese în pădure.

— Ruşine să-ţi fie, Dorlas! i-a spus el. Vinovat eşti de toate nenorocirile noastre: ai aţâţat Sabia Neagră, l-ai adus pe Dragon încoace, asupra noastră, m-ai botjocorit, l-ai atras pe Hunthor spre moarte şi-apoi fugi ca un codaci, să te piteşti în pădure! în timp ce spunea acestea, un alt gând i s-a ivit lui Brandir în minte şi s-a stropşit la Dorlas cu mânie: De ce n-ai venit să ne aduci veştile? Măcar atât puteai face ca să-ţi ispăşeşti vinovăţia. De-ai fi făcut-o, Doamna Nfniel n-ar mai fi trebuit să vină să le afle singură. N-ar mai fi trebuit să vadă Dragonul. Ar fi fost în viaţă acum. Dorlas, te urăsc!

— Păstrează-ţi ura pentru tine! Jalnica este, ca şi sfaturile tale. De n-aş fi fost eu, ar fi venit orcii şi te-ar fi agăţat ca pe-o sperietoare chiar în grădina ta. Cât despre codaci, cine spune ăla e!

Zicând acestea, iute la mânie cum era din pricina ruşinii, şi-a pregătit pumnul uriaş să-l pocnească pe Brandir – şi aşa l-a surprins moartea, înainte ca uimirea să i se şteargă de pe faţă: căci Brandir şi-a scos sabia şi l-a răpus cu o lovitură. Preţ de o clipă, Brandir a rămas tremurând, îngreţoşat de sânge; aruncându-şi sabia cât colo, s-a-ntors şi şi-a văzut de drum, aplecat peste toiagul său.

Când a ajuns la Nen Ginth, luna palidă apusese, noaptea era pe sfârşite; dimineaţa se deschidea la Răsărit. Oamenii care încă stăteau chirciţi lângă pod l-au zărit pe Brandir venind asemenea unei umbre cenuşii în prima lumină a zorilor, şi câţiva i-au strigat uimiţi:

— Unde ai fost? Ai văzut-o? Căci Doamna Nfniel s-a dus.

— Da, s-a dus, a zis el. S-a dus, s-a dus şi nicicând nu se va mai întoarce! Eu însă am venit să vă aduc veşti. Ascultaţi acum, oameni din Brethil, şi să-mi spuneţi voi de-aţi auzit vreodată o poveste ca aceasta pe care o să v-o zic eu! Dragonul a murit, dar mort e şi Turambar, lângă el. Astea-s veştile cele bune: da, bune-s amândouă.

Oamenii au prins să murmure, mirându-se de vorbele lui, şi unii au zis că fără doar şi poate îşi pierduse minţile; dar Brandir a strigat:

— Ascultaţi-mă până la capăt! Nfniel este moartă şi ea, Nfniel cea frumoasă, pe care voi o îndrăgeaţi, pe care eu o îndrăgeam mai presus de orice. S-a aruncat de pe marginea prăpastiei Săritura Căprioarei29, iar colţii Teiglinului au înhăţat-o. S-a dus, făcându-i-se lehamite de lumina zilei. Căci iată ce-a aflat înainte de-a fugi: copii ai

lui Hurin erau amândoi, soră şi frate. Mormegil i se spunea lui, Turambar îşi spunea singur, astfel ascunzându-şi trecutul: Turin, fiul lui Hurin. Nfniel îi spuneam ei, neştiindu-i trecutul: Nienor era ea, fiica lui Hurin. În Brethil şi-au adus umbra întunecatei lor ursite. Aici li s-a împlinit soarta, şi de durere acest meleag nu va mai scăpa nicicând. Nu-l mai numiţi Brethil, nici ţara halethrimilor, ci Sarch ni a Hân Hurin, Mormântul Copiilor lui Hurin!

Cu toate că nu înţelegeau cum de se petrecuse acest rău, oamenii au început să plângă şi câţiva au spus:

— Un mormânt se află în Teiglin pentru Niniel cea preaiubita, şi un alt mormânt i se va face lui Turambar, cel mai viteaz dintre oameni. Izbăvitorul nostru nu va fi lăsat să zacă sub cerul liber. Să mergem dară la el.

Moartea lui Turin

Pe când Nfniel fugea, Turin s-a trezit şi i s-a năzărit că în bezna adâncă în care se cufundase a auzit glasul ei chemându-l de undeva de departe; dar în clipa în care Glaurung a murit, leşinul negru ce-l cuprinsese a dispărut ca prin farmec, şi Turin a tras cu nesaţ aer în piept, a oftat şi a picat într-un somn pricinuit de o mare sfârşeală. Dar pe măsură ce se apropiau zorii, s-a lăsat un frig muşcător; Turin s-a răsucit în somn şi plaselele lui Gurthang i s-au înfipt în coapsă, astfel că el s-a trezit brusc. Noaptea era pe sfârşite, în văzduh se simţea adierea dimineţii; Turin a sărit în picioare şi pe loc şi-a amintit de victorie şi de veninul arzător de pe mână. Şi-a ridicat mâna, s-a uitat la ea şi s-a mirat. Era legată cu o fâşie de pânză albă, dar pielea îi arăta proaspătă şi nu-l durea; în sinea lui şi-a spus: „Cine m-a oblojit astfel şi totuşi m-a lăsat să zac aici, în frig, în mijlocul prăpădului şi lângă duhoarea dragonului? Ce lucruri ciudate s-au petrecut?”

A strigat atunci, dar nimeni nu i-a răspuns. Totul era negru şi pustiit în jurul lui şi în văzduh plutea duhoarea

morţii. S-a aplecat, şi-a ridicat sabia şi a văzut că era întreagă, iar tăişurile ei luceau la fel ca înainte.

— Cumplit a fost veninul lui Glaurung, a zis el, dar tu eşti mai puternică decât mine, Gurthang! Eşti lacomă de sânge. A ta e victoria. Dar, să mergem! Trebuie să caut ajutor. Trupul mi-e istovit şi simt că frigul mi-a pătruns în oase.

Apoi a întors spatele lui Glaurung, lăsându-l să putrezească acolo; dar cu cât se depărta de locul acela, paşii îi deveneau tot mai grei, şi-n gândul lui şi-a spus: „Poate că la Nen Ginth m-o aştepta una din iscoade. Ah, de-aş ajunge odată în casa mea, să simt mâinile blânde ale lui Nfniel şi să am parte de priceperea de tămăduire a lui

Brandir!” Şi astfel, abia târându-se sprijinit în Gurthang, a ajuns într-un târziu, prin lumina cenuşie a primelor ceasuri ale dimineţii, la Nen Ginth; tocmai când oamenii dădeau să pornească în căutarea leşului său, el le-a apărut dinainte.

S-au tras oamenii îndărăt înspăimântaţi, gândind că duhul lui neliniştit li se arăta, iar femeile s-au pus pe bocit şi şi-au acoperit ochii. Dar Turin le-a spus:

— Nu, să nu plângeţi, ci bucuraţi-vă! Uitaţi-vă! Sunt viu, nu-i aşa? Şi oare nu l-am răpus pe Dragonul de care vă temeaţi?

Atunci oamenii s-au răsucit spre Brandir şi au strigat:

— Neghiobule, cu poveştile tale scornite, ziceai c-a murit. Nu ţi-am spus că eşti nebun?

Brandir stătea cu gura căscată şi se holba la Turin cu teamă în ochi, fără să poată rosti un cuvânt.

Dar Turin l-a întrebat:

— Înseamnă că tu ai fost acolo, de mi-ai oblojit mâna? îţi mulţumesc. Dar bag seamă că nu te pricepi chiar atât de bine, dacă nu poţi osebi leşinul de moarte. Iar oamenilor le-a spus: Voi să nu-i vorbiţi astfel, neghiobi ce

sunteţi. Care dintre voi ar fi făcut mai mult? Măcar el a avut curajul să vină până la locul bătăliei, în timp ce voi aţi stat şi aţi bocit!

Haide, fiu al lui Handir, a mai zis el, întorcându-se spre Brandir. Vreau să aflu mai multe. De ce te afli aici, împreună cu toţi oamenii ăştia pe care i-am lăsat la Ephel? Dacă eu îmi pun pielea la bătaie de hatârul vostru, oare nu mi se poate da ascultare cât sunt plecat? Şi unde-i Nfniel? Măcar atâta nădejde să am, că n-ai adus-o şi pe ea cu tine, ci ai lăsat-o acolo unde i-am spus să rămână, în casa mea, cu oameni de nădejde care s-o apere.

Dar cum nimeni nu-i răspundea, el a strigat:

— Haideţi, spuneţi-mi unde-i Nfniel? Pentru că pe ea vreau s-o văd; şi ei îi voi spune mai întâi povestea celor întâmplate în noaptea asta.

Oamenii şi-au ferit chipurile; într-un târziu, Brandir i-a spus:

— Nfniel nu este aici.

— Atunci e bine, a zis Turin. Prin urmare, mă duc acasă. Aveţi vreun cal aici? O targă ar fi şi mai bună. Simt că mă prăbuşesc de sfârşeală.

— Nu, nu! a strigat deznădăjduit Brandir. Casa ta e pustie. Nfniel nu e acolo. E moartă.

Dar una dintre femei – soaţa lui Dorlas, care nu-l avea la inimă pe Brandir – a ţipat:

— Nu lua seamă la el, stăpâne! Căci şi-a pierdut minţile. A venit aici strigând că ai pierit, şi-a zis că asta-i veste bună. Şi uite că trăieşti. Atunci de ce-ar fi adevărată povestea lui despre Nfniel: cum că ar fi moartă, şi-asta ar fi vestea cea rea?

Atunci Turin s-a repezit la Brandir:

— Care vasăzică, moartea mea era veste bună? a strigat el. Da, de la început ai avut pică pe mine din pricina lui Nfniel, ştiu asta. Acum zici cât moartă. Asta e vestea

rea? Ce minciună ai scornit în ticăloşia ta, Şontorogule? Vrei să ne faci de petrecanie cu vorbe mişeleşti, dacă nu poţi mânui armele?

Mânia ce l-a cuprins pe Brandir i-a alungat din inimă orice urmă de milă.

— Eu mi-am pierdut minţile? Nu, tu şi le-ai pierdut pe-ale tale, Sabie Neagră a Sorţii negre! Tu şi toţi becisnicii ăştia. Eu nu mint! Nfniel e moartă, moartă, moartă! În Teiglin s-o cauţi!

Turin a rămas ca împietrit şi fără vlagă.

— De unde ştii? a întrebat el încet. Ce-ai pus la cale?

— Eu ştiu pentru că am văzut-o cum s-a aruncat, a răspuns Brandir. Iar tu ai pus totul la cale. De tine a fugit, Turin, fiu al lui Hurin, şi în Cabed-en-Aras s-a aruncat, pentru a nu te mai vedea niciodată. Nfniel! Niniel? Ba Nienor, fiica lui Hurin.

Atunci Turin l-a apucat de umeri şi l-a scuturat pe Brandir; căci în acele vorbe i se părea că aude paşii destinului ajungându-l din urmă; dar în groaza şi furia ce-l cuprinseseră inima lui se împotrivea vorbelor, asemenea unei sălbăticiuni rănite de moarte, care vrea să ucidă tot ce-i stă în preajmă, înainte de a-şi da sufletul.

— Da, sunt Turin, fiul lui Hurin, a strigat el. De mult ai ghicit asta. Despre sora mea Nienor nu ştii însă nimic. Nimic! Se află în Regatul Ascuns, teafără. E o minciună a minţii tale mârşave şi-aşa cum ai încercat s-o sminteşti pe soaţa mea, încerci acum şi cu mine. Nemernic olog – vrei să ne-mpingi pe amândoi la moarte?

Dar Brandir s-a smuls din mâinile sale.

— Nu mă atinge! i-a spus el. Şi pune-ţi frâu nebuniei. Cea pe care o numeşti soaţa ta a venit la tine şi te-a oblojit, iar tu nu ai răspuns chemărilor ei. A răspuns altcineva în locul tău. Glaurung Dragonul, care îmi vine să cred că v-a vrăjit pe amândoi, spre nenorocirea ta. Şi-aşa i-a vorbit,

înainte să moară: „Nienor, fiică a lui Hurin, iată-l pe fratele tău: viclean cu duşmanii, trădător al prietenilor, blestem pentru neamul său, Turin, fiu lui Hurin”. Dintr-odată, Brandir a izbucnit într-un râs dement. Se zice că pe patul de moarte oamenii spun adevărul, a chicotit el. Chiar şi un Dragon, pare-mi-se! Turin, fiu al lui Hurin, un blestem pentru neamul tău şi pentru toţi cei care te găzduiesc!

Turin şi-a încleştat mâna pe Gurthang şi o sclipire sângeroasă i-a apărut în ochi.

— Iar despre tine ce-ar fi de zis, Şontorogule? a întrebat el. Cine i-a şuşotit ei în ureche, pe la spatele meu, adevăratu-mi nume? Cine-a adus-o la ticălosul de Dragon? Cine-a stat de-o parte şi-a lăsat-o să moară? Cine-a venit încoace şi s-a grăbit să trâmbiţeze grozăvenia? Hai, spune repede.

Văzându-şi moartea pe chipul lui Turin, Brandir a rămas nemişcat, fără să se ferească din faţa lui, cu toate că nu avea nicio armă prinsă la brâu; şi a vorbit, spunând:

— Tot ce s-a petrecut e o poveste prea lungă să fie spusă, iar mie mi s-a urât de tine. Dar tu, fiu al lui Hurin, mă ponegreşti. Pe tine te-a ponegrit Glaurung? Dacă-mi iei viaţa, toţi vor vedea că nu te-a ponegrit. Dar teamă nu mi-e să mor, căci astfel mă voi duce s-o găsesc pe Nfniel pe care am iubit-o, şi poate o voi regăsi dincolo de Mare.

— S-o cauţi pe Nfniel! a strigat Turin. Ba pe Glaurung ai să-l găseşti, ca să scorniţi minciuni. Cu Viermele ai să dormi, fratele tău de suflet, şi-n aceeaşi întunecime veţi putrezi!

A înălţat-o pe Gurthang, a prăvălit-o peste Brandir şi dintr-o lovitură l-a trimis în braţele morţii. Oamenii şi-au ferit privirile de la astă faptă, iar când el s-a răsucit pe călcâie şi a plecat de la Nen Ginth, i-au fugit din cale îngroziţi.

Turin a umblat ca buimac prin codrii sălbatici, acum blestemând Pământul de Mijloc şi întreaga viaţă a

oamenilor, acum strigând-o pe

Niniel. Dar când, în cele din urmă, nebunia durerii s-a risipit, s-a aşezat o vreme să cumpănească la toate faptele sale şi s-a auzit strigând: „Se află în Regatul Ascuns, teafără!” Şi s-a gândit că acum, când din întreaga lui viaţă nu se mai alegea nimic, într-acolo trebuia şi el să se îndrepte; căci toate minciunile lui Glaurung îi îndreptaseră mereu paşii în altă parte. Aşa că s-a ridicat şi a pornit spre Trecerea peste Teiglin şi, ajungând în dreptul gorganului Haudh-en-Elleth, a strigat:

— Amar am plătit, ooo, Finduilas!, că am ascultat de Dragon. Trimite-mi acum un sfat!

Dar tocmai când striga el aşa, a zărit doisprezece oameni bine înarmaţi, vânători de-ai lui Thingol.

— Turin! a strigat Mablung drept salut. În sfârşit, ne întâlnim. Te caut şi-s tare bucuros să te văd în viaţă, chiar dacă anii au lăsat semne grele pe chipul tău.

— Grele! a zis Turin. Da, asemenea labelor lui Morgoth. Dar de te bucuri să mă vezi în viaţă, eşti ultimul din Pământul de Mijloc care-o face. Oare de ce?

— Pentru că te-ai bucurat de mare cinstire printre noi, a răspuns Mablung, şi chiar dacă ai scăpat din multe primejdii, tot m-am temut pentru tine. Am urmărit înaintarea lui Glaurung şi mă gândeam că şi-a împlinit misia mârşavă şi-acum se-nturna la stăpânul său. Dar a luat-o spre Brethil, şi tot atunci am aflat de la cei care străbăteau ţara că Sabia Neagră din Nargothrond apăruse din nou pe cele meleaguri şi orcii se fereau de hotarele ţării ca de moarte. M-a cuprins spaima şi mi-am spus în sinea mea: „Vai şi-amar! Glaurung se duce acolo unde orcii lui nu cutează, ca să-l caute pe Turin”. Astfel că am venit încoace cât am putut de iute, să te previn şi să te ajut.

— Iute, dar nu îndeajuns, a zis Turin. Glaurung e mort.

Elfii l-au privit cu uimire.

— L-ai ucis pe Viermele cel Mare! Lăudat întru veşnicie fie numele tău printre elfi şi oameni!

— Nu-mi pasă, a zis Turin. Căci şi inima mi-e răpusă. Dar dacă tot aţi venit din Donath, daţi-mi veşti despre rubedeniile mele. Căci mi s-a spus în Dor-lomin că ar fi fugit în Regatul Ascuns.

Elfii nu i-au răspuns; într-un târziu, Mablung a vorbit, spunând:

— Cu adevărat aşa au făcut, în anul dinaintea venirii Dragonului. Dar, vai! Acum nu mai sunt acolo.

Lui Turin i s-a oprit inima în piept, auzind cum îl urmăresc paşii destinului până în ultima clipă.

— Spune tot! a strigat el. Şi iute!

— Au plecat în sălbăticie, să te caute, a continuat Mablung. Toţi le-au spus altminteri; dar ele au ţinut morţiş să se ducă la Nargothrond atunci când s-a aflat că tu erai Sabia Neagră; iar Glaurung a ieşit din fortăreaţa şi oştenii care le apărau s-au risipit în cele patru vânturi. Pe Morwen nimeni n-a mai zărit-o din acea zi; iar Nienor a fost învăluita într-o vrajă ce i-a amorţit mintea, şi a fugit spre miazănoapte, în codri, asemenea unei căprioare sălbatice, şi i s-a pierdut urma.

Spre mirarea elfilor, Turin a izbucnit în hohote răsunătoare şi piţigăiate.

— Nu-i cumva o glumă? a strigat el. Ah, frumoasa Nienor! Prin urmare, a fugit din Donath până la Dragon, şi de la Dragon la mine. Ce dulce milostivire a sorţii! Ochi ca mura, negru-i părul; mică şi firavă, ca o copilă de elf, nimeni n-o putea lua drept altcineva!

Mablung l-a privit cu ochi mari.

— Şi totuşi vorbeşti despre altcineva, i-a spus el. Nu astfel arăta sora ta. Era înaltă, cu ochi albaştri, cu părul ca spicul griului, aidoma tătânelui ei, Hurin, doar că avea

trup de femeie. N-ai avut cum s-o vezi!

— N-am avut, zici tu, Mablung, că n-am avut? a strigat Turin. Şi cum să fi avut! Vezi doar că sunt orb! Nu ştiai? Orb, orb, bâjbâind încă din pruncie în negura întunecata a lui Morgoth! Aşa că lasă-mă! Du-te, du-te! Întoarce-te în Donath, şi fie ca iarna să-l veştejească! Blestemat fie Menegroth! Blestemată să-ţi fie şi solia! A fost ultima picătura. De-acum se pogoară noaptea.

Şi a rupt-o la fugă de acolo, ca vântul de iute; iar elfii au privit în urma lui înmărmuriţi şi plini de teamă. Dar Mablung a spus:

— S-a petrecut ceva ciudat şi înspăimântător, despre care noi nu ştim. Să-l urmâm şi să-l ajutăm, de-om putea; căci acum e cu mintea tulbure.

Dar Turin alerga mai iute ca ei; ajungând la Cabed-en-Aras, s-a oprit dintr-odată; şi a auzit vuietul apei şi a văzut că toţi copacii de

aproape şi de departe se veştejiseră şi frunzele lor ofilite cădeau a jale, ca şi când iarna se abătuse asupra lor în chiar primele zile ale verii.

— Cabed-en-Aras, Cabed Naernamarth! a strigat el. Nu-ţi voi spurca apele care au dus-o pe Nfniel. Căci toate faptele mele au fost ticăloase, şi ultima a fost cea mai rea dintre toate.

Şi-a scos sabia din teacă şi a spus:

— Slavă, Gurthang, fier al morţii, doar tu mi-ai mai rămas! Dar ce alt stăpân şi altă credinţă cunoşti, fără doar de mâna ce te mânuieşte? Sângele nimănui nu te va face să dai îndărăt! Vei vrea atunci să iei viaţa lui Turin Turambar? Vei vrea să mă râpui fără zăbavă?

Şi din tăişul sabiei s-a auzit răspunzând un glas rece:

— Da, îţi voi bea sângele, ca să uit de sângele lui Beleg, stăpânul meu, şi de sângele lui Brandir, pe nedrept ucis. Fără zăbavă te voi ucide.

Atunci Turin a înfipt plăselele în pământ şi el s-a aruncat cu pieptul în vârful ascuţit al lui Gurthang, iar lama neagră i-a luat viaţa.

Când a sosit acolo Mablung, s-a uitat la stârvul hidos al lui Glaurung şi s-a uitat la trupul lui Turin, şi tare s-a îndurerat, gândindu-se la Hurin aşa cum îl văzuse în bătălia Nimaeth Arnoediad, şi la cumplita soartă a neamului său. Şi-n timp ce elfii stăteau acolo, au venit şi oamenii de la Nen Ginth, ca să se uite la Dragon, şi când au zărit cum se sfârşise viaţa lui Turin Turambar, au început să plângă; aflând ce tâlc avuseseră vorbele pe care li le spusese Turin, elfii au rămas împietriţi de uimire. Iar Mablung a spus cu amărăciune:

— Şi eu am avut partea mea de vină în soarta Copiilor lui Hurin, şi cu veştile mele l-am ucis pe cel pe care-l iubeam.

Apoi l-au ridicat pe Turin de acolo şi au văzut că tăişul sabiei lui se frânsese. Astfel s-au săvârşit toate cele ce odată fuseseră ale lui.

Cu truda multor mâini au adunat laolaltă lemne şi le-au pus unele peste altele, făcând un rug uriaş pe care au ars leşul Dragonului, până ce din el n-au mai rămas decât cenuşă neagră şi oase preschimbate-n colb, iar locul unde s-a înălţat rugul avea să fie pentru totdeauna sterp şi pustiu. Dar pe Turin l-au aşezat într-un gorgan mare, durat chiar pe locul unde îşi dăduse ultima suflare, iar alături au pus frânturile lui Gurthang. După ce au isprăvit toate acestea, barzii elfilor şi ai oamenilor au cântat cântece de jelanie, amintind de vitejia lui Turambar şi de

frumuseţea lui Nfniel; şi au adus o piatră mare cenuşie pe care au aşezat-o pe gorgan; iar pe ea elfii au gravat cu runele din Donath:

TURIN TURAMBAR DAGNIR GLAURUNGA iar dedesubt:

NIENOR NINIEL

Dar ea nu se afla acolo şi nimeni n-a ştiut vreodată unde au dus-o apele reci ale râului Teiglin.

Astfel se sfârşeşte Povestea Copiilor lui Hurin, cea mai lungă dintre toate baladele din Beleriand.

NOTE

Într-o notă introductiva, existentă în mai multe variante, se spune că, deşi compusă în graiul elfic şi împletind în ea numeroase elemente elfice, mai ales din Donath, Narni Hân Hurin a fost opera unui poet de spiţă omeneasca, Dfrhavel, care a trăit la Limanurile Sirionului în vremea lui Eărendil, unde a strâns toate informaţiile despre Casa lui Hador, pe care le-a putut afla de la oameni sau elfi, supravieţuitori sau fugari din Dor-lomin, din Nargothrond, din Gondolin sau din Donath. Într-o versiune a acestei note, se spune că însuşi Dfrhavel se trăgea din Casa lui Hador. Această baladă, cea mai lungă dintre toate baladele din Beleriand, a fost singura compusă de el, dar s-a bucurat de mare trecere printre eldari, deoarece Dfrhavel a folosit graiul Elfilor Cenuşii, pe care-l cunoştea foarte bine. Versul elfic ales de el este cel numit Mintamed thent / estent, destinat din vechime tipului de balada n-am (o poveste în versuri, menită a fi spusă, nu cântată). Dfrhavel a pierit în atacul Fiilor lui Feanor asupra Limanurilor Sirion.

1 în acest punct al textului Narn, există un pasaj care descrie şederea lui Hurin şi a lui Huor în Gondolin. Se bazează în mare măsura pe povestea spusă într-unul din „textele constitutive” ale scrierii Silmarillion – într-o asemenea măsură, încât este practic o variantă, astfel

că nu am mai repetat-o aici. Povestea poate fi citită în Silmarillion, la pp. 224 – 225.

2 în textul Narn există un pasaj în care se relatează despre Nimaeth Arnoediad, pe care l-am eliminat din

acelaşi considerent ca la Nota 1; vezi Simarillion, pp. 272 – 276.

3 într-o alta versiune a textului se spune limpede că Morwen avea într-adevăr legături cu eldarii care îşi construiseră sălaşuri tainice în munţii aflaţi în apropierea casei ei. „Dar ei nu-i puteau da veşti. Niciunul nu-l văzuse pe Hurin pierind. «Nu era cu Fingon», spuneau ei; «a fost alungat spre miazăzi, împreună cu Turgon, dar dacă vreunul dintr-ai lui a scăpat, înseamnă că se afla în urma armiei din Gondolin. Dar cine poate şti? Căci orcii au făcut un morman din toţi cei ucişi, a-l căuta este în zadar, chiar de-ar îndrăzni careva să se ducă pe Haudh-en-Nirnaeth.»”.

4 Comparaţi această descriere a Coifului lui Hador cu măştile „ce-ţi dădeau fiori”, purtate de gnomii din Belegost în bătălia Nimaeth Arnoediad, şi „astfel au putut ei să-i înfrunte pe dragoni” (Silmarillion, pg. 273). Mai târziu, şi Turin a purtat o mască de-a gnomilor, când s-a dus la luptă în faţa fortăreţei Nargothrond, „şi orcii au fugit din calea lui” (ibid. pg. 299). Vezi Anexa la Narn, pg. 214 mai jos.

5 Este singurul loc unde se pomeneşte despre raidul orcilor în Beleriandul Răsăritean, în timpul căruia Maedhros l-a salvat pe Azaghâl.

6 în altă parte, tatăl meu făcea observaţia că graiul vorbit în Donath de Rege sau de ceilalţi din acea ţară era chiar şi pe vremea lui Turin mult mai vechi decât cel folosit în alte părţi; de asemenea, şi faptul că Mâm i-a spus lui Turin (fapt neconsemnat în vreun alt text amplu despre Mâm) că una din deprinderile de care nu se lepădase Turin, în ciuda obidei nutrite faţă de Donath, era graiul pe care-l învăţase cât trăise acolo.

7 O notă marginală la unul dintre texte spune aici: „Întotdeauna căuta să vadă chipul lui Lalaith în chipurile celorlalte femei”.

8 într-o variantă a acestui pasaj al naraţiunii, se zice că Saeros ar fi fost rudă cu Daeron, iar în alta, că ar fi fost

fratele lui Daeron; textul tipărit este probabil cea mai recentă variantă.

9 Woodwose: „om sălbatic din păduri”, vezi nota 14 la Druedainii, pg. 531 mai jos.

10 într-o varianta la această secţiune a poveştii, Turin a apucat să le spună proscrişilor adevăratul său nume; le-a mai spus că, fiind de drept seniorul şi judele Poporului lui Hador, avusese tot dreptul să-l ucidă pe Forweg, deoarece era un om din Dor-lomin. Atunci Algund, bătrânul proscris care scăpase din bătălia Nimaeth Arnoediad fugind pe Sirion la vale, i-a spus lui Turin că ochii lui îl făcuseră să se gândească la cineva pe care nu şi-l putea aminti, dar că-l recunoştea acum a fi fiul lui Hurin. „«Numai că el era ceva mai mic de statură, scund pentru neamul lui, cu toate că firea-i era înfocată; iar părul îl avea bâlai-roşcat. Tu îl ai negru şi eşti înalt. Dacă te privesc mai bine, o văd pe maică-ta în tine; ea se trăgea din neamul lui Beor. Tare-aş vrea să ştiu ce soartă o fi avut.» «Nu ştiu», a răspuns Turin. «De la miazănoapte nu-mi vine nicio veste.»” în versiunea respectivă, tocmai faptul că ştiau că Neithan era Turin, fiul lui Hurin, i-a convins pe proscrişii veniţi din Dor-lomin să-l accepte drept căpetenie a cetei lor.

11 în toate versiunile ulterioare ale acestei părţi din poveste se spune că, atunci când a devenit căpetenia proscrişilor, Turin i-a dus departe de casele Pădurenilor, în pădurea aflată la sud de Teiglin, şi că Beleg a ajuns la Pădureni curând după ce proscrişii plecaseră; dar topografia este neclară, iar relatările despre deplasările proscrişilor, contradictorii. Ţinând cont de desfăşurarea în continuare a poveştii, pare necesar să presupunem că ei au rămas în Valea Sirionului şi că într-adevăr nu se aflau departe de fostele lor bârloguri la vremea atacului orcilor

asupra caselor Pădurenilor. Într-o versiune de probă, proscrişii s-au îndreptat spre miazăzi şi au ajuns în ţara aflată „mai sus de Aelin-uial şi de Smârcurile Sirionului”; dar cum oamenii se arătau tot mai nemulţumiţi în „acea ţară ce nu-i putea adăposti”, Turin s-a lăsat până la urmă convins să-i ducă înapoi în regiunea împădurită aflată la sud de Teiglin, acolo unde i-a întâlnit pentru prima oară. Era cea mai bună variantă pentru necesităţile povestirii.

12 în Silmarillion, povestirea continuă (pp. 283 – 284) cu despărţirea lui Beleg de Turin, cu ciudata premoniţie a lui Turin că soarta lui îl va duce pe Amon-Rudh, cu sosirea lui Beleg la Menegroth (unde a primit Sabia Anglachel de la Thingol şi lembas de la Melian), şi cu

întoarcerea lui la luptele împotriva orcilor în Dimbar. Nu există niciun alt text care să completeze acest fragment, iar pasajul este omis aici.

13 Turin a fugit din Donath în timpul verii; toamna şi iarna şi le-a petrecut printre proscrişi, apoi l-a omorât pe Forweg şi a devenit căpetenia lor în primăvara anului următor. Evenimentele petrecute aici au avut loc în vara anului respectiv.

14 Se spune că aeglos, „ghimpe de zăpadă”, semăna cu grozama, dar era ceva mai mare şi cu flori albe. Aeglos era şi numele Sabiei lui Gil-galad [în Silmarillion, snowpoint – „Vârf de zăpadă” – n.tr.]. Seregon, „sânge de piatră”, era o plantă asemănătoare cu iarba-de-şoaldină; avea flori de un roşu-închis.

15 Arbuştii de grozamă, cu flori galbene, peste care au dat Frodo, Sam şi Gollum în Ithilien, erau şi ei „scofâlciţi şi despuiaţi la poale, dar cu coroane stufoase”, încât cei trei puteau merge în picioare pe dedesubtul lor, „străbătând culoare lungi şi uscate”; florile lor „scânteiau în întuneric, răspândind o mireasmă dulce, suavă” (Cele

două turnuri IV 7).

16 în altă parte, numele sindarin al Gnomilor Scundaci apare ca Noegyth Nibin (vezi Silmarillion, pg. 288), şi Nibin-Nogrim. „Podişul mlăştinos cuprins între văile Sirionului şi Narogului” (pg. 143 mai sus) este menţionat în câteva locuri drept Mlaştinile Nibin-noeg (sau cu variante ale acestui nume).

17 Stâncă înaltă prin care Mâm i-a dus la crăpătura pe care el o numea „poarta ogrăzii” era (din cât se pare) marginea nordică a pragului; stâncile ce formau laturile răsăriteană şi apuseană erau mult mai prăpăstioase.

18 Blestemul lui Androg apare şi în următoarea varianta: „Fie să-i lipsească arcul la nevoie, înainte să-şi găsească sfârşitul”. Întâmplarea a făcut ca Mâm să moară de sabia lui Hurin, în faţa porţilor Nargothrond (Silmarillion, pg. 323).

19 Misterul celorlalte lucruri aflate în sacul lui Mâm nu este explicat. Se mai face o singură referire la acest subiect, într-o înseninare scrisă în grabă, ce sugerează că acestea ar fi fost lingouri de aur, mascate sub formă de rădăcini, şi îl descrie pe Mâm căutând „vechi comori într-un sălaş al gnomilor, în apropiere de «pietrele teşite»”. Fără îndoială că

acestea erau tocmai acei „bolovani uriaşi, rezemaţi unii de alţii ori prăbuşiţi de-a valma” (pg. 139 mai sus) în locul unde a fost prins Mâm. Dar nicăieri nu se specifică anume ce rol urma să aibă această comoară în povestea despre Bar-en-Danweth.

20 La pg. 100 se spune că trecătoarea peste vârful Amon Darthir era singura „între Serech şi capătul dinspre apus, unde Dor-lomin se unea cu Nevrast”.

21 în Silmarillion (pg. 305) se spune că Brandir a presimţit apropierea răului după „veştile aduse de Dorlas”,

prin urmare, din cât se pare, după ce-a înţeles că omul de pe targă era Sabia Neagră din Nargothrond, despre care se zvonea că era fiul lui Hurin din Dor-lomin.

22 Vezi pg. 217 mai jos, unde se zice că Orodreth comunica „pe căi tainice” cu Thingol.

23 în Silmarillion (pg. 176) Platoul Faroth, sau Taur-en-Faroth, este „un mare platou împădurit”. Descrierea făcută aici, „cafeniu şi golaş”, se referă probabil la faptul că, la începutul primăverii, copacii erau încă desfrunziţi.

24 Se poate presupune că abia după ce totul s-a sfârşit, iar Turin şi Nienor muriseră, oamenii şi-au adus aminte de tremurul ei şi i-au înţeles semnificaţia, astfel că Dimrost a devenit Nen Ginth; dar în legendă nu este pomenit ca nume decât Nen Ginth, de la început până la sfârşit.

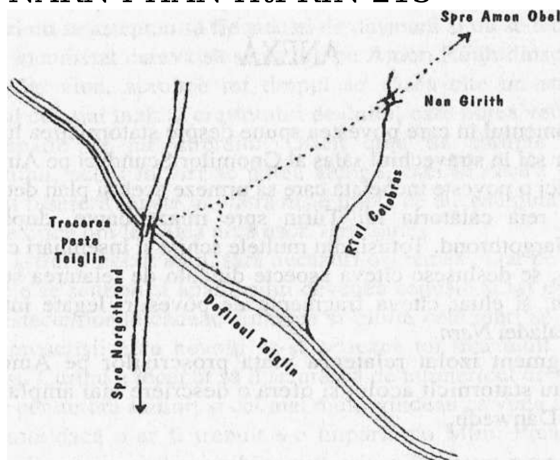
25 Dacă intenţia lui Glaurung fusese cu adevărat aceea de a se întoarce în Angband, se poate presupune că ar fi urmat vechiul drum de la Trecerea peste Teiglin, nu foarte diferit de cel care-l adusese până la Cabed-en-Aras. Probabil s-a presupus că se va întoarce în Angband pe drumul pe care ajunsese la sud de Nargothrond, adică urcând pe cursul râului Narog până la Ivrin. Vezi, de asemenea, cuvintele lui Mablung (pg. 205): „Am urmărit înaintarea lui Glaurung şi mă gândeam că... se-nturna la stăpânul său. Dar a luat-o spre Brethil”.

Când Turambar a vorbit despre speranţa lui că Glaurung va urma un drum drept şi nu se va abate de la el, se referea la faptul că, dacă Dragonul urca de-a lungul Teiglinului până la Trecere, ar fi putut să intre în Brethil fără să fie nevoit să treacă peste defileu, unde era vulnerabil: vezi ce le spune oamenilor săi la Nen Ginth, pg. 186.

26 Nu am găsit nicio hartă care să ilustreze felul cum închipuise tatăl meu topografia regiunii respective, dar schiţa aceasta pare cel puţin să corespundă indicaţiilor din

text:

27 Propoziţiile „a rupt-o la fugă” şi „cu acestea s-a făcut nevăzută” sugerează că între locul unde Turin zăcea lângă leşul lui Glaurung

şi marginea defileului era o oarecare distanţă. E posibil ca săritura agonizantă a lui Glaurung să-l fi dus ceva mai departe de buza malului.

28 Ceva mai departe în povestire (pg. 207), Turin însuşi, înainte de-a muri, a numit locul acesta Cabed Naeramarth, şi se poate presupune că de la ultimele sale cuvinte se trage şi denumirea ulterioară.

Aparenta discrepanţă, anume că, deşi se spune (atât aici cât şi în Silmarillion) că Brandir ar fi fost ultimul care a privit în adâncul defileului Cabed-en-Aras, Turin s-a apropiat şi el de margine curând după aceea, şi au mai fost şi elfii şi toţi cei care au înălţat tumulul peste trupul lui, poate fi explicată prin aceea că textul baladei Narn este interpretat într-un sens restrâns: el a fost ultimul om care, în fapt, a „privit în jos, în întunecimea sa”. Tatăl meu intenţiona să modifice povestea, astfel ca Turin să nu se sinucidă la Cabed-en-Aras, ci pe gorganul lui Finduilas, lângă Trecerea peste Teiglin; dar intenţia nu s-a

concretizat în scris.

29 De aici ar rezulta că „Săritura Căprioarei” era denumirea originală a locului şi adevăratul înţeles al denumirii Cabed-en-Aras.

ANEXĂ

Din momentul în care povestea spune despre statornicirea lui Turin şi a oamenilor săi în străvechiul sălaş al Gnomilor Scundaci pe Amon Rudh, nu exista nicio poveste încheiata care să urmeze acelaşi plan detaliat, până când N-am reia călătoria lui Turin spre miazănoapte, după căderea fortăreţei Nargothrond. Totuşi, din multele schiţe şi însemnări cu caracter de tatonare, se desluşesc câteva aspecte dincolo de relatarea sumară din Silmarillion, şi chiar câteva fragmente de povestiri legate între ele pe parcursul baladei Narn.

Un fragment izolat relatează viaţa proscrişilor pe Amon Rudh, după ce s-au statornicit acolo, şi oferă o descriere mai amplă a sălaşului Bar-en-Danwedh.

O vreme îndelungată, proscrişii au dus o viaţă pe placul lor. De hrană nu duceau lipsă, adăpost bun aveau, cald şi uscat, larg cât să le ajungă lor şi să mai încapă şi alţii; căci au descoperit că peşterile ar fi putut găzdui, la nevoie, mai bine de o sută de suflete. În adâncul stâncii se mai afla o sală, ceva mai mică. De o parte avea o vatră, deasupra căreia un horn urca prin stâncă până la o răsuflătoare ascunsă cu dibăcie într-o despicătură din coasta dealului. Mai erau şi alte încăperi, multe la număr, ce se deschideau din săli sau din coridoarele dintre ele, unele folosite drept locuinţă, altele ca ateliere sau cămări. Când era vorba de a pune ceva la păstrare, Mâm se pricepea mai bine ca ei, şi avea multe vase şi cufere din piatră şi lemn ce arătau a fi foarte vechi. Dar cele mai multe din încăperile astea erau goale acum: în cele pentru

arme atârnau topoare şi harnaşamente colbuite şi ruginite, rafturile şi scrinurile erau goale; iar în fierării focul nu mai ardea de mult. Decât în una singură: o încăpere mică, ce dădea în holul interior şi a cărei vatră împărţea hornul cu vatra din hol. Acolo lucra Mâm la răstimpuri, dar nu lăsa pe nimeni altcineva să intre.

Cât a mai durat anul acela, proscrişii n-au mai dat iama pe nicăieri, iar dacă totuşi părăseau dealul ca să vâneze ori să caute de-ale gurii, se duceau îndeobşte în cete mici. Dar aproape de fiecare dată, cetele se chinuiau la întoarcere să regăsească drumul.

astfel că până la urmă, în afară de Turin, doar şase dintre ei îl nimereau fără să mai dea greş. Cu toate acestea, văzând că aceia care se pricepeau la a citi urmele puteau ajunge la bârlogul lor fără ajutorul lui Mâm, s-au hotărât să pună pândari zi şi noapte, în apropierea crăpăturii din peretele dinspre miazănoapte. Dinspre miazăzi nu se aşteptau să fie atacaţi de duşmani şi nu se temeau că s-ar fi încumetat careva să se caţăre pe Amon Rudh dinspre acea parte; dar ziua, aproape tot timpul se găsea câte un străjer în punctul cel mai înalt al creştetului dealului, care putea vedea până hăt departe de jur-împrejur. Oricât erau de abrupte pantele creştetului, acolo în vâri se putea ajunge, căci la răsărit de gura peşterii fuseseră săpate în piatră nişte trepte ce duceau până la cline pe care orice om le putea urca uşor, fără ajutor.

Şi astfel a trecut anul, fără necazuri ori temeri. Dar pe măsură ce zilele se scurtau şi apa iazului devenea cenuşie şi tot mai rece, iar mestecenilor le cădeau frunzele şi ploile cele mari se reîntorceau, proscrişii erau nevoiţi să-şi petreacă tot mai mult timp în adăpost. Curând a început să li se urască de întunericul de sub deal sau de penumbra sălilor; şi cei mai mulţi gândeau că viaţa ar fi fost mai bună

dacă n-ar fi trebuit s-o împartă cu Mâm. Prea adesea apărea din vreun cotlon umbros ori se ivea în vreun prag, tocmai când ei îl credeau a fi în cu totul altă parte: iar când Mâm se afla în preajma lor, le venea greu să mai vorbească între ei. Din care pricină s-au obişnuit să vorbească numai în şoaptă.

Cu Turin însă lucrurile stăteau taman pe dos, lucru ce lor li se părea ciudat; se arăta din ce în ce mai prietenos cu bătrânul gnom şi îi urma tot mai mult sfaturile. În iarna aceea, a stat ore întregi cu Mâm şi i-a ascultat istorisirile şi peripeţiile vieţii; iar când avea vorbe de ocară despre eldari, nu-l dojenea. Mâm părea pe deplin mulţumit şi la rândul său îi arăta multă bunăvoinţă lui Turin; numai pe el îl îngăduia în fierărie din când în când, unde stăteau de vorbă cu glasuri şoptite. Oamenii priveau cu ochi răi toată această poveste; mai cu seamă Androg, ros de gelozie cum era.

Textul preluat în Silmarillion nu oferă indicii despre felul în care a găsit Beleg drumul până la Bar-en-Danwedh: „S-a ivit dintr-odată” printre ei, „în amurgul unei zile de iarnă”. În câteva însemnări scurte se spune că, din pricina imprudenţei proscrişilor, în acea iarnă proviziile de hrană s-au împuţinat în Bar-en-Danwedh, iar Mâm nu voia să le mai dea din rădăcinile sale, astfel că la începutul anului au plecat la vânătoare, coborând din adăpostul lor. Beleg se apropia de Amon Rudh când a dat de urmele lor şi s-a luat după ei fie până la tabăra pe care fuseseră nevoiţi să

şi-o facă din pricina unei neaşteptate furtuni de zăpada, fie până sus, la Bar-en-Danwedh, strecurându-se înăuntru după ce-au intrat ei.

Cam tot atunci, Androg, care voia să găsească proviziile ascunse de Mâm, s-a pierdut în labirintul peşterii şi a găsit o scară tainică ce ducea până sus, pe creştetul teşit al dealului Amon Rudh (pe aceeaşi scară au fugit

câţiva dintre proscrişi din Bar-en-Danwedh, când sălaşul a fost atacat de orei: Silmarillion, pg. 291). Şi ori în timpul expediţiei mai sus pomenite, ori mai târziu, Androg, care-şi făcuse un arc nou şi săgeţi, sfidând blestemul lui Mâm, a fost rănit de o săgeată otrăvită – într-o singură referinţă, din multe existente, la acest episod se spune că ar fi fost vorba de o săgeată orcească.

Beleg a fost cel care i-a vindecat lui Androg rana, ceea ce, din cât se pare, n-a avut darul să stingă antipatia şi neîncrederea pe care o nutrea omul faţă de elf; mai mult chiar, a încins încă şi mai tare ura lui Mâm faţă de Beleg, pentru că l-a „dezlegat” pe Androg de blestem. „O să-l muşte din nou [săgeata, n.tr.]”, a zis el. Pe de altă parte, îi intrase lui Mâm în cap că, dacă mânca şi el din turta lembas a lui Melian, va reîntineri şi-şi va recăpăta puterile; şi cum nu putea să ajungă la ea pe furiş, s-a prefăcut bolnav şi i-a cerut duşmanului său să-i dea şi lui o bucată. Când Beleg l-a refuzat, ura lui n-a mai cunoscut margini, cu atât mai mult cu cât Turin îl îndrăgea pe elf.

Putem menţiona aici că atunci când Beleg a scos bucăţile de lembas din legătura adusă cu sine (vezi Silmarillion, pg. 289), Turin le-a refuzat:

Frunzele de argint luceau roşii în lumina focului; şi când Turin a văzut pecetea, privirile i s-au înnegurat.

— Ce-ai tu acolo? a întrebat el.

— Cel mai mare dar pe care ţi-l trimite cineva care încă te mai iubeşte, i-a răspuns Beleg. Am aici lembas, turta eldarilor, din care încă niciun om n-a gustat.

— Coiful străbunilor mei îl iau, a spus Turin, ca semn de recunoştinţă pentru că ai avut grijă de el; însă nu voiesc a primi daruri din Donath.

— Atunci trimite-ţi înapoi sabia şi celelalte arme, a zis Beleg. Trimite înapoi şi toată învăţătura şi grija ce ţi s-a purtat în tinereţe. Şi lasă-ţi oamenii să moară în pustie, ca să-ţi faci pe plac toanelor. Numai că turtele astea nu ţie ţi-

au fost dăruite, ci mie, iar eu fac cu ele ce poftesc. N-ai decât să nu le mănânci, dacă-ţi stau în gât; dar poate că alţii or fi mai flămânzi şi mai puţin fuduli.

Astfel făcut de ocară, Turin şi-a înghiţit trufia şi a primit darul.

Se mai găsesc câteva referiri privind Dor-Cuarthol, Ţara Arcului şi-a Coifului, unde, o vreme, Beleg şi Turin au devenit, din adăpostul de pe

Amon Rudh, căpeteniile unei armii din ţinutul aflat la sud de Teiglin („Silmarillion, pg. 203).

Turin îi primea cu bucurie pe toţi cei care veneau la el, dar, sfătuit de Beleg, nu îi lăsa să urce în adăpostul său de pe Amon Rudh (care acum se numea Echadi Sedryn, Tabăra Credincioşilor); drumul până acolo nu-l ştiau decât cei din vechea lui ceată şi nimănui altcuiva nu-i era îngăduit să-l urmeze. În schimb, au fost întemeiate alte tabere şi forturi în jurul dealului: în pădurea de la răsărit, pe podiş, sau chiar în smârcurile de la miazăzi, de la Methed-en-glad („Capătul Pădurii”), până la Bar-erib, la câteva leghe spre miazăzi de Amon Rudh; şi din toate locurile astea oamenii puteau vedea creştetul dealului Amon Rudh, şi prin semnale primeau veşti şi porunci.

Astfel, încă înainte să se fi sfârşit vara, ceata lui Turin s-a preschimbat într-o adevărată armie; iar puterea din Angband a fost împinsă înapoi. Vestea a ajuns până în Nargothrond, şi mulţi din cei care sălăşluiau acolo au început să se agite, zicând că, dacă un Proscris putea să pricinuiască atâtea necazuri Duşmanului, Seniorul râului Narog ar fi putut face cu mult mai mult. Dar Orodreth nu voia să-şi schimbe planurile. îi dădea ascultare numai lui Thingol, de la care primea şi căruia îi trimitea solii pe căi tainice; se dovedea un senior înţelept, aşa cum erau toţi cei care puneau soarta popoarelor lor mai presus de orice

şi care se îngrijeau să-şi apere cât mai mult timp viaţa şi averile, de pofta nesătulă a puterii de la Miazănoapte. Din această pricina, nu a îngăduit nici unuia dintre supuşii săi să i se alăture lui Turin, trimiţându-i vorbă acestuia ca, în tot ceea ce făcea ori punea la cale în războiul său, să se ferească să pună piciorul pe pământul Nargothrondului ori să-i împingă pe orei într-acolo. Totuşi, era gata să-i ajute pe cei Doi Căpitani de vor fi avut nevoie (se crede că Thingol şi Melian îl sfătuiseră astfel), dar nu cu oştire.

De mai multe ori se precizează faptul că, în tot acest timp, Beleg s-a opus planurilor măreţe ale lui Turin, cu toate că l-a ajutat; i se părea că efectul pe care-l avusese Coiful Dragonului asupra lui Turin era cu totul altul decât sperase el; în plus, presimţea ce avea să se întâmple în scurtă vreme, şi asta-l tulbura nespus. S-au păstrat frânturi din discuţiile lui cu Turin pe această temă. Într-un loc se povesteşte cum şedeau ei doi în adăpostul Echadi Sedryn, şi Turin i-a zis lui Beleg:

— De ce eşti amărât şi gânditor? Oare nu merg toate bine de când te-ai întors la mine? Nu s-a adeverit bun planul meu?

— Toate-s bune acum, a răspuns Beleg. Duşmanii noştri încă nu s-au dezmeticit şi-s tot speriaţi. Şi-n faţă ne stau încă zile bune; o vreme.

— Şi după aceea?

— Vine iarna. Şi-apoi un alt an, pentru cei ce-or mai trăi să-l prindă.

— Şi după aceea?

— Mânia Angbandului. Am ars doar vârfurile degetelor de la Mana Neagră – nimic mai mult. Ea nu se va retrage.

— Dar oare nu este tocmai mânia Angbandului ţinta şi bucuria noastră? a întrebat Turin. Ce altceva te-ai aştepta să fac?

— Ştii prea bine. Dar despre acea cale m-ai oprit să mai vorbesc. Acum însă ascultă-mă bine. Căpetenia unei armii numeroase are multe nevoi. Întâi îi trebuie un refugiu sigur; apoi avere, şi mulţi a căror treabă să nu fie războiul. Când sporeşte numărul oştenilor, e nevoie de hrană, mai multă decât poate fi găsită în sălbăticie; şi-apoi, cu atât de mulţi, se duce şi vorba mai iute. Amon Rudh e un loc bun pentru o mână de oameni – are şi ochi şi urechi. Dar n-are nimic împrejur şi poate fi văzut de la depărtare; nu-i nevoie de cine ştie ce oştire să-l împresoare.

— Orice-ai zice, eu voi fi căpetenia armiei mele, nu s-a lăsat Turin. Şi dacă ea piere, voi pieri şi eu. Stau aici, în calea lui Morgoth, şi câtă vreme stau aici, el nu poate folosi drumul spre miazăzi. Pentru aceasta, cei din Nargothrond ar trebui să-mi mulţumească; şi chiar să mă ajute cu cele trebuincioase.

Într-un alt paragraf scurt, Turin a răspuns astfel lui Beleg, care-i atrăgea luarea aminte asupra şubrezeniei puterii sale:

— Îmi doresc să cârmuiesc o ţară; dar nu pe aceasta. Aici vreau doar să-mi strâng armie. Ci inima mea după ţara tatălui meu tânjeşte, după Dor-lomin, şi-acolo mă voi duce când voi putea.

Se spune, de asemenea, că, o vreme, Morgoth şi-a înfrânat mâna, făcând doar mici tentative de atac, „astfel ca, prin victorii uşoare, răzvrătiţii ăştia să nu-şi mai încapă în piele de-atâta încredere în ei; aşa cum s-a şi dovedit curând”.

Androg apare din nou într-o schiţă despre atacul asupra dealului Amon Rudh. Abia atunci i-a dezvăluit lui Turin existenţa scării interioare; el a fost unul dintre cei care au ajuns în vârf pe calea aceea. Se spune că el s-a luptat cu mai mult curaj decât toţi, dar a căzut în cele din urmă, răpus de-o săgeată; şi astfel s-a împlinit blestemul lui Mâm.

Nu mai este nimic de adăugat poveştii din Silmarillion despre călătoria lui Beleg în căutarea lui Turin, întâlnirea lui cu Gwindor în Taur-nu-Fuin, salvarea lui Turin şi moartea lui Beleg, ucis de Turin. Despre faptul că Gwindor avea asupra sa unul din „lămpaşele feanoriene” cu lumina lor albastră, şi rolul pe care l-a jucat acest limpaş într-o versiune a poveştii, (vezi nota 2 de la capitolul precedent).

Aş putea menţiona aici că tata a intenţionat să extindă istoria Coifului Dragonului din Dor-lomin până în perioada petrecută de Turin în Nargothrond, şi chiar şi după aceea; dar intenţia n-a prins formă concretă în naraţiuni. În versiunile existente, coiful dispare odată cu sfârşitul ţării Dor-Cuarthol, când a fost distrusă fortăreaţa proscrişilor de pe Amon Rudh; totuşi, urma să reapară în posesia lui Turin la Nargothrond. Nu putea să ajungă acolo decât dacă fusese luat de orcii care l-au dus pe Turin în Angband; dar recuperarea lui când Turin a fost salvat de Beleg şi Gwindor ar fi necesitat o digresiune în poveste în acel punct.

O însemnare izolată ne spune că în Nargothrond Turin n-a vrut să poarte din nou Coiful „ca să nu-l dea de gol”, dar că l-a purtat când s-a dus să lupte în Bătălia din Tumhalad (Silmarillion, pg. 299, unde se spune că purta masca gnomilor, pe care o găsise în arsenalul din Nargothrond). Nota continua astfel:

De teama acelui coif, toţi vrăjmaşii se fereau de el, şi astfel s-a făcut că a scăpat nevătămat de pe acel câmp al morţii. Şi s-a întors în Nargothrond purtând Coiful Dragonului, iar Glaurung, dorind să-l păgubească pe Turin de ajutorul şi protecţia coifului (el însuşi temându-se de el), l-a luat în derâdere, spunându-i că fără doar şi poate Turin voia să-i dea de înţeles că i-ar fi vasal şi servitor,

atâta vreme cât pe creasta coifului purta un chip asemănător cu al stăpânului său.

Dar Turin i-a răspuns:

— Minţi, şi o ştii prea bine. Căci acest chip a fost făurit în semn de dispreţ faţă de tine; şi câtă vreme va fi cineva care să-l poarte, vei fi ros de îndoială, neştiind dacă cel care-l poartă nu cumva îţi va hotărî soarta.

— Atunci va trebui să aştepte un stăpân care să aibă alt nume, a zis Glaurung, pentru că de Turin, fiu al lui Hurin, nu mă tem. Ba aş zice că alta-i pricina. Nu cutează a mă privi drept în faţă.

Şi cu adevărat, într-atât era de mare spaima ce-o răspândea Dragonul, încât Turin nu îndrăznea să-l privească în ochi, ci-şi ţinuse viziera coborâtă, proteguindu-şi chipul, şi cât vorbise cu el nu-şi ridicase privirile mai sus de picioarele lui Glaurung. Dar fiind astfel luat în derâdere, mândru şi pripit şi-a ridicat viziera şi s-a uitat în ochii lui Glaurung.

Într-un alt loc, există o însemnare în care se spune că, atunci când Morwen a aflat în Donath despre apariţia Coifului Dragonului în Bătălia din Tumladen, a ştiut că povestea auzită era adevărată şi că Mormegil era într-adevăr fiul ei Turin.

În sfârşit, undeva se sugerează că Turin urma să poarte Coiful atunci când l-a răpus pe Glaurung, şi să-l zeflemisească pe Dragon în agonie în legătura cu ceea ce-i spusese în Nargothrond despre „stăpânul care să aibă alt nume”; dar nu exista nicio indicaţie despre cum ar fi trebuit să se desfăşoare povestea pentru a introduce acest element.

Într-o ciornă se relatează despre natura şi motivaţia împotrivirii lui Gwindor la strategiile lui Turin în Nargothrond, în Silmarillion menţionându-se doar foarte scurt acest lucru (pg. 298). Textul ciornei nu a căpătat

forma completă de naraţiune, dar poate fi reprodus aici.

Gwindor mereu vorbea împotriva lui Turin la Sfatul Regelui, spunând că fusese în Angband şi ştia câte ceva despre oştirile lui Morgoth şi despre planurile lui.

— Victoriile mărunte se vor dovedi păguboase până la urmă, zicea el; căci astfel Morgoth va afla unde se găsesc cei mai curajoşi dintre duşmanii lui şi va strânge oştire îndeajuns de mare să-i distrugă. Întreaga putere unită a elfilor şi a edainilor nu va ajunge decât pentru a-l ţine în loc şi a se alege cu liniştea unui asediu; lung, nu-i vorbă, dar numai atât de lung cât să-i dea răgaz lui Morgoth să spargă asediul; şi nicicând o asemenea unire nu va mai putea fi făptuită. Tăinuirea este singura noastră nădejde. Până la venirea valarilor.

— Valarii! a izbucnit Turin. Pe voi v-au părăsit, iar pe oameni îi dispreţuiesc. Ce rost are să privim spre apus, peste Marea fără sfârşit? Noi n-avem treabă decât cu un singur vala, anume cu Morgoth; şi dacă până la urmă nu-l putem înfrânge, batâr îl rănim şi-l oprim. Victoria e victorie, oricât ar fi de mică, iar valoarea nu-i stă doar în ceea ce urmează după ea. Dar este şi folositoare; căci dacă nu faceţi nimic să-l împiedicaţi, întregul Beleriand va cădea sub umbra lui, mai curând decât gândiţi, şi-atunci rând pe rând vă va forţa să ieşiţi din vizuină. Şi-apoi? câţiva supravieţuitori demni de milă vor fugi spre miazăzi şi spre apus, şi se vor tupila pe ţărmurile Marii, prinşi la mijloc, între Morgoth şi Osse. Mai bine, atunci, să ne câştigâm gloria, chiar dacă scurtă; sfârşitul n-are cum şi mai rău. Vorbeşti de tăinuire, spui că doar în ea zace nădejdea noastră; dar chiar de-ar fi să atacaţi prin surprindere şi să răpuneţi toate iscoadele lui Morgoth până la ultima, ca niciuna să nu se poată întoarce vreodată cu veşti în Angband, el taman astfel va afla că

trăiţi şi va ghici şi unde anume. Şi vă mai spun: chiar dacă oamenii muritori au viaţa scurta pe lângă cea a elfilor, mai curând şi-o petrec în bătălie, decât fugind sau supunându-se: nesupunerea lui Hurin Thalion este o faptă măreaţă; şi chiar dacă Morgoth îl răpune pe făptuitor, nu poate şterge fapta ca şi când n-ar fi fost. Chiar şi stăpânii Apusului o vor cinsti; şi oare nu stă scrisă în istoria Ardei, de unde nici Morgoth şi nici Manwe n-o pot face să dispară?

— Vorbeşti de lucruri măreţe, a răspuns Gwindor, şi-mi este limpede că ai trăit printre eldari. Dar de întunecime ţi-e cuprinsă mintea dacă-i pui alături pe Morgoth şi pe Manwe, ori dacă vorbeşti despre valari ca despre vrăjmaşii elfilor şi ai oamenilor; căci valarii nu dispreţuiesc nimic, cu atât mai puţin pe Copiii lui Iluvatar. Nici n-ai habar de toate nădejdile eldarilor. Ştim toţi de prorocirea cum că într-o bună zi un sol din Pământul de Mijloc va străpunge negurile şi va ajunge în Valinor, iar Manwe va auzi şi Mandos se va îndupleca. Oare pentru acea vreme nu se cade să păstrăm sâmânţa noldorilor şi a edainilor? Iar Cârdan sălăşluieşte acum la Miazăzi şi acolo se făuresc corăbii; dar ai tu ştiinţă de corăbii şi de Mare? Tu te gândeşti la tine şi la gloria ta, şi ne îmboldeşti să facem la fel; dar mai trebuie să ne gândim şi la alţii pe lângă noi înşine, căci nu toţi pot să lupte şi să piară, şi pe aceştia trebuie să-i ferim de război şi de nimicire, atât cât mai putem.

— Atunci trimite-i la corăbiile voastre, cât mai este vreme, a zis Turin.

— Nu vor să se despartă de noi, a răspuns Gwindor, chiar dacă Cârdan i-ar putea adăposti pe toţi. Trebuie să rămânem împreună cât mai îndelung cu putinţă şi nu să ne jucăm cu moartea.

— Tocmai la asta am găsit răspuns, a zis Turin. Apărare curajoasă a hotarelor şi lovituri nemiloase, înainte

ca duşmanul să-şi strângă rândurile: numai astfel aveţi nădejde să rămâneţi împreună multă vreme. Şi oare aceia despre care vorbeşti cu drag, cei care se furişează prin păduri şi vânează asemenea lupilor, fac mai mult decât cel care-şi pune coiful şi-şi ia scutul şi-i alungă pe vrăjmaşi, chiar de-s mai mulţi decât întreaga lui armie? Măcar femeile edainilor nu şi-au împiedicat bărbaţii să lupte în Nimaeth Arnoediad.

— Dar au îndurat mai multă durere decât dacă nu s-ar fi dus acea bătălie, a zis Gwindor.

Iubirea lui Finduilas pentru Turin urma şi ea să fie redată mai pe larg:

Finduilas, fiica lui Orodreth, avea părul bâlai al celor din casa lui Finarfin, iar lui Turin începuse să-i facă plăcere să o vadă şi să fie în compania ei; îi amintea de cei din neamul lui şi de femeile

din Dor-lomin, din casa părintelui său. La început o întâlnea numai când se afla şi Gwindor prin preajmă; dar după o vreme l-a căutat ea şi astfel se întâlneau uneori numai ei doi, deşi de fiecare dată părea că întâmplarea îi aducea împreună. Apoi ea a început să-l întrebe despre edaini, din care mai văzuse şi ea când şi când câte unul, şi despre ţara şi neamul lui.

Iar Turin îi răspundea fără ocolişuri, cu toate că nu pomenea numele meleagului unde se născuse ori pe cele ale rubedeniilor sale; odată i-a zis:

— Am avut o soră, Lalaith, aşa-i spuneam eu; chipul tău de ea îmi aduce aminte. Dar Lalaith era o copiliţă, o floare galbenă în iarba verde a primăverii; de-ar fi trăit, poate că acum s-ar fi veştejit de durere. Dar tu semeni cu o regină şi cu un copac de aur; mi-ar plăcea să am o soră atât de frumoasă.

— Dar şi tu pari de viţă regească, i-a zis ea, asemenea seniorilor poporului lui Fingolfin; aş vrea să am

un frate atât de viteaz. Şi nu cred că Agarwaen este numele tău adevărat, nici nu ţi se potriveşte, Adanedhel. Am să te numesc Thurin, Taina.

Turin a tresărit auzind-o, dar a zis:

— Nu e numele meu, cu adevărat, şi eu nu-s rege, căci regii noştri dintre eldari se trag, iar eu nu-s eldar.

Acum Turin a băgat de seamă că Gwindor nu-i mai arăta aceeaşi prietenie ca la început; şi-l mai mira ceva: dacă la început suferinţa şi groaza ce i le stârnea Angbandul lui Gwindor se depărtaseră de el, acum părea că iarăşi îl cuprinseseră grijile şi tristeţea. Şi şi-a zis Turin în sinea lui: o fi amărât din pricină că mă împotrivesc sfaturilor sale şi că l-am biruit; mi-aş dori să nu fie aşa. Îl îndrăgea pe Gwindor, pentru cât călăuzise şi-l tămăduise, şi-i era milă de el. Dar în acele zile, şi strălucirea lui Finduilas parcă se împuţinase, pasul îi era mai zâbavnic şi chipul îngândurat; şi băgând de seamă toate acestea, Turin şi-a spus că fără doar şi poate vorbele lui Gwindor îi strecuraseră fetei spaima în suflet pentru ceea ce avea să vină.

Adevărul e că în Finduilas se ducea o luptă. Pe de o parte, îl preţuia pe Gwindor şi-i era milă de el, şi-ar fi vrut să nu-i adâncească prin nimic suferinţa; dar, împotriva voinţei ei, iubirea ce i-o purta lui Turin sporea pe zi ce trecea, şi gândul îi zbura la Beren şi la Luthien. Dar Turin nu era ca Beren! Nu o privea cu dispreţ, se bucura când ea se găsea în preajma lui; însă Finduilas ştia că el nu-i putea dărui iubirea pe care şi-o dorea ea. Mintea şi sufletul lui îi erau în altă parte, hălăduind pe râuri din primăveri de mult trecute.

Într-o bună zi, Turin i-a vorbit lui Finduilas, spunându-i:

— Nu lăsa vorbele lui Gwindor să te înspăimânte. A pătimit în întunecimea din Angband; iar unui viteaz ca el îi

vine greu să fie olog şi neputincios din astă pricină. Are nevoie de multă alinare şi de-un răgaz mai lung să se tămăduiască.

— Ştiu prea bine, a răspuns ea.

— Dar mulţumită nouă va avea acest răgaz! Nargothrond nu va cădea! Nicicând Morgoth Mişelul nu va mai ieşi din Angband, doar pe servitorii săi se va mai putea bizui; sunt vorbele lui Melian din Donath. Ei sunt degetele de la mâna lui; iar noi le vom zdrobi şi le vom reteza, până ce-şi va trage înapoi ghearele. Nargothrond nu va cădea!

— O fi cum spui, a zis Finduilas. Nu va cădea, dacă tu vei izbândi. Dar fii cu băgare de seamă, Adanedhel; inima mi-e grea când te văd mergând la bătălie, de teamă ca Nargothrond să nu te piardă.

Apoi Turin l-a căutat pe Gwindor şi i-a spus:

— Gwindor, prieten drag, te cufunzi iarăşi în întristare; nu trebuie! Căci tămăduirea ţi-o vei regăsi în casele celor de-un neam cu tine şi-n lumina lui Finduilas.

Gwindor s-a uitat lung la Turin, dar n-a spus nimic, ci faţa i s-a adumbrit.

— De ce mă priveşti astfel? l-a întrebat Turin. Adesea ochii tăi m-au privit ciudat de o vreme încoace. Ţi-am pricinuit vreo supărare? M-am împotrivit sfaturilor tale, dar un om trebuie să vorbească după cum îl îndeamnă mintea, şi nu să ascundă adevărul în care crede, dintr-o pricină doar de el ştiută. Mi-aş dori să putem gândi la fel; căci îţi sunt adânc îndatorat, şi acest lucru nu-l voi uita.

— Aşa să fie? a întrebat Gwindor. Cu toate acestea, faptele şi sfaturile tale mi-au schimbat şi casă, şi rubedeniile. Umbra ta adastă asupra lor. De ce m-aş bucura, eu care am pierdut totul din pricina ta?

Dar Turin n-a înţeles aceste vorbe, nu se gândea decât că Gwindor îl pizmuia pentru preţuirea de care se bucurau el şi sfaturile sale în inima Regelui.

Urmează un pasaj în care Gwindor o avertiza pe

Finduilas asupra iubirii ei pentru Turin, spunându-i cine anume era Turin, ceea ce se găseşte aproape identic în textul din Silmarillion (pg. 297). Dar după ce Gwindor termină ce avea de spus, Finduilas îi dă un răspuns mai lung decât în versiunea tipărită:

— Ochii-ţi sunt orbiţi, Gwindor, i-a zis ea. Nu vezi şi nu înţelegi ce urmează să se întâmple. Oare trebuie acum de două ori să mă acopăr de ruşine, dezvăluindu-ţi adevărul? Căci te iubesc, Gwindor.

şi mi-e ruşine ca nu te iubesc mai mult, ci m-am lăsat cuprinsă de o iubire încă şi mai mare, de care nu pot scăpa. Nu am căutat-o, şi multă vreme am pus-o deoparte. Dar dacă mie mi-e milă de suferinţele tale, ai şi tu milă de ale mele. Turin nu mă iubeşte; şi nu mă va iubi.

— Spui asta numai ca să iei asupră-ţi vina de pe umerii celui pe care-l iubeşti. De ce te caută şi şade îndelung cu tine şi apoi pleacă de două ori mai bucuros?

— Pentru că şi el are nevoie de mângâiere, a zis Finduilas, şi duce dorul după cei de-un neam cu el. Amândoi aveţi nevoi. Dar cum rămâne cu Finduilas? Nu-i de ajuns că-ţi mărturisesc că sunt neiubită, ci mai zici şi tu că vorbesc astfel numai ca să amăgesc?

— Nu, o femeie nu se lasă amăgită cu una cu două când e vorba de iubire, a răspuns Gwindor. Şi nu vei găsi mulţi care să tăgăduiască iubirea ce li se arată, dacă iubirea e adevărată.

— De-ar fi ca unul din noi trei să mintă, atunci aceea-s eu: fără voia mea, însă. Dar ce-mi vei spune de soarta ta şi de veştile despre Angband? Ce-mi vei spune despre moarte şi nimicire? Adanedhel e prea puternic în povestea Lumii şi faima lui va ajunge chiar şi până la Morgoth într-o bună zi.

— E trufaş, a zis Gwindor.

— Dar şi îndurător. Încă nu s-a trezit deplin, dar mila

îi mai poate străpunge inima, lucru pe care nu-l va tăgădui vreodată. Aş zice că mila va fi întotdeauna singura portiţă de intrare în sufletul lui. De mine însă nu-i este milă. Mă venerează, ca şi când i-aş fi mama şi regină în acelaşi timp!

Se prea poate ca Finduilas să fi spus adevărul, căci vedea lucrurile cu ochii pătrunzători ai eldarilor. Iar Turin, care nu ştia ce vorbiseră între ei Finduilas şi Gwindor, se purta cu tot mai multă blândeţe faţă de ea, căci i se părea tot mai tristă. Dar într-o bună zi Finduilas i-a spus:

— Thurin Adanedhel, de ce ţi-ai ascuns numele de mine? De-aş fi ştiut cine erai, nu ţi-aş fi arătat mai puţină cinstire, ci aş fi înţeles mai bine durerea ce te macină.

— Ce vrei să spui? a întrebat-o el. Cine crezi că sunt?

— Turin, fiul lui Hurin Thalion, căpitanul de la Miazănoapte.

Atunci Turin l-a mustrat pe Gwindor pentru că i-a dat în vileag numele adevărat, aşa cum se povesteşte în Silmarillion (pg. 297).

Există un alt pasaj în acest punct al naraţiunii, într-o versiune mai completa decât în Silmarillion (despre bătălia din Tumlahad şi pustiirea Nargothrondului nu se povesteşte în niciun alt text; în vreme ce dialogul

dintre Turin şi Dragon sunt atât de ample în Silmarillion, încât pare puţin probabil să se mai fi pus problema lungirii lor). Textul care urmează reprezintă o relatare mai detaliată despre venirea elfilor Gelmir şi Arminas în Nargothrond, în anul căderii fortăreţei (Silmarillion, pg. 248); pentru întâlnirea lor anterioară cu Tuor în Dor-lomin, la care se face referire în cele ce urmează, vezi pp. 36 – 39 mai sus.

În acea primăvară, au sosit doi elfi, care spuneau că sunt Gelmir şi Arminas, din neamul lui Finarfin, şi că aveau o solie pentru Seniorul din Nargothrond. Au fost aduşi în

faţa lui Turin; dar Gelmir a zis:

— Lui Orodreth, fiul lui Finarfin, vrem noi să-i vorbim.

Iar când a venit Orodreth, Gelmir i-a spus:

— Domnia ta, din poporul lui Angrod ne tragem şi îndelung am hălăduit după bătălia Dagor Bragollach; dar în ultima vreme am sălăşluit în obştea lui Cârdan, lângă Gurile Sirionului. Şi-ntr-o bună zi ne-a chemat la el şi ne-a rugat să venim la tine; căci Uimo însuşi, Domnul Apelor, i s-a înfăţişat şi i-a vorbit de o mare primejdie ce se apropie de Nargothrond.

Dar Orodreth, neîncrezător, i-a întrebat:

— De ce, atunci, veniţi încoace dinspre Miazănoapte? Ori poate că aveţi şi alte misii de îndeplinit?

Arminas i-a răspuns:

— Domnia ta, de când s-a sfârşit bătălia Nimaeth, am tot căutat regatul ascuns al lui Turgon, şi nu l-am găsit; şi mă tem că, din pricina acestei căutări, am întârziat prea mult cu solia către tine. Căci Cârdan ne-a trimis de-a lungul coastei, cu o corabie, pentru ca drumul să ne fie tăinuit şi grabnic, iar pe ţărm am coborât în Drengist. Dar printre marinari erau câţiva care veniseră în Miazăzi cu ani în urmă, ca trimişi ai lui Turgon, şi din vorbele lor spuse cu fereală am înţeles că Turgon ar mai sălăşlui la Miazănoapte, şi nu la Miazăzi, aşa cum mulţi cred. Dar n-am găsit nici semne, nici zvonuri despre ceea ce căutam.

— De ce-l căutaţi pe Turgon? a vrut să ştie Orodreth.

— Pentru că, din cât se spune, regatul lui va ţine piept cel mai mult lui Morgoth, a răspuns Arminas.

Lui Orodreth nu i-au plăcut vorbele astea, care sunau râu prevestitoare.

— Atunci nu mai zăboviţi în Nargothrond, le-a zis el, căci aici nu veţi auzi veşti despre Turgon. Şi n-am trebuinţă de nimeni care să-mi spună că Nargothrond se află în primejdie.

— Să nu-ţi fie cu supărare, Domnia ta, dacă-ţi spunem adevărul atunci când ne întrebi, a zis Gelmir. Şi de ne-am abătut de la

drumul drept până aici, n-a fost chiar în zadar, căci am umblat pe unde nici cele mai îndepărtate iscoade ale tale n-au ajuns; am străbătut Dor-lominul şi toate meleagurile aflate la poalele munţilor Ered Wethrin, şi am cercetat Trecătoarea Sirion, iscodind ceea ce pune la cale Duşmanul. Pe meleagurile acelea se adună orcii şi tot felul de făpturi ticăloase, iar o oştire se strânge în jurul Insulei lui Sauron.

— Ştiu, a zis Turin. Veştile voastre sunt vechi. Dacă solia lui Cfrdan avea un rost, ar fi trebuit să ajungă mai devreme.

— Domnia ta, măcar acum s-o auziţi, i-a răspuns Gelmir lui Orodreth. Ascultaţi vorbele Domnului Apelor! Astfel i-a vorbit el lui Cfrdan Făuritorul de Corăbii: „Răul de la Miazănoapte a pângărit izvoarele Sirionului, iar puterea mea se depărtează din degetele apelor curgătoare. Dar altceva şi mai rău stă să vină. Ci spune-i Seniorului din Nargothrond: Zăvorăşte porţile fortăreţei şi nu mai ieşi de-acolo. Aruncă pietrele mândriei tale în apele zgomotoase, pentru ca răul ce se furişează să nu-i mai găsească poarta”.

Întunecate i s-au părut lui Orodreth aceste vorbe şi s-a uitat la Turin, aşa cum făcea de câte ori voia un sfat. Dar Turin nu avea încredere în mesageri, astfel că a zis dispreţuitor:

— Ce ştie Cfrdan despre războaiele noastre, ale sălăşluitorilor din preajma Duşmanului? Marinarul să aibă grijă de corăbiile sale! Dar dacă Domnul Apelor vrea cu adevărat să ne trimită un sfat, să vorbească atunci mai pe şleau. Căci altfel am zice că ne-ar prinde mai bine să ne strângem forţele şi să pornim în calea duşmanilor, înainte

să se apropie ei de noi.

Atunci Gelmir a făcut o plecăciune în faţa lui Orodreth şi i-a spus:

— Am grăit aşa cum am fost rugaţi, Domnia ta.

Şi a dat să plece. Dar Arminas i-a zis lui Turin:

— Te tragi cu adevărat din Casa lui Hador, aşa cum am auzit vorbindu-se?

— Aici mi se spune Agarwaen, Sabia Neagră din Nargothrond, a răspuns Turin. Bag seamă că te pricepi să vorbeşti cu fereală, Arminas prietene; aş zice că e bine că taina lui Turgon nu ţi-a fost dezvăluită, altfel curând s-ar duce vestea în Angband. Numele unui om este al lui şi numai al lui, şi dacă fiul lui Hurin, care vrea să rămână ascuns, află că l-ai dat în vileag, n-are decât Morgoth să te prindă şi să-ţi pună limba pe foc!

Furia neagră a lui Turin l-a tulburat pe Arminas, dar Gelmir a spus:

— De noi nu va fi trădat, Agarwaen. Oare nu ne sfătuim aici cu uşile închise, astfel că putem vorbi mai pe şleau? Iar Arminas, socot eu, a pus această întrebare din pricină că toţi cei care trăiesc lângă mare ştiu că Uimo îndrăgeşte nespus Casa lui Hador, şi-s unii care spun că Hurin şi Huor, fratele său, au ajuns odată în Târimul Ascuns.

— Dacă într-adevăr aşa s-a petrecut, n-ar fi vorbit despre asta nimănui, mare sau umil, necum fiului său, băietan, a răspuns Turin. Care vasăzică, nu cred că Arminas mi-a pus acea întrebare cu gândul să afle ceva despre Turgon. N-am încredere în asemenea soli ai ticăloşiei.

— Fă bine şi păstrează-ţi neîncrederea pentru tine! s-a stropşit Arminas cu mânie. Gelmir m-a înţeles greşit. Am întrebat din pricină că mă îndoiam de ceea ce toţi de-aici

par să creadă; căci cu adevărat prea puţin te asemeni cu neamul lui Hador, oricare ţi-ar fi numele.

— Ce ştii tu despre ei? l-a luat Turin în răspăr.

— Pe Hurin l-am întâlnit, asemenea şi pe străbunii lui. Iar în pustietatea din Dor-lomin l-am întâlnit pe Tuor, fiul lui Huor, fratele lui Hurin; el seamănă cu străbunii săi, tu însă nu.

— Aşa o fi, a zis Turin, batâr că despre Tuor n-am auzit până acum. Dar de mi-e părul negru, şi nu bălai, nu-i lucru de care să mă ruşinez. Căci nu-i primul fiu care seamănă cu mama lui; iar de partea lui Morwen Eledhwen mă trag din Casa lui Beor şi din neamul lui Beren Camlost.

— Nu de păr negru ori bălai vorbeam eu. Alţii din Casa lui Hador au o altă fire, iar Tuor se număra printre ei. Se poartă cuviincios, ascultă de sfaturile bune, le arată cinstire Stăpânilor Apusului. Câtă vreme tu nu asculţi decât de propria-ţi minte şi de sabia de la brâu; şi vorbeşti cu trufie. Ascultă-mă ce-ţi spun, soarta-ţi va fi cu totul alta decât ar aştepta-o unul din Casele lui Hador şi Beor.

— Cu totul alta a fost de la bun început, a răspuns Turin. Iar dacă e să îndur ura lui Morgoth din pricina vitejiei tatălui meu, atunci trebuie să îndur şi zeflemele şi cobeli de parc-aş fi un vagabond, cu toate că-s os din os regesc? Ia aminte: fă bine şi te-ntoarce la malurile neprimejduite ale Marii.

Astfel au plecat Gelmir şi Arminas şi s-au întors la Miazăzi: dar, în ciuda zeflemelelor lui Turin, ar fi rămas bucuroşi alături de cei de-o spiţă cu ei, să aştepte bătălia; au plecat doar din pricină că Cârdan îi rugase, la porunca lui Uimo, să-i aducă veşti din Nargothrond şi despre cum îşi împliniseră ei solia acolo. S-a tulburat Orodreth de vorbele trimişilor, cât despre Turin, el s-a încrâncenat şi mai tare: pentru nimic în lume nu voia să dea ascultare sfaturilor lui, cu atât mai puţin să dărâme podul. Măcar atât înţelesese şi el din vorbele lui Uimo.

Nu se explică nicăieri de ce Gelmir şi Arminas, având acea solie grabnică pentru Nargothrond, au fost trimişi de Cfrdan taman până la Fiordul Drengist. Motivul invocat de Arminas a fost cel al iuţelii şi al păstrării tainei acestei solii; dar mult mai tainică le-ar fi fost călătoria dacă ar fi apucat-o de la Miazăzi în sus, de-a lungul râului Narog. Se poate presupune că Cfrdan a ascultat de porunca lui Uimo (astfel încât cei doi să-l întâlnească pe Tuor în Dor-lomin şi să-l călăuzească prin Poarta Noldorilor), dar nicăieri nu se dă de înţeles acest lucru.

PARTEA A DOUA AL DOILEA EV

I

O DESCRIERE A INSULEI NUMENOR

Înfăţişarea Insulei Numenor prezentată în cele ce urmează se bazează pe descrieri şi hărţi simple păstrate de multă vreme în arhivele Regilor Gondorului. Ele reprezintă, desigur, doar o mică parte a tot ceea ce s-a scris odată, învăţaţii din Numenor întocmind la vremea lor multe tomuri de istorie naturală şi geografie; dar acestea, ca aproape toată arta şi toată ştiinţa din epoca de glorie a Numenorului, au dispărut odată cu Decăderea sa.

Chiar şi cronicile păstrate în Gondor sau în Imladris (unde comorile regilor numenoreeni de la Miazănoapte au fost date în grija lui Elrond) au suferit pierderi ori s-au distrus, din pricină că au fost date uitării. Căci, cu toate că Supravieţuitorii din Pământul de Mijloc „tânjeau” după Akallabeth, Decăzutul, aşa cum singuri spuneau, şi niciodată, nici după trecerea multor evuri, n-au încetat să se socotească într-o oarece măsură drept exilaţi, când a devenit limpede că Ţara Dorului le-a fost luată şi că Numenorul dispăruse pentru totdeauna, aproape toţi au gândit că a pătrunde tainele a ceea ce mai rămăsese din istoria insulei era zadarnic, nefăcând decât să hrănească un nefolositor simţământ de regret. Povestea lui Ar-Pharazon şi a armadei sale profanatoare este tot ce a rămas cunoscut în evurile de mai târziu.

*

Numenor semăna la formă cu o stea cu cinci colţuri, sau o pentagramă, cu o porţiune centrală, lată de vreo două sute cincizeci

de mile de la nord la sud, şi de la est la vest, din care se întindeau cinci promontorii peninsulare mari. Promontoriile acestea erau socotite drept regiuni separate, şi purtau numele de Forostar (Tărâmurile de la Miazănoapte), Andustar (Târâmurile Apusene), Hyarnustar (Târâmurile de la Sud-Vest), Hyarrostar (Târâmurile de la Sud-Est) şi Orrostar (Târâmurile Răsăritene). Porţiunea centrală se numea Mittalmar (Târâmurile Interioare) şi nu avea nicio regiune de coastă, în afară de meleagul din jurul estuarului Romenna şi din vârful acestuia. O parte mică din Mittalmar era totuşi separată de restul, şi se numea Arandor. În Arandor se găseau limanul Romenna, Meneltarma şi Armenelos, Oraşul Regilor; dintotdeauna a fost cea mai populată regiune a Numeriorului.

Mittalmar se ridica deasupra promontoriilor

(nepunându-se la socoteală înălţimile munţilor şi ale dealurilor acestora); era un meleag de plaiuri înierbate şi de coline domoale, pe care creşteau puţini copaci. Către mijloc, se găsea un munte semeţ, numit Meneltarma, Pilastrul Cerului, locul sacru unde era venerat Eru Iluvatar. Cu toate că la poale avea cline blânde, acoperite de iarbă, muntele devenea tot mai prăpăstios, pentru ca spre vârf să nu mai poată fi urcat; astfel că a fost tăiat în el un drum ce şerpuia şi-l înconjura, pornind de la poala dinspre miazăzi şi terminându-se sub buza vârfului, pe faţa dinspre miazănoapte. Vârful era oarecum teşit, chiar scobit, încăpând pe el o mare mulţime de oameni; dar în toată istoria Numenorului, niciodată n-a fost atins de mâna cuiva. Nicio casă ori vreun altar, nici măcar o grămadă de pietre nedăltuite nu s-a aflat vreodată acolo sus; şi nici vreo altă construcţie care să aducă a templu nu au avut numenoreenii în toate zilele bunăstării lor, până la venirea lui Sauron. Nimeni n-a purtat armă şi n-a mânuit vreo unealtă acolo; şi nimănui nu-i era îngăduit să rostească vreun cuvânt, decât doar Regelui. Doar de trei ori în fiecare an vorbea Regele, rostind o rugăciune de Erukyerme, în prima zi a primăverii, pentru anul ce urma, înălţând laude lui Eru Iluvatar de Erulaitale, în mijlocul verii, şi mulţumindu-i tot lui de Eruhantale, la sfârşitul toamnei. În acele zile anume, Regele urca muntele pe jos, urmat de o mare mulţime de oameni, înveşmântaţi în alb, purtând ghirlande.

Însă tăcuţi. Oricând altcândva în decursul anului, oamenii erau liberi să urce pe vârf singuri ori în grup; dar se spune că liniştea era atât de mare, încât până şi un străin care nu cunoştea Numenorul şi întreaga sa istorie, dacă ar fi fost dus acolo, nu ar fi cutezat să vorbească tare. Nicio pasăre, în afară de vulturi, nu zbura până sus. Când cineva se apropia de vârf, de îndată se iveau trei vulturi şi

se aşezau pe trei stânci aflate aproape de marginea apuseană; dar atunci când se rosteau cele Trei Rugăciuni, ei nu coborau, ci rămâneau în văzduh, rotindu-se pe deasupra oamenilor. Erau numiţi Martorii lui Manwe şi se credea că fuseseră trimişi de el tocmai din Aman, pentru a străjui Muntele Sfânt şi întreaga insulă.

La poale, Meneltarma se îmbina în aplecuşuri domoale cu plaiul înconjurător, dar îşi întindea cinci muchii joase, asemenea unor rădăcini, în direcţiile celor cinci promontorii ale insulei; Tarmasundar se numeau acestea, Rădăcinile Pilastrului. De-a lungul crestei muchiei de sud-vest, panta urcătoare a drumului ajungea până în apropierea muntelui; iar între această muchie şi cea dinspre sud-est, terenul cobora într-o vale puţin adâncă. Se numea Noirinan, Valea Mormintelor; căci în partea dinspre munte fuseseră săpate în poalele stâncii încăperi în care se găseau mormintele Regilor şi ale Reginelor Numenorului.

Însă în cea mai mare parte a sa, Mittalmar era o regiune de păşuni. În sud-vest se înşiruiau gruiurile ierboase; acolo, în Emerie, era meleagul păstorilor.

Forostar era cel mai puţin mănos dintre toate ţinuturile, pietros, copaci câte unul ici şi colo, şi numai pe povârnişurile apusene ale podişurilor înalte, acoperite de iarbă-rea, se găseau păduri de brad şi zadă. Spre Capul de la Miazănoapte, se ridicau stâncile şi tot acolo marele Sorontil ieşea drept din mare, cu steiurile sale înspăimântătoare. Aici îşi aveau sălaşurile vulturii; şi tot pe acest meleag Tar-Meneldur Elentirmo a durat un turn înalt, din care putea să cerceteze mişcarea stelelor.

Şi Andustar era stâncos în părţile dinspre miazănoapte, cu păduri de brazi falnici care străjuiau întinderea mării. Trei golfuri mici se deschideau spre apus, săpate adânc în podişul înalt; dar

stâncile nu ajungeau peste tot până la marginea

mării, ci la poalele lor se formase un platou ce cobora în pantă uşoară. Cel mai nordic dintre golfuri se numea Golful Andunie (Apusul), cu oraşul chiar pe ţărm şi cu multe alte aşezări cocoţate pe povârnişurile abrupte. Dar înspre miazăzi pământul era mănos, cu păduri mari de mesteceni şi fagi în părţile sale mai înalte, iar pe văi se întindeau păduri de stejari şi ulmi. Între promontoriile Andustar şi Hyarnustar se găsea marele Golf Eldanna, numit astfel deoarece se deschidea spre Eressea; iar pământurile din jurul său, proteguite spre miazănoapte şi mărginindu-se cu mările apusene, aveau o climă caldă, de aceea şi ploile erau mai dese aici. În mijlocul Golfului Eldanna se găsea cel mai frumos liman al Numenorului, Verdele Eldalonde; în zilele de început, acolo poposeau îndeobşte corăbiile albe şi iuţi ale eldarilor din Eressea.

De jur-împrejurul acelui loc, şi în sus pe pantele îndreptate spre mare, şi până departe în interiorul uscatului, creşteau copacii mereu verzi şi înmiresmaţi, aduşi tocmai din Apus, şi atât de bine le pria pe acel meleag, încât eldarii spuneau că Eldalonde era aproape la fel de frumos ca şi un liman din Eressea. Copacii aceştia erau cea mai mare bucurie a numenoreenilor şi multe cântece îi aminteau chiar şi după ce ei au pierit pentru totdeauna, căci prea puţini au înflorit vreodată la răsărit de Ţara Darului: oiolaire şi lairelosse, nesamelda, vardarianna, taniquelasse şi yavannamire, cu poamele sale ca nişte globuri purpurii. Florile, frunzele şi scoarţa copacilor acelora răspândeau în jur arome dulci, şi tot ţinutul era plin de miresme amestecate, astfel că a primit numele de Nisimaldar, Copacii înmiresmaţi. Mulţi dintre ei au fost sădiţi şi au crescut şi în alte ţinuturi ale Numenorului, cu toate că nu în acelaşi număr mare; însă numai aici creştea semeţul copac auriu malinorne, ajungând, după cinci secole, aproape la fel de înalt ca şi aceia care creşteau în Eressea. Scoarţa îi era argintie şi

netedă, ramurile îndreptate oarecum în sus, ca ale fagului; dar avea o singură tulpină. Frunzele, asemănătoare cu ale fagului, doar că mai mari, erau de un verde palid pe faţă, iar pe dos argintii, şi luceau în soare; când venea toamna, nu cădeau, ci deveneau palid-aurii. Primăvara îi apăreau flori aurii în

ciorchini, ca ale cireşului, şi înfloreau până târziu în vară; de cum se deschideau florile, frunzele cădeau, încât primăvara şi vara crângurile de malinorni aveau un covor auriu şi un acoperiş aşijderea, doar pilaştrii îi erau ca argintul fumuriu.1 Rodul lor semăna cu o nucă argintie la coajă; câteva i-au fost date în dar Regelui Gil-galad din Lindon, de către Tar-Aldarion, al şaselea Rege al Numenorului. În Lindon nu au prins rădăcini; dar Gil-galad, la rândul său, a dat câteva din roadele acestea rubedeniei sale Galadriel, şi, mulţumită puterii ei, ele au crescut şi au înflorit în Lothlorien, tărâmul străjuit de pe malul Râului Anduin, până când Elfii Nobili au părăsit Pământul de Mijloc; dar n-au atins niciodată înălţimea sau grosimea trunchiurilor din marile crânguri ale Numenorului.

Râul Nunduine se vărsa în mare la Eldalonde şi până să ajungă acolo forma micul lac Nfsinen, numit astfel datorită belşugului de tufişuri şi flori dulci-mirositoare, ce creşteau pe malurile sale.

În partea apuseană, Hyarnustar era un ţinut muntos, cu stânci măreţe pe coastele apusene şi de miazăzi; dar la răsărit se găseau podgorii întinse, căci acolo clima era caldă şi pământul roditor. Promontoriile Hyarnustar şi Hyarrostar se aflau la o depărtare mare unul de altul, iar pe ţărmurile lungi dintre ele, marea şi pământul se uneau blând, ca nicăieri altundeva în Numenor. Aici îşi vărsa apele Sirii, principalul râu al insulei (căci toate celelalte, fără doar de Nunduine, din partea de apus, erau torenţi

scurţi şi repezi, care se grăbeau să ajungă în mare), ce-şi avea izvoarele la poalele muntelui Meneltarma, în valea Noirinan, şi, străbătând ţinutul Mittalmar spre miazăzi, îşi domolea curgerea, iar albia şerpuită i se lăţea. În cele din urmă, ajungea la mare printre smârcuri întinse şi şesuri stufoase, iar numeroasele sale guri mici îşi croiau poteci schimbătoare printre dune mari de nisip; pe multe leghe de-o parte şi de alta se găseau plaje late şi prundişuri surii – aici locuiau îndeobşte pescarii, în sate aşezate pe peticele de pământ dintre mlaştini şi heleşteie. Cel mai mare dintre aceste sate era Nindamos.

În Hyarrostar creşteau nenumăraţi copaci de soiuri diferite, printre care şi cel numit laurinque, al cărui singur rost era de a-i încânta pe oameni cu florile sale. Numele i se trăgea tocmai de la aceste flori.

galbene la culoare şi crescând în ciorchini lungi, atârnători; unii oameni, care auziseră de la eldari despre Laurelin, Copacul de Aur din Valinor, credeau că laurinque din acel Copac măreţ se trăgea, fiind adus aici de către eldari, sub formă de sâmânţă; dar nu era aşa. Începând cu domnia lui Tar-Aldarion, în Hyarrostar copacul a fost sădit pe suprafeţe întinse, fiind folosit ca lemn pentru corăbii.

Orrostar era un meleag mai rece, fiind totuşi apărat de vânturile dinspre nord-est de platouri ce se înălţau spre capătul promontoriului; în interior creşteau multe grâne, mai cu seamă în regiunile aflate la hotarul cu Arandor.

Întreaga insulă a Numenorului era aşezată ca şi când fusese împinsă în sus din mare şi înclinată spre miazăzi şi puţin spre răsărit; în afară de partea dinspre miazăzi, în aproape tot restul insulei pământul cădea spre mare în stânci abrupte. În Numenor, zburătoarele care sălăşluiau lângă mare şi înotau sau se cufundau în ea întreceau în număr orice închipuire. Marinarii spuneau că, orbi să fi fost, tot ar fi ştiut că li se apropia corabia de Numenor,

după hărmălaia pe care o făcea păsăretul pe ţărmuri; iar când se apropia o corabie, păsările de mare ce-şi aveau cuiburile pe uscat se înălţau în stoluri mari şi zburau pe deasupra ei, în semn de bucurie şi de bun venit, căci nicicând nu erau ucise ori vătămate. Unele însoţeau corăbiile în călătoriile lor, chiar şi pe acelea care se îndreptau spre Pământul de Mijloc. Tot atât de multe erau şi păsările din interiorul insulei, de la kirinki, păsăruici la fel de mici ca panţăruşii, numai că aveau penele de un roşu aprins, iar glasurile ca nişte ţiuituri, aproape de neauzit pentru urechea omului, până la vulturii cei mari, păsările sacre ale lui Manwe, niciodată năpăstuite înainte să înceapă zilele răului şi ale urii valarilor. Timp de două mii de ani, din vremea lui Elros Tar-Minyatur şi până în vremea lui Tar-Ancalimon, fiul lui Tar-Atanamir, în vârful turnului castelului regal din Armenelos s-a găsit un cuib; în acel cuib a sălăşluit una şi aceeaşi pereche, bucurându-se de mărinimia Regelui.

În Numenor, oamenii călătoreau dintr-o parte în alta călare; numenoreenilor, bărbaţi şi femei deopotrivă, le plăcea să călărească şi tuturor le erau dragi caii, purtându-se faţă de ei cu respect şi

găzduindu-i în adăposturi de soi. Caii erau deprinşi să audă chemări de la depărtare şi să le răspundă, iar în poveştile de demult se spune că oamenii îşi puteau chema la nevoie caii până şi cu gândul, atunci când om şi animal erau legaţi printr-o mare iubire. Prin urmare, cele mai multe drumuri din Numenor erau nepietruite, făcute anume pentru călărie, căci trăsurile şi căruţele nu prea erau de trebuinţă în secolele de început, cât despre încărcăturile grele, acestea erau duse pe calea apei. Drumul principal şi cel mai vechi, potrivit pentru roţi, pornea din marele port Romenna, în răsărit, şi ducea până la oraşul regesc Armenelos, iar de acolo până în Valea

Mormintelor şi la Meneltarma; curând a fost prelungit până la Andunie, în apus. De-a lungul lui treceau care încărcate cu piatră din Tărâmurile de la Miazănoapte, având mare căutare în zidărie, şi cu cherestea, ce se găsea cu prisosinţă în Tărâmurile Apusene.

Edainii au adus cu ei în Numenor tainele multor meşteşuguri, precum şi meşteşugari, mulţi şi aceştia, care deprinseseră meseriile de la eldari, adăugându-le propriilor învăţături şi tradiţii. Cât despre materiale, prea puţine au putut aduce cu ei, fără doar de uneltele trebuincioase; şi multă vreme singurele metale ce s-au găsit în Numenor au fost cele preţioase. Veniseră edainii cu întregi comori de aur şi argint şi nestemate; aşa ceva nu găseau în Numenor. Le îndrăgeau pentru frumuseţea lor, şi tocmai această dragoste a dat naştere lăcomiei în vremurile ce aveau să vină, când au căzut sub stăpânirea Umbrei şi au devenit trufaşi şi făţarnici faţă de neamurile mai umile din Pământul de Mijloc. Pe vremea prieteniei cu elfii din Eressea, căpătau de la aceştia, din când în când, daruri în aur şi argint şi nestemate; dar asemenea lucruri erau rare şi mult preţuite în secolele de început, până când puterea Regilor s-a întins până pe coastele de la Răsărit.

Multe metale se găseau şi în Numenor şi, cum priceperea edainilor într-ale mineritului şi topitului şi meşteşugitului sporea cu repeziciune, obiectele din fier şi cupru se găseau de-acum la îndemâna oricui. Printre meşterii edaini erau făurarii de arme care, învăţând de la noldori, ajunseseră iscusiţi în a bate săbii şi tăişuri de topor şi vârfuri de suliţă şi cuţite. Breasla Făurarilor de Arme încă

mai făcea săbii, pentru ca acest meşteşug să nu se piardă, cu toate că truda lor era mai curând menită a născoci unelte trebuincioase vremurilor de pace. Regele şi cele mai multe dintre marile căpetenii moşteniseră săbiile

străbunilor lor; 2 şi uneori dăruiau câte o sabie moştenitorilor lor. O sabie nouă era făurită pentru Moştenitorul Regelui, pentru a-i fi dată în ziua în care era încoronat. Dar niciun om nu purta sabie în Numenor, şi timp de ani lungi puţine cu adevărat au fost armele menite războiului, care să fi fost făurite pe insulă. Aveau topoare, suliţe şi săgeţi, numenoreenilor plăcându-le cu osebire să-şi petreacă timpul trăgând cu arcul, din picioare ori călare. Mult mai târziu, în războaiele purtate în Pământul de Mijloc, cele mai de temut aveau să se dovedească arcurile numenoreenilor. „Oamenii Mării”, se spunea la acea vreme, „au trimis înaintea lor un nor mare, ca o ploaie preschimbată în şerpi, ori ca o grindină neagră cu vârfuri de oţel”; şi în acele zile, marile cohorte ale Arcaşilor Regelui foloseau arcuri făcute din oţel, goale pe dinăuntru, şi săgeţi cu pene negre, lungi de-un cot de la vârf până la aripioare.

Dar timp îndelungat echipajele marilor corăbii numenoreene au venit neînarmate printre oamenii Pământului de Mijloc; şi cu toate că la bord aveau topoare şi arcuri, ca să doboare copaci şi să vâneze pentru hrană pe ţărmurile sălbatice neaflate în stăpânirea nimănui, nu le purtau asupră-le când se duceau să-i caute pe locuitorii acelor meleaguri, şi mare le-a fost tristeţea când Umbra s-a furişat de-a lungul coastelor şi oamenii cu care se împrieteniseră au devenit duşmănoşi şi temători, şi când fierul a fost folosit împotrivă-le tocmai de cei cărora le destăinuiseră taina lui.

Mai presus de toate îndeletnicirile lor, vânjoşilor locuitori ai Numenorului le plăcea Marea, să înoate, să se scufunde sau să se ia la întrecere în bărci cu vâsle sau pânze. Cei mai temerari erau pescarii; peşte se găsea din belşug peste tot de-a lungul coastelor, fiind dintotdeauna principala hrană în Numenor; şi toate oraşele, unde trăiau cei mai mulţi locuitori, erau aşezate în apropierea

ţărmurilor. Din rândul pescarilor se trăgeau cei mai mulţi marinari care, cu trecerea vremii, au devenit oameni cu greutate şi la mare cinste. Se zice că atunci când edainii au pornit pentru prima oară pe

Marea cea Mare, călăuzindu-se după Stea pentru a poposi în Numenor, la cârma fiecărei corăbii elfeşti care i-a purtat până acolo se găsea câte un eldar din cei aleşi de Cfrdan; iar după ce cârmacii au plecat şi au luat cu ei cele mai multe dintre corăbii, s-a scurs destul timp până când numenoreenii înşişi au cutezat să iasă departe în larg. Dar printre ei se găseau făuritori de corăbii care-şi deprinseseră meşteşugul de la eldari; apoi mai învăţând de unii singuri, mai născocind una-alta, au ajuns tot mai pricepuţi, până când au îndrăznit să străbată întinsurile mării până hăt departe. Şi după ce şase sute de ani au trecut de la începutul celui de-al Doilea Ev, Veantur, Căpitanul Corăbiilor Regelui pe vremea lui Tar-Elendil, a ajuns primul în Pământul de Mijloc. Şi-a adus corabia Entulesse (care înseamnă „întoarcerea”) în Mithlond, împins de vânturile primăvăratice ce suflau de la apus; şi s-a întors în toamna anului următor. După aceea, călătoria pe mare a devenit îndeletnicirea de căpetenie prin care oamenii din Numenor îşi dovedeau curajul şi bărbăţia; iar Aldanon, fiul lui Meneldur, a cărui soaţă era fiica lui Veantur, a întemeiat Breasla Aventurierilor, care-i cuprindea pe toţi marinarii încercaţi ai Numenorului, aşa cum se povesteşte în cele ce urmează.

NOTE

1 Această descriere a mallorn-ului seamănă mult cu descrierea pe care le-o oferă Legolas prietenilor săi în timp ce se apropie de Lothlorien (Frăţia Inelului II 6).

2 Sabia Regelui era într-adevăr Aranruth, sabia lui Elu Thingol din Donath, în Beleriand, care-i fusese dată lui Elros de către Elwing, mama sa. Mai erau şi alte obiecte

moştenite: Inelul lui Barahir; marea Secure a lui Tuor, tatăl lui Eărendil; şi Arcul lui Bregor, din Casa lui Beor. Numai Inelul lui Barahir, tatăl lui Beren Ciungul, a supravieţuit Decăderii; căci a fost dat de către Tar-Elendil fiicei sale, Silmarien, şi a fost păstrat în Casa Seniorilor din Andiinie, dintre care ultimul a fost Elendil cel Credincios, care a fugit în Pământul de Mijloc, ca să scape de scufundarea Numenorului. [Nota autorului] – Povestea Inelului lui

Barahir este redată în Silmarillion, capitolul 19, iar istoria sa ulterioară, în Stăpânul Inelelor, Anexa A (I, m şi v). „Marea Secure a lui Tuor” nu apare menţionată în Silmarillion, dar este pomenită şi descrisă în versiunea originală a „Căderii Gondolinului” (1916 – 17, vezi pg. 12, unde se spune că în Gondolin Tuor ducea cu sine o secure, nu o sabie, şi că-i spunea Dramborleg, un nume din graiul locuitorilor Gondolinului. Într-o listă de nume ce însoţeşte povestea, Dramborleg se traduce drept „Ascuţişul Bufnitor”: „securea lui Tuor, care, când izbea, lăsa o urmă adâncă, de măciucă, şi despica totodată, ca o sabie”.

II

ALDANON ŞI ERENDIS

Soţia Marinarului

Meneldur era fiul lui Tar-Elendil, al patrulea Rege al Numenorului. Era al treilea copil al Regelui, mai având el două surori, pe nume Silmarien şi Isilme. Cea mai mare dintre ele era măritată cu Elatan din Andunie, iar fiul lor era Valandil, Seniorul din Andunie, din care s-a tras mai apoi lunga dinastie a Regilor Gondolinului şi ai Amorului, în Pământul de Mijloc.

Meneldur avea o fire blândă şi se dovedea priceput mai curând la tainele minţii, decât la faptele trupului. Îndrăgea nespus tărâmul Numenorului şi tot ceea ce cuprindea el, dar nu se sinchisea de Marea ce se întindea de jur-împrejur; căci ochii minţii lui priveau dincolo de

hotarele Pământului de Mijloc: era înamorat de stele şi de înalturile cerului. Cerceta cu râvnă tot ce găsea în învăţăturile eldarilor şi ale edainilor despre Ea şi adâncurile care împrejmuiau Regatul Arda, cel mai mult plăcându-i să privească la astre. Şi-a durat un turn în Forostar (partea cea mai dinspre miazănoapte a insulei), unde văzduhul era limpede, şi de acolo, în timpul nopţii, scruta cerurile şi urmărea toate mişcările luminilor de pe boltă.[1]

Când a primit Sceptrul, Meneldur a trebuit să părăsească ţinutul Forostar, pentru a se duce să locuiască în măreaţa casă a Regilor, din Armenelos. S-a dovedit un rege bun şi înţelept, cu toate că nicio clipă n-a încetat să jinduiască după zile în care să-şi poată spori ştiinţa

despre bolta cerească. Soaţa lui era o femeie de o mare frumuseţe, pe nume Almarian. Era fiica lui Veantur, Căpitanul Corăbiilor Regelui în vremea lui Tar-Elendil; şi cu toate că ei înseşi nu-i erau mai dragi corăbiile şi marea, decât celor mai multor femei de pe insulă, fiul ei semăna mai curând cu Veantur, tatăl ei, decât cu Meneldur.

Fiul lui Meneldur şi al lui Almarian era Anardil, care avea să fie cunoscut printre Regii Numenorului drept Tar-Aldarion. Avea două surori, mai mici decât el: Ailinel şi Almiel, dintre care cea mai vârstnică s-a măritat cu Orchaldor, descendent al Casei lui Hador, fiul lui Hatholdir, prieten apropiat al lui Meneldur; iar fiul lui Orchaldor şi al lui Ailinel era Soronto, despre care se va povesti ceva mai târziu în cele ce urmează.[2]

Aldanon – căci astfel este numit în toate poveştile – a crescut iute şi s-a făcut un bărbat impunător, puternic şi curajos atât la minte cât şi la trup, cu păr bălai, ca al mamei sale, vesel şi generos la fire, dar mai mândru ca tatăl său, şi făcând mai totdeauna după cum îl tăia pe el capul. Din fragedă pruncie a îndrăgit Marea şi-n mintea sa

se gândea numai la meşteşugul de a făuri corăbii. Nu-i plăcea defel meleagul de la miazănoapte şi-şi petrecea tot timpul pe care i-l îngăduia tatăl său pe ţărmul mării, mai cu seamă lângă Romenna, unde se găseau portul principal al Numenorului, cele mai mari ateliere de făurit corăbii şi cei mai destoinici meşteri. Mulţi ani tatăl său n-a căutat să-l împiedice în niciun fel, mulţumit fiind că Aldanon îşi punea la încercare bărbăţia şi la treabă mintea şi mâna.

Aldanon era nespus de îndrăgit de Veantur, părintele mamei sale, şi adeseori stătea în casa acestuia, în partea dinspre miazănoapte a fiordului Romenna. Casa avea un chei al său, la care erau legate multe bărci mici, căci Veantur nu mergea niciodată pe uscat dacă putea călători pe mare; acolo a învăţat Aldanon încă din copilărie să vâslească, iar mai târziu să mânuiască pânzele. Înainte să fi ajuns la vârsta bărbăţiei, se pricepea să conducă o corabie cu echipaj numeros, străbătând marea de la un liman la altul.

Odată s-a întâmplat ca Veantur să-i spună nepotului său:

— Anardilya, se apropie primăvara, la fel şi ziua în care vei împlini vârsta bărbăţiei. (Căci în acel aprilie Aldanon avea să facă douăzeci şi cinci de ani.) M-am gândit s-o sărbătorim aşa cum se cuvine. Eu te întrec cu mult în ani şi nu cred că voi mai avea de multe ori curajul să las în urmă frumoasa-mi casă şi binecuvântatele ţărmuri ale Numenorului; dar mi-aş dori să mai străbat o dată Marea cea Mare, să dau piept cu Vântul de la Miazănoapte şi să văd Răsăritul. În ăst an vei veni cu mine şi ne vom duce în Mithlond, să vedem înalţii munţi albaştri ai Pământului de Mijloc, iar la poalele lor meleagul verde al eldarilor. Cu braţele deschise vei fi primit de Cfrdan Făuritorul de Corăbii şi de Regele Gil-galad. Spune-i tatălui tău despre gândul meu.3

Când Aldanon i-a vorbit despre aventură şi i-a cerut îngăduinţa să plece de cum aveau să bată vânturile prielnice ale primăverii, Meneldur n-a voit să-şi dea consimţământul. îl cuprinsese un fel de frig, ca şi când în inima lui simţea că în călătoria aceasta se ascundeau mai multe decât putea mintea lui să întrevadă. Dar uitându-se la chipul nerăbdător al fiului său, nu i-a dat de înţeles ce era în sufletul său.

— Fă precum te îndeamnă inima, onya, i-a spus el. Cumplit o să-ţi duc dorul; dar cu Veantur la cârmă şi cu bunăvoinţa valarilor, voi trăi cu nădejdea întoarcerii tale. Numai să nu prinzi drag de Marile Pământuri, tocmai tu, care într-o bună zi va trebui să fii Regele şi Părintele acestei Insule!

Astfel s-a întâmplat că într-o bună dimineaţă, cu soare strălucitor şi vânt alb, în frumoasa primăvară a celui de-al şapte sute douăzeci şi cincilea an al celui de-al Doilea Ev, fiul Moştenitorului Regelui din Numenor4 a părăsit uscatul la bordul corabiei; şi, înainte ca ziua să se stingă, a văzut insula pâlpâind şi scufundându-se în mare, şi ultimul care s-a scufundat a fost vârful muntelui Meneltarma, ca un deget negru desenat pe cerul apusului.

Se spune că Aldanon însuşi a povestit despre toate călătoriile sale în Pământul de Mijloc, în cronici care s-au păstrat multă vreme

În Romenna, dar care apoi s-au pierdut. Despre prima lui călătorie se ştiu puţine lucruri, doar că s-a împrietenit cu Cfrdan şi cu Gilgalad şi că s-a dus până departe în Lindon şi în meleagurile apusene ale Eriadorului, minunându-se de tot ce a văzut. Doi ani şi mai bine a stat plecat, iar Meneldur l-a aşteptat cu inima tot mai strânsă. Se spune că zăbava lui s-a datorat setei ce-o avea de a învăţa de la Cfrdan tot ce putea, cum se făureau corăbiile şi cum se conduceau, dar şi cum se durau zidurile

ce se împotriveau lăcomiei mării.

Bucurie mare a fost în Romenna şi în Armenelos când oamenii au văzut măreaţa corabie Numerrâmar (adică „Aripile Apusului”) apropiindu-se dinspre larg, cu pânzele aurii înroşite de soarele aflat la scăpătat. Vara aproape se destrămase, Eruhantale nu era departe.[5] Întâmpinându-şi fiul în casa lui Veantur, lui Meneldur i s-a părut că se mai înălţase, că ochii îi erau mai strălucitori; dar ochii lui Aldanon priveau în zare.

— Ce-ai văzut, onya, în călătoriile tale îndepărtate, ce acum trăiesc mai cu seamă în amintire?

Cu privirile aţintite spre răsărit, în noapte, Aldanon a rămas tăcut. Într-un târziu a răspuns, cu glas şoptit, ca unul care îşi vorbeşte sieşi:

— Frumosul neam al elfilor? Ţărmurile verzi? Munţii învăluiţi de nori? Meleagurile de ceaţă şi umbre, ce nu pot fi desluşite? Nu ştiu.

A tăcut, şi Meneldur a ştiut că nu spusese tot ce gândea. Căci Aldanon se îndrăgostise de Marea cea Mare şi de corabia călătorind singură, fără a zări uscatul, purtată de vânturi, cu spuma la prora, îndreptându-se spre coaste şi limanuri neştiute; şi acea iubire şi acea dorinţă nu l-au mai părăsit până la capătul zilelor sale.

Veantur n-a mai părăsit insula; iar corabia Numerrâmar i-a dăruit-o lui Aldanon. Nici n-au trecut trei ani, şi Aldanon a cerut din nou învoire să plece, de data aceasta îndreptându-se spre Lindon. Trei ani a rămas plecat: nu mult după întoarcere, a plecat din nou, într-o călătorie care a durat patru ani, căci, din câte se povesteşte, nu-i mai era de ajuns să se ducă în Mithlond, astfel că a început să exploreze coastele de la miazăzi: a trecut de gurile

râurilor Baranduin şi Gwathlo şi Angren şi a înconjurat întunecatul cap Pas Morthil, ajungând în marele

Golf Belfalas, de unde vedea munţii din ţara Amroth, unde încă mai sălăşluiau elfii nandorini.6

În al treizeci şi nouălea an al vieţii sale, Aldanon s-a înturnat în Numenor, aducând tatălui său daruri de la Gil-galad; căci în anul următor, Tar-Elendil a trecut Sceptrul în mâinile fiului său, aşa după cum de mult hotărâse, iar Tar-Meneldur a fost înscăunat Rege. Atunci Aldanon şi-a înfrânat dorinţa şi a rămas o vreme acasă, întru liniştea tatălui său; şi-n acea vreme a folosit tot ceea ce deprinsese de la Cfrdan despre făurirea corăbiilor şi, cum visa să aibă corăbii tot mai mari, i-a pus pe oameni să lărgească limanurile şi cheiurile. Dar dorul de mare l-a copleşit din nou, astfel că a părăsit Numenorul, şi nu numai o dată; în gândul său plănuia aventuri ce nu puteau fi împlinite doar cu câteva corăbii. Prin urmare, a pus temeliile Breslei Aventurierilor, care curând a ajuns vestită; în acea frăţie intrau cei mai temerari şi mai înfocaţi corăbieri, chiar şi tineri din meleagurile numenoreene depărtate de mare căutau să fie primiţi în breaslă, iar lui Aldanon îi spuneau Marele Căpitan. La acea vreme, nevrând să trăiască pe uscat, în Armenelos, Aldanon a pus să i se facă o corabie ce urma să-i fie sălaş; astfel că i-a dat numele de Eămbar; uneori, pornea cu ea din port în port, în jurul insulei, dar cel mai adesea corabia era ancorată nu departe de Toi Uinen: o insulă mică, în golful Romenna, aşezată acolo de Uinen, Doamna Mărilor.7 Breasla îşi avea şezământul tot pe Eămbar, şi tot acolo erau păstrate cronicile marilor lor călătorii; 8 căci Tar-Meneldur privea cu răceală tot ceea ce făcea fiul său şi nu dorea să-l audă povestind despre călătoriile sale, crezând că prin acestea Aldanon sădea seminţele frământărilor şi ale dorinţei de a cuceri alte pământuri.

În acea vreme, Aldanon s-a înstrăinat de tatăl său şi a încetat să mai vorbească deschis despre planurile şi dorinţele sale; dar Almarian, Regina, îl sprijinea pe fiul său

în tot ce făcea, astfel că Meneldur s-a văzut nevoit să lase lucrurile în voia lor. Numărul Aventurierilor sporea, iar oamenii îi priveau cu tot mai mult respect şi-i numeau uinendili, cei care o iubesc pe Uinen; cu atât mai greu

era de înfruntat ori de oprit Căpitanul lor. Corăbiile numenoreenilor erau tot mai mari şi mai iuţi, încât puteau străbate mările până departe, ducând cu ele echipaje şi încărcături grele; iar Aldanon lipsea tot mai mult din Numenor. Tar-Meneldur se împotrivea fiului său de fiecare dată şi, ca să-l zădărnicească, a hotărât să curme doborârea copacilor în Numenor, meniţi făuririi corăbiilor. S-a gândit atunci Aldanon că ar putea găsi lemnul trebuincios în Pământul de Mijloc, şi un liman – numai să-l caute – unde să-şi repare corăbiile. În timpul călătoriilor de-a lungul coastelor, privea cu uimire la pădurile întinse; iar la gura râului pe care numenoreenii îl numeau Gwathir, Râul Umbrei, a pus temeliile Limanului cel Nou, Vinyalonde.[9]

Dar după ce au trecut aproape opt sute de ani de la începutul celui de-al Doilea Ev, Tar-Meneldur i-a poruncit fiului său să rămână în Numenor şi să pună capăt, o vreme, călătoriilor sale spre răsărit; voia să-l proclame pe Aldanon drept Moştenitorul Regelui, aşa cum făcuseră şi Regii dinaintea lui, când fiii lor împliniseră vârsta Moştenitorului. Atunci Meneldur şi fiul său s-au împăcat şi o vreme a domnit pacea între ei; în toiul bucuriei şi al ospeţelor, Aldanon a fost proclamat Moştenitor în al o sutălea an la vieţii sale, primind de la tatăl său titlul şi puternicia de Stăpân al Corăbiilor şi al Limanurilor din Numenor. La ospăţul ce s-a ţinut la Armenelos, a venit şi unul pe nume Beregar, care trăia în partea de apus a insulei, şi a adus-o cu sine şi pe Erendis, fiica sa. Almarian, Regina, a băgat de seamă frumuseţea fetei, de-un soi arar întâlnit în Numenor; căci Beregar se trăgea din moşi-

strămoşi din Casa lui Beor, batâr că nu din osul regesc al lui Elros, iar Erendis avea părul negru, o graţie zveltă, şi ochii cenuşii limpezi moşteniţi de la neamul său.10 Erendis s-a uitat la Aldanon, când a trecut călare prin dreptul ei, şi, văzându-i frumuseţea şi portul măreţ, n-a mai avut ochi pentru altceva. Apoi Erendis a intrat în slujba Reginei, Regele însuşi arătându-i multă bunăvoinţă; dar pe Aldanon aproape că nu-l zărea Erendis nicăieri, căci el era dus la pădure, îngrijindu-se ca, în

vremurile ce aveau să urmeze, Numenorul să nu ducă lipsă de lemnul trebuincios. N-a trecut mult şi corâbierii din Breasla Aventurierilor au dat semne de tulburare, nemulţumiţi fiind că erau prea scurte călătoriile lor, iar comandanţii nişte fitecine; după scurgerea a şase ani de la ungerea Moştenitorului la tron, Aldanon a hotărât să înalţe din nou pânzele şi să pornească spre Pământul de Mijloc. Regele i-a dat învoire cu jumătate de gură: ar fi vrut ca fiul său să rămână în Numenor şi să-şi găsească o soaţă, dar Aldanon nu-i împlinea voia; în primăvara acelui an, s-a pregătit de plecare, însă când a venit să-şi ia rămas-bun de la mama lui, a zărit-o pe Erendis printre însoţitoarele Reginei; văzându-i frumuseţea, a ghicit forţa ce sta ascunsă în fiinţa ei.

Iar Almarian l-a întrebat:

— Trebuie să pleci din nou, Aldanon, fiul meu? Nimic nu te ţine în meleagul cel mai frumos dintre toate meleagurile pieritoare?

— Încă nu, a răspuns el; dar în Armenelos se află lucrări mai frumoase decât le-ar putea găsi un bărbat în alte colţuri de lume, chiar şi pe meleagurile eldarilor. Numai că marinarii sunt făpturi nehotărâte, războindu-se cu ei înşişi; iar dorinţa de a fi pe Mare încă mă ţine în mrejele ei.

Erendis a socotit că vorbele acestea fuseseră rostite

şi pentru urechile ei şi din acea clipă şi-a dăruit inima întreagă lui Aldanon, chiar dacă fără de speranţa. În acele timpuri, nici pravila, nici datina nu cereau ca vreun vlăstar din casa regală, fie el Moştenitorul Regelui, să ia drept soaţă odrasle din Casa lui Elros Tar-Minyatur; iar Erendis gândea că Aldanon era de os mult prea nobil. Cu toate acestea, de atunci niciun bărbat n-a mai avut trecere la ea şi orice peţitor era respins.

Şapte ani au trecut până ce Aldanon s-a întors, aducând cu el argint şi aur; şi i-a vorbit tatălui său despre călătoria şi faptele sale. Meneldur însă i-a zis:

— Mai degrabă aş vrea să te am alături de mine, decât să primesc veşti sau daruri de pe Meleagurile întunecate. Treburile astea-s pentru negustori şi cărturari, nu pentru Moştenitorul Regelui. Ce nevoie

avem noi deşi mai mult argint şi aur, decât să ne împăunăm cu ele, măcar că alte lucruri sunt la fel de bune pentru o astfel de trebuşoară? Casa unui Rege are trebuinţă de un bărbat care cunoaşte şi îndrăgeşte astă ţară şi ăst popor, peste care va cârmui.

— Oare nu cercetez bărbaţii în fiece zi ce mi-e dată? a întrebat Aldanon. Pot să-i conduc şi să-i cârmuiesc după cum mi-e voia.

— Poate vrei să zici că pe aceia care gândesc ca tine, a răspuns Regele. Mai sunt şi femei în Numenor, aproape la fel de multe ca şi bărbaţii; şi-n afară de mama ta, cu care în adevăr faci ce voieşti, ce ştii tu despre celelalte? Cu toate acestea, într-o bună zi va trebui să-ţi alegi o soaţă.

— Într-o bună zi! Dar nu înainte să trebuiască; şi chiar mai târziu, de va încerca oarecine să mă împingă la însurătoare cu de-a sila. Sunt alte lucruri ce musai trebuie să le fac, numai la ele îmi stă mintea. „Rece e viaţa pentru soaţa marinarului”; iar marinarul care şi-a ales să fie singur şi pe care nimic nu-l leagă de ţărm călătoreşte şi

mai departe şi mai bine învaţă cum să dea piept cu marea.

— Şi mai departe, dar fără de folos, a zis Meneldur. Şi nu „dai piept cu marea”, Aldanon, fiul meu. Ai uitat oare că edainii sălăşluiesc aici prin bunăvoinţa Stăpânilor Apusului, că Uinen este milostivă cu noi, că Osse îşi înfrânează pornirile? Corăbiile noastre sunt străjuite, alte mâini le cârmesc, nu ale noastre. Aşa că nu te semeţi, căci bunăvoinţa poate să dispară; şi să nu gândeşti că de ea se vor bucura şi aceia care-şi pun viaţa-n joc fără rost, printre stâncile ţărmurilor necunoscute ori pe meleagurile oamenilor întunecimii.

— Atunci de ce să ne fie binecuvântate corăbiile, dacă nu-s menite a ajunge la alte ţărmuri şi a căuta ceea ce nu s-a văzut până acum?

Nu i-a mai vorbit tatălui său despre toate acestea, ci-şi petrecea zilele pe corabia Eămbar, în tovărăşia Aventurierilor, îngrijindu-se de construirea unei corăbii mai mari decât oricare alta făurită până atunci; a numit corabia aceea Palarran, Departe-Rătăcitoarea. Acum însă o întâlnea adesea pe Erendis (mulţumită uneltirilor Reginei); iar Regele, prinzând de veste despre întâlnirile lor, a fost cuprins de nelinişte, fără însă a-i stârni nemulţumirea.

— Ar fi mai înţelept să-l tămăduieşti pe Aldanon de neastâmpărul său, înainte să câştige inima unei femei, spunea Regele.

— Cum altfel să-l tămăduieşti, dacă nu prin iubire? l-a întrebat Regina.

— Erendis e tânără încă, a zis Meneldur.

Dar Almarian i-a răspuns:

— Neamul lui Erendis n-are parte de viaţa lungă ce le-a fost dăruită vlăstarelor lui Elros; iar inima ei i-a fost câştigată mai de mult.[11]

Meşterii isprăviseră de făurit marea corabie Palarran şi Aldanon dorea să plece din nou. S-a înfuriat Meneldur

aflând aceasta, dar, la rugăminţile Reginei, nu s-a folosit de puterea ce-o avea ca Rege ca să-l oprească. Aici se cuvine spus că în Numenor era obiceiul ca, atunci când o corabie pleca pe Marea cea Mare spre Pământul de Mijloc, o femeie, cel mai adesea din neamul căpitanului, să aşeze la prora Ramura cea Verde a întoarcerii; aceasta era tăiată din copacul oiolaire, care înseamnă „Vară eternă” şi pe care eldarii l-au dăruit numenoreenilor12, spunându-le că şi ei puneau ramuri pe corăbiile lor, în semn de prietenie faţă de Osse şi Uinen. Frunzele copacului erau pururea verzi, lucioase şi parfumate; aerul de mare le pria de minune. Dar Meneldur nu le-a îngăduit Reginei şi surorilor lui Aldanon să ducă ramura de oiolaire la Romenna, unde era ancorată Palarran, zicând că nicicum n-avea să-i dea binecuvântare fiului său care pleca la drum împotriva vrerii sale; iar Aldanon, auzind acestea, a spus:

— Dacă trebuie să plec fără binecuvântare sau ramură, aşa voi pleca.

S-a îndurerat Regina, dar Erendis a zis:

— Tarinya, dacă vei tăia ramura din copacul elfilor, o voi duce eu în port, cu învoirea ta; căci pe mine Regele nu m-a oprit să mă duc.

Marinarii socoteau că e un semn rău ca Aldanon, Căpitanul lor, să plece astfel; dar când toate cele au fost pregătite şi oamenii au dat să ridice ancora, numai ce apare Erendis, cu toate că nu-i plăceau defel zgomotul şi tumultul din portul cel mare şi strigătul pescăruşilor. Aldanon a întâmpinat-o cu uimire şi bucurie.

— Ţi-am adus Ramura întoarcerii, stăpâne, din partea Reginei, i-a spus ea.

— Din partea Reginei? nu i-a venit lui Aldanon să creadă.

— Da, stăpâne, dar i-am cerut îngăduinţa ca să vin. Pe lângă cei din neamul tău, mai sunt şi alţii care se vor

bucura de întoarcerea ta, cât mai curând cu putinţă.

Şi atunci, pentru prima oară, Aldanon a privit-o pe Erendis cu iubire; şi a stat multă vreme la pupa, uitându-se spre ţărm, în vreme ce Palarran se îndrepta spre larg. Se povesteşte că el şi-a grăbit întoarcerea, rămânând departe de ţară mai puţin decât avusese de gând; şi venind înapoi, a adus cu sine daruri pentru Regină şi pentru doamnele de la curte, dar cel mai de preţ dar i l-a adus lui Erendis, fiind acesta un diamant. Reci au fost de astă dată vorbele rostite de Rege şi fiul său, când s-au revăzut; iar Meneldur l-a mustrat, zicând că nu se cădea ca Moştenitorul Regelui să aducă un asemenea dar, decât dacă el era în semn de logodnă, şi i-a cerut lui Aldanon să-i spună ce avea de gând. Iar Aldanon a răspuns:

— L-am adus în semn de recunoştinţă pentru o inimă caldă, în mijlocul răcelii atâtor altora.

— Inimile reci nu izbutesc întotdeauna să încingă altele care să le dea căldură atunci când pleacă şi vin, a zis Meneldur; şi din nou l-a îndemnat pe Aldanon să se gândească la însurătoare, cu toate că n-a pomenit-o pe Erendis.

Dar Aldanon nici nu voia s-audă de aşa ceva şi, cu cât îl îmboldeau mai mult cei din jur, cu atât se împotrivea mai tare; purtându-se faţă de Erendis cu mai mare răceală, a hotărât să părăsească Numenorul şi să-şi ducă planurile la bun sfârşit, în Vinyalonde. îl obosea viaţa pe uscat, câtă vreme pe corabie nu era nevoit să se supună nici unei alte voinţe decât a sa, iar Aventurierii care îl însoţeau nu-i arătau Marelui Căpitan decât dragoste şi admiraţie. De data asta însă Meneldur nu i-a mai îngăduit să plece; astfel că, încă înainte ca iarna să se fi sfârşit, Aldanon a ridicat ancorele a şapte corăbii şi a pornit la drum, însoţit de cei mai mulţi dintre Aventurieri, sfidând împotrivirea Regelui. Regina n-a îndrăznit să aţâţe şi mai mult mânia lui Meneldur;

dar la ceas de noapte, o femeie ascunsă sub o mantie cu glugă a venit în port cu o ramură pe care a pus-o în mâinile lui Aldanon, zicând:

— Aceasta îţi este trimisă de Domniţa din Tărâmurile Apusene.

Căci aşa i se spunea lui Erendis. Nici n-a sfârşit bine ce avusese de zis, şi femeia s-a făcut nevăzută în întuneric.

Răzvrătirea făţişă a lui Aldanon l-a făcut pe Rege să-i retragă titlul de Stăpân al Corăbiilor şi Limanurilor din Numenor; a poruncit de asemenea ca Breasla Aventurierilor de pe Eămbar să fie închisă, la fel şi atelierele din Romenna, unde se făureau corăbiile, şi a oprit şi doborârea copacilor din care se făceau acestea. Au trecut cinci ani; Aldanon s-a întors cu nouă corăbii, căci două fuseseră făurite în Vinyalonde, şi toate erau încărcate cu lemn bun din pădurile de pe coastele Pământului de Mijloc. Tare s-a mâniat Aldanon când a aflat ce se petrecuse în lipsa lui; iar tatălui său i-a spus:

— Dacă nu-s bine primit în Numenor, iar mâinile mele nu-şi găsesc de muncă aici, şi dacă în limanurile insulei nu-mi pot drege corăbiile, atunci voi pleca iarăşi, cât mai curând cu putinţă; căci vânturile au fost aspre13 şi am nevoie să îndrept ce s-a stricat. Oare fiul unui Rege n-are altceva de făcut decât să cate la chipurile femeilor, pentru a-şi găsi o nevastă? Am ales în viaţă să am grijă de păduri, şi-am fost săbuit până acum; în Numenor o să fie mai mult lemn înainte să mi se sfârşească mie zilele, decât este acum, sub cârmuirea ta.

Credincios cuvintelor sale, Aldanon a plecat din nou în acelaşi an, cu trei corăbii şi cu cei mai viteji dintre Aventurierii săi, fără binecuvântare şi fără ramură; şi asta pentru că, din porunca lui Meneldur, nicio femeie a casei sale sau vreuna de-a Aventurierilor nu avea voie să se apropie de corăbii, iar Romenna era înconjurată de

străjeri.

De data aceasta, Aldanon a stat plecat atât de multă vreme, încât oamenii au început să se teamă pentru viaţa lui; chiar şi Meneldur era neliniştit, în ciuda bunăvoinţei valarilor care întotdeauna proteguiseră corăbiile Numenorului.14 După ce au trecut zece ani de la plecarea lui, Erendis însăşi a fost cuprinsă de deznădejde şi.

gândind că asupra lui Aldanon se abătuse năpasta, ori că, cine ştie, poate alesese să trăiască în Pământul de Mijloc, şi în acelaşi timp vrând să scape de stăruinţele peţitorilor, a rugat-o pe Regină să o lase să plece şi, părăsind oraşul Armenelos, s-a dus înapoi la rubedeniile sale din Târâmurile Apusene. După trecerea altor patru ani, Aldanon s-a întors în sfârşit, cu corăbiile frânte şi hârbuite de mări. Spre limanul Vinyalonde se îndreptase mai întâi, iar de acolo înaintase de-a lungul coastelor spre miazăzi, mult mai departe de orice loc atins vreodată de corăbiile numenoreenilor; dar apucând-o apoi iarăşi spre miazănoapte, trebuise să înfrunte vânturi potrivnice şi furtuni cumplite şi, scăpând ca prin urechile acului de naufragiu în Harad, a ajuns din nou în Vinyalonde, pe care l-a găsit potopit de mări dezlănţuite şi jefuit de neamuri duşmănoase. De trei ori a fost împiedicat să treacă Marea cea Mare de vânturi turbate venite dinspre Apus, şi un trăsnet a lovit chiar corabia lui, spintecându-i catargul; şi numai cu mare caznă şi luptă cu largurile mării a ajuns în cele din urmă la liman în Numenor. A răsuflat uşurat Meneldur văzându-l pe Aldanon acasă; dar l-a dojenit aspru pentru că se răzvrătise împotriva regelui şi părintelui său, îndepărtându-şi astfel proteguirea valarilor şi atrăgând mânia lui Osse, nu numai asupra sa, ci şi a oamenilor care i se alăturaseră cu statornicie. S-a căit Aldanon, iar Meneldur l-a iertat, numindu-l din nou Stăpân al Corăbiilor şi Limanurilor, adăugând la aceasta şi rangul

de Domn al Pădurilor.

Când a aflat că Erendis plecase din Armenelos, Aldanon a fost cuprins de amărăciune, dar era prea mândru să se ducă în căutarea ei; iar dacă ar fi căutat-o, ar fi trebuit s-o ceară de soţie, însă încă nu voia să se aşeze la casa lui. Aşa că s-a apucat să îndrepte ceea ce se stricase în lunga lui absenţă; stătuse departe de casă aproape douăzeci de ani; răstimp în care oamenii începuseră să dureze în porturi, mai cu seamă în Romenna, şi pentru aceasta, ca şi pentru făurirea altor multor lucruri, doborâseră cu nesăbuire copaci fără număr, iar alţii nu sădiseră în loc; astfel că Aldanon a străbătut în lung şi-n lat Numenorul, să vadă care era soarta pădurilor.

Într-o bună zi, călărind prin codrii din Tărâmurile Apusene, a zărit o femeie al cărei păr negru flutura în vânt; era înveşmântată cu o pelerină verde, prinsă la gât cu o nestemată strălucitoare; Aldanon a crezut-o din seminţia eldarilor care poposeau când şi când prin cele colţuri ale Insulei. Dar ea s-a apropiat, şi atunci a recunoscut-o drept Erendis şi a văzut că nestemata era tocmai cea pe care i-o dăruise el; şi dintr-odată a ştiut în inima sa că o iubeşte şi a simţit pustiiciunea zilelor sale. Dar când Erendis a dat cu ochii de el, s-a albit toată la chip şi a vrut să se întoarcă din drum, însă el, mai iute, a prins-o din urmă şi i-a zis:

— Cu vârf şi îndesat merit să fugi de mine, căci şi eu am fugit atât de adesea şi de departe! Mă iartă şi rămâi acum.

Şi au pornit amândoi călare spre casa lui Beregar, tatăl ei, şi acolo Aldanon a dat răspicat glas dorinţei sale de a se însura cu Erendis; fata însă nu s-a grăbit să primească, măcar că, după obiceiurile şi felul de viaţă al neamului ei, împlinise vârsta măritişului. Nu că l-ar fi iubit mai puţin pe Aldanon, ori că dădea înapoi din viclenie; ci se temea în sufletul ei că în bătălia dintre ea şi Mare

pentru păstrarea lui Aldanon, ea va fi cea învinsă. Nicicând nu s-ar fi mulţumit Erendis cu mai puţin, ca nu cumva să piardă tot; înspăimântată de Mare şi duşmănind toate corăbiile, era hotărâtă să înfrângă şi Marea şi corăbiile, pentru a nu fi ea înfrântă pe de-a-ntregul.

Dar Aldanon nu s-a descurajat, ci o curta pe Erendis, urmând-o oriunde se ducea; nu-i mai păsa de limanuri şi de atelierele unde se fâureau corăbii, ori de grijile Breslei Aventurierilor, şi nu mai dobora copaci, doar sădea alţii noi, şi zilele care treceau îi dăruiau mai multă bucurie decât simţise vreodată în viaţă, cu toate că de lucrul acesta şi-a dat seama abia mult mai târziu, când, împovărat de bătrâneţe, a privit în urmă. Într-o bună zi, Aldanon a căutat s-o înduplece pe Erendis să i se alăture într-o călătorie în jurul Insulei, pe corabia Eămbar; se împliniseră o sută de ani de când Aldanon întemeiase Breasla Aventurierilor şi toate porturile Numenorului se pregăteau de sărbătoare. Erendis a consimţit, tăinuindu-şi resentimentele şi teama; astfel au pornit ei pe mare din Romenna şi au

ajuns în Andunie, în partea de apus a Insulei. Acolo Valandil, Seniorul din Andunie şi rubedenie apropiată a lui Aldanon[15], a făcut un ospăţ mare; şi la acel ospăţ a băut în cinstea lui Erendis, numind-o Uineniel, Fiica lui Uinen, noua Domniţă a Mării. Dar Erendis, care şedea lângă soaţa lui Valandil, a strigat:

— Nu mă numi astfel! Nu-s fiica lui Uinen: mai degrabă o socotesc vrăjmaşa mea.

O vreme după aceea, iar s-a strecurat îndoiala în sufletul lui Erendis, căci Aldanon era din nou cu gândul la lucrările din Romenna şi îşi petrecea timpul ridicând ziduri mari în calea mării şi durând un turn înalt pe Toi Uinen: Calmindon, Turnul Luminii, aşa se numea. Dar după ce a isprăvit aceste treburi, Aldanon s-a înturnat la Erendis şi a stăruit pe lângă ea să-l ia de soţ; însă fata îl ducea cu

vorba, zicând:

— Am călătorit cu tine pe corabie, domnul meu. Înainte de a-ţi da răspunsul, nu voieşti a călători cu mine pe uscat, în locurile ce mi-s dragi mie? Prea puţine ştii despre ţara asta, pentru cel care-i va fi Rege.

Astfel au plecat ei împreună, şi au ajuns în Emerie, unde se găseau gruieţele verzi şi locurile de păşunat pentru oile din Numenor; şi au văzut ei casele albe ale ţăranilor şi păstorilor şi au auzit behăiturile mioarelor.

Şi i-a vorbit Erendis lui Aldanon, spunându-i:

— Aici mă simt eu acasă!

— Ca soaţă a Moştenitorului Regelui, vei sălăşlui unde vei voi, i-a răspuns Aldanon. Iar ca Regină, în multe case arătoase, după cum îţi va fi voia.

— Când vei ajunge Rege, eu voi fi bătrână, a zis Erendis. Unde va sălăşlui Moştenitorul Regelui până atunci?

— Cu soaţa lui, a zis Aldanon, atunci când treburile sale îi vor îngădui aceasta, dacă soaţa lui nu va putea să-i fie alături.

— Nu-mi voi împărţi soţul cu Doamna Uinen, a răspuns Erendis.

— Nedreaptă vorbă. La fel aş putea zice şi eu că nu vreau să-mi împart soaţa cu Orome, Domnul Pădurilor, din pricină că ea iubeşte copacii care cresc pe unde-apucă.

— Chiar că n-ai face-o, căci, dacă ar fi după tine, ai doborî toţi copacii, ca să-i dăruieşti lui Uinen.

— Spune-mi ce soi de copac îndrăgeşti şi în picioare va rămâne până va muri, i-a promis Aldanon.

— Iubesc tot ce creşte pe insula asta, a răspuns Erendis.

O vreme lungă au călărit în tăcere; iar la capătul acelei zile s-au despărţit şi Erendis s-a reîntors la casa tatălui său. Lui nu i-a povestit nimic, dar mamei sale, lui

Nuneth, i-a repetat tot ceea ce vorbise cu Aldanon.

— Totul sau nimic, Erendis, a zis Nuneth. Te-ai purtat ca un copil. Dar tu îl iubeşti pe bărbatul acesta, iar el este un om mare, fără a-i pune la socoteală rangul ce-l poartă; şi nu vei alunga din inima ta iubirea prea uşor, fără a-ţi pricinui suferinţa. Femeia trebuie să împartă dragostea ce i-o poartă soţul cu munca lui şi cu focul spiritului său, altfel va face din el o fiinţă nedemnă de iubire. Dar gândesc că n-ai să înţelegi niciodată acest sfat. Îndurerată mi-e inima, căci vârsta ţi-e coaptă pentru măritiş; cum am dat naştere unei copile frumoase, trăgeam nădejde să am parte de nepoţi frumoşi; şi nu m-aş împotrivi câtuşi de puţin dacă ar veni pe lume în Casa Regelui.

Sfatul mamei n-a făcut-o pe Erendis să se răzgândească; cu toate acestea, simţea că nu-şi poate stăpâni inima, iar zilele îi erau goale: mai goale decât în anii în care Aldanon fusese plecat. Acum el trăia în Numenor, dar uite că zilele treceau şi el nu-şi mai abătea paşii spre apus.

În ăst timp, Almarian Regina, care aflase de la Nuneth ce se petrecuse şi se temea că Aldanon şi-ar putea căuta alinarea într-o nouă călătorie pe mare (căci trecuse destul de multă vreme de când se întorsese pe insula), i-a trimis vorbă lui Erendis, rugând-o să se întoarcă la Armenelos; îmboldita de Nuneth dar şi de propria ei inimă, Erendis a dat ascultare Reginei. Ducându-se acolo, s-a

Împăcat cu Aldanon; iar în primăvara acelui an, când a sosit vremea pentru Erukyemme, s-au alăturat cortegiului regal şi au urcat până sus pe Meneltarma, care era Muntele Venerat al numenoreenilor.16 Apoi toţi au coborât de pe munte, numai Aldanon şi Erendis au rămas în urmă; şi privind în zare, au văzut întreaga Insulă a Apusimii, aşternută verde şi primăvăratică la picioarele lor, şi au văzut scăpărarea luminii la Apus, unde la mare

depărtare se afla Avallone17, şi umbrele de la Răsărit, peste Marea cea Mare; iar Menel se întindea albastru deasupra lor. Nu şi-au vorbit, căci nimeni, în afară de Rege, nu vorbea sus pe Meneltarma; dar când au coborât, Erendis s-a oprit preţ de o clipă şi s-a uitat spre Emerie, şi încă şi mai departe, spre pădurile meleagului ei.

— Nu îndrăgeşti Yozâyan? a întrebat ea.

— Ba-l îndrăgesc, a răspuns el, chiar dacă tu pari să nu mă crezi. Dar eu mă gândesc şi la ce se va alege de insula asta în vremea ce va să vină, şi la nădejdea şi măreţia poporului ei; credinţa mea este că un dar nu trebuie să stea ascuns în vistierie.

Dar Erendis gândea altminteri, astfel că a zis:

— Daruri din cele venite de la valari, şi prin ei de la Unul, trebuie îndrăgite pentru ceea ce sunt, acum şi în toate timpurile. Nu au fost date ca să fie târguite şi schimbate pentru ceva mai mult sau mai bun. Edainii tot oameni muritori rămân, Aldanon, măcar că sunt măreţi: şi n-o să putem vieţui în vremurile ce vor veni dacă dăm ce avem acum pe o fantasmă născocită de închipuirea noastră.

Cu un gest brusc, şi-a smuls nestemata de la gât şi a întrebat:

— Ai vrea să dau giuvaierul ăsta pe alte lucruri pe care mi le doresc?

— Nu! a răspuns el. Dar tu nu-l închizi în vistierie. Şi pui prea mare preţ pe el; uite-l cum păleşte în lumina ochilor tăi.

A sărutat-o Aldanon pe ochi, şi-n acea clipă ea a uitat de orice teamă şi a primit să-i fie soţie; şi s-au juruit unul altuia pe cărăruia abruptă a muntelui Meneltarma.

S-au întors în Armenelos, iar Aldanon a înfăţişat-o pe Erendis lui Tar-Meneldur drept logodnica Moştenitorului Regelui; s-a bucurat Regele şi oraşul întreg s-a veselit şi împreună cu el întreaga

Insulă. Drept dar de logodnă, Meneldur i-a dat lui Erendis o frumoasă întindere de pământ în Emerie şi acolo i-a înălţat o casă albă. Dar Aldanon i-a spus lui Erendis:

— În vistierie am şi alte giuvaieruri, dăruite de regi de pe meleaguri îndepărtate, cărora corăbiile din Numenor le-au venit în ajutor. Am nestemate la fel de verzi precum lumina soarelui în frunzele copacilor pe care-i iubeşti.

— Nu! s-a împotrivit Erendis. Eu mi-am primit darul de logodnă, chiar dacă înainte de vreme. E singurul giuvaier pe care-l am sau îmi doresc să-l am; şi cu atât mai mult o să-l preţuiesc.

Abia atunci a văzut el că ea pusese ca nestemata albă să fie încrustata ca o stea într-o lucrătură de argint; şi, la rugămintea ei, el i-a legat-o pe frunte. Astfel a purtat-o timp de mulţi ani, până când au copleşit-o nenorocirile; şi astfel a ajuns ea să fie cunoscută până hăt departe drept Tar-Elestirne, Doamna cu Sprânceana înstelată.18 Şi o vreme a fost pace şi bucurie în Armenelos, în casa Regelui şi în întreaga insulă, şi-n cronicile străvechi stă scris că a fost tare mănoasă vara aurie a acelui an, adică al opt sute cincizeci şi optulea an al celui de-al Doilea Ev.

Singurii nemulţumiţi erau marinarii din Breasla Aventurierilor. Timp de cincisprezece ani, Aldanon a rămas în Numenor, fără să mai plece spre alte meleaguri; şi cu toate că se găseau printre ei şi alţi căpitani viteji care deprinseseră tainele mării de la Aldanon, fără averea şi trecerea fiului Regelui călătoriile lor erau mai puţine şi mai scurte, arareori plutind ei mai departe de meleagul lui Gilgalad. Pe lângă asta, lemnul se împuţinase în atelierele din porturi, din pricină că Aldanon dăduse uitării pădurile; astfel că Aventurierii au căutat să-l înduplece să se întoarcă la treburile lui. Aldanon le-a ascultat ruga, iar la început Erendis l-a însoţit în drumurile sale prin păduri; dar o întrista să vadă cum sunt doborâţi copacii fragezi

încă, şi-apoi cum sunt despicaţi cu topoarele şi tăiaţi cu ferăstraiele. Curând Aldanon a mers singur, şi din această pricină se vedea mai rar cu Erendis.

Şi iată că a venit şi anul în care oamenii aşteptau nunta Moştenitorului Regelui; după cum era datina locului, o logodnă nu trebuia să ţină mai mult de trei ani. Într-o bună dimineaţă a acelei primăveri, Aldanon a pornit călare din portul Andunie, îndreptându-se spre drumul ce ducea la casa lui Beregar; urma să-i fie oaspete, şi-ntr-acolo se îndreptase şi Erendis, plecând din Armenelos pe drumurile din interiorul ţării. Când Aldanon a ajuns pe culmea marelui umăr de uscat ce înainta adânc în mare şi apăra limanul dinspre miazănoapte, s-a răsucit ca să se uite la apă. Bătea un vânt de la apus, cum se-ntâmpla adesea în acel anotimp, iubit de cei care doreau să se îndrepte spre Pământul de Mijloc, şi valuri cu creste albe înaintau spre ţărm. Dintr-odată, l-a copleşit dorul de mare, parcă o mână de uriaş i se înfipsese în gâtlej, şi inima a prins să-i bată nebuneşte, iar răsuflarea i s-a oprit în piept. Cu greu a reuşit să-şi înfrângă simţământul; în cele din urmă, a întors mării spatele şi şi-a văzut de drum mai departe; anume a apucat-o prin pădurea în care o zărise cu cincisprezece ani în urmă pe Erendis călărind, când o crezuse a fi din neamul eldarilor. Aproape că se aştepta s-o întâlnească şi acum, ca atunci; dar ea nu era acolo, şi dorinţa de a-i revedea chipul l-a făcut să grăbească pasul, astfel că a ajuns la casa lui Beregar pe înserat.

Ea l-a întâmpinat bucuroasă, iar el s-a înveselit, dar n-a scos un cuvânt despre căsătorie, măcar că toţi credeau că aceasta era una din pricinile ce-l aduseseră în Târâmurile Apusene. Pe măsură că treceau zilele, Erendis a băgat de seamă că Aldanon adeseori se cufunda în tăcere când cei din jurul său erau veseli; şi când câta spre el, îi surprindea privirile aţintite asupra ei. Inima lui Erendis s-a

tulburat; ochii albaştri ai lui Aldanon i se păreau fetei reci şi cenuşii, cu toate că privirea îi era flămândă. Adeseori înainte îi zărise acea privire şi se temea de ceea ce lăsa să se înţeleagă; de spus însă nu a spus nimic Erendis. Şi Nuneth, care vedea tot ce se-ntâmpla, s-a bucurat; „Cuvintele pot deschide răni”, obişnuia ea să zică. N-a trecut mult şi Aldanon şi Erendis au plecat împreună călare, înturnându-se în Armenelos, şi cu cât se depărtau de mare, cu atât îi revenea lui Aldanon buna

dispoziţie. Dar nici acum nu şi-a destăinuit gândul tulbure lui Erendis; în sufletul lui se ducea o luptă al cărei sfârşit nu-l întrezărea.

Şi anul se scurgea mai departe, iar Aldanon nu spunea nimic nici despre însurătoare, nici despre mare; se ducea însă adesea la Romenna, petrecându-şi vremea cu Aventurierii. În cele din urmă, când a trecut anul vechi şi a-nceput un an nou, Regele l-a chemat la sine pe Aldanon; iar dragostea ce şi-o purtau unul altuia nu mai era umbrită de niciun nor.

— Fiul meu, a zis Tar-Meneldur, când îmi vei dărui fiica pe care mi-o doresc de-atâta vreme? Mai bine de trei ani au trecut, şi socotesc că sunt de-ajuns. E de mirare pentru mine că tu poţi îndura atâta amânare.

Aldanon a rămas o vreme tăcut. Apoi a vorbit, spunând:

— M-a cuprins din nou, Atarinya. Optsprezece ani e un post tare lung. Abia de mai pot zace liniştit în pat, ori să mă ţin în şa, şi uscatul tare şi pietros îmi răneşte tălpile.

S-a îndurerat Meneldur şi l-a cuprins mila pentru fiul său; dar nu-i înţelegea frământarea, căci el unul nu iubise nicicând corăbiile, astfel că i-a răspuns:

— Vai! Dar tu eşti logodit, fiul meu. Şi după pravila din Numenor şi după dreapta datină a eldarilor şi a edainilor, un bărbat nu poate avea două soţii. Nu te poţi

însura cu Marea, pentru că eşti juruit lui Erendis.

I s-a strâns lui Aldanon inima, căci cuvintele acestea îi aminteau de cele vorbite cu Erendis când trecuseră prin Eremie; şi s-a gândit că ea se sfătuise înainte cu tatăl lui (ceea ce nu era adevărat). Aşa era firea lui, ca, atunci când credea că alţii unelteau să-l împingă pe o cale ce-o socoteau ei bună, el taman de aceea să nu le dea ascultare.

— Fierarii pot sufla în foaie, călăreţii pot călări, minerii pot scormoni adâncul, chiar de-s logodiţi. Atunci de ce nu pot şi marinarii pleca pe mare?

— Dacă fierarii ar sta cinci ani lângă nicovală, puţine ar fi neveste de fierari, a răspuns Regele. Şi neveste de marinari sunt puţine, şi îndură ceea ce le e dat să îndure, căci astfel îşi câştigă

traiul şi-şi împlinesc nevoile. Menirea Moştenitorului Regelui nu e să fie marinar şi nici nevoia nu-l împinge spre aşa ceva.

— Bărbatul mai are şi alte nevoi decât aceea de a-şi câştiga traiul, a zis Aldanon. Şi anii încă n-au intrat în sac.

— Nu-i aşa; tu chiar gândeşti că mai poţi păsui: dar viaţa lui Erendis e mai scurtă decât a ta şi anii i se veştejesc mai iute. Ea nu se trage din spiţa lui Elros; şi te iubeşte de atâţia ani.

— Şi-a ţinut în frâu iubirea aproape doisprezece ani, în vreme ce eu ardeam de nerăbdare, a răspuns Aldanon. Eu nu cer acum nici măcar a treia parte din acest răgaz.

— La vremea aceea nu-ţi era logodnică. Dar acum nici tu, nici ea nu mai sunteţi liberi, şi dacă ea s-a înfrânat, nu mă îndoiesc că a făcut-o tocmai de teama a ceea ce stă acum să se întâmple, dacă tu nu te poţi stăpâni. Cum-necum, ai izbutit să-i alungi teama; şi dacă încă nu i-ai vorbit desluşit, gândesc că eşti dator s-o faci.

S-a înfuriat Aldanon.

— În loc să ţin sfat prin mijlocitor, mai bine i-aş spune

chiar eu logodnicei mele ce gândesc.

Cu aste vorbe, şi-a părăsit tatăl. Nu mult după aceea, i-a mărturisit lui Erendis dorinţa lui de a pleca din nou pe mările întinse, zicând că nu mai avea nici somn, nici linişte dacă n-o făcea. Erendis a rămas tăcută, albă la faţă. Într-un târziu a spus:

— Credeam că ai venit să vorbim despre nuntă.

— O voi face, a făgăduit Aldanon. Ne vom cununa de cum mă întorc. Dacă vei vrea să mă aştepţi. Văzând durerea de pe chipul ei, s-a înduioşat. Deodată i-a venit un gând. Ne vom cununa acum, a zis el. Ne vom cununa înainte să se sfârşească anul. Şi după aceea o să fac o corabie cum n-au văzut Aventurierii niciodată, o casă pe apă pentru Regină. Şi vei călători cu mine, Erendis, bucurându-ne de bunăvoinţa valarilor, a lui Yavanna şi a lui Orome pe care-l îndrăgeşti; vei călători spre pământuri unde-ţi voi arăta păduri cum n-ai mai văzut, unde încă şi acum mai cântă eldarii; sau păduri mai întinse decât cele din Numenor, libere şi sălbatice dintotdeauna, unde mai poţi auzi marele corn al lui Orome Măreţul.

Dar Erendis a izbucnit în plâns.

— Nu, Aldanon. Mă bucură să aud că lumea încă mai are asemenea lucruri despre care-mi vorbeşti; dar eu nu le voi vedea nicicând. Pentru că nu doresc: inima mi-am dăruit-o codrilor din Numenor. Şi, vai! dacă din iubire pentru tine m-aş sui pe corabie, nu m-aş mai întoarce. E dincolo de puterile mele să îndur; şi aş muri de nu mi-ar mai fi dat să văd uscatul. Marea mă urăşte; şi iată că e răzbunată acum, căci eu te-am ţinut departe de ea şi totuşi am fugit de tine. Du-te, domnul meu! Dar aibi milă şi nu sta departe tot atât de mulţi ani pe cât am irosit înainte.

Aldanon s-a ruşinat auzind-o; căci iată, el îi vorbise tatălui său cu mânie nestăpânită, în vreme ce ea îi vorbea cu iubire. În acel an n-a plecat pe mare; dar nici linişte n-a

avut, ori bucurie. „Departe de uscat, ea va muri!”, îşi spunea în sinea lui. „Curând o să mor eu dacă mai văd uscatul multă vreme. Aşa că, dacă e să ne petrecem ani împreună, trebuie să mă duc singur, şi cât mai iute”. Aşa că a-nceput să se pregătească în sfârşit pentru a pleca în primăvară; Aventurierii tare s-au bucurat, singurii dintre cei de pe insulă, care ştiau ce se petrece. Trei corăbii au fost echipate şi toate trei au ridicat ancora de la gura râului Viresse. Însăşi Erendis a aşezat ramura verde de oiolaire la prova corabiei Palarran, înghiţindu-şi lacrimile până când marinarii au trecut dincolo de noile ziduri măreţe ale portului.

Mai bine de şase ani au trecut până când Aldanon s-a înturnat în Numenor. Până şi Almarian, Regina, l-a întâmpinat mai rece, iar Aventurierii nu se mai bucurau de cinstire; oamenii de pe insulă socoteau că Aldanon se purtase rău cu Erendis. Numai că el stătuse plecat atâta vreme fără voia lui; când ajunsese la limanul Vinyalonde, îl găsise în ruine, iar mările furtunoase îi zădărniciseră întreaga trudă de a-l reconstrui. Oamenii ce sălăşluiau în apropierea coastelor începuseră să se teamă de numenoreeni, ori chiar îşi arătaseră făţiş duşmănia; iar Aldanon auzise zvonuri cum că un senior din Pământul de Mijloc îi ura pe oamenii corăbieri. Apoi, când voise să se întoarcă acasă, un vânt dezlănţuit pornise să sufle dinspre miazăzi, împingându-l departe spre miazănoapte. Aldanon zăbovise o vreme în Mithlond, dar când

corăbiile sale ajunseseră încă o dată în larg, iarăşi îi împinsese vântul spre miazănoape, prin pustietăţi primejdioase din pricina gheţurilor, unde înduraseră un frig năprasnic. Într-un târziu, marea şi vântul se domoliseră, dar când, plin de dor, Aldanon privise în zare de la prora corabiei Palarran şi zărise departe vârful muntelui Meneltarma, ochii îi fuseseră atraşi de ramura

care, verde odată, acum arăta veştejită. îl cuprinsese deznădejdea, căci nicicând nu se mai întâmplase una ca asta cu o ramură de oiolaire, atâta vreme cât era udată de stropii mării.

— A îngheţat, Căpitane, îi spusese un marinar care stătea lângă el. A fost frig. Tare-s bucuros că văd Pilastrul.

Odată întors, Aldanon a căutat-o pe Erendis, iar ea l-a privit adânc, dar nu i-a ieşit în întâmpinare; el a rămas nemişcat preţ de câteva clipe, neştiind ce să-i spună, ceea ce nu-i stătea în fire.

— Aşază-te, domnul meu, i-a zis Erendis, şi-ntâi povesteşte-mi despre tot ce ai făcut. Multe trebuie să fi văzut şi dres în anii aceştia lungi!

Cu vorbă împiedicată, Aldanon a început să povestească, iar ea a şezut tăcută, ascultând, în timp ce el i-a înşirat toate încercările prin care trecuse şi piedicile pe care le întâmpinase; şi când a sfârşit, ea a spus:

— Le mulţumesc valarilor, căci numai datorită îndurării lor te-ai întors în cele din urmă. Dar le mulţumesc şi pentru că nu te-am însoţit; căci m-aş fi veştejit mai iute decât orice ramură verde.

— Ramura ta verde n-a ajuns în frigul năprasnic din voia mea, a răspuns el. Acum poţi să mă goneşti, dacă vrei. Şi gândesc că oamenii nu te vor judeca pentru aceasta. Dar oare n-am dreptul să nădăjduiesc că dragostea ta se va dovedi mai puternică să dăinuiască chiar şi decât frumoasa ramură oiolaire?

— Într-adevăr, astfel se dovedeşte. Încă n-a îngheţat-o frigul morţii, Aldanon. Vai! Cum aş putea să te alung, când mi-e dat să te văd iarăşi, întors la fel de chipeş precum soarele după iarnă!

— Atunci să înceapă primăvara şi vara! a zis el.

— Şi să nu lăsăm iarna să vină înapoi, a mai zis ea.

Atunci, spre bucuria lui Meneldur şi a lui Almarian, s-a hotărât nunta Moştenitorului Regelui pentru primăvara

următoare; şi aşa s-a

şi întâmplat. În cel de-al opt sute şaptezecilea an al celui de-al Doilea Ev, Aldanon şi Erendis s-au căsătorit în Armenelos, şi fiecare casă răsuna de muzică şi pe toate străzile cântau bărbaţi şi femei. După aceea, Moştenitorul Regelui şi mireasa lui au străbătut călare Insula, ducându-se unde-i îmboldea inima, până când, în mijloc de vară, au ajuns la Andunie, unde Valandil, seniorul oraşului, a pregătit ultimul ospăţ; toţi locuitorii Ţărmurilor Apusene s-au strâns acolo, din dragoste pentru Erendis şi din mândrie că o Regină a Numenorului se trăgea din rândul lor.

În dimineaţa ospăţului, Aldanon s-a uitat afară, pe fereastra dormitorului, care dădea spre apus şi spre mare.

— Priveşte, Erendis! a strigat el. O corabie se apropie de liman cu pânzele umflate; nu e din Numenor, ci e o corabie din acelea pe care nici tu, nici eu nu vom pune piciorul vreodată, chiar dacă am vrea.

S-a uitat Erendis şi a zărit o corabie albă înaltă, în jurul căreia păsări albe dădeau roată în lumina soarelui; pânzele sclipeau de argint în timp ce corabia înainta spre port cu prora învăluită în spumă. Astfel binecuvântau eldarii căsătoria lui Erendis, din dragoste pentru poporul Tărâmurilor Apusene, a cărui prietenie o preţuiau cel mai mult.[19] Corabia le era plină de flori pentru a înfrumuseţa ospăţul, astfel că toţi cei care se aflau acolo au primit la lăsarea serii câte o coroniţă de elanoi[20] şi de lissuin, floarea cea dulce a cărei mireasmă bucură inima. Şi menestreli aduceau cu ei – cântăreţi care-şi aminteau de cântece de-ale elfilor şi oamenilor din vremea îndepărtată a Nargothrondului şi Gondolinului; şi mulţi eldari nobili şi chipeşi s-au aşezat printre oameni la mese. Dar locuitorii din Andunie, privind la comesenii lor fericiţi, ziceau că, dintre toţi, cea mai frumoasă era Erendis; şi mai spuneau

că ochii ei erau la fel de luminoşi că ai lui Morwen Eledhwen din străvechime21, sau chiar că ai lui Avallone.

Şi au mai adus eldarii multe daruri. Lui Aldanon i-au dat un puiet, cu coaja albă ca zăpada, cu tulpină dreaptă, puternică şi mlădie, de-ai fi zis că era făcută din oţel; frunze însă încă nu-i dăduseră.

— Mulţumesc, le-a zis Aldanon elfilor. Lemnul unui asemenea copac trebuie să fie tare preţios.

— Aşa o fi; noi nu ştim, au răspuns ei. Niciunul n-a fost retezat până acum. Frunzele-i sunt răcoroase vara, iar flori poartă iarna. De aceea îl preţuim.

Lui Erendis i-au dăruit o pereche de păsări, surii, cu ciocuri şi lăbuţe aurii. îşi triluiau dulce una alteia, în cadenţe ce nu se repetau niciodată cât era cântecul de lung; dar dacă una era îndepărtată de lângă cealaltă, pe loc îşi luau zborul amândouă; una fără cealaltă nu cânta.

— Cum să le ţin? a întrebat Erendis.

— Lasă-le să zboare, să fie libere, au răspuns eldarii. Căci noi le-am vorbit şi le-am spus despre tine; şi ele vor sta oriunde vei sta şi tu. Se unesc pe viaţă, care le e foarte lungă. Poate că în grădinile copiilor tăi vor fi multe păsări precum acestea, care le vor umple de cântec.

În acea noapte, Erendis s-a trezit şi a simţit o mireasmă dulce, care pătrundea prin zăbrelele ferestrei; noaptea era luminată de luna plină coborând spre asfinţit. Dându-se jos din patul lor, Erendis a privit afară şi a văzut cum întregul pământ dormea scăldat în argint; cele două păsărele şedeau una lângă alta, pe pervaz.

După ce s-au sfârşit toate ospeţele, mirii s-au întors o vreme acasă la Erendis; păsărelele stăteau cocoţate pe pervazul ferestrei de la încăperea ei. Şi a sosit şi clipa în care Aldanon şi Erendis şi-au luat rămas-bun de la Beregar şi Nuneth; apoi au pornit amândoi înapoi spre Armenelos; acolo dorea Regele să locuiască Moştenitorul său, şi

pentru ei fusese pregătită o casă, în mijlocul unei grădini pline de copaci. Acolo au plantat puietul primit de la elfi şi tot acolo, pe rămurelele copăcelului, cântau cele două păsăruici elfeşti.

Doi ani mai târziu, Erendis a rămas grea, iar în primăvara anului ce a urmat, ea i-a dăruit lui Aldanon o fiică. Chiar de la naştere era frumoasă şi frumuseţea îi sporea pe zi ce trecea: cea mai frumoasă femeie, după cum spun vechile poveşti, care s-a născut vreodată

din spiţa lui Elros, în afară de Ar-Zimraphel, ultima dintre ele. Când a fost să i se dea primul nume, au numit-o Ancalime; Erendis se bucura în inima ei. „Fără doar şi poate că acum Aldanon îşi va dori un fiu”, îşi zicea ea, „care să-i fie moştenitor; şi asta o să-l ţină încă multă vreme lângă mine”. Căci în taină ea încă se temea de Mare şi de puterea pe care o avea asupra inimii lui; şi cu toate că se străduia să-şi ascundă frica şi vorbea adesea cu Aldanon despre aventurile de altă dată şi despre speranţele şi planurile lui, îl urmărea cu priviri geloase de câte ori se ducea la corabia-casă sau îşi petrecea mai multă vreme cu Aventurierii. Odată, Aldanon a rugat-o să-l însoţească pe Eămbar, dar citind iute în ochii ei că n-o trăgea inima, n-a mai stăruit. Şi nu fără temei se temea Erendis. După cinci ani de când nu mai părăsise uscatul, Aldanon se apucase din nou să cerceteze pădurile, ca Stăpân al lor ce se afla, încât stătea zile în şir plecat de acasă. Lemn se găsea din belşug în Numenor (şi asta mai cu seamă datorită cumpătării sale); dar cum poporul se înmulţise, era nevoie de tot mai mult lemn pentru construcţii şi pentru multe alte lucruri. Căci, în acele vremuri străvechi, măcar că erau destui care se pricepeau să lucreze piatra şi metalele (întrucât străbunii edaini deprinseseră astfel de meşteşuguri de la noldori), numenoreenii îndrăgeau obiectele făcute din lemn, atât

cele de care se foloseau zi de zi, cât şi cele pe care le admirau pentru lucrătura lor. Cu gândul iarăşi la viitor, Aldanon planta puieţi în locul unde fuseseră doborâţi copaci, şi oriunde era loc, un pământ potrivit pentru orice soi de copac, punea să se sădească păduri întregi. Atunci a ajuns el să fie cunoscut de oameni drept Aldanon, şi sub acest nume avea să rămână în amintirea celor care-au ţinut sceptrul Numenorului. Cu toate acestea, mulţi erau aceia care, ca şi Erendis, socoteau că el nu iubea copacii ca atare, ci mai curând lemnul lor, care avea să-l ajute să-şi împlinească planurile.

Nu altfel stăteau lucrurile în ceea ce privea Marea. Căci, aşa cum îi spusese Nuneth lui Erendis cu mult timp în urmă, „o fi iubind el corăbiile, fiica mea, care-s făcute de minţile şi mâinile oamenilor; dar îmi vine să cred că nu vânturile ori apele cele întinse îi pârjolesc inima.

nici măcar vederea unor pământuri necunoscute, ci o fierbinţială în mintea lui, sau un vis ce-l bântuie”. Şi se prea poate să fi ghicit bine Nuneth; Aldanon era un om clarvăzător, cu gândul mereu la zilele în care oamenii aveau să aibă nevoie de un cuprins mai mare şi de bogăţie mai multă; şi fie că ştia lucrul acesta cu limpezime, fie că nu, el visa la gloria Numenorului şi la puternicia regilor ei, şi căuta capete de pod de pe care aceştia ar fi putut mai apoi să păşească spre stăpâniri şi mai mari. Astfel s-a făcut că n-a trecut mult şi iarăşi şi-a întors atenţia de la păduri spre făurirea corăbiilor şi în minte i-a apărut vedenia unei corăbii măreţe, asemenea unui castel, cu catarge înalte şi pânze urieşeşti, ca nişte nori, purtând oameni şi provizii cât să ajungă pentru un întreg oraş. Aşa au început să nu mai aibă linişte ferăstraiele şi baroasele din atelierele Romennei, în vreme ce printre sumedenia de corăbii mai mici a prins să ia formă o carenă cât toate zilele, cu multe coaste; şi oamenii se minunau. I-au dat numele de

Turuphanto, Balena de Lemn, dar nu astfel se numea ea.

Erendis a aflat despre ceea ce se întâmpla, cu toate că Aldanon nu-i spusese nimic, şi s-a neliniştit. Astfel că într-o zi l-a întrebat:

— Ce-i cu toată forfota asta cu corăbiile, Stăpân al Limanurilor? Nu ne-a ajuns? câţi copaci frumoşi au fost scurtaţi de viaţă în acest an?

Vocea îi era veselă, iar faţa zâmbitoare.

— Bărbatul trebuie să aibă ceva de făcut pe pământ, chiar dacă are o soaţă frumoasă. Răsar copaci, cad copaci. Sădesc mai mulţi decât cei doborâţi.

Îi răspunsese la fel de vesel, fără a o privi în faţă; apoi n-au mai vorbit despre aceste treburi.

Dar când Ancalime se apropia de vârsta de patru ani, Aldanon i-a mărturisit în sfârşit deschis lui Erendis dorinţa sa de a pleca din nou pe mare. Ea a rămas tăcută, pentru că el nu-i spunea nimic din ceea ce ea să nu fi ştiut de mult; vorbele erau de prisos. El a mai zăbovit până la ziua de naştere a lui Ancalime, zi în care şi-a răsfăţat copila ca niciodată. Ancalime râdea şi era veselă, ceea ce nu se putea spune despre ceilalţi din casă; şi înainte de culcare, i-a spus tatălui ei:

— Unde o să mă duci în vara asta, tatanya? Tare-aş vrea să văd casa albă din ţara oilor, de care-mi povesteşte mamil.

Aldanon nu i-a răspuns: a doua zi a plecat de acasă şi a lipsit câteva zile. Când totul a fost pregătit, s-a întors şi şi-a luat rămas-bun de la Erendis. Iar ochii ei s-au umplut de lacrimi, cu toate că ea încerca să şi le stăpânească. S-a îndurerat Aldanon văzându-le, dar îl şi zădărau, căci în sinea lui era de nestrămutat, astfel că nu s-a lăsat înduioşat.

— Haide, Erendis! Opt ani am rămas pe loc. Nu poţi priponi pentru totdeauna în frânghii de mătase pe fiul

Regelui, sânge din sângele lui Tuor şi al lui Eărendil! Doar nu merg la moarte. Mă voi întoarce curând.

— Curând? a suspinat ea. Dar anii sunt necruţători şi nu-i vei aduce înapoi cu tine. Iar ai mei sunt mai număraţi că ai tăi. Tinereţea-mi zboară; şi unde mi-s copiii, unde-i moştenitorul tău? Prea îndelung şi prea adesea patul meu rămâne rece.[22]

— Prea adesea am crezut în ultima vreme cât vrei astfel, a răspuns Aldanon. Să nu ne mâniem tocmai acum, chiar dacă nu gândim la fel. Priveşte-te în oglindă, Erendis. Eşti frumoasă, pe chipul tău nu se întrezăreşte încă nicio umbră a vârstei. Mai ai vreme să mă aştepţi până-mi ostoiesc nevoia adâncă. Doi ani! Atâţia-ţi cer, doi ani!

Dar Erendis i-a răspuns:

— Mai bine spune: „Doi ani îmi voi lua, cu voia sau fără voia ta”. Prea bine, ia-ţi doi ani! Dar nu mai mulţi. Un fiu de Rege, sânge din sângele lui Eărendil, trebuie să-şi respecte şi cuvântul dat.

A doua zi, Aldanon n-a mai zăbovit. A ridicat-o în braţe pe Ancalime şi a sărutat-o; fetiţa s-a agăţat de gâtul lui, dar el a pus-o iute jos şi, sărind în şa, a luat-o din loc. Curând după aceea, marea corabie a părăsit portul Romenna. Aldanon o numise Hirilonde, Descoperitorul de Limanuri; plecase însă din Numenor fără binecuvântarea lui Tar-Meneldur; iar Erendis nu se aflase în port ca să aşeze pe corabie Ramura Verde a întoarcerii şi nici nu trimisese vreuna, întunecat la chip şi ros de nelinişte, Aldanon stătea la prora, unde

soaţa căpitanului său pusese o ramură mare de oiolaire –, dar nu şi-a întors o clipă capul să se uite în urmă, decât după ce se depărtase mult spre apus.

Cât a fost acea zi de lungă, Erendis a stat singură în camera ei, copleşită de durere; dar în adâncul inimii simţea o durere nouă, pricinuită de-o mânie rece care i-a

săgetat dragostea pentru Aldanon până-n străfundul ei. Ura Marea; şi-acum nici măcar la copacii pe care-i iubise înainte nu mai voia să se uite, căci îi aminteau de catargele marilor corăbii. Astfel că n-a trecut mult şi Erendis a părăsit oraşul Armenelos, îndreptându-se spre Emerie, în adâncul Insulei, unde vântul mereu purta cu sine, până departe, behăitul oilor.

— Mai dulce răsună în auzul meu decât ţipătul pescăruşilor, a zis ea, stând în pragul casei albe, primite în dar de la Rege.

Casa se afla aşezată pe o coastă de deal, cu faţa spre apus, şi peste tot se întindeau pajişti care se contopeau, neoprite de garduri ori ziduri, cu păşunile. Aici o adusese pe Ancalime, ţinându-şi una alteia de urât. Căci Erendis nu-şi dorea pe nimeni în gospodăria ei, în afară de servitoare; voia să-şi crească fata după cum socotea ea că trebuie, picurându-i în suflet propria ei îndârjire împotriva spiţei bărbăteşti. Şi cu adevărat Ancalime arareori vedea vreun bărbat – Erendis nu-şi ţinea rangul, iar puţinii servitori pe care-i avea şi cei câţiva păstori sălăşluiau departe de casa ei. Doar când şi când mai venea până acolo câte-un trimis al Regelui; dar cum venea, cum se grăbea să plece, căci casa nu era câtuşi de puţin primitoare pentru bărbaţi, care se simţeau cuprinşi de-un fior îngheţat ce-i punea iute pe fugă, iar dacă totuşi zăboveau sub acel acoperiş, parcă-i gâtuia ceva, silindu-i să vorbească mai mult în şoaptă.

Într-o dimineaţă, curând după sosirea în Emerie, Erendis a fost trezită de cântec de păsări şi, când s-a uitat spre fereastră, a văzut pe pervaz păsările elfilor, care cuibăriseră vreme îndelungată în grădina ei din Armenelos şi pe care uitase să le ia cu sine.

— Prostule dragi, zburaţi de-aici! le-a zis ea. Ăsta nu-i loc pentru o bucurie ca a voastră.

Păsărelele şi-au curmat cântul şi şi-au luat zborul peste copaci; de trei ori au dat roată pe deasupra acoperişurilor, apoi s-au îndreptat către apus. În seara aceleiaşi zile, s-au aşezat pe pervazul de la fereastra camerei tatălui lui Erendis, unde ea dormise cu Aldanon când veniseră de la ospăţul din Andunie; acolo le-au găsit Nuneth şi Beregar a doua zi dimineaţa. Dar când Nuneth a întins mâinile spre ele, păsărelele au zburat drept în sus şi apoi s-au depărtat, iar Nuneth le-a urmărit până ce s-au preschimbat în două picăţele în lumina soarelui, luând-o spre mare, şi de acolo spre ţara de unde veniseră odată.

— E semn că el iar a plecat şi a părăsit-o, a zis Nuneth.

— De ce atunci ea nu ne-a dat de veste? s-a mirat Beregar. Sau de ce n-a venit acasă?

— Veste ne-a dat. A alungat păsările elfilor şi rău a făcut. Nu-i semn bun. De ce, de ce, fiica mea? Doar ştiai ce soartă te aşteaptă, nu-i aşa? S-o lăsăm în pace, Beregar, oriunde-ar fi. Casa asta nu mai este a ei şi nu aici se va tămădui ea. El se va întoarce. Şi poate că atunci valarii îi vor da şi ei înţelepciune sau măcar şiretenie!

Când a început al doilea an după plecarea lui Aldanon, Erendis s-a supus dorinţei Regelui şi a dat poruncă să fie pusă în ordine şi pregătită casa din Armenelos; dar ea însăşi nu se gătea de întoarcere.

— Mă voi întoarce de-mi porunceşti, atar aranya, i-a trimis ea răspuns Regelui. Am însă vreo îndatorire, ca să mă grăbesc? Nu va fi timp îndeajuns când se vor zări pânzele corabiei lui la Răsărit?

Iar în gândul său şi-a zis: „Vrea oare Regele să mă pună să aştept la debarcarer, ca o iubită de marinar? Mi-aş dori să mai fiu, dar nu mai sunt. Rolul ăsta l-am jucat până la capăt”.

A trecut însă şi anul acela, fără a se zări vreo pânză de corabie; anul următor a venit şi el, apoi s-a făcut

toamnă. Sufletul lui Erendis s-a înăsprit, şi ea a devenit tăcută. A poruncit să se închidă casa din Armenelos şi din acea clipă nu s-a mai depărtat de casa ei din Emerie mai mult de câteva ceasuri de drum. Dragostea ce-i mai

rămăsese în suflet şi-o revărsa toată asupra fiicei ei, se agăţa de Ancalime şi n-o lăsa să se depărteze de ea nici cât să se ducă să le vadă pe Nuneth şi pe rubedeniile ei din Târâmurile Apusene. Singurul dascăl al lui Ancalime era mama ei; de la ea a deprins cititul şi scrisul şi graiul elfilor pe care-l vorbea cu Erendis, aşa cum îl vorbeau oamenii nobili din Numenor. Căci în Târâmurile Apusene acesta era graiul de zi cu zi în case precum a lui Beregar, iar Erendis arar vorbea graiul numenorean, mai drag lui Aldanon. Multe a aflat Ancalime despre Numenor şi despre zilele străvechi, din cărţile şi cronicile ce se găseau în casă şi pe care ea le putea pricepe; alte poveşti, despre oameni şi despre insulă, afla când şi când de la femeile din casă, fără ştirea lui Erendis. Dar femeile erau zgârcite la vorbă faţă de copilă, temându-se de stăpâna lor; cât despre râset, prea puţin îl auzea Ancalime în casa albă din Emerie, o casă plină de şoapte şi fără muzică, de-ai fi zis că murise cineva acolo nu de mult; căci în acele vremuri, în Numenor, bărbaţii erau cei care cântau la instrumente, iar muzica auzită de Ancalime în copilărie erau cântecele femeilor în timp ce munceau în preajma casei, departe de urechile Doamnei Albe din Emerie. Dar acum Ancalime împlinise şapte ani şi, de câte ori i se îngăduia, ieşea din casă şi se ducea pe pajiştile întinse, unde putea alerga în voie; uneori mergea cu câte o ciobăniţă să păzească oile şi să mănânce sub cerul liber.

Într-o zi de vară din acel an, un băietan, mai mare în vârstă decât ea, a venit la ele acasă cu o solie de la o gospodărie îndepărtată; Ancalime a dat peste el în ograda din spatele casei, unde băietanul mânca un codru de pâine

şi bea o cană de lapte. El a privit-o fără teamă şi a continuat să bea. Apoi a pus cana jos.

— Holbează-te, dacă asta vrei, ochioaso! i-a zis el. Eşti o fetişcană drăguţă, da cam plăpândă. Vrei şi tu o bucată? a întrebat-o, scoţând încă un codru din traistă.

— Şterge-o, îbal! a strigat o bătrână, ieşind din lăptărie. Şi ia-ţi picioroangele la spinare, altfel ai să uiţi ce ţi-am zis pentru maică-ta, înainte s-ajungi acasă!

— N-are omu’ nevoie de câine de pază când eşti mata prin preajmă, mamă Zamân! i-a răspuns băiatul, şi cu un hohot de râs şi un chiuit a sărit peste poartă şi a rupt-o la fugă pe deal la vale.

Zamân era o ţărancă bătrână, slobodă la gură, pe care nimeni n-o speria cu una cu două, nici batăr Doamna cea Albă.

— Ce-a fost arătarea aia băţoasă? a întrebat Ancalime.

— Un băiat, a răspuns Zamân, dacă ai habar ce-i aia. Da’ de unde să ai? Ăştia-s d-ăia de fac pagubă şi-nfulecă toată ziua-bună ziua. Ăla de-a fugit înfulecă tot timpul – da nu fără rost. Când s-o-ntoarce taică-su, o să găsească acasă o mândreţe de flăcău; numa să se grăbească, altfel n-o să-l mai recunoască. Şi-ai putea spune asta despre mulţi alţii.

— Băiatul ăsta are şi el tată? a întrebat Ancalime.

— Ba bine că nu, a răspuns Zamân. Ulbar, unul dintre ciobanii seniorului ăluia mare de la miazăzi: noi îi zicem Stăpânul Oilor, e rubedenie cu Regele.

— Atunci de ce nu-i acasă tatăl băiatului?

— Păi, herinke, din pricină că a auzit de Aventurierii ceia şi s-a înhăitat cu ei şi a plecat cu tatăl tău, Seniorul Aldanon: numai valarii ştiu încotro sau de ce.

În acea seară, Ancalime a întrebat-o ca din senin pe mama ei:

— Lui tata i se spune şi Seniorul Aldanon?

— I s-a spus cândva, a răspuns Erendis. De ce mă-ntrebi?

Vocea îi era liniştită şi rece, dar în sinea ei era mirată şi tulburată de întrebare: căci între ele nu fusese niciodată pomenit vreun cuvânt legat de Aldanon.

— Când o să vină acasă? a vrut să ştie copila, fără să răspundă la întrebare.

— Nu mântreba pe mine! Nu ştiu. Poate niciodată. Dar nu te frământa. Ai o mamă, iar ea n-o să fugă atâta vreme cât tu o iubeşti.

De atunci, Ancalime n-a mai vorbit despre tatăl ei.

Zilele au trecut, aducând încă un an, şi-apoi încă unul; în primăvară, Ancalime a împlinit nouă ani. Oile au fătat şi mieii creşteau; vremea tunsului a venit şi a trecut, o vară fierbinte a pârjolit iarba.

Toamna s-a preschimbat în ploaie. Şi-atunci, adusă de un vânt greu de nori de la Răsărit, Hirilonde s-a întors de peste mările cenuşii, purtându-l pe Aldanon până în portul Romenna; de îndată s-a trimis veste în Emerie, dar Erendis s-a făcut că n-o aude. Nimeni nu i-a ieşit în întâmpinare lui Aldanon pe chei. El a călărit prin ploaie până în Armenelos; acolo şi-a găsit casa zăvorâtă. L-a cuprins neliniştea, dar n-a vrut să-ntrebe pe nimeni ce se întâmplase; înainte de toate, voia să se ducă la Rege, care fără doar şi poate avea să-i spună multe.

Regele l-a primit cu răceală, aşa cum şi bănuia Aldanon; şi i-a vorbit Meneldur, ca un Rege nemulţumit de purtarea unui căpitan.

— Ai lipsit multă vreme, i-a spus el cu voce de gheaţă. Ar fi trebuit să te întorci acum mai bine de trei ani, aşa ai promis.

— Vai, da! a răspuns Aldanon. Până şi eu m-am săturat de mare, şi de multă vreme inima mi-a tot tânjit

după apus. Dar nu pentru că am vrut am zăbovit: sunt multe de făcut. Şi-n lipsa mea totul merge anapoda.

— Nu mă îndoiesc. Mă tem că aidoma s-a întâmplat şi aici, în ţara care de drept e a ta.

— Nădăjduiesc să pot îndrepta lucrurile aici, a răspuns Aldanon. Dar lumea se schimbă iarăşi. Aproape o mie de ani au trecut în partea cealaltă de lume, de când Stăpânii Apusului şi-au trimis armiile împotriva Angbandului; zilele acelea au fost date uitării ori au fost învăluite în aburul legendei de către oamenii din Pământul de Mijloc. Tulburarea i-a cuprins din nou; şi teama le dă târcoale. Tare-aş vrea să ne sfătuim împreună, să-ţi vorbesc despre faptele mele şi despre ce gândesc eu că trebuie făcut.

— Aşa să faci, a zis Meneldur. Nici nu aştept altceva. Numai că altele sunt treburile pe care le socotesc mai grabnice. E o vorbă din bătrâni: „Un rege mai întâi trebuie să-şi rânduiască propria ogradă, înainte de-ai mustra pe alţii”. Toţi oamenii trebuie să facă astfel, nu numai regii. Îţi dau un sfat, fiu al lui Meneldur. Tu ai şi o viaţă care este numai a ta. O jumătate din tine, pe care mereu ai nesocotit-o. Astfel că acum îţi spun: Du-te acasă!

Aldanon a împietrit dintr-odată şi chipul i s-a înăsprit.

— Dacă ştii, spune-mi, a zis el. Unde este casa mea?

— Acolo unde se află soaţa ta, a răspuns Meneldur. Ţi-ai încălcat cuvântul faţă de ea, fie că n-ai avut încotro, fie din alte pricini. Acum trăieşte în Emerie, în casa ei, departe de mare. Într-acolo trebuie să te îndrepţi fără zăbavă.

— De mi s-ar fi lăsat vorbă încotro să mă îndrept, m-aş fi dus de cum am pus piciorul pe uscat, a zis Aldanon. Batăr nu-s nevoit să aflu veşti de la străini. S-a răsucit pe călcâie ca să plece, dar s-a oprit şi a spus: Căpitanul Aldanon a uitat ceva ce ţine de cealaltă jumătate a sa şi

socoate, în îndărătnicia lui, că e o treabă la fel de grabnică. Are o scrisoare, pe care trebuie să i-o înmâneze Regelui din Armenelos.

I-a dat-o lui Meneldur, a făcut o plecăciune şi a părăsit încăperea; în mai puţin de o oră, a sărit în şa şi a pornit la drum, cu toate că se lăsa noaptea. Nu luase cu sine decât doi tovarăşi de drum, doi bărbaţi de pe corabia sa: pe Henderch, din Tărâmurile Apusene, şi pe Ulbar, care era de loc din Emerie.

Călărind fără oprire, au ajuns în Emerie a doua zi, la căderea întunericului. Erau rupţi de oboseală, şi călăreţii, şi caii. Sus pe deal, casa arăta rece şi albă în ultima scăpărare a apusului de sub poala unui nor. De cum a zărit-o din depărtare, Aldanon a suflat din corn.

Când a ajuns în ogradă, a sărit din şa, şi-n aceeaşi clipă a văzut-o pe Erendis: înveşmântată în alb, stătea pe treptele ce urcau până la pilaştrii din faţa uşii. Se ţinea mândră, dar, apropiindu-se, Aldanon a băgat de seamă că era palidă şi ochii îi străluceau nefiresc.

— Vii târziu, domnul meu, i-a spus ea. De mult am încetat să te mai aştept. Mă tem că acum nimic nu-i pregătit pentru întâmpinarea ta, aşa cum a fost când te-am aşteptat.

— Marinarii se mulţumesc cu puţin.

— Atunci e bine, a zis ea şi, întorcându-i spatele, a intrat în casă, lăsându-l singur.

Atunci două femei au înaintat spre el, iar o bătrână a coborât treptele. În timp ce Aldanon intra în casă, ea le-a spus celor doi bărbaţi, cu voce tare, ca să audă şi stăpânul:

— Aici nu vă puteţi adăposti. Mergeţi la casa de la poalele dealului!

— Nu, Zamân, a răspuns Ulbar. Eu nu zăbovesc. Cu îngăduinţa Seniorului Aldanon, mă îndrept spre casa mea. Toate-s bune acolo?

— Îndeajuns de bune, a zis Zamân. Băiatul tău atât a înfulecat, de nu-l mai recunoşti. Te du însă, şi află singur ceea ce doreşti să afli! Ţie o să-ţi fie mai cald acolo decât Căpitanului tău aici.

Erendis nu a venit să se aşeze la masa la care el mânca o cină târzie, singur într-o încăpere, servit de femeile din casă. Dar înainte să-şi isprăvească cina, ea a intrat şi i-a spus, de faţă cu celelalte femei:

— Fără doar şi poate că eşti obosit, domnul meu, după atâta zor. Ţi s-a pregătit o cameră de oaspeţi, în care te poţi retrage când vei voi. Femeile mele se vor îngriji de tot ce ai nevoie. Dacă-ţi este frig, cere să se facă focul.

Aldanon n-a zis nimic. S-a retras curând în iatac şi, cum era frânt de oboseală, s-a trântit pe pat şi un somn adânc l-a cuprins în scurt timp, făcându-l să uite de umbrele din Pământul de Mijloc şi de Numenor. Dar la primul cântat al cocoşilor, s-a trezit tulburat şi mânios. S-a dat jos din pat şi s-a gândit să părăsească neauzit casa: o să-l găsească pe tovarăşul său, Henderch, şi caii, şi-o să se ducă la rubedenia sa, Hallatan, Stăpânul de oi din Hyarastorni. Mai încolo o să-i ceară lui Erendis să-i aducă fiica la Armenelos, nevrând să se ia la harţă cu soţia lui la ea acasă. Dar când se îndrepta spre uşă, numai ce-i apare dinainte Erendis. Nu pusese geană peste geană în acea noapte, iar acum stătea în pragul încăperii lui.

— Pleci mai iute decât ai venit, domnul meu, a zis ea. Trag nădejde că (marinar fiind) nu te-ai şi săturat de casa asta plină de femei, încât o iei chiar aşa din loc înainte să-ţi fi isprăvit treburile. Că veni vorba, ce treburi te-au adus încoace? Pot să le aflu înainte să pleci?

— În Armenelos mi s-a spus că soţia mea ar fi aici şi că a luat-o şi pe fiica mea cu sine, a răspuns el. Din câte văd, am fost amăgit că-mi voi găsi soţia, dar oare nu am o fiică?

— Cu ani în urmă ai avut una, a răspuns ea. Dar fiica mea încă nu s-a trezit.

— Atunci trezeşte-o, până îmi aduc eu calul, i-a cerut Aldanon.

Dacă ar fi fost după Erendis, s-ar fi împotrivit ca Ancalime să-l vadă pe Aldanon la acel ceas; dar se temea că, fiind prea necruţătoare, ar putea pierde bunăvoinţa Regelui, mai cu seamă că Sfatul23 se arăta de multă vreme nemulţumit de felul în care era crescută copila la ţară. Astfel că, atunci când Aldanon s-a întors călare, având-ul pe Henderch alături, Ancalime se afla lângă mama ei, şi nu i-a dat bineţe lui Aldanon când acesta, descălecând, a urcat treptele spre ea.

— Cine eşti? l-a întrebat copila. Şi de ce ai pus să fiu trezită atât de devreme, înaintea tuturor celor din casă?

Aldanon a privit-o cu atenţie şi, cu toate că faţa îi era aspră, în sinea lui a zâmbit: căci vedea în copilă odrasla ce-i semăna lui, şi nu lui Erendis, oricât şi-ar fi dădăcit ea fiica.

— Odată ai ştiut cine sunt, domniţă Ancalime, dar treacă de la mine. Astăzi nu sunt decât un sol din Armenelos, venit pentru a-ţi aminti că eşti fiica Moştenitorului Regelui; şi (din câte văd eu acum) vei fi Moştenitoarea lui, la rândul tău. Nu vei trăi aici toată viaţa ta. Dar acum, domniţă, întoarce-te în patul tău, dacă aşa vrei, până se trezeşte slujnica ta. Eu unul mă zoresc să-l văd pe Rege. Cu bine!

I-a sărutat mâna lui Ancalime şi a coborât treptele; apoi a încălecat şi a dat pinteni calului, făcând în urmă un semn cu mâna.

Rămasă singură, Erendis l-a urmărit singură, de la fereastră, cum coboară dealul şi l-a văzut apucând-o spre Hyarastorni, nu spre Armenelos. Apoi a izbucnit în plâns, îndurerată, dar mai mult mânioasă. Se aşteptase la căinţă din partea lui şi s-ar fi învoit să-l ierte dacă el i-ar fi cerut-

o, dar numai după ce s-ar fi stropşit la el; Aldanon se purtase însă ca şi când ea era cea vinovată, neluând-o în seamă în faţa fiicei ei. Prea târziu îi veneau în minte vorbele ce i le spusese Nuneth cu mult timp în urmă, şi înţelegea abia acum că Aldanon era ceva copleşitor de mare şi de neîmblânzit, mânat de o voinţă sălbatică, mai

primejdios după ce focul se stinsese în el. Erendis s-a ridicat şi a părăsit fereastra, gândindu-se la propriile greşeli.

— Primejdios! a spus ea. Eu sunt ca oţelul ce nu se frânge. Va afla şi el asta, chiar de-ar fi Regele Numenorului.

Aldanon şi-a văzut de drum spre Hyarastorni, unde sălăşluia Hallatan, vărul său; plănuia să rămână acolo o vreme, ca să se odihnească şi să-şi dea răgaz de cumpănire. Când a ajuns aproape de casă, a auzit zvon de muzică şi i-a găsit pe păstori veselindu-se de întoarcerea lui Ulbar, care le adusese multe poveşti minunate şi sumedenie de daruri; iar soaţa lui Ulbar, gătită ca de sărbătoare, dănţuia cu el în sunetul cimpoaielor. La început nimeni n-a băgat de seamă venirea lui Aldanon, astfel că el a rămas în şa, privindu-i şi zâmbind; dar dintr-odată Ulbar a strigat, „Marele Căpitan!” şi îbal, fiul său, s-a repezit la scara lui Aldanon.

— Domnia ta, Căpitane! a exclamat el bucuros.

— Ce-i? Sunt în grabă mare, a zis Aldanon, brusc nezâmbitor, cuprins de furie şi amărăciune.

— Doar atât vreau să întreb, cât de bătrân trebuie să fie un bărbat ca să poată să străbată mările cu o corabie, aşa ca tatăl meu?

— Cât munţii de bătrân, şi fără altă nădejde în viaţă, i-a răspuns Aldanon. Sau oricând pofteşte! Dar mama ta, fiu al lui Ulbar, nu vrea să-mi dea bineţe?

Când s-a apropiat soţia lui Ulbar, Aldanon a luat-o de

mână.

— Vrei să primeşti acest dar de la mine? a întrebat-o el. E doar o mică răsplată pentru cei şase ani pe care mi i-ai dăruit tu lăsându-l pe un om bun să mă ajute.

Şi dintr-o taşcă de sub tunică a scos un giuvaier roşu ca focul, prins de un lanţ de aur, şi i l-a apăsat în palmă.

— De la Regele elfilor l-am primit, i-a zis el. Dar când îi voi spune cui l-am dat, va gândi că se află în mâini bune.

Apoi Aldanon şi-a luat rămas bun de la cei aflaţi acolo şi a plecat mai departe, nedorind să rămână în acea casă. Când Hallatan a aflat

despre ciudata lui venire şi plecare, s-a mirat, dar curând avea să primească veşti încă şi mai tulburătoare.

N-a trecut mult de când plecaseră de acolo, când Aldanon şi-a oprit calul şi i-a vorbit lui Henderch, tovarăşul său de drum, spunându-i:

— Oricum vei fi primit în Apus, prietene, nu te împiedic să te duci şi să descoperi singur. Porneşte acum spre casă, cu mulţumirile mele. Eu simt nevoia să călăresc de unul singur.

— Nu se cuvine, domnia ta, Căpitane, a zis Henderch.

— Ai dreptate, a zis Aldanon. Dar asta-i treaba. Drum bun!

Şi cu aceste vorbe, Aldanon a pornit singur spre Armenelos, şi de atunci nici că a mai pus piciorul în Emerie.

După ieşirea lui Aldanon din încăpere, Meneldur s-a uitat la scrisoarea pe care i-o dăduse fiul său şi a rămas mirat; căci a văzut că venea de la Regele Gil-galad, din Lindon. Purta pecetea şi blazonul regal – stele albe pe un disc albastru.24 Pe faţă stătea scris:

Dată în Mithlond în mâna Seniorului Aldanon, Moştenitorul Regelui din Numenore, pentru a fi înmânată numai Regelui în Armenelos, şi nimănui altcuiva.

Meneldur a rupt pecetea şi a citit:

Ereinion Gil-galad, fiul lui Fingon, îl salută pe Tar-Meneldur din spiţa lui Eărendil: Valarii să te ocrotească şi nicio umbră să nu pogoare peste Insula Regilor.

De multă vreme ţi-am rămas dator cu mulţumiri, căci de atâtea ori ţi-ai trimis fiul la mine, pe Anardil Aldanon: al elfilor cel mai măreţ prieten care se află acum printre oameni, aşa-l văd eu. De data aceasta, iertare îţi cer că l-am ţinut în serviciul meu mai mult decât se cuvenea; căci mare trebuinţă am de învăţătura oamenilor şi de graiurile pe care numai el le cunoaşte. Prin multe primejdii a trecut pentru a veni să-mi dea sfaturi. Despre nevoile ce mă apasă îţi va vorbi el; dar habar nu are ce minunat este să fii tânăr şi plin de speranţă. Prin urmare, ceea ce scriu aici este numai pentru ochii Regelui din Numenore.

O nouă umbră se înalţă la Răsărit. Nu-i tirania oamenilor ticăloşi, cum bănuieşte fiul tău; ci un servitor al lui Morgoth e cel ce se urneşte, şi lucruri ticăloase se trezesc încă o dată. An după an, forţa îi sporeşte, căci cei mai mulţi oameni sunt gata să-i ducă la împlinire gândurile. După cum socotesc eu, nu-i departe ziua când forţa asta va fi mult prea mare pentru ca eldarii să-i ţină piept neajutaţi. De aceea, de câte ori zăresc o corabie din cele înalte ale Regilor Oamenilor, simt o uşurare în inimă. Iar acum îndrăznesc să-ţi cer ajutorul. Dacă poţi să te lipseşti de-o armie, trimite-o la mine, te conjur.

Dacă vei voi, fiul tău îţi va desluşi ce anume ne-mpinge la aceasta. În două vorbe însă, sfatul lui (întotdeauna înţelept) este ca atunci când va porni atacul, cum fără doar şi poate se va întâmpla, noi să căutăm să apărăm Târâmurile Apusene, unde încă mai vieţuiesc eldarii, precum şi oameni ai seminţiei tale, ale căror inimi încă nu s-au întunecat. Şi nu în ultimul rând, trebuie să apărăm Eriadorul, ce se-ntinde de-o parte şi de alta a

lungilor râuri aflate la apus de munţii pe care-i numim Hithaeglir şi-n care ne punem toată nădejdea să ne apere. Numai că în acel zid muntos se află o spărtură uriaşă, spre miazăzi, în ţinutul Calenardhon; şi pe acolo va pătrunde puhoiul dinspre Răsărit, încă de pe-acum duşmanul se furişează de-a lungul coastei spre ea. Ar putea fi apărată şi astfel ar fi împiedicat atacul, dacă am avea un avanpost puternic pe ţărmul mai apropiat de noi.

Seniorul Aldanon de mult s-a gândit la acest lucru. La Vinyalonde, unde se varsă Gwathlo, multă vreme a trudit să întemeieze un asemenea liman, ferit de atacuri şi dinspre mare, şi dinspre uscat; dar măreţele lui lucrări au fost în zadar. Se pricepe de minune la asemenea treburi, căci le-a deprins tainele de la Cfrdan, şi înţelege mai bine decât oricine de ce anume au trebuinţă corăbiile voastre mari. Dar niciodată n-a avut destui oameni să-l ajute; iar Cfrdan nu are nici meşteri şi nici zidari de care să se poată lipsi.

Regele va fi ştiind care-i sunt nevoile; dar de va da ascultare cu îngăduinţă vorbelor Seniorului Aldanon şi de-l va ajuta cu ce va putea, atunci nădejdile lumii vor spori. Primul Ev abia de mai stăruie în amintirea noastră şi tot ce se află pe Pământul de Mijloc devine tot mai duşmănos. Să nu lăsăm ca străvechea prietenie dintre eldari şi dunedaini să se stingă şi ea.

Ia seama! întunecimea ce va să vină mocneşte de ură împotrivă-ne, dar nici voi nu sunteţi feriţi de ea. Marea cea Mare nu va fi îndestul de întinsă pentru aripile ei, dacă e să fie lăsată să se împlinească de tot.

Fie ca Manwe să vă ţină sub ocrotirea Celui Unic şi să vă trimită vânt prielnic în pânze.

Meneldur a lăsat pergamentul să-i cadă în poală. Nori negri purtaţi de-un vânt ce sufla dintre Răsărit au adus înnoptarea mai degrabă şi luminările înalte de lângă

jilţ au părut să-şi împuţineze flăcăruile în întunericul ce-a umplut încăperea.

— Fie ca Eru să mă cheme la sine înainte de-or veni vremurile celea! a strigat el. Apoi, vorbind ca pentru sine, a spus: Vai! Mândria lui şi răceala mea ne-au ţinut minţile departe una de cealaltă. Dar acum, înţelepciunea mă împinge să-i las lui Sceptrul mai curând decât statornicisem. Căci treburile astea sunt peste puterile mele.

Când valarii ne-au dat Ţara Darului, nu ne-au pus stăpâni în locul lor: ni s-a dat Regatul Numenor, nu al lumii. Ei sunt stăpânii. Era menit ca aici să uităm de ură şi de război; războiul se isprăvise, Morgoth fusese alungat de pe Arda. Astfel gândeam, astfel fusesem învăţat.

Dar dacă este ca lumea să fie din nou cuprinsă de întuneric, Stăpânii ar trebui să ştie; ci mie nu mi-au trimis niciun semn. Doar de n-o fi acesta semnul. Şi-atunci? Străbunii noştri au fost răsplătiţi pentru ajutorul pe care l-au dat în înfrângerea Umbrei celei Mari. Oare fiii lor trebuie să se ţină deoparte, dacă răul îşi iţeşte încă un cap?

Prea sunt în cumpănă, ca să mai cârmuiesc. Să mă pregătesc, ori să las lucrurile în voia lor? Să mă pregătesc de război, care încă-i doar o bănuială: să-i deprind în vreme de pace pe meşteri şi pe plugari să verse sânge şi să se lupte, să pun fierul în mâinile căpitanilor lacomi, dornici doar să cucerească, şi să-i socotesc pe cei răpuşi drept rodul gloriei lor? îi vor zice ei oare lui Eru: Batăr duşmanii tăi s-au numărat printre cei căzuţi? Sau să stau cu mâinile în sân, în timp ce prietenii îmi pier pe nedrept: să-i las pe oameni să trăiască

În pace oarbă, până când siluitorul ajunge la porţile noastre? Ce vor face ei atunci: se vor împotrivi cu mâinile goale fierului ucigaş şi vor muri în van, ori vor fugi, lăsând

în urmă-le ţipetele femeilor? îi vor spune lui Eru: Batăr eu n-am vărsat sânge?

Orice-aş alege, sânge tot se va vărsa, şi-atunci la ce bun să aleg? Fie ca valarii să cârmuiască sub Eru! Eu îi voi da Sceptrul lui Aldanon. Dar şi aceasta tot o alegere este, căci ştiu prea bine pe ce drum va apuca el. Decât dacă Erendis…

Gândul la Erendis şi la Emerie i-a sporit neliniştea.

— Dar din partea ei am prea puţină nădejde (dacă nădejde se poate numi). Când la mijloc sunt treburi atât de însemnate, el nu se va îndupleca. Ştiu ce-ar zice ea – chiar de-ar fi să asculte până ar pricepe în cele din urmă. Inima ei nu are aripi să zboare dincolo de Numenor, şi n-are habar care-i preţul. Dacă alegerea ei ar însemna propria-i moarte, fără teamă ar muri. Dar ce va face cu viaţa şi cu tot ce-nseamnă ea? Valarii, ca şi mine, vor trebui să aştepte până vor afla.

Aldanon a ajuns înapoi la Romenna în a patra zi după ce Hirilonde se întorsese în port. Era plin de colbul drumului şi frânt de oboseală, astfel că s-a îndreptat fără zăbavă spre Eămbar, unde se gândea să vieţuiască de-acum încolo. Spre amărăciunea lui, a aflat că veştile i-o luaseră înainte şi lumea şuşotea pe la colţuri în Oraş. A doua zi a chemat la sine bărbaţii din Romenna şi împreună cu ei s-a dus în Armenelos. Acolo i-a pus pe câţiva să doboare toţi copacii, în afară de unul singur, cel din grădina sa, şi să ducă trunchiurile în atelierele din port; celorlalţi le-a cerut să-i dărâme casa. Singurul copac care a scăpat neatins a fost copacul alb, dăruit de elfi; şi după plecarea tăietorilor de lemne, Aldanon s-a uitat la el şi abia atunci, văzându-l cum se înălţa în pustiiciunea aceea din jur, şi-a dat seama cât de frumos era. Crescuse încet, ca orice copac elf, n-avea decât vreo douăsprezece picioare înălţime, dar tulpina îi era dreaptă, mlădie, plină de seva tinereţii şi florile sale iernatice înmuguriseră pe ramurile

îndreptate spre cer. îi amintea de fiica lui.

— Îţi voi da numele de Ancalime, a spus el. Fie ca şi tu, şi ea să aveţi parte de viaţă lungă şi să rămâneţi neîncovoiaţi de vânt ori de voinţa altora, şi neciuntiţi.

În a treia zi de când se întorsese din Emerie, Aldanon s-a dus să-l caute pe Rege. L-a găsit pe Tar-Meneldur aşezat în aşteptare în jilţul său. Privindu-şi fiul, Meneldur a fost cuprins de teamă: Aldanon arăta schimbat; chipul îi devenise pământiu, rece, duşmănos, asemenea mării când soarele e învăluit pe neaşteptate într-un nor negru. Stând în faţa părintelui său, Aldanon a început să-i vorbească, încet, cu o voce mai curând dispreţuitoare decât mânioasă:

— Ce rol ai jucat în tărăşenia asta numai tu poţi să ştii. Dar un Rege trebuie să cumpănească la cât poate îndura un bărbat, măcar că-i este supus ori chiar fiu. De vrei să mă încătuşezi pe Insulă, rele lanţuri ai ales. Căci soaţă nu mai am şi nici iubire pentru ăst pământ nu mi-a mai rămas. Voi pleca de pe insula aceasta căzută sub vraja himerelor, unde femeile, în neobrăzarea lor, vor ca bărbaţii să facă sluj. îmi voi pune viaţa în slujba altor nevoi, pe alte meleaguri, unde nu sunt batjocorit şi unde sunt primit cu cinstire. Găseşte-ţi alt Moştenitor mai potrivit să joace rolul de servitor. Cât despre moştenirea mea, nu cer decât atât: corabia Hirilonde şi oameni cât poate ea să ducă. Aş lua-o şi pe fiica mea cu mine, de-ar fi mai mare; o voi lăsa însă în grija mamei mele. Şi dacă nu eşti nebun după oi, nu mă vei împiedica şi nu vei îngădui ca acestei copile să-i fie schilodite mintea şi sufletul, să fie crescută printre muieri mute, în neobrăzare sfidătoare şi dispreţ pentru neamul ei. Se trage şi ea din spiţa lui Elros şi niciun alt urmaş nu vei avea din partea fiului tău. Am zis ce-am avut de zis. Mă duc să-mi vând de treburi mult mai folositoare.

Până în acea clipă, Meneldur îl ascultase răbdător, cu privirile în pământ şi fără să facă vreun semn. Dar acum a

oftat şi şi-a ridicat ochii.

— Aldanon, fiule, a spus el trist, Regele ar zice că şi tu arăţi neobrăzare sfidătoare şi dispreţ pentru neamul tău, şi că îi condamni pe alţii fără a-i asculta; dar părintele tău care te iubeşte şi e îndurerat pentru tine te va ierta. Nu sunt doar eu vinovat că până acum n-am înţeles care-ţi erau gândurile. Cât despre durerea ta (despre care, vai!, prea mulţi

sunt cei care vorbesc), nu am nicio vină. Pe Erendis am îndrăgit-o şi, întrucât inimile noastre simt aidoma, am crezut că i-a fost dat să îndure amărăciuni greu de îndurat. Dar acum mi s-au limpezit gândurile tale, cu toate că, dacă eşti în stare să auzi şi altceva decât laude, aş zice că la început te-a îmboldit şi propria ta plăcere. Şi poate că altfel ar fi stat lucrurile, dacă ai fi vorbit mai făţiş cu mulţi ani în urmă.

— O fi având Regele pricină de nemulţumire, dar nu cea de care vorbeşti! a izbucnit Aldanon, mai aprins de data asta. Batăr ei i-am vorbit adesea şi îndelung: urechile însă i-au rămas nepăsătoare, fără să priceapă o iotă. Parcă aş fi fost un băiat zvăpăiat care povestea cum se caţără el în copaci, unei doici care n-avea altă grijă decât veşmintele sfâşiate şi orele de masă! O iubesc, altfel nu mi-ar păsa. Voi păstra trecutul în sufletul meu; viitorul însă este mort. Ea nu mă iubeşte, şi nici pe nimeni altcineva. Se iubeşte doar pe sine, şi doar aici, în Numenor, iar pe mine mă vrea drept dulău domesticit, care să moţăie lângă foc până are ea chef să iasă la preumblare pe pajiştile ei. Dar cum dulăii îi par acum prea respingători, o ţine pe Ancalime închisă în colivie, s-o audă ciripind. Dar, destul. îmi îngăduie Regele să plec? Sau are să-mi dea vreo poruncă?

— Regele, a răspuns Tar-Meneldur, a cumpănit mult la toate acestea, în lungile zile, cum i s-au părut, ce-au trecut de când ai fost ultima dată la Armenelos. A citit

scrisoarea lui Gil-galad, sinceră şi plină de îngrijorare. Dar, vai!, rugăminţii sale şi dorinţelor tale Regele din Numenor trebuie să spună nu. Nu poate să facă altminteri, după cum înţelege el primejdiile ce se pot ivi, oricare dintre căi ar alege: fie că se pregăteşte de război, fie că nu se pregăteşte.

Aldanon a ridicat din umeri şi a dat să plece. Dar Meneldur şi-a înălţat mâna, în semn că cere să fie ascultat mai departe, şi a zis:

— Cu toate acestea, Regele, măcar că a fost la cârma ţării Numenor vreme de o sută patruzeci şi doi de ani, nu-i sigur că puterea lui de înţelegere este de ajuns pentru a hotărî cu dreptate în treburi atât de însemnate şi de primejdioase.

Zicând acestea, a luat un pergament pe care-l scrisese chiar el şi, cu voce clară, i-a dat citire:

Prin urmare: mai întâi în semn de cinstire pentru propriul său fiu; apoi pentru o mai bună cârmuire a regatului în treburi pe care fiul său le desluşeşte cu mai mare limpezime, Regele a hotărât: să îi înmâneze de îndată Sceptrul fiului său, care din această clipă devine Tar-Aldarion, Regele.

— Prin înscăunarea ta, a mai zis Meneldur, cu toţii vor afla ce gândesc eu despre cele ce se petrec acum. Dispreţul lor nu te mai atinge; şi te vei putea folosi de puterile ce le ai astfel încât orice pierdere să pară mai uşor de îndurat. După ce vei fi Rege, vei răspunde scrisorii lui Gil-galad cum vei socoti că se cade din partea purtătorului Sceptrului.

Aldanon a rămas ca ţintuit locului de uimire. În sinea lui, se pregătise să înfrunte mânia Regelui, pe care dinadins se străduise s-o stârnească. Acum însă stătea buimăcit. Dintr-odată, ca pălit de-o suflare de vânt venită de unde nu se aştepta, Aldanon a căzut în genunchi, în faţa

tatălui său; în clipa următoare, şi-a înălţat capul lăsat în piept şi a izbucnit în râs – aşa cum făcea de câte ori auzea de o faptă de mare dărnicie, căci îi bucura inima.

— Tată, roagă-l pe Rege să-mi ierte neobrăzarea faţă de el. El este un Rege mare şi smerenia lui e cu mult mai presus de mândria mea. M-a cucerit: mă supun întru totul. Ca un asemenea Rege să renunţe la Sceptru cât încă este în putere şi cu judecată înţeleaptă întrece orice închipuire.

— Ci astfel este statornicit, a răspuns Meneldur. Şi-acum să se adune Sfatul.

Când, în sfârşit, sfetnicii s-au adunat, şapte zile mai târziu, Tar-Meneldur le-a spus ce hotărâre luase şi le-a înfăţişat hrisovul. Toţi au privit miraţi, încă neştiind ce voia Regele să spună cu acele căi ce trebuiau urmate; l-au rugat să-şi amâne hotărârea, doar Hallatan din Hyarastorni tăcea. De multă vreme îl preţuia cu asupra de măsură pe Aldanon, rubedenia sa, chiar dacă viaţa ce-o dusese el şi ceea ce-şi dorea de la ea erau cu totul altele; socotea drept nobilă fapta Regelui, bine chibzuită şi făcută taman la timp.

Celor care îl sfătuiau ba de una, ba de alta, numai să stea şi să mai cumpănească, Meneldur le-a răspuns:

— N-am orânduit astfel fără a fi stat să cumpănesc, şi în mintea mea am cântărit toate pricinile pe care mi le înfăţişaţi cu atâta înţelepciune. Acum, nu mai târziu, este cel mai bun ceas să dau de veste despre voinţa mea, din pricini pe care toţi trebuie să le întrezăriţi, cu toate că n-au fost pomenite aici. Acest hrisov trebuie vestit tuturor, fără zăbavă. Dar, dacă voiţi astfel, va fi împlinit abia în primăvară, când vine vremea pentru Erukyerme. Până atunci, Sceptrul va rămâne la mine.

Când s-a auzit în Emerie despre hrisov, Erendis a fost cuprinsă de nelinişte; vedea în el un semn de mustrare din partea Regelui, pe care-l crezuse a fi de partea ei. Şi nu

greşea gândind astfel, cu toate că nu-şi putea închipui că dincolo de mustrare era în joc ceva cu mult mai însemnat. N-a trecut mult şi Erendis a primit o solie din partea lui Tar-Meneldur, în fapt o poruncă, pusă în cuvinte alese cu meşteşug. Era rugată să vină la Armenelos şi s-o aducă şi pe domniţa Ancalime, şi amândouă să rămână acolo măcar până la Erukyerme şi la proclamarea noului Rege.

„Loveşte cu repeziciune”, şi-a spus ea în gând. „Ar fi trebuit să mă aştept la asta. O să-mi ia totul. Dar mie n-o să-mi dea ei porunci, chiar de-ar fi să le aud din gura lui tâtâne-său”.

Drept care i-a răspuns lui Tar-Meneldur: „Rege şi părinte, fiica mea Ancalime negreşit trebuie să vină, dacă tu porunceşti astfel. Rogu-te dară să ţii seama de anii ei şi să te îngrijeşti să fie găzduită într-un loc liniştit. Cât despre mine, iertată să-mi fie nevenirea. Aflu că mi-a fost distrusă casa din Armenelos; şi n-aş dori să fiu oaspete, cu atât mai puţin pe o casă-corabie, printre marinari. Îngăduie-mi, prin urmare, să rămân în singurătatea mea, fără doar dacă Regele nu voieşte cumva să-şi ia înapoi această casă”.

Citind scrisoarea lui Erendis, Tal-Meneldur nu şi-a ascuns îngrijorarea, dar nu s-a lăsat înduioşat. I-a arătat-o lui Aldanon, căci mai ales lui părea să-i fie adresată. Iar Aldanon a citit scrisoarea; privind la chipul fiului său, Regele a spus:

— Eşti îndurerat, fără doar şi poate. Dar la ce altceva te aşteptai?

— Măcar nu la asta, a răspuns Aldanon. I s-a veştejit sufletul; şi dacă eu sunt pricina, neagră-mi este atunci vinovăţia. Dar oare cei mari se ofilesc în vrăjmăşie? Nu-i asta calea, nici măcar când urăşti ori vrei să te răzbuni! Ar fi trebuit să ceară să i se pregătească o casă mare, să i se dea escortă regală şi să vină înapoi la Armenelos, încă şi

mai frumoasă decât o ştiu, ca o regină, cu steaua legată peste frunte; cu siguranţă că atunci i-ar fi vrăjit pe mai toţi de pe Insula Numenor şi i-ar fi atras de partea ei, iar eu aş fi apărut drept nebun şi necioplit. Martori mi-s valarii că mai degrabă aşa aş fi vrut să se-ntâmple; mai bine o Regină frumoasă, care să mă desfidă şi să mă facă de ocară, decât libertatea de a cârmui în vreme ce Lady Elestirne se scufundă cu de la sine vrere în propriul ei amurg.

Cu un hohot de râs amar, Aldanon i-a dat Regelui înapoi scrisoarea.

— Atunci aşa să fie, a mai zis. Dar dacă unul dispreţuieşte a sălăşlui pe o corabie, printre marinari, altuia i se poate ierta neplăcerea de a trăi într-o gospodărie unde se cresc oi, printre slujnice. Nu vreau însă ca fiica mea să crească astfel. Măcar ea să aleagă după cum va crede de cuviinţă.

Astea fiind zise, s-a ridicat şi a cerut îngăduinţa să plece.

Continuarea poveştii

Din momentul în care Aldanon citeşte scrisoarea lui Erendis, în care ea spune că refuză să se întoarcă la Armenelos, povestea poate fi urmărită doar fragmentar, din ceea ce reiese din însemnări şi notiţe: nici măcar acestea nu reprezintă fragmente ale unei poveşti închegate, fiind scrise la date diferite şi adeseori contrazicându-se.

Se pare că, după ce a devenit Regele Numenorului în anul 883, Aldanon a hotărât să plece de îndată în Pământul de Mijloc, astfel că a pornit spre Mithlond fie în acelaşi an, fie în cel următor. Cronicile spun că la prora corabiei Hirilonde nu a mai pus ramura de oiolaire, ci chipul unui vultur, cu ciocul de aur şi ochi de nestemate, pe care i-l dăruise Cârdan.

Cu atâta har fusese făurit, încât stătea cocoţat acolo, ca şi când era gata să-şi ia zborul fără greş spre o ţintă îndepărtată pe care o ochise.

— Însemnul acesta o să ne ducă spre ţelul nostru, a spus el. De întoarcerea noastră să-i lăsăm pe valari să se îngrijească – dacă faptele noastre nu-i nemulţumesc.

Se mai spune, de asemenea, că „n-a mai rămas nicio mărturie despre călătoriile de mai târziu ale lui Aldanon”, dar că „se ştie că a străbătut şi uscaturi multe şi mări, şi că a înaintat în susul Râului Gwathlo tocmai până la Tharbad, şi acolo a întâlnit-o pe Galadriel”. Nicăieri altundeva nu este menţionată această întâlnire; dar, la acea vreme, Galadriel şi Celeborn trăiau în Eregion, nu departe de Tharbad (vezi pg. 324 – 325).

Dar din toate strădaniile lui Aldanon s-a ales praful. Zidirile pe care le începuse în Vinyalonde n-au fost niciodată isprăvite, iar marea le-a măcinat.[25] Cu toate acestea, el a pus temeliile a ceea ce avea să împlinească Tar-Minastir mulţi ani mai târziu, în primul război cu Sauron, şi de n-ar fi trudit el atunci, corăbiile Numenorului nu ar fi putut aduce armia la ceasul şi la locul potrivite – aşa cum întrezărise el. Vrăjmăşia sporea din ce în ce, şi oameni întunecaţi coborau din munţi şi pătrundeau în Enedwaith. Dar în vremea lui Aldanon, numenoreenii nu-şi doreau mai mult pământ, iar Aventurierii lui au rămas o obşte mică, admirată, însă fără ucenici.

Despre continuarea alianţei cu Gil-galad nu se mai vorbeşte, şi nici despre trimiterea ajutorului pe care-l ceruse în scrisoarea către Tar-Meneldur; doar atât se spune, că

Aldanon a ajuns prea târziu, sau prea curând. Prea târziu: căci puterea care nutrea ură pentru Numenor apucase să se trezească la viaţă. Prea curând: pentru că nu sosise încă ceasul ca Numenorul să-şi arate puterea sau să se întoarcă în bătălia pentru lume.

S-a iscat oarece tulburare în Numenor când Tar-Aldarion a hotărât să se întoarcă în Pământul de Mijloc în 883 sau 884, căci niciun Rege nu

părăsise vreodată înainte Insula, iar Sfatul nu se mai confruntase cu o asemenea situaţie. Din cât se pare, lui Meneldur i s-a propus regenţa, dar a refuzat-o, aşa că regent a devenit Hallatan din Hyarastorni, numit ori de Sfat, ori de Tar-Aldarion însuşi.

Despre viaţa lui Ancalime în acei ani, când creştea, nu există nicio relatare sigură. Mai puţin îndoielnice sunt informaţiile referitoare la caracterul ei întrucâtva ambiguu şi la influenţa mamei asupra ei. Era mai puţin înfumurată ca Erendis şi din fire îi plăceau fastul, giuvaierurile, muzica, să fie admirată şi curtată; era însă capricioasă şi nestatornică, şi se folosea de mama ei şi de casa albă din Emerie drept pretext pentru a evada. Încuviinţa, cum s-ar zice, felul în care se purtase Erendis faţă de Aldanon din pricina întârzierii lui, dar şi mânia lui Aldanon, nepocăinţa lui şi, ca urmare, izgonirea neînduplecată a lui Erendis din inima şi din gândurile lui. îi displăceau profund căsătoriile forţate şi ideea de a se mărita împotriva voinţei ei. Mama ei îi vorbise numai de râu despre bărbaţi; şi despre lecţiile pe care i le dăduse Erendis în această privinţă s-a păstrat un exemplu într-adevăr grăitor:

Bărbaţii din Numenor sunt pe jumătate elfi (spunea Erendis), mai cu seamă cei nobili; adică nu-s niciuna, nici alta. Viaţa lungă ce le-a fost dăruită îi amăgeşte, şi zăbovesc pe lume, cu minţi de copilandri, până ce dă peste ei bătrâneţea – şi atunci mulţi dintre ei părăsesc joaca din ogradă pentru joaca din casă. îşi preschimbă jocurile în treburi însemnate, iar treburile însemnate în jocuri. Ar dori să fie în acelaşi timp meşteri şi cărturari şi eroi; pentru ei, femeile sunt doar ca focurile în vatră – alţii trebuie să aibă grijă de ele, până ce se satură ei de joacă seara. Toate

lucrurile au fost făcute pentru a-i sluji pe ei: munţii, ca să aibă vânat, râurile, ca să le dea apă ori să învârtă roţile. Copacii, pentru scânduri, femeile, pentru nevoia trupului, ori, dacă-s frumoase, pentru a le împodobi masa şi casa; iar copiii, pentru a avea pe cine sâcâi atunci când nu-i altceva de făcut – dar mai curând le-ar plăcea să se joace cu puii dulăilor lor. Faţă de toţi se arată curtenitori şi binevoitori, veseli ca privighetorile dimineaţa (când străluceşte soarele); căci bărbaţii caută să nu se înfurie niciodată. Bărbaţii trebuie să fie veseli, zic ei, generoşi precum bogătanii, darnici cu

ceea ce le prisoseşte. Mânia şi-o arată numai când se dumiresc, dintr-odată, că mai sunt şi alte voinţe în lume, pe lângă ale lor. Atunci pot fi la fel de nemiloşi ca vântul mării, dacă li se pune ceva în cale. Asta este, Ancalime, şi n-avem ce face. Căci bărbaţii au dat formă Numenorului; bărbaţii, eroii aceia din strâvechime pe care tot ei îi slăvesc în cântec – despre femeile lor auzim mai puţine, decât că plângeau când le erau răpuşi bărbaţii. Dar când se satură de odihnă şi de jocurile din vreme de pace, bărbaţii se întorc curând la jocul lor cel mare, la uciderea semenilor şi la război. Aşa-i lumea: şi noi stăm aici, printre ei. Dar nu trebuie să consimţi. Dacă ne e drag Numenorul, să ne bucurăm de el înainte să-l distrugă ei. Şi noi suntem fiice ale celor măreţi, şi avem şi noi voinţe şi curaj. Prin urmare, nu te supune, Ancalime. Puţin doar dacă te supui, te supun ei mai departe, până te pleci de tot. Înfige-ţi rădăcinile în stâncă, înfruntă vântul, chiar dacă-ţi zburătăceşte toate frunzele.

Mai mult chiar, şi mult mai important, Erendis o deprinsese pe Ancalime cu societatea femeilor: viaţa calma, liniştită, blândă din Emerie, fără întreruperi ori îngrijorări. Băieţii, asemenea lui îbal, strigau. Bărbaţii veneau călare, suflând din corni la cele mai neaşteptate

ore, şi făceau multă zarvă când mâncau. Făceau copii pe care-i părăseau în grija femeilor, atunci când deveneau sâcâitori. Şi chiar dacă naşterile nu produceau necazuri şi nu primejduiau vieţile, Numenorul nu era „un paradis pământesc” şi femeile nu erau iertate de istovirea pricinuită de sarcina ori de chinurile facerii.

Asemenea tatălui ei, Ancalime era hotărâtă să ducă la bun sfârşit ce-şi punea în gând; şi, la fel ca el, era îndărătnică, făcând altminteri decât era sfătuită. Avea ceva din răceala mamei ei şi din sentimentul acesteia cât se comitea o nedreptate; în adâncul inimii ei, aproape uitată dar nu tocmai, rămăsese acea neîndurare cu care Aldanon îi descleştase mâinile şi o pusese jos atunci când se grăbise să plece. Iubea cu patimă măgurile meleagului în care crescuse şi (după cum mărturisea ea) nicicând în viaţa ei nu ar fi putut dormi în pace departe de zvonul oilor. Dar nu a refuzat să fie Moştenitoare şi era hotărâtă ca, atunci când îi va veni vremea, să devină

şi Regină Cârmuitoare puternică; şi, ca Regină, să trăiască unde şi cum îşi va dori.

Se pare că, timp de vreo optsprezece ani după ce a urcat pe tron, Aldanon a fost adesea plecat din Numenor; în acea vreme, Ancalime şi-a petrecut zilele atât în Emerie cât şi în Armenelos, căci Regina Almarian ajunsese să o îndrăgească nespus şi-i îndeplinea toate dorinţele, aşa cum i le împlinise şi lui Aldanon în tinereţe. În Armenelos, toţi se purtau cu respect faţă de ea, mai cu seamă Aldanon, şi, cu toate că la început nu se simţise în apele ei, lipsindu-i spaţiile deschise de acasă, cu timpul nu s-a mai fâstâcit, ba chiar a băgat de seamă că bărbaţii se minunau de frumuseţea ei care se împlinise. Şi pe măsură ce înainta în vârstă, devenea tot mai îndărătnică şi o irita prezenţa lui Erendis care se purta ca o văduvă şi nu voia să fie Regină; dar continua să se întoarcă în Emerie, nu numai ca să se

retragă din Armenelos, ci şi pentru că voia astfel să-l necăjească pe Aldanon. Era deşteaptă şi răutăcioasă. Iar iubirea nu era altceva decât premiul pentru care se băteau mama şi tatăl ei.

În 892, când Ancalime avea nouăsprezece ani, a fost proclamată drept Moştenitoarea Regelui (la o vârstă mult mai fragedă decât fusese datina până atunci, vezi pg. 246); şi tot ca atunci, din porunca lui Tar-Aldarion, a fost schimbată legea succesiunii în Numenor. Se menţionează foarte precis că Tar-Aldarion a făcut acest lucru „din pricini personale, mai curând decât din cele politice”, şi din „îndelungata lui neclintire de-a o învinge pe Erendis”. Despre schimbarea legii se face referire în Stăpânul Inelelor, Anexa A (I i):

Al şaselea Rege a lăsat în urmă doar un vlăstar, o fiică. Ea a devenit prima Regină; căci pe atunci a dat casa regală o pravilă, anume că cel mai mare dintre copii, fie el bărbat ori femeie, să fie cel care va primi sceptrul.

În altă parte, noua lege este formulată altfel. Cea mai completă şi lămuritoare versiune spune în primul rând că „legea veche”, cum a fost numită ulterior, nu era de fapt o „lege” numenoreană, ci un obicei moştenit, pe care circumstanţele nu impuseseră încă să fie luat în discuţie; conform acestui obicei, cel mai mare dintre fiii cârmuitorului moştenea Sceptrul. Se subînţelegea că, dacă nu exista un asemenea fiu,

cea mai apropiată rudă de sex masculin şi descendent pe linie bărbătească al lui Elros Tar-Minyatur va fi Moştenitorul. Astfel, dacă Tar-Meneldur nu ar fi avut un fiu, Moştenitorul nu ar fi fost Valandil, nepotul său (fiul lui Silmarien, sora sa), ci Malantur, vărul său (nepotul lui Eărendur, fratele mai mic al lui Tar-Elendil). Dar, după „noua lege”, Sceptrul era moştenit de fiica (cea mai mare) a Cârmuitorului, în cazul în care nu avea niciun fiu (ceea

ce contrazice textul din Stăpânul Inelelor). La sugestia Sfatului, legea prevedea că fiica avea dreptul să refuze.26 în acest caz, conform „noii legi”, moştenitorul Cârmuitorului era cea mai apropiată rudă de sex masculin, de descendenţa fie pe linie bărbătească, fie femeiască. Astfel, dacă Ancalime ar fi renunţat la Sceptru, moştenitorul lui Tar-Aldarion ar fi fost Soronto, fiul surorii sale Ailinel; iar dacă Ancalime ar fi renunţat la tron sau ar fi murit fără să aibă copii, tot Soronto ar fi fost moştenitorul ei.

La propunerea Sfatului, s-a mai hotărât că o moştenitoare trebuia să renunţe la tron dacă rămânea necăsătorită până la o anumită vârstă; la care Tar-Aldarion a adăugat că Moştenitorul sau Moştenitoarea Regelui nu avea voie să se căsătorească decât cu cineva din Casa lui Elros, şi cine nu făcea astfel decădea din dreptul de a deveni Moştenitor. Se spune că această condiţie a fost consecinţa directă a căsătoriei dezastruoase a lui Aldanon cu Erendis şi a gândurilor lui Aldanon legate de acest fapt; căci Erendis nu se trăgea din Casa lui Elros, prin urmare viaţa ei era mai scurtă, şi Aldanon era convins că de aici s-au tras toate necazurile.

Nu încape îndoială că termenii „noii legi” au fost consemnaţi cu atâta minuţie, deoarece aveau să aibă strânsă legătură cu istoria ulterioară a respectivelor cârmuiri; din nefericire, prea puţine se pot spune acum în această privinţă.

La o dată ulterioară, Tar-Aldarion a anulat condiţia ca o Regină Cârmuitoare să fie obligată să se mărite ori să renunţe la tron (şi asta fără îndoială din pricina faptului că Ancalime a refuzat să aleagă una din alternative; dar căsătoria Moştenitorului cu un descendent al lui Elros a devenit de atunci o datină.27

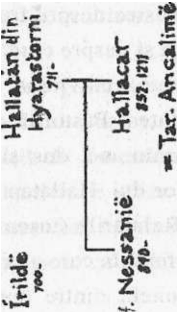
Cum-necum, pretendenţii la mâna lui Ancalime au început curând să apară în Emerie, şi nu numai din pricină

că situaţia ei se schimbase, ci
Îi
O
<4
— A
>
5
e
— Vo
T3 C
F
J
UI
& I
În
z
„5
— O
— Să
T5
1
— Li
— O e
O
e
4)
r*
r J
t
Îs >
w
S
„E

O

6. j”.

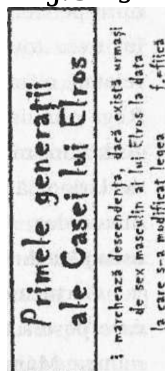
— Is
r
t»
es
3
O
TJ o x 4 «ţ
O

Şi.
&

a
I’ S
A E *
II
E.
e
a>
.”5
Îi GO

2
T>
— JU

45 0
„O
— J.3 –§

Io
2 Cg W
1
I
«1
şi”»
e
2
e
I
II5
361*

pentru că vestea despre frumuseţea ei, despre indiferenţa şi dispreţul pe care le afişa şi despre ciudatul fel în care fusese crescută se răspândise în toată ţara. La acea vreme, oamenii începuseră să o numească Emerwen Aranel, Prinţesa Păstoriţă. Ca să scape de nepoftiţi, Ancalime, ajutată de bătrâna Zamân, s-a dus şi s-a ascuns într-o gospodărie de la hotarul pământurilor lui Hallatan din Hyarastorni, unde a trăit o vreme ca păstoriţă. Relatările (însemnări făcute în grabă, nimic mai mult),

diferă privitor la felul în care au reacţionat părinţii ei la această stare de lucruri. Conform uneia dintre aceste relatări, Erendis una ştia unde se afla Ancalime şi era de acord cu motivul fugii ei, în vreme ce Aldanon i-a oprit pe sfetnici să se ducă s-o caute, întrucât în sinea lui gândea că fiica lui avea tot dreptul să aibă această purtare independentă. Însă o altă relatare o înfăţişează pe Erendis îngrijorată de fuga lui Ancalime, iar pe Rege plin de mânie; se mai zice că Erendis ar fi încercat să se împace cu Aldanon, măcar din respect pentru Ancalime. Dar el a rămas neclintit, declarând că Regele nu avea soţie, ci numai o fiică şi o moştenitoare; şi că nu credea că Erendis era neştiutoare în privinţa locului în care se ascundea Ancalime.

Cert este însă că Ancalime s-a întâlnit din întâmplare cu un păstor care păştea turmele în aceeaşi regiune; bărbatul acesta i-a spus că se numea Mâmandil. Câtuşi de puţin obişnuită cu o prezenţa ca a lui, Ancalime s-a lăsat vrăjită de felul în care cânta, meşteşug la care el se pricepea de minune; iar Mâmandil îi cânta cântece din strâvechime, din vremea apusă în care edainii îşi păşteau turmele în Eriador, cu mult înainte să-i fi întâlnit pe eldari. Cei doi se vedeau la păşune tot mai des, iar el schimba cântecele despre îndrăgostiţii din alte evuri, adăugând în ele numele lui Emerwen şi Mâmandil; iar Ancalime se prefăcea a nu înţelege unde băteau cuvintele. În cele din urmă, el i-a mărturisit fără înconjur că o iubeşte, la care ea a bătut în retragere şi l-a respins, spunându-i că ei doi nu puteau trece peste soarta ei, căci ea era Moştenitoarea Regelui. Ceea ce nu l-a făcut pe Mâmandil să-şi piardă cumpătul; ci a izbucnit în râs şi i-a spus că numele lui adevărat era Hallacar şi era fiul lui Hallatan din Hyarastorni, din neamul lui Elros Tar-Minyatur.

— Cum altfel ar putea un peţitor să te găsească? a mai zis el.

S-a supărat Ancalime pentru că o amăgise, ştiind de la bun început cine era ea; dar el a răspuns:

— În parte e adevărat. Mi-am pus în cap să o găsesc pe domniţa al cărei fel de-a îi era atât de ciudat, încât m-a făcut curios să o cunosc mai îndeaproape. Apoi însă m-am îndrăgostit de Emerwen, şi-acum nu-mi pasă cine-i ea cu adevărat. Să nu gândeşti că-ţi vânez rangul; cu mult mai bine mi-ar părea dacă ai fi doar Emerwen. Mă bucur însă că mă trag şi eu din neamul lui Elros, căci altfel socot că nu ne-am putea căsători.

— Am putea, a răspuns Ancalime, dacă mi-ar sta mintea la aşa ceva. Aş putea să mă lepăd de originea mea regească şi atunci aş fi liberă. Dar dacă aş face una ca asta, aş fi liberă să mă mărit cu oricine-aş vrea; şi alesul ar fi Unor (adică „Nimeni”) care-mi place mai mult decât oricare altul.

Totuşi, până la urmă Ancalime s-a măritat cu Hallacar. Conform uneia dintre versiuni, se pare că încăpăţânarea cu care Hallacar a peţit-o, în ciuda faptului că ea îl respingea, şi insistenţele Sfatului de a-şi alege un soţ pentru liniştea Regatului au dus la căsătoria lor la doar câţiva ani de la prima întâlnire printre turmele din Emerie. Alte versiuni susţin însă că ea a rămas nemăritată atât de mult timp, încât vărul ei Soronto, bizuindu-se pe noua lege, i-a cerut lui Ancalime să renunţe la titlul de Moştenitoare şi atunci ea s-a căsătorit cu Hallacar, numai ca să-i facă în ciudă lui Soronto. Într-o notă scurtă se sugerează că ea s-ar fi măritat cu Hallacar după ce Aldanon a înlăturat această condiţie din lege, pentru a pune capăt speranţelor lui Soronto de a deveni Rege dacă Ancalime murea fără să fi avut copii.

Oricare ar fi adevărul, povestea nu lasă loc de îndoială asupra faptului că Ancalime nu dorea iubire şi nici să dea naştere unui fiu; „Să ajung ca Regina Almarian, să

nu mai pot de dragul lui?” întreba ea. Viaţa ei alături de Hallacar a fost nefericită şi nu l-a iertat că i-a dăruit un fiu, pe Anârion, după a cărui naştere între cei doi soţi au început certurile. Ea căuta să-l îngenuncheze pe Hallacar, zicând că era stăpână peste pământurile lui şi interzicându-i să trăiască acolo, căci, după cum zicea ea, nu voia să aibă drept soţ un ţărănoi. De atunci datează şi ultima poveste despre aceste fapte nefericite. Ancalime nu le dădea voie slujnicelor ei să se căsătorească şi cu toate că, de teama ei, multe i

s-au supus, ele erau de loc din ţinuturile învecinate şi aveau iubiţi cu care doreau să se mărite. Dar Hallacar a pregătit în taină o nuntă pentru toate aceste slujnice şi a dat sfară în ţară că voia să mai facă o ultimă petrecere la el acasă, înainte de a pleca de tot din ea. La această petrecere a poftit-o şi pe Ancalime, zicând că era casa neamului său şi că s-ar cuveni să-şi ia şi ea rămas-bun, în semn de respect pentru rubedeniile lui.

Ancalime a venit însoţită de întregul cortegiu de slujnice, căci nu-i plăcea să fie slujita de bărbaţi. A găsit casa luminata de sus până jos, împodobită ca pentru un ospăţ măreţ, şi plină de bărbaţi purtând ghirlande, ca şi când se gătiseră de propria lor nuntă, şi fiecare ţinând în mână câte o ghirlanda, pentru o mireasă.

— Veniţi! le-a poftit Hallacar. Nunţile sunt pregătite, iatacurile mireselor aşijderea. Dar cum nici cu gândul nu putem gândi a-i cere lui Lady Ancalime, Moştenitoarea Regelui, să doarmă cu un ţărănoi, va trebui, vai!, să doarmă singură în noaptea aceasta.

Ancalime s-a văzut nevoită să rămână acolo în acea noapte, fiind prea departe să călărească înapoi acasă, iar neînsoţită nu s-ar fi dus nici în ruptul capului. Nici bărbaţii, nici femeile nu şi-au ascuns zâmbetele; Ancalime n-a vrut să vină la ospăţ, ci a stat în pat, ascultând

hohotele de râs îndepărtate şi gândind că de ea se râdea. A doua zi a plecat călare, cuprinsă de o furie rece, iar Hallacar a trimis trei bărbaţi drept escortă. Astfel s-a răzbunat el, iar Ancalime nu s-a mai dus niciodată în Emerie, unde până şi oile păreau s-o ia în batjocură. Din acea zi, n-a mai simţit decât ură pentru Hallacar.

Despre viaţa de mai târziu a lui Tar-Aldarion nimic nu e de spus, decât doar că, din cât se pare, şi-a continuat călătoriile în Pământul de Mijloc şi nu numai o dată a lăsat-o pe Ancalime drept regent. Ultima sa călătorie a avut loc spre sfârşitul primului mileniu al celui de-al Doilea Ev; şi în 1075 Ancalime a devenit prima Regină Cârmuitoare a Numenorului. Se spune că, după moartea lui Tar-Aldarion în 1098, Tar-Ancalime a dat uitării toate rânduielile tatălui său şi nu l-a mai ajutat pe Gil-galad în Lindon. Fiul ei Anârion, care mai târziu a devenit al optulea Cârmuitor al Numenorului, a avut mai întâi două fiice. Acestea n-o plăceau pe Regină şi se temeau de ea, şi

au refuzat să devină Moştenitoare, rămânând necăsătorite, deoarece Regina, din răzbunare, nu le-a îngăduit să se mărite. Fiul lui Anârion, Surion, s-a născut ultimul, devenind al nouălea Cârmuitor al Numenorului.

Despre Erendis se spune că, atunci când a ajuns la vârstă bătrânetii, uitată de Ancalime şi trăind într-o singurătate amară, a fost cuprinsă de dor după Aldanon; şi aflând că el era dus din Numenor în ceea ce avea să se dovedească a fi ultima sa călătorie, dar a cărui întoarcere era aşteptată curând, a plecat în sfârşit din Emerie şi s-a dus necunoscută şi neştiută de nimeni până în Romenna. Pare-se că acolo şi-a găsit moartea; dar numai cuvintele „Erendis a pierit în apă în anul 985” dau de înţeles ce anume s-a întâmplat.

NOTE

Cronologie

Anardil (Aldanon) s-a născut în anul 700 al celui de-al Doilea Ev, şi prima sa călătorie spre Pământul de Mijloc a avut loc în 725 – 727. Meneldur, tatăl său, a devenit Rege al Numenorului în 740. Breasla Aventurierilor a luat fiinţă în 750, iar Aldanon a fost proclamat Moştenitorul Regelui în 800. Erendis s-a născut în 771. Călătoria de şapte ani a lui Aldanon (pg. 247) s-a petrecut între 806 – 813, prima călătorie a corabiei Palarran (pg. 249) în 816 – 820, călătoria a şapte corăbii în semn de sfidare faţă de Tar-Meneldur (pg. 250) în 824 – 829, iar călătoria de 14 ani care i-a urmat (pg. 251) în 829 – 843.

Aldanon şi Erendis s-au logodit în 858; anii în care Aldanon a întreprins călătoria de după logodnă (pg. 261) au fost 863 – 869, iar căsătoria a avut loc în 879. Ancalime s-a născut în primăvara lui 870. Hirilonde a ridicat ancora în primăvara lui 877, iar întoarcerea lui Aldanon, urmată de despărţirea de Erendis, a avut loc în 882; a primit Sceptrul Numenorului în 883.

1 în „O descriere a Insulei Numenor” (pg. 233), i se mai spune şi Tar-Meneldur Elentirmo (Privitorul la stele). Vezi de asemenea articolul despre el în „Casa lui Elros” (pg. 303).

296 POVEŞTI NETERMINATE

2 Rolul lui Soronto în poveste poate fi doar întrezărit; vezi pg. 293.

3 în „O descriere a Insulei Numenor” (pg. 239), Veantur a fost cel care a reuşit prima călătorie spre Pământul de Mijloc, în anul 600 al celui de-al Doilea Ev (el s-a născut în 451). În Povestea Anilor, Anexa B la Stăpânul Inelelor, la consemnarea anului 600 se spune: „Primele corăbii ale numenoreenilor apar în dreptul coastelor”.

Într-un articol filologic de dată târzie este descrisă prima întâlnire a numenoreenilor cu oamenii din Eriador, petrecută la acea vreme. „Trecuseră şase sute de ani de la plecarea supravieţuitorilor din rândul atanilor (edainilor)

peste mare, spre Numenor, când o corabie a venit pentru prima oară din Apus spre Pământul de Mijloc şi a străbătut Golful Lhun. Căpitanul şi marinarii au fost primiţi cu braţele deschise de Gil-galad; şi astfel au început prietenia şi alianţa Numenorului cu eldarii din Lindon. Vestea s-a răspândit cu repeziciune şi oamenii din Eriador au fost cuprinşi de mirare. Cu toate că în Primul Ev sălăşluiseră la Răsărit, zvonurile despre cumplitul război «de dincolo de Munţii Apuseni» [adică Ered Luin] ajunseseră până la ei; dar tradiţiile lor nu păstraseră nicio relatare clară despre război, încât credeau că toţi oamenii care trăiau în ţinuturile de peste munţi fuseseră nimiciţi ori pieriseră înecaţi în marile răscoliri de foc şi mari ce înghiţiseră uscatul. Dar cum încă se mai vorbea printre ei că acei oameni fuseseră, în evuri de mult uitate, rubedenii de-ale lor, i-au trimis solii lui Gil-galad, cerând îngăduinţa să-i întâlnească pe corăbierii «care se întorseseră din moartea din adâncurile Marii». Astfel s-a întâmplat că s-au întâlnit unii cu alţii pe Dealurile Turnului; şi la acea întâlnire cu numenoreenii au venit doisprezece bărbaţi din Eriador, nobili la suflet şi curajoşi, căci cei mai mulţi din neamul lor se temeau că nou-veniţii nu erau altceva decât duhuri primejdioase ale morţilor. Dar când i-au privit pe corâbieri, teama le-a dispărut, deşi o vreme au stat muţi de uimire; căci oricât ar fi fost ei socotiţi drept cei mai măreţi ai neamului lor, corăbierii aduceau mai curând cu seniorii elfi, decât cu oameni muritori, atât în felul în care se purtau, cât şi la înfăţişare. Cu toate acestea, nu se îndoiau de străvechea lor legătură de rudenie; corăbierii, la rândul lor, i-au privit cu mirare bucuroasă pe oamenii din Pământul de Mijloc, crezând ei până atunci, în Numenor, că oamenii ce rămăseseră în urmă descindeau din spiţa ticăloşită a celor care, în ultimele zile ale războiului împotriva lui Morgoth, fuseseră chemaţi de către acesta de la Răsărit. Iar acum priveau la nişte chipuri neîntunecate

de Umbră, la oameni care ar fi putut umbla prin Numenor fără a fi socotiţi străini, decât prin veşmintele şi armele pe care le purtau. Dintr-odată, după tăcere, atât numenoreenii cât şi oamenii din Eriador au rostit vorbe de bună întâmpinare şi s-au

salutat în graiurile lor, ca şi când s-ar fi adresat unor prieteni şi rubedenii după o lungă despărţire. La început au fost dezamăgiţi, pentru că niciuna dintre părţi n-a înţeles-o pe cealaltă; dar apropiindu-se unii de alţii cu prietenie, au descoperit că aveau multe cuvinte în comun, care încă puteau fi recunoscute, iar altele pe care le recunoşteau dacă erau cât de cât atenţi, încât puteau, chiar dacă ezitând, să vorbească despre treburi simple”. Într-un alt paragraf al aceluiaşi eseu se explica faptul că aceşti oameni trăiau în preajma Lacului Amurgului, în Gruiurile de la Miazănoapte şi în Dealurile Vremii, şi pe pământurile dintre acestea, până hăt departe în Viniac, la apus de care adesea se avântau, cu toate că nu sălăşluiau acolo. Erau prietenoşi cu elfii, dar îi şi venerau; se temeau de Mare, într-atât încât nici măcar nu se uitau la ea. Din cât se pare, la origine se trăgeau din aceeaşi spiţă ca şi Popoarele lui Beor şi Hador, care nu trecuseră Munţii Albaştri în Beleriand, în Primul Ev.

4 Fiul Moştenitorului Regelui: Aldanon, fiul lui Meneldur. Tar-Elendil nu i-a cedat Sceptrul lui Meneldur decât după alţi cincisprezece ani.

5 Eruhantale: „Recunoştinţă lui Eru”, sărbătoarea toamnei în Numenor; vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pg. 232.

6 (Sâr) Angren era numele elfic al râului Isen. Ras Morthil, un nume care nu apare sub o altă formă, trebuie să fie marele promontoriu la capătul braţului nordic al Golfului Belfalas, numit şi Andrast (Capul Lung).

Referinţa la „ţara Amroth, unde încă mai sălăşluiau

elfii nandorini” poate fi înţeleasă ca sugerând că povestea lui Aldanon şi Erendis a fost scrisă în Gondor înaintea plecării ultimei corăbii din portul Elfilor Pădureni, lângă Doi Amroth, în anul 1981 al celui de-al Treilea Ev; vezi pg. 332 şi urm.

7 Pentru Uinen, soaţa lui Osse (Maiarul Mării), vezi Silmarillion, pg. 55. Acolo se spune că „Numenoreenii au trăit multă vreme sub oblăduirea ei şi îi arătau acelaşi respect ca şi tuturor valarilor”.

8 Se spune că locul de adunare al Breslei Aventurierilor „a fost sechestrat de Regi şi mutat în portul apusean Andunie; toate izvoadele sale au pierit” (anume în Decăderea Numenorului), inclusiv hărţile exacte ale insulei. Dar nu se specifică momentul când a avut loc confiscarea corabiei Eămbar.

9 Râul a fost ulterior numit Gwathlo, sau Torentul Cenuşiu, iar limanul, Lond Daer; vezi pg. 361 şi urm.

10 Vezi Simarillion, pg. 211: „Neamul ăsta [adică al lui Beor] avea părul negru ori castaniu şi ochi cenuşii”. Conform unui arbore genealogic al Casei lui Beor, Erendis descindea din Bereth, sora lui Baragund şi Belegund, prin urmare mătuşa lui Morwen, mama lui Turin Turambar, şi a lui Rfan, mama lui Tuor.

11 Despre diferitele durate ale vieţilor numenoreenilor, vezi Nota 1 de la „Casa lui Elros”, pg. 310.

12 Despre copacul oiolaire, vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pg. 234.

13 Trebuie înţeles drept semn rău.

14 Vezi şi Akailabeth (Silmarillion, pg. 379), unde se spune că, pe vremea lui Ar-Pharazon, „tot mereu câte o corabie de-a numenoreenilor se rătăcea şi nu se mai întorcea la ţărm – o durere pentru cei rămaşi acasă, pe care n-o mai cunoscuseră de când răsărise Steaua”.

15 Valandil era vărul lui Aldanon, fiind fiul lui Silmarien, fiica lui Tar-Elendil şi sora cu Tar-Meneldur. Valandil, primul dintre Seniorii din Andunie, a fost strămoşul lui Elendil cel înalt, tatăl lui Isildur şi Anârion.

16 Erukyerme: „Rugăciune lui Eru”, sărbătoarea Primăverii în Numenor, vezi „O descrire a Insulei Numenor”, pg. 232.

17 în Akailabeth (Silmarillion, pg. 361 – 362), se spune că „uneori, când văzduhul era limpede iar soarele se afla la răsărit, cătau în zare şi desluşeau la apus un oraş lucind alb pe un ţărm îndepărtat, un port măreţ şi un turn. Căci pe atunci ochii numenoreenilor vedeau departe; şi totuşi, numai ochii cei mai ageri erau în stare să desluşească acea vedenie şi numai de pe Meneltarma, ori de pe vreun catarg înalt al unei corăbii aflate în largul ţărmului lor apusean… Dar cei mai înţelepţi dintre ei ştiau că acel pământ îndepărtat nu era însuşi Târâmul Binecuvântat al Valinorului, ci Vallone, limanul eldarilor, pe Insula Eressea, la răsărit de Meleagurile Nepieritoare”.

18 Din cât se spune, aşa au ajuns mai apoi Regii şi Reginele să poarte drept stea o nestemată albă deasupra sprâncenelor, în loc de coroană. [Nota autorului]

19 În Târâmurile Apusene şi în Andunie, graiul elfic [sindarina] era vorbit şi de cei nobili şi de popor. Cu acest grai a crescut Erendis, dar Aldanon vorbea graiul numenorean. Cu toate că, asemenea tuturor celor de spiţă aleasă din Numenor, cunoştea şi graiul din Beleriand. [Nota autorului] – în altă parte, într-o notă despre limbile vorbite în

Numenor, se spune că folosirea limbii sindarine de aproape toţi locuitorii părţii de nord-vest a Insulei se datora faptului că acele ţinuturi erau populate îndeobşte de oameni de descendenţă „beorniană”; iar Poporul lui Beor renunţase destul de timpuriu la propriul lor grai,

adoptând sindarina. (Despre acest fapt nu se vorbeşte în Silmarillion, deşi se spune acolo [pg. 210] că în Dor-lomin, în vremea lui Fingolfin, poporul lui Hador nu şi-a uitat graiul „din care, mai apoi, s-a ivit limba comună a Numenorului”.) în alte regiuni ale Numenorului, limba maternă a locuitorilor era adunaica, cu toate că şi sindarina era cunoscută într-o oarecare măsură de aproape toţi; iar în casa regală, ca şi în majoritatea caselor celor nobili sau învăţaţi, sindarina era îndeobşte limba maternă, până după domnia lui Tar-Atanamir. (în povestirea de faţă, la pg. 270, se spune că Aldanon prefera graiul numenorean; probabil datorită faptului că pe acesta îl ştia foarte bine.) Conform acestei note, deşi sindarina, aşa cum era folosită de o lungă perioadă de timp de către oamenii muritori, părea să înceapă să se împartă în dialecte divergente, procesul era în mare măsură ţinut sub control în Numenor, cel puţin printre nobili şi cărturari, ca urmare a contactului cu eldarii din Eressea şi Lindon. Quenyana nu se vorbea în Numenor. Era cunoscută doar de cei învăţaţi şi de familiile de descendenţă nobilă, care o deprindeau din fragedă copilărie. Era folosita în documentele oficiale menite a fi păstrate, precum Pravilele şi Izvodul şi Hronicele Regilor (vezi şi Akallabeth, pg. 368: „În Izvodul Regilor, numele apare drept Herunumen, în graiul Elfilor Nobili”), şi adesea în texte mai misterioase ţinând de învăţături străvechi. Era, de asemenea, mult folosita în toponimie: numele oficiale ale tuturor locurilor, regiunilor, formelor de relief aveau forma quenyană (deşi aveau de obicei şi nume locale, în general cu acelaşi sens, fie în sindarina, fie în adunaică). Numele, mai ales cele oficiale şi publice, ale tuturor membrilor casei regale, şi în general ale celor din Casa lui Elros, erau date în formă quenyană.

În Anexa F I (secţiunea „Despre oameni”) din Stăpânul Inelelor, unde se face referire la aceste chestiuni,

se sugerează ceva despre locul oarecum diferit al limbii sindarine printre celelalte graiuri din Numenor: „Dintre toate seminţiile oamenilor, numai dunedainii cunoşteau şi vorbeau o limbă elfică; fiindcă străbunii lor învăţaseră graiul sindarin, pe care îl transmiseseră mai departe copiilor lor prin învăţătura datinilor, schimbând prea puţine odată cu trecerea vremii”.

20 Elanor era o floare mică, aurie, de forma unei stele; creştea şi pe colina Cerin Amroth din Lothlorien (Frăţia Inelului II 2). Sam Gamgee i-a dat fiicei sale numele florii, la sugestia lui Frodo (întoarcerea Regelui VI9).

300 POVEŞTI NETERMINATE

21 Vezi nota 10 mai sus, pentru descendenţa lui Erendis din Bereth, sora lui Baragund, tatăl lui Morwen.

22 Se spune că numenoreenii, asemenea eldarilor, evitau să zămislească dacă întrezăreau vreo despărţire posibila între soţi, în intervalul de timp între conceperea copilului şi cel puţin primii lui ani de viaţă. Aldanon a stat în casa lui o perioadă foarte scurtă de timp după ce s-a născut fiica lui, conform ideii numenoreenilor despre buna-cuviinţă a lucrurilor.

23 într-o notă despre „Sfatul Sceptrului” la momentul respectiv din istoria Numenorului, se spune că acest sfat nu avea puteri asupra Regelui, neputând decât să-i dea poveţe; nici măcar nu se doreau asemenea puteri, cu atât mai puţin se socotea că ar fi fost necesare. Sfatul era compus din membri ai fiecărui ţinut al Numenorului; Moştenitorul Regelui devenea membru din momentul în care era proclamat moştenitor, ca să poată învăţa cum se cârmuieşte ţara, iar pe unii membri însuşi Regele îi numea, ori cerea să fie aleşi, dacă aveau cunoştinţe speciale în privinţa chestiunilor aflate în dezbatere. La momentul acesta, numai doi membri ai Sfatului (în afară de Aldanon) se trăgeau din spiţa lui Elros: Valandil din Andunie, pentru Andustar, şi Hallatan din Hyarastorni, pentru Mittalmar;

dar ei îşi datorau poziţia nu descendenţei sau bogăţiei, ci respectului şi dragostei de care se bucurau în ţinuturile lor. (în Akailabeth, pg. 369, se spune că Seniorii din Andunie „erau sfetnicii de credinţă ai Sceptrului”.)

24 Cronicile spun că Ereinion a primit numele de Gil-galad, „Steaua Strălucirii”, „pentru că zalele şi coiful lui, şi scutul îmbrăcat în argint şi având încrustat un blazon de stele albe, străluceau până departe, asemenea unui astru, în lumina soarelui ori a lunii, şi puteau fi zărite de ochii elfilor de la mare depărtare, dacă [el] stătea pe o înălţime”.

25 Vezi pg. 366.

26 Un moştenitor legitim, pe de altă parte, nu putea refuza; dar cum un Rege putea oricând să cedeze Sceptrul, un moştenitor putea să renunţe imediat la tron în favoarea propriului său moştenitor. Se considera atunci că şi el domnise cel puţin un an; acesta a fost cazul (singurul caz) al lui Vardamir, fiul lui Elros, care n-a urcat pe tron, ci a dat Sceptrul fiului său Amandil.

27 în altă parte se spune că regula aceasta de „căsătorie regală” n-a constituit niciodată o lege în sine, ci a fost o chestiune de mândrie: „un semn al creşterii Umbrei, căci a ajuns să fie impusă numai atunci

când deosebirea între Casa lui Elros şi alte familii, în privinţa lungimii vieţii, a vigorii sau puterii, s-a micşorat sau chiar a dispărut cu desăvârşire”.

28 Un lucru ciudat, deoarece Anârion a fost Moştenitor în timpul vieţii lui Ancalime. În „Casa lui Elros” (pg. 305), se spune doar că fiicele lui Anârion „au refuzat sceptrul”.

III

CASA LUI ELROS: REGII NUMENORULUI

De la întemeierea Oraşului Armenelos, până la Decădere

Din cât se ştie, Regatul Numenor a fost întemeiat în cel de-al treizeci şi doilea an al celui de-al Doilea Ev, când Elros, fiul lui Eărendil, a urcat pe tron în Oraşul Armenelos, având el la acea vreme nouăzeci de ani. De atunci încolo, a fost cunoscut în Hronicul Regilor drept Tar-Minyatur; astfel era datina Regilor, de a-şi numi rangul in quenyană sau în graiul Elfilor Nobili, fiind cel mai ales grai al lumii, şi datina aceasta a dăinuit până în vremea lui Ar-Adunakhor (Tar-Herunumen). Elros Tar-Minyatur a cârmuit peste numenoreeni timp de patru sute zece ani. Căci numenoreenilor le fusese dăruită o viaţă lungă şi trăiau, fără a se veşteji, de trei ori mai mulţi ani decât oamenii muritori din Pământul de Mijloc; dar fiului lui Eărendil i-a fost dăruită cea mai lungă viaţă dintre toţi oamenii, iar urmaşii săi, cu toate că le fusese sortiră o viaţă mai scurtă, tot au trăit mai mult decât alţii, chiar şi decât numenoreenii; şi astfel a rămas rânduit până la venirea Umbrei, când anii numenoreenilor au început să se împuţineze.[1]

I Elros Tar-Minyatur

S-a născut cu cincizeci şi opt de ani înainte să înceapă cel de-al Doilea Ev: a rămas în putere până la vârsta de cinci sute de ani, când a renunţat la viaţă în anul 442, după ce a cârmuit 410 ani.

II Vardamir Nolimon

S-a născut în anul 61 al celui de-al Doilea Ev şi a murit în 471. A fost numit Nolimon datorită pasiunii pe care o avea pentru legendele şi datinile din strâvechime, pe care le strângea de la elfi şi oameni. După pieirea lui Elros, fiind el atunci în vârstă de 381 de ani, nu s-a suit pe tron, ci a dat fiului său sceptrul. Cu toate acestea, este socotit drept al doilea Rege, care se zice că a domnit un an.[2] De atunci şi până la Tar-Atanamir, s-a păstrat datina ca Regele să dea urmaşului său sceptrul înainte de a muri;

iar Regii mureau de buna lor voie, cât încă îşi mai păstrau vioiciunea minţii.

III Tar-Amandil

A fost fiul lui Vardamir Nolimon şi s-a născut în anul 192. A domnit timp de 148 de ani, 3 renunţând la sceptru în 590; a murit în 603.

IV Tar-Elendil

A fost fiul lui Tar-Amandil, născându-se în anul 350. A cârmuit timp de 150 de ani, cedând sceptrul în 740; a murit în 751. A fost cunoscut şi sub numele de Parmaite, deoarece cu propria lui mână a scris multe cărţi şi legende din istorisirile strânse de bunicul său. S-a însurat târziu în viaţă, iar primul său copil a fost o fiică, Silmarien, născută în anul 5214, al cărei fiu a fost Valandil. Din Valandil s-au tras mai apoi Seniorii din Andunie, ultimul dintre aceştia fiind Amandil, tatăl lui Elendil cel înalt, care a venit în Pământul de Mijloc după Decădere. În timpul domniei lui Tar-Elendil, au sosit în Pământul de Mijloc primele corăbii ale numenoreenilor.

V Tar-Meneldur

A fost singurul fiu şi al treilea copil al lui Tar-Elendil, şi s-a născut în 543. A domnit timp de 143 de ani, cedând sceptrul în 883; a murit în 942. Numele său „prin naştere” era Irimon; şi-a luat titlul de Meneldur din dragoste pentru învăţătura despre stele. S-a însurat cu Almarian, fiica lui Veantur, Căpitanul Corăbiilor în timpul lui Tar-Elendil. A fost înţelept, dar şi blând şi răbdător. A renunţat la

I

tron în favoarea fiului său, pe neaşteptate şi cu mult înainte de vreme, o manevră strategică în faţa tulburărilor ce se anunţau şi ca răspuns la îngrijorarea lui Gil-galad din Lindon, în clipa în care a înţeles că un spirit rău, ostil eldarilor şi dunedainilor, se punea în mişcare în Pământul de Mijloc.

VI Tar-Aldarion

A fost primul copil şi singurul fiu al lui Tar-Meneldur, născut în anul 700. A domnit timp de 192 ani, lăsând sceptrul fiicei sale în 1075; a murit în 1098. Numele său „prin naştere” era Anardil; dar încă din tinereţe a fost cunoscut drept Aldanon, deoarece grija lui principală erau copacii, sădind păduri întregi pentru a avea lemn în atelierele de făurit corăbii. A fost un marinar neîntrecut şi un mare făuritor de corăbii; adesea a străbătut mările până în Pământul de Mijloc unde a devenit prietenul şi sfetnicul lui Gil-galad. Îndelungile sale călătorii pe meleaguri străine au mâniat-o pe soţia sa Erendis, ducând la despărţirea lor în 882. Singurul său vlăstar a fost o prea frumoasă fiică, Ancalime. Pentru ea, Aldanon a schimbat legea succesiunii la tron, astfel că fiica unui Rege (cea mai mare) putea să-l urmeze la tron, dacă acesta nu avea fii. Schimbarea nu a fost pe placul urmaşilor lui Elros, mai cu seamă al moştenitorului de drept, Soronto, nepotul lui Aldanon, fiul surorii lui mai mari, Ailinel.5

VII Tar-Ancalime

A fost singurul copil al lui Tar-Aldarion şi prima Regină Cârmuitoare a Numenorului. S-a născut în anul 873 şi a domnit timp de 205 ani, mai mult decât orice alt cârmuitor după Elros; a renunţat la sceptru în 1280 şi a murit în 1285. Multă vreme a rămas nemăritată; dar pentru că Soronto o forţa să renunţe la tron, în anul 1.000 s-a măritat cu Hallacar, fiul lui Hallaton, un urmaş al lui Vardamir, numai ca să-i facă în ciudă lui Soronto.6 După naşterea fiului ei Anârion, a început zâzania între Ancalime şi Hallacar. Ea era o femeie mândră şi încăpăţânată. După moartea lui Aldanon, nu i-a mai păsat de strategiile acestuia şi nu l-a mai ajutat pe Gilgalad.

VIII Tar-Anârion

A fost fiul lui Tar-Ancalime şi s-a născut în anul 1003.

A domnit timp de 114 ani, renunţând la sceptru în 1394; a murit în 1404.

IX Tar-Surion

A fost al treilea copil al lui Tar-Anârion; surorile lui au refuzat sceptrul.7 S-a născut în 1174 şi a domnit timp de 162 ani; a renunţat la sceptru în 1556 şi a murit în 1574.

X tartelperien

A fost a doua Regină Cârmuitoare în Numenor. A avut o viaţă lungă (căci femeile numenoreenilor trăiau mai mult ori renunţau mai greu la viaţă) şi nu a vrut să se mărite cu niciun bărbat. Astfel că, după domnia ei, sceptrul a trecut în mâinile lui Minastur; el era fiul lui Isilmo, al doilea copil al lui Tar-Surion.8 tartelperien s-a născut în anul 1320; a domnit vreme de 175 de ani, până în 1731, an în care a şi murit.9

XI Tar-Minastir

Numele acesta l-a primit pentru că a construit un turn înalt pe dealul Oromet, în apropiere de Andunie şi ţărmurile apusene, şi acolo îşi petrecea mare parte din zile, privind către apus. Căci inimile numenoreenilor tânjeau tot mai aprig. îi iubea pe eldari, dar îi şi pizmuia. El a fost cel care a trimis o flotă numeroasă în ajutorul lui Gil-galad, în primul război împotriva lui Sauron. S-a născut în anul 1474 şi a domnit timp de 138 ani; a renunţat la sceptru în 1869 şi a murit în 1873.

XII Tar-Ciryantan

S-a născut în anul 1634 şi a domnit timp de 160 de ani; a renunţat la sceptru în 2029 şi a murit în 2035. A fost un Rege puternic, dar lacom de avuţie; a construit o numeroasă flotă de corăbii regale şi servitorii lui îi aduceau grămezi de metale şi nestemate; pe oamenii din Pământul de Mijloc îi asuprea. Batjocorea năzuinţele părintelui său şi-şi domolea neastâmpărul inimii călătorind spre răsărit şi miazănoapte şi miazăzi, până când a luat

sceptrul. Din cât se povesteşte, l-ar

fi silit pe tatăl său să i-l dea, mai înainte ca acesta să renunţe la el de bunăvoie. Se zice că acesta ar fi fost semnul primei scoborâri a Umbrei peste fericirea Numenorului.

XIII Tar-Atanamir cel Mare

S-a născut în anul 1800 şi a domnit timp de 192 de ani, până în 2221, anul în care a şi murit. Multe se spun despre acest Rege în Hronicele care au supravieţuit Decăderii. Căci era leit taică-său în înfumurare şi lăcomie după avuţie, iar numenoreenii care-l slujeau storceau dări grele de la oamenii de pe coastele Pământului de Mijloc. În vremea sa, Umbra s-a abătut asupra Numenorului; iar Regele şi cei care-i urmau poveţele nu se sfiau să se ridice împotriva Opreliştii Valarilor, duşmănindu-i în sufletele lor pe valari şi pe eldari; dar înţelepciunea nu li se întunecase de tot, încât se temeau de Domnii Apusului şi nu-i desfideau. Lui Atanamir i se mai spune şi Nesupusul, pentru că a fost primul dintre Regi care a refuzat să renunţe la viaţă sau la sceptru; şi a trăit până l-a luat moartea cu de-a sila, când dăduse în mintea copiilor.10

XIV Tar-Ancalimon

S-a născut în anul 1986 şi a domnit timp de 165 ani, până la moartea sa în 2386. În vremea sa, prăpastia între Oamenii Regelui (cei mai mulţi) şi cei care şi-au păstrat străvechea prietenie cu eldarii s-a adâncit. Mulţi dintre Oamenii Regelui au început să renunţe la a mai vorbi graiurile elfilor şi să nu-şi mai deprindă copiii cu ele. Dar titlurile regale tot in quenyană se dădeau, mai curând din pricină că era o datină străveche, nu pentru că le-ar fi fost drag acest grai, şi din pricină că se temeau a pune capăt acestui vechi obicei, ca să nu le aducă ghinion.

XV tartelemmaite

S-a născut în anul 2136 şi a domnit timp de 140 de

ani, până la moartea sa, în 2526. De acum încolo, Regii vor cârmui cu numele de la moartea părinţilor lor până la propria lor moarte, cu toate că puterea ca atare va fi adesea trecută fiilor ori sfetnicilor lor; iar zilele urmaşilor lui Elros se vor împuţina din ce în ce sub stăpânirea Umbrei.

Acest Rege a fost numit astfel din pricina patimii sale pentru argint, punându-şi mereu slujitorii să-i caute mithril.

XVI Tar-Vanimelde

A fost a treia Regină Cârmuitoare, născută în 2277; a domnit timp de 111 ani, până la moartea ei în 2637. Nu prea se sinchisea ea de cârmuire, mai curând plăcându-i muzica şi dansul; astfel că frâiele puterii le ţinea soţul ei, Herucalmo, mai tânăr ca ea, dar fiind şi el urmaş al lui Tar-Atanamir. Herucalmo a luat sceptrul la moartea soţiei sale, numindu-se Tar-Abducal, şi nu şi-a lăsat fiul, pe Alcann, să urce pe tron; cu toate acestea, unii nu pe el îl socotesc drept al şaptesprezecelea în Dinastia Regilor, ci pe Alcann. Tar-Anducal s-a născut în anul 2286 şi a murit în 2657.

XVII Tar-Alcarin

S-a născut în 2406 şi a domnit timp de 80 de ani, până în 2737, când a murit.

XVII Tar-Calmacil

S-a născut în 2516 şi a domnit timp de 88 de ani, până în 2825, când a murit. Şi-a luat numele acesta datorită faptului că în tinereţe a fost un mare căpitan care a cucerit întinderi mari de pământ de-a lungul coastelor Pământului de Mijloc. Astfel a stârnit el ura lui Sauron, care însă s-a retras din calea lui şi şi-a întărit puterea la Răsărit, departe de ţărmuri, în aşteptarea clipei prielnice. În vremea lui Tar-Calmacil, numele Regelui a fost pentru prima oară rostit în graiul adunaic; Oamenii Regelui îl numeau Ar-Belzagar.

XIX Tar-Ardamin

S-a născut în 2118 şi a cârmuit timp de 74 de ani, până în 2899, anul morţii sale. Numele său în adunaică a fost Ar-Abattârik.[11]

XX Ar-Adunakhor (Tar-Herunumen)

S-a născut în 2709 şi a domnit timp de 63 de ani, până la moartea sa în 2962. A fost primul Rege care a luat sceptrul, având un titlu în graiul adunaic; deşi, din teamă (după cum s-a spus mai

Înainte), în Hronice a fost menţionat sub un nume quenyan. Dar Credincioşii considerau asemenea titluri drept o blasfemie, căci însemnau „Stăpân al Apusului”, titlu prin care obişnuiau să-l desemneze doar pe unul din marii valari, îndeobşte pe Manwe. În timpul domniei sale, graiurile elfice n-au mai fost folosite şi nimeni nu mai avea voie să le înveţe, doar Credincioşii au continuat să le vorbească în taină; iar de atunci, corăbiile din Eressea n-au mai venit decât arareori şi pe ascuns până la ţărmurile apusene ale Numenorului.

XXI Ar-Zimrathdn (Tar-Hostamir)

S-a născut în anul 2798 şi a domnit 71 de ani, până la moartea sa în 3033.

XXII Ar-Sakalthdr (Tar-Falassion)

S-a născut în anul 2876 şi a domnit timp de 69 de ani, până la moartea sa în 3102.

XXIII Ar-Gimilzor (tartelemnar)

S-a născut în 2960 şi a domnit 75 de ani, până în 3177, când a murit. A fost cel mai mare vrăjmaş din toate timpurile al Credincioşilor; a interzis cu desăvârşire graiurile eldarine şi n-a îngăduit nici unui eldar să vină pe insulă, pedepsindu-i pe aceia care-i primeau cu braţele deschise. N-a venerat pe nimeni şi nimic şi niciodată nu s-a dus la Sanctuarul lui Eru. S-a însurat cu Inzilbeth, o domniţă din neamul lui Tar-Calmacil;[12] în taină, ea făcea

parte dintre Credincioşi, căci mama ei era Lindorie, din Casa Seniorului din Andunie, încât cei doi soţi nu se prea aveau la inimă, iar fiii lor se duşmăneau. Inziladun[13], fiul cel mare, care gândea aidoma mamei sale, era îndrăgit de aceasta, câtă vreme mezinul, Gimilkhâd, era fiul tatălui, şi pe el ar fi vrut Ar-Gimilzor să-l numească drept Moştenitor, dacă i-ar fi îngăduit legea. Gimilkhâd s-a născut în 3044 şi a murit în 3243.[14]

XXIV Tar-Palantir (Ar-Inziladun)

S-a născut în 3035 şi a domnit timp de 78 de ani, până la moartea sa în 3255. Tar-Palantir s-a căit pentru felul în care se purtaseră Regii

dinaintea lui şi tare ar fi vrut să reînnoade prietenia cu eldarii şi Stăpânii Apusului, Numele de Inziladun şi l-a luat pentru că vedea până departe, atât cu ochii cât şi cu mintea, şi chiar şi aceia care-l urau se temeau de vorbele lui, ca de ale unui clarvăzător. îşi petrecea, de asemenea, multe zile în Andunie, întrucât Lindorie, bunica din partea mamei, se trăgea din neamul Seniorilor, fiind chiar soră cu Eărendur, al cincisprezecelea Senior şi bunic al lui Numendil, care a fost Senior în Andunie în vremea lui Tar-Palantir, vărul său; iar Tar-Palantir urca adesea în străvechiul turn al Regelui Mănăstir, privind cu alean spre apus, nădăjduind să vadă vreo pânză apropiindu-se dinspre Eressea. Dar nicicând n-a mai venit vreo corabie din Apus, din pricina sfruntării Regilor şi din pricină că inimile celor mai mulţi dintre numenoreeni erau încă încrâncenate. Căci Gimilkhâd i-a călcat pe urme lui Ar-Gimilzor şi a devenit mai-marele Taberei Regelui şi s-a împotrivit voinţei lui Tar-Palantir, cât a îndrăznit el de făţiş, dar mai mult în taină. Totuşi, o vreme, Credincioşii au avut parte de linişte; Regele urca la Sanctuar, sus pe Meneltarma, după cum cerea datina, iar Copacul Alb s-a bucurat iarăşi de îngrijire şi cinstire. Şi asta deoarece Tar-Palantir profeţise că atunci

când Copacul avea să moară, dinastia Regilor avea să piară şi ea.

Tar-Palantir s-a însurat târziu şi n-a avut fii, doar o fiică, pe care a numit-o Mfriel, în graiul elfic. Dar după moartea Regelui, ea a fost luată de soţie de Pharazon, fiul lui Gimilkhâd (care murise şi el), împotriva voinţei ei şi împotriva pravilei din Numenor, ca fiind copila fratelui tatălui său. Apoi Pharazon a luat sceptrul în mâinile sale şi şi-a dat numele de Ar-Pharazon (Tar-Calion); iar Mfriel a fost numită Ar-Zimraphel.15

XXV Ar-Pharazon (Tar-Calion)

Cel mai puternic şi ultimul Rege al Numenorului. S-a născut în anul 3118 şi a domnit timp de 64 de ani, pierind odată cu Decăderea Numenorului, în anul 3319, după ce a uzurpat-o de sceptru pe

Tar-Miriel (Ar-Zimraphel)

Ea s-a născut în anul 3117 şi a pierit odată cu Decăderea. Despre faptele lui Ar-Pharazon, despre gloria şi nesăbuinţa lui se povestesc mai multe în Decăderea Numenorului, scrisă de Elendil şi păstrată în Gondor.16

NOTE

1 Pe lângă ce se spune în povestea lui Aldanon şi Erendis, există mai multe referinţe la viaţa mai lungă a descendenţilor lui Elros, decât a oricărui alt numenorean. Astfel, în Akailabeth (Silmarillion, pg. 360) se spune că toţi urmaşii lui Elros „au avut vieţi lungi, chiar şi după socoteala numenoreenilor”; într-o notă izolată, diferenţa în longevitate este cuprinsă între limite precise: „sfârşitul vigorii” pentru descendenţii lui Elros se manifesta (înainte să înceapă să li se scurteze vieţile) cam în al patru sutelea an, sau puţin mai devreme, în timp ce, pentru cei care nu făceau parte din această casă, se manifesta spre al două sutelea an, sau puţin mai târziu. Se poate observa ca aproape toţi Regii, de la Vardamir la Tar-Ancalimon, au

trăit până la vârsta de patru sute de ani, sau puţin mai mult, iar cei trei care n-au trăit atât au murit doar cu un an sau doi înainte.

Dar în cea mai recentă scriere pe această temă (care datează totuşi cam din aceeaşi perioadă ca şi ultimul text despre povestea lui Aldanon şi Erendis), distincţia privitoare la longevitate este mult diminuată. Numenoreenilor luaţi ca popor le este atribuită o viaţă cam de cinci ori mai lungă decât a celorlalţi oameni (deşi acest fapt este în contradicţie cu ceea ce se spune în Stăpânul Inelelor, Anexa A [I, i], anume că numenoreenilor le-a fost dată o viaţă „la început de trei ori mai lungă decât a oamenilor de rând”, afirmaţie care se repetă şi în prefaţa la textul de faţă); iar diferenţa în această privinţă între Casa lui Elros şi alţii este mai puţin un semn distinctiv şi un atribut, cât o simplă tendinţă de a trăi până la o vârstă mai înaintată. Deşi sunt menţionate cazul lui Erendis şi vieţile oarecum mai scurte ale „beorienilor” din Apus, nu se sugerează aici, aşa cum se întâmplă în povestea lui Aldanon şi Erendis, că diferenţa în lungimile vieţilor

lor era şi foarte mare, şi ţinând de ceva din natura destinelor lor, recunoscut ca atare.

În această relatare, doar lui Elros i s-a acordat o longevitate deosebita, şi tot aici se spune că el şi fratele său Elrond nu se deosebeau în ceea ce privea potenţialul fizic de viaţă, ci doar că, întrucât Elros alesese să facă parte din seminţia oamenilor, el a păstrat trăsăturile caracteristice oamenilor, deosebite de cele ale quendilor: „cătând spre altundeva”, cum ziceau eldarii, „istovirea” sau dorinţa de a părăsi lumea. Se spune mai departe că lungimea vieţii numenoreenilor s-a datorat asimilării felului lor de viaţă cu acela al eldarilor: cu toate că fuseseră anume preveniţi că nu deveniseră eldari, ci că

rămăseseră oameni muritori, şi că li se dăduse doar o prelungire a perioadei de vigoare a trupului şi a minţii. Astfel (asemenea eldarilor), creşteau cam în acelaşi ritm ca şi ceilalţi oameni, dar când ajungeau la „maturitate”, îmbătrâneau sau „se istoveau” cu mult mai încet. Când îi cuprindea pentru prima oară „istovirea de lume” era pentru ei un semn că perioada lor de vigoare se apropia de sfârşit. Iar când ajungea la sfârşit, dacă ei ţineau cu tot dinadinsul să mai trăiască, urma şubrezirea, care, la fel ca şi creşterea, se petrecea în acelaşi ritm ca şi la ceilalţi oameni. Astfel, un numenorean trecea repede, în cel mult zece ani, de la sănătatea şi vigoarea minţii, la decrepitudine şi senilitate. Cei din primele generaţii nu se „agăţaseră de viaţa”, ci renunţaseră la ea de bunăvoie. „A se agăţa de viaţă” şi astfel, în cele din urmă, a muri de nevoie şi involuntar au fost una din schimbările pricinuite de Umbră şi de răscoala numenoreenilor; în acelaşi timp, lungimea firească a vieţii li s-a scurtat.

2 Vezi pg. 300, nota 26.

3 148 – mai curând decât 147 – trebuie să reprezinte anii cât a cârmuit efectiv Tar-Amandil, fără a ţine seama de anul teoretic al cârmuirii lui Vardamir.

4 Nu se pune la îndoială că Silmarien a fost cel mai mare copil al lui Tar-Elendil; data naşterii ei este de mai multe ori menţionată ca fiind 521 în cel de-al Doilea Ev, în vreme ce fratele ei Tar-Meneldur s-a născut în 543. Totuşi, în Povestea Anilor (Anexa B la Stăpânul Inelelor), data naşterii lui Silmarien este trecută la anul 548; o dată care îşi are originea în primele variante ale textului respectiv. Sunt convins că este o scăpare de revizuire.

5 Nu concordă cu descrierea legilor anterioare şi a celor ulterioare referitoare la succesiune, aşa cum apare la pg. 289 – 290, conform căreia Soronto devenea

moştenitorul lui Ancalime (dacă ea murea fără a avea copii) prin virtutea noii legi, căci era descendent pe linie maternă. – „Sora lui mai mare” înseamnă fără îndoială „cea mai mare dintre cele două surori ale lui”.

6 Vezi pg. 293.

7 Vezi pg. 294 şi nota 28 de la pg. 301.

8 Este ciudat faptul că sceptrul a trecut la tartelperien când Tar-Surion a avut un fiu, Isilmo. Se prea poate ca în acest caz succesiunea să fi depins de textul noii legi, după cum apare în Stăpânul Inelelor, anume pur şi simplu dreptul primului născut, indiferent de sex (vezi pg. 289), mai degrabă decât moştenirea titlului de către o fiică doar în cazul în care Cârmuitorul nu avea niciun fiu.

9 Anul 1731 menţionat aici pentru sfârşitul cârmuirii lui tartelperien şi urcarea pe tron a lui Tar-Minastir contrazice în mod ciudat datarea, în multe surse, a primului război împotriva lui Sauron; căci marea flotă numenoreană trimisă de Tar-Minastir a ajuns în Pământul de Mijloc în anul 1700. Nu pot nicicum explica discrepanţa.

10 în Povestea Anilor (Anexa B la Stăpânul Inelelor) apare următoarea menţiune: „2251 Tar-Atanamir preia sceptrul. Încep răscoalele şi discordiile între numenoreeni”. Ceea ce contrazice textul de faţă, conform căruia Tar-Atanamir a murit în 2221. Totuşi, acest an, 2221, este în sine o modificare faţă de 2251. Prin urmare, acelaşi an apare în texte diferite atât ca dată a urcării pe tron, cât şi ca dată a morţii lui; întreaga structură a cronologiei arată limpede că urcarea pe tron este datată greşit. Mai mult, în Akailabeth (Silmarillion, pg. 366) se spune că în timpul domniei lui Ancalimon, fiul lui Atanamir, numenoreenii s-au împărţit în două tabere. Prin urmare, nu mă îndoiesc de faptul că menţiunea din Povestea Anilor ar trebui citită astfel: „2251 Moartea lui Tar-Atanamir. Tar-Ancalimon preia sceptrul. Încep răscoalele şi discordiile

între numenoreeni". Dar, în acest caz, rămâne ciudat că data morţii lui Atanamir a fost schimbată în „Casa lui Elros", după ce a fost stabilită prin menţionarea în Povestea Anilor.

11 în lista Regilor şi Reginelor Numenorului din Anexa A (I, i) la Stăpânul Inelelor, cârmuitorul care i-a urmat lui Tar-Calmacil (al optsprezecelea)

a fost Ar-Adunakhor (al nouăsprezecelea). În Povestea Anilor, Anexa B, se spune ca Adunakhor a luat sceptrul în 2899; şi bazându-se pe acesta, dl. Robert Foster menţionează în The Complete Guide to Middle-earth drept dată a morţii lui Tar-Calmacil anul 2899. Pe de altă parte, ceva mai târziu în înşiruirea cârmuitorilor Numenorului din Anexa A, Ar-Adunakhor este menţionat drept al douăzecilea rege; iar în 1964 tatăl meu a răspuns astfel la o scrisoare în care i se cereau lămuriri asupra acestui aspect: „Conform genealogiei, ar trebui să fie numit drept al şaisprezecelea rege şi al nouăsprezecelea cârmuitor. Al nouăsprezecelea trebuie înţeles drept al douăzecilea; dar este posibil şi să se fi sărit peste un nume". Explica mai departe că nu putea fi sigur, deoarece în momentul în care scria răspunsul nu avea la dispoziţie materialele referitoare la acest subiect.

Când am editat Akallabeth, am modificat textul astfel: „Când al douăzecilea rege a luat sceptrul străbunilor săi şi a urcat pe tron, şi-a dat numele de Adunakhor", în loc de „când al nouăsprezecelea..." (Silmarillion, pg. 368), şi similar „douăzeci şi patru" în loc de „douăzeci şi trei" (ibid., pg. 370). La acea dată, nu observasem că în „Casa lui Elros" cârmuitorul ce i-a urmat lui Tar-Calmacil nu a fost Ar-Adunakhor, ci Tar-Ardamin; dar acum pare foarte limpede – din simplul fapt că data morţii lui Tar-Ardamin este menţionată aici ca fiind 2899 –

că a fost omis din greşeală de pe lista din Stăpânul Inelelor.

Pe de altă parte, este un fapt certificat de tradiţie (afirmat în Anexa A, în Akallabeth şi în „Casa lui Elros”) că Ar-Adunakhor a fost primul Rege care a luat sceptrul şi totodată un nume în graiul adunaic. Pornind de la presupunerea că Tar-Ardamin a fost omis din greşeala de pe lista din Anexa A, surprinde faptul că schimbarea în stilul numelor regale este atribuită primului cârmuitor după Tar-Calmacil. E posibil ca un context mult mai complex să explice acest lucru, decât simpla omisiune din greşeală.

12 în două tabele genealogice, tatăl ei este menţionat drept Gimilzagar, al doilea fiu (născut în 2630) al lui Tar-Calmacil, ceea ce este categoric imposibil: Inzilbeth este cu siguranţă o descendentă mult mai îndepărtată a lui Tar-Calmacil.

13 Există un desen floral extrem de laborios, făcut de tatăl meu, asemănător ca stil cu acela înfăţişat în Pictures by J.R.R. Tolkien, 1979, nr. 45, dreapta jos, care poartă titlul Inziladun, iar dedesubt este

scris şi cu litere feanoriene, şi transliterat drept Numellote [„Floarea Apusului”].

14 După cum este menţionat în Akailabeth (Silmarillion, pg. 370) Gimilkând „a murit cu doi ani înainte de a împlini două sute de ani (socotită o moarte timpurie pentru cineva din spiţa lui Elros, chiar şi acum, când era în declin)”.

15 După cum este notat în Anexa A la Stăpânul Inelelor, Mfriel ar fi trebuit să fie a patra Regină Cârmuitoare.

O ultimă contradicţie între „Casa lui Elros” şi Povestea Anilor apare în privinţa datelor lui Tar-Palantir. Se spune în Akailabeth (pg. 369) că atunci „când a ajuns

Inziladun pe tron, şi-a luat din nou nume în graiul elfilor, ca în strâvechime, spunându-şi Tar-Palantir”; iar în Povestea Anilor apare următoarea menţionare: „3175 Căinţa lui Tar-Palantir. Război civil în Numenor”. Ar părea aproape sigur din aceste afirmaţii că 3175 a fost anul urcării sale pe tron; fapt care decurge din aceea ca în „Casa lui Elros” data morţii tatălui său, Ar-Gimilzor, a fost menţionată iniţial ca fiind 3175, doar ulterior fiind modificată în 3177. Ca şi în cazul anului morţii lui Tar-Atanamir (nota 10 mai sus), este greu de înţeles de ce a fost operată această mică modificare, în contradicţie cu Povestea Anilor.

16 Menţionarea lui Elendil drept autorul lui Akailabeth apare doar aici. În altă parte se mai spune că povestea lui Aldanon şi Erendis, „una dintre puţinele istorii detaliate păstrate din Numenor”, şi-a datorat supravieţuirea faptului că Elendil s-a arătat interesat de ea.

IV

ISTORIA LUI GALADRIEL ŞI CELEBORN

şi a lui Amroth, Regele Lodenului

Niciun alt capitol din istoria Pământului de Mijloc nu este mai plin de probleme ca povestea lui Galadriel şi Celeborn, şi trebuie să recunosc faptul că există inconsecvenţe serioase, „adânc sădite în tradiţii”; sau, pentru a privi chestiunea dintr-o altă perspectivă, că rolul şi importanţa lui Galadriel s-au conturat foarte încet şi că povestea ei a suferit reformulari continue.

Astfel, încă de la început, este cert că, în varianta iniţială, Galadriel a părăsit singură Beleriandul şi s-a îndreptat spre răsărit, trecând munţii, înainte de-a se sfârşi Primul Ev, iar pe Celeborn l-a întâlnit în ţara lui, în Lorien; acest lucru este afirmat explicit în scrieri nepublicate, şi aceeaşi idee stă la baza a ceea ce-i spune Galadriel lui Frodo în Frăţia Inelului II 7, când zice despre

Celeborn că el „vieţuieşte în Apus de când s-au ivit primii zori al lumii, iar eu alături îi sunt de ani făr’ de număr; încă înainte de a pieri Nargothrondul sau Gondolinul, am străbătut eu munţii şi de atunci ne împotrivim, prin evurile lumii, îndelungatei înfrângeri”. Foarte probabil că, în această variantă, Celeborn era un elf nandorin (adică unul dintre telerii care au refuzat să treacă Munţii Ceţoşi în Marea Călătorie din Cuivienen).

Pe de altă parte, în Anexa B la Stăpânul Inelelor, apare o versiune ulterioară a poveştii; în ea se spune că la începutul celui de-al Doilea Ev, „în Lindon [...], la miazăzi de Lune, a trăit o vreme Celeborn, înrudit cu Thingol; soaţa lui era Galadriel, cea mai minunată dintre femeile elfe”. Iar

În notele la The Road Goes Ever On* (1968, pg. 60), se spune că Galadriel „a trecut Munţii Eredluin împreună cu soţul ei Celeborn (unul dintre sindari) şi s-a îndreptat spre Eregion”.

În Silmarillion se pomeneşte despre întâlnirea dintre Galadriel şi Celeborn în Donath şi despre înrudirea lui Celeborn cu Thingol (pg. 167); şi despre faptul că se numărau printre eldarii care au rămas în Pământul de Mijloc după sfârşitul Primului Ev (pg. 352).

Faptul că Galadriel a rămas în Pământul de Mijloc are diferite motive şi explicaţii. În fragmentul mai sus citat din The Road Goes Ever On se spune clar: „După înfrângerea lui Morgoth la sfârşitul Primul Ev, [lui Galadriel] nu i s-a mai îngăduit să se întoarcă, iar ea, mândră, a răspuns că nici nu dorea să facă astfel”. În Stăpânul Inelelor nu există nicio referire explicită în această privinţă, dar într-o scrisoare din 1967, tatăl meu declara:

Exilaţilor li s-a îngăduit să se întoarcă – în afara câtorva capi ai răzvrătirii, din care, la vremea celor

întâmplate în Stăpânul Inelelor, numai Galadriel rămăsese. În vremea Tânguirii ei în Lorien, ea credea că opreliştea îi va fi eternă, atât cât va dura Pământul. De aceea ea îşi încheie tânguirea cu dorinţa sau rugăciunea ca lui Frodo să i se acorde, ca o favoare specială, un popas de ispăşire (nu şi punitiv) în Eressea, insula solitară ce se zărea din Aman, cu toate că pentru ea drumul este închis. Rugăciunea i s-a împlinit – dar şi ei i s-a ridicat interdicţia, drept răsplată pentru ajutorul dat împotriva lui Sauron, şi mai cu seamă pentru că a rezistat tentaţiei de a lua Inelul atunci când i s-a oferit. Astfel că la sfârşit o vedem urcându-se pe corabie.

Această declaraţie, pozitivă în sine, nu demonstrează totuşi că în perioada în care fusese scris capitolul „Rămas-bun, Lorien”, cu mulţi ani

* „Drumul merge tot mai departe” (n.tr.)

Înainte, exista intenţia de interdicţie în privinţa întoarcerii lui Galadriel în Apus; şi îmi vine să cred că nici nu exista (vezi pg. 324).

Într-un eseu de dată foarte târzie, de factură în primul rând filosofică, scris cu certitudine după ce a fost publicat The Road Goes Ever On, povestea sună cu totul altfel:

Galadriel şi fratele ei, Finrod, erau copiii lui Finarfin, al doilea fiu al lui Indis. Finarfin aducea cu mama sa la minte şi la trup, având părul bălai al vanyarilor, firea lor nobilă şi blândă şi nutrind aceeaşi iubire pentru valari. Pe cât putea, se ţinea departe de certurile dintre fraţii săi şi de înstrăinarea lor de valari, şi adesea îşi căuta liniştea printre teleri, a căror limbă o învăţase. S-a însurat cu Eorwen, fiica Regelui Olwe din Alqualonde, copiii lui fiind astfel înrudiţi cu Regele Elu Thingol al Donathului, din Beleriand, căci el era fratele lui Olwe; iar această înrudire

a înrâurit hotărârea de a se alătura Surghiunului, lucru ce avea să capete o mare însemnătate mai târziu în Beleriand. Finrod se asemăna cu tatăl său la frumuseţea chipului, la părul bălai şi la bunătatea şi dărnicia inimii, cu toate că moştenise curajul sublim al noldorilor, iar în tinereţe nerăbdarea şi spiritul lor neliniştit; de la mama sa telerină avea dragostea de mare şi visurile legate de pământuri îndepărtate pe care niciodată nu le văzuse. Galadriel era cea mai măreaţă dintre noldori, poate doar Feanor o întrecea, măcar că ea era mai înţeleaptă decât el, iar înţelepciunea ei sporea pe măsură ce treceau anii cei lungi.

Mama ei îi dăduse numele de Nerwen („fecioara-bărbat”), 1 şi crescând ea s-a făcut înaltă, mai înaltă decât toate femeile noldorilor; era vânjoasă la trup, cu o minte şi o voinţă puternice, luându-se oricând la întrecere cu cărturarii şi cu cei mai voinici dintre eldari în zilele tinereţii lor. Chiar şi printre eldari era socotită drept frumoasă, şi toţi se minunau peste poate de părul ei. Era auriu, asemenea părului tatălui ei şi al bunicii ei Indis, dar mult

mai bogat şi mai strălucitor, căci auriul său avea ceva din argintiul sclipitor ca stelele al părului mamei ei; eldarii spuneau că pletele ei furaseră din lumina celor Doi Copaci, Laurelin şi Telperion. Mulţi credeau că aceste vorbe l-au făcut întâi şi-ntâi pe Feanor să se gândească la întemniţarea şi împreunarea luminii Copacilor, care mai târziu a luat în mâinile sale forma silmarililor. Căci Feanor se uita la părul lui Galadriel cu minunare şi încântare. De trei ori a rugat-o să-i dea o şuviţă, dar Galadriel n-a vrut să-i dăruiască nici măcar un fir. Şi de atunci a început duşmănia dintre rubedeniile acestea două, cele mai măreţe din neamul eldarilor din Valinor.

Galadriel s-a născut în fericitul Valinor, dar n-a trecut

mult – după cum era măsurat timpul în Tărâmul Binecuvântat – până când această fericire a început să se stingă; iar Galadriel nu şi-a mai găsit liniştea acolo. Căci în acele vremuri încercate, în mijlocul vrajbei dintre noldori, ea era trasă ba într-o parte, ba în cealaltă. Galadriel era mândră, puternică şi îndărătnică, asemănându-se cu toţi urmaşii lui Finwe şi Finarfin; ca şi fratele ei Finrod, din tot neamul cel mai drag inimii ei, visa şi ea la pământuri îndepărtate şi la ţinuturi ce-ar fi putut deveni ale ei spre a le cârmui cum socotea ea de cuviinţă, fără a se mai supune nimănui. Dar mai adânc în fiinţa ei se înrădăcinaseră spiritul nobil şi generos al vanyarilor, şi un respect faţă de valari, pe care nu-l putea da uitării. Încă din fragedă pruncie avusese uimitoarea putere de a citi gândurile semenilor, dar îi judeca întotdeauna cu îngăduinţă şi înţelegere şi tuturor le arăta bunăvoinţă, fără doar lui Feanor. În el ghicea o întunecime pe care o ura şi de care se temea, cu toate că nu simţea că umbra aceluiaşi râu înnegurase minţile tuturor noldorilor şi chiar şi pe a ei.

Aşa s-a făcut că atunci când lumina s-a stins în Valinor – pentru totdeauna, după cum credeau noldorii –, ea s-a

alăturat răzvrătirii împotriva valarilor care le porunceau să nu plece; şi odată ce a păşit pe calea surghiunului, n-a mai dat înapoi şi n-a ascultat de ultima solie a valarilor, astfel că şi asupra ei s-a abătut Blestemul lui Mandos. Nici măcar după atacul nemilos împotriva telerilor şi răpirea corăbiilor lor, Galadriel nu s-a întors din drum, cu toate că a luptat cu îndârjire împotriva lui Feanor, pentru a apăra neamul mamei ei. Mândria n-o lăsa să se întoarcă învinsă şi rugându-se a fi iertată; dimpotrivă, ardea de nerăbdare să-l urmărească pe Feanor cu mânia ei, indiferent pe ce uscaturi ar fi ajuns, şi să i se pună de-a curmezişul în toate felurile. Iar la capătul Zilelor

de Odinioară, după ce Morgoth a fost în sfârşit biruit, tot mândria a făcut-o să refuze iertarea dată de către valari tuturor celor care luptaseră împotriva Duşmanului şi a rămas în Pământul de Mijloc. Abia după trecerea altor două evuri lungi, când iată că putea dobândi tot ce-şi dorise în tinereţe – Inelul Puterii şi, prin el, visata stăpânire asupra Pământului de Mijloc –, înţelepciunea i s-a copt şi Galadriel n-a vrut să ia Inelul; trecând astfel şi de ultima încercare, ea a plecat pentru totdeauna din Pământul de Mijloc.

Această ultimă frază este strâns legată de scena din Lothlorien, când Frodo i-a oferit lui Galadriel Inelul Măreţ (Frăţia Inelului II 7): „Şi iată-l cum vine singur la mine. îmi oferi Inelul de bunăvoie! în locul Seniorului întunecimii, aşezi o regină”.

În Silmarillion (pg. 125) se spune că, la vremea răzvrătirii noldorilor în Valinor, Galadriel ţinea morţiş să plece. Nu jurase alături de ceilalţi, dar ceea ce spusese Feanor despre Pământul de Mijloc îi pusese inima pe jar, căci tânjea să vadă acele tărâmuri întinse şi nestrăjuite şi să cârmuiască acolo peste un regat numai al ei şi după cum credea ea de cuviinţă.

320 POVEŞTI NETERMINATE

În textul de faţă sunt totuşi câteva elemente care nu apar în Silmarillion: înrudirea copiilor lui Finarfin cu Thingol, ca factor ce influenţează decizia lor de a lua parte la răzvrătirea lui Feanor; antipatia deosebită şi neîncrederea manifestate de la bun început de Galadriel faţă de Feanor şi efectul pe care l-a avut ea asupra lui; şi lupta dintre noldori, la Alqualonde – Angrod i-a spus lui Thingol în Menegroth doar că neamul lui Finarfin nu se făcea vinovat de uciderea telerilor (Silmarillion, pg. 185). Dar cel mai important aspect în fragmentul citat este afirmaţia explicită că Galadriel a refuzat iertarea valarilor la sfârşitul Primului Ev.

În acelaşi eseu se spune mai departe că, deşi mama ei o numea Nerwen, iar tatăl ei Artanis („femeie nobilă”), ea şi-a ales un nume sindarin, Galadriel, „căci era cel mai frumos dintre toate numele ei şi-i fusese dat de iubitul ei, Teleporno din neamul telerilor, pe care l-a luat de soţ mai târziu, în Beleriand”. Teleporno este Celeborn, care îşi are şi el istoria sa, după cum se va vedea mai jos (pg. 322); despre nume ca atare, vezi Anexa E, pg. 367.

O cu totul altă poveste, schiţată, dar niciodată dezvoltată, despre felul în care s-a comportat Galadriel în timpul răzvrătirii noldorilor apare într-o notă de dată foarte târzie, în parte ilizibilă: ultimul text scris de tatăl meu pe marginea subiectului Galadriel şi Celeborn şi probabil ultimul despre Pământul de Mijloc şi Valinor, pus pe hârtie în ultima lui lună de viaţă. Aici el subliniază cum şi-a impus Galadriel personalitatea, încă pe când se afla în Valinor, faptele ei egalându-le pe ale lui Feanor, chiar dacă erau de altă natură; şi tot aici se spune că, în afară de faptul cât s-a alăturat lui Feanor în răzvrătire, în toate celelalte privinţe era exact opusul lui. E adevărat că dorea să părăsească Valinorul şi să plece în lumea largă pentru a-şi dovedi harurile; căci „având o minte sclipitoare şi fiind aprigă în tot ce făptuia, deprinsese de la o vârstă fragedă tot ce fusese în stare din învăţăturile pe care valarii socotiseră potrivite a le împărtăşi eldarilor”, încât se simţea ca întemniţată sub supravegherea din Aman. Din cât se pare, dorinţa lui Galadriel îi era cunoscută lui Manwe care n-o împiedicase să şi-o împlinească; dar nici nu-i dăduse îngăduinţa să plece. Cumpănind la ce ar fi putut să facă, Galadriel şi-a amintit de corăbiile telerilor, astfel că, o vreme, s-a dus să locuiască împreună cu rudele mamei ei, în Alqualonde. Acolo l-a cunoscut pe Celeborn, care apare din nou ca prinţ telerin şi al cărui bunic era Olwe din Alqualonde, fiind prin aceasta înrudit

Îndeaproape cu Galadriel. împreună au plănuit să făurească o corabie şi să plece la bordul ei spre Pământul de Mijloc; tocmai voiau să ceară valarilor îngăduinţa de a face această călătorie, când Melkor a fugit din Valmar şi, întorcându-se împreună cu Ungoliant, a distrus lumina Copacilor. În răzvrătirea lui Feanor, care a urmat după Tăinuirea Valinorului, Galadriel n-a jucat niciun rol; dimpotrivă, ea şi Celeborn s-au luptat eroic pentru a apăra Alqualonde împotriva atacului noldorilor, corabia lui Celeborn scăpând de furia lor. Pierzându-şi orice speranţă în Valinor şi îngrozită de violenţa şi cruzimea lui Feanor, Galadriel a ridicat ancora şi a pornit în întunecime, fără a mai aştepta consimţământul lui Manwe, care neîndoielnic nu şi l-ar fi dat în acel ceas, oricât ar fi fost de îndreptăţită dorinţa ei. Astfel că şi asupra ei s-a abătut opreliştea impusă tuturor celor care plecau, şi Valinorul şi-a închis şi pentru ea porţile. Dar împreună cu Celeborn, ea a ajuns în Pământul de Mijloc ceva mai repede decât Feanor, şi a aruncat ancora în portul al cărui stăpân era Cârdan. Au fost primiţi cu bucurie, ca fiind de-un neam cu Elwe (Thingol). În anii care au urmat, nu au luat parte la războiul împotriva Angbandului, socotind că, dată fiind opreliştea valarilor şi lipsa oricărui ajutor din partea acestora, războiul n-avea sorţi de izbândă; planul lor era de a se retrage din Beleriand şi de a-şi întări forţele la răsărit (unde se temeau că Morgoth îşi va trimite întăriri), împrietenindu-se cu Elfii întunecimii şi cu oamenii din acele meleaguri şi împărtăşindu-le din ştiinţa lor. Dar cum acest plan nu putea fi pe placul elfilor din Beleriand, Galadriel şi Celeborn au plecat, trecând munţii Ered Lindon, încă înainte de a se sfârşi Primul Ev; iar când valarii le-au îngăduit să se întoarcă în Apus, ei au ales să rămână în Pământul de Mijloc.

Această poveste, în care Galadriel este absolvită de

orice asociere cu răzvrătirea lui Feanor, până acolo încât este arătată plecând separat (doar cu Celeborn) din Aman, se deosebeşte fundamental de tot ceea ce se relatează în alte scrieri. La bază stau considerente „filosofice” (mai degrabă decât „istorice”), referitoare la natura exactă a nesupunerii lui Galadriel în Valinor, pe de o parte, şi la statutul şi puterea ei în Pământul de Mijloc, pe de alta. Este evident că acest lucru ar fi necesitat modificări considerabile în povestea cuprinsă în Silmarillion; ceea ce tatăl meu intenţiona să facă, fără doar şi poate. Ar trebui menţionat aici că Galadriel nu apărea în povestea originală a răzvrătirii şi fugii noldorilor, datată cu mult înaintea

existenţei lui Galadriel; de asemenea, desigur că după introducerea ei în poveştile Primului Ev, faptele ei încă mai puteau fi transformate radical, deoarece Silmarillion nu fusese publicat. Totuşi, varianta publicată a fost alcătuită din naraţiuni complete, încât n-am putut lua în considerare simple intenţii de revizuire.

Pe de altă parte, identificarea lui Celeborn ca elf telerin din Aman contrazice nu numai afirmaţii din Silmarillion, ci şi cele citate mai înainte (pp. 315 – 316) din The Road Goes Ever On şi din Anexa B la Stăpânul Inelelor, în care Celeborn este un elf sindarin din Beleriand. La întrebarea de ce anume a fost făcută această schimbare fundamentală în poveste, se poate răspunde prin aceea că s-a impus datorită noului element narativ al plecării lui Galadriel din Aman separat de armiile noldorilor răzvrătiţi; dar Celeborn este deja transformat într-un elf telerin în textul citat la pg. 319, în care Galadriel a luat parte la răzvrătirea lui Feanor şi la plecarea acestuia din Valinor, şi unde nu se spune nimic despre cum a ajuns Celeborn în Pământul de Mijloc.

Povestea iniţială (fără aspectele opreliştii şi iertării) la care fac referire afirmaţiile din Silmarillion, The Road

Goes Ever On şi Anexa B la Stăpânul Inelelor este destul de desluşită: Galadriel, venind în Pământul de Mijloc ca unul dintre capii celei de-a doua armii a noldorilor, l-a întâlnit pe Celeborn în Donath, iar mai târziu s-a măritat cu el; Celeborn era nepotul lui Elmo, fratele lui Thingol – o figură obscură, despre care nu se spune nimic altceva decât că a fost fratele mai mic al lui Elwe (Thingol) şi al lui Olwe, şi că era „îndrăgit de Elwe, alături de care a rămas”. (Fiul lui Elmo s-a numit Galadhon, iar fiii lui au fost Celeborn şi Galathil; Galathil a fost tatăl lui Nimloth, care s-a măritat cu Dior, Moştenitorul lui Thingol, şi a fost mama lui Elwing. Conform acestei genealogii, Celeborn era înrudit cu Galadriel, nepoata lui Olwe din Alqualonde, dar gradul de rudenie nu era într-atât de apropiat ca acela ce decurgea din faptul că Olwe a devenit totodată şi bunicul lui Celeborn.) Se poate presupune că Celeborn şi Galadriel au fost de faţă la distrugerea Donathului (într-un loc se zice că Celeborn „a scăpat din atacul asupra Donathului”), şi probabil au ajutat-o pe Elwing să fugă în Limanul Sirion, ducând cu ea silmarilul – dar despre asta nu se pomeneşte nicăieri. În Anexa B la Stăpânul Inelelor se spune că Celeborn a locuit o vreme în Lindon, la sud de

Lune; 2 dar la începutul celui de-al Doilea Ev, ei au trecut munţii şi au ajuns în Eriador. Din acest punct, povestea lor este relatată în scurta naraţiune care urmează.

Cu privire la Galadriel şi Celeborn

Textul care poartă acest titlu este o schiţă scurtă şi expeditivă, neredactată, totuşi singura sursă narativă pentru evenimentele din partea de apus a Pământului de Mijloc, până la înfrângerea şi alungarea lui Sauron din Eriador, în anul 1701 al celui de-al Doilea Ev. În afara acestui text, nu mai există decât nişte consemnări scurte şi

sporadice în Povestea Anilor şi relatarea mult mai generalizată şi selectivă din Despre Inelele Puterii şi al Treilea Ev (publicată în Silmarillion). În mod sigur textul de faţă a fost conceput după publicarea Stăpânului Inelelor, dovadă stând referinţa la această carte şi faptul că despre Galadriel se spune că este fiica lui Finarfin şi sora lui Finrod Felagund. Textul a suferit numeroase modificări şi în multe locuri este greu de stabilit ce anume ţine de perioada în care a fost conceput manuscrisul, şi ce a fost adăugat ulterior. Este cazul referinţelor la Amroth, conform cărora el ar fi fiul lui Galadriel şi Celeborn; dar în privinţa momentului în care au fost introduse aceste referinţe, sunt aproape sigur că au fost concepute ulterior, mult după scrierea Stăpânului Inelelor, deoarece, dacă el ar fi fost fiul lor la vremea respectivă, fără îndoială că faptul ar fi apărut menţionat în Stăpânul Inelelor.

Trebuie observat nu numai că în text nu se face referire la interdicţia impusă întoarcerii lui Galadriel în Apus, dar chiar că, din cât lasă să se înţeleagă un fragment de la începutul relatării, nici măcar nu era vorba de vreo interdicţie; iar mai târziu în decursul poveştii, rămânerea lui Galadriel în Pământul de Mijloc, după înfrângerea lui Sauron în Eriador, este motivată prin aceea că ea a considerat ca fiind de datoria ei să nu plece, atâta vreme cât înfrângerea lui nu era definitivă. Acest fapt vine în sprijinul opiniei (ezitante) exprimate mai sus (pp. 316 – 317), anume că povestea opreliştii a fost concepută după ce a fost scris Stăpânul Inelelor; vezi în acest sens şi un pasaj din povestea nestematei Elessar, de la pg. 345.

Urmează textul repovestit, cu unele comentarii introduse în paranteze drepte.

Galadriel era fiica lui Finarfin şi sora lui Finrod Felagund. În Donath a fost primită cu braţele deschise, întrucât mama ei, Eorwen, fiica lui Olwe, era telerină la

origine şi nepoată a lui Thingol, iar poporul lui Finarfin nu luase parte în Alqualonde la Răpunerea Rubedeniilor; astfel s-a împrietenit ea cu Melian. În Donath l-a întâlnit pe Celeborn, nepot al lui Elmo, fratele lui Thingol. Din dragoste pentru Celeborn, care nu voia să părăsească Pământul de Mijloc (şi poate şi din propria ei mândrie, căci se numărase printre cei nerăbdători să se aventureze pe acele meleaguri), nu s-a întors în Apus după înfrângerea lui Melkor, ci a trecut munţii Ered Lindon dimpreună cu Celeborn, ajungând în Eriador. Au intrat în acel ţinut urmaţi de mulţi noldori, alături de care se aflau şi Elfii Cenuşii, precum şi Elfi Verzi; şi o vreme au sălăşluit în tărâmul ce înconjura Lacul Nenuial (Lacul înserării, la miazănoapte de Comitat). Celeborn şi Galadriel au ajuns să fie priviţi drept Seniorul şi Doamna eldarilor din Eriador, între care se numărau şi mulţimile rătăcitoare de obârşie nandorină, care nu trecuseră niciodată munţii Ered Lindon spre apus, ci se îndreptaseră spre Ossiriand [Silmarillion, pg. 139]. În răstimpul şederii lor în apropiere de Nenuial, cândva între anii 350 şi 400, s-a născut fiul lor Amroth. [Anul şi locul naşterii lui Celebrâan, acum şi aici, sau mai târziu în Lorien, rămân neclare.]

Dar, într-un târziu, Galadriel a început să-şi dea seama că Sauron fusese încă o dată dat uitării, aşa cum se întâmplase şi în vremea de demult a captivităţii lui Melkor [vezi Silmarillion, pg. 102]. Sau mai curând, întrucât Sauron nu avea deocamdată un singur nume, iar uneltirile sale nu erau socotite a fi scornite de un singur spirit al răului, cel mai important servitor al lui Melkor, ea simţea că în lumea largă din afara fruntariilor se afla o voinţă ce stăpânea răul şi care părea să-şi aibă originea departe în Răsărit, dincolo de Eriador şi de Munţii Ceţoşi.

Astfel s-a făcut că Celeborn şi Galadriel s-au îndreptat spre răsărit, cam în preajma anului 700 al celui de-al Doilea Ev, punând temeliile regatului noldorin

Eregion (cel mai însemnat, dar nicidecum singurul). Se prea poate ca Galadriel să fi ales acel ţinut din pricină că avea cunoştinţă de gnomii din Khazad-dum (Moria). În partea de răsărit a munţilor Ered Lindongnomii sălăşluiseră dintotdeauna, chiar dacă nu mai rămăseseră decât câţiva, căci acolo se găsiseră prea-strâvechile oraşe Negrod şi Belegost – nu departe de Nenuial; dar cei mai mulţi dintre ei se mutaseră în Khazad-dum. Celeborn nu-i avea la inimă pe gnomi, din oricare neam s-ar fi tras (după cum i-a

dovedit lui Gimli în Lothlorien), şi nu i-a iertat nicicând pentru că luaseră parte la distrugerea Donathului; dar în acel atac se găsise doar armia din Negrod, care a pierit în bătălia de la Sam Athrad (Silmarillion, pg. 328). Gnomii din Belegost au fost cuprinşi de deznădejde în faţa acestei nenorociri şi la gândul a ceea ce avea să urmeze, astfel că au luat-o din loc cât au putut ei de repede spre răsărit, unde se afla Khazad-dum.4 Se poate bănui, prin urmare, că gnomii din Moria nu s-au făcut vinovaţi de ruinarea Donathului şi nu-i duşmăneau pe elfi. Oricum, Galadriel vedea mult mai departe în timp decât Celeborn în această privinţă; de la bun început a înţeles că Pământul de Mijloc nu putea fi salvat de „rămăşiţele râului” lăsate de Morgoth în urmă-i, decât numai prin unirea tuturor neamurilor care i se împotriveau în fel şi chip. Galadriel îi măsura pe gnomi cu ochiul unui comandant, văzând în ei cei mai buni războinici care-şi puteau măsura forţa cu orcii. Unde mai pui că ea ţinea de spiţa noldorilor, încât din fire nutrea simpatie pentru felul lor de a gândi şi pentru dragostea lor pătimaşă pentru meşteşuguri, o simpatie mult mai mare decât aceea dovedită de mulţi dintre eldari: gnomii erau „Copiii lui Aule”, iar Galadriel, ca şi alţi noldori, fusese ucenica lui

Aule şi a Yavannei în Valinor.

Galadriel şi Celeborn erau însoţiţi de un făurar noldorin, pe nume Celebrimbor. [Se zice aici că el ar fi fost unul din supravieţuitorii din Gondolin şi unul dintre cei mai mari făurari ai lui Turgon; dar textul a fost corectat pentru a corespunde versiunii ulterioare, în care apare ca descendent al lui Feanor, aşa cum se menţionează în Anexa B la Stăpânul Inelelor, şi mult mai detaliat în Silmarillion (pg. 249, 391), unde se spune că ar fi fost fiul lui Curufin, al cincilea fiu al lui Feanor, care s-a înstrăinat de tatăl său şi a rămas în Nargothrond atunci când Celegorm şi Curufin au fost mânaţi înainte.] Celebrimbor avea „o patimă aproape «ca de gnom» în privinţa meşteşugurilor”; curând a ajuns mai-marele făurarilor în Eregion, legând o strânsă prietenie cu gnomii din Khazad-dum, dintre care cel mai bun prieten al său era Narvi. [în inscripţia de pe poarta apuseană a Moriei, Gandalf a citit următoarele cuvinte: Im Narvi hain echant: Celebrimbor o Eregion teithant i thiw hin: „Eu, Narvi, le-am făcut. Celebrimbor din Hollin a încrustat aceste semne”. Frăţia Inelului II 4.] Atât elfii cât şi gnomii au tras multe foloase de pe urma acestei prietenii: încât Eregion a devenit

cu mult mai puternic, iar Khazad-dum cu mult mai frumos, decât dacă fiecare seminţie s-ar fi străduit de una singură.

[Aceasta relatare despre originea ţinutului Eregion corespunde cu ceea ce se spune în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 390) dar nici acolo şi nici în scurtele menţionări din Anexa B la Stăpânul Inelelor nu se face referire la prezenţa lui Galadriel şi a lui Celeborn; în Anexa B, Celebrimbor este numit Seniorul din Eregion.]

Înălţarea celui mai însemnat oraş din Eregion, Ost-in-Edhil, a început cam prin anul 750 al celui de-al Doilea Ev [data indicată în Povestea Anilor pentru întemeierea

Eregionului de către noldori]. Zvonuri despre faptele acestea au ajuns la urechile lui Sauron, sporindu-i teama de venirea numenoreenilor în Lindon şi pe coastele dinspre miazăzi, şi de prieteşugul lor cu Gil-galad; mai auzise el vorbindu-se şi despre Aldanon, fiul lui Tar-Meneldur, Regele din Numenor, cum că ar fi devenit mare făuritor de corăbii şi că-şi aducea corăbiile taman până în limanurile din Harad. Din această pricină, Sauron a dat o vreme uitării Eriadorul şi şi-a ales târâmul Mordor, după cum avea să fie numit mai apoi, drept fortăreaţă împotriva ameninţătoarei invazii numenoreene [acest fapt este situat în jurul anului 1.000 în Povestea Anilor], După ce s-a simţit pus la adăpost, a trimis mesageri în Eriador, ca în cele din urmă, în anul 1200 al celui de-al Doilea Ev, să vină el însuşi, purtând cea mai frumoasă înfăţişare pe care şi-o putea născoci.

Dar, între timp, puterea lui Galadriel şi a lui Celeborn sporise iar Galadriel, ajutată fiind de prietenia cu gnomii din Moria, luase legătura şi cu ţinutul Lorinând, aflat de cealaltă parte a Munţilor Ceţoşi.5 Acolo trăiau acei elfi care renunţaseră la Marea Călătorie a Eldarilor plecaţi din Cuivienen şi se statorniciseră în codrii din Valea Anduinului [Silmarillion, pg. 139]; ţinutul cuprindea codrii de pe ambele maluri ale Râului cel Mare, chiar şi tărâmul unde avea cândva să se afle Doi Guldur. Elfii aceştia n-aveau nici prinţi, nici cârmuitori şi-şi duceau traiul feriţi de griji, câtă vreme puterea lui Morgoth se făcea simţită doar în partea de nord-vest a Pământului de Mijloc; 6 „dar mulţi sindari şi noldori au venit să vieţuiască printre ei şi astfel a început «sindarizarea lor sub înrâurirea culturii beleriandice”. [Nu este limpede când a avut loc această mutare în Lorinând; e posibil ca ei să fi venit din Eregion prin Khazad-dum şi sub protecţia lui Galadriel.] în Lorinând, Galadriel a izbutit să zădărnicească

uneltirile lui Sauron; în acest timp, Gil-galad îi oprea la hotarele Lindonului pe solii lui Sauron şi chiar pe Sauron însuşi [acest fapt este relatat mai pe larg în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 391)]. Dar Sauron a avut mai mult noroc cu noldorii din Eregion, mai cu seamă cu Celebrimbor care, în sufletul său, dorea să-l întreacă pe Feanor în pricepere şi faimă. [Despre ademenirea făurarilor din Eregion de către Sauron şi despre cum şi-a luat el numele de Annatar, Seniorul Darurilor, se povesteşte în Inelele Puterii, fără însă a fi menţionată Galadriel.]

În Eregion, Sauron s-a dat drept sol al valarilor, trimis de către aceştia în Pământul de Mijloc („anticipându-i astfel peistari”), sau primind poruncă de la ei să rămână acolo şi să-i ajute pe elfi. Şi-a dat seama din prima clipă că Galadriel va fi principalul său adversar şi obstacol, astfel că a încercat s-o îmblânzească, îndurându-i dispreţul cu nespusă blândeţe şi curtenie. [în acest text schiţat în grabă, nu se explică de ce Galadriel îl dispreţuia pe Sauron – se poate doar presupune că vedea ce se ascunde sub masca lui – şi nici de ce i-a îngăduit să rămână în Eregion, dacă într-adevăr i-a intuit natura adevărată.] Sauron şi-a folosit toate şiretlicurile ca să-i îmbrobodească pe Celebrimbor şi pe fârtăţii săi făurari, care alcătuiseră o societate sau o frăţie, foarte puternică în Eregion, numită Gwaith-i-Mfrdain; dar Sauron ticluia totul în taină, fără ştirea lui Galadriel şi a lui Celeborn. N-a trecut mult şi Gwaith-i-Mfrdain se afla sub puterea lui, căci la început făurarii avuseseră numai de câştigat de pe urma învăţăturilor ce li le dăduse el şi a tainelor meşteşugului lor, ce li le dezvăluise. Atât de mare ajunsese înrâurirea lui asupra frăţiei, încât cu timpul i-a convins să se răzvrătească împotriva lui Galadriel şi a lui Celeborn şi să pună mâna pe putere în Eregion; asta s-a întâmplat cândva

între 1350 şi 1400, în cel de-al Doilea Ev. Şi-atunci Galadriel a părâsit Eregionul şi, trecând prin Khazad-dum, a ajuns în Lorinând, luându-i cu ea pe Amroth ţi pe Celebrâan; Celeborn însă nu a vrut să pătrundă în sălaşurile gnomilor, astfel că a rămas în Eregion, neluat în seamă de Celebrimbor. În Lorinând, Galadriel a ajuns la cârma ţării, pregătind apărarea împotriva lui Sauron.

Sauron însuşi a plecat din Eregion în jurul anului 1500, după ce frăţia Mfrdain începuse să făurească Inelele Puterii. Celebrimbor nu se lăsase într-atât de amăgit încât să-şi vândă sufletul şi să uite de loialitatea sa, ci îl luase pe Sauron drept ceea ce se arătase a fi; dar când, într-un târziu, a descoperit existenţa Inelului Suprem, s-a răzvrătit împotriva lui Sauron şi

s-a dus în Lorinând, pentru a se mai sfătui odată cu Galadriel. Atunci ar fi trebuit ei să distrugă Inelele Puterii, însă „n-au găsit în ei forţa s-o facă”. Sfatul lui Galadriel a fost să nu fie folosite cele Trei Inele ale elfilor niciodată, ci să fie ascunse fiecare în alt loc, departe de Eregion, unde credea Sauron că s-ar afla. Atunci l-a primit ea pe Nenya, Inelul Alb, de la Celebrimbor, şi, prin puterea acestuia, Lorinând a sporit şi el în putere şi în frumuseţe; dar inelul şi-a răsfrânt puterea şi asupra lui Galadriel, în feluri nebănuite dinainte, căci i-a stârnit mai aprig mocnitul dor de Mare şi de întoarcere în Apus, încât bucuria ce-o simţea în Pământul de Mijloc i s-a împuţinat. Celebrimbor i-a urmat sfatul ca Inelul de Aer şi Inelul de Foc să fie trimise undeva departe de Eregion; astfel cât le-a dat în grijă lui Gil-galad, în Lindon. (Se spune aici că imediat după aceea Gil-galad l-a dat pe Narya, Inelul Roşu, lui Cfrdan, Seniorul Limanurilor, dar ceva mai departe în povestire, într-o notă marginală, este menţionat faptul că l-a păstrat pentru sine, până când a plecat la Războiul Ultimei Alianţe.)

Aflând Sauron despre căinţa şi revolta lui Celebrimbor, şi-a lepădat masca, arătându-şi întreaga mânie; şi strângând el o oştire numeroasă, a străbătut ţinutul Calenardhon (Rohan) şi a cotropit Eriadorul în 1695. Când veştile despre această fapta au ajuns la Gil-galad, el a trimis într-acolo o armie, în frunte cu Elrond Cel-pe-jumătate-elf; dar Elrond avea cale lungă de străbătut, iar Sauron şi-a întors forţele spre miazănoapte şi, fără nicio zăbavă, a pornit-o spre Eregion. Cercetaşii şi avangarda lui Sauron mai aveau puţin până la hotare, când Celeborn i-a atacat pe neaşteptate cu oştenii lui, obligându-i să se retragă; cu toate că a reuşit să-şi unească forţele cu ale lui Elrond, nu a putut să se întoarcă în Eregion, din pricină că oastea lui Sauron era cu mult mai mare decât a lor, într-atât de mare încât i-a ţinut şi pe ei la distanţă şi a împresurat şi Eregionul. În cele din urmă, atacatorii au năvălit în Eregion, lăsând în urma lor numai ruine şi prăpând, şi au cucerit ţinta principală a atacului lui Sauron, Casa Mfrdainilor, unde se găseau fierăriile şi comorile lor. Deznădăjduit, Celebrimbor i-a ţinut piept de unul singur lui Sauron, pe treptele intrării cele mari a Mfrdainilor; dar a fost prins şi luat prizonier, iar Casa a fost jefuita. Sauron a luat cele Nouă Inele şi alte lucrături mai puţin preţioase ale Mfrdainilor, dar pe cele Şapte şi pe cele Trei nu a reuşit să le găsească. L-au supus la cazne pe Celebrimbor şi astfel a aflat Sauron unde fuseseră ascunse; le-a spus Celebrimbor, pentru că mare preţ nu punea el pe cele

Şapte sau pe cele Nouă, aşa cum punea pe cele Trei; cele Şapte şi cele Nouă fuseseră făurite cu ajutorul lui Sauron, câtă vreme pe cele Trei singur le făurise Celebrimbor, dăruindu-le altă putere şi hărăzindu-le altui ţel. [Aici nu se spune de fapt că, la acea vreme anume,

Sauron ar fi intrat în posesia celor Şapte Inele, cu toate că se sugerează clar acest lucru. În Anexa A (III) la Stăpânul Inelelor se menţionează faptul că gnomii care făceau parte din Poporul lui Durin credeau că Inelul lui Durin al II-lea, Regele din Khazad-dum, i-a fost dat acestuia de înşişi făurarii elfi, şi nu de către Sauron; dar în textul de faţă nu se spune nimic despre felul în care cele Şapte Inele au ajuns în posesia gnomilor.] Despre cele Trei Inele, Sauron nu a putut afla nimic de la Celebrimbor; astfel că a pus să fie omorât. Adevărul însă tot l-a ghicit, anume că cele Trei au fost date în paza elfilor: fără îndoiala lui Galadriel şi lui Gil-galad.

Negru de furie, Sauron s-a reîntors la bătălie; ducând drept stindard leşul lui Celebrimbor înfipt într-o prăjină şi străpuns de săgeţi orceşti, s-a năpustit asupra armiilor lui Elrond. Elrond strânsese în jurul său pe puţinii elfi care scăpaseră din Eregion, dar nu avea destui oşteni să ţină piept asaltului. Şi ar fi fost învins, dacă oastea lui Sauron n-ar fi fost atacată din spate; căci Durin trimisese oştirea gnomilor din Khazad-dum, iar acesteia i s-au alăturat elfii din Lorinând, conduşi de Amroth. Elrond a reuşit să scape, dar a fost obligat să se îndrepte spre miazănoapte, şi aceea a fost vremea [anul 1697, conform Poveştii Anilor] când a întemeiat refugiul şi fortăreaţa în Imladris (Vâlceaua Despicată). Sauron şi-a chemat îndărăt oştenii ce-l urmăriseră pe Elrond şi i-a atacat pe gnomii şi pe elfii din Lorinând, silindu-i să se retragă; dar Porţile Moriei erau închise, astfel că acolo nu a putut pătrunde. De atunci a dăinuit ura lui Sauron împotriva Moriei şi toţi orcii au primit poruncă să-i hărţuiască pe gnomi ori de câte ori li se ivea prilejul.

Până una-alta, Sauron voia să supună Eriadorul; Lorinând putea să mai aştepte. Aşa că s-a pus pe pustiit pământurile, ucigând sau alungind micile obşti de oameni şi vânându-i pe elfii care mai rămăseseră; numai că aceia

care fugeau din calea lui îngroşau oastea lui Elrond, aflată la miazănoapte. Următoarea ţintă a lui Sauron era să cucerească Lindon, unde credea el că va putea pune mâna pe unul sau pe toate cele Trei Inele. Astfel că a dat poruncă să se adune toţi oştenii săi risipiţi care-ncotro şi în fruntea lor a pornit spre apus, spre ţara lui Gil-galad, pustiind totul în cale.

Dar oastea lui era acum împuţinată, din pricină că fusese nevoit să lase în urmă o bună parte a ei pentru a-l ţine în loc pe Elrond şi a-l împiedica să-i atace ariergarda.

Vreme de mulţi ani, numenoreenii îşi aduseseră corăbiile la Limanurile Cenuşii, unde fuseseră întotdeauna primiţi cu braţele deschise. De cum a început Gil-galad să se teamă că Sauron va veni cu gânduri de război în Eriador, a trimis solii în Numenor; astfel că pe ţărmurile Lindonului, numenoreenii au început să-şi strângă oaste şi să-şi aducă provizii pentru luptă. În 1695, când Sauron a invadat Eriadorul, Gil-galad a cerut ajutor Numenorului. Atunci Regele Tar-Minastir a trimis o oştire numeroasa; dar având de înfruntat multe obstacole pe drum, aceasta a ajuns în Pământul de Mijloc abia în anul 1700. Între timp, Sauron pusese stăpânire pe întregul Eriador, fără doar de asediatul Imladris, şi ajunsese până la Râul Lhun. Chemase forţe noi, care se apropiau dinspre sud-est şi se aflau de-acum în Enedwaith, la Vadul Tharbad, unde paza era slabă. Gil-galad şi numenoreenii se luptau cu disperare să apere râul Lhun, pentru a împiedica înaintarea duşmanului spre Limanurile Cenuşii, când taman la timp s-a ivit marea oaste a lui Tar-Minastir; oştirea lui Sauron a suferit o înfrângere grea, fiind alungată. Amiralul mimenorean Ciryatur a trimis atunci o parte din corăbiile sale spre miazăzi, pentru a apăra coastele din acea parte.

După cumplitul macel de la Vadul Sam (trecerea peste Baranduin), Sauron a fost alungat spre sud-est; şi cu

toate că a primit întăriri la Tharbad, s-a pomenit iarăşi atacat de la spate de o armată numenoreană, căci Ciryatur adusese o armie puternică pe ţărm, la gurile râului Gwathlo (Torentul Cenuşiu), „unde se găsea un mic port mimenorean”. [E vorba de Vinyalonde, al lui Tar-Aldarion, numit mai apoi Lond Daer; vezi Anexa D, pg. 361.] în bătălia de la râul Gwathlo, Sauron a fost complet înfrânt, el însuşi abia scăpând cu viaţă. Oştirea lui, câtă mai supravieţuise, a fost atacată la răsărit de Calednardhon, iar el, însoţit doar de o escorta, s-a refugiat în regiunea numită mai apoi Dagorlad (Câmpia Bătăliei), de unde, umilit şi distrus, s-a întors în Mordor, jurând să se răzbune pe Numenor. Oştirea care asedia Imladris a fost prinsă între Elrond şi Gil-galad şi distrusă până la ultimul oştean. Eriador a fost curăţat de duşmani, dar ţinutul era mai mult o ruină.

La această vreme, s-a ţinut primul Sfat, [10] la care s-a hotărât ca la răsărit de Eriador elfii să-şi păstreze o fortificaţie în Imladris, şi nu în Eriador. Tot la această vreme Gil-galad i l-a dat pe Vilya, Inelul Albastru, lui Elrond pe care l-a numit viceregentul său în Eriador; a păstrat însă pentru sine Inelul Roşu, până i l-a dat lui Cârdan, atunci când a plecat din Lindon, în zilele Ultimei Alianţe.[11] Timp de mulţi ani, Tărâmurile Apusene au avut parte de pace, un răgaz pentru a-şi vindeca rănile, dar numenoreenii prinseseră gustul puterii în Pământul de Mijloc, şi de atunci [în Povestea Anilor, „circa 1800”] au început să-şi întemeieze aşezări statornice pe coastele apusene, devenind atât de puternici, încât multă vreme Sauron s-a ferit să iasă din Mordor şi să se îndrepte spre apus.

În pasajul de încheiere, povestirea se reîntoarce la Galadriel, spunând că ea tânjea tot mai mult după mare,

astfel că a hotărât să părăsească Lorinandul (cu toate că socotea de datoria ei să rămână în Pământul de Mijloc câtă vreme Sauron nu era învins definitiv) şi să trăiască lângă mare. În locul ei, la cârma Lorinandului l-a pus pe Amroth şi, trecând din nou prin Moria împreună cu Celebrfan, a ajuns în Imladris, unde l-a căutat pe Celeborn. Găsindu-l (din cât se pare), au rămas împreună acolo multă vreme; acum a văzut-o Elrond pentru prima oară pe Celebrfan şi s-a îndrăgostit de ea, dar n-a spus un cuvânt despre iubirea lui. Iar Sfatul despre care am pomenit mai sus tot acum s-a ţinut, cât s-a aflat Galadriel în Imladris. Dar după o vreme [nu există niciun indiciu asupra datei], Galadriel şi Celeborn, împreună cu Celebrfan, au plecat din Imladris, îndreptându-se spre ţinuturile puţin locuite dintre gura râului Gwathlo şi Ethir Anduin. Au trăit în Belfalas, în locul numit apoi Doi Amroth; acolo îi vizita din când în când fiul lor Amroth, iar cu timpul li s-au alăturat elfi nandorini din Lorinând. Abia mult după ce a început cel de-al Treilea Ev şi după ce Amroth, a pierit, iar Lorinând se afla în primejdie, s-a întors Galadriel în această ţară, în anul 1981. Aici se sfârşeşte textul „Despre Galadriel şi Celeborn”.

E de menţionat aici că absenţa vreunei informaţii contrare în Stăpânul Inelelor i-a condus pe comentatori la concluzia firească, anume că Galadriel şi Celeborn şi-au petrecut a doua jumătate a celui de-al Doilea

Ev şi întregul Ev al Trefla în Lothlorien; ceea ce nu este adevărat, cu toate că poveste lor, aşa cum a fost schiţată în „Despre Galadriel şi Celeborn”, a suferit ulterior modificări semnificative ulterior, lucru care se va vedea în cele ce urmează.

Amroth şi Nimrodel

Am spus mai devreme (pg. 323) că, dacă Amroth ar fi fost într-adevăr considerat fiul lui Galadriel şi Celeborn,

atunci când a fost scris Stăpânul Inelelor, o asemenea legătură importantă n-ar fi putut trece neconsemnată. Dar dacă a fost sau nu fiul lor, acest aspect al descendenţei sale a fost ulterior înlăturat. În cele ce urmează, redau o povestire (din 1969 sau de dată mai târzie), intitulată „Fragment din Legenda lui Amroth şi Nimrodel, repovestită pe scurt”.

Amroth era Regele Lorienului, după ce tatăl său Amdxr a fost răpus în Bătălia de la Dagorlad [în anul 3434 al celui de-al Treilea Ev]. Ţara sa a cunoscut pacea timp de mulţi ani după înfrângerea lui Sauron. În ciuda descendenţei sale sindarine, trăia asemenea Elfilor Pădureni şi sălăşluia în copacii înalţi de pe o colină mare şi verde, numită începând de atunci Cerin Amroth. Trăia astfel din iubire pentru Nimrodel. O iubea de multă vreme şi, din pricină că ea nu voia să se mărite cu el, nu-şi luase altă soaţă. Şi ea îl iubea, nu-i vorbă, căci era un bărbat chipeş, chiar şi pentru cineva din spiţa eldarilor, şi viteaz şi înţelept; dar ea ţinea de neamul Elfilor Pădureni şi nu se bucura de venirea Elfilor din Apus care (zicea ea) aduceau cu ei războaie şi distrugeau pacea străveche. Nu voia să vorbească decât în graiul Pădurenilor, deşi poporul din Lorien îl dăduse uitării[12]; trăia singură, în apropiere de cascada râului Nimrodel, care de la ea îşi căpătase numele. Dar când spaima s-a răspândit din Moria şi gnomii au fost alungaţi de acolo şi în locul lor s-au aciuat orcii, Nimrodel a fugit deznădăjduită, de una singură, spre miazăzi, în meleagurile

pustii de acolo [în anul 1981 al celui de-al Treilea Ev], Amroth a urmat-o şi, într-un târziu, a găsit-o la poala codrului Fangorn care, în acele vremuri, se întindea mai mult spre Lorien.[13] Nu îndrăznise să intre în codru, din pricină că, zicea ea, se simţea ameninţată de copaci, şi unii chiar se mişcau pentru a i se pune în cale.

Acolo au stat îndelung de vorbă Amroth şi Nimrodel; în cele din urmă, s-au juruit unul altuia.

— Cu credinţă îţi vorbesc acum, a zis ea, şi soaţă îţi voi fi atunci când mă vei duce într-o ţară în care este pace.

De dragul ei, Amroth a jurat să-şi părăsească poporul, chiar şi la acel ceas de restrişte, şi să pornească împreună cu ea în căutarea unei asemenea ţări.

— Dar nu-i niciuna acum în Pământul de Mijloc, i-a spus el, şi nicicând nu va mai fi vreuna pentru poporul elfilor. Va trebui să găsim o cale de a trece Marea cea Mare, spre străvechiul Apus.

I-a povestit el atunci despre limanul de la miazăzi, unde poposiseră mulţi din neamul său în vremuri de demult.

— Puţini au mai rămas, cei mai mulţi au ridicat ancorele şi s-au dus în Apus; ci aceia care mai sunt acolo încă făuresc corăbii şi sunt gata să-i ducă peste Mare pe toţi din neamul lor care vin la ei, sătui de Pământul de Mijloc. Se zice că îngăduinţa pe care ne-au dat-o valarii să trecem Marea o au acum şi aceia care au făcut Călătoria cea Mare, chiar dacă, în evurile de demult, n-au ajuns la ţărm şi n-au văzut niciodată Tărâmul Binecuvântat.

Nu e locul aici să povestim despre călătoria lor până în Gondor. S-a întâmplat în vremea Regelui Eărnil al Doilea, penultimul dintre regii Tărâmului de la Miazăzi, când meleagurile sale erau cuprinse de tulburare. [Eărnil II a domnit în Gondor între 1945 – 2043.] în altă parte se spune [dar nu în vreun text care să se fi păstrat] cum s-au despărţit cei doi şi cum, după ce a căutat-o în zadar pe Nimrodel.

Amroth a ajuns în limanul elfilor şi a aflat că numai puţini elfi mai rămăseseră acolo. Mai puţini decât ar fi încăput pe o corabie; cât despre corăbii, în una singură îşi puneau nădejdea să poată înfrunta marea. Tocmai se

pregăteau să plece şi să lase în urmă Pământul de Mijloc. I-au urat bun-venit lui Amroth, bucuroşi fiind că mica lor ceată sporea cu încă un viteaz; pe Nimrodel însă nu voiau s-o mai aştepte, căci venirea ei li se părea dincolo de orice speranţă.

— Dacă ar veni prin ţinuturile aşezate ale Gondorului, spuneau ei, n-ar păţi nimic, ba chiar ar primi ajutor; oamenii din Gondor sunt buni şi au drept cârmuitori vlăstare ale Prietenilor Elfilor din străvechime, care încă mai cunosc oareşcum graiul nostru; dar prin munţi bântuie mulţi oameni neprietenoşi şi multe făpturi ticăloase.

Zilele se micşorau pe măsură ce se apropia toamna, în scurtă vreme aveau să se pornească vânturile cele mari, duşmănoase şi primejdioase, chiar şi pentru corăbiile elfeşti, atâta timp cât zăboveau în Pământul de Mijloc. Dar atât de aprigă era durerea lui Amroth, încât şi-au amânat plecarea multe săptămâni; şi-n acest timp au trăit pe corabie, casele lor fiind de-acum goale şi pustii. Apoi, în toamnă, într-o noapte s-a dezlănţuit furtuna, una dintre cele mai cumplite din istoria Gondorului. A venit din Pustiul îngheţat de la Miazănoapte, urlând peste Eriador şi năpustindu-se asupra pământurilor Gondorului, prăpădind totul în cale; Munţii Albi s-au dovedit un scut neputincios împotriva ei, şi multe corăbii de-ale oamenilor au fost împinse în Golful Belfalas, dispărând pentru totdeauna. Uşoara corabie elfică a fost ruptă din odgoane şi mânată în apele turbate, spre coastele din Umbar. Despre ea nu s-a mai auzit nimic în Pământul de Mijloc; dar corăbiile elfilor, făurite anume pentru călătoria pe mare, nu se scufundau, prin urmare fără îndoială că ea a

părăsit Cercurile Lumii şi în cele din urmă a ajuns în Eressea. Pe Amroth însă nu l-a dus până acolo. Furtuna a lovit coastele Gondorului la ceasul la care zorii

străpungeau norii gonitori; dar când s-a trezit Amroth, corabia se îndepărtase mult de ţărm. Strigând cu disperare „Nimrodel!”, el a sărit în mare şi a înotat spre ţărmul ce aproape că nu se mai zărea. Cu ochii lor elfeşti, marinarii l-au văzut vreme îndelungată luptându-se cu valurile, până când soarele ce răsărea a scăpărat printre nori şi în zare i-a luminat părul bălai, ca o scânteie de aur. Ochii nici unui elf sau om nu l-au mai întâlnit în Pământul de Mijloc. Cât despre ce s-a întâmplat cu Nimrodel, nu se spune nimic aici, cu toate că soarta ei e pomenită în multe legende.

Naraţiunea de mai sus a fost în fapt compusă ca o derivaţie dintr-un comentariu etimologic privind toponimele câtorva râuri din Pământul de Mijloc, în acest caz Gilrain, un râu din Lebennin în Gondor, care se vărsa în Golful Belfalas, la apus de Ethir Anduin; o altă faţetă a legendei lui Nimrodel apare din analizarea elementului rain. Probabil că acesta deriva din rădăcina ran –, „a hoinări, a se rătăci, a urma un curs nesigur” (ca în numele Mithrandir şi în toponimul Râna, dat Lunii).

Acesta nu ar părea potrivit pentru niciun râu din Gondor; dar numele râurilor pot adesea să se refere doar la anumite părţi din cursul lor, la izvor, sau la cursul inferior, sau la alte caracteristici frapante pentru exploratorii care le-au botezat. Totuşi, în acest caz, fragmentele din legenda lui Amroth şi Nimrodel oferă o explicaţie. Gilrain se prăvălea din munţi, asemenea altor râuri din acea regiune; dar când ajungea la capătul coamei ce se desprindea din Ered Nimrais şi îl despărţea de Celos, albia lui străbătea o depresiune largă şi puţin adâncă. Rătăcea o vreme pe aici, formând un heleşteu mic la capătul sudic, înainte să-şi taie drum printr-o creastă şi să curgă iarăşi cu repeziciune.

I I

pentru a se uni cu Serni. Când Nimrodel a fugit din Lorien, se spune că, în timp ce căuta calea spre mare, s-a rătăcit în Munţii Albi, până când, în cele din urmă (pe ce potecă ori drum, nu se ştie) a ajuns la un râu care-i amintea de pârâul ei din Lorien. Răsuflând uşurată, s-a aşezat lângă un iaz şi a privit la stelele care se răsfrângeau în apele sale întunecate şi a ascultat zvonul cascadei în care se prăvălea râul pentru a-şi continua drumul spre mare. Acolo, din pricina istovirii, a cuprins-o un somn adânc şi a dormit atât de mult, încât n-a mai apucat să ajungă în Belfalas înainte ca furtuna să fi împins corabia lui Amroth în largul mării şi înainte ca Amroth să fi pierit în ape, încercând să se întoarcă înot la ţărmul Belfalasului. Legenda aceasta era bine cunoscută în Dor-en-Ernil (Ţara Prinţului) 14, şi fără îndoială că numele râului în memoria ei a fost dat.

Eseul continua cu o scurtă explicaţie a legăturii dintre Amroth, ca Rege al Lorienului, şi cârmuirea lui Celeborn şi Galadriel în aceeaşi ţară:

Locuitorii din Lorien erau chiar şi atunci [adică la vremea la care a pierit Amroth] în mare măsură la fel ca şi la sfârşitul celui de-al Treilea Ev: Elfi Pădureni la obârşie, dar cârmuiţi de prinţi de origine sindarină (astfel era regatul lui Thranduil în părţile nordice ale Codrului întunecat; cu toate că acum nu se ştie dacă Thranduil şi Amroth erau sau nu înrudiţi).15 Se amestecaseră însă destul de mult cu noldorii (vorbitori ai graiului sindarin), care au trecut prin Moria după distrugerea Eregionului de către Sauron, în anul 1697 al celui de-al Doilea Ev. La acea vreme, Elrond a plecat spre apus [şic; probabil însemnând că nu a trecut Munţii Ceţoşi] şi a întemeiat refugiul din Imladris; dar Celeborn s-a dus mai întâi în Lorien şi a fortificat ţara împotriva oricăror alte încercări ale lui Sauron de a traversa Anduinul. Când totuşi Sauron

s-a retras în Mordor şi nu-i mai păsa decât de cuceriri spre Răsărit (după cum s-a mai spus), Celeborn s-a reîntâlnit cu Galadriel în Lindon.

Lorien a cunoscut apoi lungi ani de pace, sub domnia propriului său rege, Amdfr, fără a mai fi băgat în seamă de duşman, până la Decăderea Numenorului şi la reîntoarcerea neaşteptată a lui Sauron în Pământul de Mijloc. Amdfr a dat ascultare chemării lui Gil-galad şi s-a alăturat Ultimei Alianţe cu toată armia pe care a putut-o strânge, dar a fost răpus în Bătălia de la Dagorlad, şi dimpreună cu el au pierit şi cei mai mulţi oşteni ai săi. Amroth, fiul său, a devenit rege.

Această relatare se deosebeşte în mare măsură de cea cuprinsă în „Despre Galadriel şi Celeborn”. Amroth nu mai este fiul lui Galadriel şi Celeborn, ci al lui Amdfr, un prinţ de origine sindarină. Povestea mai veche privind legătura lui Galadriel şi Celeborn cu Eregionul şi Lorienul pare să fi fost modificată în multe aspecte importante, dar cât din ea ar fi fost păstrat într-o poveste scrisă de la cap la coadă nu se poate spune. Legătura lui Celeborn cu Lorienul este acum plasată mult mai devreme (în schimb în „Despre Galadriel şi Celeborn” se spune că el nu s-a dus niciodată în Lorien pe tot parcursul celui de-al Doilea Ev); mai aflăm aici că mulţi elfi noldorini au trecut prin Moria spre Lorien după ce Eregionul a fost distrus. Într-o relatare anterioară, nu se face nicio aluzie la acest fapt, iar mutarea elfilor „beleriandici” în Lorien s-a petrecut în condiţii de pace, cu mulţi ani înainte (pg. 326). Ceea ce sugerează fragmentul de mai sus este că, după căderea Eregionului, Celeborn s-a aflat în fruntea acestei migraţii spre Lorien, în vreme ce Galadriel i s-a alăturat lui Gil-galad în Lindon; în altă parte însă, într-un text scris în aceeaşi perioadă cu acesta, se spune în mod explicit că amândoi „au trecut prin Moria, urmaţi de mulţi exilaţi

noldorini; şi au trăit ani îndelungaţi în Lorien”. Nici nu se afirmă categoric, nici nu se neagă în aceste scrieri de dată târzie că Galadriel (sau Celeborn) au avut vreo legătură cu Lorienul înainte de 1697, şi nu există alte referinţe, în afară de textul „Despre Galadriel şi Celeborn”, privind răzvrătirea lui Celebrimbor (petrecută cândva între 1350 şi 1400) împotriva cârmuirii lor în Eregion, ori referitoare la plecarea lui Galadriel, în acel timp.

spre Lorien şi la preluarea de către ea a puterii în acea ţară, vreme în care Celeborn a rămas în Eregion. În relatările de dată târzie, nu este limpede unde şi-au petrecut Galadriel şi Celeborn anii cei lungi ai celui de-al Doilea Ev, după înfrângerea lui Sauron în Eriador; în orice caz, alte referiri la extrem de îndelungatul lor popas în Beleriand (pg. 331) nu există. Comentariul despre Amroth continuă:

Dar în cel de-al Treilea Ev, Galadriel a fost cuprinsă de presimţiri, astfel că, însoţită de Celeborn, s-a dus în L6 rien şi a stat acolo multă vreme împreună cu Amroth, fiind mai cu seamă dornică să afle toate noutăţile şi zvonurile despre umbra tot mai întinsă din Codrul întunecat şi despre mohorâta fortăreaţă din Doi Guldur. Dar poporul era mulţumit de Amroth; era viteaz şi înţelept, iar micul său regat încă propăşea şi era frumos. Astfel că, după călătorii lungi în Rhovanion, pentru a afla veşti, şi din Gondor şi de la hotarele Mordorului, până la Thranduil, la miazănoapte, Celeborn şi Galadriel au trecut munţii în Imladris, şi acolo au mas ani fără număr; căci Elrond era rubedenia lor, de când la începutul celui de-al Treilea Ev [în anul 109, conform Poveştii Anilor] s-a însurat cu fiica lor, Celebrfan.

După prăpădul din Moria [în anul 1980] şi după nenorocirile prin care trecuse Lorien, care rămăsese acum fără cârmuitor (căci Amroth se înecase în mare, în Golful

Belfalas, şi nu lăsase niciun moştenitor), Celeborn şi Galadriel s-au întors în Lorien, fiind primiţi cu braţele deschise de popor. Acolo au trăit ei cât a durat cel de-al Treilea Ev, fără să-şi ia titlul de Rege sau de Regină; spuneau ei că nu erau altceva decât păzitorii acestui regat mic dar frumos, ultimul avanpost spre răsărit al elfilor.

În altă parte, există o referire la călătoriile pe care le-au făcut în acei ani:

Celeborn şi Galadriel s-au întors de două ori în Lorien, înaintea Ultimei Alianţe şi a sfârşitului celui de-al Doilea Ev; iar în cel de-al Treilea Ev, când umbra revenirii lui Sauron a început să se înalţe, au sălăşluit iarăşi acolo timp îndelungat. Înţeleaptă fiind, Galadriel a înţeles că Lorien avea să fie o fortăreaţă şi un centru al puterii menite să împiedice Umbra să treacă Anduinul, în războiul ce trebuia fără doar şi poate să pornească înainte ca ea, Umbra, să fie din nou înfrântă (dacă era posibil acest lucru); dar că avea nevoie de o cârmuire mult mai puternică şi mai înţeleapă decât a poporului pădurean. Cu toate acestea, abia când s-a petrecut prăpădul din Moria şi când, pe căi cu neputinţă de ghicit de Galadriel, puterea lui Sauron a trecut de fapt Anduinul şi Lorien s-a aflat în mare primejdie, regele său pierind, iar poporul fugind şi mai mult ca sigur lăsând ţara pustie, numai bună să fie ocupată de orei, abia atunci Galadriel şi Celeborn au hotărât să rămână pentru totdeauna în Lorien şi să ia în mâinile lor cârmuirea. Nu însă şi titlul de Rege ori Regină, ci au rămas doar păzitorii care, în cele din urmă, au scos ţara nepângârită din Războiul Inelului.

Într-un alt comentariu etimologic din aceeaşi perioadă, numele de Amroth este explicat drept un pseudonim, derivând din faptul că el îşi avea sălaşul pe un talan sau un flet înalt, genul acela de platformă de lemn construită sus, în copacii înalţi din Lothlorien, în care

trăiau galadhrimii (vezi Stăpânul Inelelor II 6): înseamnă „căţărător, cel care urcă la înălţime”. Se spune aici că deprinderea de a trăi în copaci nu era un obicei al Elfilor Pădureni în general, ci a fost impusa treptat în Lorien de natura şi condiţiile ţării: un ţinut plat, fără piatră bună de construcţie, în afară de aceea care putea fi scoasă din munţii aflaţi la apus şi adusă cu mare greutate pe Râul Argintului la vale. Principala sa bogăţie erau copacii, rămăşiţe ale marilor codri din Zilele de Odinioară. Dar sălăşluitul în copaci nu era universal nici măcar în Lorien, telainii ori fleturile fiind la origine fie locuri de refugiu, folosite în caz de atacuri, fie, cel mai adesea (mai cu seamă cele aşezate sus de tot în

copacii mari), posturi de pază de unde ţara şi hotarele sale puteau fi supravegheate de ochii elfilor: căci, după primul mileniu al celui de-al Treilea Ev, Lorien a devenit un tărâm greu de păzit, iar Amroth cu siguranţă că trăia într-o mereu sporită nelinişte, de când fusese durat Doi Guldur în Codrul întunecat.

Un asemenea post de pază, folosit de străjerii hotarelor de la miazănoapte, era fletul pe care şi-a petrecut Frodo noaptea. Sălaşul lui Celeborn în Caras Galadhon avea aceeaşi origine: fletul cel mai de sus, pe care Frăţia Inelului nu l-a văzut, era cel mai înalt punct din ţară. Înainte vreme, îl întrecuse în înălţime fletul lui Amroth, în vârful marelui gorgan – sau colinei – Cerin Amroth, ridicat acolo cu truda multor mâini, pentru a supraveghea fortăreaţa Doi Guldur, aflata pe malul celălalt al Anduinului. Transformarea acestor telaini în sălaşuri permanente a avut loc mai târziu, şi numai în Caras Galadhon erau mai numeroase. Dar Caras Galadhon era el însuşi o fortăreaţă, şi doar o mică parte dintre galadhrimi trăia între zidurile sale. A locui în asemenea case aflate la înălţime a fost fără îndoiala socotit la început un lucru

remarcabil şi probabil că Amroth a fost primul care şi-a ales un asemenea adăpost. Prin urmare, foarte probabil ca numele său – singurul pomenit mai târziu în legende – să i se tragă de la faptul că îşi avea sălaşul pe un talan înalt.

O notă la propoziţia „şi probabil că Amroth a fost primul care şi-a ales un asemenea adăpost” spune următoarele:

Dacă nu cumva a fost Nimrodel. Motivele ei erau cu totul altele. Ea iubea apele şi cascada Nimrodel, de care nu voia să fie despărţită mult timp; dar pe măsură ce vremurile deveneau tot mai întunecate, pârâul se afla mult prea aproape de hotarul de la miazănoapte, şi în plus într-o regiune unde mai trăiau puţini galadhrimi. Poate că de la

Nimrodel i-a venit şi lui Amroth gândul să-şi facă sălaşul pe un flet înalt.17

Întorcându-ne acum la legenda lui Amroth şi a lui Nimrodel, ce era „limanul de la miazăzi” unde Amroth a aşteptat-o pe Nimrodel şi unde (aşa cum îi spusese el) „poposiseră mulţi din neamul său în vremuri de demult” (pg. 333)? Două fragmente din Stăpânul Inelelor au legătură cu această întrebare. Unul este în Frăţia Inelului II 6, în care Legolas, după ce cântă cântecul despre Amroth şi Nimrodel, vorbeşte despre „Golful Belfalas, de unde au pornit pe mare elfii din Lorien”. Al doilea se găseşte în întoarcerea Regelui V 9, unde Legolas, privind la Prinţul Intrahil din Doi Amroth, a văzut „o fiinţă prin venele căreia cu adevărat curgea sânge elfesc”, şi i-a spus: „Multă vreme a trecut de când poporul lui Nimrodel a părăsit ţinuturile împădurite ale Lorienului, cu toate acestea, din cât se poate vedea, nu toţi au pornit peste mare, spre apus, din limanul lui Amroth”. La care Prinţul Intrahil i-a răspuns: „Cu adevărat aşa spun legendele ţării mele”.

Note ulterioare şi fragmentare încearcă întrucâtva să explice aceste aluzii. Astfel, într-un comentariu (datând din 1969 sau mai târziu) despre interdependenţele lingvistive şi politice din Pământul de Mijloc, se face în treacăt referire la faptul că, în vremea primelor aşezări din Numenor, ţărmurile Golfului Belfalas încă erau pustii, „cu excepţia unui port şi a unei mici aşezări a elfilor, la sud de confluenţa râurilor Morthond şi înglo” (adică puţin mai la nord de Doi Amroth).

Conform legendelor din Doi Amroth, aceasta [aşezarea – n.tr.] a fost ridicata de sindarii marinari din limanurile apusene ale Beleriandului, care au fugit în trei corăbii mici când puterea lui Morgoth i-a copleşit pe eldari şi pe atani; dar mai târziu ea s-a mărit prin venirea aventurierilor din rândul Elfilor Pădureni care urmaseră râul Anduin la vale, în căutarea mării.

Elfii Pădureni (se specifică aici) „n-au scăpat niciodată de o stare de neastâmpăr şi de dorul de Mare, care uneori îi mâna pe unii din ei departe de casele lor”. Pentru a face legătura între aceste „trei corăbii mici” şi

tradiţiile consemnate în Silmarillion, ar trebui probabil să pornim de la presupunerea că ei au scăpat din Brithombar sau Eglarest (Limanurile din Falas, pe coasta vestică a Beleriandului), când acestea au fost distruse la un an după Bătălia Nimaeth Arnoediad (Silmarillion, pg. 277), dar că, în vreme ce Cârdan şi Gil-galad s-au refugiat în Insula Balar, cei aflaţi pe cele trei corăbii au plutit mult mai departe spre Miazăzi, de-a lungul coastelor, până în Belfalas.

Dar o cu totul altă versiune, conform căreia limanul elfilor a apărut mult mai târziu, se găseşte într-o ciornă neterminată despre originea numelui Belfalas. Aici se spune că, în vreme ce elementul Beleste în mod cert derivat dintr-un nume prenumenorean, originea sa este de

fapt sindarină. Nota se încheie înainte de a se mai da vreo informaţie despre Bel –, dar explicaţia originii sale sindarine este aceea că „exista un detaliu mic, însă important în Gondor, de un gen cu totul excepţional: o aşezare sindarină”. După prăbuşirea muntelui Thangorodrim, elfii din Beleriand fie au urcat pe corăbii şi au plecat pe Marea cea Mare, fie au rămas în Lindon, fie au apucat-o spre răsărit, peste Munţii Albaştri, ajungând în Eriador; cu toate acestea, se pare că a existat un grup de sindari care, la începutul celui de-al Doilea Ev, au apucat-o spre sud. Sindarii aceştia se trăgeau din fostul popor din Donath şi încă mai aveau un dinte împotriva noldorilor; după ce au poposit o vreme în Limanurile Cenuşii, deprinzând acolo meşteşugul de a făuri corăbii, „în decursul anilor au pornit să-şi caute un loc unde să-şi clădească propria lor viaţă şi în cele din urmă s-au aşezat la gura râului Morthond. Au găsit acolo un amărât de port al unei obşti de pescari care, de teama eldarilor, au fugit şi s-au ascuns în munţi”.

Într-o notă scrisă în decembrie 1972 sau mai târziu, fiind unul dintre ultimele texte ale tatălui meu referitoare la Pământul de Mijloc, este consemnată o discuţie despre vâna elfică la oameni, ce poate fi observată în lipsa bărbii la cei care se trăgeau din elfi (una din trăsăturile elfilor era aceea că nu aveau barbă); se specifică aici, în legătură cu dinastia princiară din Doi Amroth, că „această spiţă avea o trăsătură specifică elfilor, după cum povesteau şi legendele lor” (făcându-se referire la schimbul de cuvinte între Legolas şi Intrahil în întoarcerea Regelui V 9, citat mai sus).

Menţionarea de către Legolas a numelui Nimrodel indică faptul că exista un port elfic străvechi în apropiere de Doi Amroth, şi o mică aşezare, tot acolo, a Elfilor Pădureni veniţi din Lorien. Legenda spiţei princiare spune

că unul dintre străbunii lor a luat de soţie o fecioară elfă: în unele versiuni chiar se zicea că ar fi fost vorba de Nimrodel însăşi (improbabil, desigur). În alte poveşti, şi mult mai probabil, a fost una dintre însoţitoarele lui Nimrodel, care se pierduse prin văioagele de sub creasta muntelui.

Această versiune mai târzie a legendei apare în formă mai detaliată într-o notă adăugată unei genealogii nepublicate a dinastiei din Doi Amroth, începând cu Angelimar, al douăzecilea prinţ, tatăl lui Adrahil care era tatăl lui Intrahil, prinţ în Doi Amroth la vremea Războiului Inelului:

Conform tradiţiei casei sale, Angelimar era al douăzecilea în descendenţă neîntreruptă din Galador, primul Senior din Doi Amroth (c. 2004 – 2129, al Treilea Ev). Conform aceloraşi tradiţii, Galador era fiul lui Intrazor Numenoreanul, care trăia în Belfalas, şi al doamnei elfe Mothrellas. Ea a fost una din însoţitoarele lui Nimrodel, care, printre mulţi alţi elfi, a fugit pe coastă în jurul anului 1980 al celui de-al Treilea Ev, când râul s-a stârnit în Moria; iar Nimrodel şi fecioarele ei s-au risipit care-ncotro pe înălţimile împădurite şi s-au pierdut. Dar în această poveste se spune că Intrazor a găzduit-o pe Mithrellas şi a luat-o de soţie. Ea însă, după ce i-a dăruit un fiu, pe Galador, şi o fiică, pe Gilmith, s-a furişat afară în timpul nopţii şi de atunci Intrazor n-a mai văzut-o. Cu toate că Mithrellas se trăgea din spiţa mai umilă a Pădurenilor (şi nu din cea a Elfilor Nobili sau a Elfilor Cenuşii), întotdeauna s-a considerat că dinastia şi neamul Seniorilor din Doi Amroth era de sânge nobil, căci erau frumoşi la chip şi deschişi la minte.

Elessar

Scrierile nepublicate nu prea mai conţin nimic referitor la povestea lui Celeborn şi Galadriel, în afară de

un manuscris rămas în ciornă, nu mai lung de patru pagini şi intitulat „Elessar”. Se află în prima fază de concepere, dar conţine câteva modificări făcute cu creionul; alte versiuni nu există. Iată povestea, cu câteva mici corecturi editoriale:

Trăia în Gondolin un giuvaiergiu pe nume Enerdhil, cel mai mare dintre meşterii giuvaiergii printre noldori, după moartea lui Feanor. Enerdhil iubea tot ce era verde şi creştea, şi cea mai mare bucurie a lui era să vadă lumina soarelui printre frunzele copacilor. Şi a simţit el în inima sa dorinţa să facă o nestemată în care să prindă lumina soarelui, dar piatra să fie verde precum frunzele. Şi a făcut-o, stârnind până şi mirarea noldorilor la vederea ei. Căci se spunea că aceia care priveau prin nestemată vedeau lucruri veştejite ori pârjolite arătând tămăduite ori cu farmecul redobândit al tinereţii lor, şi că mâinile celui care o ţinea aduceau tuturor celor pe care-i atingeau uşurarea de suferinţă. Această nestemată a dăruit-o Enerdhil lui Idril, fiica Regelui, iar ea o purta la piept; şi astfel a scăpat piatra de pârjolul ce-a mistuit Gondolinul. Şi înainte ca Idril să pornească pe mare, i-a spus lui Eărendil, fiul său:

— Ţie ţi-o las pe Elessar, căci cumplite răni are de îndurat Pământul de Mijloc şi poate că tu fi-vei menit să le tamâduieşti. Ci numânui altcuiva să n-o încredinţezi.

Şi cu adevărat, în Limanul Sirion multe râni erau de tămăduit, ale oamenilor şi ale elfilor, dar şi ale sălbăticiunilor care fugeau într-acolo din calea grozăveniei de la Miazănoapte; şi câtă vreme Eărendil a trăit acolo, toţi s-au întremat şi au propâşit, şi o vreme totul a fost verde şi frumos. Dar când Eărendil şi-a început marile călătorii pe Mare, şi-a atârnat-o pe Elessar la piept, căci orice ar fi căutat

el, gândul care stăruia în mintea lui acesta era:

poate-poate o va găsi pe Idril din nou; şi prima lui amintire despre Pământul de Mijloc era cu nestemata verde atârnată la pieptul ei, în timp ce Idril cânta, aplecata peste leagănul lui, în Gondolinul încă măreţ. Şi dusă a fost Elessar, când Eărendil nu s-a mai întors nicicând în Pământul de Mijloc.

Evuri mai târziu, a mai fost o nestemată Elessar, despre care două lucruri se spun, dar care dintre ele este şi adevărat, ar şti să spună doar înţelepţii, numai că ei au pierit. Unii zic, pasămite, că a doua nestemată nu era altceva decât prima înturnată, prin graţia valarilor; şi că Olorin (cunoscut în Pământul de Mijloc drept Mithrandir) ar fi adus-o cu sine din Apus. Cică ar fi venit odată Olorin la Galadriel, care sălăşluia acum sub arborii Marii Păduri Verzi; şi au stat ei îndelung la sfat. Căci anii surghiunului începuseră s-o apese grei pe Doamna noldorilor, iar ea tânjea să afle veşti despre neamul ei şi despre binecuvântatul tărâm unde se născuse, cu toate acestea nu voia să părăsească Pământul de Mijloc [această propoziţie a fost schimbată astfel: dar încă nu i se îngăduia să părăsească Pământul de Mijloc]. Iar după ce Olorin i-a înşirat toate veştile, ea a oftat şi a zis:

— Mâhnită sunt în Pământul de Mijloc, din pricina frunzelor care cad şi a florilor care se ofilesc; inima-mi jinduie când îşi aminteşte de copacii şi iarba ce nu pier. Tare-aş dori să le am în casa mea.

Şi Olorin a întrebat-o:

— Atunci ai vrea s-o ai pe Elessar?

— Unde s-o găsi acum Piatra lui Eărendil? Dus este şi Enerdhil, cel care-a făurit-o.

— Cine poate şti?

— Fără doar şi poate că au trecut Marea, cum trece tot ce e frumos, a spus Galadriel. Oare Pământul de Mijloc trebuie să se veştejească şi să piară pentru totdeauna?

— Asta îi este ursita, a zis Olorin. Dar poate că, pentru o vreme, soarta poate fi îmbunată, dacă Elessar ar fi din nou aici. O vreme scurtă, pân-or veni Zilele Oamenilor.

— Dacă... Şi totuşi, cum s-ar putea întâmpla aceasta? a întrebat Galadriel. Căci valarii au plecat de mult, iar Pământul de Mijloc e departe de gândurile lor şi o umbră stăruie asupra tuturor celor care încă se mai agaţă de el.

— Greşeşti vorbind astfel, a zis Olorin. Peste ochii lor nu s-a lăsat niciun văl şi inimile nu le-au împietrit. Drept mărturie, priveşte aici!

Şi i-a arătat nestemata Elessar, iar Galadriel a privit-o şi s-a minunat.

— De la Yavanna ţi-o aduc, a zis Olorin. Foloseşte-o cum crezi de cuviinţa şi pentru o vreme vei face din tărâmul pe care sălăşluieşti cel mai frumos loc din Pământul de Mijloc. Dar nu ţi-o dau pentru a rămâne a ta. O vei încredinţa altcuiva, când va veni vremea. Căci înainte să istoveşti şi să părăseşti în cele din urmă Pământul de Mijloc, va veni cel căruia îi este hărăzit să o primească, şi numele său va fi cel al pietrei: Elessar se va numi el.19

Cealaltă poveste sună astfel: Cică de mult de tot, înainte ca Sauron să-i fi amăgit pe făurarii din Eregion, Galadriel s-a dus acolo şi i-a spus lui Celebrimbor, mai-marele făurarilor elfi:

— Mâhnită sunt în Pământul de Mijloc, din pricină că frunzele şi florile pe care eu le iubesc se scutură şi se ofilesc, şi din pricină că tărâmul în care sălăşluiesc se tânguie că Primăvara nu poate ţine o veşnicie.

— Cum altfel ar putea fi pentru eldari, dacă ţin cu tot dinadinsul să rămână în Pământul de Mijloc? a întrebat-o Celebrimbor. Ai vrea poate să treci Marea?

— Ba, a răspuns ea. Angrod a pierit, pierit-a şi Aegnor, Felagund nici el nu mai este. Dintre copiii lui

Finarfin ultima am rămas.[20] Dar inima mi-am păstrat-o mândră. Cu

ce a greşit aurita casă a lui Finarfin pentru ca eu să cer iertare valarilor, sau să mă mulţumească o insulă în mare, pe mine cea al cărei tărâm de baştină a fost Aman Binecuvântatul? Aici eu sunt stăpână.

— Şi-atunci, ce-ai vrea? a întrebat-o Celebrimbor.

— Aş vrea să am copaci şi iarbă în jurul meu, care să nu piară – aici, pe meleagul care este al meu, a răspuns ea. Ce s-a ales de măiestria eldarilor?

Iar Celebrimbor i-a răspuns:

— Unde se află acum Piatra lui Eărendil? Enerdhil, cel care-a făcut-o, dus este şi el.

— Au trecut Marea, a zis Galadriel, luând cu ei aproape tot ce-a fost frumos. Înseamnă oare că Pământul de Mijloc să se veştejească şi să piară pentru totdeauna?

— Aceasta îi este ursita, gândesc eu, a răspuns Celebrimbor. Ci tu ştii că eu te îndrăgesc (chiar dacă tu te-ai însoţit cu Celeborn al Copacilor) şi pentru dragostea asta voi face tot ce-mi stă în putinţă, dacă măiestria mea poate să-ţi aline suferinţa.

Dar el nu i-a spus lui Galadriel că şi el trăise în Gondolin cu mult timp în urmă şi că era prieten cu Enerdhil, chiar dacă prietenul său îl întrecuse în mai tot ce făcuse. Şi dacă Enerdhil n-ar fi fost, Celebrimbor ar fi ajuns mai vestit. Astfel, a stat el şi a cumpănit şi s-a apucat de o treabă migăloasă şi îndelungată, şi pentru Galadriel a făurit cea mai măreaţă lucrătură a sa (fără doar de cele Trei Inele). Se zice că nestemata verde făurită de el era cu mult mai măiestrit lucrată şi mai străvezie decât a lui Enerdhil, numai lumina sa era mai palidă. Căci în vreme ce a lui Enerdhil era luminată de Soarele aflat la tinereţe, trecuseră de-atunci ani fără număr până ce s-a apucat Celebrimbor de nestemata sa, şi nicăieri în Pământul de

Mijloc nu mai era lumina atât de limpede precum fusese, pentru că o fi fost el Morgoth azvârlit în Nimicnicie, de unde nu se mai putea

Întoarce, însă umbra lui adăsta asupra Pământului de Mijloc. Şi totuşi strălucea Elessar cea făurită de Celebrimbor; apoi a încrustat-o într-o mare pafta de argint, asemenea unui vultur ce se înălţa cu aripile întinse.[21] Mulţumită lui Elessar, în jurul lui Galadriel toate au devenit frumoase, până când Umbra a venit peste Pădure. Dar mai târziu, când Celebrimbor i l-a trimis pe Nenya, cel mai măreţ dintre Cele Trei[22], Galadriel n-a mai avut trebuinţa de Elessar (aşa gândea ea), astfel că i-a dat-o lui Celebrfan, fiica ei, şi astfel a ajuns la Arwen şi la Aragorn, căruia i s-a dat numele de Elessar.

La sfârşitul poveştii stă scris:

Elessar a fost făurită în Gondolin de către Celebrimbor, şi astfel a ajuns la Idril şi apoi la Eărendil. Dar piatra aceasta a pierit. A doua Elessar a fost făurită tot de Celebrimbor, în Eregion, la rugămintea Doamnei Galadriel (pe care el o iubea), şi nu s-a aflat sub puterea Inelului Suprem, căci a fost făurită înainte ca Sauron să redevină puternic.

Aceasta povestire concordă cu „Despre Galadriel şi Celeborn” în anumite privinţe, fiind probabil scrisă cam la aceeaşi vreme sau poate puţin mai înainte. Celebrimbor este aici din nou giuvaiergiul din Gondolin, şi nu unul dintre feanorieni (cf. pg. 325; iar despre Galadriel se spune că nu voia să părăsească Pământul de Mijloc (cf. pg. 323) – cu toate că mai târziu textul a fost modificat şi s-a introdus ideea de oprelişte, iar mai încolo în poveste Galadriel vorbeşte despre iertare din partea valarilor.

Enerdhil nu apare în niciun alt text; cuvintele care încheie textul de faţă arată că Celebrimbor îl va înlocui ca făuritor al lui Elessar în Gondolin. Despre iubirea lui

Celebrimbor pentru Galadriel nu se vorbeşte nicăieri în altă parte. În „Despre Galadriel şi Celeborn” se sugerează că el ar fi venit în Eregion împreună cu ei (pg. 325); dar în textul respectiv, ca şi în Silmarillion, Galadriel l-a întâlnit pe Celeborn în Donath, încât este greu de înţeles de ce spune Celebrimbor „dar tu te-ai însoţit cu Celeborn

al Copacilor”. La fel de neclara este menţionarea faptului că Galadriel trăia „sub arborii Marii Păduri Verzi”. Ar putea fi luată ca o întrebuinţare cu caracter mai general (şi care nu apare nicăieri altundeva) a toponimului, pentru a include pădurile din Lorien de pe celălalt mal al Anduinului; dar „venirea Umbrei peste Pădure” se referă neîndoielnic la înstăpânirea lui Sauron în Doi Guldur, care în Anexa A (III) la Stăpânul Inelelor este numită „Umbra din Pădure”. Ceea ce poate să însemne că puterea lui Galadriel se întindea la un moment dat până în părţile sudice ale Marii Păduri Verzi; un argument în acest sens poate fi găsit în „Despre Galadriel şi Celeborn”, pg. 326, unde se zice că regatul Lorinând (Lorien) „cuprindea codrii de pe ambele maluri ale Râului cel Mare, chiar şi tărâmul unde avea cândva să se afle Doi Guldur”. E, de asemenea, posibil ca aceeaşi idee să se fi aflat la baza afirmaţiei din Anexa B la Stăpânul Inelelor, în preambulul la Povestea Anilor, cel de-al Doilea Ev: „... mulţi din seminţia sindarilor au purces spre răsărit şi unii au întemeiat regate în păduri îndepărtate. Cel mai măreţ dintre aceştia era Thranduil, în partea de miazănoapte a Marii Păduri Verzi, iar Celeborn în partea ei de miazăzi”, în ediţia revizuită, această referire la Celeborn a fost omisă, în schimb se menţionează că trăia în Lindon (citată mai sus, pg. 315).

În fine, se poate observa că puterea tămăduitoare în Limanurile Sirion, atribuită aici nestematei Elessar, îi este conferită silmarilului în Silmarillion (pg. 329).

NOTE

1 Vezi Anexa E, pg. 367.

2 într-o notă dintr-un material nepublicat despre elfii din Harlindon, sau Lindon, la sud de Lune, se spune că aceştia erau îndeobşte de origine sindarina, iar regiunea era un teritoriu aflat sub stăpânirea lui Celeborn. În mod firesc, această afirmaţie poate fi asociată cu cea din Anexa B, deşi ar putea să fi fost formulată ulterior, deoarece călătoriile întreprinse de Celeborn şi Galadriel şi locurile unde au trăit după căderea Eregionului în 1697 sunt extrem de vagi.

3 Cf. Frăţia Inelului I 2: „Străvechiul Drum de la Soare-Răsare la Soare-Apune traversa Comitatul până la capătul acestuia, înspre Limanurile Cenuşii, iar gnomii îl folosiseră întotdeauna când se îndreptau spre minele din Munţii Albaştri”.

4 în Anexa A (III) la Stăpânul Inelelor se spune că străvechile oraşe Negrod şi Belegost au fost distruse când s-a prăbuşit muntele Thangorodrim; dar în Povestea Anilor din Anexa B: „c. 40 Mulţi gnomi ce-şi părăsesc vechile lor oraşe din Ered Luin se duc în Moria, înmulţind numărul celor aflaţi acolo”.

5 într-o notă la text se explica faptul că Lorinând era numele nandorin al acestei regiuni (numită apoi Lorien şi Lothlorien), având în componenţa sa cuvântul elfic ce însemna „lumină aurie”: „valea de aur”. Forma quenyană ar fi Laurenande, cea sindarină Glornan sau Nan Laur. Atât aici cât şi în alte părţi, sensul numelui este explicat prin referire la copacii-mallorn aurii din Lothlorien; dar ei au fost aduşi aici de Galadriel (pentru povestea originii lor, vezi pg. 234 – 235, iar într-un comentariul ulterior se menţionează că numele Lorinând era el însuşi o transformare, după aducerea mallornilor, al unui nume încă şi mai vechi, Lindorinând, „Valea Ţării Cântăreţilor”.

Deoarece elfii din această ţară erau la origine teleri, fără îndoială că acest nume conţine şi acela pe care şi-l dăduseră telerii înşişi, anume Lindar, „Cântăreţii”. Din multe alte comentarii legate de numele Lothlorien, într-o oarecare măsură contradictorii, rezultă că toate numele ulterioare s-au datorat lui Galadriel însăşi, şi combinau diferite elemente: laure, „aur”, n-au (d), „vale”, ndor, „ţară”, lin, „a cânta”; şi în Laurenindorinan, „Valea Aurului Cântător” (numele iniţial, după cum le-a spus Arborebârbos hobbiţilor), repetând în mod deliberat numele Copacului de Aur care creştea în Valinor şi pentru care „era limpede ca lumina zilei că aleanul lui Galadriel sporea an de an, preschimbându-se, în cele din urmă, într-un dor sfâşietor”.

Însuşi toponimul Lorien era la origine denumirea quenyană a unei regiuni în Valinor, folosit adesea drept numele vala-ului (Irmo) căruia îi aparţinea acea regiune: „un loc de odihnă, cu copaci umbroşi şi fântâni, un loc de refugiu din faţa grijilor şi durerilor”. Următoarea schimbare din Lorinând, „Valea Aurului”, în Lorien „se datorează probabil lui Galadriel însăşi”, deoarece „asemănarea nu poate fi întâmplătoare. Se străduise să facă din Lorien un refugiu şi o

Insulă de pace şi frumuseţe, ca o aducere aminte a zilelor străvechi, dar acum era plin de regrete şi presimţiri rele, ştiind că visul de aur se grăbea să se preschimbe într-o trezire cenuşie. De notat faptul că Arborebârbos a tălmăcit Lothlorien drept «Floarea Visului»”.

În „Despre Galadriel şi Celeborn” am păstrat toponimul Lorinând pe tot parcursul poveştii, cu toate că, la data scrierii ei, Lârinând a fost gândit ca numele nandorin original şi străvechi al regiunii, iar povestea despre aducerea mallornilor de către Galadriel nu fusese

concepută încă.

6 Aceasta este o modificare ulterioară; în versiunea originală, se spunea că L6 rinând era cârmuit de prinţi băştinaşi.

7 într-o notă izolată şi imposibil de datat se spune că, deşi numele de Sauron este folosit mult mai devreme, în Povestea Anilor, numele în sine, care implică identificarea cu marele locotenent al lui Morgoth în Silmarillion, n-a fost cunoscut de fapt decât în jurul anului 1600 al celui de-al Doilea Ev, la vremea când a fost făurit Inelul Suprem. Misterioasa forţă a duşmăniei faţă de elfi şi edaini s-a făcut simţită curând după anul 1500, iar dintre numenoreeni primul care a devenit conştient de ea a fost Aldanon, către sfârşitul secolului VIII (cam la vremea la care a pus temeliile limanului Vinyalonde, pg. 246). Dar nu se cunoştea centrul de unde emana. Sauron s-a străduit să tragă un hotar limpede între cele două feţe ale sale: cea de duşman, şi cea de ispititor. Când şi-a făcut apariţia printre noldori, s-a înfăţişat sub o formă deosebit de chipeşă (un fel de anticipare simulată aistarilor de mai târziu) şi şi-a luat un nume frumos: Artano, „făurarul suprem”, sau Aulendil, însemnând cineva care este devotat slujirii vala-ului Aule. (în Despre Inelele Puterii, pg. 391, numele pe care şi l-a luat Sauron la acel moment a fost Annatar, Seniorul Darurilor; dar acest nume nu este menţionat aici.) Nota continuă prin a spune că Galadriel nu s-a lăsat amăgită, căci ştia că acest Aulendil nu făcea parte din suita lui Aule din Valinor; „ceea ce nu e concludent, deoarece Aule exista încă înainte de «Facerea lui Arda», şi este probabil ca Sauron să fi fost de fapt unul dintre maiarii auleani, schimbat în râu de Melkor «înainte de începutul lui Arda»”. A se compara cu primele propoziţii Am Despre Inelele Puterii: „În strâvechime a fost Sauron, din spiţa maiarilor… Când Arda a fost la început, Melkor l-a ademenit pe Sauron în slujba sa”.

8 într-o scrisoare din septembrie 1954, tatăl meu spunea: „La începutul celui de-al Doilea Ev, el [Sauron] era încă frumos la înfăţişare, sau încă îşi putea lua o formă vizibilă frumoasă – şi nu era întru totul râu, în măsura în care nu toţi «reformatorii» care se grăbesc să «reconstruias că, şi să «reorganizeze» sunt pe de-a-ntregul răi, înainte să-i macine orgoliul şi pofta de a-şi exercita propria voinţă. Ramura Elfilor Nobili luată în discuţie, noldorii sau învăţaţii, era întotdeauna vulnerabilă în ceea ce privea «ştiinţa şi tehnologia», ca să spunem aşa: ei voiau să aibă aceleaşi cunoştinţe pe care le stăpânea Sauron, astfel că cei din Eregion au refuzat să asculte de avertismentele lui Gil-galad şi Elrond. «Dorinţa» deosebită a elfilor din Eregion – o «alegorie», dacă vreţi, a pasiunii pentru maşinării şi instalaţii tehnice – este de asemenea simbolizată de prietenia lor specială cu gnomii din Moria”.

9 Galadriel nu s-ar fi putut folosi de puterile inelului Nenya decât mult mai târziu, după ce se va fi pierdut Inelul Suprem; dar trebuie să recunoaştem că textul nu sugerează câtuşi de puţin acest lucru (cu toate că mai sus tocmai îl sfătuise pe Celebrimbor să nu folosească niciodată Inelele Elfice).

10 Textul a fost modificat pentru a se citi „primul Sfat Alb”. În Povestea Anilor, formarea Sfatului Alb este menţionată la anul 2463 în cel de-al Treilea Ev; dar e posibil ca denumirea Sfatului din cel de-al Treilea Ev să-l repete în mod intenţionat pe cel al Sfatului ţinut cu mult timp în urmă, mai cu seamă că unii dintre membrii lui de frunte au participat şi la primul.

11 Ceva mai devreme în povestire (pg. 328), se spune că Gil-galad l-a dat pe Narya, Inelul Roşu, lui Cfrdan, de îndată ce el l-a primit la rândul său de la Celebrimbor, ceea ce corespunde cu afirmaţia din Anexa B la Stăpânul Inelelor şi din Despre Inelele Puterii, anume că Cfrdan l-a

avut asupra sa de la bun început. Afirmaţia din textul de faţă, contrar celorlalte, a fost adăugată într-un marginal.

12 Despre Elfii Pădureni şi graiul lor, vezi Anexa A, pg. 355.

13 Vezi Anexa C, pg. 359 – 360, despre hotarele Lorienului.

14 Originea toponimului Dor-en-Emil nu este menţionată nicăieri; singurul loc unde mai apare este pe harta Rohanului, Gondorului şi

Mordorului în Stăpânul Inelelor. Pe harta respectiva este plasat vizavi de Doi Amroth, pe partea cealaltă a munţilor, dar menţionarea sa în contextul de faţă sugerează că Emil era Prinţul din Doi Amroth (ceea ce, de altfel, poate fi presupus).

15 Vezi Anexa B, pg. 356, despre prinţii sindarini din neamul Elfilor Pădureni.

16 Explicaţia presupune că primul element din numele Amroth este acelaşi cuvânt elfic ca in quenyanul amba, „sus", găsit şi în sindarinul amon, un deal sau un munte cu pereţi abrupţi; în vreme ce al doilea element derivă din rădăcina rath –, însemnând „a urca" (de unde şi substantivul rath, care în sindarina numenoreană folosită în Gondor în toponime şi antroponime era aplicată tuturor drumurilor şi străzilor mai lungi din Minas Tirith, dintre care aproape toate se găseau pe câte o pantă: de exemplu Rath Dfnen, Strada Tăcută, care cobora din Citadelă până la Mormintele Regilor).

17 în „Fragment din Legenda lui Amroth şi Nimrodel, repovestită pe scurt", se spune că Amroth sălăşluia în Copacii din Cerin Amroth „din iubire pentru Nimrodel" (pg. 332).

18 Locul unde să găsea limanul elfic din Belfalas este marcat cu toponimul Edhellond, („Limanul Elfilor", vezi Anexa la Silmarillion, la articolele edhel şi fonde), pe harta

Pământului de Mijloc făcută de Pauline Baynes; altă menţionare a acestui toponim nu am găsit. Vezi Anexa D, pg. 361. Cf. The Adventures of Tom Bombadil [, Aventurile lui Tom Bombadil” – n.tr.], ed. 1962, pg. 8: „Pe Ţărmul Vechi şi în Doi Amroth multe tradiţii erau legate de străvechile aşezări elfice şi de limanul la gurile râului Morthond, de unde «corăbiile cu destinaţia soare-apune» îşi ridicaseră ancorele încă de pe vremea decăderii Eregionului, în cel de-al Doilea Ev”.

19 Aceasta rimează cu fragmentul din Frăţia Inelului II 8, în care Galadriel, dându-i piatra verde lui Aragorn, îi spune: „În acest ceas ai să iei numele ce ţi-a fost prorocit, Elessar, Piatra Elfă din Casa lui Elendil!”

20 Aici, şi imediat mai jos, textul conţine numele de Finrod, pe care eu l-am schimbat cu Finarfin, pentru a evita confuzia. Înainte să fie publicată ediţia revizuită a Stăpânului Inelelor, în 1966, tatăl meu a schimbat numele de Finrod cu Finarfin, în vreme ce fiul

acestuia, numit anterior înglor Felagund, a devenit Finrod Felagund. Două fragmente din Anexele şi F au fost modificate corespunzător pentru ediţia revizuită.

— Merită menţionat faptul că Orodreth, Regele din Nargothrond după Finrod Felagund, nu este pomenit aici de către Galadriel printre fraţii ei. Dintr-un motiv necunoscut mie, tatăl meu l-a mutat pe al doilea Rege al Nargothrondului în rândul membrilor aceleiaşi familii, dar cu o generaţie mai târziu; totuşi, această modificare, cât şi schimbările genealogice rezultând de aici nu au fost niciodată incluse în povestirile din Silmarillion.

21 Cf. modul în care este descrisă Piatra Elfă în Frăţia Inelului II 8: „Din poală [Galadriel] ridică o piatră mare, de un verde-străveziu, într-o lucrătură de argint de forma unui vultur cu aripile întinse; ţinând-o aşa ridicată,

nestemata scapără precum o rază de soare scăpată printre frunzele primăverii”.

22 Dar în întoarcerea Regelui VI 9, unde Inelul Albastru este zărit pe degetul lui Elrond, i se spune „Vilya, cel mai măreţ dintre cele Trei”.

ANEXE

ANEXA A ELFII PĂDURENI ŞI GRAIUL LOR

După cum se spune în Silmarillion (pg. 139), unii dintre nandori, elfii telerini care au abandonat marşul eldarilor în partea de răsărit a Munţilor Ceţoşi, au „vieţuit ani îndelungaţi în codrii din Valea Râului cel Mare” (în vreme ce alţii, se spune mai departe, au coborât de-a lungul râului până la gurile sale, ori au pătruns în Eriador; din aceştia din urmă s-au tras Elfii Verzi din Ossiriand).

Într-o discuţie etimologică de dată târzie, cu privire la numele de Galadriel, Celeborn şi Lorien, Elfii Pădureni din Codrul întunecat şi din Lorien sunt identificaţi în mod clar ca fiind descendenţi ai elfilor telerini care au rămas în Valea Anduinului:

Elfii Pădureni (Tawarwaith) erau teleri la origine, prin urinare rude mai îndepărtate ale sindarilor, cu toate că despărţiţi încă şi de mai îndelungă vreme de ei decât telerii din Valinor. Erau urmaşii acelor teleri care, în timpul Marii Călătorii, s-au înspăimântat de Munţii Ceţoşi şi au zăbovit în Valea Anduinului, încât n-au mai ajuns niciodată în Beleriand ori la Mare. Astfel că se înrudeau mai îndeaproape cu nandorii (numiţi şi Elfii Verzi) din Ossiriand, care în cele din urmă au trecut munţii şi au ajuns în Beleriand.

Elfii Pădureni s-au ascuns în fortificaţii durate în regiunile împădurite de dincolo de Munţii Ceţoşi, devenind un neam împuţinat la număr şi împrăştiat, greu de deosebit de avari; dar încă îşi aminteau că erau eldari la

origine, ţinând de cel de-al Treilea Clan, şi-i primeau cu braţele deschise pe acei noldori şi în special pe sindarii care nu treceau Marea, ci migrau spre răsărit [la începutul celui de-al Doilea Ev]. Sub cârmuirea acestora, neamul lor şi-a strâns din nou rândurile şi a sporit în înţelepciune. Thranduil, tatăl lui Legolas, unul din cei Nouă Peregrini, avea obârşie sindarină, şi graiul sindarin era vorbit în casa lui, cu toate că nu de toţi cei din neamul său.

În Lorien, unde mulţi se trăgeau din sindari sau din noldori, supravieţuitori din Eregion (vezi pg. 336), sindarina a devenit graiul tuturor. Nu se mai ştie prin ce se deosebea sindarina lor de formele vorbite în Beleriand – vezi Frăţia Inelului II 6, unde Frodo spune că graiul neamului Elfilor Pădureni, pe care aceştia îl vorbeau între ei, nu se asemăna cu acela din Apus. Probabil că nu se deosebea cu mult mai mult decât în ceea ce azi se numeşte îndeobşte „accent": în principal, diferenţe în felul de pronunţare a vocalelor şi în intonaţie, dar suficient pentru a induce în eroare pe cineva care, asemenea lui Frodo, nu era foarte familiarizat cu sindarina mai curată. E posibil, desigur, să fi existat şi cuvinte locale ori alte caracteristici datorate influenţei exercitate de un grai pădurean anterior. Lorien era de multă vreme izolat de lumea exterioară. În mod cert anumite nume păstrate din trecut, precum Amroth şi Nimrodel, nu pot fi explicate în întregime pe temeiul graiului sindarin, cu toate că i se potrivesc în privinţa formei. Caras pare a fi un cuvânt vechi pentru o fortăreaţă înconjurată cu un şanţ

cu apă, inexistent în sindarină. Lorien este probabil o modificare a unui nume mai vechi, pierdut între timp [cu toate că anterior s-a spus că toponimul original pădurean sau nandorin era Lorinând; vezi pg. 350 nota 5].

Să se compare aceste observaţii despre numele pădurene cu Anexa F (1) la Stăpânul Inelelor, secţiunea

„Despre elfi”, nota de picior.

O altă observaţie generală privitoare la graiul Elfilor Pădureni apare într-o analiză lingvistico-istorică, datând din aceeaşi perioadă târzie ca şi cea citată mai sus:

Cu toate că dialectele vorbite de Elfii Pădureni, în momentul în care şi-au reunit neamurile îndelung despărţite, se depărtaseră într-atât de mult de limba sindarină, încât aproape că nu mai erau înţelese, nu era nevoie de prea multă cercetare pentru a constata că se înrudeau ca limbi eldarine. Deşi învăţaţii, mai cu seamă cei de obârşie noldorină, se arătau foarte interesaţi să compare dialectele sindarine cu propriul lor grai, prea puţine se ştiu în ziua de azi despre elfica pădureană. Elfii Pădureni nu inventaseră nicio formă de scriere, iar cei care au deprins această artă de la sindari scriau în sindarină atât cât se pricepeau. Către sfârşitul celui de-al Treilea Ev, limbile pădurene probabil că încetaseră a mai fi vorbite în cele două regiuni care au jucat un rol important la vremea când a avut loc Războiul Inelului: Lorien şi regatul lui Thranduil, în Codrul întunecat de la miazănoapte. Tot ce a mai rămas din ele în izvoade au fost câteva cuvinte şi mai multe nume de persoane şi toponime.

ANEXA B

PRINŢII SINDARINI AI ELFILOR PĂDURENI

În Anexa B la Stăpânul Inelelor, în preambulul la Povestea Anilor din cel de-al Doilea Ev, se spune că „înainte să se fi construit Barad-dur, mulţi din seminţia sindarilor au purces spre răsărit şi unii au întemeiat regate în păduri îndepărtate, unde vieţuiau mai cu seamă Elfii Pădureni.

Unul dintre aceştia era Thranduil, rege în partea de miazănoapte a Marii Păduri Verzi”.

Despre istoria acestor prinţi sindarini ai Elfilor

Pădureni se spune ceva mai mult în scrierile filologice de dată târzie ale tatălui meu. Astfel, într-un eseu se zice despre regatul lui Thranduil că s-ar fi întins în pădurile ce înconjurau Muntele Singuratec şi se lăţea pe malurile apusene ale Lacului cel Lung, înainte de venirea gnomilor alungaţi din Moria şi de atacul Dragonului. Poporul elf din acest regat migrase din sud, fiind înrudit cu elfii din Lorien şi vecini ai acestora; dar ei sălăşluiseră în Marea Pădure Verde, la răsărit de Anduin. În cel de-al Doilea Ev, regele lor Oropher [tatăl lui Thranduil care, la rândul său, era tatăl lui Legolas] se retrăsese spre mare, dincolo de Câmpiile Stânjeneilor. Făcuse astfel pentru a scăpa de dominaţia şi atacurile gnomilor din Moria care devenise între timp cel mai măreţ sălaş al gnomilor cunoscut vreodată în istorie; nu-i plăceau nici apariţiile nedorite ale lui Celeborn şi Galadriel în Lorien. Dar la acea vreme nu prea erau pricini de temere între Pădurea Verde şi Munţi, iar supuşii săi aveau multe legături cu neamurile lor de peste Râu, şi asta până la Războiul Ultimei Alianţe.

În ciuda dorinţei Elfilor Pădureni de a se amesteca pe cât de puţin cu putinţă în treburile noldorilor şi ale sindarilor, sau ale oricăror alte seminţii, fie că erau gnomi, oameni sau orei, Oropher a avut înţelepciunea să prevadă că pacea nu se va întoarce până nu va fi învins Sauron. Prin urmare, a strâns o armie mare dintre supuşii săi care între timp sporiseră la număr şi, unindu-se cu armia mai puţin numeroasă a lui Malgalad din Lorien, a dus armata Elfilor Pădureni la război. Elfii Pădureni erau viteji, neînfricaţi, dar nu aveau nici armurile, nici armele eldarilor de la Apus; în plus, aveau firi independente, nevoind din această cauză să se supună comenzii supreme a lui Gil-galad. Astfel, pierderile suferite de ei au fost mult mai grele decât ar fi trebuit să fie, chiar şi în acel război crâncen. Malgalad şi mai mult de jumătate din oştenii săi au pierit în marea Bătălie de la Dagorlad, fiind rupţi de

restul armatei şi împinşi în Smârcurile Morţilor: Oropher a fost răpus în primul atac asupra Mordorului, avântându-se în fruntea celor mai viteji războinici ai săi, înainte

ca Gil-galad să fi dat semnalul de atac. Thranduil, fiul său, a supravieţuit, dar când s-a sfârşit războiul şi Sauron a fost ucis (din cât se părea), el s-a întors acasă cu mai puţin de o treime din armata cu care pornise la război.

Malgalad din Lorien nu mai apare nicăieri altundeva şi nu se spune aici că ar fi tatăl lui Amroth. Pe de altă parte, despre Amdâr, tatăl lui Amroth, se spune de două ori (la pg. 332 şi 337) că ar fi pierit în Bătălia de la Dagorlad; se pare, prin urmare, că Malgalad e una şi aceeaşi fiinţă cu Amdâr. Dar nu aş putea spune care nume l-a înlocuit pe celălalt. Eseul continua astfel:

A urmat o pace lungă, în care Elfii Pădureni au sporit din nou la număr; erau însă fără astâmpăr şi neliniştiţi, simţind schimbarea pe care avea s-o aducă în lume cel de-al Treilea Ev. Oamenii, şi ei, deveneau tot mai numeroşi şi mai puternici. Stăpmirea regilor numenoreeni din Gondor se întindea spre miazănoapte, spre hotarele Lorienului şi ale Pădurii Verzi. Oamenii Liberi de la Miazănoapte (numiţi astfel de către elfi, deoarece nu se găseau sub cârmuirea dunedainilor şi doar pentru scurtă vreme ajunseseră să fie supuşi de Sauron sau de servitorii lui) se răspândeau spre miazăzi, mai cu seamă în răsăritul Pădurii Verzi, cu toate că unii se aşezau la poalele pădurii şi pe plaiurile verzi ale Văii Anduinului. Mai rău prevestitoare erau zvonurile ce veneau din îndepărtatul Răsărit: Oamenii Sălbatici dădeau semne de frământare. Foşti servitori ai lui Sauron, închinându-se acestuia, fuseseră eliberaţi de sub tirania lui, dar nu şi de râul şi întunericul pe care le aciuase el în inimile lor. Războaie crâncene au izbucnit între ei, din care unii se retrăgeau spre miazănoapte, cu minţile înecate în ură, socotind că tot ceea ce sălăşluia în Apus le era

duşman şi trebuia răpus şi prădat. Dar în inima lui Thranduil se pitise o umbrire încă şi mai adâncă. El văzuse groaznicia Mordorului şi n-o putea uita. De câte ori se uita spre miazăzi, amintirile sale întunecau lumina Soarelui, şi, cu toate că ştia că între timp Mordorul căzuse în ruină şi zăcea părăsit, sub atenta supraveghere a Regilor oamenilor, teama din inimă îi şoptea că acesta nu fusese înfrânt pentru totdeauna: avea să renască.

Într-un alt fragment, scris la aceeaşi data ca şi cel de sus, se spune ca, după ce din cel de-al Treilea Ev trecuseră o mie de ani, iar Umbra căzuse asupra Marii Păduri Verzi, Elfii Pădureni cârmuiţi de Thranduil s-au retras din faţa ei pe măsură ce ea se întindea spre miazănoapte, până când, în cele din urmă, Thranduil şi-a întemeiat regatul la nord-est de pădure, săpând sub pământ o fortăreaţă şi săli mari. Oropher era sindar de origine şi fără îndoială că Thranduil, fiul său, urma străvechiul exemplu al Regelui Thingol din Donath, cu toate că sălile sale nu se asemănau câtuşi de puţin cu cele din Menegroth. Nu avea nici dibăcia, nici bogăţia, nici ajutorul gnomilor; în comparaţie cu elfii din Donath, poporul său pădurean era înapoiat şi barbar. Oropher sosise în mijlocul său doar cu o mână de sindari, care curând s-au amestecat cu Elfii Pădureni, însuşindu-şi graiul lor şi luându-şi nume după felul şi forma celor pădurene. Aşa a fost voia lor; căci ei (şi alţi aventurieri daţi uitării în legende ori pomeniţi ici şi colo după nume) veneau din Donath după distrugerea acestuia şi nu aveau nicio dorinţă să părăsească Pământul de Mijloc şi nici să se amestece cu alţi sindari din Beleriand, care se aflau sub înrâurirea Surghiuniţilor noldorini pe care poporul din Donath nu-i prea avea la inimă. Voiau într-adevăr să devină elfi pădureni şi să se întoarcă, spuneau ei, la viaţa simplă dusă de elfi înainte să o fi tulburat chemarea valarilor.

Nicăieri (cred eu) nu se lămureşte cum se potriveşte adoptarea graiului pădurean de către cârmuitorii sindarini ai Elfilor Pădureni din Codrul întunecat – după cum se spune mai sus – cu afirmaţia de la pg. 356, anume că, spre sfârşitul celui de-al Treilea Ev, graiul elfic pădurean a încetat să mai fie vorbit în regatul lui Thranduil.

Vezi mai departe nota 14 la „Prăpădul de pe Câmpiile Stânjeneilor”, pg. 386.

ANEXA C HOTARELE LORIENULUI

În Anexa A (I iv) la Stăpânul Inelelor, se spune că regatul Gondor se întindea, în culmea gloriei sale, sub domnia Regelui Hyarmendacil I (al

Treilea Ev, 1015 – 1149), „în nord [...] până la Celebrant şi la poalele sudice ale Codrului întunecat”. În mai multe rânduri tatăl meu a atras atenţia asupra formulării greşite: corect este să se citească „până la Câmpia Celebrant”. Conform lucrării sale de dată târzie despre limbile Pământului de Mijloc.

Râul Celebrant (Râul Argintului) se găsea între hotarele ţinutului Lorien, iar hotarul real al regatului Gondor în partea sa de nord (la vest de Anduin) era râul Lumina Fugară. Întreaga întindere de păşuni între Râul Argintului şi Lumina Fugară, în care pătrundeau pe vremuri pădurile din Lorien, mult mai departe spre sud, erau cunoscute în Lorien drept Parth Celebrant (altfel spus, câmpia, sau pajiştea împrejmuită, a Râului Argintului), fiind considerate ca parte a ţinutului, cu toate că poporul elfilor din Lorien nu sălăşluia mai departe de poalele pădurilor. În vremurile de mai târziu, Gondorul a construit un pod peste cursul superior al Râului Argintului şi adeseori ocupa fâşia îngustă dintre cursul inferior al Râului Argintului şi Anduin ca ţinând de fortificaţiile sale răsăritene, deoarece coturile largi ale Anduinului (acolo unde curgea vijelios pe lângă Lorien şi pătrundea pe

pământurile joase şi netede, înainte de a se prăbuşi în cascada Emyn Muil), avea multe vaduri şi locuri largi, cu ape puţin adânci, pe unde vrăjmaşi hotărâţi şi bine înarmaţi puteau forţa trecerea cu plute sau pe poduri plutitoare, mai cu seamă la cele două coturi spre apus, cunoscute drept Neadâncurile de la Miazănoapte şi de la Miazăzi. Acestui târâm i s-a dat în Gondor numele de Parth Celebrant; de unde şi folosirea sa pentru a desemna străvechiul hotar nordic. În vremea la care a avut loc Războiul Inelului, când întregul tărâm la nord de Munţii Albi (în afară de Anorien) şi până la Lumina Fugară fusese inclus în Regatul Rohan, denumirea Parth (Câmpia) Celebrant era folosită doar pentru a desemna marea bătălie în care Eorl cel Tânăr i-a nimicit pe invadatorii Gondorului [vezi pg. 413].

Într-un alt eseu, tatăl meu nota că, în vreme ce ţinutul Lorien se mărginea la răsărit şi la apus cu râul Anduin şi cu munţii (şi nu pomeneşte nimic despre vreo întindere a ţării Lorien pe malul celălalt al râului Anduin, vezi pg. 349), hotarele de la miazănoapte şi de la miazăzi nu erau bine definite.

Din strâvechime, galadhrimii au ţinut să aibă în stăpânirea lor pădurile până la cascada Râului Argintului, unde a fost spălat Frodo; spre miazăzi, stăpânirea lor se întindea mult după Râul Argintului, spre târâmuri mai deschise, cu păduri de copaci mai mici, care se uneau cu Codrul Fangorn, deşi inima ţinutului acestuia se găsise întotdeauna în unghiul dintre Râul Argintului şi Anduin, unde se afla Caras Galadhon. Nu există hotare vizibile între Lorien şi Fangorn, dar nicienţii, nici galadhrimii nu le trecuseră vreodată. Legenda spune că Fangorn însuşi se întâlnise în vremuri de demult cu Regele galadhrimilor, şi Fangorn spusese:

— Eu ştiu ce-i al meu, tu ştii ce-i al tău; fie ca nicio parte să nu stingherească ceea ce-i al celeilalte. Dar de vreun elf va dori să se preumble de plăcere pe tărâmul meu, va fi binevenit; iar de vreunent va fi zărit pe pământul tău, teamă să nu ai de rău.

Cu toate acestea, ani lungi au trecut fără ca elfii sauenţii să pună piciorul în cealaltă ţară.

ANEXA D PORTUL LOND DAER

În „Despre Galadriel şi Celeborn” se spunea că în războiul împotriva lui Sauron, purtat în Eriador la sfârşitul secolului XVII al celui de-al Doilea Ev, amiralul numenorean Ciryatur a adus o armie puternică la gura râului Gwathlo (Torentul Cenuşiu), unde se găsea un mic port numenorean” (pg. 330). Pare să fie prima referire la acel port, despre care se spun multe în scrieri ulterioare.

O relatare amplă se găseşte în eseul filosofic despre toponimele râurilor, din care s-a citat în legătură cu legenda lui Amroth şi Nimrodel (pg. 353). În acest eseu, toponimul Gwathlo este comentat după cum urmează:

Râul Gwathlo este tradus drept „Torentul Cenuşiu”. Dar gwath este un cuvânt sindarin pentru „umbră”, în sensul de lumină palidă din pricina ceţii sau a norilor, sau cum este lumina din văile adânci. Nu pare să se potrivească spaţiului geografic respectiv. Pământurile întinse, despărţite de Gwathlo în regiunile denumite de numenoreeni Minhiriath („între Râuri”, Baranduin şi Gwathlo) şi Enedwaith

(„Poporul din mijloc”) erau mai cu seamă câmpii, deschise, nemuntoase. În punctul de confluenţă al râurilor Glanduin şi Mitheithel [Izvorul Brumat], terenul era aproape drept, apele deveneau leneşe şi mai curând se transformau în mlaştini. * Dar la câteva sute de mile mai jos de Tharbad, panta se înclina mai mult. Totuşi, Gwathlo nu îşi grăbea curgerea şi corăbiile mai mici puteau cu

uşurinţă să înainteze cu ajutorul pânzelor ori a vâslelor în susul râului, până la Tharbad.

Originea toponimului Gwathlo trebuie căutată în trecut. La vremea la care a avut loc Războiul Inelului, pământurile erau încă pe alocuri împădurite, în special în Minhiriath şi la sud-est de Enedwaith; dar cele mai multe şesuri erau acoperite de iarbă. După Marea Molimă din anul 1636 al celui de-al Treilea Ev, Minhiriath a fost aproape complet părăsit, cu toate că în păduri mai trăiau în taină câteva obşti de vânători. În Enedwaith, dunlendingii care se mai găseau acolo trăiau în partea de răsărit, între dealurile de la poalele Munţilor Ceţoşi; iar un neam de pescari, destul de numeros, însă barbar, vieţuia între gurile râurilor Gwathlo şi Angren (Isen).

Dar în zilele de altă dată, la vremea la care numenoreenii explorau pentru prima oară aceste pământuri, lucrurile stăteau cu totul altfel. Minhiriath şi Enedwaith erau acoperite de o pădure întinsă şi aproape neîntreruptă, cu excepţia regiunii centrale a Marilor Smârcuri. Schimbările care s-au petrecut mai apoi s-au datorat în mare măsura acţiunilor lui Tar-Aldarion, Regele Marinar, care a legat prietenie cu Gil-galad, formând cu acesta o alianţă. Aldanon avea nevoie de cât mai mult lemn, dorind să facă din Numenor o mare putere navala; tăierea copacilor în Numenor, poruncită de el, a stârnit discordie. În călătoriile sale de-a lungul coastelor, a privit cu uimire la codrii întinşi, astfel că a ales estuarul

— Râul Glanduin („râul-hotar”) curgea din Munţii Ceţoşi la sud de Moria, pentru a se uni cu Mitheithel, mai sus de Tharbad. Pe harta originala la Stăpânul Inelelor, toponimul nu era specificat (apare o singură dată în carte, în Anexa A [I, iii]). Se pare ca, în 1969, tatăl meu i-a comunicat domnişoarei Pauline Baynes câteva toponime suplimentare care să fie incluse în harta Pământului de Mijloc întocmita de ea: „Edhellond” (menţionat mai sus,

pg. 353, nota 18), „Andrast”, „Dniwaith laur (Vechiul Meleag al Pukelilor)”, „Lond Daer (ruine)”, „Eryn Vom”, „R. Adom”, „Gârla Lebedelor” şi „R. Glanduin”. Ultimele trei toponime au fost înscrise pe harta originala care însoţeşte cartea, dar de ce s-a procedat astfel nu am reuşit să descopăr; şi în vreme ce „R. Adom” este plasat corect, „Gârla Lebedelor” şi „Râul Glandin” [sic] sunt plasate eronat pe cursul superior al Isenului. Pentru interpretarea corectă a relaţiei între toponimele Glanduin şi Gârla Lebedelor, vezi pp. 364 – 366.

râului Gwathlo drept loc pentru a construi un liman nou, pe care să-l stăpânească numai numenoreenii (la acea vreme, Gondorul încă nu exista). Şi s-a apucat de lucrări măreţe care au continuat şi după ce el nu a mai fost. Această poartă de intrare în Eriador s-a dovedit mai târziu extrem de importantă în războiul împotriva lui Sauron (al Doilea Ev 1693 – 1701); dar la origine a fost un port pentru cherestea şi pentru construirea de corăbii. Populaţia băştinaşă era destul de numeroasa şi războinica, însă trăia în păduri, în comunităţi risipite, fără o cârmuire centrală. Comunităţile acestea nutreau o teamă respectuoasă faţă de numenoreeni, nearâtându-se duşmănoase decât în momentul în care doborârea copacilor a început să se dovedească un dezastru. Astfel că îi atacau prin surprindere pe numenoreeni de câte ori aveau prilejul, iar numenoreenii, considerându-i duşmani, s-au apucat şi mai vârtos să doboare copaci, fără niciun gând de a lucra pământul ori de a replanta pădurile. La început tăiaseră copacii de pe ambele maluri ale râului Gwathlo, ducând buştenii pe râu la vale, până în port (Lond Daer); acum însă, numenoreenii tăiau drumuri late prin pădurile de la nord şi sud de râu, iar populaţia băştinaşă care supravieţuise s-a refugiat din Minhiriath în codrii

întunecaţi ai marelui Cap Eryn Vom, la sud de gura de vărsare a râului Baranduin, pe care nu au îndrăznit să-l traverseze, chiar dacă ar fi putut, de teama elfilor. Din Enedwaith s-au refugiat în munţii răsăriteni, unde mai târziu avea să fie întemeiată Ţara Murgă; n-au trecut Isenul şi nici nu s-au refugiat pe marele promontoriu dintre Isen şi Lefnui, care forma braţul nordic al Golfului Belfalas [Ras Morthil sau Andrast: vezi pg. 297], din pricina „Oamenilor – Pukel”... [pentru continuarea acestui fragment, vezi pg. 526].

Dezastrul pricinuit de numenoreeni a fost uriaş. Timp de ani lungi, aceste pământuri au reprezentat sursa lor principală de cherestea, nu numai pentru atelierele unde se construiau corăbii, din Lond Daer şi din alte părţi, ci şi pentru numenoreeni. Nenumărate corăbii încărcate cu lemn traversau marea spre apus. Despădurirea a sporit în timpul războiului din Eriador; căci băştinaşii surghiuniţi îl primeau cu braţele deschise pe Sauron şi nădăjduiau în victoria lui asupra Oamenilor Mării. Sauron ştia ce importanţă aveau pentru duşmanii săi Marele Liman şi atelierele de acolo, astfel că îi folosea pe băştinaşii clocotind de ură împotriva Numenorului drept

Iscoade şi călăuze pentru cetele lui de atacatori. Nu avea destulă armată să-şi îngăduie să atace forturile din Liman sau de pe malurile râului Gwathlo, dar cetele lui de atacatori făceau un adevărat prăpăd, provocând incendii în păduri şi dând foc stocurilor de buşteni ale numenoreenilor.

Până ce Sauron să fie în sfârşit învins şi alungat spre răsărit, dincolo de hotarele Eriadorului, cea mai mare parte a bătrânilor codri fusese distrusă. Gwathlo curgea acum printr-un ţinut pustiit, cât vedeai cu ochii pe ambele maluri, fără copaci şi lăsat de izbelişte. Nu astfel arătase când îşi primise dintâiul nume de la neînfricaţii exploratori

de pe corabia lui Tar-Aldarion, care se aventuraseră în susul râului, în bărci mici. De cum se termina regiunea de coastă, cu aerul ei sărat şi vânturile puternice, pădurea înainta până pe malul râului şi, chiar dacă albia era lată, copacii uriaşi aruncau umbre pe măsură deasupra râului, la adăpostul cărora bărcile aventurierilor înaintaseră fără zgomot în adâncul ţărmului necunoscut. Astfel că primul nume pe care i l-au dat a fost „Râul Umbrei”, Gwath-hâr, Gwathir. Mai târziu au înaintat mult spre miazănoapte, până unde începeau marile ţinuturi ale smârcurilor; dar avea să mai treacă multă vreme până când se va fi ivit nevoia sau vor fi avut destui oameni să se apuce să sece smârcurile şi să ridice un stăvilar pentru a pune temeliile unui port mare pe locul unde avea să se afle Tharbad în vremea celor Două Regate. Cuvântul sindarin pe care-l foloseau ei pentru smârcuri era Io, anterior loga [din rădăcina log –, însemnând „ud, muiat, mlăştinos”]; la început au crezut că de aici izvora râul pădurii, necunoscând încă râul Mitheithel care cobora din munţii aflaţi la miazănoapte şi, strângându-şi apele din Râul Urşilor [Apa Zgomotoasă] şi Glanduin, se revărsa tumultuos peste câmpie. Toponimul Gwarthir s-a preschimbat astfel în Gwathlo, râul umbros din smârcuri.

Gwathlo a fost unul din puţinele toponime care a ajuns să fie cunoscut şi de alte neamuri în afară de marinarii din Numenor, şi să primească un echivalent în adunaică – Agathurush.

Istoria limanului Lond Daer şi a oraşului port Tharbad este menţionată în acest eseu şi într-o analiză a toponimului Glanduin:

Glanduin înseamnă „râul-hotar”. Aşa a fost numit la început (în cel de-al Doilea Ev), deoarece forma hotarul sudic al Eregionului.

dincolo de care trăiau neamuri prenumenoreene şi în general neprietenoase, de exemplu strămoşii dunlendingilor. Mai târziu, împreună cu Gwathlo, ce se forma din unirea sa cu Mitheithel, a marcat hotarul sudic al Regatului de la Miazănoapte. Dincolo de acest hotar, pământul cuprins între Gwathlo şi Isen (Sâr Angren), se numea Enedwaith („Poporul din mijloc"); nu ţinea de niciunul din regate şi nici nu s-a întemeiat acolo vreo aşezare statornică de oameni de origine numembreană. Dar marele Drum de la Miazănoapte la Miazăzi, principala rută de comunicare între cele Două Regate, în afară de căile pe mare, îl traversa de la Tharbad la Vadurile Isen (Ethraid Engrin). Înainte să decadă Regatul de la Miazănoapte şi să se abată nenorocirile asupra Gondorului, adică înainte de Marea Molimă din cel de-al Treilea Ev, 1636, amândouă regatele îşi îndreptau atenţia deasupra acestei regiuni şi împreună au construit şi s-au îngrijit de Podul Tharbad şi de lungul zăgaz pe care drumul se întindea de ambele părţi ale râurilor Gwathlo şi Mitheithel, traversând astfel smârcurile din câmpiile Minhiriath şi Enedwaith. * O garnizoană numeroasă, formată din marinari şi constructori, a fost ţinuta acolo până în secolul XVII al celui de-al Treilea Ev. Dar după aceea, regiunea a decăzut cu repeziciune; şi cu mult înainte de vremea Stăpânului Inelelor a devenit din nou o regiune de smârcuri. Când Boromir a făcut lunga lui călătorie din Gondor până în Vâlceaua Despicata – curajul şi efortul cerute de o atare întreprindere nu sunt pe deplin recunoscute în poveste –, Drumul de la Miazănoapte nu mai exista, fără doar de rămăşiţele fărâmicioase ale zăgazului pe care se putea ajunge, nu fără primejdii, până la Tharbad unde nu mai era de găsit altceva decât ruine pe colnice tot mai mici şi un vad primejdios, format lângă ceea ce mai rămăsese din pod, de netrecut dacă râul n-ar fi curs acolo încet şi puţin adânc – însă lat.

* în zilele de început ale celor două regate, cea mai rapidă rută între ele (care nu putea fi folosita de oştiri numeroase) era pe mare, până la vechiul port aflat la capătul estuarului format de râul Gwathid, şi de acolo la portul fluvial Tharbad, apoi pe drum. Vechiul port maritim şi cheiurile sale impunătoare căzuseră în ruină, dar cu trudă multă s-a construit un port la Tharbad, unde puteau acosta şi corăbiile ce traversau marea, precum şi o fortăreaţă, cu mari fortificaţii de pământ pe ambele maluri ale râului, pentru a păzi Podul Tharbad, atât de faimos odată. Străvechiul port era unul dintre primele porturi durate de numenoreeni, ale cărui lucrări fuseseră începute de vestitul rege-marinar Tar-Aldarion, iar mai târziu a fost extins şi fortificat. Se numea Lond Daer Enedh, Marele Liman de la Mijloc (din pricină că se afla între Lindon, la miazănoapte, şi Pelărgir, de pe Anduin). [Nota autorului]

Dacă-şi mai amintea cineva numele Glanduin, aceasta nu se întâmpla decât în Vâlceaua Despicată; iar numele se referea numai la cursul superior al râului, unde încă mai curgea cu repeziciune, pentru ca nu mult după aceea să se piardă în câmpii şi să dispară în smârcuri: un labirint de mlaştini, iazuri şi ostroave, locuite doar de stoluri de lebede şi multe alte păsări de apă. Dacă râul avea vreun nume, acesta era în graiul dunlendingilor. În întoarcerea Regelui VI 6, râul (şi nu Râul) care curgea în Nân-in-Eilph, „Tărâmul de ape al Lebedelor” *, se numea Gârla Lebedelor.

Tatăl meu a intenţionat să introducă, într-o hartă revizuită din Stăpânul Inelelor, toponimul Glanduin ca nume al cursului superior al râului, şi să indice şi smârcurile ca atare, cu numele Nân-in-Eilph (sau Gârla Lebedelor). S-a dovedit că intenţia lui a fost înţeleasă greşit, deoarece, pe harta lui Pauline Baynes, cursul inferior este numit „R. Gârla Lebedelor”, în vreme ce pe

harta din carte, după cum am spus mai sus (pg. 362), toponimele sunt indicate la alt râu.

Trebuie menţionat că despre Tharbad se spune că este „un oraş ruinat”, în Frăţia Inelului II 3 –, iar în Lothlorien Boromir a spus că îşi pierduse calul la Tharbad, încercând să treacă Torentul Cenuşiu pe la vad (ibid. ÎI 8). În Povestea Anilor, ruinarea şi părăsirea oraşului-port Tharbad sunt indicate în dreptul anului 2912 al celui de-al Treilea Ev, când mari revărsări de ape au devastat Enedwaith şi Minhiriath.

Din aceste comentarii, se poate observa că portul numenorean de la gura râului Gwathlo a evoluat, de când a fost scris „Despre Galadriel şi Celeborn”, de la „un mic port numenorean”, la Lond Daer, Marele Liman. Este desigur vorba de Vinyalonde, sau Noul Liman, din „Aldanon şi Erendis” (pg. 246), deşi acest toponim nu apare în comentariile citate mai sus. În „Aldanon şi Erendis” (pg. 286), se spune că lucrările începute de Aldanon în Vinyalonde, după ce a devenit Rege, „n-au fost niciodată isprăvite”. Ceea ce probabil nu înseamnă altceva decât că n-au fost isprăvite de el; căci istoria ulterioară a portului Lond Daer presupune că limanul a fost până la urmă reconstruit şi fortificat împotriva furiei mării.

— Sindarinul alph, lebădă, plural eilph, quenyanul alqua, în Alqualonde. Ramura telerina a graiului eldarin a schimbat kw original în p (p-ul original a rămas neschimbat). Sindarina vorbita în Pământul de Mijloc, care a suferit multe schimbări, a transformat consoanele mute în spirante după 1 şi r. Astfel, alkwa original a devenit alpa în telerină şi alf (transcris alph) în sindarină.

şi într-adevăr, acelaşi pasaj din „Aldanon şi Erendis” continuă prin a spune că Aldanon „a pus temeliile a ceea ce avea să împlinească Tar-Minastir mulţi ani mai târziu, în

primul război cu Sauron, şi, de n-ar fi trudit el atunci, corăbiile Numenorului nu ar fi putut aduce armia la ceasul şi la locul potrivite – aşa cum întrezărise el”.

Afirmaţia din comentariul de mai sus referitor la Glanduin, anume că portul a fost numit Lond Daer Enedh, „Marele Liman de la Mijloc”, deoarece se afla între Lindon, la miazănoapte, şi Pelărgir pe Anduin, se referă cu siguranţa la un timp mult după intervenţia numenoreenilor în războiul împotriva lui Sauron, în Eriador, căci, conform Poveştii Anilor, Pelărgir a fost construit abia în anul 2350 al celui de-al Doilea Ev şi a devenit limanul principal al Numenoreenilor Credincioşi.

ANEXA E

NUMELE LUI CELEBORN ŞI GALADRIEL

Într-un eseu despre obiceiurile eldarilor din Valinor în privinţa prenumelor, se spune că ei aveau două „nume date” (essi), din care unul era dat la naştere, de către tată; de obicei, acesta amintea de numele tatălui, asemănându-se acestuia ca sens şi forma, sau putea fi chiar acelaşi nume, la care ulterior se adăuga eventual un prefix distinctiv atunci când copilul atingea vârstă adultă. Al doilea nume era dat mai târziu, uneori mult mai târziu, alteori imediat după naştere, de către mamă; aceste nume materne aveau o mare semnificaţie, deoarece mamele eldarilor aveau o mare intuiţie privind caracterul şi capacităţile copiilor lor, şi unele chiar aveau darul profeţiei. În plus, oricare dintre eldari putea primi un epesse („nume ulterior”), căpătat nu neapărat de la rudele sale, o poreclă – în general în semn de admiraţie sau ca titlu de onoare; acest epesse putea deveni numele folosit îndeobşte şi pomenit în cântece şi în cronici (cum a fost, de exemplu, cazul lui Ereinion, cunoscut întotdeauna sub epesse-ul Gil-galad).

Astfel, numele Alatâriel, care, conform versiunii ultime a poveştii despre relaţia lor (pg. 320) i-a fost dat lui

Galadriel de către Celeborn în Aman, era un epesse (în privinţa etimologiei sale, vezi Anexa la Silmarillion, articolul kal), pe care ea l-a ales pentru a-l folosi în Pământul de Mijloc, redat în sindarină drept Galadriel, în defavoarea „numelui patern” Artanis, sau a „numelui matern” Nerwen.

Desigur că doar în ultima versiune Celeborn apare cu un nume în graiul Elfilor Nobili, şi nu în sindarină: Teleporno. Se afirmă că, de fapt, forma este telerină; rădăcina străveche a cuvântului elfic pentru „argint” era Kyelep –, care a devenit celeb în sindarină, telep –, telpe în telerină, şi tyelep –, tyelpe in quenyană. Dar in quenyană s-a impus forma telpe sub influenţa graiului telerin; deoarece telerii preţuiau argintul mai presus de aur, iar măiestria lor în prelucrarea argintului era recunoscută până şi de noldori. Astfel, Telperion era mult mai des folosit decât Tyelperion, drept numele Copacului Alb din Valinor. (Alatâriel era şi el telerin; forma quenyană era Al tăriei).

Numele de Celeborn a fost gândit la început cu sensul de „Copacul de Argint”; era, de asemenea, numele Copacului din Toi Eressea (Silmarillion, pg. 94). Rudele apropiate ale lui Celeborn aveau „nume de copaci” (pg. 322): Galadhon, tatăl lui, Galathil, fratele lui, şi Nimloth, nepoata lui, care purta acelaşi nume cu al Copacului Alb din Numenor. Totuşi, în scrierile de dată târzie ale tatălui meu, înţelesul de „Copac de Argint” a fost abandonat: al doilea element din Celeborn (ca nume de persoană) deriva mai curând din forma adjectivală străveche omă, „înălţare, înalt”, decât din substantivul înrudit omg, „copac”. (La origine, omg se referea la copaci cu tulpini mai drepte şi mai zvelte, precum mestecenii, în vreme ce copacii mai viguroşi, cu rămuriş mai bogat, precum stejarii şi fagii, erau numiţi în limba străveche galadă, „crescut măreţ”;

dar in quenyană nu era respectată cu stricteţe această distincţie, ea dispărând cu totul în sindarină, limba în care toţi copacii au ajuns să fie numiţi galadh, iar om n-a mai fost nici el folosit, supravieţuind doar în versuri şi cântece, şi în multe nume de persoane şi de copaci.) Celeborn era înalt, fapt menţionat într-un comentariu despre Măsurile de lungime numenoreene, pg. 394.

Despre confuzia creată uneori între numele lui Galadriel şi cuvântul galadh, tatăl meu scria următoarele:

Când Celeborn şi Galadriel au devenit cârmuitori ai elfilor din Lorien (Elfi Pădureni la origine, care-şi spuneau galadhrimi), numele lui Galadriel a fost asociat cu copacii, contribuind la aceasta şi numele soţului ei, care, şi el, părea să conţină un cuvânt referitor la copac; astfel că, în afara hotarelor Lorienului, printre aceia a căror amintire despre zilele de odinioară şi despre istoria lui Galadriel începuse să pălească, numele ei era adesea schimbat în Galadhriel. Ceea ce nu se întâmpla în Lorien.

Se poate menţiona aici că numele elfilor din Lorien se scrie corect galadhrim, iar al oraşului, Caras Galadhon. Iniţial, tatăl meu a schimbat forma sonoră a lui th (ca în then, din engleza modernă), din numele elfice, în d, deoarece (scria el) dh nu este folosit în engleză şi ar părea straniu. Ulterior s-a răzgândit asupra acestui aspect, însă Galadrim şi Caras Galadon au rămas necorectate până după publicarea ediţiei revizuite a Stăpânului Inelelor (în ediţiile recente s-a operat corectura). Numele acestea sunt scrise greşit la articolul aida din Indicele la Silmarillion.

* în ediţia din 1999 a volumului Silmarillion, care a stat la baza versiunii româneşti, cele două nume sunt scrise corect, (n.tr.)

PARTEA A TREIA

AL TREILEA EV

va Aa JÎ3OT ia

I

PRĂPĂDUL DE PE CÂMPIILE STÂNJENEILOR

După căderea lui Sauron, Isildur, fiul şi moştenitorul lui Elendil, s-a reîntors în Gondor. Acolo şi-a pus însemnul de Rege al Amorului, nestemata Elendilmir1, şi şi-a proclamat cârmuirea suverană peste toţi dunedainii de la Miazănoapte şi de la Miazăzi; căci era un om tare mândru şi puternic. A rămas un an în Gondor, punând din nou ordine în ţară şi aşezând hotarele; 2 dar grosul oştirii din Amor a venit înapoi în Eriador pe drumul numenorean ce ducea de la Vadurile Isenului la Fornost.

Când în sfârşit a simţit că poate să se ducă înapoi în ţara sa, era în mare grabă şi dorea să meargă mai întâi în Imladris; acolo îşi lăsase soaţa şi pe fiul său cel mai mic; 3 pe lângă asta, avea neapărată nevoie să ceară sfatul lui Elrond. Astfel că s-a hotărât să o ia pe la miazănoapte de Osgiliath, în sus pe Valea Anduinului, până la Cirith Forn en Andrath, înalta trecătoare de la Miazănoapte, prin care se cobora spre Imladris.4 Cunoştea bine ţinutul, căci adeseori călătorise prin acele părţi înainte de Războiul

Alianţei, şi tot pe acolo mersese la luptă, cu bărbaţii din Amorul răsăritean, în compania lui Elrond.5

Era o călătorie lungă, dar celălalt drum, spre apus, apoi spre miazănoapte, până la răscrucea din Amor, de unde cotea spre răsărit, până în Imladris, era cu mult mai lung.6 Poate că, pentru cine mergea călare, era la fel de iute, dar Isildur nu avea niciun cal

bun de călărie; 7 şi poate că în alte vremuri drumul acela fusese mai sigur, dar acum Sauron fusese înfrânt, iar sălăşluitorii Văii luptaseră alături de Isildur în această victorie. Nu se temea de nimic, doar de vremea rea şi de oboseală, dar acestea trebuiau îndurate de cei pe care nevoia îi trimitea într-o zare sau alta a Pământului de Mijloc.8

Aşa s-a făcut, şi aşa se spune şi în legendele de mai târziu, că al doilea an al celui de-al Treilea Ev se apropia de sfârşit când Isildur a pornit la drum din Osgiliath, în primele zile ale lunii Ivanneth9, socotind să ajungă în Imladris în patruzeci de zile, pe la mijlocul lunii Narbeleth, înainte ca iarna să se aştearnă la Miazănoapte. Într-o dimineaţă senină, la Poarta Răsăriteană a Podului, Meneldil10 şi-a luat rămas bun de la el, spunându-i:

— Iute să-ţi fie drumul şi fie ca Soarele de la începutul călătoriei tale să nu înceteze să-ţi lumineze drumul!

Împreună cu Isildur mergeau cei trei fii ai săi, Elendur, Aratan şi Ciryon11, şi Garda lui formată din două sute de cavaleri şi oşteni, bărbaţi neînfricaţi din Amor, căliţi în războaie. Despre călătoria lor nu se ştie nimic, înainte să fi trecut peste Dagorlad, de unde şi-au continuat drumul spre miazănoapte, peste pământurile întinse şi pustii la miazăzi de Marea Pădure Verde. În cea de-a douăzecea zi, au zărit în zare pădurea, învăluind şesul dinaintea lor în îndepărtata lucire de roşu şi auriu a lunii

Ivanneth, când deodată cerul s-a acoperit şi dinspre Marea Rhun a prins să sufle un vânt întunecat şi greu de ploaie. Patru zile a ţinut ploaia; încât, atunci când au ajuns la intrarea în Vale, între Lorien şi Amon Lanc12, Isildur nici nu s-a mai apropiat de Anduin ale cărui ape erau umflate şi vijelioase, ci a apucat-o în sus, pe pripoarele abrupte de pe malul răsăritean, cu gând să ajungă la căile străvechi ale Elfilor Pădureni, de-a lungul poalei pădurii.

Şi uite aşa, în după-amiaza târzie a celei de-a treizecea zi a călătoriei lor, au trecut hotarele de miazănoapte ale Câmpiilor Stânjeneilor13, urmând o potecă ce ducea în regatul din acele timpuri al lui Thranduil14. Ziua senină se stingea în înserare; departe, peste munţi, se strângeau norii, înroşiţi de soarele ceţos care cobora spre

ei; adâncul văii se cufundase de-acum în umbră surie. Dunedainii cântau, căci marşul din acea zi se apropia de capăt, iar în urmă lăsaseră trei sferturi din lungul drum spre Imladris. În dreapta, Pădurea se înălţa deasupra lor, în vârful pantelor pieptişe ce se lăsau până în potecă, de la care panta spre fundul văii era mai domolită.

Dintr-odată, tocmai când soarele s-a prăvălit în spatele norilor, au auzit strigătele înfiorătoare ale orcilor şi-n clipa următoare i-au zărit ieşind din Pădure şi coborând pantele spre ei, scoţând urletele lor războinice.15 în lumina tot mai stinsă, nu-şi puteau da seama de numărul lor, dar era limpede cât întreceau cu mult pe dunedaini, chiar de zece ori. De îndată Isildur a ordonat să se formeze un thangail16, un zid de scuturi în două rânduri strânse ce puteau să se retragă la ambele capete dacă erau luate prin flanc şi la nevoie chiar să formeze un cerc. Dacă terenul ar fi fost drept ori panta în favoarea lui, Isildur şi-ar fi dispus compania într-un dârnaith16 şi i-ar fi atacat pe orei, în speranţa că marea

forţă a dunedainilor săi şi armele pe care le aveau ar fi reuşit să taie drum printre duşmani şi să-i împrăştie în cele patru zări; numai că tocmai asta nu putea face acum. Şi inima i-a fost cuprinsă de o presimţire întunecată.

— O fi Sauron mort, dar răzbunarea lui e încă vie, i-a spus el lui Elendur care stătea lângă el. Atacul ăsta a fost ticluit cu vicleşug şi socoteală! N-avem nicio nădejde să primim ajutor: Moria şi Lorien au rămas mult în urmă, iar până la Thranduil ar mai fi patru zile de mers.

— Unde mai pui că ducem cu noi poveri al căror preţ nici cu mintea nu-l putem gândi, a zis Elendur, care ştia ce taină ascundea tatăl său.

Orcii se apropiau. Isildur s-a răsucit spre scutierul său:

— Ohtar[17], iată ce-ţi dau ţie spre păstrare – şi cu aceste vorbe i-a dat măreaţa teacă şi frânturile lui Narsil, sabia lui Elendil. Fă tot ce poţi, numai să nu cadă în mâinile duşmanilor; chiar şi cu preţul de-a fi socotit laş pentru că m-ai părăsit. Ia-l şi pe prietenul tău cu tine şi fugiţi! Dispăreţi! Vă poruncesc!

Atunci Ohtar a îngenuncheat, i-a sărutat mâna şi cei doi tineri au rupt-o la fugă spre fundul întunecat al văii.[18]

Dacă orcii, cu ochii lor ageri, au băgat de seamă fuga celor doi, nu s-au sinchisit de ea. S-au oprit câteva clipe, ca să-şi pregătească atacul. Întâi au slobozit o ploaie de săgeţi; dintr-odată, cu un strigăt cumplit, au făcut ceea ce ar fi făcut şi Isildur, anume au năpustit la vale, pe ultimul povârniş, o armie întreagă din cei mai voinici războinici ai lor, chitind să spargă zidul de scuturi al dunedainilor. Dar zidul nu s-a clintit. Nici săgeţile nu izbutiseră să pătrundă prin armurile numenoreene. Staturile măreţe ale oamenilor îi întreceau în înălţime până şi pe cei mai înalţi dintre orei, iar săbiile şi suliţele lor erau cu mult mai ucigătoare decât armele vrăjmaşilor. Atacatorii s-au oprit

năuci, au rupt rândurile şi s-au retras, lăsându-i pe cei atacaţi aproape neatinşi, neclintiţi din locul lor şi cu mormane de orei răpuşi la picioare.

Isildur ar fi zis că duşmanii se retrag spre Pădure. S-a uitat în urmă. Pleoapa roşie a soarelui care cobora în spatele munţilor a scăpărat printre nori; încă puţin şi se-nnopta. Isildur a dat poruncă să pornească din nou la drum, fără zăbavă, dar să o apuce în jos, unde pământul era mai drept şi mai neprielnic pentru orei.19 îşi zicea că poate, după atacul ăsta care-i costase scump, vrăjmaşii or să bată în retragere, chiar dacă iscoadele lor or să-i urmărească în timpul nopţii şi-or să le pândească tabăra. Ştia cam ce le poate pielea orcilor care adeseori îşi pierdeau cumpătul când prada lor izbutea să se răsucească şi să muşte.

De data asta însă, Isildur a greşit socoteala. Atacul nu fusese făcut doar cu vicleşug, ci şi cu o ură sălbatică şi neostoită. Orcii din Munţi erau întărâtaţi de poruncile primite de la neîndurătorii servitori din Barad-dur, trimişi cu mult timp înainte să vegheze trecătorile20, iar Inelul, tăiat de pe mâna lui Sauron cu doi ani în urmă, încă mai purta cu sine voinţa ticăloasă a acestuia şi îi chema în ajutor pe toţi servitorii săi – lucru pe care dunedainii nu-l ştiau. Abia dacă merseseră preţ de o milă, când orcii s-au pus din nou în mişcare. N-au mai atacat ca prima dată, ci le-au ieşit în faţă cu toată

oştirea lor. Au coborât câtă frunză şi iarbă, linia frontului întinzându-se la dreapta şi la stânga, pentru ca apoi să se arcuiască şi curând să se închidă într-un cerc de nepătruns, în jurul dunedainilor. Nu scoteau niciun strigăt şi se ţineau la distanţă de temutele arcuri de oţel din Numenor21, cu toate că lumina zilei pălea cu repeziciune, iar Isildur avea cu mult mai puţini arcaşi decât i-ar fi trebuit.22 Isildur şi dunedainii săi s-au oprit locului.

O vreme, totul a fost nemişcare, deşi cei cu vedere mai bună dintre dunedaini spuneau că orcii se apropiau pe furiş, pas cu pas. Elendur s-a dus la tatăl său, care stătea singur, înnegurat la chip, pierdut parcă în gânduri.

— Atarinya, i-a zis el, ce-i cu puterea aceea care ar băga în sperieţi făpturile astea scârbavnice şi le-ar porunci să-ţi dea ascultare? Nu-i de trebuinţă acum?

— Vai, nu, senya. N-o pot folosi. Mi-e teamă de durerea ce mi-ar pricinui-o atingerea ei.23 Şi încă nu am găsit în mine tăria s-o fac să mi se supună. E nevoie de cineva cu mult mai măreţ decât mine, aşa cum mă ştiu că sunt. Mândria mi-e la pământ. Puterea aceasta la Păstrătorii celor Trei ar trebui să ajungă.

În acea clipă a izbucnit un sunet neaşteptat de corni şi orcii s-au strâns în jurul lor din toate părţile, napustindu-se asupra dunedainilor cu o sălbăticie cruntă. În noaptea care se lăsase, orice nădejde pierise. Oamenii se prăbuşeau; asupra celor mai mari dintre ei se azvârleau câte doi orei deodată şi, fie că erau ucişi pe loc, fie că rămâneau vii, cu greutatea lor orcii îi puneau la pământ pe dunedaini, pentru ca alte gheare să-i tragă afară şi să-i sfâşie. Pentru un dunedain mureau cinci orei, şi tot era prea puţin. Astfel a pierit Ciryon, iar Aratan a fost rănit de moarte, încercând să-l salveze.

Elendur, încă teafăr, îl căuta pe Isildur. Acesta îi încuraja pe oamenii din flancul răsăritean, unde atacul era mai crâncen, căci orcii încă se temeau de nestemata Elendilmir ce o purta Isildur deasupra sprâncenei, şi-l ocoleau. Când Elendur l-a atins pe umăr, el s-a răsucit cu furie, crezând că un ore se strecurase în spatele lui.

— Regele meu, i-a spus Elendur, Ciryon a pierit, iar Aratan e pe moarte. Ultimul tău sfetnic trebuie să te sfătuiască, ba nu, să-ţi poruncească, aşa cum tu i-ai poruncit lui Ohtar. Te du! Ia-ţi povara şi, cu orice preţ, du-o

la Păstrători! Chiar cu preţul de a-ţi părăsi oamenii şi pe mine!

— Fiu al Regelui, a răspuns Isildur, ştiam că astfel trebuie să fac; dar m-am temut de durere. Şi nu puteam pleca fără învoirea ta. Mă iartă şi iartă-mi şi mândria care v-a sortit acestui sfârşit.24

Elendur l-a sărutat, spunându-i:

— Te du! Acum să te duci!

Isildur s-a răsucit spre apus şi, scoţând Inelul pitit într-o punguliţă prinsă în jurul gâtului cu un lanţ subţire, şi l-a pus pe deget cu un strigăt de durere, şi de atunci niciun ochi nu l-a mai văzut în Pământul de Mijloc. Dar nestematei Apusului, Elendilmir, nu-i putea fi stinsă strălucirea, astfel că dintr-odată a scăpărat cu o lumină roşie şi mânioasă, ca o stea arzătoare. Oameni şi orei deopotrivă s-au ferit din calea ei, cuprinşi de teamă, iar Isildur, trăgându-şi gluga peste cap, a pierit în noapte.25

Despre ce s-a ales de dunedaini atât s-a aflat mai târziu: în scurtă vreme, toţi zăceau morţi, în afară de unul singur, un tânăr scutier, năucit, îngropat sub oamenii căzuţi. Astfel a pierit Elendur, care, după cum ziceau toţi cei care îl cunoscuseră, ar fi trebuit să ajungă Rege, şi încă unul dintre cei mai măreţi, date fiind vigoarea şi înţelepciunea lui, şi nobleţea lui netrufaşă, cel mai mândru din spiţa lui Elendil, neîndoielnic urmaş al străbunilor săi.26 Despre Isildur se spune că îl chinuia o mare durere şi inima-i era strânsă ca de un cleşte, dar la început a fugit asemenea unui cerb hăituit de ogari, până a ajuns în fundul văii. Acolo s-a oprit, ca să vadă dacă nu cumva era urmărit; căci orcii puteau lua urma unui fugar în întuneric după miros, fără să aibă nevoie de vederea ochilor. Apoi şi-a continuat drumul cu băgare de seamă; în faţa lui, în beznă, se întindeau pământuri hârtopite, lipsite de cărări, cu multe capcane pentru picioarele pribege.

Astfel s-a făcut că, într-un târziu, a ajuns la malurile Anduinului, în puterea nopţii, frânt de oboseală; mersese la fel de mult şi tot atât de iute cât ar fi mers şi dunedainii de-ar fi străbătut acel ţinut fără oprire şi la lumina zilei.27 Râul curgea cu volburi iuţi şi întunecate prin faţa lui. O vreme, Isildur a stat locului, singur şi deznădăjduit. Apoi, în grabă, şi-a lepădat armura şi armele, păstrând doar o sabie scurta, prinsă la brâu28, şi s-a aruncat în apă. Era un om cu o forţă şi o voinicie cu care puţini dintre dunedainii de vârsta lui s-ar fi putut lăuda, dar nădejde să ajungă pe malul celălalt nu avea. N-a apucat să se depărteze prea mult, când s-a văzut silit să înoate aproape spre miazănoapte, împotriva curentului; oricât ar fi înotat el de vârtos, apa îl împingea în jos, spre smârcurile Câmpiilor Stânjeneilor. Erau mai aproape decât îşi închipuise el29, şi tocmai când simţea că râul îşi domolea curgerea, şi aproape că ajunsese pe malul celălalt, s-a pomenit că trebuie să se lupte cu plauri de trestii şi buruieni lipicioase. Dintr-odată, şi-a dat seama că Inelul dispăruse. Din întâmplare, sau pentru că aşa a fost să fie, îi părăsise mâna şi dispăruse unde nu mai avea vreo nădejde să-l găsească. La început, într-atât l-a copleşit simţământul pierderii lui, încât nici nu s-a mai luptat, şi fără doar şi poate s-ar fi scufundat şi s-ar fi înecat. Dar, pe cât de repede îl cuprinsese acel simţământ, tot atât de repede a şi trecut. Durerea pierise şi ea. Isildur se eliberase de o povară cumplită. Picioarele au atins fundul râului, iar el, ridicându-se din mâl, şi-a croit drum printre trestii şi a ajuns la o insuliţă mocirloasă, în apropiere de malul apusean. Acolo a ieşit din apă: un biet muritor, o creatură măruntă, pierdută şi părăsită în sălbăticia Pământului de Mijloc. Dar pentru orei, ai căror ochi vedeau şi noaptea şi care stăteau pitiţi acolo, de strajă, el a părut să se înalţe deasupra lor ca o monstruoasă umbră a fricii, cu un singur ochi asemenea unei stele. Şi-au slobozit săgeţile

otrăvitoare spre ea şi au rupt-o la fugă. De prisos, căci Isildur, lipsit de armură, a fost străpuns în inimă şi-n gât, şi fără ţipăt s-a prăvălit înapoi în apă. Nicio urmă a trupului său n-a mai fost găsită de elfi ori oameni. Astfel a pierit prima victimă a răutăţii Inelului ce nu avea stăpân:

Isildur, al doilea Rege al tuturor dunedainilor, stăpân al Amorului şi Gondorului, şi ultimul în acel ev al Lumii.

Sursele legendei privitoare la moartea lui Isildur

La această întâmplare au fost şi martori. Ohtar şi tovarăşul său scăpaseră, purtând asupra lor frânturile sabiei Narsil. Povestea pomeneşte de un tânăr care a supravieţuit măcelului: era scutierul lui Elendur, numit Estelmo, care a căzut la pământ printre ultimii, năucit de o lovitură de bâtă, dar n-a fost răpus, astfel că a fost găsit în viaţă sub trupul lui Elendur. Auzise ce-şi spuseseră Isildur şi Elendur la despărţire. Salvatorii veniseră la locul bătăliei, dar prea târziu, şi totuşi la vreme să-i împiedice pe orei să mutileze leşurile; unii Pădureni îi trimiseseră veşti lui Thranduil prin pristavi, şi chiar şi ei strânseseră o armie ca să-i atace pe orei – i-au pus pe fugă şi i-au împrăştiat în cele patru zări, căci, cu toate că orcii ieşiseră victorioşi, pierduseră mulţi dintre ai lor, şi aproape toţi cei mari căzuseră: timp de mulţi ani după aceea nici că au mai încercat un asemenea atac.

Povestea ultimelor ceasuri ale lui Isildur şi a morţii lui s-a alcătuit din presupuneri care n-au fost departe de adevăr. În forma ei completă, legenda a fost compusă abia în timpul domniei lui Elessar, în cel de-al Patrulea Ev, când s-au descoperit şi alte dovezi. Până atunci, se ştiuse, întâi, că Isildur avea Inelul şi că fugise spre Râu; în al doilea rând, că zalele, coiful, scutul şi marea sabie ce le purtase (altceva însă nimic) fuseseră găsite pe mal, nu departe de Câmpiile Stânjeneilor; în al treilea rând, că orcii lăsaseră străjeri pe malul apusean, înarmaţi cu arcuri, pentru a-i

prinde pe aceia care ar fi putut scăpa din bătălie şi ar fi fugit spre Râu (se găsiseră urme ale taberei lor, una în apropiere de marginea Câmpiilor Stânjeneilor); şi în al patrulea rând, că Isildur şi Inelul, separat sau împreună, pieriseră mai mult ca sigur în Râu, căci dacă Isildur ar fi ieşit pe malul apusean purtând Inelul, ar fi scăpat de străjeri, şi e greu de crezut că un om de o asemenea voinicie n-ar fi izbutit să ajungă în Lorien

sau în Moria înainte să se prăbuşească. Cu toate că drumul era lung, fiecare dunadan purta într-o taşcă pecetluită, prinsă la brâu, o sticluţă plină cu o licoare întăritoare, şi turte dintr-un soi de pătlagină, menite a-l ţine în viaţă multe zile – nu chiar ca licoarea numită miruvoi[30] sau turtele de lembas ale eldarilor, totuşi asemănătoare, căci arta tămăduirii şi alte taine ale Numenorului mai erau încă folosite, nefiind uitate. Dar printre armele lepădate de Isildur nu se găsiseră nici brâul, nici taşca.

Mult mai târziu, pe măsură ce al Treilea Ev al Lumii Elfilor se săvârşea şi Războiul Inelului se apropia, la Sfatul din casa lui Elrond s-a dezvăluit că Inelul fusese găsit, scufundat nu departe de hotarul Câmpiilor Stânjeneilor, lângă malul apusean; dar nu se descoperiseră urme ale trupului lui Isildur. Tot atunci, cei prezenţi la Sfat şi-au dat seama că şi Saruman căutase în taină prin aceleaşi locuri; el nu găsise Inelul (care fusese dus de acolo cu mult timp înainte), dar cei de la Sfat nu ştiau încă dacă nu cumva Saruman dăduse peste altceva.

Însă Regele Elessar, după ce a fost încoronat în Gondor, s-a apucat să facă ordine în regatul său, şi unul dintre primele lucruri pe care le-a făcut a fost să repare turnul Orthanc unde îşi pusese în gând să reaşeze palantârul, recuperat de la Saruman. Atunci au fost căutate toate secretele turnului. S-au găsit multe lucruri

de preţ, giuvaieruri de-ale lui Eorl şi obiecte moştenite de el, furate din Edoras cu ajutorul lui Limbă de Vierme în vremea slăbiciunii dovedite de Regele Theoden, şi alte asemenea lucruri, încă şi mai vechi şi frumoase, din gorgane şi morminte din toate colţurile lumii. Pornit pe drumul pribegiei, Saruman nu se preschimbase în dragon, ci în cioară. Într-un târziu, în spatele unei uşi ascunse pe care nu ar fi putut-o găsi ori deschide dacă lui Elessar nu i-ar fi venit Gimli Gnomul în ajutor, au dat peste o cămăruţă de oţel. Poate că rostul ei fusese acela de a adăposti Inelul; în ea nu se găsea aproape nimic. Într-un sipet de pe un raft înalt se aflau două lucruri. Unul era o cutioară de aur, prinsă de un lanţ frumos; goală, fără a avea gravat pe ea vreo literă sau un însemn, dar nu încăpea

îndoială că pe vremuri purtase în ea Inelul şi atârnase la gâtul lui Isildur. Lângă ea, o comoară nepreţuită, deplânsă îndelung, căci se crezuse a fi pierdută pe vecie: însăşi Elendilmir, steaua albă din cristal elfesc, legată într-o plasă fină de mithril[31], moştenită de Elendil de la Silmarien şi pe care el o luase ca însemn al regalităţii în Regatul de la Miazănoapte.[32] Regii, fiecare în parte, şi toate căpeteniile ce i-au urmat în Amor au purtat nestemata Elendilmir, ajungând astfel până la Elessar însuşi; dar cu toate că era un giuvaier de mare frumuseţe, făcut de făurarii elfi în Imladris pentru Valandil, fiul lui Isildur, nu avea nici vechimea şi nici puterile celei care se pierduse când Isildur a fugit în întunecime şi nu s-a mai întors.

Elessar a luat nestemata cu veneraţie şi, când s-a reîntors pe meleagurile de la Miazănoapte şi a urcat pe tronul Amorului ca Rege de drept, Arwen i-a legat-o deasupra sprâncenei şi oamenii au rămas muţi de uimire văzându-i întreaga splendoare. Dar Elessar nu a mai primejduit-o, ci o purta numai în zile de mare sărbătoare

ale Regatului de la Miazănoapte. În toate celelalte zile, la veşmântul regal îşi lega nestemata Elendilmir pe care el însuşi o moştenise.

— Şi aceasta merită veneraţia noastră, spunea el, chiar mai multă decât mi se arată mie; patruzeci de capete au purtat-o înaintea mea.[33]

Cumpănind mai îndeaproape la toată această comoară ascunsă, oamenii au fost cuprinşi de tulburare. Li se părea ca lucrurile acelea, şi neîndoielnic Elendilmir, nu ar fi putut fi găsite decât dacă s-ar fi aflat asupra lui Isildur atunci când a căzut răpus în apă; dar dacă aceasta s-a întâmplat într-un loc adânc, unde curentul era iute, cu timpul ar fi fost duse de apă. Prin urmare, cel mai probabil Isildur a căzut nu în loc adânc, ci undeva unde apa mică nu-i trecea de umeri. Atunci de ce nu se găsise nicio urmă din osemintele lui, chiar dacă trecuse un Ev? Să le fi găsit Saruman şi, ca să-şi arate dispreţul, le arsese în bătaie de joc în unul din cuptoarele lui? Dacă într-adevăr astfel se întâmplase, ruşinoasă-i era fapta; dar nu şi cea mai rea.

NOTE

1 Nestemata Elendilmir este numita astfel într-o notă de subsol în Anexa A (I, iii) la Stăpânul Inelelor: Regii din Amor nu purtau coroană, „ci numai o singură nestemată albă, Elendilmir se numea, Steaua lui Elendil, legată peste sprâncene cu o plasă fină de argint”. Această notă este valabilă şi pentru alte menţionări ale Stelei lui Elendil în decursul poveştii. De fapt, n-a fost o singură nestemată cu acest nume, ci două; vezi pg. 382.

2 După cum se relatează în Povestea lui Cirion şi Eorl, inspirându-se din istorii mai vechi, în mare parte pierdute, pentru a înfăţişa faptele care au dus la Jurământul lui Eorl şi la alianţa Gondorului cu rohirrimii. [Nota autorului] – Vezi pg. 424.

3 Cel mai mic dintre fiii lui Isildur era Valandil, al treilea Rege al Amorului; vezi „Despre Inelele Puterii” în Silmarillion, pg. 402. În Anexa A (I, îi) la Stăpânul Inelelor se spune că s-a născut în Imladris.

4 Trecătoarea aceasta poartă nume elfic numai aici. Mult mai târziu, în Vâlceaua Despicată, Gloin Gnomul a numit-o Trecătoarea înaltă: „Dacă n-ar fi fost beorningii, de mult nu s-ar mai fi putut trece dinspre Ţinutul de Jos către Vâlceaua Despicată. Ei sunt bărbaţi viteji şi ţin deschise Trecătoarea înaltă şi Vadul Carrock” (Frăţia Inelului II 1). În această trecătoare au fost prinşi de către orei Thorin Scut de Stejar şi compania lui (Hobbitul, capitolul 4). Fără îndoială că Andrath înseamnă „urcuş lung”: vezi pg. 353 nota 16.

5 Cf. Despre Inelele Puterii în Silmarillion, pg. 401: „[Isildur] a pornit-o spre miazănoapte, pe drumul pe care venise Elendil”.

6 Mai bine de trei sute de leghe [adică pe drumul pe care intenţiona Isildur să meargă], şi în cea mai mare parte fără cărări bătute; în acele vremuri, singurele drumuri mimenoreene erau drumul cel mare ce unea Gondorul de Amor, prin Calenardhon, apoi spre nord, peste Gwathlo la Tharbad, şi în sfârşit ajungea la Fornost; şi Drumul de la Răsărit la Apus, de la Limanurile Cenuşii la Imladris. Aceste drumuri se întretăiau la un moment dat [în Bree], la vest de Amon Sul (Ţancul Vremii), trei sute nouăzeci şi două de leghe depărtare de

Osgiliath, după măsurătoarea numenoreană, şi apoi la răsărit de Imladris, la o sută şaisprezece leghe: în total cinci sute opt leghe. [Nota autorului] – Vezi Anexa despre Măsurile de lungime numenoreene, pg. 392.

7 În ţara lor, numenoreenii aveau cai pe care-i preţuiau foarte mult [vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pp. 236 – 237]. Dar nu-i foloseau la război,

deoarece au purtat toate războaiele pe uscaturile de peste mare. De asemenea, erau înalţi şi puternici, iar soldaţii lor, când aveau asupra lor tot echipamentul de luptă, erau obişnuiţi să poarte armuri şi arme grele. În aşezările lor din Pământul de Mijloc, şi-au făcut rost de cai, pe care-i creşteau, dar nu-i foloseau prea mult pentru călărie, decât la întreceri şi la plimbările de plăcere. În război, caii erau călăriţi doar de soli şi de arcaşii care aveau armament uşor (şi care adesea nu erau numenoreeni). În Războiul Alianţei, au pierdut mulţi cai, dintre cei pe care i-au folosit, iar în Osgiliath rămăseseră prea puţini. [Nota autorului]

8 Pe tărâmurile acelea fără adăpost trebuiau să ducă lucruri şi provizii cu ei; nu se aşteptau să dea peste aşezări de elfi sau oameni înainte să ajungă în regatul lui Thranduil, ceea ce însemna aproape de capătul călătoriei lor. Pe drum, fiecare om ducea cu el provizii pentru două zile (pe lângă „taşca de ananghie”, pomenită în text [pg. 381]), restul de provizii şi lucrurile trebuincioase erau transportate de cai mici şi voinici, din aceia – din cât se spunea – ce fuseseră găsiţi, trăind liberi şi sălbatici, pe câmpiile întinse din sudul şi estul Pădurii Verzi. Fuseseră domesticiţi; dar cu toate că puteau duce în spinare poveri mari (mergând la pas), nu se lăsau încălecaţi de nimeni. Din acest soi nu aveau decât zece cai. [Nota autorului]

9 Yavannie 5, conform „Răbojului Regelui” din Numenor, păstrat cu mici modificări în Calendarul din Comitat. Yavannie (Ivanneth) corespundea lunii Halimath, septembrie al nostru; iar Narbeleth, lunii octombrie. Ajungeau patruzeci de zile (până pe 15 Narbeleth), dacă nu se întâmpla nimic. Până la destinaţie făceau cel puţin trei sute opt leghe în marş; dar oştenii dunedaini, bărbaţi înalţi, extrem de vânjoşi şi de căliţi, erau deprinşi să străbată, înarmaţi până-n dinţi, opt leghe pe zi „cu uşurinţă”: opt etape a câte o leghe, făcând o pauză scurtă după fiecare leghe (Jar, în sindarină daur, însemnând la

origine oprire sau pauză), şi o oră întreagă la amiază. Ceea ce însemna un

„Marş” de aproximativ zece ore şi jumătate, din care mergeau efectiv opt ore. Puteau menţine ritmul acesta perioade lungi de timp, dacă aveau proviziile trebuincioase. Când nevoia o cerea, puteau merge şi mai iute, douăsprezece leghe pe zi (sau chiar şi mai multe, dacă nevoia era foarte mare), dar pentru perioade mai scurte de timp. Când s-a întâmplat dezastrul, la latitudinea la care se afla Imladris (de care se apropiau), ziua-lumină măsura cel puţin unsprezece ore în regiunea de şes; în mijlocul iernii, mai puţin de opt ore. Totuşi, în regiunile nordice şi la vreme de pace, nu se făceau călătorii lungi între începutul lunii Hithlui (Hisime, noiembrie) şi sfârşitul lui Nânui (Nonime, februarie). [Nota autorului] – O descriere detaliată a Calendarelor folosite în Pământul de Mijloc se găseşte în Anexa D la Stăpânul Inelelor.

O Meneldil era nepotul lui Isildur, fiul fratelui mai mic al lui Isildur, Anârion, răpus în asediul împotriva turnului Barad-dur. Isildur îl numise pe Meneldil Rege al Gondorului. Era un om plin de bunătate, dar cu puterea previziunii, astfel că nu-şi mărturisea gândurile. De fapt, îi părea bine că Isildur şi fiii săi plecaseră şi spera că treburile din meleagurile de la Miazănoapte îi vor ţine ocupaţi multă vreme. [Nota autorului] – în hronicul privind Moştenitorii lui Elendil, încă nepublicat, se spune că Meneldil era al patrulea vlăstar al lui Anârion, că s-a născut în anul 3318 al celui de-al Doilea Ev şi că a fost ultimul om care s-a născut în Numenor. Nota citată mai sus este singura care se referă la caracterul lui.

11 Toţi trei luptaseră în Războiul Alianţei, dar Aratan şi Ciryon n-au luat parte la invazia Mordorului şi la asediul turnului Barad-dur, deoarece Isildur îi trimisese să

păzească fortăreaţa Minas Ithil, în cazul în care Sauron ar fi scăpat de Gil-galad şi de Elendil şi ar fi încercat să forţeze drumul prin Cirith Duath (ulterior numit Cirith Ungol) şi să se răzbune pe dunedaini înainte să cadă înfrânt. Elendur, moştenitorul lui Isildur, mult îndrăgit de către acesta, şi-a însoţit tatăl pe tot parcursul războiului (în afară de ultima confruntare pe Orodruin), iar Isildur avea deplină încredere în el. [Nota autorului] – în hronicul menţionat în nota anterioara se afirmă că fiul cel mai mare al lui Isildur s-a născut în Numenor, în anul 3299 al celui de-al Doilea Ev (Isildur însuşi s-a născut în 3209).

12 Amon Lanc, „Dealul Golaş", era cel mai înalt punct al podişului din cornul sud-vestic al Pădurii Verzi, fiind numit astfel deoarece niciun copac nu creştea pe creştetul lui. Mult mai târziu a fost numit Doi Guldur, prima fortificaţie a lui Sauron după reapariţia lui. [Nota autorului]

13 Câmpiile Stânjeneilor (Loeg Ningloron). În Zilele de Odinioară, când Elfii Pădureni s-au stabilit pentru prima oară pe acel meleag, câmpiile acestea erau un lac format într-o depresiune adâncă, în care Anduinul îşi vărsa apele, venind de la Miazănoapte, pe porţiunea cea mai rapidă a cursului său, o coborâre lungă de vreo şaptezeci de mile, şi acolo se unea cu torentul Râului Stânjeneilor (Sâr Ninglor) care se prăvălea din Munţi. Lacul fusese mai întins la vest de Anduin, deoarece partea estica a văii era mai abrupta; dar la răsărit se întindea probabil până la poalele lungilor povârnişuri pornite din Pădure (împădurite şi ele la acea vreme), iar malurile sale pline de stufăriş erau formate de panta ceva mai lină aflata chiar sub drumeagul pe care-l urma Isildur. Lacul a devenit o mlaştină întinsă, prin care râul se strecura printre insuliţe sălbatice şi plauri mari de stuf şi trestie şi mulţimi de stânjenei galbeni mai înalţi de-un stat de om, de la care se trăgea şi numele întregii

regiuni şi a râului din Munţi – căci de-a lungul cursului său inferior creşteau cele mai multe flori din acestea. Dar mlaştina se retrăsese spre răsărit şi de la baza pantelor mai line porneau acum şesuri întinse, acoperite de iarba şi trestii mici, pe care oamenii le puteau străbate cu piciorul. [Nota autorului]

14 Cu mult înainte să fi avut loc Războiul Alianţei, Oropher, Regele Elfilor Pădureni din partea de răsărit a Anduinului, fiind tulburat de veştile primite despre puterea tot mai mare a lui Sauron, a părăsit străvechile lor aşezări din jurul dealului Amon Lanc, peste râu de aşezările rubedeniilor lor din Lorien. De trei ori s-a mutat tot mai spre miazănoapte, iar la capătul celui de-al Doilea Ev se stabilise în strungile munţilor Emyn Duir, iar poporul său numeros trăia în codrii şi văile dinspre apus, bătând potecile acelui ţinut până la malul Anduinului, la nord de străvechiul Drum al Gnomilor (Men-i-Naugrim). Oropher s-a alăturat şi el Alianţei, dar a fost răpus în timpul atacului asupra Părţilor Mordorului. Thranduil, fiul său, s-a întors cu ceea ce mai rămăsese din oastea Elfilor Pădureni, cu un an înainte de marşul lui Isildur.

Emyn Duir (Munţii întunecaţi) erau un grup de munţi înalţi, la nord-est de Pădure, astfel numiţi din pricina pădurilor dese de brazi ce creşteau pe coastele sale; dar încă nu-şi căpătaseră renumele. Mai târziu, când Umbra lui Sauron a cuprins Marea Pădure Verde, schimbându-i numele din Eryn Galen în Taur-nu-Fuin (tradus drept Codrul întunecat), Emyn Duir au devenit un cuibar pentru cele mai becisnice creaturi ale lui Sauron, fiind numiţi Emyn-nu-Fuin, Munţii Codrului întunecat. [Nota autorului] – în legătură cu Oropher, vezi Anexa B la „Istoria lui Galadriel şi Celeborn”. Într-unul din pasajele citate acolo, retragerea lui Oropher spre miazănoapte, în Pădurea

Verde, este pusă pe seama dorinţei sale de a se depărta de teritoriul gnomilor din Khazad-dum şi al lui Celeborn şi Galadriel din Lorien.

Numele elfice ale Munţilor Codrului întunecat nu sunt menţionate nicăieri altundeva. În Anexa F (II) la Stăpânul Inelelor, numele elfic al Codrului întunecat este Taur-e-Ndaedelos, „Pădurea Cumplitei Spaime”; numele dat aici, Taur-nu-Fuin, „Pădurea de sub Umbra Nopţii”, avea să fie numele pentru Dorthonion, podişul împădurit la hotarul nordic al Beleriandului, în Zilele de Odinioară. Folosirea aceluiaşi nume, Taur-nu-Fuin, atât pentru Codrul întunecat cât şi pentru Dorthonion, este notabilă, ţinând cont de strânsa analogie între reprezentările lor grafice, închipuite de tatăl meu: vezi Pictures by J.R.R. Tolkien, 1979, nota la nr. 37.

— După sfârşitul Războiului Inelului, Thranduil şi Celeborn au schimbat încă o dată numele Codrului întunecat, numindu-l Eryn Lasgalen, Pădurea Frunzelor Verzi (Anexa B la Stăpânul Inelelor.)

Men-i-Naugrim, Drumul Gnomilor, este Vechiul Drum al Pădurii, descris în Hobbitul, cap. 7. Într-o primă ciornă a acestei secţiuni din povestirea de faţă, există o notă care se referă la „străvechiul Drum al Pădurii, care ducea în jos de la Trecătoarea Imladris şi traversa Anduinul pe un pod (care fusese lărgit şi fortificat pentru a putea fi trecut de armatele Alianţei), apoi străbătea valea răsăriteană şi pătrundea în Pădurea Verde. Peste Anduin nu se putea construi un pod altundeva mai jos; la câteva mile în aval de Drumul Pădurii, terenul devenea abrupt iar râul tumultuos, până ce ajungea în marele bazin al Câmpiilor Stânjeneilor. Dincolo de Câmpii, îşi grăbea din nou curgerea, devenind un adevărat puhoi în care se vărsau multe pâraie ale căror nume s-au uitat, în afară de ale celor mai mari: Râul Stânjeneilor (Sâr Ninglor), Râul Argintului (Celebrant) şi Lumina Fugară (Limlaith)”. În Hobbitul, Drumul Pădurii

traversa

marele râu pe la Vechiul Vad; nu se menţionează că ar fi existat vreodată un pod acolo.

15 O altă versiune a întâmplării – conţinută în legende – apare într-o scurtă relatare din Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 401 – 2): „Numai că în Munţii Ceţoşi Isildur a fost atacat de o oştire de orei, care-l aştepta acolo. L-au împresurat pe nepusă masă, în tabăra pe care şi-o aşezase între Pădurea Verde şi Râul cel Mare, în apropiere de Loeg Ningloron, gândind că toţi duşmanii săi fuseseră răpuşi”.

16 Thangail, „gardul de scuturi”, astfel se numea această dispunere a oştenilor în limba sindarină vorbită îndeobşte de poporul lui Elendil; denumirea oficială quenyană era sandastan, „bariera de scuturi”, derivată din străvechiul thandă, „scut” şi seama –, „a bara, a exclude”. În cuvântul sindarin al doilea element era diferit: caii, un gard sau o palisadă de suliţe şi pari ascuţiţi. În forma străveche kegig, acest element deriva din rădăcina keg, „piedică, cârlig”, găsit şi în cuvântul străvechi kegvă, „gard”, de unde sindarinul cai (cf. Morgai, în Mordor).

Dârnaith, in quenyană nernenta, „om-vârf de lance”, era o formaţie în formă unghiulară, care ataca pe distanţă scurtă un duşman care îşi strângea rândurile, dar încă nu se aşezase în linie de bătaie, sau împotriva unei formaţiuni defensive, pe teren deschis. in quenyană nente, în sindarina naith, se folosea pentru orice structură sau proeminenţă care se termina cu un vârf ascuţit: vârf de lance, clin, unghi, promontoriu îngust (rădăcina nek, „îngust”); cf. Naith în Lorien, pământul din locul unde Celebrant şi Anduin se uneau în unghi, care la punctul propriu-zis de unire a râurilor era mai îngust şi mai ascuţit decât se poate reprezenta pe o hartă la scară mică. [Nota autorului]

17 Ohtar este singurul nume folosit în legende; probabil că este doar titlul de adresare folosit de Isildur în acest moment tragic, ascunzându-şi sentimentele în spatele unei adresări ceremonioase. Ohtar, „luptător, oştean”, era titlul tuturor celor care, deşi deplin instruiţi şi căliţi, nu fuseseră încă primiţi în rândul roquenilor, adică al „cavalerilor”. Dar Isildur îl îndrăgea pe Ohtar, care îi era şi rudă. [Nota autorului]

18 în versiunea anterioară, Isildur i-a spus lui Ohtar să ia doi însoţitori cu el. În Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 402) şi în Frăţia

Inelului II 2 se spune că „numai trei dintre oamenii lui s-au întors din munţi”. În textul redat aici, se subînţelege că al treilea a fost Estelmo, scutierul lui Elendur, care a supravieţuit bătăliei (vezi pg. 380).

19 Trecuseră de depresiunea adâncă a Câmpiilor Stânjeneilor, dincolo de care terenul de pe malul răsăritean al Anduinului (care curgea printr-o albie adâncă) era mai tare şi mai uscat, deoarece avea o altă configuraţie. Începea să urce spre miazănoapte până când, în apropiere de Drumul Pădurii şi de ţara lui Thranduil, era aproape la acelaşi nivel cu streaşină Pădurii Verzi. Lucru pe care Isildur îl cunoştea bine. [Nota autorului]

20 Nu încape îndoială că Sauron, bine informat despre alianţă, trimisese atâtea trupe de orei ale Ochiului Roşu câte îşi putea permite, pentru a face tot ce le stătea în putinţă să hărţuiască orice armie care ar fi încercat să scurteze drumul traversând Munţii. În cele din urmă, oştirea principală a lui Gil-galad, împreună cu Isildur şi o parte din oamenii din Amor au trecut Trecătorile Imladris şi Caradhras, iar orcii s-au pierdut cu firea şi s-au ascuns. Dar au rămas la pândă, hotărâţi să atace orice companie a elfilor sau a oamenilor pe care o puteau depăşi

numericeşte. Pe Thranduil au trebuit să-l lase să treacă, căci până şi oastea lui împuţinată era mult prea puternică pentru ei; dar orcii aşteptau un moment prielnic, mai tot timpul ascunşi în Pădure, în vreme ce alţii pândeau de-a lungul malurilor râului. Este puţin probabil că ajunsese până la ei vestea căderii lui Sauron, deoarece el fusese asediat sub pază strictă în Mordor, iar forţele sale nimicite până la ultimul oştean. Dacă totuşi scăpaseră câţiva, fugiseră departe în Răsărit, împreună cu Duhurile Inelelor. Detaşamentul acesta mic de la Miazănoapte fusese uitat, fără doar şi poate. Orcii îşi închipuiau probabil că Sauron învinsese şi armia lui Thranduil, decimată de război, se retrăgea ca să se ascundă în fortăreţele din Pădure. Gândul acesta îi îmboldea să-şi dea osteneala să câştige laudele stăpânului lor, cu toate că nu luaseră parte la bătăliile principale. Dar nu cu laudele lui s-ar fi ales, de-ar fi trăit vreunul îndeajuns să-l vadă pe Sauron recăpătându-şi puterile. Nicio tortură n-ar fi ostoit mânia lui faţă de netoţii ăia neisprăviţi care lăsaseră să le scape printre degete cel mai râvnit obiect din Pământul de Mijloc; cu toate că ei nu aveau cum şti de Inelul Suprem, care, în afara lui Sauron, era cunoscut numai celor Nouă Duhuri ale Inelelor, sclavii săi. Totuşi, mulţi au

crezut că ferocitatea şi hotărârea cu care l-au atacat pe Isildur s-au datorat în parte Inelului. Abia trecuseră doi ani şi un pic de când părăsise mâna lui şi, deşi se domolea cu repeziciune, încă era îngreunat de voinţa ticăloasă a stăpânului său, la care încerca din răsputeri să se întoarcă (aşa cum a încercat din nou după ce acesta şi-a recăpătat forţele şi şi-a schimbat sălaşul). Prin urmare, se crede că, deşi nu înţelegeau ce se petrece, căpeteniile orcilor clocoteau de o dorinţă sălbatică de a-i distruge pe dunedaini şi de a-l prinde pe mai-marele lor. S-a dovedit

însă în cele din urmă că Războiul Inelului a fost pierdut odată cu Prăpădul de pe Câmpiile Stânjeneilor. [Nota autorului]

21 Despre arcurile numenoreenilor, vezi „O descriere a Insulei Numenor”, pg. 238.

22 Nu mai mult de douăzeci, din cât se spune; nimeni nu se aşteptase să apară o asemenea nevoie. [Nota autorului]

23 Compară cuvintele din pergamentul scris de Isildur, în legătură cu Inelul, înainte să plece din Gondor în ultima sa călătorie, şi pe care Gandalf le-a repetat la Sfatul ţinut la Elrond, în Vâlceaua Despicată: „Era fierbinte când l-am luat întâia dată, fierbinte ca un tăciune, şi mâna mi s-a pârlit, încât tare mi-e teamă că nicicând nu voi mai scăpa de durerea pe care mi-a pricinuit-o. Dar chiar în vreme ce scriu, prinde să se răcească şi pare că se face mai mic...” (Frăţia Inelului II 2).

24 Trufia care l-a făcut să păstreze Inelul în ciuda sfatului lui Elrond şi al lui Cârdan, anume că trebuia distrus în focurile Orodruinului (Frăţia Inelului II 2 şi Despre Inelele Puterii, în Silmarillion, pg. 401).

25 Tâlcul, remarcabil în sine, al acestui pasaj pare să fie acela că lumina nestematei Elendilmir era o dovadă ce tăgăduia invizibilitatea conferită de Inelul Suprem atunci când era purtat pe deget, deoarece ar fi trebuit să fie văzută doar când Inelul nu se afla pe deget; totuşi, când Isildur şi-a acoperit capul cu o glugă, lumina s-a stins.

26 Se spune că, mult mai târziu, aceia (asemenea lui Elrond) în a căror amintire imaginea lui stăruia au fost surprinşi de marea asemănare, la trup şi la minte, între el şi Regele Elessar, învingătorul în Războiul Inelului în care atât Inelul cât şi Sauron şi-au găsit sfârşitul pentru totdeauna. Conform cronicilor dunedainilor, Elessar

era al treizeci şi optulea descendent al lui Valandil, fratele lui Elendur. Atât de multă vreme a trebuit să treacă până a fost răzbunat. [Nota autorului]

27 Şapte leghe şi mai bine de la locul bătăliei. Căzuse întunericul când a fugit el; a ajuns la Anduin pe la miezul nopţii. [Nota autorului]

28 Tipul acesta de arma se numea eket: o sabie scurtă, făcută anume pentru a fi înfiptă, cu lamă lată, ascuţită la vârf şi tăioasă pe ambele laturi, cu o lungime variind între un picior şi un picior şi jumătate. [Nota autorului]

29 Locul ultimului lor popas fusese la o milă, o milă şi ceva dincolo de hotarul de la miazănoapte, dar probabil că în întuneric terenul înclinat l-a făcut să o ia oarecum spre miazăzi. [Nota autorului]

30 Un clondir cu miruvor, „întăritorul celor din Imladris”, i-a fost dat lui Gandalf de către Elrond, când Frăţia a plecat din Vâlceaua Despicată (Frăţia Inelului II 3): vezi de asemenea The Road Goes Ever On, pg. 61.

31 Deoarece acel metal a fost găsit în Numenor. [Nota autorului] – în „Casa lui Elros” (pg. 306), se spune că tartelemmaite, al cincisprezecelea Cârmuitor al Numenorului, ar fi fost poreclit astfel (adică „mână de argint”) din pricină că îndrăgea argintul, „punându-şi mereu slujitorii să-i caute mithril”. Dar Gandalf zicea că mithrilul nu se găsea decât în Moria, „numai aici, din întreaga lume” (Frăţia Inelului II 4).

32 în „Aldanon şi Erendis” (pg. 257) se spune că Erendis a pus ca diamantul pe care i-l adusese Aldanon din Pământul de Mijloc să fie încrustat „ca o stea într-o lucrătură de argint; şi, la rugămintea ei, el i-a legat-o [nestemata] pe frunte”. Din acest motiv a fost cunoscută drept Tar-Elestirne, Doamna cu Sprânceana înstelată; „aşa au ajuns mai apoi Regii şi Reginele să poarte drept stea o nestemată albă deasupra sprâncenelor, în loc de coroană”

(pg. 298, nota 18). Nu se poate să nu observăm o legătură între tradiţia aceasta şi cea referitoare la Elendilmir, o nestemată în formă de stea, purtată deasupra sprâncenei ca un însemn al regalităţii în Amor; dar nestemata Elendilmir originala îi aparţinea lui Silmarien şi prin urmare exista în Numenor (oricare ar fi fost originea ei) înainte ca Aldanon să fi adus din Pământul de Mijloc giuvaierul lui Erendis, ceea ce înseamnă că nu pot fi unul şi acelaşi.

33 Numărul real era treizeci şi opt, deoarece a doua Elendilmir fusese făcută pentru Valandil (vezi şi nota 26, mai sus). – în Povestea Anilor din Anexa B la Stăpânul Inelelor, notaţia pentru anul 16 al celui de-al Patrulea Ev (adică 1436, după Numărătoarea Anilor în Comitat) spune că, atunci când Regele Elessar a venit la Podul Viniac să-şi salute prietenii, i-a dat Jupânului Sam cel înţelept Steaua Dunedainilor, chiar în timp ce fiica lui Elanor era numită domnişoară de onoare a Reginei Arwen. Pornind de la această însemnare, domnul Robert Foster spune în The Complete Guide to Middle-earth [„Ghidul complet al Pământului de Mijloc”, n.tr.] că „Steaua [lui Elendil] a fost purtată deasupra sprâncenei de către Regii Regatului de la Miazănoapte până când Elessar i-a dat-o lui Sam Gamgee în anul 16 al celui de-al Patrulea Ev”. Sugestia clară a pasajului de faţă este aceea că Regele Elessar a păstrat o perioadă de timp nedeterminată nestemata Elendilmir făcută pentru Valandil; mie mi se pare exclus faptul că ar fi dăruit-o Primarului din Comitat, oricât de mult l-ar fi preţuit. Elendilmir are mai multe nume: Steaua lui Elendil, Steaua de la Miazănoapte, Steaua Regatului de la Miazănoapte; Steaua Dunedainilor (care apare doar în această notaţie din Povestea Anilor) este socotită drept încă o denumire, atât în Ghidul lui Robert Foster, cât şi în Tolkien Companion [„Vademecum la Tolkien”, n.tr.], al lui

J.E.A. Tyler. Nu am găsit nicio altă referire la această denumire; dar eu sunt aproape convins că nu era o altă denumire şi că Jupânul Sam cel înţelept a primit o altă recompensă onorifică (mult mai potrivită).

ANEXĂ

MĂSURILE DE LUNGIME NUMENOREENE

O însemnare asociata cu pasajul din „Prăpădul de pe Câmpiile Stânjeneilor", privind diferite drumuri din Osgiliath spre Imladris (pg. 373 şi pg. 383, nota 6) spune următoarele:

PRĂPĂDUL DE PE CÂMPIILE STÂNJENEILOR

393

Unităţile de măsură pentru distanţe sunt convertite cât mai exact cu putinţă în termeni moderni. „Leghea" este folosită deoarece reprezenta cea mai lungă unitate de măsură: în sistemul numenorean (care era decimal), cinci mii de rangar (paşi întregi) formau un iar, echivalent cu aproape trei mile de-ale noastre [aproximativ 4, 8 kilometri, n.tr.]. Lár însemna „pauză", deoarece, cu excepţia marşurilor forţate, se făcea de obicei o pauză scurta după parcurgerea acestei distanţe [vezi nota 9 mai sus]. Ranga numenoreană era cu puţin mai lungă decât un yard [= 0, 9144 m, n.tr.], aproximativ treizeci şi opt de inci [= 96, 52 cm, n.tr.], dat fiind faptul că numenoreenii erau mai înalţi. Prin urmare, cinci mii de rangar ar fi aproape echivalentul a 5280 yarzi, adică „leghea" noastră [= 4, 83 km, n.tr.]: 5277 yarzi, două picioare şi patru inci, presupunând că echivalenţa este exactă. Ceea ce nu poate fi determinat cu certitudine, deoarece se bazează pe lungimi menţionate în relatări despre diferite lucruri şi distanţe comparabile cu acelea existente în vremea noastră. Trebuie ţinut cont atât de statura înaltă a numenoreenilor (deoarece se presupune că mâinile, labele picioarelor, degetele şi paşii se află la originea denumirilor unităţilor de măsură), precum şi de abaterile de la aceste

medii sau norme în procesul de stabilire şi organizare a unui sistem de măsurare atât în viaţa de zi cu zi, cât şi pentru calcule exacte. Astfel, două rangar erau adesea numite „stat de om”, ceea ce la treizeci şi opt de inci dau o înălţime medie de şase picioare şi patru inci; dar asta a fost mai târziu, când se pare că statura dunedainilor s-a micşorat; totodată, nu era considerată o afirmaţie exactă privind media înălţimii bărbaţilor dunedaini, ci o lungime aproximativă exprimată în cunoscuta unitate de măsură ranga. (Se spune adesea că ranga era lungimea unui pas mare, de la călcâiul rămas în spate până la degetul mare de la piciorul din faţă, al unui bărbat adult care merge iute, dar nu forţat; un pas mare întreg „ar putea fi o rangă şi jumătate”.) Totuşi, despre oamenii măreţi din trecut se spune că erau mai înalţi de-un stat de om. Elendil era descris ca fiind „mai înalt de-un stat de om cu jumătate de ranga”; dar el era socotit cel mai înalt dintre toţi numenoreenii care au scăpat din Decădere [şi într-adevăr, era cunoscut drept Elendil cel înalt]. Eldarii din Zilele de Odinioară erau şi ei foarte înalţi. Galadriel, „cea mai înaltă dintre toate

femeile eldarilor rămase în legende”, avea statură de bărbat, aşa se spunea, adăugându-se: „după cum se făceau măsurătorile la dunedaini şi la oamenii din vechime”, ceea ce însemna o înălţime de aproximativ şase picioare şi patru inci.

Rohirrimii erau în general mai scunzi, deoarece stră-strămoşii lor îşi amestecaseră sângele cu cel al unui neam mai îndesat. Despre Eomer se spunea că era înalt, la fel de înalt ca Aragorn; dar el şi alţi descendenţi ai Regelui Thengel depăşeau în înălţime statura obişnuită în Rohan, o caracteristică ce li se trăgea de la Morwen, soţia lui Thengel, o domniţa a Gondorului de origine nobilă numenoreană.

O notă la textul precedent adaugă informaţii cu privire la Morwen, pe lângă cele cuprinse în Stăpânul Inelelor („Anexa A [ÎI], „Regii Obştii”):

Era cunoscută drept Morwen din Losarnach, pentru că acolo trăia ea; dar nu se trăgea dintre locuitorii acelor părţi. Tatăl ei venise acolo din Belfalas, pentru că îndrăgea văile înfloritoare ale ţinutului; era urmaşul unui fost Prinţ al Obştii, prin urmare se înrudea cu Prinţul Intrahil şi între ei s-a legat o prietenie trainică. Eomer a luat de soţie pe fiica lui Intrahil [Lothfriel], iar fiul lor, Elfwine cel Frumos, semăna neînchipuit de mult cu tatăl mamei lui.

Într-o altă nota se spune despre Celeborn că era „un linda din Valinor” (adică unul dintre teleri, care-şi spuneau lindari, Cântăreţii), şi că era socotit de către aceştia a fi înalt, după cum îi spunea şi numele („înalt-argintat”); dar telerii, în general, nu erau la fel de înalţi şi de voinici ca noldorii.

Aceasta este ultima versiune a poveştii privitoare la originea lui Celeborn şi la semnificaţia numelui său; vezi pg. 323, pg. 367.

În altă parte, tatăl meu a scris despre statura hobbiţilor, în comparaţie cu aceea a numenoreenilor, şi despre originea numelui de „piticuţi”:

Referirile [la statura hobbiţilor] din Prologul la Stăpânul Inelelor sunt inutil de vagi şi de complicate, din pricina includerii unor comentarii privitoare la supravieţuirea seminţiei lor în evurile de mai târziu; în ceea ce priveşte Stăpânul Inelelor, ele pot fi rezumate astfel: hobbiţii din Comitat aveau o înălţime de trei-patru picioare, niciodată mai puţin şi arareori mai mult. Desigur că ei nu-şi spuneau piticuţi; aşa îi numeau numenoreenii. Numele lor se referea la înălţimea lor în comparaţie cu a bărbaţilor numenoreeni, şi reflecta destul de fidel

realitatea. Întâi a fost dat celor din familia Harfoot, care au fost cunoscuţi de cârmuitorii Amorului în secolul XI [cf. notaţia pentru anul 1050 din Povestea Anilor], Iar mai târziu celor din familia Fallohide şi Stoor. Regatele de la Miazănoapte şi de la Miazăzi au rămas în strânsă legătură la acea vreme şi până târziu, şi fiecare ştia tot ce se întâmpla în ograda celuilalt, mai cu seamă despre strămutarea celor mai felurite neamuri şi seminţii. Astfel, cu toate că, din cât se ştie, niciun „piticuţ” nu îşi făcuse apariţia în Gondor înainte de Peregrin Took, existenţa acestui neam între hotarele regatului Arthedain era cunoscută în Gondor, membrii lui fiind numiţi piticuţi sau periani în sindarină. În clipa în care Boromir a dat prima oară cu ochii de Frodo [la sfatul ţinut la Elrond acasă], el l-a recunoscut ca făcând parte din acest neam. Probabil că până în acea clipă crezuse despre ei că ar fi creaturi de basm. Dar, din primirea ce i s-a făcut lui Pippin în Gondor, pare destul de limpede că locuitorii îşi aminteau de „piticuţi”.

Într-o altă versiune a acestei note, se spune şi mai mult despre scăderea în înălţime atât a piticuţilor, cât şi a numenoreenilor:

Scăderea în înălţime a dunedainilor nu era o tendinţă firească printre popoarele care trăiau în Pământul de Mijloc, ci se datora pierderii pământului lor strămoşesc, departe în Apus, cel mai apropiat, dintre toate pământurile muritoare, de Tărâmul Nepieritor. Scăderea în înălţime a hobbiţilor, care s-a petrecut mult mai târziu, s-a datorat cel mai probabil unei schimbări în condiţia şi felul lor de viaţă; au devenit un popor fugar şi ascuns. Silit (pe măsură ce oamenii, Seminţia Mare, se înmulţeau tot mai mult.

uzurpând pământurile mai fertile şi mai prielnice) să se refugieze în păduri sau în sălbăticie: un popor pribeag şi sărac, uitându-şi meşteşugurile, ducând o viaţă nesigură,

mereu în căutare de hrană şi temându-se să nu fie văzuţi.

II

CIRION ŞI EORL ŞI PRIETENIA DINTRE GONDOR ŞI ROHAN

(I)

Oamenii de la Miazănoapte şi Căruţaşii

Cronica lui Cirion şi Eorl1 începe doar odată cu prima întâlnire dintre Cirion, Majordom al Gondorului, şi Eorl, Senior al cotheodilor, după ce se sfârşise Bătălia de pe Câmpia Celebrant şi invadatorii Gondorului fuseseră nimiciţi. Existau însă balade şi legende despre marele val de rohirrimi veniţi călare de la Miazănoapte, în Gondor şi în Rohan, din care au fost luate povestirile din Cronicile2 de mai târziu şi multe alte informaţii privitoare la cotheodi. Toate acestea sunt reunite aici pe scurt, sub formă de cronică.

Cotheodii au fost prima oară cunoscuţi sub acest nume în vremea Regelui Calimentar al Gondorului (care a murit în anul 1936 al celui de-al Treilea Ev) vreme la care formau o obşte mică, sălăşluind în Văile Anduinului, între Carrock şi Câmpiile Stânjeneilor, mai mult pe malul apusean al râului. Erau o rămăşiţă a Oamenilor de la Miazănoapte care, odată, formaseră o confederaţie numeroasă şi puternică de obşti ce trăiau pe şesurile întinse dintre Codrul întunecat şi Râul Curgător, mari crescători de cai şi călăreţi vestiţi pentru îndemânarea şi robusteţea lor, cu toate că sălaşurile şi

le aveau la poala Pădurii, mai cu seamă în Adâncătura Răsăriteană pe care tot ei o făcuseră în mare măsură, prin doborârea copacilor.3

Oamenii aceştia de la Miazănoapte descindeau din aceeaşi seminţie de oameni ca şi aceia care, în Primul Ev, se strămutaseră în partea de apus a Pământului de Mijloc şi se aliaseră cu eldarii în războaiele pe care le purtau cu

Morgoth.[4] Prin urmare, se înrudeau de departe cu dunedainii sau numenoreenii şi îi lega o mare prietenie de poporul din Gondor. De fapt, erau priviţi ca un bastion al Gondorului, păzindu-i de invazii hotarele nordice şi estice; deşi regii nu şi-au dat seama de acest lucru decât când bastionul a început să se clatine şi în cele din urmă a fost distrus cu totul, împuţinarea Oamenilor de la Miazănoapte în Rhovanion a început odată cu Marea Molimă care prinsese să bântuie acele meleaguri în iarna lui 1635 şi curând s-a întins în Gondor. Mulţi au pierit acolo, mai cu seamă din rândul celor care trăiau în oraşe. Mai mulţi au murit însă în Rhovanion, unde, cu toate că majoritatea oamenilor trăiau sub cerul liber şi oraşele mari erau puţine, Molima a fost adusă de o iarnă rece, când oameni şi cai deopotrivă au fost nevoiţi să se adăpostească claie peste grămadă în casele lor scunde de lemn şi în grajduri; unde mai pui că nu se prea pricepeau la arta tămăduirii şi la leacuri, ceea ce nu se întâmpla în Gondor, unde oamenii ştiuseră să păstreze învăţăturile din Numenor. Se spune că, după ce s-a stins Molima, mai mult de jumătate din sălăşluitorii Rhovanionului şi din caii lor pieriseră.

Greu şi-au revenit; dar multă vreme măcar n-au avut de ce se teme din pricina şubrezeniei lor. Fără îndoială că popoarele trăind mai departe, spre răsărit, fuseseră în egală măsură lovite, încât duşmanii Gondorului i-au atacat hotarele mai cu seamă dinspre miazăzi şi de pe mare. Dar când a început invazia Căruţaşilor, atrăgând Gondorul în războaie care au durat aproape o sută de ani, Oamenii de la Miazănoapte au avut de înfruntat primele atacuri. Regele Narmacil II a dus o oştire numeroasă la miazănoapte, în şesurile aflate la sud de Codrul întunecat, şi a strâns în jurul său pe toţi Oamenii de la Miazănoapte pe care i-a mai găsit risipiţi care pe unde apucase; dar oastea a fost înfrântă.

Regele însuşi căzând în luptă. Ce a mai rămas din oastea lui s-a retras peste câmpia Dagorlad în Ithilien, iar Gondorul a renunţat la toate pământurile aflate la răsărit de Anduin, păstrând doar Ithilienul.5

Cât despre Oamenii de la Miazănoape, se povesteşte că au fost câţiva dintre ei care au fugit traversând râul Celduin (Râul Curgător), unindu-se cu locuitorii (rubedeniile lor) din Ţinutul de Jos, sub Erebor, alţii s-au refugiat în Gondor, şi au mai fost din cei care s-au strâns sub conducerea lui Marhwini, fiul lui Marhari (care a căzut în acţiunea de ariergardă, după Bătălia de pe Câmpii).6 Îndreptându-se spre miazănoapte, printre Codrul întunecat şi Anduin, s-au aşezat în văile Anduinului, unde li s-au alăturat numeroşi fugari care au venit la ei străbătând Pădurea. Aşa a început obştea numită Cotheod7, cu toate că în Gondor nu s-a ştiut ani la rând nimic despre acest lucru. Mulţi dintre Oamenii de la Miazănoapte au ajuns sclavi şi toate pământurile ce fuseseră ale lor odată au intrat în stăpânirea Căruţaşilor.8

Dar a venit şi vremea când Regele Calimentar, fiul lui Narmacil II, nemaifiind ameninţat de alte pericole9, a hotărât să răzbune înfrângerea din Bătălia de pe Câmpii. Pristavi veneau la el, trimişi de Marhwini care-l avertiza cu privire la Căruţaşi şi la urzelile lor de a trece Neadâncurile10 ca să atace Calenardhonul; mai spuneau însă pristavii că Oamenii de la Miazănoapte, căzuţi în sclavie, puneau la cale o răscoală care avea să izbucnească fără doar şi poate dacă începea vreun război din pricina Căruţaşilor. Astfel, când s-a ivit clipa prielnică, Regele Calimentar s-a pus în fruntea unei oştiri şi a părăsit Ithilienul, având grijă ca duşmanul să prindă de veste despre manevrele sale. Căruţaşii i-au atacat cu toţi oştenii pe care-i aveau, şi Calimentar a bătut în retragere, făcându-i să-l urmărească şi astfel să se depărteze de sălaşurile lor. Până la urmă, bătălia s-a dat la Dagorlad şi

soarta războiului a stat multă vreme în cumpănă. Dar în toiul luptei, călăreţii pe care Calimentar îi trimisese peste Neadâncuri (rămase nepăzite de duşman), s-au unit cu un cored numeros[11], în fruntea căruia se afla Marhwini, şi i-au atacat pe Căruţaşi

din flanc şi din spate. Victoria Gondorului a fost copleşitoare – chiar dacă nu decisivă, după cum avea să se dovedească. Iar când duşmanii au dat bir cu fugiţii, risipindu-se curând care-ncotro spre miazănoapte, unde se aflau sălaşurile lor, Calimentar nu s-a luat după ei, dovedindu-se înţelept. În urmă-le rămâneau morţi mai bine de o treime din oştenii duşmani, care aveau să putrezească pe câmpia Dagorlad printre osemintele altor bătălii din trecut, mult mai nobile. Dar călăreţii lui Marhwini i-au hărţuit pe Căruţaşi, pricinuindu-le şi mai mari pierderi în lunga lor fugă în derivă peste şesuri, până când, în depărtare, s-a ivit Codrul întunecat. Abia atunci şi-au oprit călăreţii urmărirea, strigându-le a batjocură:

— La răsărit să vă mătrăşiţi, nu la miazănoapte, stirpe a lui Sauron! Vedeţi, pământurile pe care le-aţi furat sunt în flăcări!

Şi cu adevărat un fum gros se înălţa spre cer.

Răzvrătirea pusă la cale şi sprijinită de Marhwini izbucnise; proscrişi deznădăjduiţi îşi părăsiseră ascunzişurile din Pădure şi îi aţâţaseră pe sclavi, iar împreună dăduseră foc la multe din casele Căruţaşilor şi la hambarele şi taberele lor de căruţe. Dar cei mai mulţi dintre ei pieriseră în această încercare; nu numai că erau slab înarmaţi, dar duşmanii nu-şi lăsaseră sălaşurile neapărate: le păzeau tinerii şi bătrânii şi femeile mai tinere care – aşa cum era obiceiul la acel neam – ştiau să mânuiască armele şi se luptau cu sălbăticie să-şi apere casele şi odraslele. Astfel că, în cele din urmă, Marhwini s-a văzut nevoit să se retragă în ţara lui de pe malul

Anduinului, iar Oamenii de la Miazănoapte, neam din neamul lui, nu s-au mai întors niciodată pe meleagurile lor dinainte. Calimentar s-a retras şi el în Gondor, şi o vreme (din 1899 până în 1944), ţinutul a fost ferit de alt război, până la marele atac în care dinastia regilor săi a fost aproape să se sfârşească.

Cu toate acestea, alianţa dintre Calimentar şi Marhwini nu fusese în zadar. Dacă oastea Căruţaşilor din Rhovanion n-ar fi fost înfrântă, atacul ar fi pornit mai devreme şi cu mai mare forţă, iar Gondorul ar fi fost distrus. Dar cea mai însemnată urmare a acestei alianţe avea să se arate într-un viitor îndepărtat, pe care nimeni nu-l

putea întrezări: cele două mari raiduri ale rohirrimilor pentru salvarea Gondorului, venirea lui Eorl pe Câmpia Celebrant şi cornii Regelui Theoden pe Câmpia Pelennor, şi de n-ar fi fost acestea, zadarnică s-ar fi dovedit şi întoarcerea Regelui.[12]

În acest timp, Căruţaşii îşi lingeau rănile şi puneau la cale răzbunarea. În locuri unde armiile Gondorului nu puteau ajunge, pe ţărmuri la răsărit de Marea Rhun, de unde nicio veste nu ajungea până la Regii Gondorului, neamul Căruţaşilor se înmulţea şi se răspândea, arzând de pofta de a face cuceriri şi a jefui, plin de ură faţă de regatul ce le stătea în drum. Dar până să se pună în mişcare, a trecut vreme lungă. Pe de o parte, se temeau de puterea Gondorului şi, cum nu ştiau nimic din ce se întâmpla la apus de Anduin, credeau că regatul acesta se întindea cu mult mai mult şi avea un popor mult mai numeros decât erau în fapt la acea vreme. Pe de altă parte, Căruţaşii răsăriteni înaintaseră între timp spre miazăzi, dincolo de Mordor, şi se învrăjbiseră cu neamurile din Khand şi cu vecinii lor, aflaţi şi mai spre miazăzi. Până la urmă, duşmanii aceştia ai Gondorului au căzut la pace şi

au încheiat o alianţă, pregătind un atac ce urma să lovească Gondorul, şi de la miazănoapte, şi de la miazăzi.

Despre toate planurile şi mişcările vrăjmaşe se ştia prea puţin în Gondor, sau chiar nimic. Faptele înşirate aici au fost descifrate de către cronicari mult după ce s-au petrecut, înţelegând că ura faţă de Gondor precum şi alianţa duşmanilor săi pentru a acţiona împreună (lucru pe care singuri n-ar fi avut nici voinţa, nici înţelepciunea să-l facă) s-a datorat uneltirilor lui Sauron. Este adevărat că Forthwini, fiul lui Marhwini, l-a prevenit pe Regele Ondoher (care i-a urmat tatălui său Calimentar în anul 1936) că, în Rhovanion, Căruţaşii îşi recăpătau puterile şi spaima li se risipea, şi că el unul bănuia că primeau forţe proaspete de la Răsărit, căci mult îi mai dădeau de furcă raidurile din partea de miazăzi a ţării sale, atacatorii venind şi pe râu în sus, şi prin Strânsura Pădurii.13 Dar la acea vreme Gondorul nu putea face nimic mai mult decât să-şi alcătuiască şi să-şi instruiască o oştire atât de mare pe câţi oşteni era în

stare să găsească sau să găzduiască. Astfel, când atacul s-a pornit în cele din urmă, Gondorul nu era chiar nepregătit, cu toate că forţele sale erau mai mici decât ar fi fost nevoie.

Ondoher şi-a dat seama că duşmanii săi de la miazâzi se pregăteau de război şi a avut înţelepciunea să-şi împartă forţele în două oştiri – una la miazănoapte şi una la miazâzi. A doua era mai mică, socotindu-se că în acea parte primejdia era şi ea mai mica.14 Se afla sub comanda lui Eărnil, vlăstar al Casei Regale, urmaş al Regelui Telumentar, tatăl lui Narmacil al Doilea. Iar tabăra principală şi-o avea în Pelărgir. Oastea de la miazănoapte era comandată de însuşi Regele Ondoher. Aşa fusese dintotdeauna datina în Gondor, ca Regele, dacă voia, să se afle în fruntea oştirii sale într-o bătălie importantă, cu

condiţia să lase în urmă-i un moştenitor cu drept de netăgăduit la tron. Ondoher se trăgea dintr-o dinastie războinică, oştenii îl iubeau şi-l respectau; avea doi fii, amândoi ajunşi la vârstă la care puteau să poarte arme: Artamir, cel mare, şi Faramir, mai mic cu trei ani.

Veştile despre apropierea duşmanului au ajuns în Pelărgir în a noua zi a lunii Cermie, în anul 1944. Eărnil era pregătit: trecuse Anduinul cu jumătate din armia sa şi, lăsând intenţionat Vadurile Poros neapărate, aşezase tabăra la vreo patruzeci de mile mai la nord, în Ithilienul de la Miazăzi. Regele Ondoher plănuise să-şi ducă oştirea spre miazănoapte, traversând Ithilienul, şi s-o desfăşoare pe câmpia Dagorlad, un loc nefast pentru duşmanii Gondorului. (La acea vreme, încă se trudea la repararea fortăreţelor de-a lungul Anduinului, la nord de Sam Gebir, ce fuseseră construite de Narmacil I, astfel că acolo se aflau destui oşteni din Calenardhon să împiedice orice încercare de-a duşmanilor să treacă râul pe la Neadâncuri.) Dar veştile despre atacul de la miazănoapte n-au ajuns la urechile lui Ondoher decât în dimineaţa celei de-a douăsprezecea zi din luna Cermie, vreme la care duşmanul se afla de-acum aproape, în vreme ce oştirea Gondorului se mişca mult mai încet decât dacă Ondoher ar fi fost prevenit mai devreme, şi avangarda sa încă nu ajunsese la Porţile Gondorului. Oastea principală era în frunte, împreună cu

Regele şi Gărzile sale, urmată de oştenii Aripii Drepte şi Aripii Stingi care urmau să-şi ocupe poziţiile după ce ieşeau din Ithilien şi se apropiau de Dagorlad. Acolo se aşteptau ei să se dea atacurile din nord şi nord-est, aşa cum se întâmplase şi înainte, în Bătălia de pe Câmpii şi în victoria lui Calimentar pe câmpia Dagorlad.

Dar n-a fost aşa. Căruţaşii strânseseră o oştire numeroasă în preajma malurilor sudice ale mării interioare

numite Rhun, căreia i se alăturară bărbaţi din Rhovanion, înrudiţi cu ei, şi din Khand, unde trăiau noii lor aliaţi. După ce toate au fost pregătite, au pornit spre Gondor din Răsărit, înaintând cât au putut ei de repede de-a lungul munţilor Ered Lithui, astfel că apropierea lor n-a fost observată decât când a fost prea târziu. Aşa s-a întâmplat că vârful de lance al oştii din Gondor abia ajunsese în dreptul Porţilor Mordorului (Morannon), când un mare nor de praf purtat de un vânt răsăritean a vestit apropierea avangardei duşmane.15 Aceasta era formată nu numai din carele de război ale Căruţaşilor, ci şi dintr-o forţă de cavalerie atât de numeroasă, încât întrecea orice închipuire. Ondoher abia a avut vreme să se întoarcă şi să înfrunte atacul cu flancul său drept, aflat mai aproape de Morannon, şi să-i trimită vorbă lui Minohtar, Căpitanul Aripii Drepte, care venea din urmă, să-i acopere flancul drept cât mai iute cu putinţă, când carele şi cavaleria s-au năpustit în liniile sale neorânduite. Despre haosul şi prăpădul care au urmat prea puţine veşti au ajuns vreodată în Gondor.

Ondoher nu era câtuşi de puţin pregătit să ţină piept unui atac de cavalerie şi care de luptă în număr atât de mare. împreună cu Garda sa şi purtându-şi stindardele, a ocupat iute poziţie pe un deluşor, ceea ce nu a folosit la nimic.16 Atacul principal a ţintit tocmai stindardul care a fost capturat, Garda sa nimicită aproape în întregime, iar el răpus şi alături de el a căzut fiul său Artamir. Trupurile lor n-au fost nicicând găsite. Atacul duşman a trecut ca tăvălugul peste ei, a înconjurat deluşorul şi a pătruns adânc în armia învălmăşită a Gondorului, împingând-o înapoi, într-un talmeş-balmeş greu de descris, peste cei care veneau din urmă, împrăştiind-o şi hăituindu-i oştenii spre apus, până în Smârcurile Morţilor.

Văzând acestea, Minohtar a trecut în fruntea oştii.

Era un om pe cât de viteaz, pe atât de înţelept. Prima furie a atacului se risipise, cu mult mai puţine pierderi şi un succes mult mai mare decât visaseră duşmanii. Cavaleria şi carele s-au retras, căci se apropia oastea principală a Căruţaşilor. În scurtul răstimp pe care-l avea la dispoziţie, Minohtar şi-a înălţat propriul stindard şi i-a regrupat pe oştenii armiei centrale, care mai rămăseseră pe câmpul de luptă, şi pe cei aflaţi sub comanda lui, care nu se împrăştiaseră. Fără să mai piardă timpul, a trimis câţiva soli la Adrahil din Doi Amroth17, Căpitanul Aripii Stingi, ordonându-i să se retragă cât mai iute cu putinţă cu oamenii lui şi cu cei din ariergarda Aripii Drepte, încă neintraţi în luptă. Cu aceste forţe urma să ocupe o poziţie de apărare între Cair Andros (unde se aflau oşteni de-ai lor) şi munţii Ephel Duath, unde, datorită marelui cot făcut de Anduin spre răsărit, terenul era foarte îngust, şi să apere cât mai mult cu putinţa căile spre Minas Tirith. Vrând să câştige timp pentru această retragere, Minohtar însuşi avea să formeze o ariergardă şi să încerce astfel să stăvilească înaintarea grosului oştirii Căruţaşilor. Adrahil trebuia să trimită de îndată soli care să-l caute pe Eărnil şi, dacă reuşeau să-l găsească, să-i spună despre dezastrul de la Morannon şi despre poziţiile oştirii de la miazănoapte, care se retrăgea.

Când oastea principala a Căruţaşilor a pornit atacul, trecuseră două ceasuri de la amiază, iar Minohtar îşi retrăsese linia la capătul Marelui Drum de la Miazănoapte din Ithilien, cam la jumătate de milă dincolo de punctul unde acesta o cotea spre răsărit, spre Turnurile de Strajă ale Morannonului. Primul triumf al Căruţaşilor a fost însă începutul înfrângerii lor. Neştiind cât de mare era armia aflata în apărare şi cum era orânduită pe câmpul de luptă, îşi lansaseră atacul mult prea devreme, înainte ca grosul acestei oştiri să iasă din teritoriul îngust al Ithilienului, încât carele şi cavaleria lor se treziseră în faţa unei victorii

mult prea uşor cucerite şi copleşitoare. Pentru ca apoi atacul principal să întârzie prea mult, iar când au atacat totuşi, n-au mai putut să-şi folosească oastea numeroasă cu efectul deplin pe care-l aşteptau de la tacticile plănuite de ei, fiind mai curând obişnuiţi

cu lupte duse la loc deschis. N-am greşi dacă am crede că, ameţiţi de răpunerea Regelui şi de punerea pe fugă a unei părţi mari a oştii duşmane centrale, Căruţaşii au crezut că învinseseră întreaga armie şi că grosul propriei lor oştiri nu mai avea altceva de făcut decât să înainteze pentru a invada şi a ocupa Gondorul. Dacă aşa au gândit, s-au înşelat.

Căruţaşii au venit mai degrabă la grămadă, chiuind şi cântând cântece de victorie, nevăzând încă nici urmă de apărători care să li se opună, până când au descoperit că drumul de intrare în Gondor o lua spre miazăzi, pătrunzând într-un ţinut îngust, acoperit de copaci, străjuit de umbra întunecatului Ephel Duath, unde o armie putea să mărşăluiască sau să călărească, în şiruri ordonate, doar de-a lungul unui drum lat. Acesta se întindea în faţa lor printr-un defileu adânc…

Aici textul se întrerupe brusc, iar notele şi scurtele însemnări pentru continuarea lui sunt aproape în întregime ilizibile. Totuşi, se poate descifra că cotheodi au luptat alături de Ondoher, iar celui de-al doilea fiu al lui Ondoher, Faramir, i s-a poruncit să rămână în Minas Tirith ca regent, deoarece pravila nu îngăduia ca ambii fii ai Regelui să meargă la bătălie în acelaşi timp (o observaţie similară apare mai devreme în text, la pg. 402). Dar Faramir nu s-a supus poruncii; a plecat la luptă deghizat, şi a fost ucis. Textul este aproape de nedescifrat aici, dar se pare că Faramir s-a alăturat cotheodilor şi a fost prins împreună cu un grup al acestora, în timp ce se retrăgeau spre Smârcurile Morţilor. Căpetenia cotheodilor (din al

cărui nume nu se descifrează decât Marh) a venit în ajutorul lor, dar Faramir a murit în braţele sale, şi abia când i-a cercetat trupul a descoperit însemnele ce dovedeau că el era Prinţul. Căpetenia cotheodilor s-a dus atunci să lupte alături de Minohtar la capătul Drumului de la Miazănoapte, în Ithilien; Minohtar tocmai dădea poruncă să se trimită în Minas Tirith o solie Prinţului înscăunat Rege.

Auzind porunca lui Minohtar, căpetenia cotheodilor i-a dat vestea că Prinţul se deghizase şi plecase la luptă, unde fusese răpus.

Prezenţa cotheodilor şi rolul jucat de căpetenia lor poate să explice includerea în această poveste, în mod clar gândită să fie o poveste despre începuturile prieteniei dintre Gondor şi rohirrimi, a

acestei laborioase istorii despre bătălia dintre oastea Gondorului şi Căruţaşi.

Pasajul de încheiere al textului complet dă impresia că oastea Căruţaşilor urma să fie pusă în situaţia de a-şi înghiţi toată bucuria victoriei atunci când a ajuns pe drum la defileul cel adânc; dar notele de la sfârşit arată că nu au fost ţinuţi în loc prea mult de apărarea din ariergardă a lui Minohtar. „Căruţaşii se revărsau câtă frunză şi iarbă în Ithilien" şi „târziu, în a treisprezecea zi a lunii Cermie, l-au copleşit cu numărul lor pe Minohtar" care a fost ucis de o săgeată. Aici se spune că fusese fiul surorii Regelui Ondoher. „Oamenii lui l-au scos din încăierare, şi toţi cei care mai rămăseseră din ariergardă au fugit spre miazăzi, în căutarea lui Adrahil". Căpetenia principală a Căruţaşilor a ordonat oştenilor să oprească înaintarea şi cu toţii s-au pus pe benchetuit. Nimic altceva nu se mai poate descifra; dar scurta însemnare din Anexa A la Stăpânul Inelelor arată cum Eărnil a venit de la miazăzi şi i-a hăituit:

În 1944, Regele Ondoher şi amândoi fiii săi, Artamir

şi Faramir, au căzut în luptă la nord de Morannon, iar vrăjmaşii s-au revărsat în Ithilien. Dar Eărnil, Căpetenia Oştii de la Miazăzi, a câştigat o mare victorie în Ithilienul de la Miazâzi, nimicind oastea din Harad, care trecuse Râul Poros. Grăbindu-se spre nord, el a adunat în jurul său tot ce a putut din Oastea de la Mizănoapte ce se retrăgea, atacând tabăra principală a Căruţaşilor, în timp ce aceştia benchetuiau şi se veseleau închipuindu-şi că regatul Gondor fusese distrus şi că nu mai aveau altceva de făcut decât să prade şi să jefuiască. Eărnil a făcut prăpăd în tabără, dând foc la căruţe şi punându-i pe fugă pe duşmani, până au ieşit cu totul din Ithilien. O mare parte dintre cei care fugeau mâncând pământul şi-au găsit sfârşitul în Smârcurile Morţilor.

În Povestea Anilor, victoria lui Eărnil se numeşte Bătălia Taberei. După moartea lui Ondoher şi a ambilor săi fii la Morannon, Arvedui, ultimul rege al tărâmului de la Miazănoapte, a pretins coroana Gondorului; dar cererea lui a fost respinsă şi, în anul care a

urmat Bătăliei Taberei, Eărnil a devenit Rege. Fiul său a fost Eărnur, care a pierit la Minas Morgul după ce a primit să se înfrunte cu Stăpânul Nazgulilor, şi a fost ultimul dintre Regii tărâmului de la miazăzi.

(II)

Călătoria lui Eorl în timp ce cotheodii încă trăiau în locurile lor de baştină18, ajunseseră cunoscuţi în Gondor ca oameni de încredere, de la ei primindu-se veşti despre tot ce se petrecea pe acele meleaguri. Numai ei mai rămăseseră din Oamenii de la Miazănoapte despre care se spunea că, în vremuri de demult, se înrudiseră cu dunedainii, iar în timpul marilor Regi le fuseseră aliaţi acestora şi vărsaseră mult sânge pentru poporul Gondorului. Prin urmare, Gondorul a fost cuprins de nelinişte când cotheodii s-au strămutat departe la

miazănoapte, în timpul domniei lui Eărnil II, penultimul dintre Regii tărâmului de la miazăzi.19

Noua ţară a cotheodilor se găsea în partea de miazănoapte a Codrului întunecat, între Munţii Ceţoşi, aflaţi la apus, şi Râul Pădurii, aflat la răsărit. În partea de miazăzi, se întindea până la confluenţa celor două râuri scurte pe care le-au numit Vijeliosul Cenuşiu şi Izvorul Vechi. Vijeliosul Cenuşiu cobora din Ered Mithrin, Munţii Cenuşii, dar Izvorul Vechi venea din Munţii Ceţoşi şi purta acest nume pentru că el era izvorul Anduinului, iar după ce se unea cu Vijeliosul Cenuşiu primea numele de Torentul Vechi.20 Chiar şi după plecarea lor, cotheodii şi Gondorul au continuat să-şi trimită soli unii altora; dar între confluenţa Vijeliosului Cenuşiu cu Izvorul Vechi (unde se găsea singurul lor burg fortificat) şi vărsarea râului Lumina Fugară în Anduin era o distanţă de aproape patru sute cincizeci de mile de-ale noastre în linie dreaptă, şi cu mult mai multe pentru cei care o străbăteau pe jos; şi, tot aşa, vreo opt sute de mile până la Minas Tirith.

Cronica lui Cirion şi Eorl nu consemnează niciun eveniment înainte de Bătălia de pe Câmpia Celebrant; dar din alte surse se poate deduce cu aproximaţie cum s-au desfăşurat lucrurile.

Pământurile întinse aflate la miazâzi de Codrul întunecat, de la Pământurile Maronii până la Marea Rhun, care nu împiedicau în niciun fel pătrunderea invadatorilor din Răsărit, până ce aceştia ajungeau la Anduin, stârneau mai mult ca orice altceva frământarea şi neliniştea cârmuitorilor Gondorului. Dar în timpul Păcii Străjuitoare21, fortificaţiile de-a lungul Anduinului, mai cu seamă pe ţărmul apusean al Neadâncurilor, rămăseseră fără oameni şi căzuseră în paragină.22 După acest răstimp, Gondorul a fost atacat atât de orcii veniţi din Mordor (asupra căruia nimeni nu mai străjuise de multă

vreme) cât şi de Corsarii din Umbar, şi nu avea nici oameni şi nici prilejul să înarmeze malul Anduinului la nord de Emyn Muil.

Cirion a devenit Majordomul Gondorului în 1489. Ameninţarea de la Miazănoapte stăruindu-i tot timpul în minte, se gândea îndelung ce să facă şi cum să dreagă pentru a stăvili o invazie din acea parte de lume, mai cu seamă că puterea Gondorului devenea tot mai slabă. A trimis oameni în vechile fortăreţe, să străjuiască Neadâncurile, şi a mai trimis cercetaşi şi iscoade în ţinuturile dintre Codrul întunecat şi Dagorlad. Astfel a aflat curând că duşmani din Răsărit, neştiuţi înainte şi primejdioşi, se îndreptau spre acele ţinuturi venind de dincolo de Marea Rhun. îi ucideau ori îi împingeau în susul Râului Curgător şi-n Pădure pe Oamenii de la Miazănoapte, câţi mai rămăseseră dintre ei, prieteni ai Gondorului care încă sălăşluiau la răsărit de Codrul întunecat.[23] Dar Cirion nu putea face nimic spre a-i ajuta, şi strângerea veştilor se dovedea o îndeletnicire tot mai primejdioasă; prea mulţi dintre cercetaşii lui nu se mai întorceau niciodată.

Aşa s-a făcut că, abia după ce a trecut iama anului 2509, a prins Cirion de veste că se pregătea un mare atac împotriva Gondorului: armii întregi de oameni se tot strângeau la marginea sudică a Codrului întunecat. Erau înarmaţi sărăcăcios şi nici cai de călărie nu prea aveau, ei folosind caii mai degrabă în atelaje, pentru că

aveau care multe şi mari, ca şi Căruţaşii care atacaseră Gondorul în zilele de pe urmă ale Regilor. Dar dacă nu aveau arme, în schimb erau numeroşi, din câte îşi putea da seama Cirion.

În faţa acestei primejdii, gândul lui s-a îndreptat deznădăjduit spre cotheodi. Le va trimite câţiva soli. Dar, ca să ajungă în Văile Anduinului, aceştia trebuiau să treacă

prin Calenardhon şi să traverseze Neadâncurile şi apoi să străbată ţinuturi păzite de-acum de balchothi.24 Cu alte cuvinte, un drum de vreo patru sute de mile până la Neadâncuri, iar de acolo alte cinci sute şi mai bine până la cotheodi, unde mai pui că, după ce treceau de Neadâncuri, vor fi siliţi să meargă cu ochii-n patru şi mai mult noaptea, până ce treceau de umbra dealului Doi Guldur. Cirion avea prea puţină nădejde ca vreunul dintre soli să răzbată. A chemat la el voluntari şi a ales şase cavaleri, bărbaţi foarte viteji şi încercaţi, şi i-a trimis câte doi, la câte o zi distanţă. Fiecare dintre ei ducea cu sine o solie, învăţată pe de rost, şi o piatră mică în care era gravat sigiliul Majordomilor25, pe care trebuia să o dea Seniorului cotheodilor, nimănui altcuiva, dacă izbutea să ajungă în ţinutul lor. Solia îi era adresată lui Eorl, fiul lui Leod, Cirion ştiind că Eorl îi urmase tatălui său în urmă cu câţiva ani, când încă era un flăcăiandru de numai şaisprezece ani, şi, cu toate că acum nu avea decât douăzeci şi cinci, era lăudat, în toate veştile ce ajungeau în Gondor, drept un bărbat de mare vitejie şi înţelepciune, mult peste vârsta lui. Însă chiar dacă solia ajungea la el, Cirion avea slabă nădejde că Eorl îi va răspunde. În afară de străvechea prietenie a cotheodilor cu Gondorul, Cirion nu avea niciun alt temei să-i aducă de la o atât de mare depărtare, şi pe deasupra şi cu oştire. Vestea că balchothii răpuneau ultimele lor rubedenii de la Miazănoapte – dacă nu cumva aflaseră între timp – putea să dea oarece îndrituire rugăminţii lui, numai să nu fi fost cotheodii înşişi ameninţaţi de vreun atac. Acestea fiind zise, 26 Cirion a poruncit să se strângă oştirea, pentru a da piept cu furtuna. S-au strâns câţi s-au strâns, Cirion a preluat comanda şi, fără să mai piardă nicio clipă, s-a pregătit să pornească în fruntea ei spre Calenardhon, la

miazănoapte. În lipsa lui, la cârma oraşului Minas Tirith l-a lăsat pe fiul său, Hallas.

Prima pereche de pristavi a plecat în a zecea zi a lunii Sulime; în cele din urmă, unul dintre ei, singurul din cei şase, a izbutit să ajungă la cotheodi. Borondir se numea el, mare călăreţ, vlăstarul unei familii care spunea că se trage dintr-un căpitan al Oamenilor de la Miazănoapte, aflat în slujba Regilor din străvechime.27 Despre ceilalţi pristavi nu s-a mai auzit nicicând nimic. Doar despre tovarăşul de drum al lui Borondir s-a aflat că a murit săgetat într-o ambuscadă, pe când treceau pe lângă Doi Guldur; Borondir a scăpat ca prin minune şi mulţumită iuţimii calului său. L-au urmărit apoi până departe spre miazănoapte, taman până la Câmpiile Stânjeneilor, şi nu rareori a fost atacat şi de oameni care ieşeau pe nepusă masă din Pădure, obligându-l să se abată, în ocoluri mari, de la drumul drept. La cotheodi a ajuns abia după cincisprezece zile, dintre care ultimele două petrecute fără hrană; era atât de sfârşit, încât abia a putut să-i spună lui Eorl solia ce-o adusese cu sine.

Era în a douăzeci şi cincea zi a lunii Sulime. Eorl a stat şi a cumpănit de unul singur; dar nu multă vreme. Curând, s-a ridicat şi a zis:

— Voi merge. Dacă Fortăreaţa Colnicului cade, încotro vom mai putea fugi de întunecime?

Apoi i-a strâns mâna lui Borondir, în semn de legământ.

De îndată a chemat la sine Sfatul Bătrânilor şi a început să se pregătească pentru marea călătorie. Ceea ce i-a luat multe zile, căci trebuia să-şi strângă oştirea, să lase porunci limpezi obştii şi să întărească paza ţării. La acea vreme, cotheodii trăiau în pace şi nu se temeau de război: dar nu ştiau ce putea să se întâmple dacă se afla că seniorul lor plecase la bătălie departe la Miazăzi. Cu toate acestea, Eorl înţelegea foarte bine că nu putea pleca decât cu întreaga sa oştire, astfel că fie risca totul, fie se retrăgea şi-şi călca jurământul.

În sfârşit s-a strâns toată oastea: doar câteva sute de oşteni rămâneau acasă, pentru a fi de ajutor bărbaţilor nepotriviţi unei asemenea încercări disperate, fiind ei prea tineri sau prea bătrâni. Era a şasea zi

a lunii Viresse. În acea zi, într-o tăcere deplină, marea cohere a pornit la drum, lăsând în urmă teamă şi luând cu ei prea puţină nădejde; nu ştiau ce-i aşteaptă înainte, pe drum, ori la capătul acestuia. Se spune că Eorl se afla în fruntea a şapte mii de cavaleri înarmaţi până-n dinţi şi a câtorva sute de arcaşi călare. La dreapta lui călărea Borondir, care avea să le fie călăuză cât mai departe cu putinţă, căci străbătuse nu de mult acele ţinuturi. Dar armia aceasta numeroasă nu a fost atacată în timpul lungii lor călătorii în josul Văii Anduinului. Cine o vedea apropiindu-se, fie că avea gânduri bune ori ticăloase, fugea din calea ei, speriat de atâta măreţie şi splendoare. Îndreptându-se spre miazăzi, armia a trecut pe lângă capătul sudic al Codrului întunecat (mai jos de marea Adâncătură Răsăriteană), bântuit de balchothi, dar nici măcar acolo n-au dat peste oameni, vreo oaste ori cete de cercetaşi, care să le taie calea sau să iscodească venirea lor. În parte, asta se datora unor întâmplări despre care cotheodii nu ştiau nimic, petrecute în răstimpul scurs de când Borondir pornise la drum; dar la mijloc mai era şi lucrătura altor forţe. Căci atunci când, într-un târziu, armia a ajuns aproape de Doi Guldur, Eorl a părăsit drumul şi a apucat-o spre apus, temându-se de umbra întunecată şi norul negru ce ieşeau din el, după care s-a ţinut cât mai aproape de malul Anduinului. Mulţi dintre cavaleri îşi întorceau privirile într-acolo, pe jumătate cu frică, pe jumătate nădăjduind să zărească de la depărtare sclipirea ţinutului Dwimordene, acel tărâm primejdios despre care, în legendele neamului lor, se spunea că luceşte asemenea aurului primăvara. Dar acum părea învăluit într-o ceaţă

luminoasă; spre deznădejdea lor, ceaţa aceea a trecut râul şi a plutit peste şesurile din faţa lor.

Eorl nu s-a oprit.

— Călăriţi mai departe! le-a poruncit el. Altă cale nu avem. După un drum atât de lung, o să ne împiedice pâcla râului să ajungem la bătălie?

Pe măsură ce se apropiau de ea, au băgat de seamă că ceaţa albă alunga vălurile de întunecime ale dealului Doi Guldur; curând au pătruns în ea, la început încet, cu simţurile la pândă; dar sub

acoperământul ceţii, totul era luminat de o lumină clară, lipsită de umbre, iar de-a dreapta şi de-a stingă lor, oştenii erau păziţi de ceva ce păreau nişte ziduri albe tăinuitoare.

— Doamna din Codrul de Aur pare să ne ţină partea, a zis Borondir.

— Poate, a spus Eorl. Dar eu mă voi încrede în înţelepciunea lui Felarof.[28] Nu adulmecă nimica rău. A prins curaj şi i-a pierit oboseala: smuceşte de zăbală, să-l las s-alerge. Aşa să fie! Căci nicicând n-am avut atâta nevoie de tăinuire şi iuţeală.

Atunci Felarof a ţâşnit înainte, şi întreaga armie din spatele lui l-a urmat ca un vânt dezlănţuit, dar într-o linişte ciudată, ca şi când copitele cailor nu atingeau pământul. Astfel şi-au continuat goana, înviorați şi nerăbdători ca în dimineaţa în care porniseră la drum, toată ziua aceea şi în următoarea; dar în zorii celei de-a treia zi, când s-au trezit din somn, ceaţa a dispărut dintr-odată şi ei au văzut că se aflau departe, pe plaiuri întinse. Undeva în dreapta curgea Anduinul, dar ei aproape că trecuseră de cotul lui larg[29] şi iată că se zăreau Neadâncurile. Era dimineaţa celei de-a cincisprezecea zi a lunii Vâresse; ajunseseră acolo cu o iuţeală mai presus de orice speranţă.[30]

Aici se sfârşeşte textul, cu o notă în care se spune că

urma descrierea Bătăliei de pe Câmpia Celebrant. În Anexa A (II) la

Stăpânul Inelelor se găseşte o relatare scurtă despre război:

O mare armie de oameni sălbatici dinspre Nord-Est a năvălit în ţinutul Rhovanion şi, venind dinspre Pământurile Maronii, a traversat pe plute râul Anduin. La aceeaşi vreme, din întâmplare sau pentru că au chitit astfel, orcii (care, pe atunci, erau încă tare mulţi înainte de războiul cu gnomii) au coborât din Munţi. Năvălitorii au cotropit Calenardhon, iar Cirion, Majordomul Gondorului, a trimis solie la miazănoapte, cerând ajutor…

Când Eorl şi Cavalerii lui au ajuns pe Câmpia Celebrant.

acolo se găsea armia Gondorului în primejdia cea mai mare. Învinsă pe Platoul Golaş şi fiindu-i tăiată retragerea spre miazăzi, fusese împinsă dincolo de Lumina Fugară, unde, pe nepusă masă, se trezise atacată de oştirea orcilor care o mâna spre apele Anduinului. Nu mai era nicio nădejde, numai că, la fel de neaşteptat, Cavalerii s-au năpustit dinspre miazănoapte, lovind duşmanul pe la spate. Soarta bătăliei a fost astfel răsturnată, duşmanii fiind măcelăriţi şi alungaţi dincolo de Lumina Fugară. Eorl însă nu s-a mulţumit cu atât, ci şi-a trimis oamenii pe urmele lor, iar spaima ce cuprindea suflarea dinaintea acestor călăreţi de la Miazănoapte era într-atât de mare, încât cei care cotropiseră Platoul Golaş au fost la rândul lor cotropiţi de groază, astfel că războinicii lui Eorl i-au hăituit peste câmpiile Calenardhon.

O relatare asemănătoare, mai scurtă, este cuprinsă şi în alt paragraf din Anexa A (I, iv). Cursul bătăliei nu apare cu claritate în niciunul dintre fragmente, dar pare destul de sigur că, după ce au traversat Neadâncurile, Cavalerii au trecut Lumina Fugară (vezi nota 29, pg. 432) şi au lovit

duşmanul din spate, pe Câmpia Celebrant; iar „duşmanii fiind măcelăriţi şi alungaţi dincolo de Lumina Fugară” înseamnă că balchothii au fost împinşi înapoi spre miazăzi, pe Platoul Golaş.

(III) Cirion şi Eorl

Povestea este precedată de o însemnare despre Halifirien, cel mai apusean pisc de avertizare din Gondor, de-a lungul crestei Ered Nimrais.

Halifirien[31] era cel mai înalt dintre piscurile de avertizare şi, asemenea vârfului Eilenach, următorul ca înălţime, părea să se semeţească de unul singur dintr-un codru întins; căci în spatele lui se căsca un hău adânc, întunecata vale Finen, săpată în lungul

lanţului nordic Ered Nimrais, din care piscul acesta era cel mai înalt. Din hăul văii ţâşnea în sus, ca un zid vertical, dar coamele ce se desprindeau din el, mai cu seamă spre miazănoapte, erau lungi şi câtuşi de puţin abrupte, acoperite de copaci care creşteau până aproape de vârf. Pe măsură ce coborau, copacii deveneau tot mai deşi, mai cu seamă de-a lungul Pârâului Mering (care izvora din vale) şi spre miazănoapte, înaintând în câmpia străbătută de Pârâu până se vărsa în Scăldătoarea Enţilor. Marele Drum Apusean trecea prin pădure, de-a lungul unei lungi fâşii tăiate în ea, pentru a evita terenul mocirlos din partea de miazănoapte a pădurii; dar drumul fusese făcut în vremuri de demult[32], şi, după plecarea lui Isildur niciun alt copac n-a mai fost doborât în Pădurea Finen, în afară de cei tăiaţi de Păzitorii Piscului, a căror grijă era aceea de a ţine deschise marele drum şi poteca ce ducea sus pe munte. Poteca se desprindea din Drum aproape de locul unde acesta pătrundea în Pădure şi urca şerpuit până unde se terminau copacii, iar de acolo continua cu nişte trepte de piatră străvechi, care duceau chiar până la locul unde se aprindea focul, un cerc larg nivelat de cei care făcuseră

treptele. Păzitorii Piscului erau singurii locuitori ai Pădurii, fără doar de sălbăticiuni; sălăşluiau în adăposturi cocoţate în copacii dinspre vârful piscului, dar nu stăteau mult acolo, decât dacă îi ţinea în loc vremea rea; altfel, veneau şi plecau, făcând de strajă cu schimbul. Mai totdeauna se întorceau acasă cu bucurie. Şi asta nu din pricina sălbăticiunilor şi nici pentru că s-ar fi întins asupra Pădurii vreo umbră ticăloasă, rămasă din zile întunecare; ci pentru că, în afara şuierului vânturilor, a strigătelor de păsări şi fiare, sau, uneori, a zgomotelor făcute de călăreţii care străbăteau în grabă Drumul, stăruia o linişte ce-i făcea pe oameni să vorbească în şoaptă unii cu alţii, ca şi când s-ar fi aşteptat să audă ecoul unei voci răsunătoare chemând de undeva de foarte departe şi de foarte demult.

Numele Halifirien însemna în graiul rohirrimilor „muntele sfânt”.[33] înainte să vină rohirrimii, era cunoscut în sindarină drept Amon Anwar, „Muntele Venerării”; din care motiv, nimeni nu ştia în Gondor, în afară de Rege sau de Majordomul Cârmuitor (aşa după

cum s-a dovedit mai târziu). Pentru puţinii oameni care se aventurau să părăsească şi să rătăcească printre copaci, Pădurea însăşi era o explicaţie mulţumitoare: în Limba Comună se numea „Pădurea Şopotitoare”. În vremurile de măreţie ale Gondorului, pe Munte nu exista o vatră pentru focul de avertizare, întrucât cu ajutorul palantirilor încă se puteau trimite veşti între Osgiliath şi cele trei turnuri ale regatului[34], fără a fi nevoie de solii ori semnale. Mai târziu, când locuitorii din Calenardhon s-au împuţinat la număr, prea puţin ajutor se mai putea aştepta de la Miazănoapte, şi nicio armie n-a fost trimisă într-acolo, întrucât Minas Tirith se străduia tot mai din greu să păstreze linia râului Anduin şi să-şi apere coasta sudică. În Anorien încă trăiau mulţi oameni şi treaba lor era să apere drumurile nordice, care veneau fie din Calenardhon, fie

peste Anduin, pe la Cair Andros. Pentru a le putea transmite semnale, au fost pregătite şi păstrate în bună stare35 trei locuri de semnalizare, cele mai vechi (pe Amon Din, Eilenach şi Min-Rimmon); dar cu toate că malurile Pârâului Mering au fost fortificate (între mlaştinile de netrecut de la confluenţa sa cu Scăldătoarea Enţilor, până la podul peste care Drumul ieşea din Pădurea Finen şi o apuca spre apus), pe Amon Anwar nu s-a îngăduit durarea nici unei fortificaţii ori a unui punct de semnalizare.

În vremea lui Cirion Majordomul, a avut loc un atac cumplit, pus la cale de balchothi care, aliindu-se cu orcii, au traversat Anduinul în Platoul Golaş şi au început să cotropească ţinutul Calenardhon. De la această primejdie de moarte, care ar fi ruinat Gondorul, a fost salvat regatul prin venirea lui Eorl cel Tânăr şi a rohirrimilor.

După ce s-a sfârşit războiul, oamenii s-au întrebat în ce fel îşi va arăta Majordomul recunoştinţa faţă de Eorl şi cum îl va răsplăti, şi se aşteptau ca în Minas Tirith să fie pregătit un ospâţ mare la care să fie dezvăluite tocmai aceste lucruri. Dar Cirion era un om care nu-şi trăda gândurile. Pe drumul de întoarcere spre miazăzi a împuţinatei oşti a Gondorului, Cirion a fost însoţit de Eorl şi un cored36 format

din Cavalerii de la Miazănoapte. Ajungând ei la Pârâul Mering, Cirion s-a întors către Eorl şi, spre mirarea tuturor, i-a spus:

— Rămâi cu bine, Eorl, fiu al lui Leod. Eu mă întorc acum acolo unde mi-e casa şi unde multe sunt de pus în ordine. Ţie îţi las în grijă până una-alta Calenardhonul, dacă nu te împinge graba să te întorci pe meleagurile tale. Peste trei luni ne întâlnim din nou aici, şi-atunci vom sta şi ne vom sfătui împreună.

— Voi veni, i-a făgăduit Eorl; şi cu aceste vorbe s-au

despărţit.

De cum a ajuns Cirion înapoi în Minas Tirith, i-a chemat la sine pe câţiva dintre cei mai de încredere sfetnici ai săi.

— Duceţi-vă acum în Pădurea Şopotitoare, le-a spus el. Acolo trebuie să redeschideţi străvechea potecă ce duce pe Amon Anwar. De mult n-a mai fost curăţată de hăţişuri; dar intrarea în ea este încă însemnată de o piatră pusă în picioare chiar lângă Drum, în locul unde capătul de miazănoapte al Pădurii se închide de-o parte şi de alta a lui. Poteca o ia ba într-o parte, ba în alta, dar la fiecare cot a fost pusă o piatră. Luându-vă după ele, veţi ajunge în cele din urmă unde se sfârşesc copacii şi unde veţi da peste nişte trepte de piatră ce duc în sus. Nu vă spun să mergeţi mai departe. Faceţi treaba asta cât mai iute cu putinţă, apoi întoarceţi-vă la mine. Nu doborâţi copaci; curăţaţi numai atât cât să poată urca uşor cu piciorul câţiva oameni. Lăsaţi intrarea de lângă Drum ascunsă de tufărişuri, astfel ca nimeni din cei care merg pe Drum să nu dorească să vadă unde duce poteca, înainte să ajung eu însumi acolo. Dacă întreabă careva ce faceţi, spuneţi că Maria Sa Majordomul doreşte să fie pregătit un loc pentru întâlnirea sa cu Seniorul Cavalerilor.

La vremea potrivită, Cirion a pornit la drum cu Hallas, fiul său şi Senior în Doi Amroth, şi cu încă doi sfetnici din sfatul lui; şi s-a întâlnit cu Eorl la trecerea peste Pârâul Mering. Eorl era însoţit de trei dintre căpeteniile sale de frunte.

— Să mergem, dară, la locul ce l-am pregătit, a zis Cirion.

Lăsând câţiva Cavaleri de strajă la pod, s-au întors pe Drumul umbrit de copaci şi au ajuns la piatra pusă în picioare. Acolo au coborât de pe cai, dându-i în grija altor străjeri bine înarmaţi, oşteni

ai Gondorului; apropiindu-se de piatră, Cirion s-a răsucit spre însoţitorii săi şi a spus:

— Voi urca acum pe Muntele Venerării. Urmaţi-mă, de vreţi! Cu mine va merge un scutier, şi încă unul cu Eorl, pentru a ne duce armele; toţi ceilalţi vor merge neînarmaţi, ca martori ai vorbelor şi faptelor noastre acolo sus. Poteca a fost pregătită, cu toate că nimeni n-a folosit-o de când am venit aici cu tatăl meu.

Apoi Cirion l-a dus sus pe Eorl, printre copaci, şi ceilalţi i-au urmat în şir; şi după ce au trecut de primele pietre, vocile li s-au stins şi ei şi-au continuat drumul cu băgare de seamă, ca pentru a nu face vreun zgomot. Astfel au ajuns ei pe pantele de sus ale Muntelui şi au trecut printr-un brâu de mesteceni albi şi au zărit scara de piatră care ducea până în vârf. După umbra Pădurii, soarele părea fierbinte şi strălucitor, căci era luna Urime; dar creştetul Muntelui era verde, ca şi când anul n-ar fi trecut de luna Lotesse.

La piciorul scării se găsea un prag scurt, sau o bortă săpată în coasta muntelui, ale cărei margini erau acoperite cu brazde de iarbă. Acolo s-au oprit drumeţii o vreme, până când Cirion s-a ridicat şi a luat de la scutierul său sceptrul alb şi mantia albă ale Majordomilor din Gondor. Apoi, urcându-se pe prima treaptă a scării, a spart tăcerea, vorbind cu voce joasă dar limpede:

— Vă voi spune acum ce am statornicit, cu puterea ce-o au Majordomii Regilor: să-i dăruiesc lui Eorl, fiul lui Leod, Seniorul din Cotheod, în semn de recunoaştere a vitejiei poporului său şi-a ajutorului, dincolo de orice speranţă, pe care l-a dat Gondorului în vreme de cumplita restrişte. Lui Eorl îi voi dărui, fără a cere nimic în schimb, marele tărâm Calenardhon, de la Anduin până la Isen. Acolo va fi el rege, de va voi, şi moştenitorii lui aşijderea, şi poporal său va trăi în libertate, atâta vreme cât va dăinui puterea Majordomilor, şi până la întoarcerea Marelui

Rege.[37] Nici unui legământ, ci numai pravilelor şi voinţei lor se vor supune, fără doar de acesta: vor trăi în necurmată prietenie cu Gondorul şi duşmanii Gondorului vor fi duşmanii lor atâta cât vor dura cele două regate. Dară aceluiaşi legământ se va supune şi poporul Gondorului.

Atunci Eorl s-a ridicat de la locul său şi a rămas o vreme tăcut. Era uluit de neînchipuita generozitate a darului şi de nobleţea cu care fusese oferit; şi a înţeles pe dată înţelepciunea lui Cirion, atât în ceea ce-l privea pe el însuşi, ca Senior al Gondorului, care căuta să-şi apere ceea ce rămăsese din regatul său, cât şi ca prieten al cotheodilor, cunoscându-le nevoile. Căci poporul lor devenise mult prea numeros pentru ţara în care trăiau la Miazănoapte şi tânjeau să se întoarcă pe fostele lor meleaguri de la miazăzi, dar îi ţinea în loc teama de Doi Guldur. În Calenardhon însă aveau să aibă mai mult loc decât nădăjduiseră vreodată şi totodată aveau să fie departe de umbrele Codrului întunecat.

Dar mai presus de înţelepciune şi de chibzuinţă, ceea ce-i apropia pe Cirion şi Eorl la acel ceas era marea prietenie care lega popoarele lor, precum şi dragostea dintre doi oameni adevăraţi. Din partea lui Cirion, dragostea era aceea a unui părinte înţelept, bun cunoscător al grijilor ce apăsau lumea, faţă de un fiu aflat în deplinătatea puterii şi a speranţelor tinereţii sale; în vreme ce în Cirion, Eorl vedea cel mai ales şi mai nobil bărbat al lumii, pe care-l cunoscuse vreodată, şi cel mai înţelept, în a cărui fiinţă se citea măreţia Regilor Oamenilor din vremurile de demult.

După ce prin mintea lui s-au perindat cu repeziciune toate aceste gânduri, Eorl a vorbit în sfârşit, spunând:

— Domnia ta, Majordom al Marelui Rege, darul pe care mi-l faci îl primesc pentru mine şi poporul meu.

Întrece cu mult orice răsplată ce ar fi meritat-o faptele noastre, dacă ele însele n-ar fi fost un dar al prieteniei noastre. Dar acum voi pecetlui această prietenie cu un jurământ ce nu va fi dat uitării.

— Să urcăm dară sus în vârf, a zis Cirion, şi în faţa acestor martori să facem jurămintele potrivite.

Cirion a urcat treptele împreună cu Eorl, iar ceilalţi i-au urmat; şi când au ajuns în vârf, au văzut acolo un loc de formă ovală, acoperit cu brazde de iarbă netede. Nu era împrejmuit, doar în capătul său răsăritean se ridica o moviliţă pe care creşteau florile

albe de al firin38, smălţuite în auriu de soarele aflat la apus. Atunci Seniorul din Doi Amroth, căpetenia celor care-l însoţeau pe Cirion, s-a apropiat de moviliţă şi a văzut în faţa ei, culcată în iarbă şi totuşi fără a fi năpădită de buruieni ori roasă de vreme, o piatră neagră; iar pe piatră se zăreau gravate trei litere. S-a răsucit el spre Cirion şi l-a întrebat:

— Mormânt e acesta? Oare care bărbat măreţ din vremurile de demult odihneşte aici?

— N-ai citit literele? l-a întrebat Cirion la rândul său.

— Ba le-am citit, a răspuns Prinţul 39, tocmai de aceea mă mir; căci literele sunt lambe, ando, lambe, dar acesta nu-i un mormânt pentru Elendil, iar după el niciun bărbat n-a îndrăznit să folosească acest nume.40

— Cu toate acestea, iată-i mormântul, a spus Cirion; şi astfel se desluşeşte veneraţia ce învăluie acest munte şi pădurile din vale. De la Isildur care l-a făcut, până la Meneldil care l-a urmat, şi tot aşa, de-a lungul întregii spiţe a Regilor, şi de-a lungul spiţei Majordomilor şi până la mine, acest mormânt a fost păstrat ca taină, aşa cum a poruncit Isildur. Căci el a spus: „Aici se află inima Regatului de la Miazăzi41 şi aici va fi înălţat monumentul întru aducerea aminte a lui Elendil cel Credincios, şi în

grija valarilor, atât cât va dăinui Regatul. Muntele acesta va fi un loc venerat şi fie ca niciun om să nu-i tulbure pacea şi liniştea, fără doar dacă este un moştenitor al lui Elendil”. Aici te-am adus, pentru ca noi şi moştenitorii noştri de ambele părţi să avem simţământul că jurămintele pe care le facem aici sunt sacre.

După aceste vorbe, toţi cei de faţă au păstrat câteva clipe de tăcere, stând cu capetele plecate, până când Cirion i-a spus lui Eorl:

— Dacă eşti gata, fă-ţi jurământul aşa după cum socoteşti că este potrivit şi o cer datinile poporului tău.

Eorl a făcut un pas înainte şi, luându-şi suliţa de la scutierul său, a înfipt-o în pământ. Şi-a scos sabia şi a aruncat-o în sus, iar sabia a sclipit în soare; şi când a prins-o, Eorl a înaintat şi a pus tăişul pe moviliţă, fără să lase plăselele din mână. Şi cu voce

răsunătoare a rostit jurământul lui Eorl. Iată ce a spus el în graiul vorbit în Cotheod, care în Limba Comună se tălmăceşte astfel: [42]

Ascultaţi voi, popoare, care nu vă înclinaţi în faţa Umbrei de la Răsărit, prin darul ce ni l-a făcut Seniorul Fortăreţei Colnicului vom veni să sălăşluim în ţara de el Calenardhon numită, şi astfel jur, în al meu nume şi-n numele cotheodilor de la Miazănoapte, că între noi şi Marele Popor de la Apus domni-va prietenia pentru totdeauna: duşmanii lor ai noştri vor fi, nevoile lor ale noastre vor fi şi în orice râu, ameninţare ori atac ar fi să se abată asupra lor, în ajutorul lor veni-vom până la capătul puterilor ce le avem. Şi acest jurământ şi moştenitorii mei îl vor şti, toţi cei care după mine vor veni în noua noastră ţară, şi fie ca ei să-l ţină cu bună-credinţă şi să nu-l încalce, ori de-o vor face, Umbra să se pogoare asupră-le şi blestemaţi să fie în veci.

Acestea fiind zise, Eorl şi-a pus sabia înapoi în teacă,

a făcut o plecăciune şi s-a dus lângă căpitanii săi.

A fost rândul lui Cirion să facă legământul. Îndreptându-se de spate, a pus mâna stângă pe mormânt, iar cu mâna dreaptă a înălţat sceptrul alb al Majordomilor şi a rostit vorbe ce i-a umplut de veneraţie pe aceia care le-au auzit. Căci, cum stătea el drept, soarele a coborât roşu ca para focului spre apus şi mantia albă a lui Cirion a părut ca o pălălaie; şi după ce a jurat ca Gondorul să le arate aceeaşi prietenie şi să vină în ajutorul lor ori de câte ori va fi nevoie, şi-a înălţat vocea şi a rostit in quenyană:

Vanda sina termaruva Elenna noreo alcar enyalien ar Elendil Vorondo voronwe. N-ai tiruvantes i hârar mahalmassen mi Numen ari Eru i orilye mahimar că termoio.43

Şi acelaşi lucru l-a rostit în Limba Comună:

Acest jurământ este făcut întru aducerea aminte a gloriei Ţării Stelei, şi a credinţei lui Elendil cel Credincios, şi pentru

a fi păstrat de cei suiţi pe tronurile Apusului şi de Unul, care se află deasupra tuturor tronurilor pentru totdeauna.

Un asemenea jurământ nu mai fusese auzit în Pământul de Mijloc de când Elendil însuşi jurase să se lege prin alianţă cu Gilgalad, Regele Eldarilor.44

Când totul a fost împlinit şi umbrele serii coborau peste lume, Cirion şi Eorl şi împreună cu ei cei care-i însoţeau au coborât din nou în tăcere prin Pădurea ce se cufunda în noapte şi s-au reîntors la tabăra de lângă Pârâul Mering, unde fuseseră pregătite corturi pentru ei. După ce au mâncat, Cirion şi Eorl, dimpreună cu Prinţul din Doi Amroth şi Eomund, căpetenia oştirii cotheodilor, au stat împreună şi au statornicit hotarele până la care se întindeau stăpânirea Regelui cotheodilor şi cea a Majordomului din Gondor.

Hotarele regatului lui Eorl urmau să fie: în Apus râul Angren, de la vărsarea sa în Adorn, spre miazănoapte până la zidurile exterioare ale fortăreţei Angrenost, şi de acolo spre apus şi spre miazănoapte, de-a lungul poalelor Codrului Fangorn, până la râul Lumina Fugară; râul acesta forma hotarul său de la Miazănoapte, căci pământurile de dincolo de Lumina Fugară nu se aflaseră nicicând sub stăpânirea Gondorului.45 La răsărit, hotarul se desena astfel: Anduinul şi versanţii apuseni ai lanţului Emyn Muil, până la mlaştinile de la Gurile Râului Onodlo, iar dincolo de acest râu, pârâul Glandhfr ce curgea prin Pădurea Anwar, pentru a se uni cu Onodlo. Iar la miazăzi, regatul se mărginea cu Ered Nimrais, până la capătul braţului său nordic, dar toate văile şi defileurile ce se deschideau spre miazănoapte aveau să fie tot ale cotheodilor, la fel şi ţinutul aflat la miazănoapte de Hithaeglir, cuprins între râurile Angren şi Adom.46

În toate aceste regiuni, Gondorul mai stăpânea doar fortăreaţa Angrenost, în interiorul căreia se găsea cel de-al Treilea Turn al Gondorului, Orthanc cel de nepătruns, unde era păstrat al patrulea din palantfrii târâmului de la miazăzi. În vremea lui Cirion, Angrenost era păzit de o gardă de gondorieni, dar ei deveniseră o

mică aşezare bine rânduită, cârmuită de un Căpitan, rang moştenit din tată-n fiu, iar cheile erau ţinute de Majordomul Gondorului. „Zidurile exterioare”, de care se pomeneşte în descrierea hotarelor regatului lui Eorl, erau un zid şi un şanţ care se întindeau spre miazâzi, cale de două mile de la porţile fortăreţei, între dealurile în care se termina lanţul Munţilor Ceţoşi; dincolo de acestea se găseau câmpurile lucrate de locuitorii fortăreţei.

S-a mai statornicit ca Marele Drum care înainte străbătuse ţinuturile Anorien şi Calenardhon până la Athrad Angren (Vadurile Isenului) 47, şi de acolo o apuca

spre miazănoapte, spre Amor, să fie deschis tuturor oamenilor din cele două popoare, fără oprelişti pe vreme de pace, iar de buna lui stare între Pârâul Mering şi până la Vadurile Isenului să se îngrijească cotheodii.

Ca urmare a acestui pact, doar o mică parte din Pădurea Anwar, la apus de Pârâul Mering, era cuprinsă în regatul lui Eorl; dar Cirion a spus răspicat că Muntele Anwar avea să fie de-acum încolo un loc venerat pentru ambele popoare, astfel că corlingii şi Majordomii îl vor păzi şi îngriji deopotrivă. Totuşi, mult mai târziu, deoarece rohirrimii deveniseră tot mai puternici şi mai numeroşi, iar Gondorul îşi pierduse din putere şi era tot timpul ameninţat dinspre Răsărit şi de pe mare, străjerii Anwarului erau aleşi numai din rândul poporului din Depresiunea Răsăriteană, şi Pădurea a ajuns să fie socotită îndeobşte ca parte a domeniului regal al Regilor Obştii. Muntelui i-au dat numele de Halifirien, iar Pădurii, Crângul Finen.48

Va mai trece o bucată de vreme până când ziua Jurământului va fi socotită drept ziua întâi a noului regat, când Eorl şi-a luat titlul de Rege al Obştii Cavalerilor. Deocamdată, rohirrimii încă nu deveniseră stăpâni peste acele pământuri, şi cât a mai trăit el, Eorl a fost cunoscut drept Seniorul cotheodilor şi Rege al Calenardhonului. „Obşte” însemna un ţinut de graniţă, în special unul care servea drept apărare pentru teritoriile din interiorul unui regat. Numele sindarine – Rohan pentru Obşte, şi rohirrimi pentru locuitorii ei – au fost născocite de Hallas, fiul şi urmaşul lui Cirion, dar adesea erau folosite nu numai de gondorieni, ci de cotheodii înşişi.49

CIRION ŞI EORL... 423

A doua zi după ce şi-au făcut jurămintele, Cirion şi Eorl s-au îmbrăţişat şi s-au despărţit fără tragere de inimă. Căci Eorl i-a spus: – Mărite Majordom, am multe de făcut în graba mare. Ţara asta a scăpat acum de duşmani; dar ei

n-au fost stârpiţi din rădăcină, şi dincolo de Anduin şi în umbra Codrului întunecat nu ştim ce primejdii stau la pândă. Noaptea trecută am trimis trei soli către miazănoapte, cavaleri viteji şi destoinici, în speranţa că măcar unul dintre ei va ajunge acasă înaintea mea. Căci acum eu însumi trebuie să mă întorc, şi măcar cu o parte din oaste; ţara mea a rămas cu prea puţini bărbaţi, cei mult prea tineri şi cei mult prea bătrâni; şi dacă femeile şi copiii noştri vor fi să facă o călătorie atât de lungă, ducând cu ei tot ceea ce nu poate fi lăsat în urmă, ei trebuie păziţi, şi nu-l vor urma decât pe Seniorul cotheodilor însuşi. Voi lăsa aici toată armia de care mă pot lipsi, mai mult de jumătate dintre oştenii ce se află acum în Calenardhon. Or să fie şi câteva companii de arcaşi călare, să se ducă acolo unde o fi nevoie de ei, de-or mai fi rămas niscaiva şlente de duşmani prin ungherele ţării; dar grosul oştirii va rămâne în partea de nord-est, ca să păzească toate locurile pe unde balchothii au trecut Anduinul dinspre Pământurile Maronii; acolo e pericolul cel mai mare, iar nădejdea mea, dacă mă întorc, este să-mi călăuzesc poporul în noua sa ţară cu cât mai puţine suferinţe şi pierderi. Dacă mă întorc, aşa am zis: dar poţi fi sigur că mă voi întoarce, pentru a-mi împlini jurământul, fără doar dacă nu s-o abate asupra noastră vreo năpastă, şi pier dimpreună cu poporul meu pe drumul ăsta lung. Căci va trebui să venim de-a lungul malului răsăritean al Anduinului, tot timpul sub ameninţarea Codrului întunecat, şi în cele din urmă să trecem prin valea bântuită de umbra acelui deal pe care voi îl numiţi Doi Guldur. Pe malul apusean nu e drum pentru călăreţi şi nici pentru o mulţime mare de care şi oameni, chiar de n-ar mişuna orcii prin Munţi; şi nimeni, nici mulţi, nici puţini, nu poate trece prin Dwimordene, unde sălăşluieşte Doamna cea Dalba şi ţese năvoade prin care picior de muritor nu poate trece.50 Pe drumul răsăritean voi veni, aşa cum am venit şi până la Celebrant;

şi fie ca aceia pe care i-am invocat

drept martori la jurămintele noastre să ne aibă în grija lor. Să ne despărţim acum cu nădejde în suflet! îmi îngădui să plec?

— Îţi îngădui, a răspuns Cirion, căci acum văd că altminteri nu e cu putinţă. Înţeleg că, în primejdia în care ne-am aflat, prea puţin m-am gândit la primedjiile pe care le-ai înfruntat şi că a fost o minune că aţi venit, dincolo de orice speranţă, cale de atâtea leghe taman de la Miazănoapte. Răsplata pe care ţi-am dat-o cu bucuria şi uşurarea din inimi că am scăpat pare acum prea mică. Dar cred că vorbele jurământului meu, pe care nu le-am ticluit înainte să le rostesc, n-au fost zise în zadar. Cu nădejde să ne despărţim!

După cum înfăţişează Cronicile, nu încape îndoială că multe din cele puse în gurile lui Eorl şi Cirion la despărţire au fost zise şi cumpănite în timpul sfatului ţinut cu o seară înainte; sigur este însă că, la despărţire, Cirion cu adevărat a spus acele vorbe despre ce anume i-a inspirat jurământul, căci era un om netrufaş, pe cât de curajos, pe atât de mărinimos, cel mai nobil dintre Majordomii Gondorului.

(IV)

Datina lui Isildur

Se spune că, atunci când Isildur s-a întors din Războiul Ultimei Alianţe, a rămas o vreme în Gondor, făcând ordine în regat şi dându-i sfaturi lui Meneldil, nepotul său, înainte de a pleca el însuşi pentru a urca pe tronul Amorului. împreună cu Meneldil şi un grup de prieteni de nădejde, a făcut o călătorie la hotarele tuturor ţărilor asupra cărora Gondorul dorea să-şi întinsă stăpânirea; şi pe când se întorceau de la hotarul nordic cu Anorien, au ajuns la un munte înalt care la acea vreme se numea Eilenaer, dar care mai târziu a primit numele de

Amon Anwar, „Muntele Venerării”.51 Se afla aproape de inima ţinuturilor Gondorului. Au tăiat o cărare prin pădurea deasă ce acoperea pantele nordice şi astfel au ajuns în vârful verde şi lipsit de copaci. Acolo au netezit o întindere de pământ şi la capătul dinspre răsărit au înălţat o movilă; în movila aceea Isildur a pus un sipet pe care-l ducea cu sine. Apoi a spus:

— Acesta este un mormânt şi un loc de aduceri aminte pentru Elendil cel Credincios. Aici se va înălţa, în chiar inima Regatului de la Miazăzi, în grija valarilor, atât cât va dăinui Regatul; şi va fi un loc venerat acesta, pe care nimeni nu-l va pângări. Niciun om să nu-i tulbure liniştea şi pacea, fără doar de moştenitorii lui Elendil.

De la marginea pădurii au făcut trepte de piatră până sus, pe creasta muntelui; şi Isildur a spus:

— Pe treptele acestea nimeni altcineva nu urcă decât Regele şi aceia pe care îi aduce cu el, şi numai dacă el le cere să-l însoţească.

Apoi toţi cei aflaţi acolo au făcut legământul tăcerii; dar Isildur l-a sfătuit pe Meneldur, spunându-i ca Regele să viziteze locul sacru din când în când, mai cu seamă când simţea nevoia de gânduri înţelepte la vreme de primejdie ori restrişte; şi tot aici să-şi aducă şi moştenitorul când va fi ajuns la vârsta bărbăţiei, şi să-i spună despre cum a fost făcut acel loc venerat şi să-i dezvăluie tainele regatului şi alte lucruri pe care se cuvenea să le ştie.

Meneldil a ascultat de sfatul lui Isildur şi la fel au făcut toţi Regii care i-au urmat, până la Romendacil întâiul (al cincilea după Meneldil). În timpul domniei sale, Gondor a fost atacat pentru prima oară de Răsăriteni; 52 pentru ca datina aceasta să nu fie dată uitării din pricina războaielor sau a morţii neaşteptate sau din orice altă pricină nefericită, Meneldil a pus ca „Datina lui Isildur” să fie legiuită printr-o pravilă pecetluită, dimpreună cu alte

lucruri pe care un Rege nou trebuia să le ştie; Majordomul dădea pravila Regelui înainte de încoronare.53 De atunci, pravila a fost înmânată nesmintit, cu toate că obiceiul de a urca la locul venerat de pe Amon Anwar împreună cu moştenitorul tronului a fost respectat de aproape toţi Regii Gondorului.

Când zilele Regilor s-au sfârşit şi Gondorul a ajuns să fie cârmuit de Majordomii din spiţa lui Hurin, majordomul Regelui Minardil, s-a hotărât ca toate drepturile şi îndatoririle Regilor să devină ale lor „până când se va întoarce Marele Rege”. Cât despre împlinirea „Datinii lui Isildur”, numai ei singuri puteau judeca ce şi cum să facă, întrucât numai ei o cunoşteau. Şi au socotit că, vorbind de „un

moştenitor al lui Elendil”, Isildur se gândise la cineva din dinastia regală, urmaş al lui Elendil, moştenitor al tronului: nicidecum la Majordomi, a căror cârmuire n-o întrezărise. Dacă la acea vreme Mardii a cârmuit asemenea unui Rege în absenţa acestuia54, urmaşii lui Mardii, care moşteniseră funcţia de Majordom, ar fi avut aceleaşi drepturi şi îndatoriri până la întoarcerea unui Rege; prin urmare, fiecare Majordom avea dreptul să urce la locul venerat oricând ar fi dorit şi să îngăduie acelaşi lucru şi celor care-l însoţeau, după cum credea el de cuviinţă. Cât priveşte cuvintele „atâta cât va dăinui Regatul”, Majordomii spuneau că Gondorul rămăsese „regat”, cârmuit de un viceregent, şi că aceste cuvinte înseamnă neîndoielnic „atâta cât va dăinui ţara Gondor”.

Cu toate acestea, Majordomii, în parte din veneraţie şi în parte din pricina grijilor pentru regat, urcau arar la locul venerat de pe Muntele Anwar, doar când îşi duceau moştenitorul până sus, după cum era obiceiul Regilor. Uneori, locul rămânea necălcat de picior de om ani în şir şi, aşa după cum se rugase Isildur, valarii aveau grijă de el;

căci, cu toate că pădurea creştea în mare neorânduială şi era ocolită de oameni din pricina tăcerii ei, încât poteca ce ducea sus fusese înghiţită de hăţişuri, când totuşi a fost din nou tăiată, locul venerat s-a înfăţişat neatins de trecerea anilor şi neîntinat, mereu verde şi în pace sub bolta cerului, şi aşa avea să rămână cât a rămas şi Regatul Gondor neschimbat.

S-a întâmplat însă ca al doisprezecelea Majordom Cârmuitor, Cirion, să trebuiască să înfrunte o nouă primejdie, încă şi mai mare: invadatorii ameninţau să cucerească toate ţinuturile Gondorului aflate la miazănoapte de Munţii Albi, şi dacă acest lucru avea să se împlinească, curând întregul regat avea să decadă şi să fie distrus. După cum ne spun cronicile, primejdia a fost înlăturată numai cu ajutorul rohirrimilor; înţeleptul Cirion le-a dăruit atunci toate ţinuturile de la miazănoape, fără doar de Anorien, pentru a fi cârmuite de ei şi de regele lor, chiar dacă în alianţă necurmată cu Gondorul. În regat nu se mai găseau destui oameni care să se statornicească în regiunea de la miazănoapte, nici măcar cât să

Întărească linia bastioanelor de-a lungul Anduinului, care păzeau graniţa răsăriteană. Cirion a cumpănit îndelung la toate aceste lucruri, înainte să dăruiască Calenardhonul Cavalerilor de la Miazănoapte; şi a socotit că, făcând astfel, „Datina lui Isildur”, legată de locul venerat de pe Amon Anwar, trebuia să se schimbe cu totul. L-a dus în acel loc pe Seniorul rohirrimilor şi acolo, lângă movila lui Elendil, a primit, cu deplină solemnitate, Jurământul lui Eorl, căruia i-a răspuns cu Jurământul lui Cirion, consfinţind pentru totdeauna alianţa dintre Regatele rohirrimilor şi Gondorului. Dar după ce acestea au fost făcute şi Eorl s-a întors la Miazănoapte, pentru a-şi aduce întregul popor pe noile lor pământuri de sălăşluire, Cirion a scos de acolo însemnele ce făceau din acea movilă

mormântul lui Elendil. Socotea că „Datina lui Isildur” nu-şi mai avea rostul. Locul venerat nu se mai găsea „în inima Regatului de la Miazăzi”, ci la hotarul unui alt regat; în plus, cuvintele „atâta cât va dăinui Regatul” se refereau la Regatul aşa cum fusese pe vremea când Isildur rostise aceste vorbe, după ce îi cercetase fruntariile şi le hotărnicise. E adevărat că de atunci fuseseră pierdute şi alte ţinuturi ale Regatului. Minas Ithil încăpuse pe mâinile nazgfdilor, iar Ithilien fusese pustiit; dar Gondorul încă le socotea ca fiind ţinuturile sale. Acum renunţase la Calenardhon, sub jurământ. Prin urmare, Cirion a luat sipetul pus de Isildur în movilă şi l-a dus la Locurile Venerate din Minas Tirith; dar movila verde a rămas ca un loc de aducere aminte a unui vechi loc de aducere aminte. Cu toate acestea, chiar şi după ce s-a preschimbat într-un măreţ pisc de avertizare, Muntele Anwar a continuat să fie venerat de locuitorii Gondorului şi de rohirrimi care i-au dat un nume în graiul lor – Halifirien, Muntele Sfânt.

NOTE

1 Nu există nicio scriere purtând acest titlu, dar fără îndoială povestirea din secţiunea a treia („Cirion şi Eorl”, pg. 413) reprezintă o parte a ei.

2 Ca de exemplu Cartea Regilor. [Nota autorului] – La această scriere se face referinţă în pasajul de deschidere din Anexa A la Stăpânul Inelelor, ca numărându-se (alături de Cartea Majordomilor şi Akallabeth) printre cronicile Gondorului pe care Regele Elessar le-a pus la dispoziţia lui Frodo şi Peregrin; în ediţia revizuită, această referinţă a fost eliminată.

3 Adâncătura Răsăriteană, toponim care apare numai aici, era marea scobitură în marginea de răsărit a Codrului întunecat, marcată pe harta din Stăpânul Inelelor.

4 Se pare că Oamenii de la Miazănoapte au fost înrudiţi îndeaproape cu al treilea şi cel mai măreţ dintre

popoarele ce legaseră prietenie cu elfii, cârmuit de Casa lui Hador. [Nota autorului]

5 Faptul că oastea Gondorului a scăpat de a fi nimicită complet s-a datorat în parte curajului şi devotamentului călăreţilor din rândul Oamenilor de la Miazănoapte, conduşi de Marhari (descendent al lui Vidugavia, „Regele Rhovanionului") care au format ariergarda. Dar forţele Gondorului au pricinuit asemenea pierderi Căruţaşilor, încât aceştia nu au avut destulă forţă să îşi continue invazia fără a primi întăriri din Răsărit, astfel că o vreme s-au mulţumit să cucerească întregul Rhovanion. [Nota autorului] – în Anexa A (I, iv) la Stăpânul Inelelor se spune că Vidugavia, care îşi luase titlul de Rege al Rhovanionului, era cel mai puternic dintre prinţii Oamenilor de la Miazânoape; se bucura de favorurile lui Romendacil II, Regele Gondorului (mort în 1366), pe care l-a ajutat în război împotriva Răsăritenilor, iar căsătoria dintre Valacar, fiul lui Romendacil, şi Vidumavi, fiica lui Vidugavia, a dus la distrugătoarea învrăjbire a Rubedeniilor din Gondor, în secolul XV.

6 Un fapt interesant, nemenţionat, din câte ştiu eu, în niciuna din scrierile tatălui meu, este acela că forma numelor primilor regi şi prinţi din rândul Oamenilor de la Miazănoapte şi al cotheodilor provine din gotică, şi nu din engleza veche (anglo-saxonă), ca în cazul lui Leod, Eorl şi, ulterior, al rohirrimilor. Vidugavia are o ortografie latinizată, corespunzătoare formei gotice Widuganja („locuitor al pădurii"), un nume gotic existent, iar Vidumavi este forma latinizată a goticului Widumawi („fecioara-pădurii"). Marhwini şi Marhari conţin cuvântul gotic marh, „cal", al cărui corespondent în engleza veche este m-am.

plural mearas, cuvântul folosit în Stăpânul Inelelor pentru caii din Rohan; wini, „prieten", corespunde

cuvântului din engleza veche wine, care apare în numele mai multor Regi ai Obştii. Deoarece, aşa cum se explică în Anexa F (II), limba din Rohan a fost „făcută astfel încât să semene cu engleza străveche”, numele strămoşilor rohirrimilor capătă forme corespunzătoare primelor consemnări ale limbii germanice.

7 Sub această formă apare numele în vremurile de mai târziu. [Nota autorului] – în engleza veche, „popor de călăreţi”; vezi nota 36.

8 Povestirea anterioară nu contrazice relatările din Anexa A (I, iv şi II) la Stăpânul Inelelor, deşi este mai scurta. Aici nu se pomeneşte nimic despre războiul împotriva Răsăritenilor, purtat în secolul XIII, de Minalcar (care şi-a luat numele de Romendacil II), de atragerea de către acest rege a multor Oameni de la Miazănoapte în oştirile Gondorului, sau despre căsătoria fiului său Valacar cu o prinţesă a Oamenilor de la Miazănoapte, şi nici despre învrăjbirea rubedeniilor din Gondor, a cărei cauză a fost această căsătorie; dar adaugă unele elemente care nu sunt menţionate în Stăpânul Inelelor: anume că Marea Molimă a fost cea care i-a decimat pe Oamenii de la Miazănoapte din Rhovanion; că bătălia în care Regele Narmacil II a fost ucis în anul 1856, despre care Anexa A menţionează că ar fi avut loc „dincolo de Anduin”, s-a petrecut de fapt pe pământurile ce se întindeau la sud de Codrul întunecat, fiind cunoscută sub numele de Bătălia de pe Câmpii; şi că numeroasa lui oaste a scăpat de la a fi nimicită de Căruţaşi datorită faptului că a fost apărată în ariergardă de Marhari, descendent al lui Vidugavia. Tot aici se lămureşte şi faptul că, după Bătălia de pe Câmpii, cotheodii, un neam rămas din poporul Oamenilor de la Miazănoapte, a devenit un popor distinct, trăind în Văile Anduinului, între Carrock şi Câmpiile Stânjeneilor.

9 Bunicul său, Telumentar, cucerise Umbarul şi îi învinsese pe puternicii corsari, iar popoarele din Harad îşi

purtau propriile războaie şi răfuieli. [Nota autorului] – Cucerirea Umbarului de către Telumentar Umbardacil s-a petrecut în anul 1810.

10 Marile coturi făcute de Anduin spre apus, la răsărit de Codrul Fangorn; vezi primul citat din Anexa C la „Istoria lui Galadriel şi Celeborn, pg. 360.

11 Despre cuvântul cored, vezi nota 36.

12 Această poveste este cu mult mai completă decât scurta relatare din Anexa A (I, iv) la Stăpânul Inelelor: „Calimentar, fiul lui Narmacil II, ajutat de o răzmeriţă, şi-a răzbunat tatăl printr-o mare victorie asupra Răsăritenilor, la Dagorlad, în 1899, şi o vreme primejdia a fost abătută”.

13 Strânsura Pădurii se referă probabil la „gâtuirea” sudică a Codrului întunecat, pricinuită de scobitura numită Adâncătura Răsăriteană (vezi nota 3).

14 Corect. Deoarece unui atac venind din Haradul Apropiat i se putea mai uşor ţine piept şi chiar putea fi ţinut în loc – dacă nu primea ajutoare din Umbar, ceea ce, la acea vreme, era exclus. Atacatorii nu puteau trece Anduinul, iar dacă o apucau spre miazănoapte, ar fi pătruns într-o regiune strâmtă, mărginită de o parte de râu, iar de cealaltă parte, de munţi. [Nota autorului]

15 într-o însemnare izolată, referitoare la text, se menţionează că, la vremea respectivă, Morannon se afla încă sub controlul Gondorului, iar cele două Turnuri de Strajă ce se înălţau la est şi la vest de poartă (Turnurile Colţilor), erau încă pline de oşteni. Drumul prin Ithilien era bun până la Morannon; acolo se întâlnea cu două drumuri, unul ce se îndrepta către nord, spre Dagorlad, iar altul către est, de-a lungul lanţului Ered Lithui. [Niciunul nu apare pe hărţile din Stăpânul Inelelor.] Drumul de răsărit ducea până într-un punct la nord de Barad-dur; n-a fost niciodată continuat mai departe, şi chiar şi ceea ce fusese făcut până acolo căzuse în paragină. Totuşi, primele

cincizeci de mile, odată în stare foarte bună, au grăbit în mare măsură apropierea Căruţaşilor.

16 Istoricii au presupus că era acelaşi grui pe care s-a urcat Regele Elessar în ultima bătălie împotriva lui Sauron, cu care s-a încheiat cel de-al Treilea Ev. Dar dacă presupunerea lor e adevărată, graiul cu pricina era o simplă ridicătură de teren naturală, care nu prea avea cum sta în calea Călăreţilor şi pe care orcii încă nu o înălţaseră mai mult. [Nota autorului] – Pasajele din întoarcerea Regelui (V 10) la care se face referire aici spun că „Aragorn îşi aşeză oştirea după cum socoti el că era mai bine; o împărţi pe două gruiuri uriaşe de piatră sfărâmată şi pământ, înălţate de orei în anii de muncă fără număr”, şi

că Aragorn şi Gandalf stăteau pe unul dintre ele, iar stindardul Rohanului şi cel al fortăreţei Doi Amroth fluturau pe celălalt.

17 Despre prezenţa lui Adrahil din Doi Amroth, vezi nota 39.

18 Fosta lor ţară: în Văile Anduinului, între Carrock şi Câmpiile Stânjeneilor, vezi pg. 399.

19 Cauza migrării către miazănoapte a cotheodilor este dată în Anexa A (II) la Stăpânul Inelelor. „Cel mai mult iubeau [strămoşii lui Eorl] ţinuturile de câmpie şi le plăceau caii şi toate isprăvile ce ţineau de arta călăriei, dar se găseau mulţi bărbaţi în acele zile în văile mijlocii ale râului Anduin, iar pe lângă asta Umbra din Doi Guldur se tot întindea. Prin urmare, când au auzit de înlăturarea Regelui-vrăjitor [în anul 1975], au căuta ţinuturi noi la Miazănoapte, alungându-i pe cei ce mai rămăseseră din neamul care trăia în Angmar, pe partea răsăriteană a Munţilor. Dar în vremea lui Leod, tatăl lui Eorl, ajunseseră un popor numeros şi din această pricină pământul lor strămoşesc devenise un loc oarecum strâmt pentru ei”.

20 Aceste râuri sunt desenate pe harta din Stăpânul

Inelelor, fără a li se specifica numele. Vijeliosul Cenuşiu apare acolo cu doi afluenţi.

21 Pacea Străjuitoare a durat din 2063 până în 4260, răstimp în care Sauron nu s-a aflat în Doi Guldur.

22 Despre fortăreţele de-a lungul Anduinului, vezi pg. 402, iar despre Neadâncuri, vezi pg. 360.

23 Dintr-un pasaj anterior al acestui text (pg. 400) se poate trage concluzia că pe meleagurile aflate la răsărit de Codrul întunecat nu mai rămăsese niciun Om de la Miazănoapte după victoria lui Calimentar împotriva Căruţaşilor, în bătălia din Dagorlad, din anul 1899.

24 Astfel era numită această stirpe în Gondor: un cuvânt compus în vorbirea oamenilor de rând, format din cuvântul westron bale, „îngrozitor", şi sindarinul hoth, „hoardă", folosit pentru fiinţe cum erau orcii, de pildă. [Nota autorului] – Vezi articolul hoth în Anexa la Silmarillion.

25 Literele R – ND – R, deasupra cărora se găseau trei stele, însemnau arandur (servitorul regelui), majordom. [Nota autorului]

26 Nu şi-a mărturisit însă şi gândul ce-l avea în minte: anume că – din câte aflase el – cotheodii dădeau semne de nelinişte, întrucât pământurile de la miazănoapte se dovedeau prea neîncăpătoare şi nu destul de roditoare pentru a adăposti şi a hrăni întreaga obşte care între timp îşi sporise numărul. [Nota autorului]

27 Numele lui a fost multă vreme pomenit în cântecul Rochon Methestel (Călăreţul Ultimei Speranţe) drept Borondir Udalraph (Borondir cel fără Scară la Şa), deoarece s-a întors călare cu cohere, la dreapta lui Eorl, şi a fost primul care a traversat Lumina Fugară şi şi-a croit drum pentru a veni în ajutorul lui Cirion. A căzut în cele din urmă pe Câmpia Celebrant, apărându-şi stăpânul, iar moartea lui a îndurerat nespus Gondorul şi pe cotheodi; a

fost înmormântat în Locurile Venerate din Minas Tirith. [Nota autorului]

28 Calul lui Eorl. În Anexa A (II) la Stăpânul Inelelor se spune că Leod, tatăl lui Eorl, care îmblânzea cai sălbatici, a fost azvârlit din şa de către Felarof atunci când a îndrăznit să-l încalece, şi astfel şi-a găsit moartea. Mai târziu, Eorl i-a poruncit calului să-şi pună libertatea la picioarele sale, până la sfârşitul zilelor lui, drept dezdâunare pentru tatăl său; iar Felarof s-a supus, cu toate că nu lăsa niciun bărbat să-l încalece, altul decât Eorl. Înţelegea tot ce vorbeau oamenii şi viaţa lui a fost la fel de lungă precum a acestora, şi la fel au avut-o şi vlăstarele sale, mearaşii, „care nu se lăsau călăriţi decât de Regele Obştii sau de fiii lui, şi asta până în vremea lui Iute ca Gândul”. Felarof este un cuvânt care aparţine limbajului poetic anglo-saxon, cu toate că nu se găseşte în niciuna din poeziile păstrate de atunci: „foarte viteaz, foarte puternic”.

29 între locul de vărsare a Luminii Fugare şi Neadâncuri. [Nota autorului] – Această afirmaţie pare să contrazică primul citat din Anexa C la „Istoria lui Galadriel şi Celeborn”, pg. 360, în care „Neadâncurile de la Miazănoapte şi de la Miazăzi” sunt „cele două coturi spre apus” ale Anduinului, iar Lumina Fugară se vărsa în cel de la miazănoapte.

30 în nouă zile străbătuseră mai mult de cinci sute de mile în linie dreaptă, probabil mai mult de şase sute, aşa cum au călătorit ei. Cu toate că nu existau obstacole naturale mari pe malul estic al Anduinului, cea mai mare parte a pământurilor erau pustii, iar drumurile sau potecile pentru

călărie ce se îndreptau spre miazăzi dispăruseră cu totul sau abia se mai desluşeau, din pricină că nu mai fuseseră folosite; doar pe distanţe scurte puteau călări în galop, unde mai pui că trebuiau să-şi cruţe forţele, şi pe

ale lor, şi pe ale cailor, întrucât se aşteptau să intre în luptă de cum ajungeau la Neadâncuri. [Nota autorului]

31 Halifirien este menţionat de două ori în întoarcerea Regelui V 1, când Pippin, călărind cu Gandalf pe Iute ca Gândul spre Minas Tirith, a strigat că a văzut focuri, iar Gandalf i-a răspuns: „Focurile de avertizare din Gondor au fost aprinse, semn că se cere ajutor. Războiul a început. Uite, e foc pe Amon Din şi pâlâlaie pe Eilemach; şi uite cum se aprind cu iuţeală spre apus: Nardol, Erelas, Min-Rimmon, Calenhad, şi Halifirien la hotarele ţinutului Rohan”. În V 3, Cavalerii din Rohan care se îndreptau spre Minas Tirith au trecut prin Hotarul Smârcurilor, „unde, la dreapta lor, codrii de stejar urcau până la poalele dealurilor, sub umbra aruncată de întunecatul Halifirien, aproape de fruntariile Gondorului”.

32 Era marele drum numenorean ce unea cele Două Regate, traversând Isenul la Vadurile Isenului, şi Torentul Cenuşiu la Tharbad, continuând apoi spre miazănoapte spre Fornost; numit şi Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi. Vezi pg. 365.

33 Este ortografia modernizată a cuvântului anglo-saxon hâlig-firgen –, la fel şi Finendale [Valea Finen, n.tr.] pentru frigen-dast, şi Finen Wood [Pădurea Finen, n.tr.] pentru frigen-wudu. [Nota autorului] – G-ul din cuvântul anglo-saxon frigen, „munte”, a ajuns să fie pronunţat la fel ca y din engleza modernă.

34 Minas Ithil, Minas Anor şi Orthanc.

35 în altă parte, într-o notă despre numele piscurilor de avertizare, se spune că „întregul sistem al piscurilor de avertizare, care încă funcţiona în Războiul Inelului, nu putea fi mai vechi decât aşezarea rohirrimilor în Calenardhon, cu aproximativ cinci sute de ani înainte; deoarece funcţia sa principală era aceea de a-i avertiza pe rohirrimi că Gondorul era în primejdie, sau invers (ceea ce se întâmpla mai rar)”.

36 Conform unei note despre formaţiile militare ale rohirrimilor, un cored „nu avea un număr bine precizat de oşteni, dar în Rohan se aplică numai Cavalerilor, bine antrenaţi pentru război: oameni care

serveau pe o perioadă determinata de timp, sau, în unele cazuri, permanent, în Oastea Regelui. Orice grup numeros de asemenea oameni, călărind ca un detaşament fie pentru a se antrena, fie pentru luptă, se numea ăored. Dar după ce rohirrimii şi-au refăcut forţele şi şi-au reorganizat oastea în timpul domniei Regelui Folewine, cu o sută de ani înainte de Războiul Inelului, un «cored complet» în formaţie de luptă cuprindea nu mai puţin de 120 de oameni (inclusiv Căpitanul), reprezentând a o sută parte din întreaga Oaste a Cavalerilor Obştii, nepunându-le la socoteala pe cele ale Casei Regale. [în Cele două turnuri III 2, Eomer i-a urmărit pe orei în fruntea unui cored care avea 120 de Cavaleri: văzându-i în depărtare, Legolas a numărat 105, iar Eomer a spus că cincisprezece dintre ei pieriseră în luptele cu orcii.] Desigur că o asemenea oştire nu s-a strâns niciodată pentru a merge la război dincolo de hotarul Obştii; dar fără îndoiala ca Theoden nu a exagerat când a spus că, în caz de mare primejdie, putea să strângă o oaste de zece mii de Cavaleri (Întoarcerea Regelui V 3). Rohirrimii sporiseră la număr de pe vremea Regelui Folewine şi înainte de atacurile lui Saruman. Întreaga Oaste ar fi numărat probabil mai mult de douăsprezece mii de Cavaleri, încât Rohanul nu ar fi fost golit de tot de apărătorii antrenaţi. Dar, aşa cum au stat lucrurile, date fiind pierderile suferite în războiul din apus, graba cu care s-a strâns oastea şi ameninţarea de la Miazănoapte şi de la Miazâzi, Theoden a pornit în fruntea a numai şase mii de suliţaşi, cu toate că aceasta a fost cea mai mare oaste a rohirrimilor, cunoscută de la venirea lui Eorl”.

Întreaga oaste a cavaleriei se numea cohere (vezi

nota 49). Aceste cuvinte, ca şi cotheod, au formă anglo-saxonă, deoarece adevărata limbă a Rohanului în acest mod este tradusă (vezi nota 6 de mai sus): primul element este coh, „cal”. Eored, corod este un cuvânt anglo-saxon existent, al doilea element derivând din râd, „călărie”; în cohere, al doilea element este here, „mulţime, oştire”. Cothând conţine elementul theod, „popor” sau „ţară”, fiind folosit pentru a denumi atât cavalerii înşişi cât şi ţara lor. (Anglo-saxonul corl în numele Eorl cel Tânăr este un cuvânt cu totul independent.)

37 Aşa se spunea mereu în vremea Majordomilor, în orice declaraţie solemnă, deşi, când a început domnia lui Cirion (al doisprezecelea Majordom Cârmuitor) devenise o formulare despre care puţini credeau că se va împlini. [Nota autorului]

CIRION ŞI EORL… 435

38 al firin: simbelnyne, de pe gorganele Regilor, la poalele Edorasului, şi uilos pe care le-a văzut Tuor în marea vale a Gondorului, în Zilele de Odinioară; vezi pg. 83, nota 27. Din cât se pare, al firin este un nume folosit pentru o altă floare, într-un vers cântat de Legolas în Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 9): „şi se scutur clopoţeii / De mallos şi al firin, /Pe câmpia Lebennin / şi în vântul dinspre Mare”.

39 Seniorul din Doi Amroth purta acest titlu. Fusese dat strămoşilor săi de către Elendil, cu care aceştia erau înrudiţi. Familia lor se numărase printre Credincioşii care veniseră pe mare din Numenor, înaintea Decăderii, şi se aşezaseră în Belfalas, între gurile râurilor Ringlo şi Gilrain, având o fortăreaţă pe înaltul promontoriu Doi Amroth (numit astfel după ultimul Rege al Lorienului.) [Nota autorului] – în altă parte (pg. 343) se arată că, după cum spune tradiţia Casei lor, primul Senior din Doi Amroth a fost Galador, (c. al Treilea Ev 2004 – 2129), fiul lui Intrazor Numenoreanul care trăia în Belfalas, şi al doamnei elfe

Mithrellas, una dintre însoţitoarele lui Nimrodel. Nota citata pare să sugereze că această familie din rândul Credincioşilor s-a statornicit în Belfalas, având fortăreaţa pe Doi Amroth, înainte de Decăderea Numenorului; şi dacă într-adevăr aşa s-a întâmplat, cele două afirmaţii pot fi puse de acord doar pornind de la presupunerea că dinastia Prinţilor şi chiar şi locul lor de sălăşluire aveau o istorie de două mii de ani la vremea la care a ajuns la cârmă Galador, care a fost socotit primul Senior din Doi Amroth din cauză că abia în timpul domniei sale (după moartea prin înec a lui Amroth, în anul 1981) Doi Amroth a primit acest nume. O dificultate suplimentară constă în prezenţa unui Adrahil din Doi Amroth (în mod limpede un strămoş al lui Adrahil, tatăl lui Intrahil, Senior în Doi Amroth la vremea Războiului Inelului), căpetenie a armiilor Gondorului în bătălia împotriva Căruţaşilor în anul 1944 (pp. 404 – 406); dar se poate presupune că acestui strămoş Adrahil nu i se spunea „din Doi Amroth” la acea vreme.

Deşi nu cu totul imposibil, mi se pare însă mai puţin probabil ca aceste explicaţii să poată rezolva contradicţia, ci mai curând că afirmaţiile provin din două „tradiţii” distincte şi independente, privind originile Seniorilor din Doi Amroth.

40 Literele erau Cpt T (L – ND – L): numele lui Elendil fără semnele de vocale, pe care le folosea drept însemn şi drept emblema pe sigiliile sale. [Nota autorului]

41 Amon Anwar era, de fapt, înălţimea mai apropiată de o linie care cobora din punctul de vărsare a Luminii Fugare, până jos la capul sudic al insulei Toi Falas; iar distanţa până la Vadurile Isenului era egală cu distanţa până la Minas Tirith. [Nota autorului]

42 Deşi imperfect; deoarece jurământul conţinea cuvinte străvechi şi era rostit sub formă de versuri şi în graiul nobil, adică aşa cum vorbeau rohirrimii, lucru la

care Eorl era foarte priceput. [Nota autorului] – Din cât se pare, nu s-a păstrat nicio altă versiune a Jurământului lui Eorl, în afară de cel în Limba Comună, redat în text.

43 Vanda: jurământ, legământ, promisiune solemnă, termaruva: ter, „prins”, mar –, „a trăi, a se aşeza ori statornici”; timpul viitor. Elennamoreo: cazul genitiv, subordonat lui alcara, de la Elennamore, „ţara numita Calea Stelei”, alcar: „glorie”, enyaline: en –, „din nou”, yal –, „a chema / convoca”, la infinitiv (sau gerunziu) forma enyalie, aici complement indirect „în scopul re-chemării”, dar cerând un complement direct, alcar: prin urmare, „a aduce aminte sau «a comemora» gloria”. Vorondo: genitiv de la voronda, „statornic în devotament, în împlinirea jurământului sau promisiunii, credincios”; adjectivele folosite ca „titlu” sau atribute des întrebuinţate alături de un nume sunt puse după numele respectiv şi, conform regulilor limbii quenyene, în cazul a două nume declinabile, dintre care unul este apoziţie, doar al doilea se declină. [într-o variantă, adjectivul este vdrimo, forma genitivală de la vorima, cu acelaşi sens ca voronva.] voronwe –, „statornicie, loialitate, credinţă”, complementul lui enyalien.

N-ai: „fie, fie ca”; N-ai tiruvantes: „fie ca ei să-l străjuiască” (-nte, desinenţă pentru persoana a treia plural, fără menţionarea prealabilă a unui subiect), i hârar: „ei, cei care şed pe”, mahalmassen: plural locativ de la mahalma, „tron”, mi, „în”. Numen –, „Apus”, i Eru i: „El, Unul, care”. Ea: „este”. Termoio: tenna, „până la”, oio, „vreme nesfârşită”; termoio, „pentru totdeauna”. [Notele autorului.]

44 Şi nici n-a mai fost rostit până la întoarcerea Regelui Elessar care a reînnoit legământul, în acelaşi loc, cu Regele rohirrimilor, Eomer, al optsprezecelea descendent al lui Eorl. După lege, numai Regele

Numenorului putea să-l ia pe Eru drept martor, şi aceasta numai în situaţiile cele mai grave şi mai solemne. Dinastia Regilor se sfârşise odată cu Ar-Pharazon, care pierise în Decăderea Numenorului; dar Elendil Voronda era urmaş al lui Tar-Elendil, al patrulea Rege, fiind considerat seniorul de drept al Credincioşilor care nu luaseră parte la răzvrătirea Regilor şi astfel scăpaseră de la pieire. Cirion era Majordomul Regilor scoborâtori din Elendil, şi cel puţin în ceea ce privea Gondorul, avea, ca regent, toate puterile acestora – până la întoarcerea Regelui. Cu toate acestea, jurământul lui i-a uimit pe aceia care l-au auzit şi i-a umplut de veneraţie, fiind el îndeajuns (mai cu seamă rostit deasupra acelui mormânt străvechi) să sfinţească locul unde fusese auzit. [Nota autorului] – Numele de Voronda al lui Elendil, „Cel Credincios”, care apare şi în Jurământul lui Cirion, a fost scris Voronwe pentru prima oară în această notă, fiind un substantiv cu sensul de „credinţă, statornicie”. Dar în Anexa A (I, îi) la Stăpânul Inelelor, Mardii, primul Majordom Cârmuitor al Gondorului, este numit „Mardii Voronwe «cel Neclintit»”; iar în Primul Ev, elful din Gondolin care l-a călăuzit pe Tuor din Vinyamar era numit Voronwe pe care în Indicele la Silmarillion l-am tradus tot ca „Neclintitul”.

45 Vezi primul citat din Anexa C la „Istoria lui Galadriel şi Celeborn”, pg. 360.

46 Aceste nume sunt date în forma sindarină, aşa cum erau folosite în Gondor; dar multe dintre ele au fost schimbate de cotheodi, fiind modificări ale numelor mai vechi, pentru a se potrivi propriului lor grai, sau traduceri ale acestora, sau chiar nume inventate de ei. În Stăpânul Inelelor se folosesc mai ales nume din graiul rohirrimilor. Este cazul toponimelor Angren = Isen; Angrenost = Isengard, Fangorn (folosit şi acesta) = Entwood [Pădurea Enţilor, n.tr.]; Onodlo = Entwash [Scăldătoarea Enţilor, n.tr.]; Glanhfr = Pârâul Mering (amândouă însemnând

„pârâu de hotar”). [Nota autorului] – Toponimul râului Limlight [Lumina Fugară, n.tr.] are o origine încurcată. Există două versiuni, textul şi nota, asupra acestui aspect; una dintre ele dă de înţeles că denumirea sindarină era Limlich, adaptat limbii din Rohan ca Limlint („modernizat” ca Limlight). În a doua versiune (ulterioară), Limlich este în mod surprinzător corectat în text ca Limlint, astfel încât aceasta devine forma sindarină. La pg. 387.

438 POVEŞTI NETERMINATE

denumirea sindarina a acestui râu este dată drept Limlaith. Confruntat cu această incertitudine, am ales forma Limlight în text. Indiferent care a fost denumirea sindarina originală, un lucru este clar, anume că forma din Rohan era o modificare a acesteia, şi nu o tălmăcire a ei, şi că sensul nu era cunoscut (deşi într-o notă scrisă cu mult înaintea textului de faţă, se spune că denumirea Limlight ar fi o tălmăcire parţială a denumirii elfice Limlint „lumină iute”). Denumirile sindarine ale Scăldâtorii Enţilor şi Pârâului Mering se găsesc doar aici; cât despre Onodlo, să se compare cu onodrimi, enyd, enţii (Stăpânul Inelelor, Anexa F, „Despre alte seminţii”).

47 Athrad Angren: vezi pg. 365, unde Ethraid Engrin este dat drept numele sindarin al Vadurilor Isenului. Se pare, prin urmare, că existau ambele forme, de singular şi de plural, ale numelui Vadului / Vadurilor.

48 În altă parte, pădurea este numită Pădurea Finen (prescurtare de la Pădurea Halifirien). Finenholt – un cuvânt existent în poezia anglo-saxonă (frigenholt) – înseamnă acelaşi lucru: „pădurea de la munte”. Vezi nota 33.

49 Formele corecte erau Rochand şi Rochfrrim, şi se scriau Rochand sau Rochan şi Rochirrim în cronicile Gondorului. Conţin sindarinul roch, „cal”, traducând grupul vocalic codin cotheo şi din multe antroponime ale rohirrimilor [vezi nota 36], în Rochand a fost adăugată

terminaţia sindarină – nd (-and, – end, – ond); se folosea de obicei în denumirile regiunilor sau ţărilor, dar – d era adesea omis în pronunţie, mai ales în numele lungi, ca de exemplu Calenardhon, Ithilien, Lamedon etc. Rochirrim era format după modelul eo-here, termenul folosit de cotheodi pentru întreaga oaste a cavaleriei lor pe timp de război; era format din roch + sindarinul hâr, „senior, stăpân” (fără nicio legătură cu here [cuvânt anglo-saxon]). În numele popoarelor se folosea de obicei sindarinul rim, „număr mare, mulţime” (rimbe in quenyană), pentru a forma plurale colective, ca în eledhrim ţi] (edhehim ţi]), „toţi elfii”, onodrim ţi], „seminţiaenţilor”, nogothrim ţi], „toţi gnomii, seminţia gnomilor”. Limba rohirrimilor conţinea sunetul reprezentat aici prin ch (spirantă guturală, asemenea lui ch în velşă) şi, cu toate că apărea rar în mijlocul cuvintelor, între vocale, nu punea nicio problemă la pronunţie. Nu exista însă în Limba Comună, iar în sindarina vorbită (limbă în care apărea frecvent) oamenii din Gondor – dacă nu erau învăţaţi – îl reprezentau cu

un h în mijlocul cuvintelor şi cu un k la sfârşitul lor (poziţie în care era pronunţat mai cu forţă în sindarina corecta). Astfel s-au format numele Rohan şi Rohirrimi folosite în Stăpânul Inelelor. [Nota autorului]

50 Se pare că Eorl nu s-a lăsat convins de semnul de bunăvoinţă al Doamnei Dalbe, vezi pg. 412.

51 Eilanaer era un nume de origine prenumenoreană, înrudit în mod evident cu Eilenach. [Nota autorului] – Conform unei note despre piscurile de avertizare, Eilenach era „probabil un nume străin: nicidecum sindarin, numenorean sau din Limba Comună… Atât Eilenach cât şi Eilenaer reprezentau repere inconfundabile. Eilenach era cel mai înalt punct al Pădurii Druadan. Putea fi văzut departe înspre Apus, iar funcţia sa, în vremea piscurilor de

avertizare, era aceea de a transmite avertismentul focului aprins pe Amon Din; dar nu era potrivit pentru un foc de avertizare mare, nefiind loc destul pe vârful ascuţit. De unde şi numele Nardol, „Vârful de deal al Focului”, pe care-l avea următorul pisc spre apus; se găsea la capătul unei creste înalte care făcuse parte odată din Pădurea Druadan, dar rămâsese pleşuvă din pricina zidurilor şi a pietrarilor care veneau în sus pe Valea Carelor de Piatră. Nardol era păzit de o gardă care îi proteguia şi pe pietrari; lemn pentru foc era din belşug, pregătit la îndemână, şi la nevoie se putea aprinde o pălălaie mare, ce se zărea în nopţile senine chiar de pe ultimul pisc de avertizare (Halifirien), aflat la o sută douăzeci de mile spre apus”.

În aceeaşi notă se spune că „Amon Din, «dealul tăcut», era poate cel mai vechi, a cărui funcţie iniţială fusese aceea de avanpost fortificat al oraşului Minas Tirith, de pe care puteau fi văzute piscurile de avertizare, şi care străjuia trecerea din Dagorlad spre Ithilienul de la Miazănoapte, supraveghind orice încercare a duşmanilor de a traversa Anduinul pe la Cair Andros sau în apropiere de acest loc. De ce i s-a dat acest nume, nu se ştie. Poate pentru că era atât de deosebit, un deal stâncos şi golaş, înălţându-se izolat de toate dealurile acoperite de desişul Pădurii Druadan (Tawar-in-Druedain), şi pentru că arar se abăteau pe coastele lui oameni, sălbăticiuni ori zburătoare”.

52 Conform Anexei A (I, iv) la Stăpânul Inelelor, Gondorul a fost pentru prima oară atacat de oamenii sălbatici veniţi din Răsărit, în vremea lui Ostoher, al patrulea rege după Meneldil; „dar Tarostar.

440 POVEŞTI NETERMINATE

fiul său, i-a învins şi i-a alungat, luându-şi apoi numele de Romendacil, «învingătorul celor de la Răsărit»”.

53 Tot Romendacil I a înfiinţat postul de Majordom (Arandur, „servitorul regelui”), dar acesta era ales de Rege

ca un om de mare încredere şi înţelepciune, de obicei în vârstă, nefiindu-i îngăduit să plece la război sau să părăsească regatul. Nu era niciodată un membru al Casei Regale. [Nota autorului]

54 Mardii a fost primul Majordom Cârmuitor al Gondorului. A fost Majordomul lui Eărnur, ultimul Rege, care a dispărut în Minas Morgul în anul 2050. „În Gondor se credea că duşmanul fără de credinţa prinsese Regele în capcană şi că acesta murise în chinuri în Minas Morgul; dar cum niciun martor nu putea jurui cât văzuse mort, Mardii, Majordomul cel Bun, a cârmuit Gondorul în numele lui timp de mulţi ani” (Stăpânul Inelelor, Anexa A [I, iv]).

III

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI

Pentru înţelegerea ei deplină, această poveste se bazează pe fragmentul narativ din Anexa A (III, Poporul lui Durin) din Stăpânul Inelelor, care poate fi rezumat astfel:

Gnomii Thror şi fiul său Thrâin (împreună cu Thorin, fiul lui Thrâin, numit mai târziu Scut de Stejar) au scăpat din Muntele Singuratic (Erebor) printr-o uşă tainică, atunci când dragonul Smaug s-a coborât asupra acestuia. Thror s-a reîntors în Moria, după ce i-a dat lui Thrâin ultimul dintre cele Şapte Inele ale Gnomilor, iar acolo a fost omorât de orcul Azog care şi-a crestat numele pe sprânceana lui Thror. Acest fapt a dus la Războiul dintre gnomi şi orei, care s-a sfârşit cu marea Bătălie din Azanulbizar (Nanduhirion), în faţa Porţii Răsăritene a Moriei, în anul 2799. După aceea, Thrâin şi Thorin Scut de Stejar au sălăşluit în Ered Luin, dar în anul 2841 Thrâin s-a pornit la drum de acolo, ca să se întoarcă la Muntele Singuratic. În timp ce străbătea ţinuturile aflate la răsărit de Anduin, a fost prins şi întemniţat în Doi Guldur, unde i-a fost luat inelul. În 2850, Gandalf a pătruns în Doi Guldur şi a descoperit că, într-adevăr, stăpânul locului era Sauron; şi acolo a dat peste Thrâin, înainte ca acesta să moară.

Există mai multe versiuni ale „Căutării Ereborului”, după cum se explică într-o Anexă la acest text, în care sunt date şi fragmente ample dintr-o versiune anterioară.

Nu am găsit nicio scriere care să preceadă cuvintele de deschidere ale textului de faţă („în acea zi el n-a vrut să spună nimic mai mult”). Acel „El” din propoziţia de deschidere este Gandalf, „noi” se referă la Frodo, Peregrin, Menadoc şi Gimli, iar „Eu” este Frodo, cel care a consemnat discuţia; scena se petrece într-o casă din Minas Tirith, după încoronarea Regelui Elessar (vezi pg. 452).

În acea zi el n-a vrut să spună nimic mai mult. Dar mai târziu am adus noi din nou vorba, şi el ne-a zis ciudata poveste de-a fir a păr; cum ajunsese el să facă acea călătorie spre Erebor, de ce se gândise la Bilbo şi cum a reuşit să-l înduplece pe mândrul Thorin Scut de Stejar să-l ia în compania sa. Acum nu-mi mai amintesc întreaga poveste, dar, din ce pricepusem noi, la început Gandalf avusese în gând numai apărarea Apusului împotriva Umbrei.

— Eram foarte tulburat la acea vreme, ne-a zis el, din pricină că Saruman îmi punea beţe-n roate la tot ce plănuiam. Ştiam că Sauron scosese din nou capul la lumină şi că în curând avea să se arate lumii, şi mai ştiam că se pregătea pentru un război mare. Cum va începe? Va încerca mai întâi să pună iarăşi stăpânire pe Mordor, sau va ataca principalele fortăreţe ale duşmanilor săi? Mă gândeam atunci, lucru de care m-am convins între timp, că la început planul său fusese acela de a ataca Lorienul şi Vâlceaua Despicată, de cum prindea destulă putere: un plan care s-ar fi dovedit mult mai bun pentru el şi mult mai rău pentru noi.

Poate veţi zice că Vâlceaua Despicată era mult prea departe pentru el. La miazănoapte lucrurile stăteau tare prost. Dispăruseră Regatul de sub Munte şi puternicii

oameni din Ţinutul de Jos. Pentru a ţine piept oricărei oştiri pe care Sauron ar fi putut-o trimite ca să recucerească trecătorile din partea de miazănoapte a munţilor şi vechile ţinuturi ale Angmarului, nu mai erau decât gnomii din Munţii de Fier, iar dincolo de munţi se întindea un pustiu şi se găsea un dragon. Sauron putea folosi dragonul şi urmările ar fi fost cumplite. Adeseori îmi spuneam: „Trebuie să găsesc ceva ca să-l distrug pe Smaug. Dar acum mai curând trebuie pusă la cale o

lovitură directă asupra fortăreţei Doi Guldur. Să dejucăm planurile lui Sauron. Trebuie să-i fac pe cei din Sfat să înţeleagă acest lucru”.

Astfel de gânduri întunecate îmi umblau prin minte în timp ce mergeam teleap-teleap pe drum. Eram istovit şi mă îndreptam spre Comitat, să mă odihnesc o vreme, după ce lipsisem de acolo mai mult de douăzeci de ani. îmi ziceam că, dacă o vreme alungam din minte aceste tulburări, poate aveam să găsesc o cale să le rostuiesc. Şi aşa am şi făcut, cu toate că n-am fost lăsat să le alung din gând.

Căci tocmai când mă apropiam de Bree, m-a ajuns din urmă Thorin Scut de Stejar1, care la acea vreme trăia în surghiun, dincolo de hotarul nord-apusean al Comitatului. Spre surprinderea mea, mi-a vorbit; şi din acea clipă mersul lucrurilor a început să se schimbe.

Şi el era îngrijat, atât de îngrijat, încât mi-a cerut mie sfatul, nici mai mult, nici mai puţin. Aşa că m-am dus cu el, în sălaşurile sale din Munţii Albaştri, şi i-am ascultat lunga poveste. Nu mi-a trebuit mult până să înţeleg că îl ardea sufletul gândindu-se la toate păcatele sale şi la pierderea comorii străbunilor săi, şi-l mai împovăra şi îndatorirea care-i revenea lui acum, de a se răzbuna pe Smaug. Gnomii iau asemenea îndatoriri în serios.

I-am făgăduit cât voi ajuta dacă voi putea. Eram la fel

de dornic ca şi el să-l vând pierit pe Smaug, dar Thorin o ţinea morţiş că trebuia să se bată, să pornească război, ca şi când ar fi fost cu adevărat Regele Thorin al Doilea, numai că eu nu vedeam nicio nădejde într-un asemenea plan. Aşa că l-am părăsit şi m-am îndreptat spre Comitat, culegând pe drum veştile. Ciudată treabă. N-am făcut altceva decât să urmez „norocul” şi, făcând aceasta, să greşesc de multe ori.

Într-un anume fel, mă simţisem atras de Bilbo cu mult timp în urmă, de pe când fusese copil şi apoi un hobbit tânăr: ultima oară când îl văzusem, încă nu împlinise vârsta bărbăţiei. De atunci a stăruit în mintea mea, cu nerăbdarea şi ochii aceia mari ai lui şi cu dragostea lui pentru poveşti şi iscodirile despre lumea cea mare de dincolo de hotarele Comitatului. De cum am păşit în Comitat, am aflat veşti despre el. Intrase în gura obştii, din câte se părea. Părinţii lui muriseră când aveau vreo optzeci de ani, o vârstă timpurie

pentru cei din Comitat; iar el unul nu se însurase niciodată. Începuse să aibă nişte apucături cam ciudate, zicea lumea, şi dispărea de acasă cu zilele, de unul singur. Fusese văzut vorbind cu venetici, chiar şi cu gnomi.

„Chiar şi cu gnomi!” Dintr-odată, în mintea mea lucrurile astea trei s-au legat: Dragonul cel mare, cu poftele lui, şi cu auzul lui ascuţit şi mirosul fin; gnomii voinici, cu cişmele lor grele şi vechiul lor of arzător; şi hobbitul sprinten, cu pas uşor, tânjind în inima sa (din câte îmi dădeam eu seama) să vadă lumea largă. Am râs de mine însumi, dar am plecat fără să mai zăbovesc, să-l văd pe Bilbo şi cum se schimbase în cei douăzeci de ani, şi dacă era cu adevărat atât de promiţător pe cât dădeau de înţeles bârfele. Dar nu l-am găsit acasă. Iar când am întrebat de el, toţi din Hobbiton au clătinat din cap. „A luat-o din loc”, mi-a zis un hobbit. Holman, grădinarul, aşa

cred.[2] „A luat-o iar din loc. O s-o ia de tot din loc într-o bună zi, dacă nu-şi bagă minţile-n cap. Păi cum, l-am întrebat încotro se duce şi când se-ntoarce, iar el cică Nu ştiu; şi-apoi mă priveşte chiondorâş. Depinde dac-oi întâlni vreunul, Holman, zice. Mâine-i Anul Nou al elfilor![3] Mare păcat, că-i tare de treabă. N-ai să găseşti unu mai bun ca el, oricât ai căuta între Coline şi Râu”.

„Din ce în ce mai bine!”, mi-am zis. „Cred că o să-mi încerc norocul”. Mult timp nu mai aveam. Trebuia să ajung la Sfatul Alb cel mai târziu în august, altfel Saruman avea să-şi împlinească planul şi nimic nu se mai putea face. Fără să pun la socoteală treburi mult mai însemnate, lucrul acesta s-ar fi dovedit fatal: puterea din Doi Guldur n-ar fi ezitat să împiedice orice încercare de a se ajunge la Erebor, decât dacă avea altceva mai bun de făcut.

Aşa că m-am întors în grabă la Thorin, ca să rezolv dificila misie de a-l convinge să uite deocamdată de planurile lui măreţe şi să plece în taină – luându-l şi pe Bilbo cu el. Fără să-l văd pe Bilbo mai întâi. A fost o greşeală, care aproape că a dus la catastrofă. Căci Bilbo se schimbase, bineînţeles. Măcar numai prin faptul că se îngrăşase şi devenise lacom, iar din vechile lui aleanuri nu mai rămăsese decât un vis ştiut doar de el. Nimic nu putea fi mai

Înspăimântător decât să te gândeşti că exista pericolul ca acesta să se împlinească! Bilbo era cu minţile într-atât de aiurea, încât s-a făcut de tot de râs. Thorin ar fi luat-o din loc de mânie, dacă nu s-ar fi ivit un noroc ciudat, despre care vă voi povesti de îndată.

Dar voi ştiţi cum s-au petrecut lucrurile, batăr că Bilbo vi le-a povestit aşa cum le-a văzut el. Dacă aş fi scris-o eu, povestea ar fi sunat cu totul altfel. Întâi şi-ntâi, pentru că el nu şi-a dat defel seama cât de fără minte îl socoteau gnomii a fi şi nici cât de mânioşi erau pe mine.

Thorin era mult mai oţărât şi mai dispreţuitor decât simţise Bilbo pe propria lui piele. Dispreţuitor a fost de la bun început, crezând la acea vreme că pusesem eu totul la cale doar ca să-mi bat joc de el. Noroc cu harta şi cheia care au salvat totul.

Nu mă mai gândisem la ele de ani de zile. Abia după ce am ajuns în Comitat şi am avut răgazul să cumpănesc la povestea lui Thorin, mi-am amintit de întâmplarea ciudată care mi le pusese în mână; iar acum parcă întâmplarea aceea nu mai arăta ca o simplă întâmplare. Mi-am amintit de o călătorie plină de primejdii, pe care o făcusem în urmă cu nouăzeci şi unu de ani, când pătrunsesem deghizat în Doi Guldur şi găsisem în temniţele fortăreţei un gnom nefericit, aflat pe pragul morţii. Habar n-aveam cine era. Avea la el o hartă, care fusese a poporului lui Durin din Moria, şi o cheie care părea să ţină de ea, cu toate că gnomul era prea slăbit ca să mai aibă puterea să mă lămurească. Şi mi-a mai spus că avusese asupra sa un Inel mare.

Aproape toată bălmăjeala lui aiuritoare s-a învârtit în jurul acestui inel. Ultimul din cele Şapte, spunea el una-ntruna. Dar cine poate şti cum ajunseseră lucrurile astea în mâinile lui. O fi fost un pristav, prins în timp ce fugea, ori un hoţ care căzuse în capcana unui hoţ mai mare. Harta şi cheia însă mi le-a dat mie. „Pentru fiul meu”, a zis el, apoi şi-a dat duhul; curând am scăpat şi eu de-acolo. Am pus bine lucrurile acelea; ceva în inimă-mi spunea să le ţin mereu asupra mea, la adăpost, ceea ce am şi făcut, dar curând am uitat de ele. Aveam alte treburi în Doi Guldur, mult mai importante şi mai primejdioase decât toate comorile din Erebor.

Dar acum mi-am amintit de toată povestea aceea şi nu am avut nicio îndoială că fusesem martor la ultimele cuvinte ale lui Thrâin al Doilea[4], cu toate că el nu-şi

spusese numele, şi nici pe cel al fiului său; iar Thorin, bunînţeles, habar n-avea ce se alesese de tâtâne-său şi nici nu a pomenit vreodată de „ultimul din cele şapte Inele”. Eu aveam planul şi cheia de la intrarea secretă în Erebor, prin care scăpaseră Thror şi Thrâin, aşa după cum povestise Thorin. Le păstrasem, fără a-mi servi mie în vreun fel, până se va fi ivit o clipă în care se puteau dovedi de mare folos.

Din fericire, n-am făcut greşeala să le folosesc eu însumi. Le-am ţinut în mânecă, aşa cum ziceţi voi în Comitat, până când părea că nu mai există nicio nădejde. De cum a dat cu ochii de ele, Thorin s-a hotărât în sfârşit să-mi urmeze planul, cel puţin în privinţa unei expediţii tainice. Orice ar fi gândit despre Bilbo, lăsase deoparte. Uşa aceea secretă, pe care gnomilor nu le rămânea decât s-o descopere, îi dădea speranţa că batâr ar putea afla ceva despre învârtelile Dragonului, cine ştie, poate chiar să pună mâna pe o parte din aur sau pe niscaiva lucruri rămase moştenire şi astfel să-şi stâmpere aleanul inimii.

Dar pentru mine nu era de ajuns. În sufletul meu ştiam că Bilbo trebuia să plece cu el, altfel întreaga căutare avea să fie în van – sau, cum s-ar cuveni să spun acum, cele mai însemnate fapte nu s-ar fi petrecut, aşa să ştiţi. Prin urmare, încă mai aveam de luptat cu Thorin, să-l conving să-l ia cu sine. Aveau să fie încă multe alte greutăţi pe drum, dar pentru mine asta era partea cea mai grea a întregii poveşti. Cu toate că m-am ciondănit cu el până târziu în noapte, după ce Bilbo se dusese la culcare, abia a doua zi dimineaţa am pus în sfârşit lucrurile la punct.

Thorin s-a arătat dispreţuitor şi bănuitor.

„E moale”, mi-a spus el. „Moale ca noroiul din Comitatul ăla al lui, şi prostănac. Maică-sa a murit prea curând. Iar dumneata, Jupâne Gandalf, faci un joc sucit, numai dumneata ştii care. Bag mâna-n foc că ai şi alte socoteli, decât să mă ajuţi pe mine”.

„Şi ai cum nu se poate mai multă dreptate”, am răspuns eu. „Dacă n-aş avea şi alte socoteli, nu te-aş fi ajutat cu niciun chip. Oricât de măreţe ţi se par trebuşoarele tale, ele sunt doar un firicel dintr-o plasă uriaşă. Multe sunt firele care nu-mi dau mie pace. Dar cu atât mai preţios este sfatul meu şi nicidecum mai neînsemnat”. În sfârşit îmi dădeam şi eu drumul la năduf. „Ascultă-mă bine, Thorin Scut de Stejar!”, am spus eu. „Dacă acest hobbit merge cu tine, vei izbândi. Dacă nu, vei da greş. Am eu o presimţire, aşa câte previn”.

„Îţi cunosc faima”, a răspuns Thorin. „Nădăjduiesc să o meriţi. Dar trebuşoara asta neghioabă cu hobbitul tău mă face să mă întreb dacă este cu adevărat presimţire ceea ce te frământă şi dacă nu cumva eşti mai curând smintit, decât departe-vâzător. Câte griji ai pe cap, ţi-or fi clintit o doagă din locul ei”.

„Nu încape îndoială că sunt multe care ar fi putut s-o facă”, i-am răspuns eu. „Şi pe lângă ele mă mai scoate din răbdări şi un gnom fudul care-mi cere sfatul (fără ca eu să fi zis vreodată că aş şti să i-l dau), după care mă răsplăteşte cu neobrăzarea-i. Fă cum ştii, Thorin Scut de Stejar, dacă aşa vrei. Dar de-mi încâlci sfatul, numai nenorociri te aşteaptă. Şi nici că vei mai primi vreun sfat sau vreun ajutor de la mine, până s-o scobori Umbra asupra ta. Şi mai lasă deoparte fudulia asta a ta şi lăcomia ce te roade, altfel o să dai de belea când vei ajunge la capătul drumului pe care-l vei alege, chiar de-ţi vor fi mâinile pline de aur”.

Vorbele mele l-au făcut să bată niţel în retragere; dar ochii îi ardeau mocnit.

„Nu mă ameninţa!” a zis el. „Singur o să hotărăsc ce şi cum, ca în toate cele ce mă privesc pe mine”.

„Atunci aşa să faci! mai mult n-am ce să spun, decât atât: nu-mi dăruiesc uşor nici dragostea, nici încrederea,

aşa să ştii, Thorin; hobbitul ăsta însă mi-e drag şi-i doresc numai binele. Poartă-te frumos cu el, şi vei avea parte de prietenia mea până la capătul zilelor tale”.

Ultimele cuvinte le spusesem fără speranţa de a-l îndupleca, dar altceva mai bun n-aş fi avut ce să-i spun. Gnomii înţeleg ce înseamnă dăruirea faţă de prieteni şi recunoştinţa faţă de cei care-i ajută.

„Prea bine”, a spus el după ce a tăcut o vreme. „Va pleca împreună cu tovarăşii mei de drum, dacă va avea curajul (ceea ce nu-mi vine să cred). Dar dacă ţii morţiş să mă împovărezi pe mine cu el, va trebui să vii şi tu, ca să ai grijă de nepreţuitul tău protejat”.

„S-a făcut! O să vin şi eu şi o să stau cu voi cât o să pot de mult: măcar până vei fi descoperit câţi bani face”.

Până la urmă s-a dovedit o idee inspirată, dar la vremea respectivă eram neliniştit, căci pe mine mă rodea treaba aceea cu Sfatul Alb, mult mai arzătoare.

Astfel a început Căutarea Ereborului. Nu cred că, atunci când a început, Thorin chiar nădăjduia să-l distrugă pe Smaug. Pentru că nu era nicio nădejde. Cu toate acestea, aşa s-a întâmplat. Dar, vai!, Thorin n-a trăit să se bucure de triumful lui sau de comoară. Fudulia şi lăcomia i-au venit de hac, în ciuda avertismentului meu.

— Dar cu siguranţă că ar fi căzut în bătălie oricum, nu-i aşa? am întrebat eu. Orcii tot ar fi atacat, oricât de mărinimos s-ar fi arătat Thorin cu comoara lui.

— Aşa e, a răspuns Gandalf. Bietul Thorin! Cu toate păcatele lui, a fost un gnom măreţ, dintr-o Casă măreaţă; şi măcar că a căzut la capătul călătoriei, lui i s-a datorat în mare măsură că Regele de sub Munte şi-a redobândit puterea, aşa cum dorisem eu. Dar Dain Picior-de-Fier a fost un urmaş pe cinste. Iar acum auzim că a căzut şi el, luptând iarăşi în faţa Ereborului, chiar în timp ce noi luptăm aici. Aş zice că este o grea pierdere, dacă n-ar fi

fost mai curând o minune că, la vârsta lui atât de înaintată5, încă a mai putut să mânuiască securea cu puterea de care se vorbeşte, stând deasupra leşului Regelui Brand, în faţa Porţii Ereborului până la căderea nopţii.

Totul s-ar fi putut întâmpla şi altfel. Atacul principal a fost abătut spre miazâzi, e adevărat; dar chiar şi aşa, cu mâna sa dreaptă, departe-ajungătoare, Sauron ar fi putut pricinui mari nenorociri la Miazănoapte în vreme ce noi apăram Gondorul, dacă Regele Brand şi Regele Dain nu i-ar fi stat în cale. Când vă gândiţi la marea Bătălie de pe Câmpiile Pelennor, nu uitaţi Bătălia din

Ţinutul de Jos. Gândiţi-vă la ce s-ar fi putut întâmpla. Foc de dragoni şi săbii sălbatice în Eriador! Gondorul ar fi putut rămâne fără Regină. Am fi putut acum să ne întoarcem plini de speranţă după izbândă şi să găsim aici numai prăpăd şi cenuşă. Dar iată că nu s-a întâmplat nimic din toate acestea – pentru că l-am întâlnit pe Thorin Scut de Stejar într-o seară, la sfârşit de primăvară, nu departe de Bree. O întâlnire întâmplătoare, cum zicem noi în Pământul de Mijloc.

NOTE

1 Întâlnirea lui Gandalf cu Thorin este relatata şi în Anexa A (III) la Stăpânul Inelelor, unde este menţionată şi data: 15 martie 2941. Există o diferenţă mică între cele două relatări, anume că în Anexa A întâlnirea a avut loc în hanul din Bree, şi nu pe drum. Trecuseră douăzeci de ani de când Gandalf vizitase ultima dată Comitatul, prin urmare în 1921, când Bilbo avea treizeci şi unu de ani. Gandalf spune mai târziu că Bilbo nu împlinise încă vârsta bărbăţiei [adică treizeci şi trei de ani], atunci când îl văzuse el ultima oară.

2 Holman grădinarul: Holman Mână-verde, la care a fost ucenic Gamgee Meşterul îndemânatic (Unchieşul, tatăl

lui Sam): Stăpânul Inelelor I 1 şi Anexa C.

3 Anul solar elfic (loa) începea cu ziua numită yestare, dinaintea primei zile a anotimpului tuile (primăvara); iar în Calendarul din Imladris, yestare „corespundea mai mult sau mai puţin cu 6 aprilie din Comitat”. (Stăpânul Inelelor, Anexa D)

4 Thrâin al Doilea: Thrâin întâiul, strămoşul îndepărtat al lui Thorin, a scăpat din Moria în anul 1981 şi a devenit primul Rege sub Munte (Stăpânul Inelelor, Anexa A [III]

5 Dain II Picior-de-Fier s-a născut în 1767; în Bătălia din Azanulbizar (Nanduhirion) în 2799, l-a răpus în faţa Porţii Răsăritene a Moriei pe marele ore Azog, astfel răzbunându-l pe Thror, bunicul lui

Thorin. A murit în Bătălia din Ţinutul de Jos în 3019. (Stăpânul Inelelor, Anexele A (III) şi B.) Frodo a aflat de la G16 in, în Vâlceaua Despicată, că „Dăin era încă Rege sub Munte, că îmbătrânise (trecuse de al două sute cincizecelea an al vieţii sale), era respectat şi neînchipuit de bogat”. (Frăţia Inelului II 1)

ANEXĂ.

Notă la textele despre „Căutarea Ereborului”.

Situaţia textuala în aceasta bucată este complexă şi greu de descâlcit. Prima versiune este un manuscris complet, dar neredactat, conţinând multe modificări: îl voi numi manuscrisul A; poartă titlul „Istoria legăturilor pe care le-a avut Gandalf cu Thrâin şi Thorin Scut de Stejar”. Din acesta s-a alcătuit dactilograma B, cu şi mai multe modificări, deşi majoritatea minore. Se numeşte „în căutarea Ereborului”, şi „Relatarea lui Gandalf despre cum a ajuns să pună la cale expediţia spre Erebor şi să-l trimită pe Bilbo cu gnomii”. Câteva fragmente întinse din textul dactilografiat sunt redate mai jos.

Pe lângă şi B („versiunea anterioară”), mai există un

manuscris C, fără titlu, care spune povestea într-o formă mult mai economicoasa şi mai concentrată, lăsând afară o bună parte din prima versiune şi introducând nişte elemente noi, dar şi reţinând (mai ales către sfârşit), în mare măsură manuscrisul original. Mi se pare aproape cert faptul că C a fost scris după B, fiind şi versiunea oferită mai sus, deşi se pare că o parte din început s-a pierdut, locul unde Gandalf îşi aminteşte evenimentele fiind situat în Minas Tirith.

Paragrafele de început din B (redate mai jos) sunt aproape identice cu un pasaj din Anexa A (III, Poporul lui Durin) la Stăpânul Inelelor, şi sunt în mod evident dependente de povestea despre Thror şi Thrâin, care le precede în Anexa A; sfârşitul „Căutării Ereborului” se găseşte şi el aproape identic în Anexa A (III), Gandalf vorbindu-le lui Frodo şi Gimli în Minas Tirith. Ţinând cont de scrisoarea citata în Introducere (pg. 22), este limpede că tatăl meu a scris „în căutarea Ereborului” cu gândul de a introduce textul în povestirea Poporul lui Durin din Anexa A.

ÎN CĂUTAREA EREBORULUI 451

Extrase din versiunea anterioară Manuscrisul B dactilografiat al versiunii anterioare începe astfel:

Astfel Thorin Scut de Stejar a devenit Moştenitorul lui Durin, dar un moştenitor fără speranţă. Când a fost atacat Ereborul, fusese mult prea tânăr să poarte arme, dar în Azanulbizar a luptat în avangarda atacului; şi când Thrâin a pierit, el avea nouăzeci şi cinci de ani, un gnom măreţ şi tare mândru la înfăţişare. Nu avea niciun Inel şi (poate din această pricină) părea mulţumit să rămână în Eriador. Trudea mult acolo şi strângea avere tot mai multă; iar poporul său devenea tot mai numeros datorită rătăcitorului Popor al lui Durin, din rândurile căruia mulţi, auzind de felul în care trăia el acolo, au venit să i se alăture. îşi făcuseră săli falnice în munţi şi cămări pline cu

bunătăţi, iar viaţa nu li se părea prea grea, cu toate că în cântecele lor pomeneau mereu de Muntele Singuratic de departe şi de comoara şi fericirea din Măreaţa Sală luminată de Piatra Străveche.

Anii se lungeau. Tăciunii ce mocneau în inima lui Thorin s-au reaprins, cu cât cugeta mai mult la nedreptăţile pe care le îndurase neamul său şi la răzbunarea împotriva Dragonului, ce lui îi fusese lăsată spre împlinire. Se gândea la arme şi oştiri şi alianţe, în vreme ce uriaşul său baros răsuna în fierărie; oştirile însă se risipiseră care-ncotro şi alianţele se rupseseră, iar securile poporului său erau prea puţine; şi în vreme ce bătea pe nicovală fierul încins, se simţea pârjolit de o mare mânie fără de speranţă.

Gandalf încă nu jucase niciun rol în ursita Casei lui Durin. Încă nu avusese multe de împărţit cu gnomii; cu toate că legase prietenie cu cei de bună credinţă şi îi avea la inimă pe acei surghiuniţi ai Poporului lui Durin, care sălăşluiau în Apus. Dar într-o bună zi s-a întâmplat să treacă el prin Eriador (îndreptându-se spre Comitat, unde nu mai fusese de câţiva ani buni), când numai ce s-a întâlnit cu Thorin Scut de Stejar, şi au stat ei de vorbă pe drum, iar apoi au înnoptat în Bree.

A doua zi dimineaţă, Thorin i-a spus lui Gandalf:

— Am multe griji pe cap şi am auzit că tu eşti înţelept şi ştii mai multe decât oricine altcineva despre ce se petrece pe lume. Vrei să

vii la mine acasă şi să mă asculţi şi după aceea să mă sfătuieşti cum e mai bine?

Gandalf a consimţit şi, ajungând la sălaşurile lui Thorin, au stat împreună şi Gandalf a ascultat întreaga poveste a necazurilor lui.

Din această întâlnire a lor au urmat multe fapte şi întâmplări de mare însemnătate: anume găsirea Inelului

Suprem şi aducerea lui în Comitat şi alegerea Purtătorului Inelului. De aceea mulţi au crezut că Gandalf a prevăzut toate aceste lucruri şi şi-a ales anume clipa întâlnirii cu Thorin. Dar noi credem că lucrurile n-au stat astfel. Căci în povestea lui despre Războiul Inelului, Frodo Purtătorul Inelului a lăsat o consemnare a cuvintelor lui Gandalf despre această întâmplare. Iată ce a scris el:

În loc de cuvintele „Iată ce a scris el”, A, primul dintre manuscrise, conţine următoarea frază: „Acel pasaj a fost omis din povestire, deoarece părea lung; dar în cele ce urmează prezentam cea mai mare parte a lui”.

După încoronare, am stat într-o casă frumoasă în Minas Tirith, împreună cu Gandalf, şi el era foarte vesel şi, cu toate că noi i-am pus întrebări despre tot ce ne trecea prin minte, răbdarea lui părea la fel de nesecata ca şi ştiinţa lui. De cele mai multe lucruri pe care ni le-a spus atunci nu-mi amintesc acum; adeseori nici nu le înţelegeam. Dar de una din discuţiile noastre îmi amintesc cu limpezime. Gimli era acolo cu noi şi i-a spus lui Peregrin:

— Într-una din zilele astea, trebuie negreşit să fac ceva: anume să vin să văd Comitatul ăla al vostru. Nu ca să văd şi mai mulţi hobbiţi! Mă îndoiesc să am ceva nou de aflat despre ei. Dar niciun gnom din Casa lui Durin n-ar putea să privească spre acea ţară fără să se minuneze. Oare nu acolo au început renaşterea Regatului de sub Munte şi căderea lui Smaug? Ca să nu mai pomenesc de sfârşitul fortăreţei Barad-dur, cu toate că acestea două au fost strâns împletite. Ciudat, foarte ciudat, a zis el şi s-a oprit.

Apoi, privindu-l aprig pe Gandalf, a continuat:

— Cu siguranţa că Gimli măcar a trecut prin Comitat în călătoriile pe care le-a făcut din locul său de baştină din Munţii Albaştri (vezi pg. 462).

— Dar cine a ţesut plasa? Nu cred că m-am gândit la asta vreodată. Ai pus la cale toate astea atunci, Gandalf? Dacă nu, atunci de ce l-ai dus pe Thorin Scut de Stejar la o asemenea poartă doar bănuită? Ca să găseşti Inelul şi să-l duci departe, în Apus, şi să-l ascunzi aici, şi apoi să-l alegi pe Purtătorul Inelului – şi să reînvii Regatul Muntelui, aşa, ca o treabă făcută printre altele: nu ăsta ţi-a fost planul?

Gandalf nu a răspuns pe loc. S-a ridicat în picioare şi a privit pe fereastră, spre apus, unde se găsea marea; soarele apunea, luminându-i chipul ca un foc. A stat astfel o vreme lungă, tăcut. Într-un târziu s-a răsucit spre Gimli şi i-a spus:

— Nu cunosc răspunsul. Căci m-am schimbat de atunci, nu mai sunt înfrânat de povara Pământului de Mijloc, aşa cum eram atunci, în acele vremuri, ţi-aş fi răspuns cam cu aceleaşi vorbe pe care i le-am spus lui Frodo nu mai devreme de anul trecut, în primăvară. Nu mai devreme de anul trecut! Dar asemenea măsuri nu mai au înţeles acum. În acel timp îndepărtat i-am spus unui hobbit mic şi speriat: lui Bilbo i-a fost dat să găsească Inelul, şi nu făuritorului său, iar ţie, prin urmare, ţi-a fost dat să-l porţi. Şi poate aş fi adăugat: iar mie mi-a fost dat să vă călăuzesc pe amândoi spre aceste fapte.

Pentru a face asta m-am folosit în mintea mea cugetătoare numai de ceea ce mi-a fost îngăduit şi am făptuit ce-mi era la îndemână întru împlinirea a ceea ce trebuia să împlinesc. Dar ce ştiam în inima mea, sau ştiusem încă înainte de a păşi pe aceste ţărmuri cenuşii: asta este o cu totul altă poveste. Olorin mă numesc eu în Apusul uitat, şi numai celor care se află acolo le voi vorbi mai făţiş.

În A se spune în acest loc: „şi numai celor care se află acolo (sau care poate se vor înturna acolo dimpreună cu mine) le voi vorbi mai făţiş”.

Atunci eu am spus:

— Acum te înţeleg ceva mai bine, Gandalf, decât te-am înţeles înainte. Cu toate că, gândesc eu, fie că aşa a fost dat sau nu, Bilbo ar fi putut să nu vrea să plece de acasă, şi la fel şi eu. Nu ne puteai sili. Nici măcar n-aveai voie să încerci. Dar tot sunt curios să aflu de ce ai făcut ce-ai făcut, aşa cum erai tu atunci, un bătrân sur, aşa păreai.

Gandalf le-a explicat atunci îndoielile ce-l roseseră la acea vreme în privinţa primei mişcări a lui Sauron şi temerile sale pentru L6 rien şi Vâlceaua Despicată (vezi pg. 442). În această versiune, după ce a spus că o lovitură directă împotriva lui Sauron era încă şi mai imperioasă decât soarta lui Smaug, el a conţinăt:

— De aceea, ca să câştig timp, am luat-o din loc după ce se pornise bine expediţia împotriva lui Sauron şi am înduplecat Sfatul să atace mai întâi Doi Guldur, înainte ca Sauron să atace Lorienul. Aşa am făcut, şi Sauron a fugit. Dar mereu mi-o lua înainte cu planurile lui. Trebuie să mărturisesc că am crezut că el chiar se retrăsese din nou şi că vom avea încă un răstimp de pace străjuitoare. Dar n-a ţinut mult. Sauron a hotărât să facă următorul pas. S-a întors de îndată în Mordor şi în zece ani şi-a făcut cunoscută puterea.

După care totul s-a întunecat. Măcar că nu acela a fost planul său de început; iar până la urmă s-a dovedit o greşeală. Cei care i se împotriveau încă mai aveau unde merge să se sfătuiască, neameninţaţi de Umbră. Cum ar fi putut să scape Purtătorul Inelului, dacă nu ar fi fost Lorienul sau Vâlceaua Despicată? Chiar şi acele locuri ar fi putut să cadă, aşa cred eu, dacă Sauron şi-ar fi asmuţit întreaga putere întâi asupra lor, în loc să irosească mai mult de jumătate din ea în atacul asupra Gondorului.

Ei, acum ştiţi. Acesta a fost motivul meu de căpătâi. Dar una e să vezi ce-i de făcut, şi alta să afli şi cum s-o faci. Începeam să fiu chiar foarte îngrijorat de ceea ce se

întâmpla la Miazănoapte, când, într-o bună zi, l-am întâlnit pe Thorin Scut de Stejar: la mijlocul lui martie, în 2941, dacă-mi aduc bine aminte. După ce i-am ascultat întreaga poveste, mi-am zis: „Mâi, mâi, păi ăsta-i fără doar şi poate un duşman al lui Smaug! Şi-ncă unul care merită să fie ajutat. Trebuie să fac tot ce-mi stă în putinţă. Ar fi trebuit chiar să mă gândesc mai de mult la gnomi”.

Şi mai erau şi cei din Comitat. Începusem să le păstrez un locşor cald în inima mea în Iarna cea Lungă de care niciunul dintre voi nu-şi aminteşte. * Multe au avut de îndurat din pricina ei:

— Despre Iarna cea Lungă din 2758 – 2759 şi despre urmările ei în Rohan se povesteşte în Anexa A (II) la Stăpânul Inelelor, iar nota referitoare la ea în Povestea Anilor menţionează că „Gandalf [a venit] în ajutorul poporului din Comitat”.

una dintre cele mai mari ananghii la care s-au aflat vreodată, murind de frig şi apoi de foamete în cumplita sărăcie care a urmat. Dar acea vreme le-a pus la încercare curajul şi grija ce şi-o purtau unii altora. Mulţumită acestei griji, cât şi curajului răbdător şi încăpăţânat au izbutit ei să supravieţuiască. Iar eu voiam ca ei să supravieţuiască şi pe mai departe. Dar vedeam că, mai devreme sau mai târziu, Târâmurile de la Apus aveau să treacă iarăşi printr-o altă încercare grea, deşi de un cu totul alt fel: războiul neîndurător. Pentru a-i putea supravieţui, mi-am spus că vor avea nevoie de mult mai mult decât aveau la acel ceas. Greu de spus de ce anume aveau nevoie. Mă rog, vor fi avut nevoie să ştie ceva mai mult, să înţeleagă mai bine ce anume se întâmpla, şi cam pe unde se aflau ei în toată această poveste.

Uitau tot mai multe: propriile origini şi legende, chiar şi puţinul pe care-l ştiau despre măreţia lumii. Încă nu pierise aceasta măreţie, dar începea să fie îngropată:

amintirea a ceea ce era nobil şi a ceea ce era primejdios. Dar nu poţi lămuri asemenea lucruri unui întreg popor, şi încă iute de tot. Nu era vreme pentru aşa ceva. Şi, oricum, de început tot trebuie să începi de undeva şi cu cineva. Aş îndrăzni să spun că acel cineva a fost „ales”, iar eu am fost ales doar pentru a-l alege pe el; dar eu l-am ales pe Bilbo.

— Tocmai asta vreau eu să aflu, a zis Peregrin. De ce-ai făcut aşa şi nu altminteri?

— Adicătelea cum îl alegi pe un anume hobbit şi nu pe altul, pentru o atare treabă? a întrebat Gandalf. N-aveam răgaz să-i cern pe toţi; dar la acea vreme cunoşteam Comitatul destul de bine, cu toate că atunci când l-am întâlnit pe Thorin nu mai fusesem pe acolo de mai bine de douăzeci de ani, prins cu îndeletniciri mai puţin plăcute. Aşa că, firesc, gândindu-mă la toţi hobbiţii pe care-i ştiam, mi-am zis: „Vreau ceva din vioiciunea neamului Took” (dar nu prea mult, jupâne Peregrin), „şi o temelie trainică din soiul mai încăpăţânat, un Baggins poate”. Adunându-le, am ajuns de îndată la Bilbo. Pe vremuri, îl cunoscusem îndeaproape, cam până când împlinise vârsta bărbăţiei, mai bine decât mă cunoscuse el pe mine. îmi plăcuse de el la acea vreme. Iar acum aflam că era „ne-legat” – şi cu asta mai fac un salt în timp, pentru că bineînţeles că nu aflasem acest lucru decât după ce m-am întors în Comitat. Mi s-a spus că nu se însurase. Mi s-a părut ciudat, deşi am mirosit pricina; iar pricina

mirosită de mine nu era cea pe care mi-au lămurit-o cei mai mulţi dintre hobbiţi; anume că de la o vârstă tânără fusese lăsat stăpân peste o avere mare şi peste propria sa soartă. Nu, ghicisem că dorea să rămână „ne-legat” dintr-un motiv foarte adânc, pe care nici el nu-l înţelegea – sau nu-l recunoştea, pentru că îl înspăimânta. Mă rog, el voia să rămână liber să plece când avea să se ivească prilejul sau când îşi va fi făcut destul curaj. îmi

aminteam cum obişnuia el să mă bată la cap cu tot felul de întrebări, asta când fusese mai tânăr, despre hobbiţii care „spălaseră puţina” – aşa ziceţi voi în Comitat. Cel puţin doi dintre unchii lui de pe partea neamului Took făcuseră asta.

Aceşti unchi au fost Hildifons Took, care „a plecat într-o călătorie şi nici că s-a mai întors”, şi Isengar Took (cel mai mic dintre cei doisprezece copii ai Bătrânului Took), despre care „se spusese că «luase calea mării» în tinereţe” (Stăpânul Inelelor, Anexa C, Arborele genealogic al familiei Took din Marile Smiale).

Când Gandalf a acceptat invitaţia lui Thorin de a-l însoţi la el acasă, în Munţii Albaştri.

„Am trecut de fapt prin Comitat, cu toate că Thorin nu a vrut să poposească îndeajuns de mult pentru ca trecerea noastră să aibă un folos. Şi-mi vine să cred că tocmai supărarea ce-o simţeam văzându-i dispreţul trufaş faţă de hobbiţi mi-a dat ideea să-i aduc cumva împreună. El unul nu vedea în ei decât nişte fermieri, care din întâmplare lucrau câmpurile de-o parte şi de alta a străvechiului drum al gnomilor, ce ducea spre Munţi”.

În această versiune anterioară, Gandalf povesteşte îndelung cum, după ce a vizitat Comitatul, s-a întors la Thorin şi l-a convins „să uite deocamdată de planurile lui măreţe şi să plece în taina – luându-l şi pe Bilbo cu el” – singura informaţie păstrată în versiunea ulterioară (p. 444).

În cele din urmă, m-am hotărât şi m-am întors la Thorin. L-am găsit stând la sfat cu câţiva din neamul său. Balin şi Gloin erau acolo, şi alţi câţiva pe lângă ei.

— Ei, ce-ai de spus? m-a întrebat Thorin de cum am intrat.

Iar eu am răspuns:

— Mai întâi, gândurile tale sunt cele ale unui rege, Thorin Scut de Stejar, dar regatul tău nu mai este. Dacă e

să reînvie, lucru de care nu mă îndoiesc, cu paşi mici trebuie să înceapă. În depărtarea asta unde trăiţi voi, mă întreb dacă vă daţi cu adevărat seama ce înseamnă forţa unui dragon din cei mari. Dar asta nu e tot: o Umbră creşte iute în lume şi e cu mult mai cumplită. Cei doi se vor ajuta între ei.

Şi cu siguranţă că astfel ar fi făcut, dacă n-aş fi atacat Doi Guldur în acelaşi timp.

— Războiul făţiş ar fi zadarnic, am continuat eu; şi oricum nu ai avea cum să-l pui la cale. Va trebui să încerci ceva mai simplu şi în acelaşi timp mai îndrăzneţ, ceva disperat, aş zice.

— După ce că vorbeşti pe ocolite, mai şi bagi spaima-n noi, a spus Thorin. Zi mai răspicat!

— Păi, întâi, va trebui să te duci tu însuţi în această căutare, şi pe ascuns. Fără soli, pristavi ori desfideri, Thorin Scut de Stejar. Vei putea lua cu tine cel mult câteva rubedenii sau servitori credincioşi. Dar vei avea nevoie de ceva mai mult, ceva neaşteptat.

— Anume! a cerut Thorin să lămuresc.

— Aşteaptă niţeluş! am zis eu. Tu tragi nădejde să-ţi măsori forţele cu un dragon; un dragon care nu este doar foarte mare, ci şi foarte bătrân acum, şi viclean. De la bun începutul aventurii tale va trebui să ţii minte două lucruri: memoria lui şi mirosul lui.

— Firesc, a zis Thorin. Gnomii au avut mult mai multe de împărţit cu dragonii decât oricine altcineva, astfel că nu vorbeşti cu un netot.

— Prea bine, am răspuns eu, dar planurile pe care le aveai nu mi s-au părut a lua seamă la acest lucru. Planul meu este acela de-a pătrunde pe furiş. Pe furiş. * Smaug nu zace tolănit pe patul lui bogat fără să viseze, Thorin Scut de Stejar. El visează gnomi! Să nu ai nicio îndoială că-şi cercetează sălaşul zi de zi şi noapte de noapte, până când e sigur că nu adastă în văzduh nici cea mai firavă

mireoseală de gnom, şi abia apoi se duce la culcare; un somn ca de iepure, cu urechile ciulite să prindă zvonul… paşilor de gnom.

* în acest loc probabil că o frază din manuscrisul A a fost omisa în mod neintenţionat la dactilografiere, ţinând cont de observaţia de mai jos a lui Gandalf, legată de faptul că Smaug nu a adulmecat niciodată un hobbit: „Un miros ce nu poate fi recunoscut, cel puţin nu de Smaug, duşmanul gnomilor”.

— Pe furişul ăsta al tău arată la fel de greu şi de lipsit de nădejde ca şi atacul deschis, a zis Balin. Greu peste poate!

— Da, e greu, am răspuns eu. Dar nu peste poate de greu, altfel nu mi-aş pierde vremea aici. Aş zice absurd de greu. Aşa că vă dau o soluţie absurda la această trebuşoară. Luaţi cu voi un hobbit! Mă-ndoiesc ca Smaug să fi auzit în viaţa lui de hobbiţi, şi cu siguranţă nu i-a adulmecat niciodată.

— Ce! a sărit Gloin ca ars. Un prostănac din ăla din Comitat? La ce poate să folosească unul ca el pe pământ, sau sub pământ? N-are decât să miroasă cum o vrea, tot n-ar îndrăzni el să se apropie până unde-ar putea fi mirosit, nici măcar de cel mai pipernicit dragonaş, abia ieşit din găoace!

— Hei, hei! eşti nedrept, am zis eu. Habar n-ai cum e neamul celor din Comitat, Gloin. Din câte văd, tu îi crezi săraci cu duhul din pricină că sunt mărinimoşi şi nu stau la tocmeală; şi mai crezi că sunt fricoşi pentru că nu le vindeţi arme. Greşeşti. Oricum, am ochit pe unul dintre ei care să-ţi fie tovarăş de drum, Thorin. E îndemânatic şi isteţ, dar şi viclean, şi nu se pripeşte defel. Şi bănuiesc că are curaj. Mult curaj, îmi vine mie să cred, dacă e să mă iau după cum e felul neamului său. „Curajoşi la nevoie”, s-ar putea zice. Înghesuie-i la colţ, dacă vrei să vezi ce le

poate pielea.

— O încercare ce nu se poate face, a răspuns Thorin. Din câte am băgat eu de seamă, hobbiţii ăştia se pricep de minune să ocolească orice colţ.

— Chiar aşa, am zis eu. Sunt un popor cu foarte mult scaun la cap. Dar hobbitul de care-ţi vorbeam este un personaj neobişnuit de-a binelea. Cred că poate fi convins să intre niţeluş la înghesuială! Şi mai cred că în adâncul inimii chiar îşi doreşte acest lucru – sau, cum ar zice el, să aibă o aventură.

— Nu pe socoteala mea! s-a burzuluit Thorin, ridicându-se şi fâţâindu-se mânios de colo-colo. Asta nu-i sfat ce-mi dai tu, ci de-a dreptul neghiobie! Pur şi simplu nu văd ce-ar putea face un hobbit, bun sau râu cum o fi, ca să mă răsplătească pentru cât ţin o zi, chiar şi dacă ar reuşi cineva să-l înduplece să pornească la drum.

— Nu vezi! mai curând n-ai să auzi, am răspuns eu. Fără cea mai mică osteneală, hobbiţii se pot mişca atât de neauziţi, cum niciun gnom de pe lumea asta n-ar izbuti, chiar de le-ar fi viaţa în joc. Dacă mă întrebi pe mine, aş zice că-s fiinţele cu cea mai uşoară călcătură dintre toate făpturile muritoare. Lucrul acesta se poarte că

nu l-ai băgat de seamă, Thorin Scut de Stejar, în timp ce-ai tropăit prin Comitat, făcând un tărăboi (dacă-mi dai voie s-o spun) pe care locuitorii îl auzeau de la o poştă. Când ţi-am spus că ai nevoie de furişare, tocmai asta am şi vrut să spun: furişare meseriaşă.

— Furişare meseriaşă? a strigat Balin, tălmâcindu-mi vorbele cu totul altfel decât le gândisem eu. Adică cineva care se pricepe să caute comori, asta vrei să zici? Mai sunt asemenea căutători pe lume?

Am ezitat. Discuţia lua o întorsătură pentru care nu eram pregătit să răspund.

— Aşa cred, am zis în cele din urmă. În schimbul unei

răsplăţi, ei intră acolo unde voi nu îndrăzniţi, sau oricum nu puteţi, şi se întorc cu tot ce vă doreşte inima.

Ochii lui Thorin au sclipit la amintirea comorilor pierdute, dar vorbele sale au fost pline de dispreţ:

— Vrei să zici un hoţ plătit. E un lucru la care merită să cugetăm, dacă răsplata nu-i prea mare. Dar ce-are asta a face cu ţărănoii ăia, care beau din câni de lut şi habar n-au să deosebească o nestemată de o mărgea de sticlă.

— Tare-aş vrea să nu mai vorbeşti cu atâta convingere fără să ştii, m-am răstit eu la el. Ţărănoii ăştia vieţuiesc în Comitat de vreo mie patru sute de ani şi au învăţat multe în acest răstimp. Au avut tot felul de treburi şi cu elfii şi cu gnomii, înainte să fi venit Smaug în Erebor. Niciunul dintre ei nu e bogat, aşa cum socoteau străbunii voştri, dar să nu vă mire că unele dintre sălaşurile lor au în ele lucruri mult mai măiestre decât multe dintre cele cu care vă lăudaţi voi aici, Thorin. Hobbitul la care mă gândesc eu are giuvaieruri de aur şi tacâmuri de argint la masă, iar vinul îl bea din cristal măiestrit tăiat.

— Aha! în sfârşit m-am dumirit unde baţi, a răspuns Balin. E un hoţ, prin urmare? De-aia încerci să mi-l bagi pe gât?

La asemenea vorbe, mă tem că mi-am ieşit din pepeni şi am dat uitării orice prevedere. Gnomii ăştia îşi închipuie că, în afară de ei, nimeni nu poate face ori nu poate avea nimic „de preţ” şi că toate lucrurile frumoase care se găsesc în alte mâini au fost cândva primite, dacă nu de-a dreptul furate, de la gnomi – ei bine, în acel moment n-am mai suportat.

— Un hoţ? am zis râzând. Oho, şi-nca ce hoţ meseriaş! Cum altfel să ajungă un hobbit să aibă o lingură de argint? O să agăţ de uşă semnul hoţului şi astfel o să-l găseşti cu uşurinţă.

M-am ridicat mânios şi am continuat cu o patimă în

voce care m-a surprins şi pe mine.

— Trebuie să cauţi uşa cu pricina, Thorin Scut de Stejar! Vorbesc serios.

Dintr-odată am simţit că într-adevăr vorbeam cât se poate de serios. Ideea asta trăsnită a mea nu era o glumă, ci tocmai ceea ce trebuia. Îndeplinirea ei se cerea cu orice preţ şi cât mai grabnic cu putinţă. Gnomii trebuiau să-şi plece grumajii ţepene.

— Ascultaţi-mă bine, popor al lui Durin! am strigat eu. Dacă-l înduplecaţi pe acest hobbit să vi se alăture, veţi izbândi. Altminteri, veţi da greş. Şi dacă vă veţi împotrivi până şi să încercaţi, am terminat-o cu voi. Nu veţi mai avea parte nici de sfaturi, nici de ajutor din partea mea, până ce Umbra va pogorî asupra voastră!

Thorin s-a răsucit spre mine şi m-a privit uimit de-a binelea.

— Neînduplecate cuvinte! a zis el. Prea bine, voi veni. Ori presimţi tu ceva, ori ai înnebunit de-a binelea.

— S-a făcut! am zis. Dar trebuie să vii cu bună credinţă, nu doar cu speranţa de a dovedi că mi-am pierdut minţile. Trebuie să ai răbdare şi să nu te dai bătut cu una, cu două, pentru că nici curajul şi nici dorinţa de aventură de care ţi-am spus nu ţi se vor dezvălui de la prima privire. Va zice că nici vorbă de curaj ori de-o asemenea dorinţă. Va încerca să dea îndărăt; dar tu nu trebuie să-l laşi.

— Tocmeala n-o să-l ajute la nimic, dacă asta voiai să spui, m-a prevenit Thorin. O să-i ofer o recompensă pe măsură pentru tot ceea ce va reuşi să aducă înapoi, nimic mai mult.

Nu asta voisem să spun, dar mi s-a părut fără rost să mă împotrivesc.

— Ar mai fi ceva, am continuat eu; să-ţi faci toate planurile şi pregătirile dinainte. Totul să fie pus la punct: odată ce s-a lăsat convins, să nu mai aibă timp să se răzgândească. Va trebui să porniţi în căutarea voastră

direct din Comitat, spre răsărit.

— Pare o creatură tare ciudată hoţul ăsta al tău, a zis un gnom tânăr, pe nume Fiii (nepotul lui Thorin, după cum am aflat mai târziu). Cum se numeşte? Sau ce nume foloseşte?

— Hobbiţii îşi folosesc numele lor, niciun altul, am zis eu. Singurul pe care-l are el este Bilbo Baggins.

— Halal nume! a pufnit Fiii în râs.

— El îl consideră un nume foarte respectabil, am zis eu. Şi chiar i se şi potriveşte; este un burlac de vârstă mijlocie, care a

cam început să se fleşcăiască şi să se îngraşe. Tot ce se poate ca singurul lucru care îl interesează acum să fie mâncarea. Are o cămară plină cu toate bunătăţile, aşa am auzit, şi poate că nu e singura. Măcar veţi avea parte de o găzduire pe cinste.

— Mi-ajunge, a zis Thorin. Dacă nu mi-aş fi dat cuvântul, n-aş mai veni. N-am chef să-şi bată cineva joc de mine. Pentru că şi eu vorbesc foarte serios. Mai mult decât serios, şi simt cum îmi arde inima.

N-am luat seamă la vorbele lui.

— Uite ce-i, Thorin, am zis eu. Trece aprilie şi vine primăvara. Aranjează totul cât de iute poţi. Eu am nişte treburi, dar mă întorc peste o săptămână. Şi dacă totul e în ordine când mă întorc, pornesc eu înainte, să pregătesc terenul. Apoi îi vom face împreună o vizită a doua zi.

Şi cu asta am plecat, nevrând să-i dau lui Thorin mai mult răgaz să se răzgândească decât avea să aibă Bilbo. Ce a urmat, vă este cunoscut, aşa cum v-a povestit Bilbo. Dacă aş fi scris eu istoria, ar fi arătat cu totul altfel. N-a avut de unde şti câte s-au mai întâmplat: de pildă, cum am avut eu grijă ca sosirea unei cete numeroase de gnomi în lângă Ape, abătându-se din drumul principal pe care-l străbăteau ei de obicei, să nu ajungă prea repede la urechile lui.

În dimineaţa zilei de marţi, 25 aprilie 2941, m-am dus să-l văd pe Bilbo; şi cu toate că ştiam mai mult sau mai puţin la ce să mă aştept, mărturisesc că încrederea mi s-a zdruncinat. Mi-am dat seama că lucrurile aveau să fie mult mai complicate decât crezusem. Dar nu m-am dat bătut. A doua zi, miercuri, 26 aprilie, i-am adus pe Thorin şi pe însoţitorii săi la Fundătura; cu mare greutate, în ceea ce l-a privit pe Thorin care până în ultima clipă a tot ezitat. Şi desigur că Bilbo a fost uluit peste poate şi s-a purtat prosteşte. De fapt, totul a mers foarte rău pentru mine de la bun început; şi povestea aia nefericită despre „hoţul meseriaş”, care le intrase ca un cui în cap gnomilor, a înrăutăţit şi mai mult lucrurile. Slavă cerului că îi spusesem lui Thorin că trebuie să rămânem peste noapte la Fundătura, pentru că ne va trebui timp să discutăm totul de a fir a pâr. Mai câştigasem astfel o şansă. Dacă Thorin ar fi plecat de la Fundătura înainte să apuc să vorbesc cu el între patru ochi, planul meu s-ar fi dus pe apa sâmbetei.

Se va vedea că unele elemente ale acestei discuţii au fost preluate în versiunea ulterioară a conversaţiei dintre Gandalf şi Thorin, la Fundătura.

Din acest punct, povestirea din versiunea ulterioară o urmează aproape cuvânt cu cuvânt pe cea anterioară, din care pricină nici nu este citată aici, cu excepţia unui pasaj de la urmă. În versiunea anterioară, Frodo spune că Gimli a izbucnit în râs când Gandalf s-a oprit din povestit.

— Încă şi acum pare greu de crezut că totul a ieşit până la urmă cum nu se poate mai bune, a zis Gimli. îl ştiam pe Thorin, de bună seamă; şi tare-aş fi vrut să fiu şi eu de faţă, dar eram plecat când ai venit tu prima oară la noi. Unde mai pui că nu mi s-a îngăduit să merg şi eu în expediţia aceea: eram prea tânăr, aşa mi s-a spus, cu toate că la şaizeci şi doi mă consideram pregătit pentru orice. Oricum, mă bucur că am auzit întreaga poveste. Dacă e

întreagă. Mai curând aş crede că nici acum nu ne spui tot ce ştii.

— Bineînţeles că nu, a consimţit Gandalf.

Apoi Menadoc l-a descusut pe Gandalf în legătură cu harta şi cheia lui Thrâin; răspunzându-i (cea mai mare parte a răspunsului este păstrata în versiunea ulterioară, la un moment dat în cursul povestirii), Gandalf a zis:

Trecuseră nouă ani de când Thrâin îşi părăsise poporul, când l-am găsit eu, iar de cel puţin cinci ani zăcea în beciurile din Doi Guldur. Nu ştiu cum a putut să îndure atât de mult şi nici cum a izbutit să ţină ascunse aceste lucruri în ciuda schingiuirilor. Mă gândesc că Puterea întunecimii n-a dorit altceva de la el decât Inelul şi, după ce i l-a luat, nu şi-a mai bătut capul cu el, ci şi-a azvârlit pur şi simplu prizonierul zdrobit în adâncul temniţelor, să bată câmpii acolo până murea. O măruntă scăpare din vedere, care s-a dovedit însă fatală. Aşa cum se întâmplă adesea cu măruntele scăpări din vedere.

IV

PE URMELE INELULUI

(I)

Despre călătoria Călăreţilor Negri, aşa cum i-a relatat-o Gandalf lui Frodo

Gollum a fost prins în Mordor în anul 3017 şi a fost dus în Barad-dur, unde a fost luat la întrebări şi supus caznelor. După ce a aflat tot ce a putut de la el, Sauron l-a eliberat, dându-i drumul să plece. Nu avea încredere în Gollum, căci ghicea în el ceva cu neputinţă de îmblânzit, ceva ce nu putea fi stăpânit, nici măcar de Umbra Fricii, decât dacă era nimicit. Dar Sauron şi-a dat seama şi de cât de adâncă era vrăjmăşia lui Gollum faţă de cei care-l „jefuiseră” şi, bănuind că se va duce să-i caute, pentru a se răzbuna, Sauron nădăjduia că iscoadele sale vor ajunge astfel la Inel.

Dar n-a trecut mult şi Gollum a fost prins de Aragorn

care l-a dus în Codrul întunecat de la Miazănoapte; şi cu toate că a fost urmărit, n-a putut fi scăpat din mâinile lui Aragorn înainte să ajungă să fie pus la loc sigur. Trebuie spus că Sauron nu şi-a bătut niciodată capul cu „piticuţii”, chiar dacă auzise de ei, şi încă nu ştia unde se afla ţara lor. De la Gollum, chiar dacă-l supusese la cazne, nu izbutise să afle niciun amănunt limpede, pe de o parte pentru că

nici măcar Gollum nu ştia prea bine, pe de alta din pricină că răstălmăcea tot ce ştia. Într-adevăr era de neîmblânzit, decât doar prin moarte, aşa cum ghicise Sauron, şi asta dată fiind firea sa de piticuţ, dar şi dintr-o cauză pe care Sauron n-o pricepea pe de-a-ntregul, el însuşi fiind ros de pofta de a avea Inelul. Apoi Gollum a început să nutrească faţă de Sauron o ură chiar mai cumplită decât groaza ce i-o inspira, văzând cu adevărat în el cel mai mare duşman şi rival al său. Astfel s-a făcut că a cutezat să spună că, din câte ştia el, ţara piticuţilor se găsea în apropierea locurilor unde el însuşi sălăşluise odată, pe malurile Râului Stânjeneilor.

Aflând Sauron că Gollum fusese prins de cei mai cumpliţi dintre duşmanii săi, a fost cuprins de teamă şi a înţeles că trebuie să se grăbească. Dar niciunul dintre iscoadele şi trimişii săi obişnuiţi nu îi putea aduce veşti. Şi asta se datora în mare măsură atât vigilenţei dunedainilor cât şi trădării lui Saruman, ai cărui servitori fie îi atrăgeau în cursă pe slujitorii lui Sauron, fie îi duceau pe căi greşite. Sauron şi-a dat seama de acest lucru, însă braţul lui încă nu era atât de lung încât să ajungă până la Saruman în Isengard. Astfel că a tăinuit că ştia de jocul dublu al lui Saruman şi nu şi-a dat în vileag nici mânia, aşteptând clipa potrivită şi pregătindu-se pentru războiul cel mare în care plănuia să îşi împingă toţi duşmanii în marea apuseană. Cu timpul, a înţeles că nimeni nu avea să-i fie mai de folos în această împrejurare ca slujitorii săi cei mai puternici,

Duhurile Inelelor, a căror singură vrere era a lui, fiecare supunându-se fără crâcnire şi inelului care-l înrobise pe Sauron şi se afla în stăpânirea lui.

Puţini erau cei care puteau să se împotrivească acestor făpturi înfricoşătoare, dar nimeni nu le putea ţine piept (aşa cum şi chitise Sauron) atunci când se aflau reunite sub comanda cumplitului lor căpitan, Seniorul din Morgul. Aveau însă şi un neajuns, cât privea planul pus la cale de Sauron: atât de mare era spaima ce-o stârneau (chiar şi nevăzute şi neînveşmântate), încât înţelepţii aveau curând să le simtă apropierea şi să le ghicească misia.

Astfel că Sauron a pus la cale două lovituri – în care mulţi vor fi văzut mai târziu începuturile Războiului Inelului. Atacurile au

pornit în acelaşi timp. Orcii s-au năpustit asupra regatului lui Thranduil, având poruncă să pună din nou mâna pe Gollum; iar Seniorul din Morgul a fost trimis să înfrunte făţiş Gondorul. Acestea s-au petrecut către sfârşitul lui iunie 3018. Aşa a pus Sauron la încercare puterea lui Denethor şi a văzut cât de pregătit era de confruntare. Numai că ceea ce a aflat a fost mai mult decât nădăjduise el. Dar prea puţin s-a tulburat, căci aruncase în luptă doar o mică parte din oştirea sa, iar planul lui era ca înaintarea nazgulilor să pară doar ca o parte a strategiei sale de război împotriva Gondorului.

Prin urmare, după ce a cucerit Osgiliathul şi podul s-a năruit, Sauron a pus capăt asaltului, iar nazgulilor le-a poruncit să înceapă căutarea Inelulului. Sauron însă ştia prea bine măsura puterilor şi prevederii înţelepţilor, încât le-a cerut nazgulilor să umble în mare taină. La acea vreme, Căpetenia Duhurilor Inelelor sălăşluia în Minas Morgul, împreună cu şase însoţitori, în vreme ce al doilea în grad după el, Khamul, Umbra de la Răsărit, îşi avea

sălaşul în Doi Guldur, ca locotenent al lui Sauron, însoţit de încă un nazgul folosit drept sol.[1]

Seniorul din Morgul a traversat Anduinul împreună cu însoţitorii săi, înveşmântaţi, fără cai şi nevăzuţi, şi cu toate acestea răspândind în jurul lor, pe unde treceau, o groază ce cuprindea toate fiinţele vii. Să fi fost chiar la începutul lui iulie când s-au aşternut la drum. Au străbătut încet, furişaţi, Anorienul, au trecut Scăldătoarea Enţilor şi au ajuns în Platoul Golaş; în calea lor stârniseră zvonuri de întuneric şi groază în sufletele oamenilor, dar nimeni nu ştia de unde veneau acestea. Au ajuns pe malul apusean al Anduinului ceva mai la nord de Sam Gebir, aşa cum hotărâseră; acolo au primit cai şi veşminte ce fuseseră aduse în taină pe Râu. Asta se întâmpla (din cât se pare) pe şaptesprezece iulie. Apoi s-au îndreptat spre miazănoapte, să caute Comitatul, ţara piticuţilor.

Să tot fi fost douăzeci şi doi iulie atunci când s-au întâlnit cu tovarăşii lor, nazgulii din Doi Guldur, pe Câmpia Celebrant. Au aflat acolo că Gollum le scăpase şi orcilor care izbutiseră să pună

din nou mâna pe el, şi elfilor care le luaseră acestora urma, şi se făcuse nevăzut.[2] Khamul le-a mai spus şi că pe Valea Anduinului nu fusese descoperit niciun sălaş de piticuţi şi că satele neamului Stoor, de-a lungul Râului Stânjeneilor, fuseseră părăsite de multă reme. Dar Seniorul din Morgul, nepreaavând de ales, a hotărât să iscodească ceva mai departe spre miazănoapte, în speranţa că, cine ştie, poate dă de Gollum şi totodată descoperă şi Comitatul. Nu l-ar fi mirat dacă acest Comitat s-ar fi dovedit a se afla nu departe de mult urâtul Lorien, poate chiar între hotarele păzite de Galadriel. Dar nu avea de gând să sfideze puterea Inelului Alb şi nici să pătrundă, deocamdată, în Lorien. Trecând astfel între Lorien şi Munţi, cei Nouă şi-au continuat drumul spre Miazănoapte;

groaza ce-o trezeau le-o lua înainte şi adăsta în urmă-le; dar de găsit ceea ce căutau, pas de-au găsit, nici batăr veşti care să le fi fost de folos.

Într-un târziu, s-au întors; dar vara se apropia de sfârşit, iar mânia lui Sauron şi spaima trezită de el sporeau. Când au ajuns înapoi în Platoul Golaş, era de-acum septembrie; iar acolo s-au întâlnit cu soli din Barad-dur, cu vorbe atât de ameninţătoare din partea Stăpânului lor, încât până şi Seniorul din Morgul s-a simţit cuprins de nelinişte. Căci Sauron prinsese de veste despre vorbele profetice rostite în Gondor, ca şi despre plecarea lui Boromir, despre faptele lui Saruman şi despre prinderea lui Gandalf. Din toate aceste lucruri, el a priceput că nici Saruman şi nici altul dintre înţelepţi nu avea încă Inelul, dar că Saruman măcar ştia unde s-ar fi putut ascunde. Numai iuţeala mai putea să-l ajute acum şi orice tăinuire trebuia dată la o parte.

Astfel că Duhurile Inelelor au primit poruncă să se îndrepte spre Isengard. În grabă mare au străbătut ele Rohanul călare, iar spaima stârnită de trecerea lor era atât de cumplită, încât mulţi din cei care sălăşluiau pe acel meleag au fugit din calea lor şi s-au risipit îngroziţi care-ncotro, spre miazănoapte şi apus, încredinţaţi fiind că negreşit în urma acelor cai negri venea războiul de la răsărit.

La două zile după ce Gandalf a părăsit turnul Orthanc, Seniorul din Morgul s-a oprit în faţa Porţii fortăreţei Isengard. Atunci

Saruman, cuprins de-acum de furie şi frică din pricină că Gandalf reuşise să scape, a înţeles de îndată primejdia ce-l păştea dacă stătea între cei doi duşmani, cunoscut fiind ca trădător şi de unul, şi de celălalt. Spaima îi era mare, căci speranţa ce-o avusese de a-l amăgi pe Sauron, sau măcar de a se bucura de bunăvoinţa acestuia

în caz de victorie, se risipise. De-acum, fie punea el însuşi mâna pe Inel, fie avea să piară în chinuri. Dar încă nu-şi pierduse nici spiritul de prevedere şi nici viclenia, cât despre fortăreaţă, o pregătise tocmai pentru a face faţă unei atari nenorociri. Inelul Isengard era prea puternic chiar şi pentru Seniorul din Morgul şi compania sa, care n-ar fi putut să-l atace fără o adevărată oştire de război. Ca urmare, la somaţia şi poruncile sale, Seniorul a primit drept răspuns doar vocea lui Saruman, care, printr-o vrăjitorie de-a sa, părea să vină chiar din Poartă.

— Voi nu o ţară vreţi să găsiţi, le-a zis vocea. Ştiu ce căutaţi, cu toate că nu-i ziceţi pe nume. Nu e la mine, fără îndoială că servitorii lui o simt fără s-o spună; căci dacă s-ar afla la mine, v-aţi închina în faţa mea şi m-aţi numi Senior. Şi dacă aş şti unde se află ascuns acest lucru, nu aş fi acum aici, ci de mult aş fi plecat, înainte să fi venit voi să-l luaţi. Unul singur bănuiesc eu că are cunoştinţă despre asta: Mithrandir, duşmanul lui Sauron. Şi cum n-au trecut decât două zile de când a plecat din Isengard, căutaţi-l prin apropiere.

Puterea vocii lui Saruman era încă atât de copleşitoare, încât Stăpânul nazgulilor n-a pus la îndoială ceea ce tocmai auzise, care fie că era minciună, fie adevărul aproape gol-goluţ; şi fără să mai zăbovească, a pornit în galop din faţa Porţii şi a început vânătoarea lui Gandalf în Rohan. Aşa s-a făcut că, a doua zi seara, Călăreţii Negri au dat peste Grfma Limbă de Vierme, care se grăbea să-l vestească pe Saruman că Gandalf ajunsese în Edoras şi-l prevenise pe Regele Theoden despre planurile trădătoare ale Isengardului. În acel ceas, Limbă de Vierme aproape că şi-a dat sufletul de groază; dar fiind deprins cu trădările, ar fi zis tot ce ştia, chiar şi dacă ameninţarea n-ar fi fost atât de cumplită.

— Da, da, adevărat îţi grăiesc ţie, Stăpâne, a bâiguit

el. I-am auzit cum vorbeau în Isengard. Ţara Piticuţilor: de acolo a venit Gandalf şi-acolo vrea să se întoarcă. îşi caută un cal, atâta tot. Cruţă-mi viaţa! îţi spun repejor tot ce ştiu. La apus, prin Strunga Rohan ce se află colo, apoi spre miazănoapte şi iar niţeluş spre apus, până ce un alt râu mare taie drumul; Torentul Cenuşiu, aşa se numeşte. De-acolo pe la vadul Tharbad, vechiul drum vă duce până la hotare. „Comitatul”, aşa i se zice.

Da, pe onoarea mea, Saruman ştie totul. Bunătăţi de tot felul i-au fost aduse din ţărişoara aia pe vechiul drum. Cruţă-mi viaţa, stăpâne! Nici mort n-am să suflu o vorbuliţă despre întâlnirea noastră, nici unui suflet viu.

Stăpânul nazgulilor i-a cruţat viaţa lui Limbă de Vierme, nu din milă, ci pentru că bănuia că o asemenea groază îi intrase până-n oase, încât nicicând n-avea să cuteze a vorbi despre întâlnirea lor (aşa cum s-a şi dovedit mai târziu), şi a văzut că fiinţa aia era ticăloasă şi că avea să mai facă încă mult rău lui Saruman, dacă va rămâne în viaţă. Aşa că l-a lăsat răstignit în colb şi el a plecat mai departe şi nu şi-a mai bătut capul să se întoarcă la Isengard. Răzbunarea pusă la cale de Sauron mai putea aştepta.

Şi-a împărţit însoţitorii în patru perechi, fiecare plecând în altă direcţie, iar el mergând cu cea mai iute dintre perechi. Aşa au ieşit ei din Rohan pe la apus şi au cercetat pustietatea Enedwaith şi au ajuns la Tharbad. De acolo au străbătut Minhiriath şi, cu toate că nu se strânseseră cu toţii laolaltă, un zvon de mare spaimă se răspândea în jurul lor şi sălbăticiunile din pustie se ascundeau, iar oamenii singuratici fugeau din calea lor. Dar pe câţiva dintre fugari i-au prins pe drum; şi, spre încântarea Căpitanului, s-au dovedit a fi iscoade şi slujitori ai lui Saruman. Unul dintre ei fusese folosit îndelung drept cărăuş între Isengard şi Comitat şi, cu toate că el însuşi nu trecuse dincolo de hotarele Meleagului de la Miazăzi, avea

hărţi pregătite de Saruman, înfăţişând şi descriind în amănunţime Comitatul. Pe acestea le-au luat nazgulii, după care pe om l-au trimis în Bree, să iscodească mai departe; dar l-au prevenit că

de-acum era în slujba Mordorului şi, dacă va încerca vreodată să se întoarcă în Isengard, moartea şi-o va găsi, sub tortură.

Noaptea era pe sfârşite, pe douăzeci şi doi septembrie, când, reunindu-se cu toţii, au ajuns la Vadul Sam şi la hotarul cel mai sudic al Comitatului. L-au găsit străjuit, iar Pribegii li s-au pus în cale. Dar treaba asta depăşea puterile dunedainilor; şi poate că la fel ar fi fost chiar dacă Aragorn, căpitanul lor, ar fi fost cu ei. Dar el era plecat la miazănoapte, pe Drumul Răsăritean, lângă Bree; iar pe dunedaini până şi inimile lor i-au trădat. Unii au fugit spre miazănoapte, în speranţa că-i vor putea duce veşti lui Aragorn, dar au fost urmăriţi şi răpuşi, ori alungaţi în sălbăticie. Alţii s-au încumetat totuşi să apere vadul, ţinând piept duşmanului cât a fost ziua de lungă, dar de cum s-a lăsat noaptea, Seniorul din Morgul i-a măturat din calea sa, iar Călăreţii Negri au pătruns în Comitat; şi înainte ca vajnicii cocoşi să strige în zorii celei de-a douăzeci şi treia zile a lui septembrie, câţiva Călăreţi o şi apucaseră spre miazănoapte, străbătând ţara, chiar în timp ce Gandalf, călare pe Iute ca Gândul, traversa Rohanul, departe în urma lor.

(II)

Alte versiuni ale poveştii

Am ales versiunea de mai sus ca fiind cea mai desăvârşită ca povestire; dar mai sunt multe alte scrieri legate de aceste întâmplări, adăugând sau schimbând povestea în diverse aspecte importante. Manuscrisele provoacă destulă confuzie şi relaţiile dintre ele sunt obscure, deşi neîndoielnic toate provin din aceeaşi

perioadă, încât este suficient să notăm existenţa a încă două relatări principale pe lângă cea tipărita (pentru referinţă, numita aici „A”). O a doua versiune („B”) este în linii mari identică în structura narativă cu A, dar o a treia („C”), în care naraţiunea este doar schiţată, începând la un moment ceva mai târziu din poveste, aduce câteva deosebiri substanţiale, şi sunt înclinat să cred că această versiune este cea mai recentă în ordinea

compoziţiei. Mai există şi un material („D”) concentrat mai ales asupra rolului jucat de Gollum în eveniment, ca şi o serie de note privind această parte a istoriei.

În D se spune că ceea ce i-a dezvăluit Gollum lui Sauron despre Inel şi despre locul unde se găsea a fost suficient ca să-l avertizeze pe Sauron că acesta era într-adevăr acel Unul, dar despre soarta lui la momentul respectiv nu a putut afla decât că a fost furat de o creatură pe nume Baggins, în Munţii Ceţoşi, şi că Baggins venea dintr-o ţară numită Comitatul. Temerile lui Sauron au fost în mare măsură risipite când a înţeles din vorbele lui Gollum că Baggins era aproape sigur o făptură de aceeaşi stirpe cu el.

Gollum nu cunoştea cuvântul „hobbit”, o denumire locală, nicidecum unul folosit de toţi cei care vorbeau limba westron. Probabil că nu folosea nici denumirea de „piticuţ”, fiind el însuşi unul, şi pe lângă asta hobbiţilor nu le plăcea să li se spună aşa. Din această pricină, Călăreţii Negri par să nu fi avut decât două informaţii drept călăuză: Comitatul şi Baggins.

Din toate textele reiese limpede că Gollum a ştiut măcar în ce direcţie se afla Comitatul; dar, deşi nu încape îndoială că prin tortură s-ar fi putut scoate mai multe de la el, Sauron pur şi simplu nu avea nicio idee că Baggins venea dintr-o regiune aflată foarte departe de Munţii

Ceţoşi sau că Gollum ştia unde se află aceasta, şi a presupus că se găsea în Valea Anduinului, în aceeaşi regiune în care trăise şi Gollum odată.

Era o greşeală mărunta şi firească – dar poate cea mai importantă greşeală pe care a făcut-o Sauron în toată această poveste. De n-ar fi fost ea, Călăreţii Negri ar fi ajuns în Comitat cu câteva săptămâni mai devreme.

În textul B se spun mai multe despre călătoria lui Aragorn cu prizonierul Gollum spre miazănoapte, către regatul lui Thranduil, şi se acordă mai multă atenţie îndoielilor lui Sauron legate de folosirea Duhurilor Inelelor în căutarea Inelului.

[După eliberarea lui din Mordor], Gollum a dispărut curând în Smârcurile Morţilor, unde trimişii lui Sauron nu puteau sau nu voiau să-l urmărească. Nicio altă iscoadă a lui Sauron nu i-a putut aduce vreo veste. (Probabil că puterea lui Sauron în Eriador era încă foarte mică şi slujitorii lui puţini pe acel meleag; iar cei pe care îi trimitea erau adesea fie împiedicaţi, fie amăgiţi de servitorii lui Saruman.) În cele din urmă, a hotărât să folosească Duhurile Inelelor. Până când n-a ştiut exact unde se afla Inelul, se codise să facă acest lucru, din mai multe pricini. Erau de departe cei mai puternici slujitori ai lui şi cei mai potriviţi pentru o asemenea treabă, fiind înrobiţi întru totul de cele Nouă Inele care se aflau acum în stăpânirea lui; nu erau în stare să se împotrivească vrerii lui şi dacă vreunul dintre ei, chiar şi Regele-vrăjitor, căpitanul lor, ar fi pus mâna pe Inelul Suprem, l-ar fi adus de îndată Stăpânului său. Numai că, înainte să fi început războiul pe faţă (pentru care Sauron încă nu era pregătit) aveau şi neajunsuri. Toţi, în afară de Regele-vrăjitor, puteau să bântuie, când erau singuri, şi la lumina zilei; şi toţi, iarăşi în afară de Regele-vrăjitor, se temeau de apă şi nu se îndurau, decât la mare ananghie, să intre în ea sau

să traverseze pâraie, fără doar dacă puteau trece peste vreun pod, ca să nu-şi ude picioarele.3 Mai mult, arma lor principală era groaza. Aceasta sporea atunci când umblau neînveşmântaţi, prin urmare nu puteau fi văzuţi; ori când Călăreţii se strângeau mai mulţi la un loc. Astfel că, oricare ar fi fost misia ce trebuiau s-o împlinească, cu greu o puteau face în taină; unde mai pui că trecerea Anduinului şi a altor râuri era o piedică în calea lor. Acestea erau pricinile care l-au făcut pe Sauron să stea multă vreme în cumpănă, nevrând ca duşmanii cei mai înverşunaţi ai săi să afle despre rosturile servitorilor săi. E de presupus că Sauron n-a ştiut la început că mai era cineva în afară de Gollum şi de „hoţul Baggins” care avea cunoştinţă de Inel. Înainte ca Gandalf să vină şi să-l ia la întrebări, 4 Gollum habar n-a avut că Gandalf avea vreo legătură cu Bilbo, nici măcar nu ştia de existenţa lui Gandalf.

Dar când Sauron a aflat că Gollum a căzut în mâinile duşmanilor săi, situaţia s-a schimbat dramatic. Când şi cum s-a întâmplat acest lucru, nu se poate şti cu siguranţă. Probabil că mult după prinderea lui. Aragorn spunea că l-a luat pe Gollum la căderea nopţii, pe întâi februarie. Nădăjduind să nu fie descoperit de iscoadele lui Sauron, l-a mânat pe Gollum pe la capătul nordic al lanţului Emyn Muil, după care au traversat Anduinul, chiar deasupra viitorilor Sam Gebir. Bucăţi de trunchiuri erau adesea azvârlite pe bancurile de nisip dinspre ţărmul răsăritean; legându-l pe Gollum de un trunchi, Aragorn a înotat cu el până pe malul celălalt şi şi-a continuat călătoria spre miazănoapte pe cărări cât mai apusene cu putinţă, pe la poalele codrului Fangorn, peste râul Lumina Fugară, apoi trecând râul Nimrodel şi Râul Argintului, până la hotarele Lodenului5, iar de acolo mai departe, ocolind Moria şi Valea Pârâiaşului Tainic, peste Râul Stânjeneilor, până au

ajuns la Carrock. Acolo iar au traversat Anduinul, cu ajutorul beorningilor, şi au pătruns în Pădure. Toată călătoria, făcută pe jos, măsura aproape nouă sute de mile, fiind făcută de Aragorn, cu mare trudă, în cincizeci de zile, şi ajungând la regele Thranduil pe douăzeci şi unu martie.6

Este prin urmare foarte probabil ca primele veşti despre Gollum să fi fost auzite de servitorii din Doi Guldur, după ce Aragorn a intrat în Pădure; căci, cu toate că puterea din Doi Guldur ar fi trebuit să se termine la Vechiul Drum al Pădurii, iscoadele sale mişunau cu nemiluita prin codru. Este limpede că a trecut destulă vreme până când veştile au ajuns la căpetenia din Doi Guldur a nazgulilor, iar aceasta, la rândul ei, nu le-a trimis mai departe la Barad-dur decât după ce va fi încercat să afle mai multe despre soarta lui Gollum. Înseamnă că aprilie se apropia de sfârşit înainte ca Sauron să fi auzit că Gollum fusese din nou văzut, captiv – din cât se părea – în mâinile oamenilor. Ceea ce nu însemna cine ştie ce. Nici Sauron şi nici vreunul din servitorii lui nu aflaseră încă de existenţa lui Aragom sau de rangul pe care-l purta el. Dar desigur că mai târziu (întrucât meleagurile lui Thranduil aveau de-acum să fie atent supravegheate), poate chiar o lună mai târziu, la urechile

lui Sauron au ajuns veştile tulburătoare cum că înţelepţii aflaseră de Gollum, iar Gandalf pătrunsese în regatul lui Thranduil.

Fără doar şi poate că asemenea veşti l-au mâniat şi l-au neliniştit pe Sauron. A hotărât să se folosească de Duhurile Inelelor cât mai curând cu putinţă, căci acum mai de preţ era iuţeala, nu tăinuirea. Sperând să-şi înspăimânte duşmanii şi să le tulbure sfaturile cu teama de război (pe care încă nu avea de gând să-l pornească), Sauron l-a atacat pe Thranduil şi cam tot atunci a atacat şi

Gondorul.7 Mai avea acum încă două ţinte: să-l prindă sau să-l omoare pe Gollum, sau măcar să-i lipsească pe duşmanii săi de această creatură; şi să forţeze trecerea peste podul din Osgiliath, pentru ca nazgulii să poată trece şi să pună la încercare forţa Gondorului.

Întâmplarea a făcut ca Gollum să scape. Dar trecerea peste pod i-a izbutit lui Sauron. Oştenii pe care îi trimisese în luptă acolo au fost probabil mai puţini decât crezuseră oamenii din Gondor. În spaima pricinuită de primul atac, când Regelui-vrăjitor i s-a îngăduit să se înfăţişeze pentru scurt timp în toată grozăvenia lui8, nazgulii au trecut podul la adăpostul nopţii şi s-au răspândit către miazănoapte. Vitejia Gondorului nu poate fi pusă la îndoială, şi cu adevărat a fost mult mai mare decât crezuse Sauron, şi totuşi este limpede că Boromir şi Faramir au putut să respingă duşmanul şi să distrugă podul doar pentru că atacul îşi atinsese de fapt ţinta.

Tatăl meu nu a explicat nicăieri teama de apă a Duhurilor Inelelor. În relatarea de mai sus, această teamă reprezintă motivul principal al atacului lui Sauron asupra oraşului Osgiliath, şi reapare în note detaliate privitoare la mişcările Călăreţilor Negri în Comitat: astfel, despre Călăreţul (în fapt Khamul din Doi Guldur, vezi nota 1) văzut pe malul îndepărtat la Pontonul Cotuascuns, imediat după ce hobbiţii au trecut râul (Frăţia Inelului I 5) se spune că „îşi dădea foarte bine seama că Inelul trecuse râul; numai că râul, asemenea unei bariere, îl împiedica să-i mai adulmece mişcările”, şi că nazgulii n-ar fi atins nici în ruptul capului apele „elfice” ale Baranduinului. Dar nu se explică felul în care treceau alte râuri aflate în calea lor, de exemplu Torentul Cenuşiu, în albia căruia se găsea doar „un vad periculos, format lângă ceea ce mai rămăsese

din pod” (pg. 365). Tatăl meu a făcut totuşi o însemnare referitoare la faptul că această idee era greu de

susţinut.

Relatarea despre călătoria zadarnică a nazgulilor în susul Văii Anduinului apare în versiunea B aproape identică celei redate în întregime în paginile anterioare (a); există însă o deosebire, anume că în B aşezările neamului Stoor nu fuseseră complet părăsite la acea vreme; iar cei care încă mai vieţuiau acolo au fost ucişi ori alungaţi de către nazguli.9 în toate textele, datele exacte înregistrează mici variaţii, atât unele faţă de celelalte, cât şi faţă de cele consemnate în Povestea Anilor; aceste diferenţe sunt ignorate aici.

În D se găseşte un text despre soarta lui Gollum după ce a scăpat din mâinile orcilor din Doi Guldur şi înainte ca Frăţia să pătrundă în Moria prin Poarta Apuseană. Textul se găsea în formă brută, încât a avut nevoie de câteva revizuiri editoriale.

Pare limpede că, urmărit atât de elfi cât şi de orei, Gollum a traversat Anduinul, probabil înot, scăpând astfel de Sauron care-l urmărea; dar fiind încă vânat de elfi şi neîndrăznind să treacă pe lângă Lorien (numai ispita Inelului însuşi l-a împins mai târziu să îndrăznească acest lucru), el s-a ascuns în Moria.10 Probabil că asta s-a întâmplat în toamna acelui an; după care orice urmă de-a lui a dispărut.

Din această cauză, nu se poate şti cu siguranţă ce s-a petrecut cu Gollum. Era cum nu se poate mai pregătit să supravieţuiască într-un loc cumplit ca acela, chiar cu preţul unor mari suferinţe; dar putea fi oricând descoperit de servitorii lui Sauron, care pândeau în Moria, 11 mai cu seamă dacă ne gândim că o nevoie atât de firească precum hrana, de care fără îndoială că nu se putea lipsi, nu şi-o putea împlini decât furând, ceea ce desigur că era primejdios. Mai mult ca sigur avusese de gând să folosească Moria doar ca o trecere tainică spre apus, vrând să găsească el însuşi „Comitatul” cât mai repede cu

putinţă; dar s-a rătăcit şi multă vreme a trecut până a izbutit să nimerească o cale de ieşire. Prin urmare, este foarte probabil că găsise Poarta Apuseană nu cu mult înainte de sosirea celor Nouă Peregrini. Şi desigur că nu ştia nimic despre cum se deschideau porţile. Lui i se păruseră fără doar şi poate uriaşe şi de neclintit; şi cu

toate că nu aveau nici zăvor, nici încuietoare, şi se deschideau înspre afară la o simplă împingere, el nu a descoperit acest lucru. Oricum era departe de orice sursă de hrană – căci orcii se adunaseră în capătul răsăritean al Moriei –, încât slăbise tare mult şi căzuse pradă disperării, şi chiar dacă ar fi ştiut taina porţilor, tot nu le-ar fi putut împinge ca să le deschidă.12 Pentru el, venirea la acel ceas al celor Nouă Peregrini a fost un adevărat noroc nesperat.

Povestea despre venirea Călăreţilor Negri în Isengard în septembrie 3018 şi, apoi, prinderea de către ei a lui Grfma Limbă de Vierme, aşa cum este relatată m şi B, este mult schimbată în versiunea C, care reia povestirea din momentul întoarcerii lor la miazăzi, peste râul Lumina Fugară. În şi B se spune că, la două zile după ce Gandalf scăpase din Orthanc, nazgulii au sosit în Isengard; Saruman le-a spus că Gandalf dispăruse şi a negat că ar fi ştiut ceva despre Comitat13, dar a fost trădat de Grâma, pe care l-au prins în ziua următoare, pe când se grăbea spre Isengard cu veşti despre venirea lui Gandalf în Edoras. În C, pe de altă parte, Călăreţii Negri au sosit la Poarta Isengardului în timp ce Gandalf încă se afla prizonier în turn. În această versiune, Saruman, cuprins de frică şi disperare, şi dându-şi seama de cât de cumplită era supunerea în faţa Mordorului, a hotărât dintr-odată să-i facă pe voie lui Sauron şi să-l roage să fie iertat şi să-i dea ajutor. Căutând să câştige timp la Poartă, a recunoscut că îl avea pe Gandalf prizonier înăuntru şi a spus că se va duce şi va încerca să descopere ce anume ştia el; iar dacă

nu izbutea, li-l va da lor pe vrăjitor. Apoi Saruman a urcat în grabă până în vârful turnului Orthanc – şi a descoperit că Gandalf dispăruse. Spre miazăzi, desenat pe luna în asfinţire, a zărit un vultur mare zburând spre Edoras.

Ei, acum Saruman era într-o belea şi mai mare. Dacă Gandalf scăpase, mai exista speranţa ca Sauron să nu pună mâna pe Inel şi astfel să fie înfrânt. În sufletul lui, Saruman recunoştea marea putere a lui Gandalf şi ciudatul „noroc" pe care-l avusese acesta. Numai că el, Saruman, rămăsese singur în faţa celor Nouă. Şi a simţit cum trufia îşi scoate din nou capul, preschimbându-se în mânie din pricina fugii lui Gandalf din fortăreaţa de nepătruns a Isengardului, în furie şi în pizmă. S-a întors la Poartă şi a minţit, spunând

că-l făcuse pe Gandalf să mărturisească. N-a recunoscut că tot ceea ce avea să le zică era ceea ce el însuşi ştia, neavând habar cât de adânc citea Sauron în mintea şi inima lui.14

— Îi voi spune chiar eu Seniorului din Barad-dur despre toate acestea, s-a semeţit Saruman, căci cu el vorbesc peste mari depărtări despre treburi însemnate ce ne privesc pe noi. Tot ceea ce aveţi voi nevoie să ştiţi despre misia pe care el v-a dat-o este unde anume se găseşte „Comitatul". Mithrandir zice că se află la nord-vest de-aici, cam la şase sute de mile, la hotarele ţării elfilor, care se mărgineşte cu marea.

Spre încântarea lui, Saruman a văzut că nici măcar Regelui-vrâjitor nu-i surâdea această veste.

— Trebuie să treceţi Isenul pe la Vaduri, apoi înconjuraţi Munţii pe la capătul lor şi vă îndreptaţi spre Tharbad, care se află pe Torentul Cenuşiu. Grăbiţi-vă, iar eu îi voi spune stăpânului vostru că aţi făcut întocmai.

Vorbirea lui dibace l-a convins deocamdată până şi pe Regelevrâjitor că Saruman era un aliat credincios,

bucurându-se de deplina încredere a lui Sauron. Fără zâbavă, Călăreţii au plecat de la Poartă şi au dat pinteni cailor, spre Vadurile Isenului. După plecarea lor, Saruman a trimis lupi şi orei să-i ia urma lui Gandalf, dar în zadar; mai avea însă şi un alt gând făcând aceasta, anume să-i impresioneze pe nazguli şi poate chiar să-i împiedice să întârzie prin preajmă; iar în mânia lui, voia să rănească Rohanul şi să sporească teama tuturor faţă de el, o teamă pe care iscoada sa de încredere, Limbă de Vierme, o sădea în inima lui Theoden. Limbă de Vierme fusese nu demult în Isengard şi tocmai se găsea pe drum, întorcându-se în Edoras; câtorva dintre fiarele trimise în urmărire le încredinţase solii pentru el.

După ce a scăpat de Călăreţi, Saruman s-a retras în Orthanc şi s-a lăsat pradă gândurilor adânci şi sumbre. Din cât se pare, încă dorea să câştige timp şi nu-şi pierduse speranţa că va pune el mâna pe Inel. îşi zicea că drumul spre Comitat, pe care porniseră Călăreţii, mai degrabă avea să-i întârzie decât să-i ajute, căci Saruman ştia de straja Pribegilor şi mai şi credea (cunoscând cuvintele prevestitoare ale visului şi misia lui Boromir) că Inelul plecase din Comitat şi în curând avea să ajungă în Vâlceaua Despicată. Fără să mai piardă vremea, a chemat la sine toate

Iscoadele sale, păsările-iscoade şi toate făpturile de încredere pe care le-a putut aduna în grabă, şi le-a trimis în Eriador.

Din această versiune lipseşte, din cât se vede, elementul prinderii lui Grâma de către Duhurile Inelelor şi trădarea lui faţă de Saruman; căci, bineînţeles, nu e timp suficient – cum reiese din text – ca Gandalf să ajungă în Edoras şi să încerce să-l avertizeze pe Regele Theoden, şi ca Grfma, la rândul său, să pornească spre Isengard şi să-l avertizeze pe Saruman, înainte să fi apucat Călăreţii Negri

să părăsească Rohanul.[15] Descoperirea faptului că Saruman i-a minţit este prilejuită aici de omul pe care l-au prins ei şi la care au găsit hărţi ale Comitatului (pg. 468); mai multe se spun despre acest om şi despre legăturile lui Saruman cu Comitatul.

Călăreţii Negri străbătuseră o bună bucată din Enedwaith şi se apropiau în sfârşit de Tharbad, când dintr-odată li s-a ivit în cale ceea ce pentru ei avea să se dovedească un adevărat noroc, dar pentru Saruman o lovitură dezastruoasă[16], iar pentru Frodo o primejdie de moarte.

De multă vreme Saruman trăgea cu coada ochiului la Comitat – din pricină că şi Gandalf, în care nu avea defel încredere, se arăta interesat de acest ţinut; dar şi pentru că prinsese gustul „frunzei piticuţilor" (alt lucru în care-l imita pe Gandalf, dar pe ascuns, desigur) şi avea nevoie de provizii, însă, din trufie (căci îl luase odată pe Gandalf peste picior pentru că folosea buruiana), îşi tăinuia deprinderea cât mai mult cu putinţă. Mai apoi s-au adăugat şi alte pricini. îi plăcea să-şi întindă puterea, mai ales în ţinuturile lui Gandalf, iar banii daţi în schimbul „frunzei" îl ajutau să şi-o sporească – după cum descoperise – şi-i schimba în râu pe unii hobbiţi, mai cu seamă pe cei din neamul Bracegirdle care avea în stăpânire multe plantaţii, precum şi pe cei din neamul Sackville-Baggins.[17] în plus, era din ce în ce mai sigur că, în mintea lui Gandalf, Comitatul avea legătura cu Inelul. Ce altceva explica paza straşnica la hotarele sale? Prin urmare, a început să strângă informaţii amănunţite despre Comitat, despre persoanele şi familiile cu greutate, despre drumuri şi alte treburi ce priveau ţinutul. Pentru aceasta se folosea de hobbiţii din Comitat, plătiţi de cei din neamurile Bracegirdle şi Sackville-Baggins, dar iscoadele sale erau oameni, dunlendingi la origine. Când Gandalf a refuzat să cadă la învoiala cu el, Saruman şi-a sporit

eforturile. Pribegii erau suspicioşi.

dar nu i-au oprit pe slujitorii lui să intre în Comitat – ţinut prizonier, Gandalf nu-i putea preveni, iar când pornise el spre Isengard, Saruman încă era socotit drept aliat.

Cu ceva vreme în urmă, unul dintre cei mai de încredere servitori ai lui Saruman (ceea ce nu-l împiedica să fie un ticălos fără de pereche, un proscris alungat din Ţara Murgă, despre care mulţi dunlendingi spuneau că ar fi avut sânge orcesc în vene) se întorsese de la hotarele Comitatului, unde se tocmise pentru o provizie de „frunză" şi de alte mărfuri. Saruman îşi pregătea fortăreaţa împotriva războiului. Omul ăsta se întorcea acum ca să-şi continue îndeletnicirile negustoreşti, printre care şi aceea de a se îngriji ca mărfurile să ajungă în Isengard înainte să se sfârşească toamna.18 Primise, de asemenea, poruncă să încerce să intre în Comitat şi să afle dacă de acolo plecase de curând vreunul dintre hobbiţii cei mai cunoscuţi. Avea la el multe hărţi, liste de nume şi însemnări privind Comitatul.

Acest dunlending a fost atacat de câţiva Călăreţi Negri care se apropiau de vadul Tharbad. Mai mult mort decât viu din pricina groazei ce-l cuprinsese, omul a fost dus în faţa Regelui-vrăjitor care l-a luat la întrebări. A scăpat cu viaţă numai trădându-l pe Saruman. Astfel a aflat Regele-vrâjitor că Saruman ştia prea bine unde se afla Comitatul, precum şi multe lucruri legate de el, pe care ar fi putut şi ar fi trebuit să le destăinuie servitorului lui Sauron, dacă ar fi fost un adevărat aliat. Regele-vrâjitor a mai aflat şi altele, inclusiv câteva informaţii despre singurul nume care-l interesa: Baggins. Din această pricină anume, Hobbitonul a fost ales drept unul dintre locurile ce trebuiau vizitate şi cercetate fără întârziere.

Regele-vrăjitor înţelegea acum mai bine cum stăteau

treburile. Aflase câte ceva despre ţara asta cu mult timp în urmă, în războaiele sale cu dunedainii, şi mai ales despre Tyrn Borthad, din Cardolan, cunoscute acum drept Gruiurile-gorgane, ale căror arătanii ticăloase fuseseră trimise acolo chiar de el.[19] Văzând că Stăpânul său bănuia oareşce mişcare între Comitat şi Vâlceaua Despicată, şi-a dat seama că şi Bree (despre care ştia unde se află) ar fi un loc ce nu trebuia câtuşi de puţin trecut cu vederea, măcar pentru că acolo putea să culeagă veşti.[20] Astfel că a pogorât Umbra Fricii asupra dunlendingului şi l-a trimis în Bree, ca iscoadă. El era răsăriteanul saşiu de la Han.[21]

După cum este menţionat în versiunea B, Căpitanul Negru nu avea habar dacă Inelul se mai afla sau nu în Comitat; tocmai acest fapt trebuia să-l afle Regele-vrăjitor. Comitatul era prea întins ca să pornească un atac violent împotriva lui, aşa cum făcuse cu aşezările neamului Stoor; pe de o parte, trebuia să se furişeze, pe de alta, să se ferească a răspândi groază în jur, şi în acelaşi timp mai avea şi de supravegheat hotarele răsăritene. Aşa că a trimis câţiva Călăreţi în Comitat, cu poruncă să nu călărească împreună, ci să se răspândească atunci când îl vor străbate; dintre ei, Khamul urma să găsească Hobbitonul (vezi nota 1), unde, din câte înţelesese din hărţile lui Saruman, trăia acest „Baggins". Căpitanul Negru şi-a aşezat tabăra la Andrath, unde Dramul Verde trecea printr-un defileu mărginit pe o parte de Gruiurile-gorgane şi pe cealaltă de Graiurile de la Miazăzi;[22] de acolo, alţi câţiva nazguli au fost trimişi să păzească hotarele răsăritene, în timp ce el însuşi a dat o fugă pe la Gruiurilegorgane. În notele privitoare la mişcările Călăreţilor Negri din acea vreme, se spune că timp de câteva zile Căpitanul Negru a rămas în Gruiurile-gorgane, trezind Arătaniile Gorganelor şi punând toate creaturile ticăloase, duşmănoase faţă de elfi şi oameni deopotrivă, să

supravegheze fără îndurare Pădurea Bătrână şi Gruiurile-gorgane.

(III)

Despre Gandalf, Saruman şi Comitat

Un alt grupaj de scrieri din aceeaşi perioada constă dintr-un număr mare de povestiri neterminate, referitoare la relaţiile anterioare ale lui Saruman cu Comitatul, în special privind „frunza piticuţilor”, un aspect care are legătură cu „saşiul de la miazăzi” (vezi pp. 477 – 478). Textul care urmează este o versiune printre multe altele, dar, deşi mai scurtă decât unele dintre ele, este cea mai finisată.

Curând, Saruman a început să fie ros de pizma pe care o nutrea faţă de Gandalf, şi această rivalitate s-a preschimbat în cele din

urmă într-o ură tot mai adâncă, pe măsură ce şi-o tăinuia tot mai mult, şi cu atât mai înverşunată cu cât Saruman ştia în sufletul său că Rătăcitorul cel Sur avea putere mai mare şi înrâurire mai multă asupra locuitorilor Pământului de Mijloc, chiar dacă el îşi ascundea puterea şi nu dorea nici să fie temut de alţii, nici venerat. Saruman nu-l venera, dar încet-încet a ajuns să se teamă de el, neştiind niciodată în ce măsură îi putea Gandalf citi gândurile, şi neliniştit fiind mai curând de tăcerile decât de vorbele lui. Din această cauză, pe faţă se purta cu Gandalf cu mai puţin respect decât o făceau ceilalţi înţelepţi şi întotdeauna era gata să-i tăgăduiască vorbele sau să-i nesocotească sfaturile; în taină însă, păstra în minte şi cumpănea la tot ce spunea el, şi-i supraveghea, pe cât putea, toate mişcările.

Aşa s-a făcut că Saruman a început să-şi îndrepte gândul spre piticuţi şi spre Comitat, pe care, altfel, i-ar fi socotit nedemni de atenţia sa. Întâi nu i-a trecut prin minte că interesul pe care-l arăta rivalul său faţă de acest neam

avea vreo legătură cu marile frământări ale Sfatului, şi cu atât mai puţin cu Inelele Puterii. Şi cu adevărat, la început nici nu a avut vreo legătură, motivat fiind doar de dragostea ce-o purta Gandalf Seminţiei Mici, fără doar dacă în inima lui nu avea vreo presimţire adâncă, de care nu ştia în gândurile sale de trezie. Timp de mulţi ani a vizitat Comitatul pe faţă şi vorbea despre poporul acestei ţări oricui voia să asculte; Saruman zâmbea, ca şi când auzea poveşti plicticoase ale unui bătrân hoinar, dar în acelaşi timp căsca bine urechile.

Înţelegând că, după părerea lui Gandalf, Comitatul era un loc ce merita vizitat, Saruman s-a dus să vadă cu ochii săi, dar deghizat şi în cea mai deplină taină, până când a explorat şi şi-a însemnat toate drumurile şi meleagurile sale, după care şi-a spus că aflase tot ce era de aflat. Şi chiar când i s-a părut că nu mai era nici înţelept şi nici folositor să meargă acolo, tot avea iscoade şi servitori care treceau hotarele sau le supravegheau. Saruman nu-şi alungase suspiciunea. El însuşi era atât de schimbat în rău, încât îşi închipuia că toţi ceilalţi din Sfat îşi aveau propriile planuri ascunse şi cu bătaie lungă, pentru a deveni mai puternici, şi tot ce făceau trebuia să fie

legat în vreun fel de acestea. Prin urmare, când, mult mai târziu, a prins de veste câte ceva despre găsirea Inelului lui Gollum de către piticuţ, singurul lucru pe care şi l-a putut închipui a fost că Gandalf ştiuse dinainte de toate acestea; ceea ce l-a supărat cumplit, deoarece socotea că tot ceea ce avea legătură cu Inelele el şi numai el avea dreptul să cunoască. Iar faptul că neîncrederea lui Gandalf era meritată şi dreaptă n-avea darul să-i domolească mânia.

Adevărul e că, la început, iscodirile şi tăinuirile lui Saruman nu ascundeau niciun gând rău, nu erau altceva

decât neghiobie născută din trufie. Lucruri mărunte, ce păreau a nu merita să fie pomenite, se puteau dovedi până la urmă de o însemnătate copleşitoare. Şi pentru a fi drepţi, văzând cât de mult îi plăcea lui Gandalf planta aceea pe care el o numea „buruiana pipei” (măcar pentru ea, dacă nu şi pentru alte pricini, Seminţia Mică merita toată cinstirea, aşa zicea el), Saruman se prefăcuse a-l lua în derâdere, dar pe ascuns a încercat-o şi el şi în scurt timp a început s-o folosească; din acest motiv, Comitatul a rămas un ţinut foarte însemnat pentru el. Dar se temea ca slăbiciunea lui să nu fie dată în vileag şi derâderea să nu se întoarcă împotrivă-i, încât să se facă de râsul lumii că-l imita pe Gandalf, şi de batjocură că o făcea pe furiş. Iată pentru ce păstrase o taină atât de mare în privinţa întregului negoţ cu Comitatul, încă de la bun început, înainte să plutească vreo umbră de îndoială asupra ţinutului ale cărui hotare erau nepăzite, deschise oricui voia să intre. Pricină ca Saruman să înceteze să se mai ducă acolo el însuşi; aflase că nu trecuse chiar nebăgat în seamă de ochii ageri ai piticuţilor, şi unii, văzând ceva ce aducea a om bătrân înveşmântat în haine surii ori roş-cafenii, furişându-se prin păduri sau umblând la adăpostul umbrelor amurgului, îl luaseră drept Gandalf.

Astfel că Saruman nu s-a mai dus în Comitat, temându-se ca asemenea poveşti să nu se răspândească şi să ajungă, cine ştie cum, la urechile lui Gandalf. Dar Gandalf avea cunoştinţă de vizitele lui şi le-a ghicit şi rostul; râdea în sinea lui, socotind că era cea mai nevinovată dintre tainele lui Saruman; altora însă nu le-a spus nimic, deoarece nu-i stătea în fire să facă pe cineva de ruşine. Totuşi.

nu i-a displăcut când vizitele lui Saruman au încetat, deoarece încă de pe atunci avea oarece îndoieli în privinţa lui, cu toate că încă nu întrezărea că va veni o vreme când

ceea ce ştia Saruman despre Comitat se va dovedi primejdios şi de mare ajutor pentru Duşman, mai-mai să-i ofere victoria pe tavă.

Într-o alta versiune, este descrisă scena în care Saruman şi-a bătut joc pe faţă de obiceiul lui Gandalf de a folosi „buruiana pipei”:

Din pricina antipatiei şi a temerii pe care le nutrea, în ultima vreme Saruman îl evita pe Gandalf, astfel că se întâlneau arareori, numai atunci când se strângea Sfatul Alb. Şi tocmai la un asemenea Sfat, cel mare din 2851, s-a vorbit pentru prima oară de „frunza piticuţilor”, şi trebuşoara asta a fost primită cu zâmbete la acea dată, cu toate că mai târziu cei de la Sfat şi-au amintit de ea într-o cu totul altă lumină. Sfatul s-a întâlnit în Vâlceaua Despicată; Gandalf stătea deoparte, tăcut, dar trăgând din pipă cu nesaţ (ceea ce nu mai făcuse până atunci la vreo întâlnire a Sfatului), în timp ce Saruman vorbea împotriva lui, îndemnându-i pe toţi, contrar sfatului lui Gandalf, să nu atace încă turnul Doi Guldur. Atât tăcerea cât şi fumul păreau să-l scoată pe Saruman din pepeni şi, înainte ca toţi cei aflaţi la Sfat să se ridice, el i-a spus lui Gandalf:

— Când cumpănim la treburi atât de însemnate, Mithrandir, mă miră oarecum că domnia ta stai şi te joci cu jucărelele tale de foc şi fum, în vreme ce alţii îşi bat capul.

La care Gandalf a râs şi a răspuns:

— Nu te-ai mai mira dacă ai folosi şi tu iarba asta. Ai afla astfel că fumul pe care-l dai afară ţi-ar limpezi mintea de umbrele ce zac înăuntru. Oricum, îţi dă răbdarea să asculţi fără mânie judecăţile greşite. Dar nicidecum nu-i vreo jucărie de-a mea. E un meşteşug al Seminţiei Mici din Apus: un popor vesel şi plin de haruri, chiar dacă nu prea este pus la socoteală în planurile tale măreţe.

Vorbele lui Gandalf n-au avut darul să-l domolească pe Saruman (căruia nu-i plăcea defel să fie luat peste picior, oricât de blajin), astfel că a răspuns rece:

— Vorbeşti a batjocură, Senior Mithrandir, aşa cum faci îndeobşte. Ştiu prea bine că ai devenit un explorator curios a tot ceea ce este mic: buruieni, sălbăticiuni, neamuri de copilandri. N-ai decât să-ţi petreci vremea cum pofteşti domnia ta, dacă nu ai altceva mai bun de făcut; şi n-ai decât să legi prietenie cu cine doreşti. Dar mie zilele îmi par mult prea întunecate pentru poveşti de hoinari şi n-am vreme pentru ţărănoi.

Gandalf n-a mai râs acum; şi nici n-a mai răspuns, ci, privindu-l pătrunzător pe Saruman, a tras din pipă şi a dat afară un inel mare de fum, urmat de mai multe inele mici. Apoi şi-a ridicat mâna, ca pentru a le prinde, şi dintr-odată inelele au dispărut. Cu aceasta, s-a ridicat şi l-a părăsit pe Saruman fără altă vorbă; iar Saruman a rămas o vreme tăcut, cu chipul întunecat de îndoieli şi neplăcere.

Aceasta povestire apare în câteva manuscrise diferite, în unul din ele spunându-se că Saruman era bănuitor, căci nu ştia dacă pricepuse tâlcul adevărat al gestului lui Gandalf cu inelele de fum (şi mai ales dacă nu cumva acesta dădea de înţeles că exista vreo legătură între piticuţi şi marea problemă a Inelelor Puterii, deşi părea puţin probabil); şi îndoindu-se că unul atât de măreţ ca Gandali se putea arăta interesat de un popor precum al piticuţilor, doar de dragul lor.

În alt manuscris (tăiat), scopul lui Gandalf apare explicit:

Ciudată întâmplare, ca supărarea pricinuită de neobrăzarea lui să-l facă pe Gandalf să aleagă această cale pentru a-i arăta lui Saruman bănuiala ce-o avea, anume că dorinţa de a pune mâna pe inele începuse să-şi facă loc în planurile sale şi în desluşirea tainelor Inelelor; şi-l prevenea tot astfel că Inelele nu vor ajunge la el. Nu încape îndoială că Gandalf încă nu se gândea că piticuţii (şi cu atât mai puţin meşteşugul de-a fuma, care era al lor) ar

fi avut vreo legătură cu Inelele.23 Dacă ar fi avut un asemenea gând, cu siguranţă că n-ar fi făcut ce-a făcut. Totuşi, mai târziu, când piticuţii

au ajuns într-adevăr să fie amestecaţi în această poveste, cea mai însemnată dintre toate, Saruman s-a gândit fără doar şi poate că Gandalf ştiuse sau presimţise şi ţinuse totul tăinuit faţă de el şi de Sfat, dintr-o pricină pe care numai Saruman o putea închipui: să pună mâna pe ele şi să-l înlăture pe el.

În Povestea Anilor, însemnarea pentru anul 2851 se referă la întâlnirea Sfatului Alb în acel an, când Gandalf a vorbit despre necesitatea de a fi atacată fortăreaţa Doi Guldur, dar Saruman i s-a împotrivit; o notă de subsol la această însemnare spune următoarele: „Mai târziu a devenit limpede că încă de pe atunci începuse Saruman să dorească Inelul Suprem pentru sine şi trăgea nădejde că acesta se va dezvălui singur, căutându-şi stăpânul, dacă Sauron avea să fie lăsat în pace o vreme". În continuare, se arată în poveste că la Sfatul din 2851 Gandalf însuşi l-a bănuit pe Saruman de asemenea gânduri; deşi tatăl meu a menţionat ulterior că din ceea ce a povestit Gandalf la Sfatul ţinut la Elrond acasă, despre întâlnirea sa cu Radagast, reiese că nu l-a suspectat pe Saruman de trădare (sau de dorinţa de a pune mâna pe Inel), decât după ce a devenit prizonier în Orthanc.

NOTE

1 Conform însemnării din Povestea Anilor referitoare la anul 2951, Sauron a trimis trei nazguli, nu doi, ca să reocupe fortăreaţa Doi Guldur. Cele două afirmaţii pot fi aduse la un numitor comun dacă presupunem că unul din Duhurile Inelelor din Doi Guldur s-a întors după aceea în Minas Morgul, dar mai curând îmi vine să cred că formularea din textul de faţă a fost înlocuită atunci când a fost concepută Povestea Anilor; de notat că, într-o versiune

respinsă a fragmentului de faţă, în Doi Guldur se afla un singur nazgul (nefiind identificat drept Khamul, însă făcându-se referinţă la el drept „Secundul [Răsăriteanul Negru]”), în vreme ce un altul a rămas împreună

cu Sauron, ca mesagerul său principal.

— Din note ce înfăţişează detaliat mişcările Călăreţilor Negri în Comitat, reiese că acela care a venit în Hobbiton şi a vorbit cu Unchiaşul Gamgee a fost Khamul, şi tot el i-a urmărit pe hobbiţi de-a lungul drumului spre Stogu şi aproape i-a prins la Pontonul Cotuascuns (vezi pg. 473). Călăreţul care îl însoţea, pe care l-a chemat prin strigăte de sus de pe Creasta ce străjuia satul Pădureni, ca apoi să-i facă împreună o vizită Fermierului Maggot, era „însoţitorul său din Doi Guldur”. Aici se spune despre Khamul că, dintre toţi nazgulii şi după Căpitanul Negru, el era cel mai pregătit să simtă prezenţa Inelului, dar tot el era şi acela a cărui putere era diminuată şi tulburată de lumina zilei.

2 în groaza ce-l cuprinsese din pricina nazgulilor, îşi luase cu adevărat inima în dinţi şi se ascunsese în Moria. [Nota autorului]

3 La Vadul Urşilor, numai Regele-vrăjitor şi încă doi nazguli, ispitiţi de inelul aflat în faţa lor, îndrăzniseră să intre în râu; ceilalţi au fost împinşi înăuntru de Glorfindel şi Aragorn. [Nota autorului]

4 Aşa cum a povestit la Sfatul lui Elrond, Gandalf l-a luat la întrebări pe Gollum în timp ce era ţinut prizonier de elfii lui Thranduil.

5 Gandalf a spus la Sfatul lui Elrond că, după ce a plecat din Minas Tirith, „mi-au venit veşti din Lorien, anume că Aragorn trecuse pe acolo şi dăduse peste acea creatură numită Gollum”.

6 Gandalf a ajuns două zile mai târziu şi a plecat pe 29 martie, devreme dimineaţa. După ce a trecut de

Carrock, a făcut rost şi de un cal, dar avea de străbătut Trecătoarea înaltă din Munţi. În Vâlceaua Despicată şi-a luat un cal odihnit şi, dând pinteni, a gonit cât a putut de repede până în Hobbiton, ajungând seara târziu pe 12 aprilie, după o călătorie de aproape opt sute de mile. [Nota autorului]

7 Atât aici cât şi în Povestea Anilor, atacul asupra Osgiliathului este datat 20 iunie.

8 Această afirmaţie se leagă fără îndoială de descrierea bătăliei din Osgiliath, făcută de Boromir la Sfatul lui Elrond: „Ci se afla acolo o putere pe care n-o simţiserăm niciodată înainte. Unii spuneau că putea fi văzută, precum un călăreţ uriaş şi negru, o umbră întunecată în lumina lunii”.

9 într-o scrisoare din 1959, tatăl meu scria: „Între 2463 [când, conform Poveştii Anilor, Deagol din neamul Stoor a găsit Inelul Suprem] şi începutul investigaţiilor făcute de Gandalf privitoare la Inel (aproximativ 500 de ani mai târziu), neamul Stoor pare cu adevărat să fi murit până la ultimul (în afară de Smeagol, desigur); sau poate că au fugit din calea Umbrei din Doi Guldur”.

10 Conform notei autorului redată în Nota 2 de mai sus, Gollum a fugit în Moria de groaza nazgulilor; vezi şi ideea de la pg. 466, anume că unul din scopurile Seniorului din Morgul de a se îndrepta spre nord, dincolo de Râul Stânjeneilor, era acela de a-l găsi pe Gollum.

11 De fapt, aceştia nu erau foarte mulţi, din câte s-ar părea; dar destui ca să nu poată pătrunde niciun intrus dacă nu era mai bine înarmat sau pregătit decât însoţitorii lui Balin, şi dacă numărul intruşilor era mic. [Nota autorului]

12 Conform spuselor gnomilor, era nevoie de obicei de forţă a doi gnomi; numai un gnom foarte puternic putea

să le deschidă de unul singur. Înainte ca Moria să fi fost părăsită, Poarta Apuseană era tot timpul păzită din interior de cel puţin un străjer. În acest fel, cineva care voia să iasă şi era singur, n-o putea face fără a i se permite (lucru valabil şi pentru un intrus ori pentru cel care voia să scape de acolo). [Nota autorului]

13 în versiunea A, Saruman a negat că ar fi ştiut unde era ascuns Inelul; în B, el „a negat că ar fi ştiut ceva despre ţara pe care o căutau”. Dar probabil că diferenţa constă doar în felul de a exprima aceeaşi idee.

14 Ceva mai înainte în această versiune se spune că, la acea vreme, Sauron începuse, cu ajutorul palantirilor, cel puţin să-l intimideze pe Saruman, şi oricum putea adesea să-i citească gândurile, chiar şi când tăinuia informaţii. Astfel că Sauron prinsese de veste că Saruman avea o bănuială despre locul unde se afla ascuns Inelul; şi, de altfel, Saruman a destăinuit cât avea ca prizonier pe Gandalf, care ştia cel mai mult în această privinţă.

15 în Povestea Anilor, la data de 18 septembrie 3018 se spun următoarele: „Gandalf scapă din Orthanc la primele ore ale dimineţii. Călăreţii Negri trec Vadurile Isenului”. Oricât de laconica ar fi

această notaţie, fără a sugera vizita făcută de Călăreţi la Isengard, se pare totuşi că se bazează pe povestea din versiunea C.

16 Nu există nicio indicaţie în niciunul din texte despre ce s-a petrecut între Sauron şi Saruman ca rezultat al demascării celui din urmă.

17 Lobelia Bracegirdle s-a măritat cu Otho Sackville-Baggins; fiul lor era Lotho, care a pus mâna pe putere în Comitat la vremea Războiului Inelului, fiind cunoscut la acea vreme drept „Şeful”. Discutând cu Frodo, Fermierul Cotton i-a spus că Lotho deţinea plantaţii de frunză în Meleagul de la Miazăzi. (întoarcerea Regelui VI 8)

18 Calea obişnuita era pe la trecerea de la Tharbad, în Ţara Murgă (şi nu direct spre Isengard), de unde mărfurile erau apoi trimise pe căi tainice spre Saruman. [Nota autorului]

19 Vezi şi Stăpânul Inelelor, Anexa A (I, iii, Regatul de la Miazănoapte şi dunedainii): „Cam la această vreme [în timpul Marii Molime care a ajuns în Gondor în 1636] s-a sfârşit şi cu dunedainii din Cardolan şi spiritele rele din Angmar şi Rhudaur au pătruns în măgurile părăsite, făcându-şi sălaşurile acolo”.

20 De vreme ce Căpitanul Negru ştia atât de multe lucruri, este poate de mirare că habar nu avea unde era Comitatul, ţara piticuţilor; conform Poveştii Anilor, în Bree locuiau deja hobbiţi la începutul secolului XIV al celui de-al Treilea Ev, când Regele-vrâjitor a venit la miazănoapte în Angmar.

21 Vezi Frăţia Inelului I 9. Când Pas Mare şi hobbiţii au plecat din Bree (ibid. I 11), Frodo l-a zărit cu coada ochiului pe dunlending („un chip livid, cu ochi vicleni şi oblici”) în casa lui Bill Ferigă, la marginea satului Bree, şi în sinea lui şi-a spus: „Mai degrabă îmi pare că seamănă a moroi decât a om”.

22 Vezi şi cele spuse de Gandalf la Sfatul la Elrond acasă: „Căpetenia lor a rămas în taină la miazăzi de Bree”.

23 Aşa cum arată ultima propoziţie a acestui fragment, sensul este: „Gandalf încă nici cu gândul nu gândea că piticuţii vor avea în viitor vreo legătură cu Inelele”. Reunirea Sfatului Alb în 2851 a avut loc cu nouăzeci de ani înainte ca Bilbo să fi găsit Inelul.

V

BĂTĂLIILE DE LA VADURILE ISENULUI

Piedica cea mai mare în calea unei cuceriri uşoare a Rohanului de către Saruman erau Theodred şi Eomer: bărbaţi curajoşi, devotaţi Regelui şi foarte îndrăgiţi de acesta, unul fiind singurul său fiu, celălalt – fiul surorii

sale; iar ei făceau tot ce puteau să zădărnicească înrâurirea pe care o avea Grâma asupra Regelui, de când sănătatea acestuia din urmă începuse să se şubrezească. Asta s-a întâmplat în anul 3014, când Theoden avea şaizeci şi şase de ani; suferinţa lui se datora prin urmare unor cauze naturale, cu toate că rohirrimii trăiau de obicei până la optzeci de ani, şi chiar mai mult. Dar se prea poate să fi fost pricinuită ori înrăutăţiră prin otrăvuri ştiute şi strecurate numai de Grfma. Cum-necum, slăbiciunea lui Theoden şi supunerea lui faţă de Grfma erau în mare măsură urmarea vicleniei şi dibăciei cu care acest sfetnic ticălos îi susura sfaturi. Planul lui era acela de a-şi defăima în faţa lui Theoden principalii adversari şi, dacă reuşea, chiar de a scăpa de ei. Cu niciun chip nu izbutise să bage zâzanie între ei: înainte să se „îmbolnăvească”, Theoden fusese iubit de rubedeniile sale şi de popor, iar credinţa faţă de el a lui Theodred şi a lui Eomer a rămas nezdruncinată, chiar şi când regele părea să fi dat în mintea copiilor. În plus, fiomer nu era un om ambiţios, iar dragostea şi respectul ce le nutrea faţă de Theodred (cu treisprezece ani mai vârstnic decât el) nu erau întrecute decât de dragostea faţă de tatăl său adoptiv.1 Aşa că Grfma încerca să-i învrăjbească în mintea lui Theoden.

Înfăţişându-l pe Eomer drept setos de putere şi mereu făcând după cum îl tăia capul, fără să ceară sfatul Regelui sau al Moştenitorului său. Încercarea lui Grfma n-a fost chiar zadarnică, roadele ticluirilor sale vădindu-se atunci când Saruman a izbutit în cele din urmă să-l răpună pe Theodred.

După ce s-a aflat în Rohan adevărul despre bătăliile de la Vaduri, a devenit limpede că Saruman dăduse anume poruncă să fie ucis Theodred cu orice preţ. În prima bătălie, cei mai cumpliţi războinici ai său s-au năpustit în atacuri dintre cele mai necugetate asupra lui Theodred şi a

gărzii sale, nemaipăsându-le de restul bătăliei, care altfel ar fi pricinuit rohirrimilor o înfrângere şi mai dureroasă. După ce Theodred a fost răpus, căpetenia lui Saruman (care fără doar şi poate asculta de poruncile primite) a părut mulţumit de isprava sa, iar Saruman a făcut greşeala – fatală, după cum avea să se dovedească – de a nu arunca fără zăbavă în luptă şi mai multe forţe şi de a nu invada cu toate armiile sale Depresiunea Apuseană[2], cu toate că amânarea aceasta s-a datorat şi lui Grimbold şi Elfhelm. Dacă invazia Depresiunii Apusene s-ar fi petrecut cu cinci zile mai devreme, e greu de crezut că întăririle primite din Edoras s-ar fi putut apropia de Vagăuna lui Helm, ci ar fi fost împresurate şi copleşite numericeşte la câmp deschis; dacă nu cumva Edorasul însuşi ar fi fost atacat şi cucerit înainte de sosirea lui Gandalf.[3]

S-a spus că, mulţumită vitejiei lui Grimbold şi Elfhelm, Saruman a fost ţinut în loc, ceea ce avea să se şi dovedească un dezastru pentru el. Cele spuse mai sus poate că nici nu înfăţişează adevărata însemnătate a acestui fapt.

Isenul se prăvălea în ape repezi de la izvoarele sale aflate mai sus de Isengard, dar pe pământurile întinse ale Strungii îşi domolea curgerea până o cotea spre apus; apoi albia sa trecea printr-un ţinut ce cobora în pante lungi până departe, la pământurile joase, de coastă, ale Gondorului şi Enedwaithului, adâncindu-se şi făcând ca apele să redevină repezi. Chiar mai sus de acest cot spre apus se aflau Vadurile Isenului. Acolo râul era lat şi

puţin adânc, despicându-se în două braţe ce înconjurau un ostrov întins şi revărsându-se peste un prag pietros acoperit cu bolovăniş şi pietriş aduse de la miazănoapte. Numai aici, la sud de Isengard, puteau oştirile numeroase, mai cu seamă cele greu înarmate sau călări, să treacă râul. Saruman, prin urmare, avea un

avantaj: îşi putea trimite oştirile pe oricare dintre malurile Isenului, ca să atace Vadurile, dacă acestea erau apărate de ambele părţi. Oricare oştire de-a sa la vest de Isen se putea la nevoie retrage în Isengard. Pe de altă parte, Theodred ar fi putut trimite pe celălalt ţărm al Vadurilor o armie destul de numeroasă, fie ca să ţină piept trupelor lui Saruman, fie ca să apere capul de pod apusean; dar dacă era biruită, armia n-ar fi avut cum se retrage decât înapoi, pe la Vaduri, cu duşmanii pe urmele sale şi poate cu alţi duşmani aşteptându-i pe malul răsăritean. La miazâzi şi la apus de-a lungul Isenului, nu aveau niciun drum de întoarcere4, decât dacă aveau provizii îndestulătoare pentru o călătorie lungă prin Gondorul Apusean.

Atacul lui Saruman n-a fost neaşteptat, doar că a venit cu cinci zile mai devreme decât se bănuise. Cercetaşii îl avertizaseră pe Theodred despre o mare adunare de forţe în faţa Porţilor Isengardului, mai ales (din cât se părea) pe malul apusean al râului. Ca urmare, Theodred a trimis pe drumurile de pe cele două maluri, care duceau la Vaduri, oameni voinici, pedeştri, chemaţi sub arme din Depresiunea Apuseană. Lăsând pe malul răsăritean trei companii de Cavaleri, dimpreună cu caii trebuincioşi şi alţii de rezervă, Theodred însuşi a trecut râul cu grosul cavaleriei sale – opt companii şi o companie de arcaşi – cu gândul să distrugă oastea lui Saruman înainte de a fi pe deplin pregătită.

Dar Saruman nu şi-a dat în vileag nici planurile şi nici adevărata forţă a oştirilor sale. Acestea se puseseră în mişcare înainte ca Theodred să pornească în fruntea armiei sale. La vreo douăzeci de mile nord de Vaduri, Theodred a dat piept cu avangarda duşmană şi a împrăştiat-o în cele patru vânturi, pricinuindu-i pierderi mari. Dar când şi-a continuat marşul ca să atace grosul oştii, s-a ciocnit de-o

rezistenţă neaşteptată. De fapt, pregătit pentru acest atac, duşmanul îşi ocupase poziţiile în spatele tranşeelor în care se ascundeau suliţaşii, iar Theodred, aflat în fruntea primului cored, s-a văzut nevoit să se oprească şi aproape că a fost înconjurat, căci noi forţe ce veneau în grabă dinspre Isengard îi atacau flancul apusean.

L-a salvat năvala companiilor care veneau în urma sa; însă când a privit spre răsărit, l-a cuprins deznădejdea. Dimineaţa fusese destul de întunecoasă din pricina ceţii, dar negurile se retrăgeau acum prin Strungă, împinse de o suflare dinspre apus, şi departe, la răsărit de râu, Theodred desluşea alte oştiri grăbind spre Vaduri, deşi nu-şi putea da seama câte erau şi nici cât de mari. Pe dată a ordonat retragerea. Cavalerii, bine instruiţi în manevre, au izbutit sândeplinească ordinul fără învălmăşeală şi cu pierderi neînsemnate; dar astfel nu au reuşit nici să scape de tot de duşman şi nici să-l lase prea mult în urmă, căci retragerea s-a făcut mai încet decât a trebuit, din pricină că ariergarda, sub comanda lui Grimhold, trebuia să se întoarcă de câte ori era încolţită şi să-i împingă îndărăt pe cei mai înverşunaţi urmăritori.

Când Theodred a cucerit Vadurile, ziua se stingea. L-a pus pe Grimbold la comanda garnizoanei de pe malul apusean, întărită cu cincizeci de Cavaleri pedeştri. Restul Cavalerilor şi toţi caii i-a trimis pe celălalt mal, în afară de cei aflaţi în compania sa: cu aceştia, pedeştri şi ei, a ocupat ostrovul, pentru a acoperi retragerea lui Grimbold, dacă s-ar fi întâmplat să fie împins îndărăt de duşman. Abia a apucat să facă acest lucru, când asupra lor s-a abătut prăpădul. Oastea răsăriteană a lui Saruman a năvălit cu o iuţeală neaşteptată; mai puţin numeroasă decât oastea apuseană, însă mult mai primejdioasă. Avangarda era formată din câţiva dunlendingi călare pe cai şi o ceată mare de orei călare pe lupi, care băgau spaima în cai.5 în urma lor veneau două batalioane din fioroşii

urukşi, înarmaţi până-n dinţi, dar antrenaţi să se mişte cu iuţeală pe distanţe de multe mile. Dunlendingii călare pe cai şi orcii călare pe lupi s-au repezit asupra hergheliilor şi şi-au înfipt suliţele în cai, omorându-i sau punându-i pe fugă. Surprinsă de atacul neaşteptat al

valului compact de urukşi, garnizoana de pe malul răsăritean a fost făcuta una cu pământul, iar Cavalerii, care tocmai trecuseră râul dinspre apus, n-au mai apucat să se grupeze şi, cu toate că s-au luptat cu disperare, au fost împinşi departe de Vaduri, de-a lungul râului Isen, urmăriţi îndeaproape de urukşi.

De cum a reuşit duşmanul să pună stăpânire pe capătul răsăritean al Vadurilor, şi-a făcut apariţia o companie de oameni sau de oameni-orci (în mod limpede trimişi anume în acest scop), fioroşi, acoperiţi de zale şi înarmaţi cu securi. S-au repezit asupra ostrovului, atacându-l din ambele părţi. În acelaşi timp, Grimbold, care se afla pe malul apusean, a fost atacat de forţele lui Saruman de pe acea parte a Isenului. Privind spre răsărit, cuprins de deznădejde la auzul larmei bătăliei şi al hidoaselor strigăte de victorie ale orcilor, Grimbold a văzut cum oamenii cu securi îi împingeau pe oştenii lui Theodred de pe ţărmurile ostrovului către movila din mijlocul acestuia, şi l-a auzit pe Theodred strigând cu vocea lui răsunătoare Veniţi la mine, corlingilor! De îndată Grimbold a luat câţiva dintre bărbaţii care se aflau lângă el şi s-a repezit înapoi la ostrov. Atât de sălbatic s-a năpustit din spatele atacatorilor, încât Grimbold, un om foarte vânjos şi înalt, şi-a tăiat drum secerând în dreapta şi-n stânga până când, împreună cu alţi doi oşteni, a ajuns la Theodred care se apăra cu îndârjire pe movilă. Prea târziu însă. Tocmai când i s-a alăturat, Theodred a căzut sub izbitura unui ore din cei mari. Grimbold l-a răpus pe acesta dintr-o lovitură şi apoi s-a aplecat asupra trupului lui Theodred, crezându-l

mort; şi acolo şi-ar fi dat şi el duhul curând, dacă n-ar fi sosit Elfhelm.

Elfhem călărise într-un suflet, de-a lungul drumului pentru călărie – venea tocmai din Edoras în fruntea a patru companii, ca să răspundă chemării lui Theodred; se aştepta să intre în bătălie, dar gândea că va mai avea răgaz câteva zile. Însă în apropierea întretăierii drumului pentru călărie cu acela care venea de la Vagăuna6, cercetaşii săi din flancul drept i-au dat de veste că doi duşmani călare pe lupi fuseseră zăriţi pe câmp. Simţind că lucrurile nu stăteau tocmai cum trebuie, n-a cotit-o spre Vagăuna lui Helm.

unde plănuise să-şi petreacă noaptea, ci a pornit-o cu toată iuţeala spre Vaduri. Drumul pentru călărie o apuca spre nord-vest după ce tăia drumul dinspre Vagăuna, dar iarăşi o cotea brusc spre nord, în dreptul Vadurilor, spre care apuca o cărare dreaptă, lungă de vreo două mile. Ca urmare, Elfhelm n-a auzit şi n-a văzut nimic din bătălia între garnizoana care se retrăgea şi urukşii aflaţi la sud de Vaduri. Soarele apusese şi lumina se stingea atunci când el se apropia de ultimul cot al drumului, unde a dat peste câţiva cai care fugeau ca muşcaţi de streche şi peste câţiva oşteni, fugari şi ei, care i-au spus despre dezastru. Cu toate că oamenii şi caii erau istoviţi, Elfhelm a gonit cât a putut el de repede pe poteca aceea dreaptă şi, când a zărit malul răsăritean, le-a ordonat oştenilor să atace.

A fost rândul zisengardezilor să fie luaţi pe nepregătite. Au auzit bubuitul copitelor şi au văzut cum se apropie, ca nişte umbre negre pe cerul răsăritean tot mai întunecat, o armie neînchipuit de mare (aşa li s-a părut lor), cu Elfhelm în frunte, iar alături de el un stindard alb purtat drept călăuză pentru cei care veneau din urmă. Puţini au fost aceia care au rămas să le ţină piept. Cei mai mulţi au rupt-o la fugă spre miazănoapte, urmăriţi de către

două dintre companiile lui Elfhelm. Oştenilor din celelalte două companii Elfhelm le-a ordonat să descalece şi să păzească malul răsăritean, iar el împreună cu cei din garda lui s-au repezit, fără să mai zăbovească, spre ostrov. Oamenii înarmaţi cu securi erau acum prinşi între apărătorii care supravieţuiseră şi atacatorii lui Elfhelm, iar malurile amândouă se aflau în mâinile rohirrimilor. Lupta a continuat, dar n-a trecut mult şi duşmanii au fost răpuşi până la ultimul. Elfhelm însuşi s-a repezit spre movilă, unde l-a găsit pe Grimbold luptându-se cu doi oşteni înarmaţi cu securi, care voiau să ia de acolo trupul lui Theodred. Pe unul l-a răpus Elfhelm, celălalt a căzut mort la picioarele lui Grimbold.

Apoi cei doi s-au aplecat să ridice trupul şi abia atunci au băgat de seamă că Theodred încă mai respira; dar n-a mai trăit decât pentru a-şi rosti ultimele cuvinte: Lăsaţi-mă să zac aici – să păzesc Vadurile până la venirea lui Eomer! Curând s-a făcut noapte. S-a auzit chemarea

pătrunzătoare a unui corn, apoi totul s-a cufundat în tăcere. Atacul asupra ţărmului apusean încetase, duşmanii s-au pierdut în întuneric. Rohirrimii încercuiseră Vadurile Isenului; dar suferiseră pierderi grele, din rândul oamenilor şi a cailor deopotrivă; fiul Regelui murise, căpetenie nu mai aveau şi nu ştiau ce-i mai aştepta.

Când s-au ivit zorii cenuşii, după o noapte rece, în care oştenii nu puseseră geană peste geană, n-au mai zărit nici urmă de zisengardezi, în afară de leşurile pe care le lăsaseră în urma lor pe câmp. Lupii urlau în depărtare, aşteptând plecarea celor vii. Mulţi oameni care fugiseră din faţa atacului neaşteptat al zisengardezilor au început să se întoarcă, unii călare, alţii aducând de dârlogi cai pe care reuşiseră să-i prindă din nou. Ceva mai târziu în acea dimineaţă, cei mai mulţi din Cavalerii lui Theodred, pe care un batalion de urukşi negri îi alungaseră pe râu la

vale, spre miazănoapte, s-au reîntors sfârşiţi de lupte, dar în bună rânduială. Povestea semăna cu ceea ce se petrecuse la Vaduri. Se opriseră pe o colină, pregătindu-se să o apere. Deşi izbutiseră să împingă îndărăt o parte dintre atacatorii zisengardezi, retragerea spre miazăzi se dovedise în cele din urmă fără de speranţă, căci nu aveau cum se apăra. Urukşii nicicum nu cedau înspre răsărit, ba dimpotrivă, îi împingeau pe Cavaleri spre ţinutul duşmănos al „hotarului apusean” din Ţara Murgă. Dar tocmai când Cavalerii se pregăteau să ţină piept asaltului lor, s-a auzit răsunetul unui.com; şi curând şi-au dat seama că duşmanul dispăruse. Aveau prea puţini cai pentru a porni pe urmele lor, sau chiar pentru a trimite iscoade, măcar că prea mult nu aveau ce iscodi în întunericul nopţii. După o vreme, au început să înainteze din nou spre miazănoapte, cu toate simţurile la pândă, dar nimeni nu le-a stat în cale. Gândeau că urukşii se reîntorseseră la Vaduri, să întărească paza, şi că, odată ajunşi acolo, iar vor trebui să se lupte; încât au rămas tare miraţi când, în locul vrăjmaşilor, au fost întâmpinaţi de rohirrimii victorioşi. Abia mai târziu au descoperit unde dispăruseră urukşii.

Astfel s-a încheiat Prima Bătălie de la Vadurile Isenului. Despre a Doua Bătălie n-au rămas mărturii atât de amănunţite, date fiind

unele întâmplări mult mai însemnate care s-au petrecut imediat după încheierea luptelor: când s-a auzit a doua zi în Cetatea Cornului despre pieirea lui Theodred, Erkenbrand din Depresiunea Apuseană a preluat comanda Obştii Apusene. De îndată a trimis soli călare în Edoras, pentru a da de veste despre cele întâmplate şi pentru a-i spune lui Theoden ultimele vorbe rostite de fiul său, la care a adăugat propria sa rugăminte ca Eomer să fie trimis degrabă, aducând cu sine pe toţi cei de care se putea lipsi ţara.

— Să apărăm Edorasul de aici, din apus, zicea el, să nu aşteptăm până va fi şi el împresurat.

Dar Grfma a socotit că solia suna prea poruncitoare, aşa că a găsit de cuviinţă să-şi continue politica de amânare. Abia după ce el a fost înfrânt de Gandalf, s-a trecut la acţiune. Cu Eomer şi Regele însuşi în frunte, oastea aşteptată ca întărire a pornit la drum în după-amiaza zilei de 2 martie, dar chiar în acea noapte a avut loc a Doua Bătălie de la Vaduri, care a fost pierdută, şi astfel a început invazia Rohanului.

Erkenbrand n-a pornit chiar imediat spre câmpul de bătălie. Nimic nu era limpede. Nu ştia câţi oşteni putea strânge în grabă; nu-şi dădea seama nici de pierderile pe care le suferiseră trupele lui Theodred: după socoteala lui – şi nu greşea – invazia avea să înceapă curând, dar Saruman nu îndrăznea să treacă pe malul răsăritean şi să atace Edorasul, câtă vreme fortăreaţa Cetăţii Cornului încă îi stătea în cale, bine străjuită şi cu provizii îndestulătoare. Trei zile i-au trebuit lui Erkenbrand ca să pregătească fortăreaţa şi să adune cât mai mulţi oşteni din Depresiunea Apuseană. Comanda pe câmpul de luptă i-a încredinţat-o lui Grimbold, până când va fi putut să vină el însuşi; însă Elfhelm şi Cavalerii n-au intrat sub comanda acestuia, căci ei ţineau de Oastea Edorasului. Totuşi, cei doi comandanţi erau prieteni şi amândoi oameni loiali şi înţelepţi, încât n-aveau cum să apară neînţelegeri între ei; chiar dacă fiecare îşi avea propria strategie de a-şi dispune oastea, până la urmă au găsit o cale de mijloc, mulţumitoare pentru amândoi. Elfhelm era de părere că Vadurile nu mai erau importante, ci mai curând deveniseră o capcană, ca să ţină în loc

oşteni care ar fi fost de mai mare folos în altă parte; şi asta pentru că Saruman putea foarte bine să trimită forţe pe ambele maluri ale Isenului, după cum îi venea lui

la îndemână; şi fără îndoială că mai la îndemână îi venea să atace Depresiunea Apuseană şi să asedieze Cetatea Cornului, înainte să sosească întăririle din Edoras. Prin urmare, oastea lui, sau cea mai mare parte a ei, avea să vină de-a lungul malului răsăritean al Isenului; şi chiar dacă pe acolo înaintau mai încet, din pricina pământului gloduros, nestrăbătut de niciun drum, nu erau nevoiţi să forţeze trecerea spre Vaduri. Prin urmare, sfatul lui Elfhelm era acela de a abandona Vadurile şi toţi oştenii pedeştri să se strângă pe malul răsăritean şi să se aşeze astfel încât să împiedice înaintarea duşmanului: anume, de-a lungul clinei ce se întindea de la vest la est, la câteva mile mai la nord de Vaduri; în schimb, cavaleria urma să se retragă spre răsărit, până într-un loc de unde, atunci când duşmanii se vor fi încleştat cu apărătorii, să-i poată ataca necruţător din flanc şi să-i împingă în apele râului.

— Să le fie lor capcană Isenul, şi nu nouă! a zis Elfhelm.

Grimbold, pe de altă parte, nu voia să părăsească Vadurile. Aşa era tradiţia în Depresiunea Apuseană, pe care el şi Erkenbrand o deprinseseră de când erau mici; însă pe lângă asta, Grimbold avea şi altă pricină.

— Nu ştim cât de mare este oastea lui Saruman, spunea el. Dar dacă are cu adevărat de gând să atace Depresiunea Apuseană şi să-i împingă pe cei care o apără până în Vagăuna lui Helm, ca să-i ţină în loc acolo, înseamnă că oastea lui e foarte mare. N-o s-o arunce pe toată în luptă dintr-odată, sunt sigur de asta. În clipa în care îşi va da seama ori va descoperi cum ne-am pregătit apărarea, sunt sigur că-şi va trimite fără zăbavă o oaste numeroasă pe drumul dinspre Isengard, care va trece Vadurile neapărate şi ne va ataca pe la spate, dacă noi suntem strânşi cu toţii la miazănoapte.

În cele din urmă, Grimbold şi-a dispus cea mai mare parte a oştii pedestre la capătul apusean al Vadurilor;

aveau o poziţie puternică în forturile de pământ ce păzeau drumurile spre Vaduri. El şi restul oştenilor, în rândul cărora se numărau şi Cavalerii lui

Theodred, care nu pieriseră în prima bătălie, au rămas pe malul răsăritean. Ostrovul era neapărat.8 Elfhelm însă şi-a retras Cavalerii şi i-a aşezat de-a lungul liniei pe care dorise el de la bun început să se afle apărarea principală; astfel gândea el că va prinde de veste din timp despre orice atac ce ar fi venit din partea de răsărit a râului şi îi va alunga pe atacatori înainte să ajungă la Vaduri.

Însă nimic n-a mers după cum plănuiseră ei, şi oricum n-ar fi mers, din pricină că oastea lui Saruman s-a dovedit prea numeroasă. Atacul duşmanului a început la ceas de zi, înaintea amiezii, pe 2 martie. O oaste puternică din cei mai buni luptători ai lui Saruman, care venise pe Drumul dinspre Isengard, a atacat forturile aflate la vest de Vaduri. Dar oastea asta era doar o mică parte a întregii oştiri pregătite de luptă, anume atâta cât a socotit Saruman că îi trebuia pentru a învinge apărarea slabă. Garnizoana de la Vaduri, chiar dacă se văzuse depăşită cu mult ca număr, a ţinut piept cu îndârjire. Însă în cele din urmă, când la ambele forturi se duceau lupte grele, o trapă de urukşi a forţat trecerea dintre ele şi a început să înainteze prin Vaduri. Punându-şi speranţa în Elfhelm să ţină piept atacului de pe malul răsăritean, Grimbold şi toţi oştenii pe care-i mai avea cu el s-au pus urukşilor în cale la Vaduri şi i-au împins îndărăt – o vreme. Atunci comandantul duşmanilor a aruncat în luptă un batalion ce stătuse deoparte, şi a înfrânt apărarea. Grimbold a fost silit să se retragă pe celălalt mal al Isenului. Asta s-a întâmplat pe la ceasul amurgului. Suferise pierderi însemnate, dar mai mari erau pierderile pe care le pricinuise duşmanului (mai cu seamă în rândul orcilor); în

plus, malul răsăritean se afla încă în stăpânirea sa. Duşmanul n-a încercat să treacă Vadurile şi să se lupte pentru a urca povârnişurile abrupte şi a ajunge sus, la Grimbold, ca să-l silească să se retragă; nu încă.

Elfhelm n-a putut să i se alăture lui Grimbold în această luptă. La adăpostul întunericului, şi-a retras companiile aproape de tabăra lui Grimbold, rămânând însă la oarece depărtare de ea, şi şi-a aşezat oamenii în grupuri, ca un fel de scut împotriva atacului de la miazănoapte şi de la răsărit. Dinspre miazăzi nu-i pândea niciun

râu, ci aşteptau întăriri. După ce se retrăseseră pe malul răsăritean al Vadurilor, trimisese de îndată soli călare la Erkenbrand şi în Edoras, pentru a da de veste despre ananghia în care se aflau. Temându-se, ori chiar ştiind că un rău încă şi mai mare se va abate asupra lor dacă nu primeau cât mai iute cu putinţă un ajutor nesperat, apărătorii s-au pregătit să facă tot ce le stătea în putinţă ca să ţină în loc înaintarea lui Saruman, înainte de a fi covârşiţi de oştirea lui.[9] Cei mai mulţi dintre ei au stat toată noaptea cu armele în mâini şi doar puţini şi-au îngăduit să fure o clipă de odihnă şi de somn. Grimbold şi Elfhelm n-au pus geană peste geană, aşteptând zorile, temându-se de ce aveau ele să aducă.

Prea mult n-au avut de aşteptat. Încă nu trecuse de miezul nopţii când puncte de lumină roşii s-au zărit venind de la miazănoapte şi apropiindu-se de râu dinspre apus. Era avangarda acelei oştiri a lui Saruman pe care acesta o arunca acum în luptă pentru a cuceri Depresiunea Apuseană.[10] înaintau cu repeziciune şi, dintr-odată, întreaga oştire a părut să izbucnească în flăcări. Sute de torţe s-au aprins de la cele purtate de căpeteniile trupelor şi, unindu-se cu oştenii aflaţi dinainte pe malul apusean, au traversat Vadurile asemenea unui râu de foc, cu vuiet mare

clocotind de ură. O companie de arcaşi i-ar fi putut face să se căiască pentru lumina torţelor, dar Grimbold n-avea decât o mână de săgetători. Nu putea apăra malul răsăritean şi să se şi retragă, pentru a forma un zid de scuturi în jurul taberei. Curând, aceasta a fost înconjurată şi atacatorii şi-au aruncat torţele unii altora şi pe unele le-au azvârlit în înalt, peste capetele celor care formau zidul de scuturi, sperând să dea foc la provizii şi să sperie caii pe care-i mai avea Grimbold. Dar zidul a rezistat. Apoi, din pricină că orcii nu prea erau de folos într-o asemenea luptă, dată fiind statura lor, asupra zidului s-au năpustit fioroasele companii ale dunlendingilor delureni. Dar, măcar că ura fierbea în ei, dunlendingii încă se temeau de rohirrimi când se întâlneau faţă în faţă, unde mai pui că nu erau tot atât de pricepuţi în luptă şi de bine înarmaţi.[11] Zidul de scuturi a rezistat.

În zadar a aşteptat Grimbold ajutor din partea lui Elfhelm. În cele din urmă, a hotărât să-şi ducă la împlinire, dacă izbutea, planul

pe care şi-l făcuse tocmai pentru o asemenea ananghie în care se afla acum. Recunoştea că Elfhelm fusese mai înţelept şi înţelegea că, deşi oamenii lui ar fi fost în stare să lupte până la ultimul, şi chiar ar fi făcut-o dacă le-ar fi cerut-o el, o atare vitejie nu l-ar fi ajutat pe Erkenbrand: oricare dintre oamenii lui care ar fi izbutit să iasă din încercuire şi să scape spre miazăzi ar fi fost mai de folos, chiar dacă fapta lui ar fi părut lipsită de glorie.

Noaptea fusese înnorată şi întunecoasă, dar acum luna în creştere a început să scapere printre fuioarele de nori. Un vânt prinsese a bate dinspre Răsărit: vestitorul cumplitei furtuni ce avea să treacă peste Rohan odată cu venirea zilei şi să se reverse peste Vagăuna lui Helm în noaptea următoare. Grimbold şi-a dat dintr-odată seama că cele mai multe torţe se stinseseră şi atacul se domolise.[12]

Prin urmare, a cerut cavalerilor să încalece caii pe care-i mai aveau, ceea ce a însemnat o jumătate dintr-un cored, şi i-a pus sub comanda lui Dunhere.13 Zidul de scuturi de la răsărit s-a deschis şi Cavalerii au ieşit pe acolo, alungându-i pe atacatorii din acea parte; apoi s-au împărţit în două şi, făcând stânga-mprejur, au atacat duşmanul aflat la miazănoapte şi la miazăzi de tabără. Manevra neaşteptată a dat roade o vreme. Duşmanii s-au pierdut cu firea şi au fost cuprinşi de deznădejde; mulţi au crezut că o mare armie de Cavaleri s-a năpustit asupra lor dinspre răsărit. Grimbold însuşi nu era călare, ci rămăsese în ariergarda formată din suliţaşi aleşi pe sprânceană; la adăpostul acestora şi a Cavalerilor lui Dunhere, restul oştii s-a retras cu toată iuţeala de care era în stare. Dar comandantul lui Saruman şi-a dat curând seama că zidul de scuturi fusese spart şi că apărătorii fugeau. Din fericire, norii au acoperit luna şi totul s-a scufundat din nou în beznă, iar comandantul era tare grăbit. Nu a îngăduit oştenilor săi să ia urma fugarilor în întunecime, acum că Vadurile fuseseră cucerite. Şi-a strâns trupele şi a pornit-o pe drumul ce se îndrepta spre miazăzi. Aşa s-a făcut că cei mai mulţi dintre oamenii lui Grimbold au scăpat cu viaţă. Deşi se risipiseră în noapte, n-au uitat ordinul ce-l primiseră de la el, astfel că s-au depărtat de Drum, la est de marele cot pe care-l făcea acesta spre vest, către

Isen. Au răsuflat uşuraţi că nu li s-a ivit niciun duşman în cale, lucru de mirare pentru ei; nu ştiau că o oaste numeroasă trecuse spre miazâzi cu câteva ceasuri înainte şi că Isengard nu mai era apărat decât de zidul înconjurător şi de poartă.14

Aceasta a fost pricina pentru care niciun ajutor nu venise din partea lui Elfhelm. Mai mult de jumătate din forţa lui Saruman fusese trimisă la răsărit de Isen. Trupele înaintau mult mai încet decât divizia apuseană, căci

terenul era accidentat, lipsit de drumuri; şi nu aveau nici torţe să le lumineze calea. Dar înaintea lor mergeau, cu iuţeală şi neauzite, câteva trupe din temuţii călăreţi de lupi. Până să prindă Elfhelm de veste despre apropierea duşmanului pe acea parte a râului pe care se afla şi el, călăreţii lupilor au ajuns între oştenii săi şi tabăra lui Grimbold; încercau acum să înconjoare fiecare ceată mică de Cavaleri. În întunericul deplin, trupele lui Elfhelm erau în neorânduială. Elfhelm a încercat să-şi strângă Cavalerii într-un grup compact, dar s-a văzut obligat să se retragă spre răsărit. N-a izbutit să ajungă la Grimbold, cu toate că ştia că se găsea la ananghie; tocmai când se pregătise să meargă în ajutorul lui, fusese atacat de lupi şi de cei care-i călăreau. Bănuia însă – şi nu greşea – că lupii nu erau decât avangarda unei oştiri mult prea mari pentru ca el să-i ţină piept, şi care se îndrepta spre drumul de miazăzi. Noaptea se apropia de sfârşit; lui Elfhelm nu-i rămânea decât să aştepte zorii.

Ceea ce a urmat este mai puţin limpede, întrucât numai Gandalf cunoştea toate amănuntele. Veştile despre dezastru au ajuns la el abia târziu după-amiaza, în ziua de 3 martie.15 Regele se afla atunci undeva la răsărit, nu departe de locul unde Drumul se întretăia cu celălalt drum care ducea la Cetatea Cornului. De acolo până la Isengard erau nouăzeci de mile în linie dreaptă; cu siguranţă că Gandalf s-a îndreptat într-acolo cu toată iuţeala de care era în stare Iute ca Gândul. A ajuns la Isengard la primul ceas al nopţii16 şi a plecat după nici douăzeci de minute. Atât pe drum încolo, când calea dreaptă ce-o urmase îl dusese aproape de Vaduri, cât şi pe drumul de înapoiere spre miazăzi, pentru a-l găsi pe Erkenbrand, îi întâlnise fără doar şi poate pe Grimbold şi Elfhelm. Cei doi erau siguri că

acţiona în numele Regelui, nu numai pentru că îl călărea pe Iute ca Gândul, ci şi pentru că ştia cum se numea cavalerul trimis ca pristav, anume Ceorl, cât şi solia pe care o purta acesta; astfel că au socotit sfatul pe care l-au primit de la el drept poruncă.17 Pe oştenii lui Grimbold i-a trimis spre miazăzi, să i se alăture lui Erkenbrand...

NOTE

1 fiomer era fiul lui Theodwyn, sora lui Theoden, şi al lui Eomund din Depresiunea Răsăriteană, Mareşal suprem al Obştii. Eomund a fost ucis de orei în 3002, iar Theodwyn a murit la scurtă vreme după aceea; copiii lor, Eomer şi Eowyn, au fost luaţi de Regele Theoden în casa lui, pentru a creşte alături de Theodred, singurul fiu al Regelui. (Stăpânul Inelelor, Anexa A [ÎI].)

2 enţii nu sunt incluşi aici în poveste, şi nimeni nu-i ia în seamă, în afară de Gandalf. Dar dacă Gandalf n-ar fi reuşit să-i stârnească peenţi cu câteva zile mai înainte (ceea ce din povestire reiese că părea imposibil să se întâmple), Rohanul n-ar fi fost salvat. enţii ar fi reuşit să distrugă Isengardul şi chiar să-l prindă pe Saruman (dacă după victorie acesta nu s-ar fi alăturat propriei sale oştiri).enţii şi huornii, cu ajutorul acelor Cavaleri din Obştea Răsăriteană care încă nu intraseră în lupte, ar fi urmat să distrugă forţele lui Saruman în Rohan, dar Obştea ar fi fost ruinată şi ar fi rămas fără căpetenie. Chiar dacă s-ar fi găsit căpetenie care să primească Săgeata Roşie, tot nu s-ar fi dat ascultare chemării disperate a Gondorului – sau, cel mult, câteva companii de oşteni vlăguiţi ar fi ajuns în Minas Tirith, însă prea târziu, doar cât să piară odată cu oraşul. [Nota autorului] – Pentru Săgeata Roşie, vezi întoarcerea Regelui V 3, unde aceasta este adusă lui Theoden de către un pristav călare din Gondor, ca semn al restriştei în care se găsea Minas Tirith.

3 Prima bătălie de la Vadurile Isenului, în care a pierit Theodred, a avut loc pe 25 februarie; Gandalf a ajuns

în Edoras şapte zile mai târziu, pe 2 martie. (Stăpânul Inelelor, Anexa B, anul 3019.) Vezi nota 7.

4 Dincolo de Strungă, ţinutul între Isen şi Adora ţinea de regatul Rohan; dar deşi Folewine îl revendicase, alungându-i pe dunlendingi care-l ocupaseră, cei care încă sălăşluiau acolo erau de obârşie amestecată, loialitatea lor faţă de Edoras lăsând mult de dorit: nu uitaseră cum Regele Helm îl omorâse pe Freca, seniorul lor. La acea vreme erau chiar dornici să i se alăture lui Saruman şi mulţi dintre războinicii lor intraseră în oastea acestuia. În orice caz, în ţara lor nu puteau pătrunde dinspre apus decât înotătorii temerari. [Nota autorului] – Regiunea dintre Isen şi Adorn a fost declarată parte a regatului lui Eorl la vremea la care s-a rostit jurământul lui Cirion şi Eorl: vezi pg. 420.

În anul 2754, Helm Mâna-Baros, Regele Obştii, l-a răpus cu pumnul său pe arogantul vasal Freca, seniorul pământurilor aflate de o parte şi de alta a râului Adorn; vezi Stăpânul Inelelor, Anexa A (II).

5 Erau foarte iuţi şi pricepuţi în a evita oştenii dispuşi ordonat în formaţie de armată, fiind mai ales obişnuiţi să distrugă grupuri izolate sau să vâneze fugari; dar, la nevoie, treceau cu o ferocitate neiertătoare prin orice spărtură în campaniile de călăreţi, spintecând pântecele cailor. [Nota autorului]

6 Deeping [Vagăuna, n.tr.] este ortografiat astfel [în engl. În original, n.tr.] şi în mod limpede ortografia este corecta. Tatăl meu a notat în altă parte că Deeping-coomb (şi Deeping-stream) [Viroaga Vagăunii, respectiv Pârâul Vagăunii, n.tr.] trebuie scrise astfel şi nu Deeping Coomb, „deoarece Deeping nu este o terminaţie verbală, ci indică relaţia; coomb [Viroaga, n.tr.], sau valea adâncă ţinând de Deep (Helm's Deep) [Vagăuna; Vagăuna lui Helm, n.tr.], spre care urca”. (Note despre Nomenclature [„Toponime şi

nume”], pentru a veni în ajutorai traducătorilor, publicate în A Tolkien Compass, editat de Jared Lobdell, 1975, pg. 181.)

7 Mesajele nu au ajuns în Edoras decât pe la prânz, pe 27 februarie. Gandalf a sosit acolo la primele ceasuri ale dimineţii de 2 martie (februarie avea treizeci de zile!): prin urmare, după cum spusese Grâma, încă nu trecuseră chiar cinci zile de când Regele aflase despre moartea lui Theodred. [Nota autorului] – Se face trimitere la Cele două turnuri III 6.

8 Se povesteşte că, de jur-împrejurai ostrovului, a înfipt în pari capetele oamenilor cu securi, pe care îi ucisese acolo, dar, chiar în

mijloc, deasupra gorganului ridicat în grabă peste trupul lui Theodred, fusese aşezat stindardul său. „Asta va fi de ajuns ca să-l apere”, a zis el. [Nota autorului]

9 Aşa a hotărât Grimbold, din cât se spune. Elfhelm n-a vrut să-l părăsească, dar dacă ar fi fost el cel care ar fi luat hotărârea, ar fi abandonat Vadurile la adăpostul întunericul şi s-ar fi retras spre miazăzi, pentru a se întâlni cu Erkenbrand şi a spori forţele care mai puteau încă să apere Viroaga Vagăunii şi Cetatea Cornului. [Nota autorului]

10 Aceasta era marea armie pe care a văzut-o Menadoc părăsind Isengardul, aşa cum le-a povestit el mai târziu lui Aragorn, Legolas şi Gimli (Cele două turnuri III 9); „I-am văzut pe vrăjmaşi plecând – şiruri nesfârşite de orei şi trupe întregi încălecând pe lupi uriaşi. Mai erau şi batalioane de oameni. Mulţi purtau torţe şi le-am văzut chipurile... Le-a trebuit o oră să iasă pe poartă. O parte au luat-o pe drumul larg, către Vaduri, alţii s-au întors şi-au pornit spre soare-răsare. Cam la o mila depărtare, unde râul curge printr-un canal foarte adânc, fusese durat un

pod”.

11 Nu aveau armuri care să le apere trupurile, doar câteva cămăşi lungi de zale, pe care puseseră mâna furând şi jefuind. Rohirrimii aveau avantajul de a-şi obţine armele şi armurile de la fierarii din Gondor. În Isengard nu se găseau la acea vreme decât zalele grele şi grosolane pe care orcii singuri şi le făceau pentru propria trebuinţă. [Nota autorului]

12 Se pare că apărarea vitejească a lui Grimbold nu a fost chiar zadarnică. Întâi că duşmanii nu se aşteptau la aşa ceva, în al doilea rând comandantul lui Saruman n-a ajuns la timp: întârziase câteva ore bune, iar planul fusese acela de a lua cu asalt Vadurile, de a împrăştia apărarea slabă şi, fără a mai aştepta să-i urmărească pe fugari, de a se îndrepta iute spre drum şi de a porni spre sud, pentru a se alătura celor care atacau Vâgăuna. Acum însă stătea în cumpăna. Poate că aştepta vreun semnal de la cealaltă oştire care fusese trimisă într-acolo pe malul răsăritean al Isenului. [Nota autorului]

13 Un căpitan viteaz, nepot al lui Erkenbrand. A supravieţuit dezastrului de la Vaduri datorită curajului şi priceperii în a mânui armele, dar a pierit în Bătălia de la Câmpiile Pelennor, spre marea

durere a poporului din Depresiunea Apuseana. [Nota autorului] – Dunhere a fost Senior al Văii Calvarului (întoarcerea Regelui V 3).

14 Fraza aceasta nu este foarte limpede, dar, ţinând cont de ceea ce urmează, se pare că se referă la acea parte a marii oştiri care a ieşit din Isengard şi a venit la vale de-a lungul malului răsăritean al Isenului.

15 Veştile au fost aduse de Cavalerul numit Ceorl, care, întorcându-se de la Vaduri, s-a întâlnit cu Gandalf, Theoden şi Eomer, ei înşişi călărind spre apus cu întăriri din Edoras: Cele două turnuri III 7.

16 După cum se sugerează în povestire, Gandalf luase legătura cu Arborebărbos şi ştia căenţii ajunseseră la capătul răbdării; pricepuse şi tâlcul vorbelor lui Legolas (Cele două turnuri III 7, la începutul capitolului); Isengard era învăluit într-o umbră de nepătruns, enţii îl înconjuraseră de-acum. [Nota autorului]

17 Când Gandalf a venit cu Theoden şi Eomer la Vadurile Isenului, după Bătălia de la Cetatea Cornului, le-a explicat: „Pe unii i-am trimis cu Grimbold din Depresiunea Apuseană, să-şi unească forţele cu Erkenbrand. Pe alţii i-am pus să facă acest mormânt. De-acum cred că s-au alăturat mareşalului tău, Elfhelm. L-am trimis cu mulţi Cavaleri în Edoras” (Cele două turnuri III 8). Textul de faţă se sfârşeşte în mijlocul propoziţiei următoare.

ANEXĂ

(I)

În câteva scrieri având legătură cu textul de faţă sunt oferite şi alte particularităţi privind Mareşalii Obştii în anul 3019 şi după sfârşitul Războiului Inelului:

Mareşalul Obştii (sau al Obştii Cavalerilor) era cel mai înalt rang militar, fiind titlul purtat de locotenenţii Regelui (iniţial trei la număr), comandanţi ai forţelor regale formate din Cavaleri complet echipaţi şi bine antrenaţi. Districtul Primului Mareşal era capitala, Edoras, şi Domeniile Regelui (inclusiv Valea Calvarului)

care înconjurau capitala. El comanda Cavalerii din Oastea Edorasului, recrutaţi din acest district, cât şi din unele părţi ale Obştii Apusene şi ale Obştii Răsăritene*, pentru care Edorasul era cel mai potrivit loc de adunare. Al. Doilea Mareşal şi al Treilea Mareşal erau numiţi comandanţi, în funcţie de nevoile care se iveau. La începutul anului 3019, ameninţarea pe care o reprezenta Saruman era problema cea mai arzătoare, astfel că al

Doilea Mareşal, Theodred, fiul Regelui, deţinea comanda în Obştea Apuseană, având-şi cartierul general în Vagăuna lui Helm; al Treilea Mareşal, Eomer, nepotul Regelui, avea sub comanda sa Obştea Răsăriteană, iar cartierul general chiar în oraşul său, Cetatea Veche în Lande, f în timpul domniei lui Theoden, nimeni nu a primit funcţia de Prim Mareşal. Theoden a urcat pe tron la o vârstă tânără (la treizeci şi doi de ani), un om viguros, un spirit marţial şi mare călăreţ. Dacă avea să înceapă vreun război, el însuşi ar fi comandai Oastea din Edoras; dar regatul său a trăit în pace mulţi ani, iar el călărea cu cavalerii săi şi cu Oastea numai ca să facă instrucţie sau la paradă; cu toate că retrezita umbră din Mordor a crescut tot mai mult din vremea când era el copil şi până a ajuns la vârsta bătrâneţii. În răstimpul acestei păci, Cavalerii şi alţi oameni înarmaţi din garnizoana din Edoras erau conduşi de un ofiţer cu grad de mareşal (între 3012 – 3019, acesta a fost Elfhelm). Când Theoden a părut să îmbătrânească înainte de vreme, lucrurile au continuat în acelaşi fel, fără să existe un comandament central: o stare de fapt încurajată de sfetnicul său, Grâma. Senil şi arar părăsindu-şi casă, Regele şi-a luat obiceiul să dea porunci lui Hâma, Căpitanul Casei Regale, lui Elfhelm şi chiar Mareşalilor Obştii, prin gura lui Grâma, Limbă de Vierme. Lucru care nu plăcea nimănui, dar ordinele erau îndeplinite în Edoras. Cât priveşte luptele, atunci când a început războiul cu Saruman, Theodred a preluat comanda generală, fără să mai aştepte

— Aceştia erau termeni folosiţi doar în legătură cu organizarea militară. Hotarul lor era Râul Izvorul Zăpezii până unde acesta se unea cu Scăldătoarea Enţilor, iar de acolo spre nord, de-a lungul Scâldâtorii. [Nota autorului]

t Aici îşi avea Eorl casa; după ce Brego, fiul lui Eorl, s-a mutat înapoi în Edoras, casa a revenit lui Cofor, al treilea fiu al lui Brego, al cărui urmaş se pretindea a fi

Eomund, tatăl lui Eomer. Landele făceau parte din Domeniile Regelui, dar Cetatea Veche a rămas cel mai potrivit cartier general al Oştii din Obştea Răsăriteană. [Nota autorului]

ordine. A ordonat adunarea oştii din Edoras, din care a ales o mare parte dintre Cavaleri şi i-a pus sub comanda lui Elfhelm, pentru a întări Oastea din Depresiunea Apuseană şi a o ajuta astfel să ţină piept invaziei.

În vreme de război sau de tulburări, fiecare Mareşal al Obştii avea sub comanda sa directă, ca parte a „casei” sale (ceea ce însemna oştenii înarmaţi şi încartiruiţi acasă la el) un cored pregătit de luptă, pe care îl putea folosi după cum socotea el mai bine în caz de urgenţa. Tocmai acest lucru l-a făcut Eomer*; dar acuzaţia ce i s-a adus, susţinută de Grâma, a fost aceea că Regele îi interzisese în acest caz să ia cu sine din Edoras vreo armie a Obştii Răsăritene, care nu fusese încă antrenată în luptă, din pricină că Edorasul rămânea slab păzit; că ştiuse de dezastrul de la Vadurile Isenului şi despre moartea lui Theodred înainte de a porni pe urmele orcilor în îndepărtatul Platou Golaş; şi că, împotriva ordinelor generale, a lăsat nişte venetici să plece mai departe liberi şi chiar le-a dat şi cai de împrumut.

După pieirea lui Theodred, comanda în Obştea Apuseană (iarăşi fără ordine din Edoras) a fost luată de Erkenbrand, Seniorul din Viroaga Vagăunii şi al unei părţi bune din Depresiunea Apuseană. Asemenea majorităţii seniorilor, în tinereţe fusese ofiţer în rândul Cavalerilor Regelui, acum însă nu mai era. În schimb, era Seniorul Obştii Apusene şi, întrucât locuitorii acesteia se găseau în primejdie, el avea dreptul şi datoria să-i strângă pe toţi aceia din rândul lor în stare să poarte arme şi să ţină piept invaziei. Astfel a hotărât să-i ia în subordinea sa şi pe Cavalerii Oştii Apusene; dar Elfhelm a rămas comandantul

Cavalerilor din Oastea din Edoras, pe care Theodred îi chemase în ajutor.

După ce Gandalf l-a tămăduit pe Theoden, situaţia s-a schimbat. Regele însuşi a preluat din nou comanda. Eomer a fost repus în drepturi, devenind practic Primul Mareşal, pregătit să preia comanda în cazul în care Regele pierea ori îl părăseau puterile; dar titlul acesta nu a fost folosit în cazul lui, iar în prezenţa Regelui aflat în fruntea oştii, el putea doar să dea sfaturi, nu şi ordine. Rolul jucat

— Adică, atunci când fiomer i-a urmărit pe orcii care-i prinseseră pe Menadoc şi Peregrin şi care pătrunseseră în Rohan coborând din Emyn Muil. Iată ce i-a spus Eomer lui Aragorn: „Am purces în fruntea cored ului – bărbaţi din Casa mea cu toţii” (Cele două turnuri III 2).

de el semăna mult cu acela al lui Aragorn; un luptător redutabil printre însoţitorii Regelui.*

Când întreaga Oaste s-a strâns în Valea Calvarului şi după ce s-a cumpănit şi s-au hotărât pe cât posibil „direcţia de mers” şi desfăşurarea bătăliei, f Eomer şi-a păstrat poziţia, călărind împreună cu Regele (în calitate de comandant al coredului din frunte, Compania Regelui), şi având rolul de sfetnic principal al acestuia. Elfhelm a devenit Mareşal al Obştii, comandând primul ăored al Oştii din Obştea Răsăriteană. Grimbold (nemenţionat mai înainte în povestire) avea funcţia de al Treilea Mareşal, dar nu şi titlul acesta, comandând Oastea din Obştea Apuseană. ** Grimbold a căzut în Bătălia de pe Câmpiile Pelennor, iar Elfhelm a devenit locotenentul lui Homer Regele; a rămas comandantul tuturor rohirrimilor din Gondor atunci când Eomer a plecat spre Poarta Neagră, şi a împrăştiat oştirea duşmană care invadase Anorienul (întoarcerea Regelui V, sfârşitul capitolului 9 şi începutul capitolului 10). Este numit drept unul dintre martorii

principali ai încoronării lui Aragorn (ibid. VI 5).

Se spune că, după funeraliile lui Theoden, când fiomer şi-a făcut ordine în regat, Erkenbrand a fost numit Mareşal al Obştii Apusene, iar Elfhelm Mareşal al Obştii Răsăritene, titluri care au fost păstrate, înlocuindu-le pe cele de al Doilea şi al Treilea Mareşal, niciunul neavând întâietate faţă de celălalt. În timp de război, cineva era ales în mod excepţional în funcţia de Vicerege: respectivul fie cârmuia regatul în absenţa Regelui, împreună cu armata, fie prelua comanda pe câmpul de bătălie, în

— Cei care nu ştiau despre evenimentele petrecute la Curte au presupus în mod firesc că întăririle trimise în apus se aflau sub comanda lui Eomer, ca singurul Mareşal al Obştii rămas în viaţă. [Nota autorului] – Se face aluzie aici la cuvintele lui Ceorl, Cavalerul care s-a întâlnit cu trupele de întărire venite din Edoras şi care le-a spus ce se petrecuse în a Doua Bătălie de la Vadurile Isenului (Cele două turnuri III 7) t Theoden a cerut imediat adunarea sfatului „mareşalilor şi căpitanilor”, chiar înainte de a se aşeza la masă; sfatul nu este descris, deoarece Menadoc nu a fost de faţa („Mă-ntreb ce-or tot vorbi atâta.”) [Nota autorului] – Vezi întoarcerea Regelui V 3.

** Grimbold era un mareşal mai mic în rang al Cavalerilor din Obştea Apuseană, aflat sub comanda lui Theodred; i s-a dat această poziţie, ca oştean care îşi dovedise vitejia în ambele bătălii de la Vaduri, din pricina că Erkenbrand era mai bătrân, iar Regele simţise că avea nevoie de cineva cu demnitate şi autoritate pe care să-l lase în urmă la comanda acelor forţe ce puteau rămâne să apere Rohanul. [Nota autorului] – Grimbold nu este pomenit în povestea Stăpânului Inelelor decât la ultima dispunere a rohirrimilor în faţa cetăţii Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 5).

cazul în care, dintr-un motiv sau altul, Regele

rămânea acasă. În vreme de pace, funcţia era preluata numai când Regele, din pricină de boală sau de vârstă înaintată, împuternicea pe altcineva să-i ţină locul; în mod firesc, cel numit în funcţie era Moştenitorul tronului, dacă împlinise vârstă corespunzătoare. În timp de război, Sfatul nu îngăduia ca un Rege bătrân să-şi trimită Moştenitorul la bătălie în afara hotarelor regatului, decât dacă mai avea cel puţin un fiu.

(II)

Urmează o notă lungă la acest text (acolo unde se iau în discuţie părerile diferite ale comandanţilor privitor la importanţa Vadurilor Isenului, pp. 495 – 496). Prima parte repetă în mare istoria relatată în alt loc în volumul de faţă, dar am considerat necesar să o reproduc aici în întregime.

În zilele de demult, la miazăzi şi la răsărit, Regatul de la Miazănoapte se mărginea cu Torentul Cenuşiu; hotarul de apus al Regatului de la Miazăzi era râul Isen. Pe tărâmul dintre cele două (Enedwaith sau „regiunea mijlocie”) puţini numenoreeni veniseră vreodată şi niciunul nu se aşezase acolo. În zilele Regilor, făcea parte din Gondor*, dar prea mare însemnătate nu avea pentru ei decât pentru patrulare şi pentru întreţinerea Drumului Regal. Acesta se întindea din Osgiliath şi Minas Tirith până în Fornost în Nordul îndepărtat, traversa Vadurile Isenului şi trecea prin Enedwaith, străbătând podişul din centru şi din nord-est, până când trebuia să coboare spre şesurile apusene ale cursului inferior al Torentului Cenuşiu, pe care le trecea pe la un zăgaz puţin înalt care ducea la marele pod de la Tharbad. În acele zile, regiunea era puţin populată. Printre smârcurile de la gurile Torentului Cenuşiu şi Isenului trăiau câteva triburi de „sălbatici”, pescari şi vânători, care totuşi se înrudeau, ca seminţie şi grai, cu dunedainii din pădurile

— Afirmaţia că Enedwaith făcea parte din regatul Gondor în zilele Regilor pare să contrazică afirmaţia

precedentă, anume că „hotarul de apus al Regatului de la Miazăzi era râul Isen”. În altă parte (vezi pg. 365) se spune că Enedwaith „nu ţinea de niciun regat”.

Anorienului. t Printre dealurile de la poalele apusene ale Munţilor Ceţoşi trăiau cei care mai rămăseseră din neamul pe care rohirrimii aveau să-i numească mai târziu dunlendingi [locuitorii Ţării Murge (Dunland), n.tr.]: un neam ursuz, înrudit cu străvechii locuitori ai văilor din Munţii Albi, blestemaţi de Isildur. Prea puţin îndrăgeau ei Gondorul, dar în ciuda voiniciei şi a curajului lor, erau prea puţini şi nutreau o veneraţie plină de spaimă faţă de Regi, pentru a-i tulbura sau pentru a-şi îndrepta privirile în altă parte decât spre Răsărit de unde veneau toate pericolele ce-i ameninţau. Dunlendingii au suferit şi ei, ca şi toate neamurile Amorului şi Gondorului, de pe urma Marii Molime din anii 1636 – 1637 ai celui de-al Treilea Ev, şi totuşi mai puţin decât cei mai mulţi, întrucât trăiau izolaţi, nepreaavând legături cu alţi oameni. Când s-au sfârşit zilele Regilor (1975 – 2050) şi a început sfârşitul puterii Gondorului, ei au încetat să mai fie supuşii Gondorului; nimeni nu se mai îngrijea de Drumul Regal din Enedwaith, iar Podului din Tharbad, ajuns o ruină, i-a luat locul un vad primejdios. Drept hotare, Gondorul avea acum râul Isen şi Strunga Calenardhon (cum se numea ea atunci). Strunga era păzită de fortăreţele Aglarind (Cetatea Cornului) şi Angrenost (Isengard), iar Vadurile Isenului, singurul loc pe unde se putea pătrunde cu uşurinţă în Gondor, erau străjuite zi şi noapte împotriva oricăror invazii dinspre „Pământurile Sălbatice”.

Dar în răstimpul Păcii Străjuitoare (din 2063 până în 2460), sălăşluitorii din Calenardhon s-au împuţinat tot mai mult: cei mai viguroşi dintre ei plecau, an de an, spre răsărit, ca să apere linia t Cf. pg. 362, unde se spune că

„iar un neam de pescari, destul de numeros însă barbar, vieţuia între gurile râurilor Gwathlo şi Angren (Isen)”. Nu se menţionează aici vreo legătură între acest popor şi druedaini, deşi, din cât se spune, aceştia din urma au locuit pe promontoriul Andrast, la sud de gura Isenului (şi au supravieţuit acolo până în al Treilea Ev (pg. 527 şi nota 13).

— Cf. Stăpânul Inelelor, Anexa F („Despre oameni”): „Aceştia [dunlendingii] erau rămăşiţe ale popoarelor care trăiseră în văile Munţilor Albi în vremuri de mult trecute. Morţii din Valea Calvarului erau rubedenii de-ale lor. Dar în Anii întunecaţi alţii s-au aşezat în văile sudice ale Munţilor Ceţoşi şi de acolo câţiva au trecut în ţinuturile pustii ce se întindeau spre miazănoapte până la Gruiurile-gorgane. De acolo se trăgeau oamenii din Bree, dar cu mult înainte ca aceştia să fi devenit supuşii Regatului Amor de la Miazănoapte şi să fi adoptat graiul westron. Numai în Ţara Murgă îşi mai păstraseră oamenii din această seminţie vechiul lor fel de a vorbi şi vechile obiceiuri: un popor ascuns, neprietenos faţă de dunedaini şi plin de ură faţă de rohirrimi”.

Anduinului; cei care au rămas, s-au apucat să lucreze pământul, dând uitării grijile ce frământau Minas Tirith. Garnizoanele din fortăreţe nu s-au mai înnoit cu forţe proaspete, ci au rămas la cheremul căpeteniilor locale care-şi moşteneau rangul din tată în fiu şi ai căror supuşi aveau sângele tot mai amestecat. Aceasta pentru că dunlendingii treceau Isenul tot timpul şi neopriţi de nimeni. Aşa s-a făcut că Gondorul a început să fie din nou atacat dinspre Răsărit, iar orcii şi Răsăritenii au invadat Calenardhonul şi au asediat fortăreţele care n-ar fi putut rezista prea mult. Atunci au venit rohirrimii şi, după victoria lui Eorl pe Câmpia Celebrant în anul 2510, poporul său numeros şi războinic, cu marea sa mulţime de cai, a

năvălit în Calenardhon, alungind sau distrugând invadatorii răsăriteni. Cirion Majordomul le-a dat în stăpânire Calenardhonul, numit de atunci Obştea Cavalerilor, sau Rochand (mai târziu Rohan) în Gondor. Rohirrimii au început imediat să se aşeze în acest ţinut, cu toate că, în timpul domniei lui Eorl, hotarele sale de la răsărit, de-a lungul lanţului Emyn Muil şi al Anduinului, încă erau atacate de duşmani. Dar în timpul lui Brego şi Aldor, dunlendingii au fost iarăşi siliţi s-o ia din loc, alungaţi dincolo de Isen, iar la Vadurile Isenului s-au pus străji. Astfel au ajuns rohirrimii să fie urâţi de dunlendingi, ură care nu s-a stins până la întoarcerea Regelui, încă foarte îndepărtată în viitor la acea vreme. Ori de câte ori rohirrimii dădeau semne de slăbiciune sau se găseau la ananghie, dunlendingii îşi reînnoiau atacurile.

Nicio alianţă între popoare nu a fost vreodată respectată cu atâta credinţă de ambele tabere, precum alianţa dintre Gondor şi Rohan, statornicită prin Jurământul lui Cirion şi Eorl; şi nici alţi păzitori ai întinselor plaiuri verzi ale Rohanului nu erau mai potriviţi decât Cavalerii Obştii. Totuşi, situaţia lor suferea de o gravă slăbiciune, aşa cum s-a dovedit în zilele Războiului Inelului, când aproape că au pricinuit ruinarea Rohanului şi Gondorului. Şi aceasta din mai multe cauze. Mai presus de toate, din pricină că ochii Gondorului fuseseră întotdeauna îndreptaţi spre răsărit, de unde îi veneau toate primejdiile; duşmănia „sălbaticilor” dunlendingi nu părea să-i tulbure prea mult pe Majordomi. O altă pricină era aceea că Majordomii aveau în stăpânire Turnul Orthanc şi Rotocolul din Isengard (Angrenost); cheile turnului au fost duse în Minas Tirith, Orthanc era încuiat, iar în Rotocolul din Isengard au rămas o căpetenie

gondoriană ereditară şi mica sa obşte, cărora li s-au alăturat vechile gărzi, şi ele ereditare, din Aglarond.

Fortăreaţa de acolo a fost reparată cu ajutorul zidarilor din Gondor şi apoi dată în grija rohirrimilor. * De acolo erau luaţi oştenii pentru gărzile Vadurilor. Cei mai mulţi dintre ei îşi ridicaseră gospodăriile la poalele Munţilor Albi şi în vâlcelele şi văile din sud. La hotarul nordic al Depresiunii Apusene arareori se duceau, şi atunci numai la nevoie; spre poalele Codrului Fangorn (Pădurea Enţilor) şi la zidurile încruntate ale Isengardului privea întotdeauna cu spaimă. Nu prea îşi încurcau potecile cu „Seniorul din Isengard" şi cu supuşii lui care mai mult stăteau ascunşi; despre aceştia, rohirrimii credeau că se ocupau de magia neagră. Încă şi mai rar veneau trimişi ai Minas Tirithului în Isengard: până la un moment dat, când n-au mai venit deloc; din câte se părea, cu toate grijile pe care le aveau pe cap, Majordomii dăduseră uitării Turnul, deşi cheile acestuia continuau să fie la ei.

Totuşi, hotarul apusean şi linia Isenului se aflau în mod firesc sub comanda Isengardului, lucru care fusese bine înţeles de Regii Gondorului. Isenul curgea de la izvoarele sale în josul peretelui răsăritean al Rotocolului, şi mai departe spre miazăzi, printr-o albie încă puţin adâncă, ce putea fi cu uşurinţă trecută de invadatori, cu toate că apele sale curgeau chiar şi acolo foarte repezi şi erau ciudat de reci. Dar Marea Poartă a fortăreţei Angrenost se deschidea la vest de Isen şi, dacă fortăreaţa era bine păzită din interior, atunci duşmanii din ţinuturile de la apus trebuiau să vină în număr mare ca să poată pătrunde în Depresiunea Apuseană. În plus, Angrenost se afla la mai puţin de o jumătate din distanţa care despărţea Aglarond de Vaduri, de la care până la Porţi ducea un drum lat străbătând o regiune destul de netedă. Groaza ce-o răspândea măreţul Turn, ca şi spaima de negurosul Fangorn, aflat nu departe, proteguiau şi ele întrucâtva fortăreaţa, dar dacă rămânea de izbelişte şi neapărată din interior, aşa cum s-a întâmplat în vremea de mai târziu a

domniei Majordomilor, proteguirea aceea avea curând să se dovedească prea firavă.

— De care a fost numita Glâemscrafu, apoi Cetatea Suth, iar după domnia Regelui Helm, Cetatea Cornului. [Nota autorului] – Glâemscrafu (în care se se pronunţa ca şti) este anglo-saxon, „peşterile străluminării”, acelaşi înţeles ca şi Aglarond.

Cum s-a şi întâmplat. În timpul cârmuirii Regelui Deor (2699 – 2718), rohirrimii au descoperit că nu erau de ajuns să străjuiască Vadurile. Cum nici Rohanului şi nici Gondorului nu le prea păsa de acest colţ îndepărtat al regatului, nu s-a aflat decât mult mai târziu ce se petrecuse acolo. Dinastia căpeteniilor gondoriene ale Angrenostului devenise neputincioasă, încât comanda fortăreţei încăpuse pe mâinile unei familii din partea locului. După cum s-a mai spus, prin venele locuitorilor acelui ţinut curgea sânge amestecat; drept care se arătau mult mai prietenoşi faţa de dunlendingi, decât faţă de „sălbaticii Oameni de la Miazănoapte” care uzurpaseră ţara; şi cum Minas Tirith se afla departe, dunlendingii nu mai aveau de ce să se teamă. După moartea Regelui Aldor, care-i alungase până la ultimul şi, drept pedeapsă, le atacase pământurile din Enedwaith, dunlendingii – nebăgaţi în seamă de Rohan, însă primind tacit învoire din partea Isengardului – au început iarăşi să se strecoare în partea de nord a Depresiunii Apusene, întemeindu-şi aşezări în văile înguste dintre munţi, la vest şi la est de Isengard, şi chiar la poalele sudice ale codrului Fangorn. În timpul domniei lui Deor, şi-au arătat făţiş duşmănia, atacând hergheliile şi grajdurile rohirrimilor din Depresiunea Apuseană. Curând, rohirrimii s-au dumirit că aceşti atacatori nu trecuseră Isenul pe la Vaduri şi nici prin vreun alt loc la sud de Isengard, deoarece Vadurile erau apărate. * Ca urmare, Deor a organizat o expediţie şi s-a

îndreptat spre miazănoapte, unde a dat piept cu o oaste a dunlendingilor. I-a înfrânt uşor, însă, spre disperarea lui, a descoperit că şi Isengardul îi era ostil. Crezând că eliberase fortăreaţa de un asediu al dunlendingilor, a trimis soli la Porţile sale, pentru a-i încredinţa pe cei dinăuntru de bunele sale intenţii, dar Porţile le-au fost închise în nas şi singurul răspuns cu care s-au ales solii au fost săgeţile trase asupra lor. După cum s-a aflat mai târziu, dunlendingii fuseseră primiţi ca prieteni; atacaseră şi cuceriseră Rotocolul din Isengard şi îi răpuseră pe puţinii supravieţuitori ai străvechilor gărzi, care nu doreau (aşa cum îşi doreau cei mai mulţi) să se amestece cu neamul dunlendingilor. Fără să mai stea pe gânduri, Deor a trimis de veste Majordomului din Minas Tirith (Egalmoth la acea vreme, în anul

— Atacurile se îndreptau adesea împotriva garnizoanei de pe malul apusean, dar de regulă scopul lor era acela de a distrage atenţia rohirrimilor de la ceea ce se întâmpla la miazănoapte. [Nota autorului]

2710), dar acesta nu a putut să-i ajute, astfel că dunlendingii au rămas stăpâni în Isengard până când, pierind mulţi dintre ei în marea foamete ce a urmat Iernii celei Lungi (2758 – 2759) şi râmânând fără provizii, au capitulat în faţa lui Frealâf (ulterior primul Rege din a Doua Dinastie). Dar Deor nu a avut puterea să atace ori să asedieze Isengardul, încât timp de mulţi ani rohirrimii au trebuit să ţină o oaste numeroasă de Cavaleri în nordul Depresiunii Apusene, până în 2758*, când au avut loc marile invazii.

Se poate astfel uşor înţelege că, atunci când Saruman s-a oferit să preia comanda fortăreţei Isengard, să o repare şi să o pregătească pentru a deveni şi ea un bastion al apărării Apusului, a fost primit cu bucurie atât

de Regele Frealâf cât şi de Majordomul Beren: odată Saruman statornicit în Isengard, Beren i-a dat cheile turnului Orthanc, iar rohirrimii şi-au reluat rolul de străjuitori ai Vadurilor Isenului, fiind, după socoteala lor, cel mai vulnerabil punct în hotarul lor apusean.

Nimeni nu se îndoieşte de faptul că Saruman a fost de bună credinţă când a făcut această ofertă, ori cel puţin mânat de buna intenţie de a apăra Apusul, atâta vreme cât el rămânea în fruntea acestei apărări şi mai-marele sfatului. Era înţelept şi vedea cu limpezime că Isengardul, prin poziţia pe care o avea şi prin puterea sa, atât de la natură cât şi datorită dibăciei celui care-l stăpânea, era un loc de cea mai mare însemnătate. Albia Isenului, prinsă între colţii Isengardului şi Cetatea Cornului, era ca un zăgaz împotriva invaziilor dinspre Răsărit (unele stârnite şi călăuzite de Sauron), urmărind fie să împrejmuiască Gondorul, fie să cotropească Rohanul. Dar, în cele din urmă, Saruman şi-a întors faţa către tot ce era râu şi a devenit un duşman; şi cu toate că fuseseră preveniţi asupra duşmăniei tot mai mari ce le-o purta, rohirrimii au continuat să-şi ţină cea mai mare parte a oştii în apus, la Vaduri, până când Saruman, declarându-le război, le-a dovedit că Vadurile nu puteau să-i apere fără a avea Isengardul alături, şi cu atât mai puţin împotriva acestei fortăreţe.

— O relatare despre aceste invazii în Gondor şi Rohan se găseşte în Stăpânul Inelelor, Anexa A (I, iv şi II).

PARTEA A PATRA

I

DRUEDAINII

Poporul lui Haleth era străin de ceilalţi atani, vorbind un grai necunoscut acestora; şi, cu toate că se unea cu ei în alianţa acestora cu eldarii, rămânea un popor de sine

stătător. Între ei nu vorbeau decât graiul lor, şi chiar dacă, de nevoie, învăţau sindarina pentru a putea comunica cu eldarii şi cu ceilalţi atani, mulţi o vorbeau împiedicat, iar unii dintre cei care arar treceau dincolo de hotarele codrului lor nici nu o foloseau. De bunăvoie nu deprindeau lucruri sau datini noi, cât despre ale lor, acestea păreau ciudate eldarilor şi celorlalţi atani, cu care de altfel aveau prea puţin de a face, fără doar când era vorba de războaie. Cu toate acestea, erau respectaţi drept aliaţi loiali şi războinici temuţi, deşi companiile pe care le trimiteau dincolo de hotare în bătălie erau mici. Şi asta pentru că erau şi au şi rămas un popor mic, a cărui grijă mai presus decât oricare alta era să-şi apere ţinuturile împădurite, fiind neîntrecuţi în luptele din codri. Şi într-adevăr, chiar şi orcii, anume pregătiţi pentru astfel de lupte, nu îndrăzneau să se apropie de hotarele lor. Unul dintre ciudatele obiceiuri despre care se dusese vestea era acela că mulţi dintre oştenii lor erau femei, cu toate că puţine treceau dincolo de fruntarii pentru a lupta în marile bătălii. Desigur că era un obicei străvechi; 1 drept căpetenie o aveau pe Haleth, o vestită amazoană, cu o gardă formată din femei alese pe sprânceană.2

Cel mai ciudat dintre toate obiceiurile Poporului lui Haleth era prezenţa în mijlocul său a unui neam de un soi cu totul diferit3, din

care nici eldarii din Beleriand şi nici ceilalţi atani nu văzuseră vreodată până atunci. Nu erau numeroşi, poate doar câteva sute, trăind separat, în familii sau triburi mici, dar având cu ceilalţi relaţii de prietenie, ca membri ai aceleiaşi comunităţi.4 Poporul lui Haleth numea acest neam drug, un cuvânt din graiul pe care-l vorbeau ei. Elfii şi alte neamuri de oameni nu-i găseau plăcuţi la înfăţişare: erau bondoci (unii nu mai înalţi de patru picioare), dar mătăhăloşi, cu fundul lat şi picioare scurte şi groase; pe

chipurile lătăreţe ochii se adânceau în orbite, sub sprâncene stufoase, nasurile erau turtite, iar obrajii spâni; numai câtorva bărbaţi le creştea o codiţă de păr negru în mijlocul bărbiei (şi tare se mai mândreau cu acest semn distinctiv). Trăsăturile le erau de regulă încremenite, gurile fiind cele mai mobile; iar mişcările ochilor lor pânditori nu puteau fi observate decât de foarte aproape, pentru că ochii erau atât de negri, încât pupilele nici nu se distingeau; însă la furie, scăpărau roşii. Aveau voci adânci, guturale, râsul lor însă surprindea întotdeauna: bogat, în cascade, făcându-i pe toţi cei care-l auzeau, elfi şi oameni deopotrivă, să izbucnească în râs, atât era de vesel, fără urmă de dispreţ sau răutate.[5] în vreme de pace, adesea râdeau când munceau ori se juceau, spre deosebire de alte neamuri de oameni care poate cântau la asemenea îndeletniciri. În schimb, ca duşmani, puteau fi neîndurători şi, odată stârnită, mânia lor aprinsă se stâmpăra cu greutate, cu toate că altfel nu şi-o arătau, decât în scăpărarea ochilor; luptau pe tăcute, nu săreau în sus la victorie, nici măcar când îi învingeau pe orei, singurele fiinţe faţă de care ura lor era de nestins.

Eldarii îi numeau druedaini, socotindu-i ca făcând parte dintre atani[6], şi asta pentru că i-au îndrăgit mult atâta vreme cât a existat neamul lor. Căci, vai!, vieţile lor erau scurte, iar numărul lor tot mai mic, mulţi dintre ei pierind în dihonia cu orcii care îi urau în egală măsură şi simţeau o plăcere deosebită în a-i prinde şi a-i tortura. Când victoriile lui Morgoth au dus la distrugerea tuturor regatelor şi fortăreţelor elfilor şi oamenilor din Beleriand, se zice că din neamul druedainilor n-au mai rămas decât câteva familii.

formate mai cu seamă din femei şi copii, dintre care unele s-au retras în ultimele refugii de la Gurile Sirionului.[7]

De mult de tot în istoria lor, druedainii fuseseră de mare folos celor în mijlocul cărora trăiau, şi mulţi i-ar fi dorit să-i aibă printre ei; dar puţini dintre ei se îndurau să părăsească ţinutul Poporului lui Haleth.8 Aveau o îndemânare ieşită din comun să ia urma oricărei fiinţe vii şi, atât cât puteau, îi învăţau şi pe alţii această artă. Dar învăţăceii lor nu izbuteau nici măcar să-i egaleze, deoarece druedainii se foloseau de simţul mirosului, la fel ca ogarii, la care se mai adăugau şi ochii lor pătrunzători. Se lăudau că puteau adulmeca un ore, chiar dacă nu stătea în bătaia vântului, mai curând decât l-ar fi zărit ochii unui om, şi puteau urmări mirosul săptămâni întregi, fără doar prin apă curgătoare. Ştiinţa pe care o aveau despre tot ceea ce creştea aproape că o egala pe aceea a elfilor (deşi nu o învăţaseră de la ei); se mai spune că, dacă se mutau într-o altă ţară, în scurt timp ştiau despre toate cele care creşteau acolo, mari sau mici, şi dădeau nume celor care erau noi pentru ei, deosebind ce anume era otrăvitor şi ce era folositor pentru hrană.9

Ca şi alţi atani, druedainii nu au avut nicio formă de scriere înainte de a-i întâlni pe eldari; dar n-au învăţat niciodată runele şi alfabetele eldarilor. Cât despre a-şi născoci ei un alfabet al lor, s-au oprit la câteva semne, mai toate simple, pentru a însemna urmele sau pentru a da informaţii ori a avertiza. Se pare că unelte avuseseră încă de timpuriu, mici, din cremene, cu care zgâriau sau tăiau; n-au renunţat la ele, cu toate că atanii cunoşteau întrucâtva metalele şi cum să le prelucreze, încă înainte de a veni în Beleriand10, dar metalele se găseau greu, iar făurirea armelor şi uneltelor costa mult. Dar când au ajuns în Beleriand şi s-au asociat cu eldarii şi au început să facă negoţ cu gnomii din Ered Lindon, asemenea unelte şi arme nu mai erau o raritate, iar druedainii s-au dovedit mari meşteri în sculptarea lemnului sau tăierea pietrei. Aveau cunoştinţe şi despre pigmenţi, pe care-i scoteau mai cu

seamă din plante, şi cu ei făceau desene şi figuri decorative pe lemn

sau pe suprafeţele drepte ale pietrelor; şi uneori sculptau chipuri în butuci, pe care apoi le pictau. Dar cu unelte mai ascuţite şi mai puternice le plăcea să cioplească oameni şi animale, fie ca jucării şi ornamente, fie sculpturi mari, pe care cei mai iscusiţi dintre ei le făceau să semene cu fiinţele vii. Uneori, figurile cioplite erau ciudate şi fantastice, chiar înspăimântătoare: una din glumele lor sumbre, în care îşi puneau toată priceperea, era să cioplească figuri de orei, aşezându-le apoi la hotarele ţării; astfel erau cioplite încât să pară că fug de pe acel meleag, ţipând a groază. îşi ciopleau şi propriile chipuri – pe acestea le puneau la intrările pe drumuri ori la coturile pe care le făceau cărările în pădure. Le numeau „pietre străjuitoare"; cele mai remarcabile dintre ele se găseau lângă Trecerea peste Teiglin, fiecare înfăţişând un druadan, mai mare decât erau aceştia în realitate, aşezat cu toată greutatea pe un ore. Figurile nu erau menite doar ca o batjocură la adresa duşmanului; orcii chiar se temeau de ele şi credeau că în ele sălăşluia spiritul rău al oghor-hailor (cum îi numeau ei pe druedaini) şi că aveau puterea de a comunica cu aceştia. Ca urmare, arareori îndrăzneau să le atingă ori să încerce să le distrugă şi, dacă nu erau mulţi la un loc, când ajungeau la o „piatră străjuitoare" făceau cale întoarsă, nevrând cu niciun chip să meargă mai departe.

Dar printre puterile cu care era înzestrat acest neam ciudat, cea mai uluitoare era capacitatea de a nu face niciun zgomot şi nicio mişcare, uneori zile în şir, şezând cu picioarele încrucişate, mâinile pe genunchi sau în poală, şi cu ochii închişi ori aţintiţi în jos. În legătură cu aceasta, Poporul lui Haleth avea o poveste:

Cică odată, unul dintre cei mai mari meşteri cioplitori

în piatră dintre drugi a făcut o statuie a tatălui său care murise; şi a aşezat-o lângă o potecă din apropierea casei lor. Apoi s-a pus şi el jos lângă ea, cufundându-se în tăcere adâncă şi în amintiri. Nu mult după aceea, s-a întâmplat ca un tăietor de lemne să treacă pe acolo în drumul său spre un sat îndepărtat şi, văzând doi drugi, a făcut o plecăciune şi le-a dat bineţe. Neprimind răspuns, a stat o vreme cuprins de mirare, privindu-i cu atenţie.

Apoi şi-a văzut de drumul său, spunându-şi în sinea lui: „Mari meşteri sunt în cioplirea pietrei, dar nicicând n-am văzut să aducă atât de bine a fiinţe vii”. Trei zile mai târziu s-a întors pe acelaşi drum; era tare obosit, aşa că s-a aşezat şi s-a sprijinit cu spatele de unul dintre cei doi drugi. Mantia şi-a întins-o peste umerii acestuia, ca să se ususe; plouase, dar soarele strălucea din nou fierbinte. A adormit omul; după o vreme l-a trezit o voce care venea din silueta din spatele lui. „Trag nădejde că te-ai odihnit”, zicea vocea, „ci de-i vrea să mai dormi, rogu-te să te duci la celălalt. El nu mai are de ce să-şi întindă picioarele; şi-apoi mantia ta prea mâncinge în soarele ăsta”.

Se spune că druedainii şedeau astfel mai cu seamă când se aflau în suferinţa ori pierduseră pe cineva, dar uneori şi din plăcerea de a cugeta sau când făceau planuri. Însă foloseau această nemişcare şi când stăteau la pândă, fie în picioare, fie şezând, ascunşi în umbră, şi chiar dacă ochii lor păreau închişi ori aţintiţi în gol, nimic nu trecea pe acolo ori nu se apropia de ei fără să nu fie băgat în seamă şi întipărit în memorie. Atât de intensă era veghea lor nevăzută, încât putea fi simţită de către intruşi ca o ameninţare, făcându-i să se retragă înspăimântaţi înainte de-a se da alarma; dar dacă cel care trecea pe acolo şi-şi continua drumul era o creatură ticăloasă, atunci druedainii de pază dădeau semnalul, un fluierat ascuţit care spărgea urechile oricui aflat în apropiere şi se auzea până departe,

în vreme de primejdie, druedainii erau foarte preţuiţi de Poporul lui Haleth pentru rolul lor de străjuitori; şi dacă nu puteau avea asemenea paznici, atunci aşezau în preajma caselor chipuri cioplite după asemănarea druedainilor, despre care credeau (fiind făcute chiar de druedaini, tocmai în acest scop) că-i vor ţine la distanţă pe oamenii cu gânduri rele.

Trebuie spus că, deşi îi îndrăgeau pe druedaini şi aveau încredere în ei, mulţi din Poporul lui Haleth erau încredinţaţi că ei aveau puteri misterioase şi magice; şi printre poveştile lor despre tot felul de

minuni erau câteva în care se vorbea tocmai despre aceste puteri. Una dintre poveşti este consemnata în cele ce urmează.

Piatra Credincioasă

A fost odată un drug pe nume Aghan, vestit pentru puterea sa de a tămădui. Era în mare prieteşug cu Barach, un pădurar din neamul Poporului lui Haleth, care-şi avea casa în adâncul pădurii, la mai bine de două mile de cel mai apropiat sat. Gospodăria lui Aghan şi a familiei lui se găsea ceva mai aproape, astfel că Aghan îşi petrecea mai tot timpul cu Barach şi soaţa lui, fiind mult îndrăgit de copiii lor. Şi a venit şi o vreme a tulburărilor, după ce o ceată de orei îndrăzneţi se furişase în pădurile învecinate. împărţindu-se câte doi, câte trei, orcii răpuneau pe oricine cuteza să străbată codrii de unul singur; noaptea, atacau gospodăriile singuratice. Barach şi ai săi nu se prea temeau, întrucât Aghan rămânea la ei peste noapte, stând de veghe afară. Dar într-o bună dimineaţă a venit la Barach şi a spus:

— Prietene, am primit veşti rele de acasă şi mă tem că trebuie să vă părăsesc pentru o vreme. Fratele meu a fost rănit şi-acum zace doborât de durere şi a trimis vorbă să mă duc acolo pentru că mă pricep să tămăduiesc răni

orceşti. Mă voi întoarce cât de curând.

Barach a fost cuprins de tulburare, iar soţia lui şi copiii au izbucnit în plâns, dar Aghan le-a zis:

— Ceva tot am făcut pentru voi. Am rugat să mi se aducă o piatră străjuitoare, pe care am pus-o lângă casă.

Barach a ieşit cu Aghan şi s-a uitat la piatră. Era mare, grea, aşezată sub nişte tufişuri nu departe de uşa casei. Aghan şi-a pus o mână pe piatră şi, după câteva clipe de tăcere, a zis:

— Vezi, i-am lăsat o parte din puterile mele. Fie să te păzească de necazuri!

Două nopţi nu s-a întâmplat nimic, dar în a treia Barach a auzit strigătul ascuţit, de prevenire, al drugilor – sau a visat că l-a auzit, căci nimeni altcineva din casă nu se trezise. S-a ridicat din pat, a luat arcul din locul unde atârna pe perete şi s-a dus la o fereastră îngustă; a văzut cum doi orei se pregătesc să dea foc la ceea ce îngrămădiseră în jurul casei sale. Barach a început să tremure de frică, pentru că orcii ăia jefuitori aduseseră cu ei pucioasă sau cine ştie ce altă drăcovenie care se aprindea iute şi un putea fi stinsă cu apă. Stăpânindu-şi frica, Barach şi-a încordat arcul, dar chiar în clipa aceea, tocmai când pălălaia ţâşnea în sus, a zărit un drug venind în fugă din spatele orcilor. Pe unul l-a doborât cu un pumn, celălalt a rupt-o la goană; apoi drugul s-a repezit cu picioarele goale în flăcări, împrăştiind şi călcând sub tălpi focul orcilor, care se întinsese peste tot pe pământ. Barach a sărit la uşă, dar, până să tragă zăvoarele şi să iasă afară, drugul dispăruse. Orcul căzut nu se zărea nicăieri. Din foc nu mai rămăseseră decât câteva fuioare de fum şi mirosul de arsură.

Barach s-a întors în casă, pentru a-şi linişti familia care se trezise din pricina zgomotelor şi a trosnetului pâlâlaiei. Când s-a luminat de ziuă, Barach a ieşit şi s-a

uitat în jur. A băgat de seamă că piatra străjuitoare dispăruse, dar n-a spus nimănui despre asta. „La noapte trebuie să stau de pază”, şi-a spus el; însă ceva mai târziu s-a întors Aghan şi toţi ai casei l-au primit cu bucurie. Era încălţat cu ciubote înalte, de felul celor pe care le purtau uneori drugii atunci când umblau prin ţinuturi neprietenoase, pline de mărăcini ori bolovâniş, şi arăta istovit. Zâmbea însă şi părea mulţumit.

— Vă aduc veşti bune, a zis el. Fratele meu nu mai are dureri şi nu va muri, căci am ajuns la timp să opresc veninul. Şi acum aflu că jefuitorii au fost răpuşi ori poate au fugit. Voi cum sunteţi?

— Încă în viaţă, a zis Barach. Dar vino cu mine, să-ţi arăt ceva şi să-ţi povestesc mai multe.

L-a dus pe Aghan la locul unde fusese aprins focul şi i-a povestit despre atacul din timpul nopţii.

— Piatra străjuitoare a dispărut – treabă orcească, aşa-mi vine să cred. Ce-ai de spus despre asta?

— Întâi să mă mai uit primprejur şi să cumpănesc, şi-apoi îţi voi spune, a răspuns Aghan; apoi s-a dus ba într-o parte, ba în alta, cercetând pământul, iar Barach îl urma. În cele din urmă, Aghan l-a dus la un desiş, la marginea poienii în care se găsea casa. Acolo era piatra străjuitoare, şezând frumuşel pe un ore mort; picioarele îi erau înnegrite şi crăpate, iar o labă se rupsese de tot şi căzuse alături în iarbă. Aghan s-a întristat, dar a spus: Of, asta e! A făcut şi el ce-a putut. Şi-i mai bine ca focul orcesc să fie stins de picioarele lui şi nu de ale mele.

S-a aşezat, şi-a desfăcut ciubotele, şi Barach a văzut că înăuntrul lor picioarele drugului erau înfăşurate în oblojeli. Aghan le-a desfăcut.

— Aproape că s-au vindecat, a zis el. Am stat două nopţi de veghe lângă fratele meu, iar noaptea trecută am adormit. M-am trezit înainte de revărsatul zorilor, aveam

dureri şi numai ce văd că picioarele mi-erau pline de băşici. Atunci am ghicit ce se întâmplase. Vai, da! Când dai din puterea ta unui lucru pe care l-ai făcut, atunci împărţi cu el vătămările pe care le suferă.[11]

Alte însemnări despre druedaini

Tatăl meu s-a trudit să accentueze diferenţa radicală între druedaini şi hobbiţi. Se deosebeau atât ca statură, cât şi ca înfăţişare. Druedainii erau mai înalţi, mai mătăhăloşi şi mai voinici. Trăsăturile nu erau plăcute la vedere (judecate după criteriile general umane); în vreme ce hobbiţii aveau capetele acoperite cu pâr des (însă scurt şi cârlionţat), druedainii aveau păr rar şi lins pe creştete şi niciun fir pe picioare şi labe. Uneori erau veseli, aşa ca hobbiţii, dar firea lor avea şi o parte mai neîndurătoare şi puteau fi sardonici şi necruţători; în plus, aveau şi puteri ciudate ori magice – sau cel

puţin aşa se credea despre ei. În privinţa mâncării şi a băutorii, erau cumpătaţi, mulţumindu-se cu hrană puţină chiar şi în vremuri de belşug şi nebând altceva decât apă. În anumite privinţe se asemănau cu gnomii: conformaţia trupului, înălţimea şi rezistenţa; îndemânarea de a ciopli piatra; latura neîndurătoare a firii lor; şi puterile lor ciudate. Dar măiestriile „magice” cu care fuseseră dăruiţi gnomii erau de o cu totul altă natură; în plus, ei erau mult mai neîndurători şi trăiau mai mult, în vreme ce druedainii aveau vieţi mai scurte în comparaţie cu cele ale altor neamuri omeneşti.

O singură dată, într-o însemnare izolată, se spune explicit ceva despre legătura dintre druedainii din Beleriand, din Primul Ev, care păzeau gospodăriile din Codrul Brethil ale Poporului lui Haleth, şi îndepărtaţii străbuni ai lui Ghân-buri-Ghân, cel care i-a călăuzit pe rohirrimi de-a lungul Văii Căruţelor de Piatră, în drumul lor spre Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 5), sau

făuritorii chipurilor înşirate pe drumul spre Valea Calvarului (ibid. V 3).[12] Iată ce se spune în însemnare:

O ramură emigrantă a drâedainilor a însoţit Poporul lui Haleth la sfârşitul Primului Ev, vieţuind împreună în Codru [Brethil]: Dar cei mai mulţi dintre ei au rămas în Munţii Albi, cu toate că erau persecutaţi de neamuri de oameni venite mai târziu, care redeveniseră slujitori ai întunecimii.

Se mai spune aici că identificarea statuilor din Valea Calvarului cu cei care încă mai trăiau din neamul druathilor (sesizată de Menadoc Brandybuck atunci când l-a văzut pentru prima oară pe Ghân-buri-Ghân) fusese acceptata ca atare în Gondor, cu toate că, la vremea la care Isildur întemeiase regatul numenoreenilor, mai trăiau druathi doar în Pădurea Druadan şi în Druwaith laur (vezi mai jos).

Putem astfel, dacă dorim, să completăm străvechea legendă a venirii edainilor, aşa cum apare în Silmarillion (pp. 203 – 205), adăugându-i pe druedaini, care au coborât din Ered Lindon în Ossiriand împreună cu haladinii (Poporul lui Haleth). O altă însemnare spune că, în Gondor, cărturarii credeau că primii oameni

care trecuseră Anduinul fuseseră chiar druedainii. Veniseră (aşa se credea) din ţinuturile aflate la sud de Mordor, dar, înainte să ajungă pe coastele din Haradwaith, o apucaseră spre nord, spre Ithilien, şi, găsind într-un târziu un loc unde să treacă Anduinul (probabil în apropiere de Cair Andros), se aşezaseră în văile Munţilor Albi şi în regiunile împădurite de la poalele nordice ale acestora. „Erau un popor ascuns, bănuitor faţă de alte neamuri omeneşti care, de când se ştiau ei, îi hăituiseră şi-i persecutaseră; o porniseră spre apus în căutarea unui tărâm unde să se poată ascunde şi să trăiască în linişte”. Mai mult de atât nu se spune, nici aici, nici în altă parte,

privind istoria legăturii lor cu Poporul lui Haleth.

Într-un eseu citat anterior, privind numele râurilor din Pământul de Mijloc, apare o referire scurtă la druedainii din al Doilea Ev. Se spune (la pg. 363) că băştinaşii din Enedwaith, fugind din calea distrugerilor pricinuite de numenoreeni de-a lungul văii râului Gwathlo, n-au traversat Isenul şi nici nu s-au refugiat pe marele promontoriu între Isen şi Lefnui, care forma braţul nordic al Golfului Belfalas, din pricina „Oamenilor – Pukel”, care erau un popor ascuns şi crunt, vânători neobosiţi şi tăcuţi, folosind săgeţi otrăvite. Spuneau că dintotdeauna fuseseră acolo şi că pe vremuri trăiseră şi în Munţii Albi. În timpuri trecute, nu le păsase de Marele întunecat (Morgoth), iar mai târziu nu s-au aliat cu Sauron; căci îi urau pe toţi invadatorii de la Răsărit. Spuneau că de la Răsărit veniseră oamenii înalţi care-i alungaseră din Munţii Albi, oameni cu inimi ticăloase. Poate chiar şi în zilele Războiului Inelului unii din neamul dru încă mai trăiau în munţii Andrast, braţul apusean al Munţilor Albi, dar numai cei care vieţuiau în codrii din Anorien erau cunoscuţi poporului din Gondor.

Această regiune între Isen şi Lefnui se numea Druwaith Iaur; într-o altă însemnare scurtă pe această temă se spune că Iaur, „vechi”, care apare în nume, nu înseamnă „originar”, ci „fost”:

„Oamenii-Pukel” au sălăşluit în Munţii Albi (de ambele părţi ale acestora) în Primul Ev. Când a început ocuparea regiunilor de

coastă de către numenoreeni, în al Doilea Ev, ei au supravieţuit în munţii promontoriului [Andras] care n-a fost niciodată ocupat de numenoreeni. Iar alţii au supravieţuit la capătul răsăritean al lanţului [în Anorien]. La sfârşitul celui de-al Treilea Ev, s-a crezut că aceştia din urmă, care se împuţinaseră foarte mult, erau singurii

supravieţuitori; de aceea, cealaltă regiune a primit numele de „Vechea pustietate a Pukelilor” (Druwaith laur). A rămas o „pustietate”, unde oamenii din Gondor sau din Rohan nu s-au aşezat niciodată şi arareori dacă puneau piciorul pe acel meleag; dar oamenii din Anfalas credeau că unii dintre vechii „Sălbatici” încă mai vieţuiau acolo în taină.13

În Rohan nu se cunoştea faptul că ciopliturile din Valea Calvarului, numite „Oamenii-Pukel”, i-ar fi înfăţişat pe „Sălbaticii” din Pădurea Druadan, şi nici natura lor „omenească”: de unde şi ceea ce a spus Ghân-buri-Ghân cu privire la persecutarea în trecut a „Sălbaticilor” de către rohirrimi [„lăsaţi în pace pe Sălbatici în pădure şi nu-i mai vânaţi ca pe fiare”]. Deoarece Ghân-buri-Ghân se străduia să folosească Limba Comună, îşi numea poporul „Sălbatici” (nu fără ironie); dar ei bineînţeles că nu-şi spuneau astfel.14

NOTE

1 Ceea ce nu se explică prin situaţia lor specială în Beleriand, şi fiind poate mai curând o cauză a numărului lor mic şi nu un rezultat al acestuia. Neamul lor sporea mult mai încet decât ceilalţi atani, încât aproape că nu reuşeau să înlocuiască vieţile pierdute în războaie; cu toate acestea, multe dintre femeile lor (care erau mai puţine decât bărbaţii) rămâneau necăsătorite. [Nota autorului]

2 în Silmarillion, Beor i-a descris lui Felagund pe haladini (ulterior numiţi Poporul lui Haleth) drept „un popor cu alt grai decât al nostru” (pg. 203). Se mai spune de asemenea că „nu s-au amestecat cu alte neamuri” (pg. 209) şi că erau mai mici de statură decât oamenii din

Casa lui Beor; „scumpi la vorbă, nu le plăcea când se strângeau prea mulţi oameni la un loc; mai curând doreau singurătatea, hălăduind neîngrădiţi prin pădurile cele

verzi, descoperind tot mai mult meleagurile eldarilor” (pg. 211). Nimic nu se spune în Silmarillion despre elementul amazonian în societatea lor, în afară de acela că Doamna Haleth era o războinică şi cârmuitoarea poporului, şi nici despre faptul că în Beleriand ar fi vorbit numai limba lor.

3 Deşi vorbeau aceeaşi limbă (în felul lor de a o vorbi). Dar au păstrat un număr de cuvinte din propriul lor grai. [Nota autorului]

4 La fel cum, în al Treilea Ev, oamenii şi hobbiţii din Bree trăiau împreună; deşi nu exista nicio legătură de sânge între neamul drugilor şi hobbiţi. [Nota autorului]

5 Celor neprietenoşi care, necunoscându-i bine, declarau că Morgoth i-a zămislit pe orei dintr-un asemenea neam, eldarii le spuneau: „Fără îndoială Morgoth, neputând plămădi nicio fiinţa vie, zămislea orei din tot soiul de oameni, dar negreşit că druedainii au scăpat de Umbra lui; căci felul lor de a râde şi cel al orcilor se deosebesc la fel de mult ca lumina din Aman de întunericul din Angband”. Unii totuşi credeau că o urmă de înrudire îndepărtata tot exista, ceea ce şi explica duşmănia dintre ei. Orcii şi drugii se considerau reciproc drept degeneraţi. [Nota autorului] – în Silmarillion se spune că orcii ar fi fost zămisliţi de Melkor din elfii căzuţi în captivitate la începutul zilelor lor (pg. 82; cf pg. 138); dar aceasta era una din multele speculaţii diverse privind originea orcilor. De notat că în întoarcerea regelui V 5 hohotul de râs al lui Ghân-buri-Ghân este descris astfel: „Zicând acestea, bătrânul Ghân scoase un sunet gâlgâit, ca şi când ar fi râs, sau cel puţin aşa părea”. Este descris ca având o barbă numai fire „rare, răzleţite pe bărbia lui vălurită, ca nişte fuioare de muşchi uscat”, şi ochi negri în care nu se putea citi nimic.

6 în note izolate se spune că ei înşişi îşi spuneau Drughu (în care gh reprezintă un sunet spirant). Adoptat în limba sindarină în Beleriand, acest nume a devenit Dru

(forme de plural drum şi druath); dar când eldarii au descoperit că neamul dru era duşman neclintit al lui Morgoth, şi în special al orcilor, la nume a fost adăugat „titlul” adan, astfel că au fost numiţi druedaini (singular druadan), pentru a marca

DRUEDAINII 529

atât natura lor umană şi prietenia cu eldarii, cât şi faptul că seminţia lor se deosebea de cei care făceau parte din cele Trei Case ale Edainilor. Dru a fost folosit de atunci doar în cuvinte compuse, precum Drunos, „o familie din neamul dru”, Druwaith, „pustietatea neamului dru”. În limba quenyană, Drughu a devenit Ru, şi Ruatan, plural Ruatani. Pentru celelalte nume ale lor, în vremurile de mai târziu (Sălbaticii, woseii, Oamenii-Pukel), vezi pg. 527 şi nota 14.

7 în hronicul Numenorului se spune că acestora li s-a îngăduit să treacă marea împreună cu atanii şi că în vremea de pace din ţara cea nouă au prosperat şi şi-au înmulţit din nou numărul, dar nu au mai luat parte la război, căci se temeau de mare. Ce s-a întâmplat cu ei mai târziu este consemnat în una din puţinele legende care au supravieţuit Decăderii [Numenorului, n.tr.], anume povestea primei întoarceri pe mare a numenoreenilor în Pământul de Mijloc, cunoscută drept. Se (ia Marinarului. Într-o copie a acestei legende, scrisă şi păstrată în Gondor, exista o consemnare a unui copist la un paragraf în care sunt menţionaţi druedainii de la Curtea Regelui Aldanon Marinarul: însemnarea spune că druedainii, recunoscuţi pentru ciudata lor premoniţie, s-au neliniştit auzind de călătoriile sale, presimţind că nu vor aduce decât râu, şi l-au rugat să nu mai plece. Dar nu au reuşit să-l înduplece, aşa cum nu au izbutit să-i schimbe hotărârea nici tatăl şi nici soţia lui, şi druedainii au plecat foarte tulburaţi. De atunci încolo, druedainii din Numenor au fost cuprinşi de neastâmpăr şi, în ciuda temerii lor de mare, au cerut, unul

câte unul, sau câte doi şi câte trei, să fie luaţi în marile corăbii care porneau spre ţărmurile nord-vestice ale Pământului de Mijloc. Când erau întrebaţi: „De ce vreţi să plecaţi, şi încotro?”, răspundeau: „Insula cea Mare nu mai este neclintită sub picioarele noastre şi voim să ne-nturnăm pe pământurile de unde am venit”. Astfel că numărul lor iar s-a împuţinat, încetul cu încetul, în lungii ani care au urmat, nemairămânând niciunul când Elendil a scăpat din Decădere: ultimul plecase atunci când Sauron a fost adus pe insulă. [Nota autorului] – Nu există nicio urmă, fie în materialele referitoare la povestea lui Aldanon şi Erendis, fie în altă parte, despre prezenţa druedainilor în Numenor, în afară de ce s-a prezentat mai sus; doar într-o notă separată se spune că „edainii care, la sfârşitul Războiului Nestematelor, au trecut marea spre Numenor, aveau printre ei câţiva

supravieţuitori ai Poporului lui Haleth, iar puţinii druedaini care i-au însoţit au murit cu toţii cu mult înainte de Decădere”.

8 Câţiva trăiau la curtea lui Hurin din Casa lui Hador, căci el sălăşluise o vreme, în tinereţea lui, împreună cu Poporul lui Haleth, fiind înrudit cu stăpânul lor. [Nota autorului] – Despre legătura lui Hurin cu Poporul lui Haleth, vezi Silmarillion, pg. 224.

— Intenţia tatălui meu fusese aceea de a-l transforma pe Sador, bătrânul servitor de la casa lui Hurin, din Dor-lomin, într-un drug.

9 Aveau o lege care interzicea folosirea otrăvurilor pentru a face rău vreunei fiinţe vii, chiar şi celor care le pricinuiseră lor rău – în afara orcilor, la ale căror săgeţi otrăvite răspundeau cu săgeţi şi mai otrăvite. [Nota autorului] – Elfhelm i-a spus lui Menadoc Brandybuck că Sălbaticii foloseau săgeţi otrăvite (întoarcerea Regelui V 5), şi acelaşi lucru îl credeau despre ei locuitorii din

Enedwaith în cel de-al Doilea Ev (pg. 526). Ceva mai încolo în acest text, se face referire la sălaşurile druedainilor, şi voi cita aici fragmentul respectiv. Trăind în mijlocul Poporului lui Haleth, un popor care sălăşluia în zone împădurite, „[druedainii] se mulţumeau să locuiască în corturi şi în adăposturi încropite în jurul trunchiurilor groase de arbori, căci ei erau o seminţie rezistenţă. După cum povesteau ei, acolo unde trăiseră odată, folosiseră peşterile din munţi mai mult drept cămări pentru provizii, şi doar pe vreme foarte rea se adăposteau şi dormeau în ele. Asemenea locuri de refugiu aveau şi în Beleriand, unde în timpul furtunilor sau al iernilor geroase se retrăgeau aproape toţi, în afara celor care puteau îndura frigul; dar locurile acestea erau păzite şi nici măcar cei mai apropiaţi prieteni din rândul Poporului lui Haleth nu erau bineveniţi acolo”.

10 Deprinse de la gnomi, conform legendelor lor. [Nota autorului]

11 în legătură cu această poveste, tatăl meu a notat: „Poveştile, precum cea despre Piatra Credincioasa, care vorbesc despre transferarea unei părţi din «puterile» lor asupra obiectelor făcute de ei, amintesc întrucâtva despre felul în care Sauron şi-a transferat puterea temeliilor fortăreţei Barad-dur şi Inelului Suprem”.

12 „La fiecare cotitura se găseau piloni mari de piatră ciopliţi după chipul şi asemănarea oamenilor, cu mădulare butucănoase şi urieşeşti, picioarele ţinute cruciş şi braţele scurte încrucişate peste pântece

umflate. Unele chipuri, odată cu trecerea vremii, îşi pierduseră trăsăturile, în afară de găvanele întunecate ale ochilor care încă se aţinteau trişti asupra trecătorilor”.

13 Denumirea Druwaith laur (Vechiul meleag al Pukelilor) apare pe harta Pământului de Mijloc, desenată de domnişoara Pauline Baynes (vezi pg. 362), plasată la

nord de munţii de pe promontoriul Andrast. Tatăl meu a spus totuşi că denumirea fusese adăugată de el şi era plasată corect.

— O însemnare marginala spune că, după Bătăliile de la Vadurile Isenului, s-a descoperit că, într-adevăr, mulţi druedaini supravieţuiseră în Druwaith laur, căci au ieşit din grotele unde trăiau, pentru a-i ataca pe oştenii rămaşi din oastea lui Saruman, care fuseseră alungaţi spre miazăzi. – într-un fragment citat la pg. 508 se face referire la triburile de „sălbatici”, pescari şi vânători, de pe coastele din Enedwaith, care se înrudeau ca neam şi limbă cu druedainii din Anorien.

14 La un moment dat în Stăpânul Inelelor este folosit cuvântul „wose ţi]” când Elfhelm îi spune lui Menadoc Brandybuck: „Ce auzi tu sunt woseii, Sălbaticii Pădurii”. Wose este o formă modernizata (în acest caz, forma pe care ar fi avut-o cuvântul acum, dacă ar mai fi existat în limbă) a cuvântului anglo-saxon wasa, care de fapt se găseşte doar în substantivul compus wudu-wâsa, „sălbatic al pădurii”. (Saeros Elful din Donath îl numea pe Turin „Woseu al pădurii”, pg. 116. Cuvântul a existat multă vreme în engleză, transformându-se până la urmă în „wood-house” [„şopron pentru lemne”].) Cuvântul folosit de rohirrimi („wose” fiind o traducere, conform metodei folosite pe tot parcursul scrierilor) este menţionat o dată: rog, plural rogin.

Din cât se pare, termenul „Oamenii-Pukel” (din nou o traducere: reprezintă anglo-saxonul pucel, „spiriduş, demon”, înrudit cu puca, din care derivă Puck) era folosit doar în Rohan, pentru pietrele cioplite din Valea Calvarului.

II

ISTORII

Cea mai completa relatare despre istari a fost scrisa, din cât se pare, în 1954 (vezi Introducerea, pg. 24, despre

originea sa). O redau în întregime şi mă voi referi la ea drept „eseul despre Istari”.

Vrăjitor este traducerea quenyanuluiistar (în sindarină ithron): unul din membrii unui „ordin” (după cum îl numeau ei) care pretindea că posedă şi că face dovada unei cunoaşteri desăvârşite asupra istoriei şi naturii Lumii. Traducerea (deşi potrivită pentru înrudirea sa cu „înţelept” [wizard, „vrăjitor”, wise, „înţelept”, n.tr.] şi alte cuvinte străvechi desemnând cunoaşterea, acelaşi lucru fiind valabil şi pentru istar din quenyană) nu este poate cea mai fericită, deoarece Heren Istorion, „Ordinul Vrăjitorilor”, se deosebea de „vrăjitorii” sau „magicienii” din legenda ulterioară; aceştia au aparţinut strict celui de-al Treilea Ev şi apoi au plecat, şi poate în afară de Elrond, Cfrdan şi Galadriel, nimeni n-a descoperit care anume le era seminţia şi de unde veniseră.

Din rândul oamenilor, cei care au avut de-a face cu ei au crezut (la început) că erau şi ei oameni care dobândiseră toată ştiinţa şi priceperea după un studiu îndelung, făcut în taină. În Pământul de Mijloc au apărut pentru prima oară în jurul anului 1.000 al celui de-al Treilea Ev, dar multă vreme au umblat sub o înfăţişare simplă, de oameni cu nenumăraţi ani în cârcă, însă cu trupul încă verde, călători şi răbdători, care strângeau tot mai multe cunoştinţe despre

Pământul de Mijloc şi despre tot ce vieţuia aici, fără însă a-şi dezvălui cuiva puterile şi scopurile. În acele timpuri, oamenii îi zăreau arar şi prea puţin luau aminte la ei. Dar când umbra lui Sauron a început din nou să crească şi să capete formă, vrăjitorii au devenit mai activi, căutând să pună stavilă creşterii Umbrei şi să-i facă pe elfi şi pe oameni să-şi dea seama de primejdia ce-i pândea. Atunci a început să se vorbească printre oameni despre venirile şi plecările lor, despre amestecul lor în multe treburi; iar

oamenii au băgat de seamă că aceştia nu mureau, ci rămâneau la fel (poate doar că păreau că îmbătrâneau la chip), în vreme ce părinţii şi odraslele oamenilor piereau. Din această pricină, oamenii ajunseseră să se teamă de ei, chiar şi când îi iubeau, şi-i socoteau a face parte din seminţia elfilor (cu care, într-adevăr, îşi petreceau timpul adesea).

Şi totuşi, elfi nu erau. Căci veneau de peste Mare, din Apusul cel mai de la Apus; numai că acest lucru a fost cunoscut multă vreme doar de Cârdan, Păzitorul celui de-al Treilea Inel, stăpân al Limanurilor Cenuşii, care a fost martor la coborârea lor pe ţărmurile apusene. Trimişi ai Stăpânilor Apusului erau ei, ai valarilor care încă mai ţineau sfat despre cum trebuia cârmuit Pământul de Mijloc, şi când umbra lui Sauron a început din nou să se urnească, au ales această cale de a i se opune. Cu consimţământul lui Eru, au trimis pe câţiva din cel mai înalt ordin al lor, înveşmântaţi în trupuri omeneşti, trupuri adevărate, nu plăsmuite, supuşi şi ei spaimelor şi durerilor şi istovirilor de pe pământ, simţind foamea şi setea şi putând fi răpuşi; doar că spiritele lor fiind atât de măreţe, ei nu mureau, iar ceea ce îi îmbătrânea erau grijile şi trudniciile anilor îndelungaţi. Astfel au făcut valarii, dorind să îndrepte greşelile trecutului, mai cu seamă pe aceea de a fi încercat să-i păzească şi să-i izoleze pe eldari, arătându-şi întreaga lor putere şi măreţie; acum însă, emisarii lor nu aveau voie să se înfăţişeze în alcătuiri maiestuoase ori să încerce să domine voinţele oamenilor sau ale elfilor, dându-şi pe faţă puterea; ci, venind sub înfăţişări şubrede şi umile, trebuiau, după cum li se ceruse, să-i sfătuiască de bine pe oameni şi elfi, să-i îndemne spre fapte bune şi să caute să-i

unească întru iubire şi înţelegere pe toţi cei pe care Sauron, de va mai fi venit, s-ar fi încumetat să-i subjuge şi

să-i împingă spre rău.

Câţi se găseau în Ordinul acesta, nu se ştie; dar dintre cei care au venit în partea de miazănoapte a Pământului de Mijloc, unde speranţa era cea mai mare (datorită dunedainilor care se mai găseau aici şi a eldarilor care sălăşluiau pe acele meleaguri), cinci au fost cei mai însemnaţi. Primul care a venit avea înfăţişarea şi purtarea alese, părul negru ca pana corbului şi vocea frumoasă, şi purta veşminte albe; pricepute foarte îi erau mâinile la a meşteşugi tot felul de lucruri, şi era privit de toţi, chiar şi de către eldari, ca mai-marele Ordinului.[1] Au mai venit şi alţii; doi în veşminte albastre ca marea, şi unul în veşmânt pământiu; ultimul care a venit părea şi cel mai neînsemnat dintre ei, mai scund decât ceilalţi şi mult mai bătrân la înfăţişare, cu părul sur şi veşminte asemenea, şi sprijinindu-se într-un toiag. Dar Cfrdan a ghicit, încă de la prima lor întâlnire la Limanurile Cenuşii, că în el zăcea cel mai măreţ spirit şi mai înţelept; l-a primit cu plecăciune şi i-a dat spre păstrare al Treilea Inel, pe Narya cel Roşu. Şi i-a spus:

— Căci multă trudă şi nenumărate primejdii îţi stau în cale, şi pentru ca misia ta să nu-ţi pară prea grea şi istovitoare, ia acest Inel, ca să-ţi fie de ajutor şi mângâiere. Mie mi-a fost încredinţat doar spre a-l ţine tăinuit, iar aici, pe ţărmul apusean, puterea lui stă în adormire; dar socot că în zile ce vor veni cândva, în mâini mai nobile decât ale mele îi va fi locul, care-l vor folosi pentru a trezi curajul în toate inimile.[2]

Şi Mesagerul Sur a luat Inelul şi de atunci l-a păstrat tăinuit; dar n-a trecut mult şi Mesagerul Alb (priceput în a descoperi toate tainele) a prins de veste despre acest dar şi a început să-l roadă pizma – astfel a început duşmănia pe care i-a purtat-o celui Sur şi pe care mai târziu şi-a arătat-o făţiş.

În vremurile care au urmat, Mesagerul Alb a ajuns să

fie cunoscut printre elfi drept Curunfr, Omul Priceput, şi drept Saruman în graiurile oamenilor de la Miazănoapte; dar asta a fost după ce el s-a întors din multele lui călătorii şi a ajuns în regatul Gondor, unde s-a şi

statornicit. Despre cei Albaştri se ştiau puţine în Apus, neavând alt nume decât Ithryn Luin, „Vrăjitorii Albaştri”; căci au trecut în Răsărit însoţindu-l pe Curunrr, dar nu s-au mai întors; dacă au rămas în Răsărit, împlinindu-şi acolo misiile pentru care fuseseră trimişi, ori au pierit, ori – după cum vorbeau unii – au fost momiţi de Sauron şi au devenit slujitorii lui, nu se mai ştie.3 De întâmplat, s-a putut întâmpla ori una, ori celelalte; căci, oricât ar părea de ciudat, istorii, având drept veşmânt trupuri din Pământul de Mijloc, puteau, ca oameni sau elfi, să se abată de la misiile lor şi să facă rău, dând uitării binele în căutarea puterii de a-l făptui.

Un paragraf separat, notat pe margine, trebuie fără îndoială înserat aici:

Într-adevăr, se spune că, întrupaţi fiind, istorii aveau nevoie să înveţe multe de la bun început, încet şi cu răbdare, şi, cu toate că ştiau de unde veneau, amintirea Târâmului Binecuvântat era pentru ei ca o nălucire venită de la mare depărtare, după care tânjeau nespus (atâta vreme cât rămâneau credincioşi misiei pe care o aveau). Astfel, îndurând din propria lor voinţă chinurile exilului şi vicleniile lui Sauron, poate că reuşeau să îndrepte relele acelui timp.

Dintre toţiistarii, cu adevărat numai unul a rămas credincios, cel care venise ultimul. Căci Radagast, al patrulea, îndrăgise nenumăratele fiare şi păsări care vieţuiau în Pământul de Mijloc, astfel că i-a dat uitării pe elfi şi oameni şi-şi petrecea zilele printre sălbăticiuni. De aici i s-a tras şi numele (care vine din graiul Numenorului din străvechime şi înseamnă – din cât se spune –

„îmblânzitorul fiarelor”).4 Iar Curunfr Lân, Saruman cel Alb, s-a îndepărtat de înalta sa misie şi, devenind mândru şi nerăbdător, setos de putere, a căutat să-şi împlinească propria lui vrere prin forţă şi să-l înlăture pe Sauron; numai că spiritul acela întunecat l-a atras în mrejele sale, fiind mult mai puternic decât el.

Dar cel care venise ultimul era numit printre elfi Mithrandir, Pelerinul Sur, căci nu se statornicea nicăieri şi nu strângea pentru

sine bogăţii, nici ucenici nu avea, ci tot timpul străbătea Târâmurile Apusene dintr-o parte în alta, din Gondor până-n Angmar, şi din Lindon până în Lorien, fiind prietenul tuturor celor aflaţi la ananghie. Cald şi neastâmpărat îi era spiritul (mai ales datorită inelului Narya), căci el era duşmanul lui Sauron, împotrivind focului care devorează şi nimiceşte, focul care înflăcărează şi care sprijină la ceas de speranţă deşartă şi disperare; dar bucuria lui şi mânia ce i se aprindea uşor erau învelite în veşminte ca cenuşa de surii, încât numai aceia care-l cunoşteau bine zăreau flacăra ce se ascundea înăuntru. Vesel putea fi şi îngăduitor cu tinerii neştiutori, dar iute uneori să răspundă cu vorbă aspră şi mustrare neghiobiilor; fudul însă nu era şi nu umbla nici după putere, nici după laude şi de aceea, oriunde se ducea, îl îndrăgeau toţi cei care nu erau nici ei fuduli. Mai mult umbla pe jos, neobosit, sprijinindu-se în toiag; şi de aceea Oamenii de la Miazănoapte îl numeau Gandalf, „Elful Cârjei”. Căci îl socoteau (greşit, după cum s-a mai spus) a se trage din seminţia elfilor, şi asta pentru că uneori făcea minuni, plăcându-i mai cu seamă frumuseţea focului; dar cele mai multe miracole le punea la cale mai cu seamă pentru veselia şi plăcerea celorlalţi, şi nu dorea să fie privit cu veneraţie ori să i se urmeze sfaturile din teamă.

În altă parte se spune cum, atunci când Sauron a

ieşit iar la iveală, şi-a dezvăluit şi el o parte din putere şi, devenind sufletul rezistenţei împotriva lui Sauron, a învins până la urmă şi, prin veghe şi trudă, a dus totul la sfârşitul pe care-l gândiseră valarii sub acel Unu care este mai presus de ei. Şi totuşi se spune că, pentru a desăvârşi misia pentru care venise, a pătimit cumplit şi a fost răpus, şi fiind trimis înapoi din moarte pentru scurtă vreme a fost înveşmântat în alb, devenind o flacără strălucitoare (tăinuită, însă arătându-se doar la mare nevoie). Şi când totul s-a sfârşit şi Umbra lui Sauron a fost înlăturată, a plecat pentru totdeauna peste Mare, câtă vreme Curunfr a fost doborât şi umilit cu totul, pierind în cele din urmă de mâna unui sclav asuprit; iar spiritul său s-a dus acolo unde îi fusese sortit să se ducă, iar în Pământul de Mijloc nu s-a mai întors nicicând – nici gol, nici întrupat.

ISTORII 537

În Stăpânul Inelelor, singura informaţie generală despre istari apare în preambulul la cel de-al Treilea Ev din Povestea Anilor, Anexa B:

Şi au trecut vreo mie de ani, prima umbră se lăsase de-acum peste Marea Pădure Verde, cândistarii, sau vrăjitorii, şi-au făcut apariţia în Pământul de Mijloc. Mai târziu avea să se spună că veniseră din Apusul îndepărtat, fiind soli trimişi să înfrunte puterea lui Sauron şi să-i unească pe toţi aceia care aveau dorinţa să i se opună; dar nu le era îngăduit să împotrivească puterii lui o altă putere sau să caute să-i stăpânească pe elfi ori pe oameni prin forţă sau teamă.

Prin urmare, au venit luând înfăţişare omenească, deşi nu apăreau niciodată ca tineri, iar de îmbătrânit îmbătrâneau nespus de încet şi mintea, şi mâna lor aveau puteri nebănuit de multe. Numele lor adevărate le mărturiseau puţinora, folosind, în schimb, numele ce li se dădeau de către alţii. Cei mai mari în rang printre aceştia (se spune că erau cinci cu totul) primiseră de la eldari

numele de Curunfr, „Omul Priceput”, şi Mithrandir, „Pelerinul cel Sur”, dar oamenii de la miazănoapte le spuneau Saruman şi Gandalf. Curunfr a călătorit adesea în ţinuturile de la Soare-Răsare, aşezându-se în cele din urmă în Isengard. Mithrandir, în schimb, era mai apropiat de seminţia eldarilor, prin urmare străbătea mai mult părţile apusene, dar niciodată n-a avut un loc al său, unde să se aşeze.

Mai departe se povesteşte despre păzirea celor Trei Inele ale Elfilor şi despre cum Cfrdan i-a dat lui Gandalf Inelul Roşu, atunci când acesta a venit la Limanurile Cenuşii de peste Mare („Căci Cârdan vedea mult mai departe şi mai adânc decât oricare altul de pe Pământul de Mijloc”).

Eseul despre istari pe care tocmai l-am citat ne spune multe despre ei şi despre originea lor, lucruri care nu apar în Stăpânul Inelelor (cuprinzând şi câteva observaţii ocazionale de mare interes despre valari, despre preocuparea lor permanentă pentru Pământul de Mijloc şi despre faptul că-şi recunoşteau greşeala străveche; dar

acestea nu pot fi discutate aici). Extrem de interesante sunt descriereaistarilor ca „membri ai propriului lor ordin înalt” (ordinul valarilor) şi afirmaţiile despre întruparea lor fizica.5 Trebuie remarcat, de asemenea, faptul căistarii au venit în Pământul de Mijloc la momente diferite; că Cfrdan a simţit că Gandalf era cel mai măreţ dintre ei; că Saruman ştia că Gandalf are asupra sa Inelul Roşu şi că îl pizmuia pentru aceasta; felul în care este înfăţişat Radagast, care şi-a trădat misiunea; ceilalţi doi „Vrăjitori Albaştri”, nenumiţi, care l-au însoţit pe Saruman în Răsărit, dar, spre deosebire de el, nu s-au mai întors în Târâmurile Apusene; numărulistarilor veniţi (despre care se spune că este necunoscut, deşi „cei mai însemnaţi” dintre cei care au pătruns în ţinuturile de

miazănoapte ale Pământului de Mijloc au fost cinci); explicarea numelor de Gandalf şi Radagast; şi cuvântul sindarin ithron, plural ithryn.

Pasajul din Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pp. 407 – 408) este foarte asemănător cu fragmentul din Anexa B la Stăpânul Inelelor citat mai sus, chiar şi în privinţa cuvintelor folosite; dar include şi această frază, care confirmă cele spuse în eseul despre istari:

Curunfr era cel mai bătrân dintre ei doi, el venise primul, urmat de Mithrandir şi Radagast, apoi de alţii stări care s-au dus în ţinuturile de răsărit ale Pământului de Mijloc, dar ei nu sunt pomeniţi în poveştile acestea.

Majoritatea celorlalte texte despre istari (ca grup) sunt, din nefericire, nimic altceva decât notaţii făcute în grabă, adesea ilizibile. De un interes deosebit este totuşi o schiţa scurtă, notată şi ea în grabă, a unei povestiri în care se spune despre un sfat al valarilor, adunat, din cât se pare, de Manwe („poate i-a cerut sfatul lui Eru?”) în care s-a hotărât trimiterea în Pământul de Mijloc a trei emisari. „Cine să meargă? Căci trebuie să fie puternici, pe măsura lui Sauron, dar la putere trebuie să renunţe şi să se înveşmânte în carne, pentru a fi egali cu elfii şi oamenii şi a le câştiga încrederea. Lucru care i-ar pune în primejdie, împuţinându-le ştiinţa şi înţelepciunea şi tulburându-i cu spaime, griji şi ostenelile pe care le aduce cu sine carnea”. Numai doi au ieşit în faţă: Curumo, ales de Aule, şi Alatar, trimis de Orome. Atunci Manwe a întrebat unde era Olorin?

Şi Olorin, care era înveşmântat în cenuşiu şi tocmai se întorsese dintr-o călătorie, din care pricină se aşezase la o margine a Sfatului, a întrebat ce anume voia Manwe de la el. Iar Manwe i-a răspuns că dorea ca Olorin să se ducă drept al treilea mesager în Pământul de Mijloc (într-o paranteză se face observaţia că „Olorin îi îndrăgea pe

eldarii rămaşi”, aparent pentru a explica alegerea făcută de Manwe). Dar Olorin a declarat că era prea obosit pentru o asemenea treabă şi că se temea de Sauron. Atunci Manwe i-a spus că acesta era un motiv în plus ca el să meargă şi că îi poruncea lui Olorin (cuvintele care urmează sunt imposibil de citit, totuşi par să conţină cuvântul „al treilea”). Dar auzindu-l, Varda s-a uitat la el şi a spus: „Nu ca al treilea”; iar Curumo nu a uitat aceste vorbe.

Nota se încheie cu afirmaţia că acest Curumo [Saruman] l-a luat pe Aiwendil [Radagast] la rugămintea Yavannei, iar Alatar l-a luat pe Pallando pentru că îi era prieten.6

Pe o altă pagină de însemnări care în mod limpede ţin de aceeaşi perioada se spune că „Curumo a fost silit să-l ia pe Aiwendil pentru a-i face pe plac Yavannei, soţia lui Aule”. Exista aici şi câteva tabele în ciornă în care se arată legăturile dintre numele istarilor şi cele ale valarilor: Olorin legat de Manwe şi Varda, Curumo de Aule, Aiwendil de Yavanna, Alazar de Orome, iar Pallando tot de Orome (înainte fusese legat de Mandos şi Nienna).

În lumina scurtului fragment narativ citat mai sus, sensul acestor legături întreistari şi valari este limpede acela că fiecăreistar a fost ales de un valar pentru trăsăturile sale proprii – poate chiar şi pentru faptul că erau membri ai „poporului” acelui vala, în acelaşi sens în care despre Sauron se spune în Valaquenta (Silmarillion, pg. 57) că „la început a fost şi el unul dintre maiarii lui Aule şi şi-a păstrat renumele în legendele acelui neam”. Este, prin urmare, semnificativ că Aule l-a ales pe Curumo (Saruman). Nimic nu sugerează vreo explicaţie a faptului că dorinţa vădită a Yavannei caistarii să includă în grupul lor pe cineva care îndrăgea în mod deosebit ceea ce crease ea putea fi împlinită doar silindu-l pe Saruman să-l ia drept tovarăş pe Radagast; în vreme ce sugestia din eseul despre

istari (pg. 535), conform căreia, îndrăgind sălbăticiunile din Pământul de Mijloc, Radagast şi-a neglijat misiunea pentru care fusese trimis, poate că nu corespunde întocmai cu ideea că el a fost

ales anume de Yavanna. În plus, atât în eseul despre istari cât şi în Despre Inelele Puterii, Saruman a venit primul, şi neînsoţit. Pe de altă parte, este posibil să descifrăm o aluzie la povestea lui Radagast ca însoţitor nepoftit în dispreţul total faţă de el al lui Saruman, aşa cum apare în relatarea lui Gandalf la Staful lui Elrond:

„Radagast cel Cafeniu! a hohotit Saruman, fără să-şi mai ascundă dispreţul, Radagast îmblânzitorul de Păsări! Radagast Nătăfleţul! Radagast Nebunul! A avut totuşi atâta minte cât să-şi joace rolul pe care i l-am încredinţat”.

În vreme ce în eseul despre istari se spune despre cei doi care au plecat spre Răsărit că nu aveau alte nume decât Ithryn Luin, „Vrăjitorii Albaştri” (ceea ce înseamnă, desigur, că nu aveau nume în Apusul Pământului de Mijloc), aici ei sunt numiţi drept Alatar şi Pallando şi sunt asociaţi cu Orome, deşi nu se sugerează în niciun fel motivul acestei legături. Se prea poate (deşi e o simplă supoziţie) ca Orome dintre toţi valarii să fi avut cele mai multe informaţii despre ţinuturile mai îndepărtate ale Pământului de Mijloc, şi că Vrăjitorii Albaştri erau rânduiţi să călătorească în acele regiuni şi să rămână acolo.

Dincolo de faptul că aceste însemnări despre alegereaistarilor au fost cu siguranţă făcute după încheierea Stăpânului Inelelor, nu găsesc nicio dovadă despre legătura lor, la vremea la care au fost scrise, cu eseul despre istari.7

Nu cunosc niciun alt text despre istari, în afară de câteva note foarte sumare şi în parte imposibil de interpretat, care au fost în mod cert făcute mult mai târziu decât oricare din cele dinainte, şi care datează probabil

din 1972:

Trebuie să pornim de la premisa că ei [istorii] erau cu toţii maiari, adică persoanele din ordinul „îngerilor”, deşi nu neapărat de acelaşi rang. Maiarii erau „spirite”, dar capabile de auto-întrupare, şi puteau să-şi ia forme „umane” (în special elfice). Despre Saruman se spune (o face, de pildă, Gandalf însuşi) că era mai mareleistarilor – adică avea un statut mai înalt decât ceilalţi în Valinor:

ISTORII 541

Gandalf era al doilea, din acest punct de vedere. Radagast este prezentat drept o persoană mai limitată ca putere şi înţelepciune. Despre ceilalţi doi nu se spune nimic şi în textele publicate, afară de referirea la cei Cinci Vrăjitori, în altercaţia dintre Gandalf şi Saruman [Cele două turnuri, III 10]. Acum, aceşti maiari au fost trimişi de valari într-un moment cruciat al istoriei Pământului de Mijloc, pentru a întări rezistenţa elfilor din Apus, care-şi pierdeau puterea, şi a oamenilor nepervertiţi, tot din Apus, mult depăşiţi numeric de cei de la Răsărit şi de la Miazâzi. Se poate observa că fiecare era liber să facă tot ce putea în această misiune; că nu li se dăduseră porunci şi nu trebuiau să acţioneze împreună ca un mic organ central de putere şi înţelepciune; şi că fiecare avea alte puteri şi înclinaţii, iar valarii tocmai datorită lor îi aleseseră.

Alte texte se concentrează exclusiv asupra lui Gandalf (Olorin, Mithrandir). Pe versoul paginii izolate care conţine povestea despre alegereaistarilor de către valari apare următoarea însemnare cu adevărat remarcabilă:

Elendil şi Gil-galad erau aliaţi; dar aceasta a fost „Ultima Alianţă” între elfi şi oameni. În înfrângerea finală a lui Sauron, elfii nu s-au implicat efectiv în acţiune. Legolas a avut probabil cel mai mic rol dintre cei Nouă Peregrini. Galadriel, cea mai măreaţă dintre eldarii care supravieţuiseră în Pământul de Mijloc, a acţionat mai ales

prin înţelepciune şi bunătate, ca o conducătoare sau sfătuitoare în luptă, de neînvins în rezistenţa ei (mai cu seamă a minţii şi spiritului), dar incapabilă de acţiune punitivă, în acest sens, ea poate fi comparată cu Manwe în ceea ce priveşte acţiunea totală la dimensiuni mai mari. Totuşi, Manwe, chiar şi după Decăderea Numenorului şi distrugerea lumii vechi, chiar şi în al Treilea Ev, când Tărâmul Binecuvântat fusese îndepărtat din „Cercurile Lumii”, nu a fost un simplu observator. Este limpede că emisarii numiţiistari (sau Vrăjitori) din Valinor au venit, şi

printre ei Gandalf, care s-a dovedit a fi conducătorul şi coordonatorul atât al atacului cât şi al apărării.

Cine era „Gandalf? Se spune că mai târziu (când iarăşi s-a înălţat o umbră a râului în Regat), mulţi dintre „Credincioşii” din acea vreme credeau că „Gandalf era ultima apariţie a lui Manwe însuşi, înainte ca acesta să se retragă definitiv în turnul de strajă din Taniquetil. (Faptul că Gandalf spunea că „în Apus” numele său fusese Olorin era, conform acestei credinţe, adoptarea unui camuflaj, un simplu nume fals.) Nu cunosc (desigur) adevărul, iar dacă l-aş şti, ar fi o greşeală să fiu mai explicit decât a fost Gandalf însuşi. Dar eu unul nu cred că aşa au stat lucrurile. Manwe nu va coborî de pe munte înainte de Dagor Dagorath şi venirea Sfârşitului, când se întoarce Melkor.8 Pentru a-l doborî pe Morgoth, el l-a trimis pe pristavul său Eonwe. Şi-atunci, pentru înfrângerea lui Sauron, n-ar trimite el un spirit mai puţin măreţ (dar puternic) din rândul poporului îngerilor, un spirit de aceeaşi seamă şi neîndoielnic egal cu Sauron la începuturile lor, însă nu deasupra lui? Numele acestuia era Olorin. Dar despre Olorin nu vom şti niciodată mai mult decât a dat la iveală în Gandalf.

Urmează şaisprezece versuri ale unui poem în care este folosită aliteraţia:

Vrea-vei să auzi legenda multă vreme neştiută despre cei Cinci veniţi dintr-o ţară-ndepârtată? Unul doar s-a-ntors. Alţii niciodată sub stăpânirea oamenilor Pământul de Mijloc nu vor căuta până ce Dagor Dagorath şi Destinul se-mplinesc.

De aflat cum ai aflat-o: la sfatul tainic al Stăpânilor Apusului din ţara Aman?

Pierdute-s drumurile lungi ce într-acol duceau, iar oamenilor muritori Manwe nu le vorbeşte.

Din Apusul-care-a-fost un vânt a purtat-o pân' la urechea adormită, în tăcerile de sub umbra nopţii, când veştile-s aduse

ISTORII 543

din uitate tărâmuri şi evuri pierdute peste mări de ani pin la gândul iscoditor. Nu toate-au fost uitate de Regele Bătrân. În Sauron vedea o zăbavnică ameninţare…

Sunt multe elemente aici care fac aluzie la problema mai generală a preocupării lui Manwe şi a valarilor faţă de soarta Pământului de Mijloc după Decăderea Numenorului, care însă nu intră în sfera de interes a volumului de faţă.

După fraza „Dar despre Olorin nu vom şti niciodată mai mult decât a dat la iveală în Gandalf, tata a adăugat ulterior:

decât că Olorin este un nume din graiul Elfilor Nobili şi prin urmare probabil că i-a fost dat în Valinor de către eldari, sau că era „o traducere" menită a avea o anumită semnificaţie pentru ei. Oricare ar fi fost cazul, ce înţeles avea acest nume primit sau adoptat? Ol or este un cuvânt tradus adesea ca „vis", însă nu se referă la „visele" oamenilor, adică în mod sigur nu la cele din timpul somnului. Pentru eldari, el includea conţinutul viu al memoriei lor, adică ceea ce era produs al imaginaţiei: se referea, de fapt, la viziunea limpede, în minte, asupra unor lucruri care nu erau prezente fizic în locul unde se afla

trupul. Nu era vorba doar de ideea despre lucrul respectiv, ci de întregul aspect al lucrului respectiv, de la o formă anume până la detalii.

O notă etimologica izolată oferă o explicaţie similară sensului acestui cuvânt:

Olo-s: viziune, „năzărire”: denumire comună în elfică pentru „construcţie a minţii” care nu (pre) există pe Ea distinct de construcţie, ci datorită eldarilor, putând prin intermediul Artei (Karme) să devină vizibilă, perceptibilă. Olos se referă de obicei la construcţii frumoase, care au doar un scop artistic (cu alte cuvinte, nu sunt menite să amăgească ori să obţină puterea).

Sunt enumerate cuvinte care derivă din această rădăcină: quenyanul olos, „vis, viziune”, plural olozi / olori; ola (impersonal), „a visa”; olosta, „visător”. Apoi se face trimitere la olofantur, care fusese înainte „adevăratul” nume al lui Lorien, acel vala care era „domnul vedeniilor şi visurilor”, înainte să fi fost schimbat în Irmo, în Silmarillion (aşa cum Nurufantur a fost schimbat în Nămo (Mandos): deşi pluralul feanturi pentru aceşti doi „fârtaţi” apare în Valaquenta).

Aceste analize ale cuvântului olos, olor trebuie în mod clar legate de pasajul din Valaquenta (Silmarillion, pg. 56) în care se spune că Olorin trăia în Lorien, în Valinor, şi că deşi îi iubea pe elfi, umbla printre ei nevăzut sau, când se lăsa văzut, arăta întocmai ca ei, încât ei nu ştiau de unde le veneau acele năluciri frumoase ori străfulgerările de înţelepciune pe care el le insufla în inimile lor.

Într-o variantă anterioară a acestui pasaj se spune că Olorin era „sfătuitorul lui Irmo” şi că în inimile celor care îi dădeau ascultare se trezeau gânduri „despre lucruri frumoase care încă nu fuseseră, dar se puteau făuri pentru a spori bogăţia Ardei”.

O însemnare lunga elucidează pasajul din Cele două

turnuri IV 5, în care Faramir repetă la Henneth Annun ceea ce-l auzise pe Gandalf spunând:

Multe nume am eu, în nenumărate ţinuturi. Mithrandir printre elfi, Tharkun printre gnomi; în tinereţe, la Apus, mi se spunea Olorin, nume de mult uitat9; la Miazăzi, Incănus; la Miazănoapte, Gandalf; în Răsărit, nu mă duc niciodată.

Nota a fost scrisă înainte de publicarea celei de-a doua ediţii a Stăpânului Inelelor, în 1988; iată ce se spune în ea:

Data sosirii lui Gandalf este incertă. A venit de dincolo de mare, aparent odată cu ivirea primelor semne ale retrezirii „Umbrei”: reapariţia şi răspândirea a tot felul de lucruri ticăloase. Dar arareori este el menţionat în hronice ori izvoade în cel de-al doilea mileniu al

celui de-al Treilea Ev. Probabil că a călătorit mult (deghizat în fel şi chip), preocupat nu de ceea ce se făptuia ori se întâmpla, ci de a cerceta inimile elfilor şi oamenilor care i se împotriviseră lui Sauron, sau de la care se putea aştepta o asemenea împotrivire. S-a păstrat ceea ce el însuşi spusese (sau cel puţin o versiunea a afirmaţiei sale, oricum nedeplin înţeleasă), anume că în tinereţe numele lui fusese Olorin în Apus, dar elfii îl numeau Mithrandir (Rătăcitorul cel Sur), Tharkun îi era numele printre gnomi (însemnând, din cât se spune, „Omul cu Toiagul”), Incănus la Miazăzi, şi Gandalf la Miazânoape, dar că „în Răsărit nu mă duc niciodată”.

„Apusul” înseamnă aici în mod limpede Apusul îndepărtat, dincolo de Mare, şi nu partea apuseană a Pământului de Mijloc; numele Olorin aparţine ca formă limbii Elfilor Nobili. „Miazănoapte” se referă mai mult ca sigur la regiunile nord-vestice ale Pământului de Mijloc, unde majoritatea locuitorilor sau a popoarelor vorbitoare nu căzuseră în mrejele lui Morgoth ori ale lui Sauron. În

acele regiuni, împotrivirea faţă de ticăloşiile lăsate în urmă de Duşman, ori faţă de Sauron, servitorul său, de-ar fi fost să apară din nou, ar fi fost cea mai puternică. Hotarele acestei regiuni erau de la natură nedefinite; graniţa răsăriteană urma, mai mult sau mai puţin, cursul Râului Carnen până la confluenţa cu Celduin (Râul Curgător) şi apoi până la Numen, iar de acolo spre miazăzi până la străvechile fruntarii ale Gondorului de la Miazăzi. (La început, nu excludea Mordorul, stăpânit de Sauron, deşi regiunea se afla în afara târâmurilor iniţiale ale acestuia, „în Răsărit", ca o ameninţare voită la adresa Apusului şi a numenoreenilor.) Prin urmare, teritoriul de la „Miazănoapte" include toată această zonă întinsă: de la vest la est, însemnând aproximativ de la Golful Lune la Numen, iar de la nord la sud, adică de la Carn Dum la hotarele sudice ale străvechiului Gondor, între acesta şi Haradul Apropiat. Dincolo de Numen, Gandalf nu a trecut niciodată.

Acest pasaj este singura dovadă existentă, referitoare la faptul că el şi-a extins călătoriile mai departe spre Miazăzi. Aragorn

susţine că ar fi intrat „până hăt-departe în ţările Rhun şi Harad, unde stelele ne sunt străine" (Frăţia Inelului II 2).10 Nu trebuie să presupunem că Gandalf a făcut acelaşi lucru. Legendele acestea se concentrează asupra tărâmurilor de la Miazănoapte – deoarece lupta împotriva lui Morgoth şi a servitorilor săi, care a avut loc în principal în partea de nord şi mai ales de nord-vest a Pământului de Mijloc, este considerată drept un fapt istoric, pentru că elfii şi apoi oamenii care au fugit din calea lui Morgoth s-au îndreptat în mod inevitabil spre vest, spre Tărâmul Binecuvântat, şi spre nord-vest, unde ţărmurile Pământului de Mijloc erau cel mai aproape de Aman. Harad „Miazăzi" este astfel un termen vag şi, cu

toate că înainte de Decădere oamenii din Numenor exploraseră coastele Pământului de Mijloc până departe în sud, aşezările lor dincolo de Umbar fuseseră absorbite, sau, fiind ridicate de oameni corupţi deja de Sauron în Numenor, deveniseră ostile şi intraseră sub stăpânirea lui Sauron. Dar regiunile sudice care aveau contact cu Gondorul (numite de oamenii din Gondor pur şi simplu Harad „Miazăzi”, Apropiat sau îndepărtat) erau probabil mai uşor de atras în „Rezistenţă”, şi în acelaşi timp locuri unde Sauron îşi făcuse cel mai mult de lucru în cel de-al Treilea Ev, întrucât pentru el era o sursă de mână de lucru ce putea fi foarte uşor folosită împotriva Gondorului. În aceste regiuni se prea poate ca Gandalf să fi călătorit în zilele de început ale trudniciei sale.

Dar cea mai mare parte a timpului Gandalf şi-a petrecut-o la „Miazănoapte”, iar aici cel mai mult în nord-vest – Lindon, Eriador şi Văile Anduinului. A făcut alianţă mai ales cu Elrond şi cu dunedainii de la miazănoapte (Pribegii). Ceea ce-l caracteriza în mod deosebit erau dragostea ce le-o purta „piticuţilor” şi multele cunoştinţe pe care le avea despre ei: în înţelepciunea lui, presimţea rolul important ce-l vor juca în cele din urmă şi în acelaşi timp îşi dădea seama de valoarea lor intrinsecă. Gondorul îi atrăgea mai puţin atenţia, din acelaşi motiv pentru care i se părea mai interesant lui Saruman: reprezenta un centru al

cunoaşterii şi al puterii. Cârmuitorii săi, încă din cele mai vechi timpuri, şi tradiţiile sale îi erau irevocabil opuse lui Sauron, fără îndoială din considerente politice: regatul acesta constituia pentru el o ameninţare şi continua să existe doar în măsura în care şi atâta timp cât ameninţarea pe care o reprezenta el însuşi pentru gondorieni putea fi înfruntată cu forţa armelor. Gandalf nu prea avea cum să-i călăuzească pe mândrii cârmuitori, sau să-i sfătuiască, şi

doar când puterea lor a început să decadă, înnobilându-le în schimb curajul şi tăria cu care se luptau pentru o cauză aparent pierdută, a început şi Gandalf să fie preocupat în mod deosebit de soarta lor.

Numele de încânus este aparent „străin”, adică nu provine nici din limba westron, nici din elfică (sindarină sau quenyană) şi nu-şi are originea nici în graiurile Oamenilor de la Miazănoapte, care au supravieţuit. O notă din Cartea Thainului spune că este o formă adaptată limbii quenyene a unui cuvânt din limba haradrimilor, care înseamnă pur şi simplu „Iscoada de la Miazănoapte” (Inkă + nu-s). n Gandalf este un nume de înlocuire în povestea în limba engleză, procedeul folosit fiind acelaşi ca şi în cazul numelor hobbiţilor şi ale gnomilor. De fapt, este un nume scandinav (purtat de un pitic* din Voluspă) 12, pe care l-am folosit deoarece pare să conţină elementul gandr, toiag, în special unul folosit în „magie”, şi s-ar putea traduce drept „fiinţă elfică având un toiag (vrăjit)”. Gandalf nu era elf, dar aşa îl considerau oamenii apropiaţi elfilor, prietenia şi alianţa lui cu elfii fiind bine-cunoscută. Deoarece numele este atribuit „tărâmurilor de la Miazănoapte” în general, este de presupus că Gandalf reprezintă un nume westron, format însă din elemente care nu provin din limbile elfice.

O cu totul altă optică asupra sensului cuvintelor lui Gandalf „la Miazăzi încânus” şi a etimologiei numelui apare într-o notă scrisă în 1967:

* dwaiffân engl. În orig.) – pitic, gnom. În versiunea românească a operelor lui Tolkien, am optat pentru termenul de gnom. (n.tr.)

Nu este nicidecum limpede ce se înţelegea prin „la Miazăzi”: Gandalf a negat că a vizitat vreodată „Răsăritul”, dar de fapt el pare să-şi fi limitat călătoriile şi supravegherea la ţinuturile apusene, locuite de elfi şi de popoare în general ostile lui Sauron. Oricum, pare puţin

probabil să fi călătorit sau să fi poposit suficient de mult în Harad (sau Haradul îndepărtat!) ca să fi primit un nume special în oricare din limbile străine din acele regiuni puţin cunoscute. Prin urmare, Miazăzi ar trebui să însemne Gondor (în sens larg, ţâri aflate sub suzeranitatea Gondorului, atunci când era în culmea gloriei sale). Dar la vremea când se petrece Povestea de faţă, pe Gandalf îl întâlnim sub numele de Mithrandir (aşa-l numeau oamenii de rang sau de origine numenoreană precum Denethor, Faramir etc.) în Gondor. Este un nume de origine sindarină, menţionat ca nume doar de către elfi; dar oamenii de rang din Gondor cunoşteau această limbă şi o foloseau. Numele „popular" în limba westron, sau Limba Comună, era evident unul care însemna „Manta-Sură", dar, fiind născocit cu mult timp în urmă, forma lui de acum era arhaică, reprezentată poate de acel „Mantie-Sură" folosit de Eomer din Rohan.

Tatăl meu a tras concluzia că „la Miazăzi" se referea într-adevăr la Gondor, şi că încânus era (la fel ca Olorin) un nume quenyan, însă născocit în Gondor, în vremurile de demult, când limba quenyană era încă mult folosită de cei învăţaţi, fiind şi limba numeroaselor documente istorice, aşa cum a fost cazul în Numenor.

În Povestea Anilor se spune că Gandalf şi-a făcut apariţia în Apus la începutul secolului XI al celui de-al Treilea Ev. Dacă pornim de la presupunerea că mai întâi a vizitat Gondorul suficient de des şi pentru perioade destul de lungi de timp pentru a primi un nume acolo, sau mai multe – să spunem, în timpul domniei lui Atanatar Alcann, cu aproximativ 1800 de ani înainte de Războiul Inelului – este posibil să considerăm că încânus este un nume quenyan

născocit anume pentru el, care ulterior a ieşit din uz, rămânând doar în amintirea celor învăţaţi.

Dată fiind această presupunere, se poate stabili o etimologie pornind de la elementele quenyene în (id) – „minte”, şi kan – „conducător”, mai ales în cano, cânu, „conducător, guvernator, căpetenie” (care ulterior constituie al doilea element în numele Turgon şi Fingon). În această notă, tatăl meu s-a referit şi la cuvântul latin încânus, „cu păr cărunt”, într-un fel care sugerează că aceasta era de fapt originea acestui nume al lui Gandalf când a fost scris Stăpânul Inelelor, lucru care ar fi extrem de surprinzător dacă ar fi adevărat; la sfârşitul acestei analize, el a remarcat despre coincidenţa în formă a numelui quenyan şi a cuvântului latin că trebuie privită drept un „accident”, la fel cum sindarinul Orthanc, „înălţime bifurcată”, coincide întâmplător cu anglo-saxonul orpanc, „născocire dibace”, ceea ce reprezintă traducerea acestei denumiri în limba rohirrimilor.

NOTE

1 în Cele două turnuri III 8, se spune că Saruman era „socotit de mulţi căpetenia Vrăjitorilor”, iar la Sfatul lui Elrond (Frăţia Inelului II 2), Gandalf a declarat în mod explicit următoarele: „Saruman cel Alb este cel mai mare în ordinul meu”.

2 O altă versiune a cuvintelor lui Cârdan către Gandalf, când i-a dat Inelul de Foc la Limanurile Cenuşii, se găseşte în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 413), şi într-o variantă foarte asemănătoare în Anexa B la Stăpânul Inelelor (preambulul la Povestea Anilor celui de-al Treilea Ev).

3 într-o scrisoare datând din 1958, tatăl meu spunea că nu ştia nimic limpede despre „ceilalţi doi”, deoarece ei nu reprezentau interes pentru istoria zonei de nord-vest a Pământului de Mijloc. „Cred”.

scria el, „că s-au dus ca emisari în regiuni îndepărtate, la Răsărit şi la Miazăzi, departe de teritoriile

numenoreene: misionari în ţări «ocupate de duşmani», ca să spunem aşa. Dacă au avut succes, nu am de unde şti; dar mă tem că au dat greş, ca şi Saruman, deşi fără îndoiala că în alte feluri; şi bănuiesc că au fondat sau au iniţiat culte secrete şi tradiţii «magice» care au supravieţuit căderii lui Sauron”.

4 într-o însemnare de dată foarte târzie, despre numele istarilor, se zice că Radagast ar fi un nume provenind de la oamenii din Văile Anduinului, „care acum nu poate fi interpretat cu claritate”. Rhosgobel, despre care se spune că era „casa cea străveche a lui Radagast” în Frăţia Inelului II 3, s-ar fi aflat „la hotarele împădurite dintre Carrock şi Vechiul Drum al Pădurii”.

5 într-adevăr, menţionarea lui Olorin în Valaquenta (Silmarillion, pg. 56) dă de înţeles căistarii erau maiari, deoarece Olorin era Gandalf.

6 Curumo ar fi, din cât se pare, numele lui Saruman in quenyană, nemenţionat nicăieri altundeva; Curunir era forma sindarină. Saruman, numele pe care-l purta printre nordici, conţine cuvântul anglo-saxon scaru, saru, „îndemânare, dibaci, născocire dibace”. Aiwendil trebuie să însemne „iubitorul de păsări”; cf. Linaewn, „lacul păsărilor” în Nevrast (vezi Anexa la Silmarillion, articolul lin I.) Pentru sensul numelui Radagast, vezi pg. 535 şi nota 4. Pallando conţine poate – în ciuda ortografiei – elementul palan, „departe”, ca în palantir şi în Palarran „Departe-Râtâcitoarea”, numele corabiei lui Aldanon.

7 într-o scrisoare din 1956, tatăl meu spunea că „în Stăpânul Inelelor nu se face aproape nicio referire la lucruri care nu există la nivelul respectiv (al realităţii secundare sau subcreatoare)”. Adăugând într-o notă la acest pasaj: „Nu-mi amintesc decât de pisicile Reginei Beruthiel şi de numele celorlalţi doi vrăjitori (cinci, minus Saruman, Gandalf, Radagast)”. (în Moria, Aragorn i-a spus lui Gandalf că „Mai degrabă vă puteţi încrede în el să

găsească drumul spre casă într-o noapte fără lună, decât în pisicile Reginei Beruthiel” (Frăţia Inelului II 4)

Chiar şi povestea Reginei Beruthiel există, chiar dacă într-o schiţă foarte „primitivă”, ilizibilă la un moment dat. A fost soţia ticăloasă, singuratică şi neiubitoare a lui Tarannon, al doisprezecelea

ISTORII 551

Rege al Gondorului (al Treilea Ev, 830 – 913) şi primul „Rege al Corăbiilor”, care a luat coroana şi odată cu ea numele de Falastur, „Seniorul Coastelor”, fiind primul rege fără urmaşi (Stăpânul Inelelor, Anexa A, I, îi şi iv). Beruthiel trăia în Casa Regelui din Osgiliath, neplăcându-i defel zgomotele şi mirosurile mării, şi nici casa pe care Tarannon a construit-o mai jos de Pelărgir, „pe arce ale căror picioare se înfigeau adânc în apele late ale lui Ethir Anduin”; ura toate câte erau create, toate culorile şi gătelile complicate, îmbrăcându-se numai în negru şi argintiu şi trăind în încăperi goale, iar grădinile casei din Osgiliath erau pline de sculpturi înfăţişând supliciul, aşezate sub chiparoşi şi tise. Avea nouă pisici negre şi una albă, sclavele ei, cu care stătea de vorbă, sau ale căror memorii le citea, punându-le să descopere toate tainele întunecate ale Gondorului, încât cunoştea acele lucruri „pe care oamenii doresc cel mai mult să le ţină ascunse”, punând-o pe pisica albă să le spioneze pe cele negre şi chinuindu-le. Niciun om din Gondor nu îndrăznea să le atingă; toţi se temeau de ele şi blestemau când le vedeau trecând. Ceea ce urmează este aproape în întregime ilizibil în singurul manuscris existent, cu excepţia finalului, în care se spune că numele ei a fost şters din Cartea Regilor („dar memoria oamenilor nu este în întregime închisă în cărţi, şi pisicile Reginei Beruthiel nu au pierit niciodată cu totul din vorbele oamenilor”) şi că Regele Tarannon a pus să fie urcată pe o corabie, însoţită doar de pisicile ei, şi lăsată să fie dusă pe mare de un vânt de la miazănoapte.

Corabia a fost zărită ultima oară trecând prin dreptul golfului Umbar, sub secera lunii, cu o pisică pe catarg şi cu o alta ca o figură sculptată la prora.

8 Se face aici aluzie la „A doua Profeţie a lui Mandos”, care nu apare în Silmarillion; nu poate fi elucidată aici, deoarece ar necesita relatarea istoriei mitologiei în raport cu versiunea publicată.

9 Gandalf a repetat că „Olorin am fost în Apusul de mult uitat”, când a stat de vorbă cu hobbiţii şi cu Gimli în Minas Tirith, după încoronarea Regelui Elessar: vezi „Căutarea Ereborului”, pg. 453.

10 „Stelele străine” sunt valabile doar pentru Harad, şi înseamnă că Aragorn a călătorit şi în emisfera sudică. [Nota autorului]

11 Semnul de pe ultima vocală din Inkă-nus sugerează că ultima consoană era sh.

12 Unul din poemele din antologia de poezie scandinavă străveche, cunoscută drept „Edda poetică” sau „Edda veche”.

III

PALANTIRII

Fără îndoială, palantfrii n-au fost niciodată ceva pentru folosul oricui sau cunoscut de orişicine, nici măcar în Numenor. În Pământul de Mijloc erau ţinuţi în încăperi păzite, sus de tot, în turnuri greu de pătruns, unde numai regii şi cârmuitorii şi păzitori anume numiţi se puteau apropia de ei; niciodată nu erau cercetaţi în public şi nici nu erau arătaţi. Dar până la pieirea Regilor, n-au fost consideraţi nişte taine dătătoare de fiori. Folosirea palantirilor nu reprezenta vreo primejdie, şi niciun rege ori vreo altă persoană care avea voie să-i cerceteze n-ar fi ezitat să dezvăluie sursa cunoştinţelor despre faptele ori părerile cârmuitorilor din locuri îndepărtate, dacă acest fapt se datora Pietrelor.1

După epoca Regilor şi pierderea oraşului Minas Ithil, nu se mai pomeneşte nicăieri despre întrebuinţarea lor făţişă şi oficială. La Miazănoapte, în urma naufragiului din 1975 al lui Arvedui, Ultimul Rege, nu mai rămăsese nicio Piatră care să dea răspunsuri.2 în 2002, Piatra din Ithil a dispărut. N-au mai rămas decât Piatra Anor, din Minas Tirith, şi Piatra Orthanc.3

Două lucruri au contribuit la neglijarea Pietrelor şi la pieirea lor din memoria generală a oamenilor. Primul a fost faptul că nu se ştia ce se întâmplase cu Piatra Ithil: s-a presupus, nu fără temei, că a fost distrusă de apărătorii oraşului Minas Ithil înainte ca acesta să fie cucerit şi jefuit4 – dar la fel de bine era posibil să fi fost furată şi

să fi încăput pe mâinile lui Sauron, şi unii mai înţelepţi şi mai departe văzători poate că s-au gândit la aceasta. Din cât se pare, astfel au şi gândit, dându-şi seama totodată că nu-i va fi de mare folos în distrugerea Gondorului, atâta vreme cât nu intra în legătură cu o altă Piatră cu care să poată comunica.5 Este de presupus că, din aceasta pricină, Piatra Anor, despre care niciun document nu pomeneşte înainte de Războiul Inelului, a fost ţinută în cel mai deplin secret, neputându-se apropia de ea decât Majordomii Cârmuitori care (aparent) n-au folosit-o, până la Denethor II.

Al doilea motiv a fost decăderea Gondorului şi pierderea interesului pentru istoria străveche, sau chiar uitarea acesteia de către toţi, în afară de câţiva dintre cei de rang înalt din regat, şi în afara acelor informaţii care priveau genealogiile lor: descendenţa şi gradele de rudenie. După epoca Regilor, Gondorul s-a înapoiat la un „Ev Mediu” în care învăţăturile se împuţinau tot mai mult, iar îndemânările deveneau tot mai simple. Comunicarea depindea de mesageri şi soli călare sau, în vremuri de primejdie, de piscurile de avertizare, şi dacă Pietrele din

Anor şi Orthanc încă erau păzite drept comori rămase din trecut, despre a căror existenţă ştiau doar câţiva, cele Şapte Pietre din vechime fuseseră în general uitate de oameni, iar stihurile legendelor care încă mai pomeneau de ele îşi pierduseră înţelesul, chiar dacă şi le mai aminteau câte unii; felul lor de a răspunde întrebărilor se preschimbase, datorită legendelor, în puterile elfice ale străvechilor Regi, cu ochii lor pătrunzători, şi în spiritele iuţi, înaripate ca păsările, care-i slujeau aducându-le veşti sau purtându-le soliile.

La acea vreme, din cât se pare Piatra din Orthanc zăcea de multă vreme neglijată de Majordomi: nu le mai era de niciun folos şi nici nu se putea atinge cineva de ea în turnul ei inaccesibil. Chiar dacă n-ar fi plutit şi asupra ei aceeaşi îndoială ca asupra Pietrei Ithil, se găsea într-o regiune faţă de care Gondorul arăta tot mai puţin interes. Calenardhon, puţin populat dintotdeauna, fusese pustiit de Molima întunecată din 1636, după care locuitorii de origine mimenoreană au început să părăsească acel ţinut şi să se mute în Ithilien

şi pe pământurile mai apropiate de Anduin. Isengard a rămas în stăpânirea Majordomilor, dar turnul Orthanc a fost abandonat şi în cele din urmă încuiat, cheile fiind duse în Minas Tirith. Dacă Beren Majordomul s-a gândit vreo clipă la Piatră când i-a dat cheile lui Saruman, şi-o fi zis că nu putea încăpea pe mâini mai sigure decât cele ale mai-marelui Sfatului care i se împotrivea lui Sauron.

Nu încape îndoială că Saruman cercetase6 izvoade şi astfel aflase multe despre Pietre, lucruri care-i stârneau curiozitatea, şi era sigur că Piatra Orthanc se afla întreagă şi nevătămată în turnul ei. A primit cheile turnului Orthanc în 2759, în calitate de paznic al acestuia şi locotenent al Majordomului din Gondor. La acea dată, Piatra Orthanc nu preocupa câtuşi de puţin Sfatul Alb. Numai Saruman, care

câştigase încrederea Majordomilor, se aplecase asupra multelor documente ale Gondorului, ca să-şi dea seama de însemnătatea palantfrilor şi de felul în care puteau fi folosiţi cei care supravieţuiseră; dar despre toate acestea Saruman n-a suflat o vorbă nimănui din Sfat. Dată fiind pizma şi ura ce le nutrea faţă de Gandalf, el a rupt orice legătură cu Sfatul care s-a întrunit pentru ultima oară în 2953. Fără a anunţa pe nimeni în mod oficial despre intenţiile sale, Saruman a ocupat Isengardul, transformându-l în propriul său domeniu, şi a întors spatele Gondorului. Desigur că Sfatul a condamnat acest gest al lui; dar Saruman era un emisar independent şi avea dreptul, dacă dorea, să acţioneze după cum credea de cuviinţă în lupta împotriva lui Sauron.7 În mare, Sfatul însuşi avea cu siguranţă ştiinţă despre Pietre şi despre locurile în care fuseseră aşezate în străvechime, dar nu considera că acum ar mai fi avut o însemnătate prea mare; erau obiecte ce ţineau de istoria Regatelor dunedainilor, minunate, extraordinare, dar din care cele mai multe se pierduseră ori nu mai aveau la ce să fie folosite. Să ne amintim că, la origine, Pietrele fuseseră „inocente”, neservind nici unui scop ticălos. Funeste au devenit numai

datorită lui Sauron, care le-a transformat în instrumente ale asupririi şi amăgirii.

Poate că Sfatul (prevenit de Gandalf) începuse să bănuiască intenţiile lui Saruman privitoare la Inele, dar nici măcar Gandalf nu ştia că acesta devenise aliatul sau slujitorul lui Sauron. Abia în iulie 3018 a descoperit Gandalf acest fapt. Dar cu toate că, în anii din urmă, Gandalf cercetase documentele Gondorului pentru a afla – el şi totodată Sfatul – cât mai multe despre istoria regatului, preocuparea lor de căpătâi era deocamdată Inelul: încă nu-şi dădeau seama de Puterile Pietrelor şi cum anume puteau fi acestea folosite. Este limpede că, la

vremea la care a avut loc Războiul Inelului, Sfatul abia de curând începuse să-şi pună întrebări legate de soarta Pietrei Ithil, dar nu reuşea (lucru de înţeles chiar şi la persoane precum Elrond, Galadriel şi Gandalf, apăsaţi de grijile pe care le aveau) să-i înţeleagă semnificaţia şi să cumpănească la ce s-ar fi putut întâmpla dacă Sauron ar fi căzut sub puterea uneia din Pietre, iar altcineva s-ar fi folosit de o altă piatră. A fost nevoie de întâmplarea de pe Doi Baran, când s-a văzut ce efect a avut Piatra Orthanc asupra lui Peregrin, pentru ca dintr-odată să se dezvăluie că „legătura” între Isengard şi Baraddur (despre a cărei existenţă s-a ştiut după ce s-a aflat că forţelor din Isengard li se alăturaseră altele aflate sub comanda lui Sauron, atunci când atacaseră Frăţia la Parth Galen) era, în fapt, Piatra Orthanc – adică un palantir.

Vorbindu-i lui Peregrin, în timp ce călăreau împreună pe Iute ca Gândul şi părăseau dealul Doi Baran (Cele două turnuri III 11), Gandalf urmărea să-i dea hobbitului câteva informaţii despre istoria palantirilor, pentru ca el să poată să-şi dea seama de vechimea, măreţia şi puterea unor lucruri în care îşi băgase nasul fără să fie nevoie. Nu a considerat necesar să-i înfăţişeze cum anume descoperise el toate aceste lucruri şi ce concluzii trăsese, cu o singură excepţie: când i-a explicat cum de ajunsese Sauron să aibă control asupra palantirilor, încât acum oricine le-ar fi folosit era în primejdie. În acelaşi timp, în sinea lui, Gandalf era

sincer preocupat de Pietre, chibzuind la legăturile pe care le avea descoperirea făcută pe Doi Baran cu multe lucruri observate şi cumpănite de el: de pildă, faptul că Denethor cunoştea atât de bine evenimente petrecute la mare depărtare, ori faptul că arăta îmbătrânit înainte de vreme, ceea ce fusese băgat de seamă când abia trecuse de şaizeci de ani, cu toate că el se trăgea dintr-un neam şi

o familie care, pe atunci, încă trăiau mai mult decât alte neamuri omeneşti. Fără îndoială că Gandali se grăbea să ajungă în Minas Tirith nu numai din pricină că timpul era prea scurt şi războiul bătea la uşă, ci mai cu seamă deoarece l-a cuprins deodată teama că şi Denethor se folosise de un palantfr, Piatra Anor; dorea, prin urmare, să vadă şi să judece singur ce efect avusese aceasta asupra Majordomului: dacă nu cumva, în încercarea crucială a războiului disperat, se va dovedi că nici în el nu se mai putea avea încredere şi că se va supune Mordorului (aşa cum se întâmplase şi cu Saruman). Întâlnirile dintre Gandalf şi Denethor, după ce vrăjitorul a sosit în Minas Tirith şi în zilele care au urmat, şi tot ceea ce se zice că şi-au spus cei doi trebuie privite în lumina acestei îndoieli care-l cuprinsese pe Gandalf.[8]

Prin urmare, importanţa palantfrului din Minas Tirith a căpătat un loc aparte în gândurile lui Gandalf doar după experienţa trăită de Peregrin pe Doi Baran. Dar de existenţa Pietrei lui avusese cunoştinţă, ori cel puţin o intuise, cu mult mai devreme. Despre trecutul lui Gandalf până la sfârşitul Păcii Străjuitoare (2460) şi până la alcătuirea Stafului Alb (2463) se ştiu puţine lucruri; cât despre interesul lui deosebit pentru Gondor, acesta s-a manifestat doar după ce Bilbo a descoperit Inelul (2941) şi Sauron s-a întors în Mordor fără să se mai ascundă (2951).[9] Atenţia lui (ca şi a lui Saruman) era la acea vreme concentrată asupra Inelului lui Isildur; dar din ceea ce a citit în arhiva din Minas Tirith se presupune că aflase multe despre palantirii din Gondor, deşi la momentul respectiv nu înţelesese limpede posibila lor semnificaţie, ceea ce nu se poate spune despre Saruman a cărui minte, spre deosebire de a lui Gandalf, era atrasă mai mult de artefacturi şi instrumente ale

puterii, decât de persoane. Totuşi, se poate bănui că

la acea vreme Gandalf ştia mai multe decât Saruman despre natura şi originea palantirilor, deoarece tot ceea ce privea străvechiul regat al Amorului şi istoria mai recentă a respectivelor regiuni îl preocupau în mod deosebit; la asta se adăuga şi strânsa lui prietenie cu Elrond.

Dar Piatra Anor devenise o taină: după distrugerea oraşului Minas Ithil, niciun hronic ori vreun izvod al Majordomilor n-a mai pomenit de soarta ei. Istoria va dovedi cu limpezime că nici turnul Orthanc, nici Turnul Alb din Minas Tirith n-au fost capturate sau jefuite vreodată de duşmani, prin urmare se poate presupune că Pietrele au rămas intacte şi în aceleaşi locuri în care fuseseră puse în străvechime; dar nu e sigur că n-au fost mutate de Majordomi şi poate „îngropate adânc” 10 în vreo vistierie, chiar una într-un ultim refugiu ascuns în munţi, cum era, de exemplu, Valea Calvarului.

Se zice despre Gandalf că ar fi spus că nu credea că Denethor îşi îngăduise să folosească palantârul înainte ca înţelepciunea să-l părăsească.11 Nu putea să fie sigur că aşa stăteau lucrurile, deoarece când anume şi de ce Denethor a îndrăznit să folosească Piatra au rămas o chestiune de conjunctură. Indiferent de ce credea Gandalf, este probabil ca Denethor – ţinând cont de firea lui şi de ceea ce se spune despre el – să fi început să folosească Piatra Anor cu mulţi ani înainte de 3019 şi înainte ca Saruman să fi cutezat să folosească Piatra Orthanc sau să se fi gândit că ar fi fost util să facă acest lucru. Denethor a devenit Majordom în 1984, la vârsta de cincizeci şi patru de ani; un bărbat autoritar, înţelept şi mai învăţat decât toţi învăţaţii acelui timp, cu o voinţă de fier, încrezător în propriile forţe şi neînfricat. „Asprimea” înfăţişării lui a fost băgată în seamă de cei din jur după ce soţia lui, Finduilas, a murit în 1988, dar pare destul de limpede că s-a folosit de Piatră de îndată ce a ajuns Majordom, deoarece studiase îndelung problema palantirilor, tradiţiile legate de

ei şi felul în care puteau fi folosiţi, toate acestea fiind păstrate în arhivele speciale ale Majordomilor, pe care aveau

voie să le studieze doar Majordomul Cârmuitor şi moştenitorul său. Către sfârşitul cârmuirii lui Ecthelion II, tatăl său, probabil că Denethor şi-a dorit foarte mult să consulte Piatra, pe măsură ce în Gondor sporea neliniştea, iar poziţia sa slăbea în faţa faimei lui „Thorongil” 12 şi a favoarei pe care i-o arăta acestuia tatăl său. Cel puţin unul din motivele sale trebuie să fi fost gelozia faţă de Thorongil şi ostilitatea faţă de Gandalf căruia, în timpul creşterii influenţei lui Thorongil, tatăl său îi acorda multă atenţie. Denethor voia să-i depăşească pe aceşti „uzurpatori” în cunoaştere şi informaţii şi, de asemenea, dacă era posibil, să-i ţină sub supraveghere atunci când se aflau în altă parte.

Tensiunea copleşitoare pe care-o implica înfruntarea lui Sauron de către Denethor trebuie deosebită de tensiunea generală cauzată de folosirea Pietrei.13 Denethor era convins (şi nu fără motiv) că pe aceasta din urmă o putea îndura; ani la rând, pe Sauron n-a fost nevoit să-l înfrunte, şi probabil că iniţial nici nu se gândise că o va face. Pentru întrebuinţările palantmlor şi pentru distincţia între folosirea lor doar cu scopul de „a vedea” şi folosirea lor pentru comunicarea cu o altă Piatră şi pentru „supravegherea” ei, vezi pg. 564 – 565. După ce a deprins arta folosirii lor, Denethor putea, doar cu ajutorul Pietrei Anor, să afle multe despre evenimente petrecute în colţuri îndepărtate, chiar şi după ce Sauron îşi dăduse seama de ceea ce făcea el, cu condiţia să-şi limiteze puterea de a-şi controla Piatra la propriile sale scopuri, în ciuda încercării lui Sauron să „răsucească” Piatra Anor mereu către sine. Trebuie, de asemenea, reţinut că Pietrele reprezentau un lucru mărunt în vastele planuri şi stratageme ale lui

Sauron: un mijloc de a domina şi de a induce în eroare pe doi dintre opozanţii săi, dar nu dorea (şi nu putea) să ţină Piatra Ithil sub observaţie continuă. Cu niciun chip nu ar fi lăsat asemenea instrumente pe mâinile subordonaţilor săi; şi nici nu avea vreun servitor ale cărui puteri mentale să le întreacă pe cele ale lui Sauron sau chiar pe ale lui Denethor.

În cazul lui Denethor, Majordomul avea un avantaj chiar şi faţa de Sauron însuşi, prin aceea că Pietrele erau mult mai docile faţă de cei instruiţi să le folosească: mai cu seamă faţă de adevăraţii „Moştenitori ai lui Elendil" (precum Aragorn), dar şi faţă de cineva care moştenise autoritatea (precum Denethor), spre deosebire de Saruman sau Sauron. Trebuie observat că efectele erau diferite. Saruman a căzut sub stăpânirea lui Sauron, dorindu-i victoria sau nemaiopunându-se acesteia. Denethor a rămas neclintit în respingerea lui Sauron, dar a fost făcut să creadă că victoria acestuia era inevitabilă, ceea ce l-a aruncat în disperare. Motivele pentru această diferenţă constau fără îndoială în aceea că, în primul rând, Denethor era un om cu o voinţa puternică, păstrându-şi integritatea personalităţii până la lovitura finală a (aparentei) răni mortale a singurului fiu pe care-l mai avea. Era mândru, dar mândria lui nu servea strict persoana lui: iubea Gondorul şi poporul regatului, şi se considera menit de destin să-i cârmuiască în acel timp al deznădejdii. În al doilea rând, Piatra Anor era a sa de drept şi doar conjunctura îl putea împiedica s-o folosească întru lămurirea neliniştilor sale cumplite. Probabil că îşi dăduse seama că Piatra Ithil încăpuse pe mâini ticăloase şi a riscat să intre în legătură cu ea, încrezându-se în propriile forţe. Încrederea aceasta nu era chiar neîntemeiată. Sauron n-a reuşit să-l domine, neputând decât să-l influenţeze prin tot felul de şiretlicuri. Probabil că la început Denethor nu a

privit în direcţia Mordorului, se mulţumea cu „priveliştile îndepărtate” pe care i le oferea Piatra; de aici şi surprinzătoarea sa cunoaştere a evenimentelor petrecute la mare depărtare. Nu se spune nicăieri dacă astfel a luat contact cu Piatra Orthanc ori cu Saruman; e posibil să o fi făcut, în propriul său folos. Sauron nu putea să intervină în aceste comunicări; doar cel care folosea Piatra Supremă din Osgiliath putea „trage cu urechea”. În timp ce două dintre celelalte Pietre se aflau în contact, ele apăreau complet opace pentru o a treia.[14]

Cu siguranţă că existau multe legende şi învăţături privitoare la palantiri, păstrate în Gondor de către Regi şi Majordomi şi transmise mai departe chiar şi după ce Pietrele n-au mai fost folosite. Aceste Pietre îi fuseseră dăruite o dată pentru totdeauna lui Elendil şi moştenitorilor săi, şi numai lor le aparţineau de drept; ceea ce nu înseamnă că nu puteau fi folosite în mod legitim de un „moştenitor”. Şi la fel puteau fi folosite de către oricine autorizat fie de „moştenitorul lui Anârion”, fie de „moştenitorul lui Isildur”, adică de un Rege legitim al Gondorului sau al Amorului. De fapt, tocmai asemenea împuterniciţi trebuiau în mod normal să le folosească. Fiecare Piatră îşi avea păzitorul său, ale cărui îndatoriri erau de a „supraveghea Piatra” la intervale regulate, sau când i se poruncea, sau când circumstanţele o cereau. Mai erau şi alte persoane desemnate să viziteze Pietrele, iar oficialităţi ale Coroanei responsabile cu „spionajul” efectuau inspecţii regulate şi speciale, raportând Regelui şi Sfatului informaţiile obţinute, sau numai Regelui, după cum era cazul. Ulterior, în Gondor, când rolul Majordomului a căpătat tot mai multă importanţă, iar rangul ca atare a devenit ereditar, „dublându-l” permanent pe Rege şi asumându-şi îndatoririle de vicerege de câte ori era nevoie, controlul asupra Pietrelor şi dreptul de folosire

a lor pare să fi aparţinut mai ales Majordomilor, iar tradiţiile privitoare la natura şi întrebuinţarea lor să fi fost strict păzite şi transmise numai celor din Casa lor. Deoarece funcţia de Majordom devenise ereditară începând cu 1998, 15 autoritatea de a folosi sau de a delega folosirea Pietrelor era transmisă legal urmaşilor, prin urmare îi revenea în totalitate lui Denethor.16

Trebuie totuşi notat, privitor la povestea din Stăpânul Inelelor, că, dincolo şi mai presus de această autoritate delegată, chiar dacă ereditară, oricare „moştenitor al lui Elendil” (adică un descendent recunoscut, care ocupa un tron sau o funcţie de cârmuire în regatele mimenoreene, prin virtutea acestei descendenţe) avea dreptul să folosească oricare dintre palantiri. Astfel, Aragorn şi-a revendicat dreptul de a lua Piatra Orthanc în posesia sa, deoarece aceasta

rămăsese, deocamdată, fără stăpân sau păzitor; şi, de asemenea, pentru că el era de iure Regele legiuit al Gondorului şi al Amorului deopotrivă, şi putea, dacă voia, să retragă pe bună dreptate toate autorizările acordate înainte.

„Legendele şi învăţăturile despre Pietre” au fost uitate între timp şi pot fi recuperate doar prin deduceri, ori din ceea ce s-a consemnat despre ele. Erau sfere perfecte, care păreau făcute, atunci când erau total liniştite, din sticlă compactă sau din cristal, de un negru adânc. Cele mai mici măsurau un picior în diametru, altele – în mod cert Pietrele din Osgiliath şi Amon Sul – erau mult mai mari şi nu puteau fi ridicate de o singură persoană. Iniţial, au fost plasate în locuri potrivite dimensiunilor lor şi întrebuinţărilor cărora le erau menite, fiind puse pe mese joase şi rotunde din marmură neagră, într-o scobitură sau un bol central, în care, la nevoie, puteau fi rotite cu mâna. Erau foarte grele, dar de-o netezime perfectă şi dacă,

printr-un accident sau cu rea intenţie, erau scoase de la locul lor şi rostogolite de pe masă, nu păţeau absolut nimic, într-adevăr, nu puteau fi sparte prin niciun act violent ce stătea în puterea omului să-l controleze, deşi unii credeau că o căldură mare, aşa cum era cea din Orodruin, le-ar fi făcut ţăndări, de unde şi presupunerea că aceasta fusese soarta Pietrei Ithil, atunci când se nâruise tumul Barad-Dur.

Deşi niciun semn exterior nu indica acest lucru, Pietrele aveau poli permanenţi şi iniţial au fost astfel aşezate în locurile lor, încât să stea „în picioare”: diametrele lor de la un pol la celălalt indicau centrul pământului, cu polul de jos plasat întotdeauna în fundul scobiturii sau a bolului. În această poziţie, feţele de-a lungul circumferinţei erau feţele în care se putea privi, primind imaginile de afară, dar transmiţându-le ochiului „supraveghetorului”. Prin urmare, supraveghetorul care dorea să privească la apus se aşeza în partea răsăriteană a Pietrei, şi dacă voia să-şi întoarcă privirea spre miazănoapte, trebuia să se mute spre stânga, adică în partea de miazăzi a Pietrei. Dar Pietrele mici, adică cele

din Orthanc, Ithil şi Anor, şi probabil şi din Annuminas, aveau o orientare fixă în poziţionarea lor iniţială, încât (de exemplu) faţa lor apuseană privea numai spre apus, iar dacă era răsucită în celelalte direcţii, devenea opacă. Dacă o Piatră era scoasă din locul ei sau i se schimba poziţia, putea fi reaşezată printr-o examinare atentă, ceea ce se realiza prin rotirea ei. Dar dacă, scoasă fiind din locaşul ei, era aruncată pe jos, aşa cum s-a întâmplat cu Piatra Orthanc, nu mai era atât de simplu să fie repoziţionată corect. Astfel că a fost „o întâmplare”, cum o numesc oamenii (ar fi zis Gandalf) că Peregrin, făcându-şi de lucru cu Piatra, a pus-o pe pământ mai mult sau mai puţin „în picioare” şi, aşezându-se pe partea ei

apuseană, s-a întâmplat ca faţa fixă, care privea spre răsărit, să se afle în poziţia corectă. Pietrele Mari nu erau atât de fixe: chiar dacă erau rotite, tot puteau „privi” în orice direcţie.17

Palantirii în sine nu puteau decât „vedea”: sunete nu transmiteau. Nestăpânite de o minte care să le direcţioneze, erau capricioase, iar „imaginile” lor – întâmplătoare (cel puţin aparent). Aflate într-un loc înalt, faţa lor apuseană, de exemplu, privea spre mari depărtări; vederea îi era împăienjenită şi distorsionată şi în stânga şi în dreapta, şi sus şi jos, ceea ce se afla în prim plan fiind voalat de ceea ce se afla în spate şi părând a se retrage într-o tot mai mare neclaritate. De asemenea, ceea ce „vedeau” era determinat ori împiedicat de hazard, de întuneric sau de „învăluire” (vezi mai jos). Vederea palantmlor nu era „blocată” sau „astupată” de obstacole fizice, ci numai de întunecime; prin urmare, puteau privi printr-un munte la fel cum puteau privi printr-o pată de întuneric ori umbră, dar nu vedeau acolo nimic din ce nu primea un strop de lumină. Puteau vedea prin pereţi, dar nu vedeau nimic în încăperi, peşteri sau subterane, dacă pe ceea ce se afla înăuntru nu cădea o rază de lumină; palantirii înşişi nu puteau să ofere această lumină sau s-o proiecteze. Era astfel posibil să te păzeşti de privirea lor prin procesul numit „învăluire”, prin care anumite lucruri sau zone erau văzute într-o Piatră doar ca o umbră sau o ceaţă adâncă. Cum anume se realiza acest proces (de către cei care îşi dădeau seama de existenţa Pietrelor

şi de posibilitatea de a fi urmăriţi de ele) este unul din misterele pierdute ale palantirilor.18

Prin puterea voinţei sale, un privitor putea determina vederea Pietrei să se concentreze asupra unui punct, direct pe linia pe care se afla acesta, ori foarte aproape de ea.19 „Imaginile” necontrolate erau mici, mai ales în

Pietrele mici, deşi erau mai mari pentru ochiul privitorului care se aşeza la o oarecare distanţă de suprafaţa palantirului (cam la aproximativ trei picioare depărtare). Dar controlate de voinţa unui supraveghetor priceput şi puternic, lucrurile mai depărtate puteau fi mărite, adică aduse mai aproape şi făcute să apară mai limpezi, în vreme ce fundalul dispărea aproape complet. Astfel, un om aflat la o depărtare destul de mare putea fi văzut ca o siluetă minusculă, nu mai mare de-o jumătate de deget, greu de distins într-un peisaj sau într-o mulţime; dar prin concentrare, imaginea sa putea fi mărită şi făcută mai clară, până când respectivul era văzut în detalii limpezi, chiar dacă mici, ca o poză de câteva palme înălţime; dacă privitorul îl cunoştea, îl putea recunoaşte cu uşurinţă. Printr-o concentrare sporită, privitorul putea mări şi mai mult anumite detalii care-l interesau, reuşind să vadă (de exemplu) dacă omul avea un inel pe mână.

Dar această „concentrare" era extrem de obositoare, chiar extenuantă uneori. Ca urmare, se apela la ea numai când era absolută nevoie de informaţii, iar şansa (la care probabil se adăugau anumite cunoştinţe prealabile) îi permitea privitorului să aleagă elemente (semnificative pentru el şi pentru scopul său imediat) din învălmăşeala imaginilor oferite de Piatră. Să zicem că Denethor, stând în faţa Pietrei Amor, cuprins de îngrijorare din pricina Rohanului şi neştiind dacă să aprindă de îndată focurile de avertizare şi să trimită „săgeata", s-ar fi putut plasa în poziţia din care ar fi privit în linie directă spre nord-vest prin vest, adică prin Rohan, trecând aproape de Edoras şi apoi mai departe spre Vadurile Isenului. La acea vreme, în acea direcţie s-ar fi zărit mişcări de trupe. În acest caz, Denethor s-ar fi putut concentra pe un grup (de pildă), ar fi văzut

că sunt Cavaleri şi în sfârşit ar fi descoperit câteva

figuri cunoscute: Gandalf, bunăoară, călărind cu trupele de întărire spre Vagăuna lui Helm, şi dintr-odată depărtându-se de ele şi apucând-o spre miazănoapte.20

De unii singuri, palantirii nu puteau cerceta minţile oamenilor pe nepusă masă ori fără voia acestora; căci transferul gândurilor depindea de voinţele ambelor persoane care foloseau Pietrele, iar gândurile (primite sub formă de cuvinte21) puteau fi transmise de la o Piatră la cealaltă doar dacă acestea comunicau între ele la momentul respectiv.

NOTE

1 Fără îndoială că au fost folosite în deliberările dintre Amor şi Gondor în anul 1944, legate de succesiunea la Coroană. E posibil ca „mesajele" primite în Gondor în 1973, privitoare la situaţia disperată în care se afla Regatul de la Miazănoapte, să fi fost rezultatul ultimei întrebuinţări a Pietrelor până la apropierea Războiului Inelului. [Nota autorului]

2 Odată cu Arvedui au pierit şi Pietrele din Annuminas şi Amon Sul (Ţancul Vremii). Al treilea palantfr de la Miazănoapte era cel din turnul Elostirion, de pe Emyn Beraid, care avea proprietăţi deosebite (vezi nota 16).

3 Piatra din Osgiliath se pierduse în apele Anduinului în 1437, în timpul războiului civil pricinuit de învrăjbirea Rubedeniilor.

4 Despre destructibilitatea palantărilor, vezi pg. 562. În articolul din Povestea Anilor pentru anul 2002, şi în Anexa A (I, iv), se dă ca o certitudine faptul că palantfrul a fost capturat când a căzut Minas Ithil; dar tatăl meu a notat că aceste hronice au fost întocmite după Războiul Inelului şi că afirmaţia, oricât de certă, era doar o deducţie. Piatra Ithil nu a fost nicicând regăsită, pierind probabil odată cu distrugerea turnului Barad-dur; vezi pg. 562.

5 Pietrele ca atare puteau doar vedea scene sau figuri din locuri îndepărtate sau din trecut. Nu exista nicio explicaţie pentru aceasta capacitate al lor; iar pentru oamenii din vremurile de mai târziu, era dificil să controleze ce imagini anume să fie dezvăluite de voinţa sau dorinţa privitorului. Dar când o altă minte pătrundea de bunăvoie într-o Piatră, gândurile puteau fi „transferate" (privite sub formă de „cuvinte"), şi imagini ale lucrurilor aflate în mintea celui care privea într-o Piatră puteau fi văzute de celălalt privitor. [Vezi mai departe la pg. 563 şi nota 21.] Iniţial, aceste puteri erau folosite mai cu seamă în consultări, în scopul schimbului de informaţii necesare în procesul guvernării sau de sfaturi şi păreri; mai puţin în relaţii de prietenie sau din pură plăcere, ori în scopul de a transmite salutări sau condoleanţe. Numai Sauron folosea o Piatră pentru a-şi transfera voinţa superioară, dominându-l pe privitorul mai slab şi obligându-l să-şi dezvăluie gândurile tainice şi să se supună poruncilor. [Nota autorului]

6 Cf. observaţiile lui Gandalf la Sfatul ţinut la Elrond acasă, privitoare la faptul că Saruman a cercetat îndelung sulurile şi cărţile din Minas Tirith.

7 Pentru o politică „pământeană" a puterii şi a forţei războinice, Isengard era bine plasat, fiind cheia spre Strunga Rohan. Strunga era un punct slab în sistemul de apărare al Apusului, mai cu seamă de când Gondorul decăzuse. Pe acolo puteau trece în taină iscoade şi emisari ostili, sau chiar oştiri, aşa cum se întâmplase în Evul dinainte. Din cât se pare, Sfatul nu cunoştea ce se petrece în Rotocolul Isengardului, deoarece de ani de zile acesta era păzit îndeaproape. Folosirea şi poate chiar prăsirea anume a orcilor au fost ţinute secret şi cu niciun chip n-au avut cum începe înainte de 2990. Aparent, înaintea

ataculului asupra Rohanului, trupele de orei nu fuseseră folosite dincolo de teritoriul Isengardului. Dacă Sfatul ar fi avut cunoştinţă despre toate acestea, fără îndoială că şi-ar fi dat imediat seama că Saruman devenise o primejdie. [Nota autorului]

8 Denethor era desigur conştient de intuiţiile şi bănuielile lui Gandalf, ceea ce îl înfuria şi-l amuza în acelaşi timp. De notat cuvintele pe care i le-a adresat lui Gandalf la întâlnirea lor din Minas Tirith (întoarcerea Regelui V 1): „[Dar] ştiu de-acum destule despre aceste fapte, atât cât îmi sunt de trebuinţă împotriva primejdiei de la Răsărit”, şi mai ales vorbele batjocoritoare care au urmat: „Mda...

Chiar dacă Pietrele s-au pierdut – aşa se zice –, seniorii din Gondor tot au simţul văzului mai ascuţit decât oamenii de rând, astfel că primesc mai multe veşti decât ceilalţi”. Fără a lua în considerare palantirii, Denethor era un om cu mari puteri ale minţii, în stare să citească iute gândurile ascunse în spatele chipurilor şi vorbelor, dar este posibil şi să fi văzut cu adevărat în Piatra Anor imagini ale evenimentelor din Rohan şi Isengard. [Nota autorului] – Vezi şi pg. 564.

9 De reţinut pasajul din Cele două turnuri IV 5, în care Faramir (născut în 2983) îşi amintea că l-a văzut pe Gandalf în Minas Tirith o dată în copilărie şi încă de două sau de trei ori mai târziu; şi a mai spus că ceea ce îl adusese pe Gandalf în cetate era interesul lui faţă de documentele aflate acolo. Ultima oară când l-a văzut a fost probabil în 3017, când Gandalf a găsit pergamentul lui Isildur. [Nota autorului]

10 Se face referire aici la ceea ce i-a spus Gandalf lui Peregrin (Cele două turnuri III 11): „Cine ştie unde zac acum îngropate sau adânc scufundate sub ape Pietrele pierdute din Amor sau Gondor?”

11 Se face referire aici la cuvintele rostite de Gandalf după moartea lui Denethor, în întoarcerea Regelui V 7, la sfârşitul capitolului. Corectura făcută de tatăl meu (şi impusă de discuţia de faţă) anume din „Denethor nu a voit să o folosească”, în „Denethor nu ar fi voit să o folosească” nu a fost introdusa în ediţia revizuita. Vezi Introducere, pg. 25.

12 Thorongil („Vulturul Stelei”) a fost numele primit de Aragorn când, fără a-şi da în vileag identitatea, l-a slujit pe Ecthelion II al Gondorului; vezi Stăpânul Inelelor, Anexa A (I, iv, Majordomii).

13 Folosirea palantmlor reprezenta un efort mental, în special pentru oamenii de mai târziu, neobişnuiţi cu acest proces; fără îndoială că, pe lângă neliniştile care-l rodeau pe Denethor, acest efort a adâncit şi mai mult „asprimea” lui. Probabil că soţia lui a simţit acest lucru mai devreme decât ceilalţi, ceea ce i-a sporit nefericirea şi i-a grăbit moartea. [Nota autorului]

— Este şi cazul ediţiei din 1981 (Random House), care a stat la baza versiunii în limba română a Stăpânului Inelelor, apăruta la RAO. (n.tr.)

14 O notă marginală fără destinaţie remarcă faptul că integritatea lui Saruman „fusese subminată pur şi simplu de propria lui mândrie şi poftă nestăpânită de a-şi impune voinţa. Cercetarea Inelelor a fost cauza, deoarece în mândria lui credea că le putea folosi, sau îl putea folosi, sfidând astfel orice altă voinţă. Nemaifiind devotat nici unei alte persoane sau cauze, Saruman era dispus să accepte dominaţia de către o voinţă superioară, ameninţările ei şi orice manifestare de putere din partea acesteia”. În plus, el însuşi nu avea niciun drept asupra Pietrei Orthanc.

15 1998 a fost anul în care a murit Pelendur,

Majordomul Gondorului. „După vremea lui Pelendur, rangul [de Majordom] a devenit ereditar, fiind transmis de la tată la fiu sau celui mai apropiat ca grad de rudenie, la fel ca şi regalitatea”, Stăpânul Inelelor, Anexa A, I, iv, Majordomii.

16 Alta era situaţia în Amor. Regele avea dreptul legal să deţină Pietrele (el folosea în mod normal Piatra Annuminas); dar regatul s-a divizat şi tronul a început să fie disputat. Regii din Arthedain, cei care în mod limpede aveau dreptul la tron, au pus să se facă de strajă în jurul dealului Amon Sul; Piatra de pe acest deal era considerata drept cel mai important palantir de la Miazănoapte, cel mai mare şi mai puternic, şi cel prin care se stabilea comunicarea cu Gondorul. După ce în 1409 Angmarul a distrus dealul Amon Sul, ambele Pietre au fost duse în Fornost, unde sălăşluia Regele din Arthedain. Acestea s-au pierdut când Arvedui a pierit în naufragiu. Nimeni nu fusese împuternicit cu autoritatea directă sau moştenită de a folosi Pietrele. Numai una mai rămăsese la miazănoapte, Piatra lui Elendil, de pe Amyn Beraid, dar aceasta avea calităţi speciale şi nu putea fi folosită pentru comunicare. Fără îndoială că dreptul ereditar de a o folosi era păstrat de „moştenitorul lui Isildur”, căpetenia recunoscută a dunedainilor, descendent al lui Arvedui. Dar nu se ştie dacă vreunul dintre aceştia, inclusiv Aragorn, a privit vreodată în ea, din dorinţa de a vedea Apusul pierdut. Cfrdan şi elfii din Lindon erau cei care păzeau această Piatră şi turnul în care fusese aşezată. [Nota autorului] – în Anexa A (I, iii) la Stăpânul Inelelor se spune că palantârul din Emyn Beraid „nu era ca şi celelalte [Pietre, n.tr.] şi nu se potrivea cu ele; nu privea decât spre Mare. Elendil a pus-o acolo ca să poată privi înapoi «de-a dreptul» şi să vadă Eressea în Apusul pierdut; dar mările învolburate de dedesubt au acoperit regatul

Numenor pentru totdeauna”. Despre faptul că Elendil a zărit Eressea în palantirul din Emyn Beraid se spune şi în Despre Inelele Puterii (Silmarillion, pg. 398): „oamenii cred că astfel putea el să vadă uneori în zare chiar şi Turnul din Avallone, pe Insula Eressea, unde se afla şi încă se mai află Piatra cea Mare”. De remarcat că în relatarea de faţă nu se face nicio referire la această Piatră Mare.

17 O notă ulterioară, stingheră, neagă faptul că palantirii aveau poli sau o orientare anume, dar alte detalii nu se dau.

18 Nota ulterioară menţionată la nota 17 tratează oarecum diferit câteva din aceste aspecte ale palantirilor; în special noţiunea de „învăluire” pare folosită diferit. Nota, scrisă în grabă şi destul de confuza, spune la un moment dat: „Ei păstrau imaginile primite, încât fiecare conţinea în sine o multitudine de imagini şi scene, unele dintr-un trecut îndepărtat. Nu puteau «vedea» în întuneric; adică nu înregistrau lucruri aflate în întuneric. Înşişi palantirii erau de obicei ţinuţi în întuneric, deoarece astfel era mult mai uşor să se vadă scenele pe care le prezentau şi, pe măsură ce treceau secolele, să se limiteze «supraîncărcarea». Metoda de a le «învălui» reprezenta un secret, necunoscut în ziua de azi. Nu erau «orbiţi» de obstacole fizice, de exemplu un zid, un deal sau o pădure, atâta vreme cât obiectele depărtate se aflau ele însele în lumină. Din câte spun sau bănuiesc comentatorii de mai târziu, iniţial Pietrele erau plasate în locurile lor în sipete sferice încuiate, pentru a împiedica folosirea lor incorectă de către cei neautorizaţi s-o facă; dar că aceste sipete în sine îndeplineau şi funcţia de învăluire a lor, pentru a le linişti. Prin urmare, sipetele erau probabil confecţionate dintr-un metal sau o altă materie necunoscută în ziua de azi”. Însemnări marginale la această notă sunt ilizibile în parte, dar se poate deduce totuşi că imaginea era cu atât mai limpede, cu cât trecutul era mai îndepărtat, în vreme

ce, pentru a vedea la distanţă, trebuia ţinut cont de o „distanţă corespunzătoare” ce varia de la Piatră la Piatră şi oferea o imagine mai clară asupra obiectelor îndepărtate în spaţiu. Palantirii mai mari puteau privi mult mai departe decât cei mici; pentru cei mici, „distanţa corespunzătoare” măsura cinci sute de mile, ca de exemplu cea între Piatra din Orthanc şi cea din Anor. „Ithil era mult prea aproape, dar era folosită pentru [cuvinte ilizibile], şi nu pentru contacte personale cu Minas Anor”.

19 Orientarea nu era împărţită în „sferturi” separate, ci era continuă; astfel, cineva care şedea în partea de sud-est a pietrei privea în linie directă spre nord-vest, şi aşa mai departe. [Nota autorului]

20 Vezi Cele două turnuri III 7.

21 Într-o notă separată, acest aspect este explicat cu mai multă limpezime: „Două persoane care foloseau fiecare o Piatră «în acord» cu cealaltă puteau discuta, dar nu prin intermediul sunetelor, pe care Pietrele nu le transmiteau. Privind una la cealaltă, persoanele puteau schimba «gânduri» – nu gândul complet sau adevărat, ori intenţiile pe care le aveau, ci «vorbire mută», adică acele gânduri pe care voiau să le transmită (şi care fuseseră deja transpuse în formă lingvistică în mintea lor sau fuseseră rostite cu glas tare); acestea erau primite de conlocutor şi transformate imediat în «cuvinte», şi numai astfel erau transmise mai departe”.

INDICE

După cum am specificat în Introducere, acest Indice acoperă nu numai textele ca atare, ci şi Notele şi Anexele, în care apar multe materiale originale. [...]* Asteriscurile sunt folosite pentru a indica numele/toponimele (aproape un sfert din total) care nu au fost publicate în scrierile tatălui meu. Scurtele descrieri nu se limitează la chestiuni

menţionate în volumul de faţă; ocazional, am adăugat note referitoare la sensul unor nume/toponime netraduse până acum.

Acest Indice nu reprezintă un model de consecvenţă în privinţa prezentării, dar deficienţele respective se pot justifica în parte prin numeroasele ramificări ale toponimelor (incluzând variante de traduceri, denumiri echivalente ca referinţă, dar nu şi ca sens), ceea ce face ca o asemenea consecvenţă să fie extrem de dificilă sau chiar imposibilă – după cum poate fi văzut din serii precum Eilenaer, Halifirien, Amon Anwar, Anwar, Muntele Anwar, Muntele Venerării, Pădurea Anwar, Crângul Finen, Pădurea Finen, Pădurea Şopotitoare. Ca regulă generală, am inclus referinţe pentru traducerea toponimelor elfice sub titlul elfic (precum Ţărmul Vechi, sub titlul Anfalas), toponimul tradus apărând şi ca titlu de sine stătător, dar nu am aplicat aceeaşi metoda în cazurile în care toponimele „traduse” (precum Codrul întunecat, Isengard) sunt familiare şi în general folosite ca atare.

A

Adanedhel – „Omul-elfnume dat lui Turin în Nargothrond. Adăpostul din Valea Calvarului – Refugiu fortificat în Ered Nimrais, deasupra Văii Calvarului, la care se ajungea pe un drum în serpentine; la fiecare cot al drumului erau aşezate statuile numite Oamenii-Pukel. Morţii din Valea Calvarului, oameni din Ered Nimrais, care au fost

* în prezenta versiune în limba română am optat deliberat nu pentru un indice propriu-zis – cu trimiteri la pagină, ca în original –, ci pentru o formă mai apropiată de un glosar, considerând că este mai util pentru cititor să aibă un inventar complet al antroponimelor şi toponimelor, cu explicaţiile de rigoare, care să-i uşureze înţelegerea textului de faţă. (n. red.)

blestemaţi de Isildur din cauză că şi-au încălcat jurământul de supunere faţă de el.

Adâncâtura Răsăriteană – Marea scobitură în marginea estică a Codrului întunecat. Vezi Strânsura Pădurii.

Adom – Afluent al râului Isen, formând împreună cu acesta hotarele apusene ale Rohanului. (Numele este „O formă potrivită limbii sindarine, dar sensul în această limbă nu poate fi elucidat. E de presupus că are o origine prenumenoreană, adaptată sindarinei”.)

— Adrahil (1) – Un comandant al forţelor din Gondor împotriva Căruţaşilor în cel de-al Treilea Ev, 1944; numit „din Doi Amroth”, posibil strămoş al lui Adrahil (2).

Adrahil (2) – Prinţ al fortăreţei Doi Amroth, tatăl lui Intrahil.

adunaică – Limba vorbită în Numenor. Graiul numenorean.

aeglos (1) – „Ghimpe de zăpada”, o plantă ce creştea pe Amon Rudh.

Aeglos (2) – „Vârf de zăpadă”, suliţa lui Gil-galad (cuvânt format ca şi cel de mai sus).

Aegnor – Prinţ noldorin, al patrulea fiu al lui Finarfin; ucis în bătălia Dagor Bragollach.

Aelin-uial – Regiune de mlaştini şi iazuri unde Aros se vărsa în Sirion. Tradus ca „Heleşteiele Amurgului”.

Aerin – Femeie înrudită cu Hurin din Dor-lomin; a fost luată de soaţă de Brodda Răsăriteanul; a ajutat-o pe Morwen după bătălia Nimaeth Arnoediad.

Agarwaen – „Pătat-de-sânge”, nume pe care şi l-a luat Turin când a venit în Nargothrond.

Agathurush – Traducere adunaică a numelui Gwathlo.

Aghan – Drug (Druadan) în povestea despre „Piatra Credincioasă”.

Aglarond – „Peşterile Scânteietoare” din Vagăuna lui Helm în Ered Nimrais; folosită, de asemenea, cu referire la

fortăreaţa numită Cetatea Cornului, la intrarea în Vagăuna lui Helm. Vezi Glâemscrafu.

Ailinel – Cea mai mare dintre surorile lui Tar-Aldarion.

Aiwendil – „Iubitorul de Păsări”, numele quenyan al lui Radagast Vrăjitorul.

Akailabeth – „Decăzutul”, Numenor.

Alatar-unul dintre Vrăjitorii Albaştri (Ithryn Luin).

Al (a) tăriel – „Fecioara încununata cu o cununa strălucitoare” (vezi Anexa la Silmarillion, titlul kal), forme quenyene şi telerine ale numelui Galadriel.

Aldanon – Vezi Tar-Aldarion.

Aldor – Al treilea Rege al Rohanului, fiul lui Brego care era fiul lui Eorl cel Tânăr.

al firin – O mică floare albă, numita şi uilos şi simbelmyne (Veşnicuţe).

Algund – Bărbat din Dor-lomin, unul din ceata de proscrişi (Gaurwaith) căreia i s-a alăturat Turin.

Almarian – Fiica marinarului numenorean Veantur, Regina lui Tar-Meneldur şi mama lui Tar-Aldarion.

Almiel – Cea mai mică dintre surorile lui Tar-Aldarion.

Alqualonde – „Limanul Lebedelor”, oraşul principal şi sălaşul telerilor pe ţărmurile Amanului.

Aman – „Binecuvântat, neatins de râu”, numele târâmului valarilor din Apusul cel mai îndepărtat. Regatul Binecuvântat, Târâmul Binecuvântat. Vezi Tărâmurile Nepieritoare.

Amandil (1) – Vezi Tar-Amandil.

Amandil (2) – Ultimul Senior din Andunie, tatăl lui Elendil cel înalt.

Amdâr – Rege în Lorien, ucis în bătălia Dagorlad; tatăl lui Amroth. Vezi Malgalad.

Amon Anwar – Nume sindarin pentru Halifirien, al

şaptelea pisc de avertizare al Gondorului în Ered Nimrais. Tradus drept Muntele Venerării şi uneori Muntele Anwar, de asemenea doar Anwar. Vezi Eilenaer, Halifirien, Pădurea Anwar.

Amon Darthir-un vârf al lanţului Ered Wethrin, la sud de Dor-lomin.

Amon Din – „Dealul Tăcut”, primul dintre piscurile de avertizare ale Gondorului în Ered Nimrais.

Amon Ereb – „Dealul Singuratic”, în Beleriandul Răsăritean.

Amon Ethir – Marele gorgan ridicat de Finrod Felagund la răsărit de Porţile Nargothrondului. Tradus drept „Dealul Iscoadelor”.

Amon Gwareth – Dealul pe care a fost construit Gondolin, în mijlocul câmpiei Tumladen.

Amon Lanc – „Dealul Golaş”, la sud de Marea Pădure Verde, numit ulterior Doi Guldur.

Amon Obel – Un deal în inima Codrului Brethil, pe care a fost construit Ephel Brandir.

Amon Rudh – „Dealul Pleşuv”, o înălţime singuratică pe meleagurile aflate la sud de Brethil; adăpost al lui Mâm şi bârlog al cetei de proscrişi conduse de Turin. Vezi Sharbhund.

Amon Sul – „Dealul Vântului”, un deal rotund şi sterp, la capătul sudic al Dealurilor Vremii în Eriador. În Bree era numit Ţancul Vremii.

Amon Uilos – Nume sindarin al lui Oiolosse.

Amroth – Elf sindarin, Rege al Lorienului, iubitul lui Nimrodel; s-a înecat în Golful Belfalas. Ţara lui Amroth (coasta Belfalas, lângă Doi Amroth). Limanul lui Amroth, vezi Edhellond.

Anach – Trecătoare care coboară de pe Taur-nu-Fuin (Dorthonion) la capătul apusean al munţilor Ered Gorgoroth.

Anar – Denumirea quenyană pentru Soare.

Anârion (1) – Vezi Tar-Anârion.

Anârion (2) – Mezinul lui Elendil, care a scăpat împreună cu tatăl său şi fratele său Isildur din Scufundarea Numenorului, întemeind în Pământul de Mijloc regatele numenoreenilor din exil; senior din Minas Anor; răpus în asediul asupra turnului Barad-Dur. Moştenitorul lui Anârion.

Anardil – Nume dat lui Tar-Aldarion; cu sufixul de alint Anardilya. [Al şaselea Rege al Gondorului se numea tot Anardil.]

Ancalime – Vezi Tar-Ancalime. Numele a fost dat de către Aldanon şi copacului din Eressea, pe care l-a plantat în Armenelos.

Andrast – „Capul Lung”, promontoriu muntos între râurile Isen şi Lefnui. Vezi Ras Morthil, Druwaith laur.

Andrath – „Clina Lungă”, defileu între Gruiurile-gorgane şi Graiurile de la Miazăzi, prin care trecea Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi (Drumul Verde).

Androg – Bărbat din Dor-lomin, o căpetenie a cetei de proscrişi (Gaurwaith) căreia i s-a alăturat Turin.

Androth – Peşteri în munţii Mithrim, unde Tuor a vieţuit cu Elfii Cenuşii, iar mai târziu ca proscris solitar.

Anduin – „Râul cel Lung”, la răsărit de Munţii Ceţoşi; i se mai spune şi Râul cel Mare sau simplu Râul. Adesea Valea Anduin. Vezi Ethir Anduin, Torentul Vechi.

Andunie – „Apusul”, oraş şi liman pe coasta de apus a Numenorului. Golful Andunie. Seniorul (II) din Andunie.

Andustar – Promontoriul apusean al Numenorului. Tradus ca Târâmurile Apusene. Doamna Tărâmurilor Apusene, Erendis.

Anfalas – Teritoriu al Gondorului; regiune de coastă între gurile râurilor Lefnui şi Morthond. Tradus în westron drept Ţărmul Vechi.

Anfauglith – Numele câmpiei Ard-galen, după

pustiirea ei de către Morgoth în bătălia Dagor Bragollach

Angband – Marea fortăreaţă subterană a lui Morgoth, în nord-vestul Pământului de Mijloc. Asediul Angbandului.

Angelimar – Al douăzecilea Prinţ al fortăreţei Doi Amroth, bunicul lui Intrahil.

INDICE 575

Anglachel – Sabia lui Beleg. Vezi Gurthang.

Angmar – Regatul Vrăjitorilor, cârmuit de Seniorul Nazgulilor, la capătul nordic al Munţilor Ceţoşi.

Angren – Nume sindarin pentru Isen (şi Sâr Angren, Râul Isen). Vezi Athrad Angren.

Angrenost – Nume sindarin pentru Isengard.

Angrod – Prinţ noldorin, al treilea fiu al lui Finarfin; răpus în bătălia Dagor Bragollach.

Anii întunecaţi – Anii stăpânirii lui Sauron în cel de-al Doilea Ev.

Annael – Elf Cenuşiu din Mithrim, tatăl vitreg al lui Tuor.

Annatar – „Seniorul Darurilor”, nume pe care şi l-a luat Sauron însuşi în Al. Doilea Ev. Vezi Artano, Aulendil.

Annon-in-Gelydh – Intrarea spre un râu subteran în dealurile apusene din Dor-lomin, care ducea la Cirith Ninniach. Tradus ca Poarta Noldorilor.

Annuminas – „Turnul Apusului”, reşedinţă străveche a Regilor din Amor, lângă Lacul Nenuial; refăcută ulterior de Regele Elessar.

Anul Jelirii – Anul bătăliei Nimaeth Arnoediad.

An war – Vezi Amon An war.

Apa Zgomotoasă – Vezi Râul Urşilor.

Apusimea – Traducerea pentru Numenor, Insula Apusimii.

Ar-Abattârik – Nume adunaic al lui Tar-Ardamin.

Ar-Adunakhor – Al douăzecilea Cârmuitor al Numenorului; in quenyană se numeşte Tar-Herunumen.

Aragorn – Al treizeci şi nouălea Moştenitor al lui

Isildur în linie directă; Rege al regatelor unite Amor şi Gondor, după Războiul Inelului; a luat-o de soaţă pe Arwen, fiica lui Elrond. Vezi Elessar, Piatra Elfă, Pas Mare, Thorongil.

Arandor – Numenor, „Ţara Regilor”.

Arandur – „Slujitorul Regelui, ministru”, termen quenyan pentru Majordomii Gondorului.

Aranruth – „Mânia Regelui”, sabia lui Thingol.

Aranwe – Elf din Gondolin, tatăl lui Voronwe.

Aranwion – Fiul lui Aranwe.

Aratan – Al doilea fiu al lui Isildur, răpus pe Câmpiile Stânjeneilor.

Arătaniile Gorganelor – Spirite rele care sălăşluiau în tumulii-morminte de pe Gruiurile-gorgane.

Ar-Belzagar – Nume adunaic al lui Tar-Calmacil.

Arborebărbos – Vezi Fangorn.

Arcul Puternic – Vezi Beleg.

Arda – „Tărâmul”, numele Pământului ca Regat al lui Manwe.

Aredhel – Sora lui Turgon şi mama lui Maeglin.

Ar-Gimilzor – Al douăzeci şi treilea Cârmuitor al Numenorului; numele lui quenyan este tartelemnar.

Ar-Inziladun – Nume adunaic al lui Tar-Palantir.

Armenelos – Oraşul Regilor în Numenor.

Arminas – Elf noldorin care, împreună cu Gelmir, s-a întâlnit cu Tuor la Annon-in-Gelydh, iar mai târziu s-a dus la Nargothrond să-l avertizeze pe Orodreth asupra pericolului ce ameninţa fortăreaţa.

Amor – Regatul nordic al numenoreenilor în Pământul de Mijloc. Regatul de la Miazănoapte, Tărâmul de la Miazănoapte.

Aros – Râul sudic din Donath.

Ar-Pharazon – Al douăzeci şi cincilea şi ultimul Cârmuitor al Numenorului, care a pierit în Decăderea

insulei; in quenyană era numit Tar-Calion.

Arroch – Calul lui Hurin din Dor-lomin.

Ar-Sakalthor – Al douăzeci şi doilea Cârmuitor al Numenorului; in quenyană era numit Tar-Falassion.

Artamir – Fiul mai mare al Regelui Ondoher din Gondor; ucis în bătălia cu Căruţaşii.

Artanis – Nume primit de Galadriel de la tatăl ei.

Artano – „Făurar Suprem”, nume pe care şi l-a luat Sauron în cel de-al Doilea Ev. Vezi Annatar, Aulendil.

Arthedain – Unul dintre cele trei regate în care a fost împărţit Amor în secolul al IX-lea al celui de-al Treilea Ev; mărginit de râurile Baranduin şi Lhun, iar la răsărit de lanţul Dealurilor Vremii; fortăreaţa principala este Fornost.

Arthorien – Regiune între râurile Aros şi Celon, la est de Donath.

Arvedui – „Ultimul-rege” din Arthedain, care s-a înecat în Golful Forochel.

Arwen – Fiica lui Elrond şi Celebrâan; căsătorită cu Aragorn; Regina Gondorului.

Ar-Zimraphel – Nume adunaic al lui Tar-Mfriel.

Ar-Zimrathon – Al douăzeci şi unulea Cârmuitor al Numenorului; numit in quenyană Tar-Hostamir.

Asgon – Bărbat din Dor-lomin, care l-a ajutat pe Turin să scape după ce a fost răpus Brodda.

Atanamir – Vezi Tar-Atanamir.

Atanatar Alcann – („Gloriosul”), al şaisprezecelea Rege al Gondorului.

Atani – Oamenii din cele Trei Case ale Prietenilor Elfilor (edaini, în sindarina).

Athrad Angren – Nume sindarin (şi în forma de plural Ethraid Engrin) pentru Vadurile Isen.

Aule – Unul dintre marii valari, fierar şi stăpân al meşteşugurilor, soţul Yavannei; adjectival aulean. Copiii lui Aule, gnomii.

Aulendil – „Servitorul lui Aule”; nume pe care şi l-a luat Sauron în al Doilea Ev. Vezi Annatar, Artano.

Avallone – Liman al eldarilor pe Toi Eressea.

Avari – Elfi care au refuzat să pornească în Marele Marş din Cuivienen spre apus. Elfii întunecimii. Vezi Elfii Sălbatici.

Aventurieri, Breasla – Frăţia marinarilor, întemeiată de Tar-Aldarion. Vezi Uinendili.

Azaghâl – Seniorul gnomilor din Belegost; l-a rănit pe Glaurung în bătălia Nimaeth Arnoediad şi a fost omorât de acesta.

Azanulbizar – Vale aflată sub poarta răsăriteană a Moriei, unde în al Treilea Ev, 2799, s-a dus marea bătălie care a pus capăt Războiului dintre gnomi şi orei. Vezi Nanduhirion.

Azog – Ore din Moria; cel care l-a ucis pe Thror şi a fost răpus de Dain Picior de Fier în bătălia de la Azanulbizar.

B

Baggins – Familie de hobbiţi din Comitat. Vezi şi Bilbo Baggins.

Balar, Golful – Marele golf la sud de Beleriand, în care se vărsa râul Sirion.

Balar, Insula – Insulă în Golful Balar, unde au locuit Cârdan şi Gil-galad după bătălia Nimaeth Arnoediad.

Balchothi – Popor de răsăriteni înrudiţi cu Căruţaşii, a căror invazie în Calenardhon în cel de-al Treilea Ev, 2510, a fost oprită în Bătălia de pe Câmpia Celebrant.

Balin – Gnom din Casa lui Durin; însoţitor al lui Thorin Scut de Stejar, iar apoi, pentru scurt timp, Senior al Moriei.

Balrogi – Vezi Gothmog.

Barach – Pădurean din Poporul lui Haleth, în povestea „Pietrei Credincioase”.

Barad-dur – „Turnul întunecimii” al lui Sauron în

Mordor. Seniorul din Barad-dur, Sauron.

Barad Eithel – „Turnul Fântânii”, fortăreaţa noldorilor la Eithel Sirion.

Baragund – Tatăl lui Morwen, soţia lui Hurin; nepotul lui Barahir şi unul din cei doisprezece însoţitori ai săi pe Dorthonion.

Barahir – Tatăl lui Beren; l-a salvat pe Finrod Felagund în bătălia Dagor Bragollach şi a primit de la acesta inelul său; răpus pe Dorthonion. Inelul lui Barahir.

Baranduin – „Lungul râu maroniu-auriu” din Eriador, numit Viniac în Comitat. Viniac, Podul Viniac; Râul.

Bar-en-Danwedh – „Casa Răscumpărării”, numele dat de Mâm sălaşului său de pe Amon Rudh când i l-a cedat lui Tiirin. Vezi Echadi Sedryn.

Bar-en-Nibin-noeg – „Casa Gnomilor Scundaci”, sălaşul lui Mâm pe Amon Rudh.

Barerib – O fortăreaţă în Dor-Cuarthol, ceva mai la sud de Amon Rudh.

Bătălia de la Azanulbizar – Vezi Azanulbizar.

Bătălia de la Cetatea Cornului – Atac asupra Cetăţii Cornului dezlănţuit de oastea lui Saruman în Războiul Inelului.

Bătălia de la Dagorlad – Vezi Dagorlad.

Bătălia de la Pelennor (Câmpiile) – Vezi Pelennor.

Bătălia de pe Câmpia Celebrant – Vezi Câmpia Celebrant.

Bătălia de pe Câmpii – Înfrângere a lui Narmacil II din Gondor de către Căruţaşi pe meleagurile la sud de Codrul întunecat în cel de-al Treilea Ev, 1856.

Bătălia de pe Gwathlo – Înfrângere a lui Sauron de către numenoreeni, în al Doilea Ev, 1700.

Bătălia din Tabără – Victoria lui Eărendil II din Gondor asupra Căruţaşilor, în Ithilien, în cel de-al Treilea Ev 1944.

Bătălia din Tumhalad – Vezi Tumhalad.

Bătălia din Ţinutul de Jos – Bătălie din Războiul Inelului, în care oastea nordică a lui Sauron i-a învins pe Oamenii din Ţinutul de Jos şi pe gnomii din Erebor.

Bătăliile de la Vadurile Isen – Două bătălii duse în timpul Războiului Inelului, între Căruţaşii din Rohan şi forţele lui Saruman aflate în afara Isengardului. Prima Bătălie; A Doua Bătălie.

Bătrânul Took – Gerontius Took, hobbit din Comitat, bunicul lui Bilbo Baggins şi stră-strâbunicul lui Peregrin Took.

Bauglir – „Asupritorul”, un nume al lui Morgoth.

Beleg – Elf din Donath; mare arcaş şi căpetenie al străjuitorilor hotarelor lui Thingol; prieten şi însoţitor al lui Turin, de către care a fost ucis. Numit Cuthalion, în traducere Arcul Puternic.

Belegaer – „Marea cea Mare” din Apus, între Pământul de Mijloc şi Aman. Marea cea Mare. Deseori numită pur şi simplu Marea.

Belegost – Unul dintre cele două oraşe ale gnomilor în Munţii Albaştri;

Belegund – Tatăl lui Rian, soţia lui Huor; nepotul lui Barahir şi unul dintre cei doisprezece însoţitori ai săi pe Dorthonion.

Beleriand – Pământuri la vest de Munţii Albaştri în Zilele de Odinioară. Beleriandul de Răsărit (despărţit de Beleriandul de Apus de râul Sirion). Graiul din Beleriand, vezi Sindarina. Prima Bătălie din Beleriand. Ca adjectiv, beleriandic.

Belfalas – Fief al Gondorului; regiune de coastă deschizându-se spre marele golf cu acelaşi nume; Golful Belfalas.

Beor – Căpetenia primilor Oameni care au pătruns în

Beleriand; strămoş al Primei Case a Edainilor.

Beomingi – Oameni din Văile superioare ale Anduinului.

Beregar-Bărbat din Tărâmurile Apusene ale Numenorului, descendent al Casei lui Beor; tatăl lui Erendis.

Beren (l) – Bărbat din Casa lui Beor, care a tăiat silmarilul din coroana lui Morgoth, şi singurul dintre oamenii muritori care s-a reîntors dintre morţi. Numit, după întoarcerea sa din Angband, Erchamion, în traducere Ciungul; şi Camlost „Mână-goală”.

Beren (2) – Al nouăsprezecelea Majordom Cârmuitor al Gondorului, care i-a dat lui Saruman cheile turnului Orthanc.

Bereth – Sora lui Baragund şi Belegund, strâmoaşa lui Erendis.

Beruthiel – Regina lui Tarannon Falastur, al doisprezecelea Rege al Gondorului.

Bilbo Baggins – Hobbit din Comitat, cel care a găsit Inelul Suprem. Vezi Baggins.

Bocirea – Vezi Nienor.

Boromir – Fiul mai mare al lui Denethor II, Majordom al Gondorului; a făcut parte din Frăţia Inelului.

— Borondir – Numit Udalraph, „Cel fără scară la şa”; călăreţ din Minas Tirith, care i-a adus lui Eorl mesajul din partea lui Cirion, cerându-i ajutorul.

Bracegirdle – O familie de hobbiţi din Comitat. Lobelia Bracegirdle.

Bragollach – Vezi Dagor Bragollach.

Brand – Al treilea Rege din Ţinutul de Jos, nepotul lui Bard Arcaşul; răpus în Bătălia din Ţinutul de Jos.

Brandir – Cârmuitor al Poporului lui Haleth în Brethil, la vremea la care a venit Turin Turambar, de care a fost răpus. Numit de Turin Şontorogul.

Breasla Aventurierilor – Vezi Aventurieri.

Bree – Satul principal din ţinutul Bree, unde se intersectau drumurile numeroneene în Eriador. Oamenii din Bree. Hobbiţii din Bree.

Brego – Al doilea Rege din Rohan, fiul lui Eorl cel Tânăr.

Bregolas – Fratele lui Barahir şi tatăl lui Baragund şi Belagund.

Bregor – Tatăl lui Barahir şi Bregolas. Arcul lui Bregor, păstrat în Numenor.

Brethil – Codru dintre râurile Teiglin şi Sirion, în Beleriand, loc de sălăşluire al Poporului lui Haleth. Vezi şi Pădureni. Ghimpele Negru din Brethil, vezi Gurthang.

Brithiach – Vad pe râul Sirionului, la nord de Codrul Brethil.

Brithombar – Regiune în extremitatea nordică a Limanurilor Falas, pe coasta Beleriandului.

Brithon – Râu care se varsă în Marea cea Mare la Brithombar.

Brodda – Răsăritean din Hithlum după bătălia Nimaeth Arnoediad, care a luat-o de soaţă pe Aerin, înrudită cu Hurin; răpus de Turin. Numit Veneticul.

C

Cabed-en-Aras – Defileu adânc al râului Teiglin, unde Turin l-a ucis pe Glaurung, iar Nienor s-a aruncat în gol, luându-şi viaţa; în traducere, Săritura Căprioarei. Vezi Cabed Naeramarth.

Cabed Naeramarth – „Săritura Sorţii Neîndurătoare”, nume dat defileului Cabed-en-Aras după ce Nienor s-a aruncat de pe stâncile sale.

Cair Andros – Insulă pe râul Anduin, la nord de Minas Tirith, fortificată de Gondor pentru apărarea regiunii Anorien.

Calenardhon – „Ţinutul Verde”, nume dat ţinutului Rohan pe vremea când constituia partea de nord a

Gondorului; Strunga Calenardhon, Regele din Calenardhon, Eorl. Vezi Rohan, Strunga Rohan.

Calenhad – Al şaselea dintre piscurile de avertizare ale Gondorului, în Ered Nimrais. (Probabil că numele însemna „spaţiu verde”, referire la coama dealului, teşită şi acoperită cu iarbă; had deriva, cu obişnuita mutaţie în cuvinte compuse, din sad „loc, punct fix”.)

Calimentar – Al treizecilea Rege al Gondorului, care i-a învins pe Căruţaşi la Dagorlad, în al Treilea Ev.

Calmindon – „Turnul Luminii”, pe Toi Uinen, în Golful Romenna.

Camlost – Vezi Beren (1).

Capete de Paie – Nume dispreţuitor folosit de Răsăritenii din Hithlum pentru Poporul lui Hador.

Capul de la Miazănoapte – Capătul promontoriului nordic Forostar, în Numenor.

Caradhras, Trecătoarea – Trecătoare peste Munţii Ceţoşi, numită „Trecătoarea Cornului Roşu”, sub vârful Caradhras (Cornul Roşu, Barazinbar), unul din Munţii Moriei.

Caras Galadhon – „Oraşul Copacilor”, principala aşezare a elfilor în Lorien.

Cardolan – Unul dintre cele trei regate în care s-a împărţit Amor în secolul IX al celui de-al Treilea Ev; mărginit la apus de Baranduin, iar la nord de Drumul de Răsărit.

Cam Dum – Principala fortăreaţă în Angmar.

Carnen – „Apa Roşie”, râu care coboară din Munţii de Fier şi se varsă în Râul Curgător.

Carrock – Insuliţă stâncoasă, pe cursul superior al Anduinului. Vezi Vadul Carrock.

Cartea Majordomilor – Vezi Majordomii Gondorului.

Cartea Regilor – Una din cronicile Gondorului.

Cartea Thainului – O copie a Cărţii Roşii a Hotarului

de la Soare-Apune, făcută la cererea Regelui Elessar şi adusă acestuia de către Thainul Peregrin Took, atunci când s-a retras în Gondor. Mult adnotată ulterior, în Minas Tirith.

Cavaleri – Vezi Cotheodi. (II) Cavalerii din Rohan, vezi Rohirimi.

Călăreţii de lupi – Orei sau fiinţe asemănătoare orcilor, care călăreau lupi.

Călăreţii Negri – Vezi Nazguli.

Căpetenia Neagră – Vezi Seniorul Nazgulilor.

Căruţaşi – Neam al Răsăritenilor, care a invadat Gondorul în secolele XI ŞI XX ale celui de-al Treilea Ev.

Cei Doi Copaci din Valinor – Vezi Laurelin, Telperion.

Cei Nouă – Vezi Nazguli.

Cei Nouă Peregrini – Frăţia Inelului.

Celduin – Râu care curge din Muntele Singuratic şi se varsă în Marea Rhun. În traducere, Râul Curgător.

Celeborn (1) – „Copacul de Argint”, Copacul din Toi Eressea.

Celeborn (2) – Rubedenie a lui Thingol; a luat de soaţă pe Galadriel; Seniorul din Lothlorien. Vezi Telepomo.

Celebrant – Râu care izvorăşte din Heleşteul Oglinzii, străbate Lothlorien şi se uneşte cu Anduinul. În traducere, Râul Argintului. Vezi Câmpia Celebrant.

Celebrfan – Fiica lui Celeborn şi Galadriel. Căsătorită cu Elrond.

Celebrimbor – „Mâna de Argint”, cel mai mare dintre fierarii din Eregion; făuritorul celor Trei Inele ale elfilor; răpus de Sauron.

Celebros – „Spuma Argintie” sau „Ploaia Argintie”, un pârâu în Brethil, care se varsă în Teiglin, lângă Trecerea peste Teiglin.

Cele Două Regate – Amor şi Gondor.

Celegorm – Al treilea fiu al lui Feanor.

Celon – Râu în partea de est a Beleriandului, izvorând din înălţimea Himring.

Celos – Unul din râurile din Lebennin în Gondor; afluent al râului Sirith. („Numele derivă din rădăcina kelu«curge repede», format cu un sufix – s. se ssa, care apare in quenyanul kelusse «puhoi, apă curgând repede dintr-un pârâu de munte».”)

Ceorl – Călăreţ din Rohan, care a adus veşti despre a Doua Bătălie de la Vadurile Isen.

Cerin Amroth – „Colina lui Amroth” în Lorien.

Cermie – Nume quenyan al celei de-a şaptea luni după calendarul numenorean, corespunzând lunii iulie.

Cetatea Cornului – Fortăreaţă în Rohan, la intrarea în Vagăuna lui Helm. Vezi Bătălia de la Cetatea Cornului; Aglarond, Cetatea Suth.

Cetatea Suth – Fost nume al Cetăţii Cornului.

Cetatea Veche – Sălaşul lui Eomer în Lande (Rohan), unde-şi avea casa Eorl Cel Tânăr.

Cfrdan – Numit „Făuritorul de Corăbii”; elf telerin, „Seniorul Limanurilor” Falas; când au fost distruse după bătălia Nimaeth Arnoediad, a scăpat împreună cu Gil-galad în Insula Balar; în timpul celui de-al Doilea şi celui de-al Treilea Ev, a fost străjuitorul Limanurilor Cenuşii în Golul Lhun; după venirea lui Mithrandir, i l-a încredinţat acestuia pe Narya, Inelul de Foc.

Cirion – Al doisprezecelea Majordom al Gondorului, care le-a dăruit rohirrimilor regiunea Calenardhon, după Bătălia de pe Câmpia Celebrant în cel de-al Treilea Ev. Cronica, Povestea lui Cirion şi Eorl. Jurământul lui Cirion.

Cirith Duath – „Crăpătura Umbrei”, fostul nume al trecătorii Cirith Ungol.

Cirith Forn en Andrath – „înalta Trecătoare de la Miazănoapte”, peste Munţii Ceţoşi, la răsărit de Vâlceaua Despicată. Numită Trecătoarea înalta şi Trecătoarea Imladris.

Cirith Ninniach – „Crăpătura Curcubeului”, nume dat de Tuor strungii care duce din stâncile apusene din Dor-lomin până în Fiordul Drengist.

Cirith Ungol – „Crăpătura Păianjenului”, trecătoare peste Ephel Duath, dominând Minas Morgul. Vezi Cirith Duath.

Ciryatur – Amiral numenorean care a comandat flota trimisă de Tar-Minastir în ajutorul lui Gil-Galad împotriva lui Sauron.

Ciryon – Al treilea fiu al lui Isildur, răpus pe Câmpiile Stânjeneilor.

Câmpia Bătăliilor – Vezi Dagorlad.

Câmpia Celebrant – Traducere parţială a toponimului Parth Celebrant. Întinderi verzi între Râul Argintului (Celebrant) şi râul Lumina Fugară; în Gondor, în sens restrâns, meleagul dintre cursul inferior al Luminii Fugare şi Anduin. Toponimul Câmpia Celebrant este adesea folosit în contextul Bătăliei de pe Câmpia Celebrant, când victorioşi au fost Cirion şi Eorl împotriva balchothilor, în al Treilea Ev, 2510.

Câmpia Străjuită – Vezi Talath Dimen.

Câmpiile Stânjeneilor – Traducere parţială a toponimului sindarin Loeg Ningloron; mari întinderi de trestie şi irişi (stânjenei), unde Râul Stânjeneilor se vărsa în Anduin.

Codrul de Aur – Vezi Lorien (2).

Codrul Enţilor – Astfel era numit în Rohan Codrul Fangorn.

Codrul întunecat – Marea pădure la răsărit de Munţii Ceţoşi, numită înainte Eryn Galen, Marea Pădure Verde. Vezi Taur-nu-Fuin, Taure-Ndaedelos, Eryn Lasgalen; Munţii Codrului întunecat.

Coiful Dragonului din Dor-lomin – Moştenire a Casei lui Hador, purtat de Turin; Dragonul din Dor-ldmin; Capul

Dragonului de la Miazănoapte; Coiful lui Hador.

Coiful lui Hador – Vezi Coiful Dragonului din Dor-Lomin.

Colinele – Referire la Colinele Albe din Meleagul de la Apus din Comitat.

Comitatul – Ţinut în care trăiau îndeobşte hobbiţii, la vest de Eriador, Calendarul, Numărătoarea Anilor din Comitat, Poporul din Comitat.

Copacul Alb – (i) Din Valinor, vezi Telperion. (II) Din Toi Eressea, vezi Celeborn (1). fiii) Din Numenor, vezi Nimloth (1).

Copacul de Aur (din Valinor) – Vezi Laurelin.

Copacul din Toi Eressea – Vezi Celeborn (1).

Copiii lui Aule – Gnomii.

Copiii lui Iluvatar – Elfii şi oamenii. Copiii mai Mari, Elfii.

Copiii Lumii – Elfii şi oamenii.

Copiii mai Mari – Vezi Copiii lui Iluvatar.

Copiii Pământului – Elfii şi oamenii.

Corsarii din Umbar – Vezi Umbar.

Cotton, Fermierul – Tolman Cotton, hobbit din lângă Ape.

Credincioşi – (i) Acei numenoreeni care nu s-au înstrăinat de eldari şi au continuat să-i venereze pe valari în timpul lui Tar-Ancalimon şi al regilor care i-au urmat, (II) „Credincioşii” celui de-al Patrulea Ev.

Crissaegrim – Ţancuri muntoase la sud de Gondolin, unde se găseau cuiburile vulturului Thorondor.

Crângul Finen – Un alt nume pentru Pădurea Finen, având acelaşi înţeles.

Cuivienen – „Apa Trezirii”, lacul din Pământul de Mijloc unde s-au trezit primii elfi.

Curufin – Al cincilea fiu al lui Feanor, tatăl lui Celebrimbor.

Curumo – Numele lui Curunfr (Saruman) in quenyană.

Curunfr – „Cel priceput la vicleşuguri”, numele sindarin al lui Saruman; şi Curunfr Lân, Saruman cel Alb. Vezi Curumo.

Cuthalion – „Arcul Puternic”; vezi Beleg.

D

Daeron – Bard din Donath; îndrăgostit de Luthien pe care a trădat-o de două ori, prieten (ori rubedenie) al lui Saeros.

Dagor Bragollach – „Bătălia Focului Neaşteptat” (şi simplu Bragollach), a patra dintre marile bătălii ale Războaielor din Beleriand, care a pus capăt Asediului fortăreţei Angband.

Dagorlad – „Câmpia Bătăliei”, la răsărit de Emyn Muil şi aproape de Smârcurile Morţilor, locul marii bătălii la nord de Mordor, între Sauron şi Ultima Alianţă a elfilor şi oamenilor la sfârşitul celui de-al Doilea Ev. Bătălia de la Dagorlad. Ultimele bătălii la Dagorlad: în cel de-al Treilea Ev, 1899, victoria Regelui Calimentar asupra Căruţaşilor; înfrângerea şi moartea Regelui Ondoher în cel de-al Treilea Ev.

Dain Picior-de-Fier – Seniorul gnomilor din Dealurile de Fier, ulterior Rege sub Munte; ucis în Bătălia din Ţinutul de Jos.

Deagol – Stoor din Văile Anduinului, cel care a găsit Inelul Suprem.

Dealul Iscoadelor – Vezi Amon Ethir.

Dealurile Turnului – Vezi Emyn Beraid.

Dealurile Vremii – Dealuri în Eriador, dintre care Amon Sul (Ţancul Vremii) era cel mai sudic.

Denethor (1) – Căpetenie a elfilor nandorini care au trecut Munţii Albaştri şi au trăit în Ossiriand; răpus pe Amon Ereb în Prima Bătălie din Beleriand.

Denethor (2) – Al douăzeci şi şaselea şi ultimul

Majordom Cârmuitor al Gondorului, al doilea majordom purtând acest nume; Senior în Minas Tirith la vremea când se purta Războiul Inelului; tatăl lui Boromir şi Faramir.

Deor – Al şaptelea Rege al Rohanului.

Depresiunea Apuseană – regiune din Rohan, coastele şi câmpiile între Thrihyrne (piscuri înălţându-se deasupra Cetăţii Cornului) şi Edoras. Adunarea din Depresiunea Apuseană.

Depresiunea Răsăriteană – O parte din Rohan pe coastele nordice ale lanţului Ered Nimrais, la est de Edoras. (Elementul fold [din Eastfold, denumirea în engleză, n.tr.] derivă din anglo-saxonul folde, „pământ, teren, ţinut, regiune”, ca şi în The Folde [tradus în Stăpânul Inelelor drept Landele, n.tr.]).

Dimbar – Meleagul între râurile Sirion şi Mindeb.

Dimrost – Cascada Celebros, în Codrul Brethil; ulterior numita Nen Ginth în traducere, „Scara Ploioasă”.

Dior, Moştenitorul lui Thingol – Fiul lui Beren şi Luthien; Rege al Donathului, după Thingol; posesor al silmarilului; răpus de către Fiii lui Feanor.

Dirhavel – Bărbat din Dor-lomin, autor al baladei Narni Hân Hurin.

dfrnaith – Formaţiune de luptă, în formă unghiulară, folosită de dunedaini.

Doamna Albă din Emerie – vezi Erendis.

Doamna cea Dalbă – Vezi Galadriel.

Doamna din Dor-lomin – Morwen; vezi Dor-lomin.

Doamna din Pădurea de Aur – Vezi Galadriel.

Doamna Noldorilor – Vezi Galadriel.

Doamna Tărâmurilor Apusene – Vezi Erendis.

Doi Amroth – Fortăreaţă pe un promontoriu din Belfalas, numita după Regele Amroth din Lorien. Seniori sau Prinţi din Doi Amroth. Vezi Angelimar, Adrahil, Intrahil.

Doi Baran – „Dealul Cafeniu-auriu”, deal la capătul sudic al Munţilor Ceţoşi, unde Peregrin Took a privit în palantârul din Orthanc.

Domeniile Regelui – (i) în Rohan. (II) Ţara Regilor în Numenor, vezi Arandor.

Domnul Apelor – Vezi Uimo.

Dor-Cuarthol – „Ţara Arcului şi-a Coifului”, denumirea ţârii apărate de Beleg şi Turin din bârlogul lor pe Amon Rudh.

Dor-en-Emil – „Ţara Prinţului”, în Gondor, la apus de râul Gilrain.

Doi Guldur – „Dealul Vrăjitoriei”, o înălţime lipsită de copaci la sud-vest de Codrul întunecat, fortăreaţa Necromantului înainte să se arate ca Sauron reîntrupat. Bezi Amon Lanc.

Donath – „Ţara Gardului” (Donath), referire la Brâul lui Melian; regatul lui Thingol şi Melian în pădurile Neldoreth şi Region, cârmuit din

Menegroth, de pe râul Esgalduin. Numit şi Tărâmul Străjuit şi Regatul Ascuns.

Dorlas – Bărbat din codrul Brethil; i-a însoţit pe Turin şi pe Hunthor în atacul asupra lui Glaurung, dar s-a retras înspăimântat; răpus de Brandir.

Dor-lomin – Regiune la sud de Hithlum, teritoriul lui Fingon, dat ca feudă Casei lui Hador; căminul lui Hurin şi Morwen. Munţii din Dorlomin, acea parte a lanţului Ered Wethrin care forma zidul sudic al ţinutului Hithlum. Doamna din Dor-lomin, Morwen. Seniorul din Dor-lomin, Hurin, Turin. Dragonul din Dor-lomin, vezi Coiful Dragonului.

Dorthonion – „Ţara Pinilor”, marele platou împădurit la graniţa nordică a Beleriandului, ulterior numit Taur-nu-Fuin.

Dragonul – Vezi Glaurung, Smaug.

Dramborleg – Marea secure a lui Tuor, păstrată în Numenor.

Drengist, Fiordul – Lungul fiord care străpungea Ered Lomin, între Lammoth şi Nevrast.

Dniath – Druedaini. (Singular Dru, plural şi Druin; forme sindarine derivate din numele băştinaş Drughu.) Vezi Rog, Ru.

— Druedaini – Nume sindarin (din Dru + adan, plural edain) al „Oamenilor

Sălbatici” din Ered Nimrais (şi din Codrul Brethil în Primul Ev). Numiţi Oameni Sălbatici; Wosei; şi vezi Oamenii-Pukel.

Drug, neamul dru (g) – Druedaini.

Drumul Apusean – Vezi Drumuri.

Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi – Vezi Drumuri.

Drumul Gnomilor – (i) Drum care ducea în Beleriand din oraşele Negrod şi Belegost, traversând Gelionul la vadul Sam Athrad. (II) Traducerea toponimului Men-i-Naugrim, care desemna Vechiul Drum al Pădurii (vezi Drumuri).

Drumul Pădurii – Vezi Drumuri.

Drumul Răsăritean, Drumul de la Răsărit la Apus – Vezi Drumuri.

— Drumul Regal – Vezi Drumuri.

Drumul Vagăunii – Drum care ducea spre nord din Viroaga Vagăunii, unindu-se cu Marele Drum aflat la răsărit de Vadurile Isen.

Drumul Verde – Numele folosit în Bree, către sfârşitul celui de-al Treilea Ev, pentru Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi, puţin umblat, în special pentru porţiunea din dreptul satului Bree. Vezi Drumuri.

Drumuri – (1) în Beleriand în Zilele de Odinioară: (i) Marele drum din Toi Sirion până în Nargothrond, pe la Trecerea peste Teiglin; numit Vechiul Drum de la Miazăzi, (II) Drumul Răsăritean, de la

Muntele Taras în Apus, trecând Sirionul pe la Brithiach, şi Aros pe la Arossiach, ducând poate la Himring. fiii) Vezi Drumul Gnomilor (i).

(2) La răsărit de Munţii Albaştri: (i) Marele drum numenorean, care lega cele Două Regate, pe la Tharbad şi Vadurile Isenului; numit Drumul de la Miazăzi la Miazănoapte, şi Drumul Apusean (la est de Vadurile Isenului); numit şi Marele Drum, Drumul Regal, drumul pentru călărit, Drumul Verde, (II) Drumul secundar din (i), ducând la Cetatea Cornului (vezi Drumul Vagăunii), fiii) Drumul din Isengard până la Vadurile Isenului. (IV) Drumul numenorean de la Limanurile Cenuşii până în Vâlceaua Despicată, traversând Comitatul; numit Drumul de la Răsărit la Apus, Drumul Răsăritean. (V) Drumul coborând din Trecătoarea Imladris, traversând Anduinul la Vechiul Vad, şi apoi Codrul întunecat; numit Vechiul Drum al Pădurii, Drumul Pădurii şi Men-i-Naugrim, Drumul Gnomilor, (vi) Drumurile numenoreene la est de Anduin; drumul care traversa Ithilienul, numit Drumul de la Miazănoapte; drumurile la est şi nord de Morannon.

Druwaith laur – „Vechea pustietate a neamului dru”, aflată pe promontoriul montan Andrast. Numită Vechea Pustietate a Pukelilor şi Vechiul Meleag al Pukelilor.

Duhurile Inelelor – Vezi Nazgulii.

Dunedaini – (Singular Dunadan). „Edainii din Apus”, Numenoreenii.

Dungortheb – Nan Dungortheb, „Valea înfiorătoarei Morţi”, între prăpăstioşii Ered Gorgoroth şi Brâul lui Melian.

Dunhere – Călăreţ din Rohan, Senior în Valea Calvarului; a luptat la Vadurile Isen şi pe Câmpiile Pelennor, unde a fost răpus.

Dunlendingi – Locuitori ai Ţârii Murge, supravieţuitorii unui neam străvechi al oamenilor, care a

trăit odată în văile din Ered Nimrais: înrudiţi cu Morţii din Valea Calvarului şi cu oamenii din Bree. Dunlendingul, agentul lui Saruman, „saşiul de la Miazâzi” din hanul din Bree. Adjectiv dunlending.

Durin I – Cel mai bătrân dintre cei Şapte Părinţi ai gnomilor. Moştenitorul lui Durin, Thorin Scut de Stejar. Poporul lui Durin; Casa lui Durin.

Durin III – Rege al Poporului lui Durin în Khazad-dum, la vremea când Sauron a atacat Eregion.

Duşmanul – Astfel erau denumiţi Morgoth şi Sauron.

Dwimordene – „Valea Fantasmă”, numele ţinutului Lorien printre rohirrimi.

E

Ea – Lumea, Universul material; Ea, însemnând în elfică „Este” sau „Să fie”, a fost cuvântul folosit de Iluvatar când Lumea şi-a început existenţa.

Eambar – Corabie făurită de Tar-Aldarion drept sălaş al său şi loc de adunare al Breslei Aventurierilor. (Fără îndoială că numele înseamnă „Sălaş pe mare”.)

Eărendil – Fiul lui Tuor şi Idril, fiica lui Turgon, născut în Gondolin; s-a însurat cu Elwing, fiica lui Dior, Moştenitorul lui Thingol; tatăl lui Elrond şi Elros; a plecat cu Elwing pe mare, spre Aman, unde a cerut ajutor pentru a-l înfrânge pe Morgoth; a pornit să străbată cerurile pe corabia sa Vingilot, ducând cu sine silmarilul lui Luthien (Steaua). Piatra lui Eărendil, Elessar.

Eărendur (1) – Fratele mai mic al lui Tar-Elendil, născut în anul 361 al celui de-al Doilea Ev.

Eărendur (2) – Al cincisprezecelea Senior din Andunie, fratele lui Lindorie, bunica lui Tar-Palantir.

Eărnil II – Al treizeci şi doilea Rege al Gondorului, învingător al haradrimilor şi al Căruţaşilor în cel de-al Treilea Ev, 1944.

Eămur – Al treizeci şi treilea şi ultimul Rege al

Gondorului; a murit în Minas Morgul.

Eărwen – Fiica Regelui Olwe din Alqualonde, soţia lui Finarfin şi mama lui Finrod, Orodreth, Angrod, Aegnor şi Galadriel.

Echadi Sedryn – „Tabăra Credincioşilor”, denumire dată refugiului lui Turin şi Beleg pe Amon Rudh.

Echoriath – Munţi ce înconjurau Tumladen, câmpia unde se afla Gondolin. Ered en Echoriath; Munţii încercuitori; Munţii lui Turgon.

Ecthelion (1) – Elf din Gondolin, numit Seniorul Fântânilor şi Păzitorul Marii Porţi.

Echtelion (2) – Al douăzeci şi cincilea Majordom Cârmuitor al Gondorului, al doilea cu acest nume; tatăl lui Denethor II.

Edaini – (Singular Adan) Oamenii din cele Trei Case ale Prietenilor Elfilor (in quenyană Atani). Vezi Adanedhel, Druedaini, Dunedaini.

Edhellond – „Limanul Elfilor” în Belfalas, aproape de confluenţa râurilor Morthond şi Ringlo, la nord de Doi Amroth. Numit Limanul lui Amroth.

Edhelrimi, Eledhrimi – „Elfii”; sindarinul edhel, eledh şi terminaţia de plural colectiv rim (vezi Anexa la Silmarillion, articolul ei, elen).

Edoras – „Curţile”, nume în limbajul Obştii pentru oraşul regal din Rohan, la muchia nordică a lanţului Ered Nimrais. Adunarea din Rohan.

Egalmoth – Al optsprezecelea Majordom Cârmuitor al Gondorului.

Eglarest – Cel mai sudic liman din Falas, pe coasta Beleriandului.

Eilenach – Al doilea pisc de semnalizare al Gondorului, din munţii Ered Nimrais, cel mai înalt punct al Pădurii Druadan.

Eilenaer – Nume prenumenorean (înrudit cu

Eilenach) pentru Amon An war (Halifirien).

Eithel Sirion – „Fântâna lui Sirion”, pe faţa răsăriteană a munţilor Ered Wethrin; folosit cu referire la fortăreaţa noldorina (Barad Eithel), aflată în acel loc.

eket – Sabie scurtă, cu tăişul lat.

elanor (1) – Floare mică, aurie, în formă de stea, care creştea şi în Toi Eressea şi în Lothlorien.

Elanor (2) – Fiica înţeleptului Sam Gamgee, numită după floarea cu acelaşi nume.

Elatan din Andunie – Numenorean, soţul lui Silmarien, tatăl lui Valandil, primul Senior din Andunie.

Eldalonde – „Limanul Eldarilor” în Golful Eldanna, la gura râului Nunduine în Numenor; numit „Cel Verde”.

Eldanna – Golf mare în partea de apus a Numenorului, numit astfel pentru că „se deschidea spre Eressea” (Eldafr] + sufix – [n] na, despre mişcarea spre ceva; cf. Elenna, Romenna).

Eldari – Elfii din cele Trei Neamuri (vanyarii, noldorii şi telerii). Graiurile eldarine. Elfii din Beleriand, Elfii din Eressea; în multe părţi, Elfii, menţionat ca atare, îi desemnează pe Eldari.

Eledhrimi – Vezi Edheltimi.

Eledh wen – Nume al lui Morwen.

Elemmakil – Elf din Gondolin, căpitanul gărzii de la poarta exterioară.

Elendil – Fiul lui Amandil, ultimul Senior al oraşului Andunie, descindea din Eărendil şi Elwing, dar nu în linie directă din Regii Numenorului; a scăpat împreună cu fiii săi Isildur şi Anârion din Scufundarea Numenorului şi a întemeiat regatele numenoreene în Pământul de Mijloc; răpus alături de Gil-galad, când a fost înfrânt Sauron la sfârşitul celui de-al Doilea Ev. Numit Cel înalt şi Cel Credincios (Voronda). Steaua lui Elendil, vezi Elendilmir. Piatra lui Elendil, palantirul din Emyn Beraid.

Elendilmir – Nestemata albă purtată ca semn al

regalităţii deasupra sprâncenei de către Regii din Amor. Steaua lui Elendil; Steaua de la Miazănoapte, Steaua Regatului de la Miazănoapte.

Elendur – Cel mai mare fiu al lui Isildur, ucis pe Câmpiile Stânjeneilor.

Elenna-nore – „Ţara numită Calea Stelei”, Numenor; forma întreagă a denumirii Elenna, care se găseşte în Silmarillion şi în Stăpânul Inelelor.

Elentirmo – „Privitorul la Stele”, numele lui Tar-Meneldur.

Elenwe – Soaţa lui Turgon; a pierit în traversarea strâmtorii Helcaraxe.

Elessar (1) – Mare nestemata verde cu puteri tămăduitoare, făurită în Gondolin pentru Idril, fiica lui Turgon, care i-a dat-o lui Eărendil, fiul ei; Elessar, cea dată de Arwen lui Aragorn, era fie nestemata lui Eărendil, regăsită, fie alta. Piatra lui Eărendil; Piatra Elfă.

Elessar (2) – Numele prorocit de Olorin pentru Aragorn şi sub care acesta a devenit Rege al regatului reunit. Piatra Elfă.

Elestirne – Vezi Tar-Elestirne.

Elfhelm – Călăreţ din Rohan; împreună cu Grimbold, căpetenie a rohirrimilor în a Doua Bătălie de la Vadurile Isen; i-a pus pe fugă pe invadatorii din Anorien; în timpul Regelui Eomer, Mareşal al Obştii Răsăritene.

Elfica Nobilă – Vezi Quenyana.

Elfii Cenuşii – Vezi Sindari. Graiul Elfilor Cenuşii, vezi Sindarina.

Elfii întunecimii – Vezi Avari.

Elfii Nobili – Elfii din Aman şi toţi elfii care au trăit vreodată în Aman. Numiţi Nobilul popor din Apus.

Elfii Pădureni – Elfi nandorini care n-au trecut niciodată la apus de Munţii Ceţoşi, ci au rămas în Valea Anduinului şi în Marea Pădure Verde. Graiul elfic

pădurean, Graiul pădurean. Vezi Tawarwaith.

Elfii Sălbatici – Astfel îi numea Mâm pe Elfii întunecimii (avari).

Elfii Verzi – Elfi nandorini din Ossiriand.

Elfwine cel Frumos – Fiul lui Eomer, Rege al Rohanului, şi Lothiriel, fiica lui Intrahil, Prinţ din Doi Amroth.

Elmo – Elf din Donath, fratele mai mic al lui Elwe (Thingol) şi Olwe din Alqualonde; conform unei cronici, bunicul lui Celeborn.

Elostirion – Cel mai înalt dintre Turnurile Albe de pe Emyn Beraid, în care a fost aşezat palantirul numit Piatra lui Elendil.

Elrond – Fiu al lui Eărendil şi Elwing, frate al lui Elros Tar-Minyatur; la sfârşitul Primului Ev, a ales să facă parte dintre întâii Născuţi şi a rămas în Pământul de Mijloc până la sfârşitul celui de-al Treilea Ev; stăpânul din Imladris (Vâlceaua Despicată) şi păstrătorul lui Vilya, Inelul de Aer, pe care l-a primit de la Gil-galad. Numit Cel-pe-jumătate-elf. Vezi Sfatul lui Elrond.

Elros – Fiu al lui Eărendil şi Elwing, fratele lui Elrond; la sfârşitul Primului Ev, a ales să facă parte din seminţia oamenilor şi a devenit

primul Rege al Numenorului; numit Tar-Minyatur. Dinastia lui Elros, descendenţii lui Elros

Elu Thingol – Forma sindarina a numelui Elwe Singollo. Vezi Thingol.

Elwe – Vezi Thingol.

Elwing – Fiica lui Dior moştenitorul lui Thingol, care, scăpând din Donath cu silmarilul, s-a căsătorit cu Eărendil la Gurile Sirionului şi a plecat cu el în Aman; mama lui Elrond şi Elros.

Emerie – Regiune de păşunat pentru oi în Mittalmar (Tărâmurile Interioare), din Numenor. Doamna Albă din

Emerie, Erendis.

Emerwen (Aranel) – „(Prinţesa) Păstoriţă”, numele dat lui Tar-Ancalime în tinereţea ei.

Emyn Beraid – Dealuri în partea de vest a Eriadorului, pe care erau construite Turnurile Albe. Tradus drept „Dealurile Turnului”. Vezi El o ştiri on.

Emyn Duir – „Munţii întunecaţi”, Munţii Codrului întunecat. Vezi Emyn-nu-Fuin.

Emyn Muil – „Dealurile Mohorâte”, un ţinut foarte deluros, stâncos şi (mai ales în partea de est) sterp, ce mărgineşte Nen Hithoel („Apa rece ca ceaţa”), deasupra Cascadei Rauros.

Emyn-nu-Fuin – „Munţi sub Noapte”, nume primit ulterior de Munţii Codrului întunecat. Vezi Emyn Duir.

Enedwaith – „Poporul din mijloc”, între râurile Torentul Cenuşiu (Gwathlo) şi Isen.

Enerdhil – Făurar de nestemate în Gondolin.

Entulesse – întoarcerea, corabia cu care Veantur Numenoreanul a făcut prima călătorie spre Pământul de Mijloc.

Enţi – Vezi Enyd, Onodrimi.

Enyd – Nume sindarin pentruenţi (plural pentru Onod, vezi Onodlo, Onodrimi).

Cofor – Al treilea fiu al lui Brego, al doilea rege al Rohanului; strămoşul lui Eomer.

cohere – Termen folosit de rohirrimi pentru adunarea întregii lor cavalerii.

Eol – „Elful întunecat” din codrul Nan Elmoth; tatăl lui Maeglin.

Corner – Nepot şi fiu adoptiv al Regelui Theoden; la vremea Războiului Inelului, al Treilea Mareşal al Obştii; după moartea lui Theoden, al optsprezecelea Rege al Rohanului; prieten cu Regele Elessar.

Eomund (1) – Marele căpitan al armiei cotheodilor la vremea Marşului lui Eorl.

Eomund (2) – Mareşal Suprem al Obştii din Rohan; s-a însurat cu Theodwyn, sora lui Theoden; tatăl lui Eomer şi Eowyn.

Eonwe – Unul dintre cei mai măreţi maiari; numit Trimisul lui Manwe; căpetenie a armiei valarilor în atacul asupra lui Morgoth, la sfârşitul Primului Ev.

ăored – corp de armată al Călăreţilor cotheodi.

Eorl cel Tânăr – Senior al cotheodilor; a venit călare din îndepărtata sa ţară de la Miazănoapte, pentru a ajuta Gondorul împotriva invaziei balchothilor; a primit în dar ţinutul Calenardhon, de la Cirion, Majordom al Gondorului; primul Rege al Rohanului. Numit Senior al cotheodilor, Senior al Călăreţilor, Senior al rohirrimilor, Regele Calenardhonului, Regele Obştii Călăreţilor. Cronica, Povestea lui Cirion şi Eorl. Jurământul lui Eorl.

Eorlingi – Poporul lui Eorl, rohirrimii; terminaţie de plural anglo-saxonă, Eorlingas.

Cotheodi – Numele poporului numit ulterior Rohirrimi; ţara lor se numeşte Cotheod. Călăreţii de la Miazănoapte.

Eowyn – Sora lui Eomer, soţia lui Faramir; cea care l-a răpus pe Stăpânul nazgulilor, în Bătălia de pe Câmpiile Pelennor.

epesse – Alt nume primit de unul dintre eldari, pe lângă celelalte nume ale sale (essi).

Ephel Brandir – „îngrăditura împrejmuitoare a lui Brandir”, sălaşurile oamenilor din Brethil pe Amon Obel; numit şi simplu Ephel.

Ephel Duath – „îngrăditura Umbrei”, lanţ muntos între Gondor şi Mordor.

Erchamion – Vezi Beren (1).

Erebor – Munte izolat, la răsărit de extremitatea apuseană a Codrului întunecat, unde se găsea regatul Gnomilor de sub Munte şi bârlogul lui Smaug. Muntele

Singuratec.

Ered Lindon – „Munţii din Lindon”, altă denumire pentru Ered Luin.

Ered Lithui – „Munţii de Cenuşă”, care formează hotarul nordic al Mordorului.

Ered Lomin – „Munţii Răsunători”, formând hotarul apusean al ţinutului Hithlum. Munţii Răsunători din Lammoth.

Ered Luin – Marele lanţ muntos (numit şi Ered Lindon), care despărţea Beleriandul de Eriador în Zilele de Odinioară, iar după prăpădul de la sfârşitul Primului Ev, a format lanţul de coastă nord-vestic al Pământului de Mijloc. Tradus ca Munţii Albaştri; numit Munţii Apuseni.

Ered Mithrim – „Munţii Cenuşii”, care se întindeau de la est la vest, la nord de Codrul întunecat.

Ered Nimrais – „Munţii Coarnelor Albe”, marele lanţ de la est la vest, la sud de Munţii Ceţoşi. Munţii Albi.

Ered Wethrin – Marele lanţ curbat ce mărginea Anfauglith (Ard-galen) la vest şi la sud, formând bariera între Hithlum şi Beleriandul Apusean. Tradus ca Munţii Umbrei şi Munţii Umbroşi.

Eregion – „Ţara celor Sfinţi”, numită Hollin de către oameni; regat noldorin întemeiat în al Doilea Ev de către Galadriel şi Celeborn, în strânsă legătură cu Khazad-dum; distrus de Sauron. Hollin.

Ereinion – „Vlăstarul Regilor”, nume primit de Gil-galad.

Erelas – Al patrulea dintre piscurile de avertizare din Gondor, în Ered Nimrais. (Probabil un nume prenumenorean; deşi numele este de tip sindarin, nu are niciun sens în limba respectivă. „Era un deal verde, fără copaci, încât nici er«singur, unic», nici lasfsi, «frunză» nu par potrivite.”)

Erendis – Soţia lui Tar-Aldarion („Soţia Marinarului”);

marea lor iubire s-a transformat în ură; mama lui Tar-Ancalime. Numita Domniţa din Tărâmurile Apusene, şi Doamna Albă din Emerie; vezi, de asemenea, Tar-Elestime şi Uineniel.

Eressea – „Insula Singuratica” din Golful Eldamar. Toi Eressea.

Eriador – Meleaguri între Munţii Ceţoşi şi Munţii Albaştri.

Erkenbrand – Călăreţ din Rohan, Stăpânul Depresiunii Apusene şi al Cetăţii Cornului; în timpul Regelui Eomer, Mareşal al Obştii Apusene.

Eru – „Unul”, „Cel care este Singur”: Iluvatar. Eru Iluvatar, Unul, Sanctuarul lui Eru pe Meneltarma.

Eruhantale – „Ofranda lui Eru”, sărbătoarea toamnei în Numenor.

Erukyerme – „închinăciune la Eru”, sărbătoarea primăverii în Numenor.

Erulaitale – „Laudă lui Eru”, sărbătoarea din mijlocul verii în Numenor.

„Eryn Galen – Marea pădure numită de obicei în traducere Marea Pădure Verde.

Eryn Lasgalen – „Pădurea Frunzelor Verzi”, nume dat Codrului întunecat după Războiul Inelului.

Eryn Vom „Pădurea întunecata”, marele cap de pe coasta Minhiriath, la sud de gurile râului Baranduin.

Esgalduin – Râu din Donath, care împarte pădurile Neldoreth şi Region şi se varsă în Sirion.

Estelmo – Scutierul lui Elendur, care a supravieţuit prăpădului de pe Câmpiile Stânjeneilor.

594 POVEŞTI NETERMINATE

Estolad – Tărâm la sud de Nan Elmoth, în Beleriandul Răsăritean, unde oamenii care i-au urmat pe Beor şi Marach au trăit după ce au traversat Munţii Albaştri.

Ethir Anduin – „Revărsarea Anduinului”, delta formată de Râul cel Mare în Golful Belfalas.

Ethraid Engrin – Nume sindarin (forma de singular Athrad Angren) al Vadurilor Isen.

F

Faelivrin – Nume dat lui Finduilas de către Gwindor.

Falas – Coastele apusene ale Beleriandului, la sud de Nevrast. Limanurile Faias.

Falastur – „Seniorul Coastelor”, numele lui Tarannon, al doisprezecelea Rege al Gondorului.

Falathrimi – Elfii telerini din Falas, al căror senior era Cfrdan.

Fallohide – Unul din cele trei neamuri în care erau împărţiţi hobbiţii, descrise în Prologul (I) la Stăpânul Inelelor.

Fangorn – (i) Cel mai bătrân dintre enţi, păzitorul Codrului Fangorn. Tradus ca Arborebărbos. (II) Codrul Fangorn, la capătul sud-estic al Munţilor Ceţoşi, împrejmuind cursurile superioare al râurilor Scăldătoarea Enţilor şi Lumina Fugară. Vezi Pădurea Enţilor.

Faramir (1) – Fiul mai mic al Regelui Ondoher al Gondorului; răpus în bătălia cu Căruţaşii.

Faramir (2) – Fiul mai mic al lui Denethor II, Majordom al Gondorului; Căpitanul Pribegilor din Ithilien; după Războiul Inelului, Prinţ al Ithilienului şi Majordom al Gondorului.

Faroth – Vezi Taur-en-Faroth.

Feanor – Cel mai mare fiu al lui Finwe, frate vitreg cu Fingolfin şi Finarfin; căpetenia noldorilor, când aceştia s-au răsculat împotriva valarilor; făuritor al silmarililor şi al palantirilor. Limpaşele feanoriene.

Feanturi – „Stăpânii Duhurilor”, valarii Nâmo (Mandos) şi Irmo (L6 rien). Vezi Nurufantur, Olofantur.

Felagund – Numele sub care a fost cunoscut Finrod după întemeierea fortăreţei Nargothrond; vezi şi Finrod. Porţile lui Felagund.

Felarof – Calul lui Eorl cel Tânăr.

Ferigă – Nume de familie printre oamenii din Bree. Bill Ferigă.

Fiii – Gnom din Casa lui Durin; nepot şi însoţitor al lui Thorin Scut de Stejar; ucis în Bătălia celor Cinci Oştiri.

Finarfin – Al treilea fiu al lui Finwe, cel mai mic dintre fraţii vitregi ai lui Feanor; a rămas în Aman după Fuga Noldorilor şi a cârmuit pe cei

care mai rămăseseră din neamul său în Tirion. Tatăl lui Finrod, Orodreth, Angrod, Aegnor şi Galadriel.

Finduilas (1) – Fiica lui Orodreth, îndrăgită de Gwindor; capturată în timpul jefuirii fortăreţei Nargothrond, omorâtă de orei la Trecerea peste Teiglin şi înmormântată în Haudh-en-Elleth.

Finduilas (2) – Fiica lui Adrahil, Prinţul din Doi Amroth; soţia lui Denethor II, Majordom al Gondorului, mama lui Boromir şi Faramir.

Fingolfin – Al doilea fiu al lui Finwe, cel mai mare dintre fraţii vitregi ai lui Feanor; Mare Rege al noldorilor în Beleriand, trăind în Hithlum; răpus de Morgoth în luptă corp la corp; tatăl lui Fingon, Turgon şi Aredhel. Fiul lui Fingolfin, Turgon.

Fingon – Cel mai mare fiu al lui Fingolfin; Mare Rege al noldorilor în Beleriand, după moartea tatălui său; răpus de Gothmog în bătălia Nimaech Arnoediad; tatăl lui Gil-galad. Fiul lui Fingon, Gil-galad.

Finrod – Cel mai mare fiu al lui Finarfin. Întemeietor al fortăreţei Nargothrond, de unde şi numele de Felagund, „sâpâtorul de peşteri”; răpus în timp ce-l apăra pe Beren în temniţele Tol-in-Gaurhoth. Finrod Felagund; Felagund.

Finwe – Rege al noldorilor în Aman; tatăl lui Feanor, Fingolfin şi Finarfin; răpus de Morgoth la Formenos.

Fiordul Drengist – Vezi Drengist.

flet – Cuvânt din engleza veche, însemnând „podea”; un talan.

Folewine – Al paisprezecelea Rege al Rohanului, străbunicul lui Theoden; a recucerit hotarul apusean al Rohanului, între Adorn şi Isen.

Fornost – „Fortăreaţa de la Miazănoapte”, numele întreg fiind Fomost Eram. „Cetăţuia de la Miazănoapte a Regilor”, sălaşul Regilor Amorului pe Gruiurile de la Miazănoapte, după ce Annuminas a fost abandonat.

Forostar – Promontoriu nordic al Numenorului. Tradus ca Tărâmurile de la Miazănoapte, ţara de la miazănoapte.

Fortăreaţa Colnicului – „Fortăreaţa Străjuitoare”, denumirea pentru Minas Tirith în Rohan.

Forthwini – Fiul lui Marhwini, conducătorul cotheodilor pe vremea Regelui Ondoher al Gondorului.

Forweg-Bărbat din Dor-lomin, căpitan al cetei de proscrişi (gaurwaith), căreia i s-a alăturat Turin; ucis de Turin.

Frealâf – Al zecelea Rege al Rohanului, nepotul Regelui Helm Mâna-Baros.

Freca – Vasal al Regelui Helm Mâna-Baros, răpus de acesta.

Frodo – Frodo Baggins, hobbit din Comitat; Purtătorul Inelului în Războiul Inelului.

Frumgar – Conducătorul migraţiei spre miazănoapte a cotheodilor, când au părăsit Valea Anduinului.

Fundătura – Locuinţa lui Bilbo Baggins în Hobbiton, Comitatul, iar mai târziu a lui Frodo Baggins şi a înţeleptului Sam Gamgee.

G

Galadhon – Tatăl lui Celeborn.

Galadhrimi – Elfii din Lorien.

Galador – Primul Senior al fortăreţei Doi Amroth, fiul lui Intrazor Numenoreanul şi al elfei Mithrellas.

Galadriel – Fiica lui Finarfin; una din cei care s-au

aflat în fruntea răzvrătirii noldorilor împotriva valarilor; soţia lui Celeborn, cu care a rămas în Pământul de Mijloc după sfârşitul Primului Ev; Doamna din Lothlorien. Numita Doamna Noldorilor, Doamna din Pădurea de Aur, Doamna Dalbă; vezi, de asemenea, Al (a) tăiel, Artanis, Nerwen.

Galathil – Fratele lui Celeborn şi tatăl lui Nimloth, mama lui Elwing.

Galdor – Numit Cel înalt; fiul lui Hador Capaurit şi senior în Dor-lomin, după moartea tatălui său; tatăl lui Hurin şi Huor; răpus la Eithel Sirion.

Gamgee – Familie de hobbiţi din Comitat. Vezi Elanor, Meşterul îndemânatic, Sam cel înţelept.

Gamgee Meşterul îndemânatic – Tatăl lui Sam Gamgee. (Numele de Hamfast [Meşterul îndemânatic], este anglo-saxonul hâm-faest, literal „legat de casă”, „fidel casei”.) Numit Unchiaşul Gamgee, Unchiaşul.

Gamil Zirak – Numit Cel Bătrân; fierar gnom, stăpânul lui Telchar din Negrod.

Gandalf – Unul dintre istari (vrăjitorii), membru al Frăţiei Inelului. Gandalf („Elful Cârjei”) era numele sub care era cunoscut printre Oamenii de la Miazănoapte. Vezi Olorin, Mithrandir, încânus, Tharkun, Mantie-Sură.

Gaurwaith – Ceata de proscrişi de la hotarele apusene ale Donathului, căreia i s-a alăturat Turin şi al căreia a devenit căpitan. Tradus drept Oamenii-lupi.

Gelmir – Elf noldorin care, împreună cu Arminas, l-a întâlnit pe Tuor la Annon-in-Gelydh şi apoi s-a dus în Nargothrond pentru a-l preveni pe Orodreth asupra pericolului în care se afla.

Gethron – Bărbat dintre oamenii de casă ai lui Hurin, care, împreună cu Grithnir, l-a însoţit pe Turin în Donath şi după aceea s-a întors în Dor-lomin.

Ghân-buri-Ghân – Căpetenie a druedainilor sau „Sălbaticii” din Pădurea Druadan. Ghân.

Gheţurile Scrâşnitoare – Vezi Helcaraxe.

Gil-galad – „Steaua Strălucirii”, numele sub care a fost cunoscut Ereinion, fiul lui Fingon. După moartea lui Turgon, a devenit ultimul Mare Rege al noldorilor pe Pământul de Mijloc şi a rămas în Lindon după ce s-a sfârşit Primul Ev; împreună cu Elendil a condus Ultima Alianţă între oameni şi elfi şi tot împreună au fost răpuşi în lupta cu Sauron. Numit Regele Elfilor. Ţara lui Gil-galad, Lindon. Vezi Ereinion.

Gilmith – Sora lui Galador, primul Senior din Doi Amroth.

Gilrain – Râu din Lebennin din Gondor, care se varsă în Golful Belfalas, la apus de Ethir Anduin.

Gimilkhâd – Fiul mai tânăr al lui Ar-Gimilzor şi Inzilbeth, şi tatăl lui Ar-Pharazon, ultimul Rege al Numenorului.

Gimilzagar – Al doilea fiu al lui Tar-Calmacil.

Gimli – Gnom din Casa lui Durin, fiul lui Gloin; membru al Frăţiei Inelului.

Gârla Lebedelor – Vezi Nân-in-Eilph.

Glâemscrafu – „Peşterile Străluminării”, numele sub care era cunoscut Aglarond în Rohan.

Glamdring – Sabia lui Gandalf.

Glamhoth – Cuvânt sindarin pentru orei.

Glanduin – „Râul-hotar”, curgând spre apus din Munţii Ceţoşi; în al Doilea Ev, forma hotarul sudic al Eregionului, iar în al Treilea Ev, o parte din hotarul sudic al Amorului. Vezi Nân-in-Eilph.

Glanhir – „Pârâul-hotar”, denumirea sindarină al Pinului Mering.

Glaurung – Primul dintre dragonii lui Morgoth; în bătăliile Dagor Bragollach şi Nimaeth Arnoediad, şi în jefuirea fortăreţei Nargothrond; i-a vrăjit pe Turin şi pe Nienor; răpus de Turin la Cabed-en-Aras. Numit Dragonul. (Marele) Vierme –, Viermele lui Morgoth; Marele Vierme

din Angband; Viermele de Aur din Angband.

Glithui – Râu care curgea din Ered Wethrin, afluent al râului Teiglin.

Gloin – Gnom din Casa lui Durin, însoţitor al lui Thorin Scut de Stejar; tatăl lui Gimli.

Gloredhel – Fiica lui Hador Capaurit din Dor-lomin şi sora lui Galdor.

Glorfindel – Elf din Vâlceaua Despicată.

Gloman – Vezi Lorien (2).

Gnomi – Vezi şi Gnomii Scundaci.

Gnomii Scundaci – Seminţie de gnomi în Beleriand, descrisă în Silmarillion, pp 288. Vezi Nibin-noeg, Nocgylh Ni birt.

Golful Balar – Vezi Balar.

Golful Belfalas – Vezi Belfalas.

Golful Lhun – Vezi Lhun.

Gollum – Vezi Smeagol.

Golug – Nume dat de orei noldorilor.

Gondolin – Oraşul tainic al Regelui Turgon, distrus de Morgoth. Numit Oraşul Ascuns, Regatul Ascuns şi Tărâmul Ascuns.

Gondolindrimi – Poporul din Gondolin. Numit Poporul Ascuns.

Gondor – Tărâmul sudic al numenoreenilor în Pământul de Mijloc. Regatul de la Miazăzi, Tărâmul de la Miazăzi.

Gorganul Fecioarei Elfe – Vezi Haudh-en-Elleth.

Gorgoroth – Ered Gorgoroth, „Munţii Groazei”, la nord de Nan Dungortheb.

Gothmog – Mai-marele balrogilor, mare căpitan al Angbandului, cel care i-a ucis pe Feanor, Fingon şi Ecthelion.

Graiul Nobil – Vezi Quenyană.

Grâma – Sfetnicul Regelui Thooden şi agent al lui

Saruman. Numit Limbă de Vierme.

Grimbold – Cavaler din Rohan, din Depresiunea Apuseană; împreună cu Elfhelm, conducătorul rohirrimilor în a Doua Bătălie de la Vadurile Isenului; a murit pe Câmpiile Pelennor.

Grithnir – Unul dintre oamenii de casă ai lui Hurin, care, împreună cu Gethron, l-a însoţit pe Turin în Donath, unde a şi murit.

Gruiurile de la Miazănoapte – Dealuri în Eriador, la nord de Comitat, unde a fost construită fortăreaţa Fornost.

Gruiurile de la Miazăzi – Dealuri în Eriador, la sud de Bree.

Gruiurile-gorgane – Gruiuri la răsărit de Pădurea Bătrână, pe care se găseau tumuli uriaşi despre care se spunea că fuseseră înălţaţi în Primul Ev de străbunii edainilor, înainte ca aceştia să fi pătruns în Beleriand. Vezi Tyrn Gorthad.

Gurthang – „Fierul Morţii”, numele sabiei lui Beleg, Anglachel, după ce a fost refâurită pentru Turin în Nargothrond. Turin a fost numit apoi Mormegil, Sabia Neagră. Numită Ghimpele Negru din Brethil.

Gwaeron – Nume sindarin pentru a treia lună „în calendarul edainilor”. (A se compara Gwaeron cu numele vulturului Gwaihir, „Stăpânul Vânturilor”.) Vezi Sulime.

Gwaith-i-Mfrdain – „Neamul Făuritorilor de Nestemate”, numele breslei făurarilor din Eregion, dintre care cel mai mare meşter era Celebrimbor; şi simplu Mlrdain. Casa Mirdainilor.

Gwathir „Râul Umbrei”, nume anterior al râului Gwathlo.

Gwathlă – Râu format prin unirea lui Mitheithel cu Glanduin, hotarul între Minhiriath şi Enedwaith. În limba westron este numit Torentul Cenuşiu. Vezi Bătălia de pe Gwathlo; Gwathir, Agathurush.

Gwindor – Elf din Nargothrond; căzut în sclavie în Angband, a scăpat şi l-a ajutat pe Beleg în salvarea lui Turin; l-a adus pe Turin în Nargothrond; a iubit-o pe Finduilas, fiica lui Orodreth; răpus în Bătălia de pe câmpia Tumhalad.

H

Hador – Numit „Capaurit”; senior în Dor-lomin, vasal al lui Fingolfin; tatăl lui Galdor care era tatăl lui Hurin; răpus la Eithel Sirion în bătălia Dagor Bragollach. Fiul lui Hador, Galdor; moştenitor al (Casei lui) Hador, Turin. Coiful lui Hador, vezi Coiful Dragonului din Dor-lomin.

Haladini – A doua spiţă a oamenilor care au intrat în Beleriand; ulterior numiţi Poporul lui Haleth (vezi Haleth).

Haldir – Fiul lui Halmir din Brethil; s-a însurat cu Gloredhel, fiica lui Hador din Dor-lomin; răpus în bătălia Nimaeth Arnoediad.

Haleth – Numită Domniţa Haleth; s-a aflat în fruntea haladinilor, în marşul lor din Thargelion până pe meleagurile aflate la vest de Sirion. Vezi Brethil, Halethrimi.

Halethrimi – Poporul lui Haleth.

Halifirien – „Muntele Sfânt”, numele sub care era cunoscut în Rohan Amon Anwar. Pădurea Halifirien. Vezi Eilenaer.

Halimath – A noua lună în Calendarul din Comitat. Vezi Yavannie, Ivanneth.

Hallacar – Fiul lui Hallatan din Hyarastorni; s-a însurat cu Tar-Ancalime, prima Regină Cârmuitoare a Numenorului, între ei doi domnind vrajba. Vezi Mămandil.

Hallas – Fiul lui Cirion; al Treisprezecelea Majordom Cârmuitor al Gondorului; cel care a născocit numele de Rohan şi de rohirrimi.

Hallatan – Senior al ţinutului Hyarastorni, în Mittalmar (Tărâmurile Interioare) din Numenor; văr cu Tar-Aldarion. Numit Stăpânul Oilor.

Halmir – Seniorul haladinilor, tatăl lui Haldir.

Hâma – Căpitan al Curţii Regelui Theoden.

Handir-Seniorul haladinilor, fiul lui Haldir şi Gloredhel. Fiul lui Handir, Brandir Şchiopul.

600 POVEŞTI NETERMINATE

Harad – „Miazăzi”, desemnând vag ţările departe la miazâzi de Gondor şi Mordor. Haradul Apropiat; Haradul îndepărtat.

Haradrimi – Oamenii din Harad.

Haradul Apropiat – Vezi Harad.

Haradul îndepărtat – Vezi Harad.

Haradwaith – „Poporul de la miazăzi”, Harad.

Hareth – Fiica lui Halmir din Brethil; s-a măritat cu Galdor din Dorlomin; mama lui Hurin şi Huor.

Harfoot – Unul dintre cele trei neamuri în care erau împărţiţi hobbiţii. (Vezi Fallohide.)

Harlindon – Lindon, la sud de Golful Lhun.

Hatholdir – Bărbat din Numenor, prieten al lui Tar-Meneldur; tatăl lui Orchaldor.

Haudh-en-Elleth – Gorgan în care a fost îngropată Finduilas, aproape de Trecerea peste Teiglin. (Nu este limpede care este legătura între Elleth, tradus prin „fecioara elfă” şi întotdeauna scris astfel, şi Eledh, „Elda”, care se găseşte în numele lui Morwen, Eledhwen.) În traducere, Gorganul Fecioarei Elfe.

Haudh-en-Ndengin – „Gorganul Răpuşilor” în pustiul Anfauglith, unde au fost îngrămădite leşurile elfilor şi oamenilor care au murit în bătălia Nimaeth Arnoediad. Marele Gorgan.

Haudh-en-Nimaeth – „Gorganul Lacrimilor”, o altă denumire pentru Ha udh-en – Nden gin.

Helcaraxe – Strâmtoare între Araman şi Pământul de Mijloc; i se mai spune şi Gheţurile Scrâşnitoare.

Heleşteiele Amurgului – Vezi Aelin-uial.

Helm – Regele Helm Mâna-Baros, al nouălea Rege al

Rohanului. Vezi Vagăuna lui Helm.

— Henderch – Bărbat din Tărâmurile Apusene ale Numenorului, unul dintre marinarii lui Tar-Aldarion.

Henneth Annun – „Fereastra Apusului”, numele unei peşteri din spatele unei cascade, în Ithilien.

Heren Istorion – „Ordinul Istarilor”.

Herucalmo – Soţul lui Tar-Vanimelde, a treia Regină Cârmuitoare a Numenorului; după moartea ei, el a uzurpat tronul, luându-şi numele de Tar-Anducal.

Herunumen – Vezi Tar-Herunumen.

Hildifons Took – Unul dintre unchii lui Bilbo Baggins.

Hirilonde – Descoperitoarea de Limanuri, marea corabie construită de Tar-Aldarion. Vezi Turuphanto.

Hirilorn – Marele fag din Donath cu trei trunchiuri, în care a fost ţinută prizonieră Luthien.

Hâsime – Numele quenyan pentru a unsprezecea lună, conform calendarului numenorean, corespunzând lunii noiembrie. Vezi Hithui.

Hithaeglir – Numele sindarin al Munţilor Ceţoşi.

Hithlum – Regiunea mărginită la est şi la sud de Ered Wethrin, şi la apus de Ered Lomin.

Hithui – Numele sindarin pentru a unsprezecea lună. Vezi Hisime.

Hobbiton – Sat din Meleagul de la Apus din Comitat, locul de baştină al lui Bilbo Baggins.

Hobbiţi – Numiţi Seminţia Mică; vezi şi Piticuţi, Perian, Poporul din Comitat.

Hollin – Vezi Eregion.

Holman Mlnă-verde – Hobbit din Comitat, grădinarul lui Bilbo Baggins.

Hotarul Smârcurilor – Regiune a Regionului, la apus de Pârâul Mering.

Hunthor – Bărbat din Brethil, care l-a însoţit pe Turin în atacul său asupra lui Glaurung la Cabed-en-Aras.

Huor – Fiul lui Galdor din Dor-lomin, soţul lui Rian şi tatăl lui Tuor; a mers în Gondolin împreună cu Hurin, fratele său; răpus în bătălia Nimaeth Arnoediad. Fiul lui Huor, Tuor.

Huomi – „Copacii” care s-au alătura Bătăliei de la Cetatea Cornului şi i-au prins în capcană pe orei. (Denumirea este neîndoielnic sindarină, conţinând elementul om „copac”. Cf. ceea ce spune Menadoc în Cele două turnuri III 9: „Încă au glasuri şi pot vorbi cuenţii – de aceea li se spune huorni, zice Arborebârbos.”)

Hurin (1) – Numit Thalion, tradus drept „Neclintitul”; fiul lui Galdor din Dor-lomin, soţul lui Morwen şi tatăl lui Turin şi Nienor; Senior în Dor-lomin, vasal al lui Fingon; s-a dus cu fratele său Huor în Gondolin; capturat de Morgoth în bătălia Nimaeth Arnoediad, dar l-a înfruntat pe acesta, drept care a fost ţintuit ani mulţi pe Thangorodrim; după ce a fost eliberat, l-a răpus pe Mâm în Nargothrond şi a adus Regelui Thingol colanul Nauglamâr.

Hurin (2) – Hurin din Emyn Arnen, Majordom al Regelui Minardil, din care s-a tras apoi Casa Majordomilor din Gondor.

Hyarastorni – Domeniile Seniorului Hallatan, în Mittalmar (Târâmurile Interioare) din Numenor.

Hyarmendacil I – „învingătorul de la Miazăzi”, al cincisprezecelea Rege din Gondor.

Hyamustar – „Tărâmurile de la Sud-Vest”, promontoriul sud-vestic al Numenorului.

Hyarrostar – Tărâmurile de la Sud-Est”, promontoriul sud-estic al Numenorului.

Iama cea Lunga – Iarna din 2758 – 2759, cel de-al Treilea Ev.

Iama Cruntă – Iarna anului 495 de la răsăritul Lunii, după căderea Nargothrondului.

Ibun – Unul dintre fiii lui Mâm Gnomul Scundac.

Idril – (Celebrindal) Fiica lui Turgon din Gondolin, soţia lui Tuor, mama lui Eărendil.

Iluvatar – „Tatăl tuturor”, Eru (Eru Iluvatar). Vezi Copiii lui Iluvatar.

Imladris – Denumirea sindarină a Vâlcelei Despicate. Trecătoarea Imladris, vezi Cirith Fom en Andrath.

Intrahil – Senior în Doi Amroth la vremea Războiului Inelului.

Intrazbr – Numit „Numenoreanul”; a luat-o de soţie pe elfa Mithrellas; tatăl lui Galador, primul Senior în Doi Amroth.

Încânus – Nume dat lui Gandalf „la Miazăzi”.

Indis – Elfă vanyarină; a doua soţie a lui Finwe, mama lui Fingolfin şi Finarfin.

Indor – Bărbat din Dor-lomin, tatăl lui Aerin.

Inelul Alb – Vezi Nenya.

Inelul Albastru – Vezi Vilya.

Inelul Roşu – Vezi Narya.

Înglor – Nume al lui Finrod, respins de acesta.

Insula Balar – Vezi Balar.

Insula Regilor, Insula Apusimii – Vezi Numenor.

Insulele Fermecate – Insulele întemeiate de valari în Marea cea Mare la răsărit de Toi Eressea, când a fost tăinuit Valinorul. Vezi Insulele Neguroase.

Insulele Neguroase – Probabil o denumire pentru Insulele Fermecate.

Inziladun – Vezi Ar-Inziladun. Denumire a unui desen floral laborios; vezi Numellote.

Inzilbeth – Regina-soaţă a lui Ar-Gimilzor; din dinastia Seniorilor din Andunie; mamă a lui Inziladun (Tar-Palantir).

Irimon – Nume dat lui Tar-Meneldur.

Irmo – Vala, „stăpânul visurilor şi al vedeniilor”, numit de obicei Lorien, după cum e şi numele locului

sălăşluirii sale în Valinor. Vezi Feanturi, Olofantur.

Isen – Râu care curge din Munţii Ceţoşi, prin Nan Curum r (Valea Vrăjitorului) şi prin Strunga Rohan; traducerea sindarinului

Angren (pentru a reprezenta limba vorbită în Rohan). Vezi Vadurile Isenului.

Isengard – Fortăreaţă mimenoreană în valea numită – după ocuparea ei de către vrăjitorul Curunfr (Saruman) – Nan Curunfr, la capătul sudic al Munţilor Ceţoşi; traducere a sindarinului Angrenost (pentru a reprezenta limba vorbita în Rohan). Traducerea (în graiul din Rohan) a denumirii elfice Angrenost. Rotocolul din Isengard, Inelul Isengard, cu referire la marele zid circular înconjurând câmpia interioară, în mijlocul căreia se afla Orthanc.

Isengar Took – Unul dintre unchii lui Bilbo Baggins.

Isildur – Fiul mai mare al lui Elendil, care a scăpat, împreună cu tatăl şi fratele său Anârion, din Scufundarea Numenorului şi a întemeiat în Pământul de Mijloc regatele numenonereene din exil; Senior în Minas Ithil; a tăiat Inelul Stăpân de pe mâna lui Sauron; răpus de orei în Anduin, când Inelul i-a alunecat de pe deget.

Isilme – Fiica lui Tar-Elendil, sora lui Silmarien.

Isilmo – Fiul lui Tar-Surion; tatăl lui Tar-Minastir.

Istari – Maiarii care, în al Treilea Ev, au fost trimişi din Aman pentru a-i ţine piept lui Sauron; în sindarină, Ithryn (vezi Ithryn Luin). Tradus ca Vrăjitorii. Vezi Heren Istari on.

Ithilbor – Elf nandorin, tatăl lui Saeros.

Ithilien – Teritoriu din Gondor, la est de râul Anduin; la început, aflat în posesia lui Isildur şi cârmuit din Minas Ithil. Ithilien de la Miazănoapte; Ithilien de la Miazăzi.

Ithryn Luin – Cei doiistari care s-au dus în răsăritul Pământului de Mijloc şi nu s-au mai întors (singular ithrori). Tradus ca Vrăjitorii Albaştri. Vezi Alatar, Pallando.

Iute ca Gândul – Marele armăsar din Rohan călărit de Gandalf în Războiul Inelului.

Ivanneth – Nume sindarin al lunii a nouă. Vezi Yavannie.

Ivrin – Lac şi cascadă de sub Ered Wethrin, de unde izvora râul Narog.

Izvorul Brumat – Vezi Mitheithel.

Izvorul Vechi – „Izvorul Torentului Vechi”, denumire dată de către cotheodi râului care curgea din partea nordică a Munţilor Ceţoşi şi pe care, după ce acesta se unea cu Vijeliosul Cenuşiu, îl numeau Torentul Vechi (Anduin).

Izvorul Zăpezii – Râu izvorând de sub Ţancul Voinicului, curgând prin Valea Calvarului şi pe lângă Edoras.

Î

Ibal – Băiat din Emerie în Numenor, fiul lui Ulbar, unul din marinarii lui Tar-Aldarion.

Înţelepţi – Istorii şi cei mai măreţi dintre eldarii din Pământul de Mijloc. Vezi Sfatul Alb.

K

Khamul – Nazgul, Căpetenie de rang secund; îşi avea sălaşul în Doi Guldur, după ce acesta a fost reocupat în cel de-al Treilea Ev. Numit Umbra de la Răsărit, Răsăriteanul Negru.

Khand – Ţinut la sud-est de Mordor.

Khazad-dum – Denumirea dată de gnomi Moriei.

Khâm – Unul dintre fiii lui Mâm Gnomul Scundac; răpus de Androg.

kirinki – Păsări mici din Numenor, cu penaj roşu aprins.

L

Labadal – Numele dat de Turin, în copilăria sa, lui Sador; tradus ca Hopalabă.

Lacul Amurgului – Vezi Nenuial.

Lacul cel Lung – Lac la sud de Erebor, în care se vărsau atât Râul Pădurii cât şi Râul Curgător, şi pe care fusese construit Esgaroth (Oraşul Lacului).

Ladros – Tărâmuri la nord-est de Dorthonion, date de către regii noldorini oamenilor din Casa lui Beor.

lairelosse – „Ghiocel de vară”, copac cu frunzele veşnic verzi şi aromat, adus în Numenor de către eldarii din Eressea.

Lalaith – „Râset”, nume ce i se dăduse fiicei lui Urwen Hurin, după cel al pârâului care curgea pe lângă casa lui Hurin. Vezi Nen Lalaith.

Lamedon – Regiune aflată pe cursul superior al râurilor Ciril şi Ringlo, sub pantele sudice ale munţilor Ered Nimrais.

Lammoth – Regiune la nord de Fiordul Drengist, între Ered Lomin şi Mare.

Landele – Regiune a Rohanului, în jurul Edorasului, inclusă în Pământurile Regelui.

lâr – Leghe (echivalentul a aproape trei mile).

Lamach – Unul dintre Pădurenii care trăiau la sud de Teiglin.

Laurelin – „Cântul de Aur”, cel mai tânăr dintre cei Doi Copaci din Valinor. Numit Copacul Soarelui, Copacul de Aur din Valinor.

Laurelindorinan – „Valea Aurului Cântător”, vezi Lorien (2).

Laurenande – Vezi Lorien (2).

laurinque – Copac cu floarea galbenă din Hyarrostar, Numenor.

Lebennin – „Cele Cinci Râuri” (adică Erui, Sirith, Celos, Serni, Gilrain), ţinut între Ered Nimraith şi Ethir Anduin; unul dintre „fiefurile credincioase” Gondorului.

Lefnui – Râu care se vărsa în mare, coborând din

capătul apusean al munţilor Ered Nimrais. (Denumirea înseamnă „al cincilea”, adică după Erui, Sirith, Serni şi Morthond – râurile Gondorului care se vărsau în Anduin sau în Golful Belfalas.)

Legolas – Elf sindarin din Codrul întunecat de la Miazănoapte, fiul lui Thranduil; membru al Frăţiei Inelului.

lembas – Nume sindarin pentru turta eldarilor. Turta (elfilor).

Leod – Seniorul cotheodilor, tatăl lui Eorl cel Tânăr.

Lhun – Râu din apusul ţinutului Eriador, vărsându-se în Golful Lhun. Golful Lhun. Adeseori cu o ortografie adaptată – Lune.

Limanurile – (i) Brithombar şi Eglarest, pe coasta Beleriandului: Limanurile lui Cfrdan; Limanurile Făuritorilor de Corăbii; Limanurile din Falas; Limanurile Apusene din Beleriand. (II) La Gurile Sirionului, la sfârşitul Primului Ev: Limanurile de la Miazăzi; Limanurile Sirionului, Limanul Sirionului.

Limanurile Cenuşii – Vezi Mithlond.

Limba Comună – Vezi Westron.

Limbă de Vierme – Vezi Grima.

Linaewen – „Lacul Păsărilor”, marele heleşteu din Nevrast.

Lindari – „Cântăreţii”, nume pe care şi l-au luat telerii.

Lindon – Denumire pentru Ossiriand în Primul Ev; ulterior, denumirea a fost păstrată doar pentru ţinuturile la apus de Munţii Albaştri (Ered Lindon), care au mai rămas deasupra Mării. Meleagul verde al eldarilor; ţara lui Gil-galad.

Lindorie – Sora lui Eărendur, al cincisprezecelea Senior din Andunie, mama lui Inzilbeth care a fost mama lui Tar-Palantir.

Lindorinând – Vezi Lorien (2).

Lisgardh – împărăţia trestiilor de la Gurile Sirionului.

lissuin – Floare parfumată din Toi Eressea.

Lângă Ape – Sat în Comitat, câteva mile la sud-est de Hobbiton.

loa – Anul solar elfic.

Loeg Ningloron – „Iazuri de flori de apă aurii”; denumirea sindarină a Câmpiilor Stânjeneilor.

Lond Daer – Portul numenorean şi atelierele pentru construirea corăbiilor în Eriador, la gurile râului Gwathlo, întemeiat de Tar-Aldarion.

care l-a numit Vinyalonde. Tradus drept Marele Liman; numit şi Lond Daerenedh, „Marele Liman de la Mijloc”.

Lorgan – Căpetenia Răsăritenilor în Hithlum, după bătălia Nimaeth Arnoediad, care l-a aruncat în sclavie pe Tuor.

Lorien (1) – Numele sălaşului din Valinor al acelui vala numit Irmo, dar care de obicei este şi el numit Lorien.

Lorien (2) – Ţara galadhrimilor, între Celebrant şi Anduin. Numele are multe alte forme: nandorinul Lorinând (in quenyană Laurenande, în sindarină Gloman, Nan Laur), derivat din mai vechiul Lindorinând, „Valea Ţârii Cântăreţilor”; Laurelindorinan, „Valea Aurului Cântător”. Numit & Pădurea de Aur; vezi şi Dwimorclene, Lothlorien.

— Lorinând – Vezi Lorien (2).

Lossamach – Regiune la nord-est de Lebennin, în apropierea izvoarelor râului Erui. (Se spune că denumirea înseamnă „Arnach cel plin de flori”, Arnach fiind o denumire prenumenoreană.)

Lotesse – Numele quenyan al lunii a cincea, conform calendarului numenorean, corespunzând lunii mai. Vezi Lothron.

Lothfriel – Fiica lui Intrahil din Doi Amroth; soţia Regelui Eomer din Rohan şi mama lui Elfwine cel Frumos.

Lothlorien – Numele Lorien având ca prefix cuvântul

sindarin loth „floare”.

Lothron – Nume sindarin al lunii a cincea. Vezi Lotesse.

Lumina Fugară – Râu curgând din Codrul Fangorn şi vărsându-se în Anduin; formează hotarul de la extremitatea nordică a Rohanului.

Lune – Variantă ortografică pentru Lhun.

Lupul – Carcharoth, Lupul din Angband.

Luthien – Fiica Regelui Thingol şi a lui Melian, care, după ce s-a împlinit Căutarea silmarilului şi Beren a murit, a ales să fie muritoare şi să-i împărtăşească soarta. Numită Tinuviel, „Privighetoarea”.

M

Mablung – Numit Vânătorul; Elf din Donath, marea căpetenie a lui Thingol, prieten cu Turin.

Maedhros – Fiul cel mare al lui Feanor.

Maeglin – Fiul lui Eol şi Aredhel, sora lui Turgon; a căpătat mare putere în Gondolin, oraş pe care l-a dat pe mâinile lui Morgoth; răpus de către Tuor în timpul jefuirii oraşului.

Maggot, Fermierul – Hobbit din Comitat, a cărui fermă se găsea în Smârcurile, aproape de Pontonul Cotuascuns.

Maiari – (Singular Maia). Ainuri de rang mai mic decât valarii.

Majordomii Gondorului – Cartea Majordomilor. Vezi Arandur.

Malantur – Numenorean, descendent al lui Tar-Elendil.

Malduin – Afluent al râului Teiglin.

Malgalad – Rege al Lodenului, răpus în bătălia Dagorlad; din cât se pare, una şi aceeaşi persoană cu Amdir.

malinorne – Forma quenyană a sindarinului mallom.

mallorn – Denumire a marilor copaci cu flori aurii, aduşi din Toi Eressea în Eldalonde în Numenor, şi care apoi au crescut în Lothlorien. in quenyană malinome, plural malinomi.

mallos – Floare aurie din Lebennin.

Mâmandil – Nume pe care şi l-a luat Hallacar în primele sale întâlniri cu Ancalime.

Mandos – Locul de sălăşluire în Aman a valaului care se numeşte de fapt Nâmo, dar care de obicei era numit Mandos.

Mantie-Sură – „Manta-Sură”, numele lui Gandalf în Rohan.

Manwe – Mai-marele valarilor. Regele mai Bătrân. Vezi Martorii lui Manwe.

Mardii – Primul Majordom Cârmuitor al Gondorului. Numit Voronwe „cel Neclintit”, şi Majordomul cel Bun.

Marea Călătorie – Marşul spre apus din Cuivienen al eldarilor.

Marea cea Mare – Vezi Belegaer.

Marea Insulă – Vezi Numenor.

Marea Molimă – Molima care s-a răspândit din Rhovanion în Gondor şi Eriador, în cel de-al Treilea Ev. Molima întunecată.

(Marea) Pădure Verde – Traducerea pentru Eryn Galen; vechea denumire a Codrului întunecat.

— Marele Căpitan – Vezi Tar-Aldarion.

Marele Drum – Vezi Drumuri.

Marele Gorgan – Vezi Haudh-en-Ndengin.

Marele Liman – Vezi Lond Daer.

Marele Liman de la Mijloc – Vezi Lond Daer.

Marele Vierme, Viermele cel Mare – Vezi Glaurung.

Marhari – Căpetenie a Oamenilor de la Miazănoapte în Bătălia de pe Câmpii, unde a fost răpus; tatăl lui Marhwini.

Marhwini – „Prietenul cailor”, căpetenie a Oamenilor

de la Miazănoapte (cotheodii) care s-au statornicit în Văile Anduinului, după Bătălia de pe Câmpii, şi aliat al Gondorului împotriva Căruţaşilor.

Marile Pământuri – Vezi Pământul de Mijloc.

Martorii lui Manwe – Vulturii de pe Meneltarma.

mearaşi – Caii din Rohan.

Meleagul de la Miazăzi – Una din părţile Comitatului.

Meleagul Sălciilor – Vezi Nan-tathren.

Meleagurile întunecate – Denumirea Pământului de Mijloc, folosita în Numenor.

Melian – O maia care a devenit Regina Regelui Thingol în Donath pe care l-a înconjurat cu un brâu vrăjit; mama lui Luthien şi străbună a lui Elrond şi Elros.

Melkor – Marele vala rebel, începutul răului, la origine cel mai măreţ dintre ainuri; ulterior numit Morgoth.

Menegroth – „Cele o Mie de Peşteri”, sălile ascunse ale lui Thingol şi Melian, pe râul Esgalduin în Donath.

Menel – Bolta cea înaltă, tărâmul stelelor.

Meneldil – Fiul lui Anârion şi al treilea Rege al Gondorului.

Meneldur – Vezi Tar-Meneldur.

Meneltarma – Munte în mijlocul Numenorului, pe vârful căruia se afla Sanctuarul lui Eru Iluvatar (vezi Eru). Tradus drept Pilastrul Cerurilor (Pilastrul). Numit şi Muntele Sfânt, Muntele Venerat al numenoreenilor.

Men-i-Naugrim – „Calea Gnomilor”, o denumire pentru Vechiul Drum al Pădurii. Tradus drept Drumul Gnomilor.

Menadoc Brandybuck – Hobbit din Comitat, membru al Frăţiei Inelului.

Mesagerul Alb – Saruman.

— Mesagerul Sur – Vezi Mithrandir.

Methed-en-Glad – „Capătul Pădurii”, fortăreaţa în

Dor-Cuarthol, la marginea pădurii aflate la sud de Teiglin.

Mim – Gnomul Scundac în casa (Bar-en-Danwedh) căruia pe Amon Rudh a locuit Turin cu ceata lui de proscrişi, şi care le-a trădat ascunzătoarea, dându-i pe mâna orcilor; răpus de Hurin în Nargothrond.

Minalcar – Vezi Romendacil II.

Minardil – Al douăzeci şi cincilea Rege al Gondorului.

Minas Anor – „Turnul Soarelui”, numit ulterior Minas Tirith; oraşul Anârion, la poalele Muntelui Mindolluin. Vezi Piatra Anor.

Minas Ithil – „Turnul Lunii”, ulterior numit Minas Morgul; oraşul lui Isildur, construit pe un pinten al muntelui Ephel Duath. Vezi Piatra Ithil.

Minas Morgul – „Turnul Vrăjitoriilor”, denumirea pentru Minas Ithil după ce a fost capturat de Duhurile Inelelor. Vezi Seniorul din Morgul.

Mănăstir – Vezi Tar-Minastir.

Minas Tirith (1) – „Turnul Străjii”, construit de Finrod Felagund pe Toi Sirion. Minas, tumul Regelui Morgul.

Minas Tirith (.2) – Nume ulterior pentru Minas Anor. Turnul Alb din Minas Tirith. Vezi Fortăreaţa Colnicului.

Minhiriath – „între Râuri”, regiune din Eriador, între Baranduin şi Gwathlo.

Minohtar – Nepot al Regelui Ondoher; ucis în Ithilien, în cel de-al Treilea Ev, în bătălia cu Căruţaşii.

Min-Rimmon – „Piscul Rimmon” (un grup de steiuri), al cincilea dintre piscurile de avertizare ale Gondorului în Ered Nimrais.

Mirdain – Vezi Gwaith-i-Mârdain.

Minel – Vezi Tar-Mfriel.

miruvor-Licoare întăritoare a eldarilor.

Mitheithel – Râu în Eriador, curgând din Valea Etten şi unindu-se cu Râul Urşilor (Apa Zgomotoasă). Tradus ca

Izvorul Brumat.

Mithlond – Porturile elfilor în Golful Lhun, aflate sub cârmuirea lui Cfrdan. Tradus drept Limanurile Cenuşii.

Mithrandir – Numele lui Gandalf printre elfii din Pământul de Mijloc. În traducere, Pelerinul Sur, Rătăcitorul cel Sur; cf. şi Mesagerul cel Sur.

Mithrellas – Elfă din Lorien, însoţitoare a lui Nimrodel; luată drept soaţă de Intrazor Numenoreanul; mama lui Galador, primul Senior din Doi Amroth.

mithril – Metalul cunoscut drept „argintul din Moria”, care se găsea şi în Numenor.

Mithrim – Denumire a marelui lac la răsărit de Hithlum, a regiunii din jurul acestuia şi a munţilor de la apus, care despart Mithrim de Dorlomin.

Mittalmar – Regiunea centrală a Numenorului, tradus drept Tărâmurile Interioare.

Molima întunecată – Vezi Marea Molimă.

Morannon – Intrarea principală (nordică) în Mordor. Tradus drept Poarta Neagră; numit şi Porţile Mordorului. Turnurile de Strajă ale Morannonului; vezi şi Turnurile Colţilor.

Mordor – Ţinutul aflat sub cârmuirea directă al lui Sauron, la răsărit de munţii Ephel Duath.

Morgai – „Gardul Negru”, creasta interioară, mult mai puţin înaltă decât Ephel Duath şi separată de acest lanţ de o depresiune adâncă; inelul interior al fortificaţiilor Mordorului.

Morgoth – Nume ulterior al lui Melkor. Numit Regele cel Negru; Seniorul întunecimii; Duşmanul; Bauglir; iar de către druedaini, Marele întunecat.

Morgul, Seniorul din – Vezi Stăpânul Nazgulilor, Minas Morgul.

Moria – „Hăul Negru”, denumire primită ulterior de marile lucrări făcute de gnomii din neamul lui Durin, sub

Munţii Ceţoşi. Vezi Khazad-dum.

Mormegil – Aşa a fost numit Turin când a devenit căpetenia armiei din Nargothrond, nume datorat sabiei sale (vezi Gurthang) şi folosit ulterior în Brethil. Tradus ca Sabia Neagră.

Morthond – „Rădăcina Neagră", râu care izvora dintr-o vale întunecată din munţii aflaţi la sud de Edoras, numita Moman nu numai din cauza celor doi munţi înalţi care o mărgineau, ci şi pentru ca prin ea trecea drumul de la Poarta Morţilor, pe care oamenii vii nu-l străbăteau.

Morţii din Valea Calvarului – Vezi Valea Calvarului.

Morwen (1) – Fiica lui Baragund (nepotul lui Barahir, tatăl lui Beren); soţia lui Hurin şi mama lui Turin şi Nienor. Vezi Eledhwen, Doamna din Dor-lomin (vezi Dor-lomin).

Morwen (2) din Lossarnach – Doamnă din Gondor, înrudită cu Prinţul Intrahil; soţia Regelui Thengel din Rohan.

— Muntele Anwar, Muntele Venerării – Vezi Amon Anwar.

Muntele Sfânt – Vezi Meneltarma. (în Silmarillion, Muntele Sfânt este Taniquetil.)

Muntele Singuratic – Vezi Erebor; Regele de sub Munte.

Munţii Albaştri – Vezi Ered Lindon şi Ered Luin.

Munţii Albi – Vezi Ered Nimrais.

Munţii Cenuşii – Vezi Ered Mithrin.

Munţii Ceţoşi – Mare lanţ muntos din Pământul de Mijloc, întinzându-se de la nord la sud şi formând hotarul răsăritean al Eriadorului; în sindarina numit Hithaeglir.

Munţii Codrului întunecat – Vezi Emyn Duir, Emyn-nu-Fuin.

Munţii de Fier – Lanţ aflat la est de Munţii Singuratici şi la nord de Marea Rhun.

Munţii din Dor-lomin – Vezi Dor-lomin.

Munţii încercuitori – Vezi Echoriath.

Munţii lui Turgon – Vezi Echoriath.
Munţii Răsunători – Vezi Ered Lomin.
Munţii Umbrei – Vezi Ered Wethrin.
Munţii Umbroşi – Vezi Ered Wethrin.

N

Naith din Lorien – „Triunghiul” sau „Clinul” din Lorien, limbă de pământ la confluenţa râurilor Celebrant şi Anduin.

Nâmo – Un vala, de obicei numit Mandos, după numele locului unde vieţuia el. Vezi Feanturi, Nurufantur.

Nandori – Elfi din acea ramură a telerilor care au refuzat să treacă Munţii Ceţoşi, în Marea Călătorie din Cuivienen, ca să meargă în apus, dar din care o parte, condusă de Denethor, a trecut mult mai târziu Munţii Albaştri şi s-a aşezat în Ossiriand (Elfii Verzi); pentru aceia dintre ei care au rămas la răsărit de Munţii Ceţoşi, vezi Elfii Pădureni. Ca adjectiv, nandorin.

Nanduhirion – Vale îngustă din jurul Heleşteului Oglinzii, între cele două culmi ale Munţilor Ceţoşi în care se deschideau Marile Porţi ale Moriei; tradus ca Valea Pârâiaşului Tainic. Vezi Azanulbizar.

Nan Laur – Vezi Lorien (2).

Nan-tathren – „Valea Sălciei”, locul unde râul Narog se vărsa în Sirion. Tradus ca Meleagul Sălciilor.

Narbeleth – Numele sindarin al celei de-a zecea luni. Vezi Narquelie.

Nardol – „Capul arzând”, al treilea pisc de avertizare din Gondor în Ered Nimrais.

Nargothrond – „Marea fortăreaţă subpământeană de pe râul Narog”, întemeiata de Finrod Felagund şi distrusă de Glaurung; de asemenea, regatul Nargothrond, întinzându-se la răsărit şi la apus de Narog. Vezi Narog.

Narmacil I – Al şaptesprezecelea Rege al Gondorului.

Narmacil II – Al douăzeci şi nouălea Rege al

Gondorului, răpus în Bătălia de pe Câmpii.

Narog – Râul principal din Beleriandul Apusean, izvorând din Ivrin, de sub Ered Wethrin, şi vărsându-se în Sirion în Nan-tathren.

Narquelie – „Soarele scăpărând”, numele quenyan al celei de-a zecea luni, conform Calendarului Numenorean, corespunzând lunii octombrie. Vezi Narbeleth.

Narsil – Sabia lui Elendil, care s-a frânt atunci când Elendil a murit în lupta cu Sauron; din frânturile sale a fost refâurită pentru Aragorn şi numită Anduril.

Narvi – Gnom din Khazad-dum, cel care a făurit Poarta Apuseană, prieten apropiat al lui Celebrimbor din Eregion.

Narya – Unul dintre cele Trei Inele ale elfilor, purtat de Cfrdan şi apoi de Mithrandir. Numit Inelul de Foc, Inelul Roşu, al Treilea Inel.

Nazguli – Sclavii celor Nouă Inele ale oamenilor şi slujitorii principali ai lui Sauron. Duhurile Inelelor. Călăreţii (Negri). Vezi Stăpânul Nazgulilor.

Neadâncurile – Cele două coturi spre apus ale Anduinului, numite Neadâncul de la Miazănoapte şi Neadâncul de la Miazăzi, între Pământurile Maronii şi Platoul Golaş din Rohan.

Neithan – „Nedreptăţitul”, nume pe care şi l-a luat Turin printre proscrişi.

Nellas – Elfă din Donath, prietenă a lui Turin în copilăria acestuia; la judecata lui Turin, a depus mărturie în faţa lui Thingol împotriva lui Saeros.

Nen Ginth – „Apa Tremurătoare”, denumire pentru Dimrost. Cascada Celebros, în Codrul Brethil.

Nenime – Nume quenyan pentru a doua lună, conform Calendarului Numenorean, corespunzând lunii februarie. Vezi Ninui.

Nen Lalaith – Izvor coborând de sub Amon Darthir, în

Ered Wethrin şi curgând pe lângă casa din Dor-lomin a lui Hurin. Vezi Lalaith.

Nenning – Râu în Beleriandul Apusean, la a cărui gură se afla Limanul Eglarest.

Nenuial – „Lacul Amurgului”, între culmile Dealurilor înserării (Emyn Uial) la nord de Comitat, alături de care a fost zidit cel mai vechi oraş al numenoreenilor, Annuminas. Tradus ca Lacul înserării.

Nenya – Unul din cele Trei Inele ale elfilor, purtat de Galadriel. Numit Inelul Alb.

Nerwen – Numele primit de Galadriel de la mama ei.

nessamelda – Copac aromat şi mereu verde, adus în Numenor de către eldarii din Eressea. (Probabil că numele înseamnă „iubit de Nessa”, una dintre valiere; cf. vardarianna, yavannamire.)

Nevrast – Regiunea la sud-vest de Dor-lomin, unde a vieţuit Turgon înainte să plece în Gondolin.

Nibin-noeg, Nibin-nogrim – Gnomii Scundaci. Bar-en-Nibin-noeg; Mlaştinile Nibin-noeg. Vezi Noegyth Nibin.

Nienna – Una dintre valiere („Reginele Valarilor”), Doamna milostiveniei şi a bocetului.

Nienor – Fiica lui Hurin şi Morwen, şi sora lui Turin; vrăjită de Glaurung în Nargothrond şi nemaiştiindu-şi trecutul, s-a măritat cu Turin în Brethil, purtând numele de Niniel. Tradus ca Bocirea.

Nimloth (1) – „Floare Albă”, Copacul din Numenor. Copacul Alb.

Nimloth (2) – Elfă din Donath care s-a măritat cu Dior Moştenitorul lui Thingol; mama lui Elwing.

Nimrodel (1) – „Doamna din Grota Albă”, elfă din Lorien, îndrăgită de Amroth, care şi-a avut sălaşul lângă cascada Nimrodel, până când a plecat spre miazâzi şi s-a pierdut în Ered Nimrais.

Nimrodel (2) – Pârâu de munte, vărsându-se în Celebrant (Râul Argintului), numit astfel după elfa

Nimrodel care şi-a avut sălaşul lângă el.

Nindamos – Principala aşezare a pescarilor pe coasta sudică a Numenorului, la gurile râului Sirii.

Nfniel – „Fecioara lacrimilor”, numele pe care Turin, neştiind de legătura de rudenie dintre el şi sora lui, i l-a dat lui Nienor.

Nfnui – Nume sindarin pentru cea de-a doua lună. Vezi Nenime.

Nimaeth Arnoediad – Bătălia „Lacrimilor Fâr de Număr”, descrisă în Silmarillion, cap. 20; şi numai Nimaeth.

Nisimaldar – Ţinut în jurul Limanului Eldalonde, în vestul Numenorului; tradus în text drept Copacii înmiresmaţi.

Nfsinen – Lac format pe râul Nunduine, în partea de apus a Numenorului.

Nân-in-Eilph – „Tărâmul de ape al lebedelor”, smârcuri întinse pe cursul inferior al râului al cărui curs superior se numea Glanduin. Tradus drept Gârla Lebedelor.

Noegyth Nibin – Gnomii Scundaci. Vezi Nibin-noeg.

Nogothrimi – Gnomii. (Vezi Anexa la Silmarillion, articolul naug.)

Negrod – Unul dintre cele două oraşe ale gnomilor, în Munţii Albaştri.

Noirinan – Vale la poala sudică a muntelui Meneltarma, în capul căreia se aflau mormintele Regilor şi Reginelor Numenorului. Tradus drept Valea Mormintelor.

Noldori – (Singular noldo). Numiţi învăţaţii; al doilea dintre cele Trei Neamuri ale eldarilor, pornite în Marea Călătorie din Cuivienen; istoria lor constituie subiectul principal din Silmarillion. Poarta Noldorilor, vezi Annon-in-Gelydh; Graiul Nobil al Noldorilor, vezi Quenyana; Doamna Noldorilor, vezi Galadriel –, limpaşele noldorilor, vezi şi

Feanor. Ca adjectiv, noldorin.

Nolimon – Nume dat lui Vardamir, fiul lui Elros (pentru sensul acestui nume, vezi Anexa la Silmarillion, articolul gul).

Nuath, Codrii – Codrii care începeau în zona cursului superior al râului Narog şi se întindeau spre apus.

Numellote – „Floarea Apusului” = Inziladun.

Numendil – Al şaptesprezecelea Senior din Andunie.

Numenor – (Numenore, în forma quenyană completă.) „Apusimea”, „Meleagul apusean”, marea insulă pregătită de valari ca loc de vieţuire pentru edaini după sfârşitul Primului Ev. Numită Insula cea Mare, Insula Regilor, Insula Apusimii, Ţara Darului, Ţara Stelei; vezi şi Akailabeth, Elennaviore, Yozâyan.

Numenoreeni – Oamenii din Numenor. Regii Oamenilor; Oamenii Mării –, vezi şi Dunedaini. Limba numenoreană, Graiul numenorean, vezi Adunaică. Adjectival – numenorean.

Numerrâmar – Aripile Apusului, corabia lui Veantur în care Aldanon a întreprins prima sa călătorie spre Pământul de Mijloc.

Nunduine – Râu în vestul Numenorului, vărsându-se în mare la Eldalonde.

Nuneth – Mama lui Erendis.

Numen – „Apa tristă”, mare interioară în sudul Mordorului.

Nurufantur – Unul dintre Feanturi; numele „adevărat” al lui Mandos, înainte de a fi înlocuit prin Nâmo. Vezi Olofantur.

O

Oamenii de la Miazănoapte – Călăreţii din Rhovanion, aliaţi ai Gondorului, înrudiţi din străvechime cu edainii; din ei s-au tras apoi cotheodii.

Oamenii Liberi de la Miazănoapte – Vezi Oamenii de

la Miazănoapte.

Oamenii-lupi – Vezi Gaurwaith.

Oamenii Mării – Vezi Numendreeni.

Oamenii-Pukel – Nume în Rohan pentru statuile de pe drumul spre Adăpostul din Valea Calvarului, dar folosit şi ca echivalent general pentru Druedaini. Vezi Vechiul Meleag al Pukelilor.

Oamenii Regelui – Numenoreenii ostili eldarilor.

Obştea – Denumire folosită de rohirrimi pentru propria lor ţară. Vezi Obştea Răsăriteană, Obştea Apuseană.

Obştea Apuseană – Jumătatea apuseană a Rohanului în organizarea militară a rohirrimilor (vezi Obştea Răsăriteană).

Obştea Cavalerilor – Vezi Obştea.

Obştea Răsăriteană – Jumătatea răsăriteană a Rohanului, în organizarea militară a rohirrimilor, separată de Obştea Apuseană de Izvorul Zăpezii şi Scăldătoarea Enţilor.

Ochiul Roşu – însemnul lui Sauron.

Oghor-hai – Numele dat druedainilor de către orei.

Ohtar – „Războinicul”, scutierul lui Isildur, cel care a adus frânturile sabiei lui Elendil în Imladris.

oiolaire – „Vară eternă”, copac mereu verde, adus din Eressea în Numenor de către eldari, din care se tăia Ramura întoarcerii pusă pe corăbiile numenoreene. (Corollaire, Măgura Verde a Copacilor din Numenor, era numită şi Coron Oiolaire: Anexa la Silmarillion, articolul coron). Ramura întoarcerii.

Oiolosse – „Albeaţa Nepieritoare”, Muntele lui Manve în Aman. Vezi Amon Uilos, Taniquetil.

OIofantur – Unul dintre Feanturi; numele „adevărat” al lui Lorien, înainte să fi fost înlocuit prin Imro. Vezi Nurufantur.

Olorin – Numele lui Gandalf în Valinor.

Olwe – Rege al telerilor din Alqualonde, pe coasta Amanului.

Ondoher – Al treizeci şi unulea Rege al Gondorului, ucis în bătălia cu Căruţaşii în cel de-al Treilea Ev, 1944.

Ondosto – Un loc în Forostar (Târâmurile de la Miazănoapte) în Numenor, probabil asociat în mod deosebit cu carierele de piatră din regiune (in quenyană ondo, „piatră”).

— Onodlo – Denumire sindarină a râului Scăldătoarea Enţilor.

Onodrimi – Nume sindarin pentruenţi. Vezi Enyd.

Oraşul Ascuns – Vezi Gondolin.

Orchaldor – Numenorean, soţul lui Ailinel, sora lui Tar-Aldarion; tatăl lui Soronto.

Orei – Oamenii-orci din Isengard.

Ordinul Vrăjitorilor – Vezi Heren Istări on.

Orfalch Echor – Marea ravină în Munţii încercuitori prin care se ajungea în Gondolin; şi simplu Orfalach.

Orleg – Proscris din ceata lui Turin, ucis de orei pe drumul spre Nargothrond.

Orodreth – Al doilea fiu al lui Finarfin; Rege în Nargothrond după moartea lui Finrod Felagund; tatăl lui Finduilas. Seniorul râului Narog.

Orodruin – „Muntele Focului Pârjolitor” în Mordor, în care Sauron a făurit Inelul Suprem.

Orome – Unul dintre marii valari, numit Domnul Pădurilor.

Oromet – Deal în apropiere de Andunie, în vestul Numenorului, pe care a fost construit turnul Tar-Minastir.

Oropher – Rege al Elfilor Pădureni în Marea Pădure Verde; răpus în Războiul Ultimei Alianţe; tatăl lui Thranduil.

Orrostar – „Târâmurile de la Răsărit”, promontoriul răsăritean al Numenorului.

Orthanc – Marele turn numenorean în Rotocolul din Isengard, ulterior sălaşul lui Saruman.

Osgiliath – Principalul oraş în străvechiul Gondor, pe ambele maluri ale Anduinului. Piatra din Osgiliath, palantârul.

Osse – Maia al Mării, vasal al lui Uimo.

Ossiriand – „Ţara celor Şapte Râuri”, între Gelion şi Munţii Albaştri, în Zilele de Odinioară. Vezi Lindon.

Ost-in-Edhil – Oraş al elfilor în Eregion.

Ostoher – Al şaptelea Rege al Gondorului.

P

Pacea Străjuitoare – Perioada cuprinsă între 2063 al Treilea Ev, când Sauron a părăsit Doi Guldur, şi 2460, când s-a întors.

palantiri – (Singular, palantir) Cele şapte Pietre Văzătoare aduse din Numenor de către Elendil şi fiii săi; făcute de Feanor în Aman. Frecvent menţionate drept Pietrele (Piatra).

Palarran – Departe Rătăcitoarea, o corabie mare, construită de Tar-Aldarion.

Pallando – Unul dintre Vrăjitorii Albaştri (Ithryn Luin).

Parmaite – Nume dat lui Tar-Elendil (in quenyană, parma, „carte”; al doilea element este neîndoielnic – maite, „cu/pentru mâini”, cf. tartelemmaite).

Parth Celebrant – „Câmpia (şesul) Râului Argintului”; nume sindarin tradus de obicei drept Câmpia Celebrant.

Parth Galen – „Şesul Verde”, pajişte de pe pantele nordice ale piscului Amon Hen, lângă malul lacului Nen Hithoel.

Pas Mare – Numele lui Aragorn în Bree.

Pădurea Anwar – Vezi Pădurea Finen, Amon Anwar.

Pădurea Bătrână – Străvechea pădure întinzându-se spre răsărit de la hotarul Ţârii Iedului.

Pădurea Druadan – Pădure în Anorien, la capătul răsăritean al munţilor Ered Nimrais, unde au supravieţuit câţiva druedaini sau „Oameni Sălbatici” în cel de-al Treilea Ev. Vezi Tawar-in-Druedain.

Pădurea Enţilor – Denumirea folosită în Rohan pentru Codrul Fangorn.

Pădurea Finen – Numele întreg este Pădurea Halifirien; în Ered Nimrais, în jurul Pârâului Mering şi pe pantele dealului Halifirien. Numit şi Crângul Finen, Pădurea şoptitoare, Pădurea Anwar.

Pădurea Şopotitoare – Vezi Pădurea Finen.

Pădureni – Sat din Comitat, la poalele clinelor Capătului împădurit.

Pădureni – (i) Locuitori ai pădurilor aflate la sud de Teiglin, hărţuiţi de gaurwaithi. (II) Oamenii din Brethil. fiii) Cei din Marea Pădure Verde.

Pământul de Mijloc – Numit şi Meleagurile întunecate, Marile Pământuri.

Pământurile Maronii – Regiunea pustie între Codrul întunecat şi Emyn Muil.

Pământurile Sălbatice – Termen folosit în Rohan pentru pământurile aflate la apus de Strunga.

Pelărgir – Oraşul şi limanul numenorean în delta Anduinului.

Pelendur – Majordom al Gondorului.

Pelennor (Câmpiile) – „Ţara îngrădită”, „domeniile” oraşului Minas Tirith, păzit de zidul Rammas Echor, unde s-a dus cea mai mare bătălie a Războiului Inelului.

Pelerinul Sur, Rătăcitorul cel Sur – Vezi Mithrandir.

Pelori – Munţi pe ţărmurile Amanului.

Peregrin Took – Hobbit din Comitat, membru al Frăţiei Inelului. I se spunea Pippin.

Perian – Cuvânt sindarin, tradus ca piticuţ; plural periannathi.

Piatra Anor, Piatra din Anor – Paiantirul din Minas Anor.

Piatra Elfă – Vezi Elessar (1) şi (2).

Piatra Ithil, Piatra din Ithil – Paiantirul din Minas Ithil.

Piatra lui Eărendil – Vezi Elessar (1).

Piatra Orthanc – Paiantirul din Orthanc.

Piatra Străveche – Marele giuvaier de pe Muntele Singuratec.

Pietrele – Vezi palantiri.

Pil astrul – Vezi Meneltarma.

Pippin – Vezi Peregrin Took.

Piticuţi – Hobbiţii; traducerea cuvântului sindarin periannath. Vezi Perian.

Pârâul Mering – „Pârâul-hotar”, curgând din Ered Nimrais şi unindu-se cu Scăldătoarea Enţilor, forma hotarul între Rohan şi Gondor; în sindarină, numit Glanhâr.

Pârâul Vagăunii – Pârâu care curgea din Vagăuna lui Helm spre Depresiunea Apuseană.

Platoul Faroth – Vezi Taur-en-Faroth.

Platoul Golaş – Regiune în Rohan, partea nordică a Câmpiei Răsăritene [Easternnet (emnet în anglo-saxonă – „câmpie” – n. Ch. T.) n.tr.].

Poarta Neagră – Vezi Morannon.

Poarta Noldorilor – Vezi Annon-in-Gelydh

Pontonul Cotuascuns – Ponton de unde pleca podul plutitor peste Râul Viniac, de la Cotuascuns până la Smârcuri.

Poporul Ascuns, Tărâmul Ascuns – Vezi Gondolindrimi, Gondolin.

Poporul Frumos – Eldarii.

Poros – Râu care curgea din Ephel Duath şi se unea cu Anduinul mai sus de locul unde începea delta Anduin. Vezi Vadurile Poros.

Poporul-lupilor – Nume dat Răsăritenilor din Dor-

lomin.

Porţile Mordorului – Vezi Morannon.

Pribegi – Dunedainii de la Miazănoapte, după prăbuşirea Regatului de la Miazănoapte, străjuitori tainici ai Eriadorului.

Prietenii Elfilor – Vezi Atani, Edaini.

Pustiul de la Miazănoapte – Regiune îngheţată în nordul extrem al Pământului de Mijloc (numit şi Forodwaith).

Puterea întunecimii – Vezi Sauron.

Q

Quendi – Numele elfic original pentru elfi.

Quenyană – Limba străveche, comună tuturor elfilor, sub forma pe care a căpătat-o în Valinor; adusă în Pământul de Mijloc de exilaţii noldorini, dar abandonată de către aceştia ca limbă de zi cu zi, fiind vorbită numai în Gondolin (vezi pg 83, n. 26), şi în unele cazuri în Numenor. Graiul nobil al Noldorilor, Graiul nobil din Apus; Elfica nobilă.

R

Radagast – Unul dintre istari (vrăjitori). Vezi Aiwendil.

Ragnir – Servitor orb din casa lui Hurin în Dor-lomin.

Ramura întoarcerii – Vezi Oiolaire.

Râna – „Hoinara”, un nume pentru Lună.

ranga – Măsura numenoreană, un pas întreg, puţin mai lung decât un yard [un yard = 0, 9144 m, n.tr.].

Ras Morthil – Denumire pentru Andrast.

Rath D/nen – „Strada Tăcută” în Minas Tirith.

Răsăriteanul Negru – Vezi Khamul.

Răsâriteni – (i) în Primul Ev, oamenii care au pătruns în Beleriand după bătălia Dagor Bragollach, au luptat în ambele tabere în bătălia Nimaeth Arnoediad, apoi au primit de la Morgoth ţinutul Hithlum, ca loc de sălăşluire,

unde i-au oprimat pe supravieţuitorii Poporului lui Hador. În Hithlum, numiţi Venetici, (II) în cel de-al Treilea Ev, un termen general pentru valurile de oameni care au năvălit în Gondor din regiunile răsăritene ale Pământului de Mijloc (vezi Căruţaşi, Balchothi).

Răsuflarea Rea – Vânt care, venind din Angband, a adus molimă în Dorlomin, de pe urma căreia a murit sora lui Turin, Urwen (Lalaith).

Războiul Nestematelor – Războaiele din Beleriand, purtate de noldori pentru recuperarea silmarililor.

Războiul (Ultimei) Alianţe – Vezi Ultima Alianţă.

Regatul Ascuns – Denumire atât a Donathului, cât şi a Gondolinului. Regele Ascuns, vezi Turgon.

Regatul de la Miazănoapte – Vezi Amor.

Regatul de la Miazăzi – Vezi Gondor. Regatele Dunedainilor, Amor şi Gondor.

Regatul Muntelui – Vezi Regele de sub Munte.

Regatul Străjuit – Vezi Donath.

Regele de sub Munte – Cârmuitor al gnomilor din Erebor. Regatul, Regalitatea de sub Munte; Regatul Muntelui.

Regele mai Bătrân – Vezi Manwe. (Titlu pe care şi l-a luat Morgoth.)

— Regele Negru – Vezi Morgoth.

Regele-vrăjitor – Vezi Seniorul Nazgulilor, Angmar.

Regii Oamenilor – Vezi Numenoreeni.

Region – Codru des ce formează partea de sud a Donathului.

Rhosgobel – Locul unde sălăşluia Radagast, la marginea Codrului întunecat, aproape de Carrock. (Se spune că numele înseamnă „«oraş» rustic” [adică loc îngrădit].)

Rhovanion – Sălbăticia, întinsa regiune la răsărit de Munţii Ceţoşi. Regele Rhovanionului, Vidugavia.

Rhudaur – Unul dintre cele trei regate în care a fost împărţit Amor în secolul IX al celui de-al Treilea Ev, întinzându-se între Munţii Ceţoşi, Pârloagele Etten şi Dealurile Vremii.

Rhun – „Răsărit”, folosit în general în legătură cu ţinuturile din Răsăritul îndepărtat al Pământului de Mijloc. Marea Rhun.

Râan – Soţia lui Huor şi mama lui Tuor.

Ringlo – Râu în Gondor, unindu-se cu Morthond la nord-est de Doi Amroth. (Se spune că Ringlo „îşi avea izvoarele pe un platou înalt şi acoperit de zăpadă care alimenta un iaz îngheţat din munţi. Probabil că, la vremea topirii zăpezilor, iazul se transforma într-un lac puţin adânc, ceea ce ar putea explica sursa numelui, încă unul care se referă la izvorul unui râu”. Vezi relatarea despre râul Gwathlo, pg. 361.)

Rivil – Pârâu care curgea spre nord din Dorthonion şi, ajuns la Smârcurile Serech, se vărsa în Sirion.

Râul Argintului – Vezi Celebrant.

Râul cel Mare – Vezi Anduin. Valea Râului cel Mare.

Râul Curgător – Vezi Celduin.

Râul Pădurii – Râu care curgea din Ered Mithrin, prin partea de nord a Codrului întunecat, vărsându-se în Lacul cel Lung.

Râul Secat – Albia râului care curgea odată din Munţii încercuitori şi se unea cu Sirionul; forma intrarea în Gondolin.

Râul Urşilor – Râu în Eriador, afluent (împreună cu Mitheithel) al râului Gwathlo; în traducerăpa Zgomotoasă. Vadul Urşilor, mai jos de Vâlceaua Despicata.

Rochan (d) – Vezi Rohan.

Rochon Methestel – „Călăreţul Ultimei Speranţe”, titlul unui cântec în care se vorbeşte despre Borondir Udalraph.

Rog – Numele real (plural Rogin) al druedainilor în graiul rohirrimilor, reprezentat de traducerea Wosei.

Rohan – Formă în Gondor a numelui sindarin Rochan (d), „Ţara Cailor”, marea câmpie ierboasă care iniţial constituia partea de nord a Gondorului, numită apoi Calenardhon. Vezi Obştea; Strunga Rohan; Rohirrimi.

Rohirrimi – „Stăpânii cailor” din Rohan. Cavalerii din Rohan. Vezi Eorlingii, Cotheodi.

Romendacil I – Tarostar, al optulea Rege al Gondorului, care şi-a luat titlul de „învingătorul de la Răsărit”, după ce-a respins primele atacuri ale Răsăritenilor asupra Gondorului.

Romendacil II – Minalcar, timp de mulţi ani Regent şi după aceea al nouăsprezecelea Rege al Gondorului, care şi-a luat titlul de Romendacil după marea victorie repurtata asupra Răsaritenilor în cel de-al Treilea Ev.

Romenna – „Spre răsărit”, mare liman în răsăritul Numenorului. Fiordul Romenna; Golful Romenna.

Ru, Ruatan – Forme quenyene derivate din cuvântul Drughu, corespunzând sindarinului Dru, Druadan.

S

Sabia Neagră – Vezi Gurthang, Mormegil.

Sackville-Baggins – Numele unei familii de hobbiţi din Comitat. Otho Sackville-Baggins, Lotho.

— Sador – Servitor al lui Hurin în Dor-lomin şi prieten al lui Turin în copilăria acesteia, care îi dăduse numele de Labadal; poreclit Ologul.

Saeros – Elf nandorin, sfetnic al Regelui Thingol în Donath; l-a insultat pe Turin în Menegroth, drept care acesta l-a urmărit, provocându-i fără să vrea moartea.

Sam Gamgee (cel înţelept) – Hobbit din Comitat, membru al Frăţiei Inelului şi tovarăş al lui Frodo în Mordor. Jupânul Sam cel înţelept.

Sarch mă Hin Hurin – „Mormântul Copiilor lui Hurin” (în Brethil).

Sam Athrad – „Vadul Pietrelor”, unde Drumul Gnomilor, venind dinspre Negrod şi Belegost, traversa râul Gelion.

Sam Gebir – „Ghimpii de piatră”, denumirea vâltorilor de pe Anduin, mai sus de Argonathi; denumirea se trage de la colţii de stâncă, ascuţiţi şi drepţi, ce se afla în locul unde începeau vâltorile.

Saruman – „Omul Dibaci”, după cum îl numeau oamenii pe Cururur (aşa se traduce numele acesta), unul dintre istari (vrăjitori) şi maimarele ordinului acestora. Vezi Curumo, Curunir; Mesagerul Alb.

Sauron – „Mârşavul”, cel mai puternic dintre servitorii lui Melkor, la origine un maia al lui Aule. Numit Seniorul întunecimii, Puterea întunecimii; vezi şi Annatar, Artano, Aulendil. Insula lui Sauron, vezi Tol-in-Gaurhoth.

Săgeata Roşie – „Săgeata de război” trimisă din Gondor în Rohan ca semn al ananghiei în care se afla Minas Tirith.

— Sălăşlui torul din Adâncuri, Cel din Adânc – Vezi Uimo.

Sălbatici – (i) Druedainii. (II) Termen general pentru Oamenii Răsăriteni de dincolo de Anduin.

Sălbaticul din Păduri – Nume adoptat de Turin când a ajuns pentru prima oară printre oamenii din Brethil.

Săritura Căprioarei – Vezi Cabed-en-Aras.

Scăldătoarea Enţilor – Râu care curgea prin Rohan din Codrul Fangorn, spre Nindalf. Vezi Onodlo.

Seminţia Mică – Vezi Hobbiţi.

Seniorii din Andunie – Vezi Andunie.

Seniorul din Dor-lomin – Hurin, Turin; vezi Dor-lomin.

Seniorul din Morgul – Vezi Stăpânul Nazgulilor, Minas Morgul.

Seniorul întunecimii – Morgoth; Sauron.

Serech – Marile smârcuri la nord de Trecătoarea

Sirion, în care se vărsa râul Rivil coborând din Dorthonion.

seregon – „Sânge de Piatră”, plantă cu flori de un roşu închis, care creştea pe Amon Rudh.

Serni – Unul din râurile din Lebennin, Gondor. (Numele derivă din sindarinul sern, „pietricică, prundiş”, echivalentul quenyanului sarnie, „pietriş, banc de prundiş”. „Cu toate că Serni era râul mai scurt, numele lui a fost păstrat chiar şi după confluenţa râului cu Gilrain, până la vărsarea în mare. Gura de vărsare era blocată de prundiş şi, oricum, în vremurile de mai târziu, corăbiile care se apropiau de Anduin, îndreptându-se spre Pelărgir, treceau pe lângă ţărmul răsăritean al insulei Toi Falas, urmând cursul navigabil deschis de numenoreeni în mijlocul Deltei Anduinului.”)

Sfatul – Referiri diferite: Sfatul Sceptrului (Sfatul Regelui din Numenor); Sfatul din Gondor, Sfatul Alb.

Sfatul Alb – Sfaturile pe care le-au ţinut înţelepţii, care s-au întâlnit la răstimpuri în al Treilea Ev, între 2463 – 2953; de obicei este menţionat ca Sfatul. Înainte de acest interval, înţelepţii au mai ţinut un sfat, numit şi el Sfatul Alb.

Sfatul lui Elrond – [Sfat la Elrond acasă] Sfat ţinut în Vâlceaua Despicată, înainte ca Frăţia Inelului să plece la drum.

Sharbhund – Denumire, printre Gnomii Scundaci, pentru Amon Rudh.

Silmarien – Fiica lui Tar-Elendil; mama lui Valandil, primul Senior din Andunie, şi străbuna lui Elendil cel înalt.

Silmarili – Cele trei nestemate făcute de Feanor, înaintea distrugerii celor Doi Copaci din Valinor, pline de lumina acestora.

simbelmyne – Floare mică şi albă, numită şi al firin şi uilos. Tradus ca Veşnicuţe.

Sindari – Elfii Cenuşii; astfel se numeau toţi elfii

telerini la origine pe care noldorii care s-au întors i-au găsit în Beleriand, dar nu şi Elfii Verzi din Ossiriand.

Sindarin – Adjectiv folosit cu referire la sindari.

Sindarină – graiul sindarilor. Graiul din Beleriand, Graiul Elfilor Cenuşii.

Siril – Râul principal al Numenorului, curgând spre sud din Meneltarma.

Sirion – Marele râu din Beleriand. Smârcurile Sirionului; Limanurile Sirionului, Limanul Sirionului, vezi Limanuri; Gurile Sirionului; Trecătoarea Sirion. Valea Sirionului.

S! r Angren – Vezi Angren.

Sir Ningi or – Nume sindarin pentru Râul Stânjeneilor.

Smaug – Marele dragon din Erebor. În multe locuri numit Dragonul.

Smeagol – Gollum.

Smârcurile Morţilor – Smârcuri întinse, cu apă stătătoare, la sud-est de Emyn Muil, în care puteau fi văzuţi cei ucişi în Bătălia de la Dagorlad.

Sorontil – „Cornul vulturului”, ţanc înalt pe coasta promontoriului nordic al Numenorului.

Soronto – Numenorean, fiul lui Ailinel, sora lui Tar-Aldarion, şi vâr cu Tar-Ancalime.

Stăpânii Apusului – Vezi Valari.

Stăpânul Destinului – Vezi Turambar.

Stăpânul Nazgulilor – Numit şi Căpetenia Duhurilor Inelelor, Căpitanul (Negru), Seniorul din Morgul, Regele-Vrăjitor.

Steaua (lui Eărendil) – Vezi Eărendil; Ţara Stelei, vezi Numenor.

Steaua lui Elendil, Steaua (Regatului) de la Miazănoapte – Vezi Elendilmir.

Stânjeneilor, Râul – Râu care curgea din Munţii Ceţoşi, unindu-se cu Anduinul pe Câmpiile Stânjeneilor;

traducerea toponimului sindarin Sâr Ningi or.

Stogu – Un sat în Comitat, la capătul nordic al Smârcurilor.

Stoor – Unul dintre cele trei neamuri în care erau împărţiţi hobbiţii; vezi Fallohide.

Strânsura Pădurii – „Gâtuirea” Codrului întunecat, produsă de scobitura numită Adâncătura Răsăriteană.

Strunga Rohan, Strunga – Deschiderea, lată de aproximativ 20 de mile, între capătul extrem al Munţilor Ceţoşi şi pintenul nordic la Munţilor Albi, prin care curgea râul Isen. Strunga Calenardhon.

Sulime – Nume quenyan pentru a treia lună, conform Calendarului numenorean, corespunzând lunii martie. Vezi Gwaeron.

Surghiuniţi – Noldorii răzvrătiţi care s-au întors din Aman în Pământul de Mijloc.

Surion – Vezi Tar-Surion.

T

talan – (Plural telain [talani, în rom.]). Platforme de lemn construite în copacii din Lothlorien, pe care sălăşluiau galadhrimii. Vezi fler.

Talath Dirnen – Câmpia Străjuita, la nord de Nargothrond.

taniquelasse – Copac mereu verde şi parfumat, adus în Numenor de către eldarii din Eressea.

Taniquetil – Muntele lui Manwe în Aman. Vezi Amon Uilos, Oiolosse.

Tar-Alcarin – Al şaptesprezecelea Cârmuitor al Numenorului.

Tar-Aldarion – Al şaselea Cârmuitor al Numenorului, Regele Marinar; numit Marele Căpitan de către Breasla Aventurierilor. Vezi Anardil.

Tar-Amandil – Al treilea Cârmuitor al Numenorului, nepotul lui Elros Tar-Minyatur.

Tar-Anârion – Al optulea Cârmuitor al Numenorului, fiul lui Tar-Ancalime şi Hallacar din Hyarastorni.

Tar-Ancalime – în ordinea Cârmuitorilor Numenorului, a şaptea, şi prima Regina Cârmuitoare, fiica lui Tar-Aldarion şi Erendis. Vezi Emerwen.

Tar-Ancalimon – Al paisprezecelea Cârmuitor al Numenorului.

Tar-Anducal – Nume pe care şi l-a luat în calitate de Cârmuitor al Numenorului Herucalmo care a uzurpat tronul la moartea lui Tar-Vanimelde, soţia sa.

Tarannon – Al doisprezecelea Rege al Gondorului. Vezi Falastur.

Tar-Ardamir – Al nouăsprezecelea Cârmuitor al Numenorului, numit Ar-Abattârik.

Taras – Munte pe promontoriul Nevrast; sub el se găsea Vinyamar, străvechiul sălaş al lui Turgon.

Taras-ness – Promontoriul de pe care se înălţa Muntele Taras.

Tar-Atanamir – Al treisprezecelea Cârmuitor al Numenorului, numit Cel Mare şi Nesupusul.

Tar-Calion – Numele quenyan al lui Ar-Pharazon.

Tar-Calmacil – Al optsprezecelea Cârmuitor al Numenorului, numit în adunaică Ar-Belzagar.

Tar-Ciryatan – Al doisprezecelea Cârmuitor al Numenorului.

Tar-Elendil – Al patrulea Cârmuitor al Numenorului, tatăl lui Silmarien şi Meneldur. Vezi Parmaite.

Tar-Elestime – „Doamna cu Sprânceana înstelată”, numele ce i s-a dat lui Erendis.

Tar-Falassion – Numele quenyan al lui Ar-Sakalthor.

Tar-Herunumen – Numele quenyan al lui Ar-Adunakhor.

Tar-Hostamir – Numele quenyan al lui Ar-Zimrathon.

Tarmasundar – „Rădăcinile Pilastrului”, cele cinci

muchii întinzându-se de la baza muntelui Meneltarma.

Tar-Meneldur – Al cincilea Cârmuitor al Numenorului, astronom, tatăl lui Tar-Aldarion. Vezi Elentirmo, Irimon.

Tar-Minastir – Al unsprezecelea Cârmuitor al Numenorului, care a trimis flota împotriva lui Sauron.

Tar-Minyatur – Numele lui Elros când a devenit cel dintâi Cârmuitor al Numenorului.

Tar-Mfriel – Fiica lui Tar-Palantir; luată cu de-a sila de soţie de către Ar-Pharazon, şi numită Ar-Zimraphel în adunaică, în calitate de regină.

Tarostar – Nume primit de Romendacil I.

Tar-Palantir – Al douăzeci şi patrulea Cârmuitor al Numenorului, care s-a lepădat de toate datinile regale şi şi-a luat un nume quenyan: „Cel care priveşte departe”. În adunaică, numit (Ar) Inziladun.

Tar-Surion – Al nouăsprezecelea Cârmuitor al Numenorului.

tartelemmaite – Al cincisprezecelea Cârmuitor al Numenorului, numit astfel („Mână de Argint”) datorită pasiunii lui pentru argint.

tartelemnar – Numele quenyan al lui Ar-Gimilzor.

tartelperien – în ordinea Cârmuitorilor Numenorului, a zecea, şi a doua Regină Cârmuitoare.

Tar-Vanimelde – în ordinea Cârmuitorilor Numenorului, a şaisprezecea, şi a treia Regină Cârmuitoare.

Taur-e-Ndaedelos – „Pădurea Cumplitei Spaime”, nume sindarin al Codrului întunecat. Vezi Taur-nu-Fuin.

Taur-en-Faroth – Platourile împădurite la vest de râul Narog, mai sus de Nargothrond; Faroth, Platoul Faroth.

Taur-nu-Fuin – „Pădurea de sub Umbra Nopţii”, (i) Numele ulterior pentru Dorthonion. (II) Un nume pentru Codrul întunecat. Vezi Taur-e-Ndaedelos.

Tawar-in-Druedain – Pădurea Druadan.

Tawarwaith – „Poporul Pădurii”, Elfii Pădureni.

Tărâmul Binecuvântat – Vezi Aman.

Tărâmul de la Miazăzi – Vezi Gondor.

Tărâmul de la Miazănoapte – Vezi Amor.

Tărâmurile Apusene – (i) Referitor la Numenor, vezi Andustar. (II) Referitor la Pământul de Mijloc, o expresie cu caracter foarte general, indicând în sens larg ţinuturile aflate la apus de Anduin.

Tărâmurile de la Miazănoapte (din Numenor) – Vezi Forostar.

Tărâmurile Nepieritoare – Aman şi Eressea. Tărâmul Nepieritor.

Teiglin – Afluent al Sirionului, izvorând în Ered Wethrin şi mărginind Codrul Brethil la miazăzi; Trecerea peste Teiglin, Trecerea, locul în care drumul spre Nargothrond traversa râul.

Telchar – Vestit gnom fierar din Negrod.

Teleporno – Numele în elfica nobilă al lui Celeborn (2).

Teleri – Al treia şi cel mai numeros dintre cele Trei Neamuri ale eldarilor porniţi în Marea Călătorie din Cuivienen; din acest neam făceau parte elfii din Alqualonde, în Aman, precum şi sindarii şi nandorii din Pământul de Mijloc. Al. Treilea Clan. Vezi Lindari.

Telerin – Referitor la teleri. Referitor la graiul vorbit de teleri.

Telperion – Cel mai mare dintre cei Doi Copaci, Copacul Alb din Valinor. in quenyană, Tyelperion.

Telumentar – Al douăzeci şi optulea Rege al Gondorului; numit Umbardacil, „Cuceritorul Umbarului”, după victoria lui asupra Corsarilor în cel de-al Treilea Ev, 1810.

Thalion – Vezi Hurin.

thangail – „Gardul de scuturi”, formaţiune de luptă a

dunedainilor.

Thangorodrim – „Munţii Tiraniei”, înălţaţi de Morgoth deasupra Angbandului; sfărâmaţi în Marea Bătălie la sfârşitul Primului Ev.

Tharbad – Port la râu şi oraş în locul unde Drumul de la Miazănoapte la Miazăzi traversa râul Gwathlo, ruinat şi distrus în timpul Războiului Inelului. Podul Tharbad.

Tharkun – „Omul cu toiagul” astfel îl numeau gnomii pe Gandalf.

Thengel – Al şaisprezecelea Rege al Rohanului, tatăl lui Theoden.

Theoden – Al şaptesprezecelea Rege al Rohanului; răpus în Bătălia de pe Câmpiile Pelennor.

Theodred – Fiul lui Theoden, Regele Rohanului; răpus în Prima Bătălie de la Vadurile Isenului.

Theodwyn – Fiica lui Thengel, Regele Rohanului, mama lui Eomer şi Eowyn.

Thingol – „Pelerina-Cenuşie” (in quenyană, Singollo), numele sub care era cunoscut în Beleriand Elwe (Elu, în sindarina), conducător, împreună cu fratele său Olwe, al armiei telerilor plecaţi din Cuivienen, şi ulterior Rege al Donathului. Vezi Elu, Elwe.

Thorin Scut de Stejar – Gnom din Casa lui Durin, Rege în exil, conducător al expediţiei în Erebor; răpus în Bătălia celor Cinci Oştiri.

Thorondor – Regele Vulturilor din Crissaegrim.

Thorongil – „Vulturul Stelei”, numele lui Aragorn în Gondor, în timpul când l-a slujit pe Ecthelion II.

Thrâin I – Gnom din Casa lui Durin, primul Rege de sub Munte.

Thrâin IIG nom din Casa lui Durin, Rege în exil, tatăl lui Thorin Scut de Stejar; a murit în temniţele din Doi Guldur.

Thranduil – Elf sindarin, Rege al Elfilor Pădureni în

partea de nord a Codrului întunecat; tatăl lui Legolas.

Thror – Gnom din Casa lui Durin, Rege de sub Munte la venirea lui Smaug, tatăl lui Thrâin II; răpus în Moria de orcul Azog.

Thurin – Nume dat lui Turin în Nargothrond de către Finduilas; tradus drept Taina.

Tinuviel – Vezi Luthien.

Toi Eressea – Vezi Eressea.

Toi Falas – Insula în Golful Belfalas, în apropiere de Ethir Anduin.

Tol-in-Gaurhoth – „Insula Vârcolacilor”, denumirea ulterioară a insulei Toi Sirion, aflată în râul ce trecea prin Trecătoarea Sirion, pe care Finrod a durat turnul Minas Tirith. Insula lui Sauron.

Toi Uinen – Insulă în Golful Romenna, pe coasta răsăriteană a Numenorului.

Took – Numele unei familii de hobbiţi din Meleagul de la Apus al Comitatului. Vezi Peregrin, Hildifons, Isengar, Bătrânul Took.

Torentul Cenuşiu – Vezi Gwathlo.

Torentul Vechi – Denumirea dată de cotheodi râului Anduin.

Trecătoarea Caradhras – Vezi Caradhras.

Trecătoarea Imladris – Vezi Cirith Forn en Andrath.

Trecătoarea înaltă – Vezi Cirith Forn en Andrath.

Trecerea – Vezi Teiglin.

tuile – Primul anotimp („primăvara”) în loa.

INDICE 627

Tumhalad – Vale în Beleriandul Apusean, între râurile Ginglith şi Narog, unde a fost înfrântă oştirea din Nargothrond.

Tuor – Fiul lui Huor şi Rian; împreună cu Voronwe, a venit în Gondolin aducând solia lui Uimo; s-a însurat cu Idril, fiica lui Turgon, şi împreună cu ea şi fiul lor Eărendil au scăpat din năpasta abătută asupra oraşului. Securea lui

Tuor, vezi Dramborleg.

Turambar – Nume pe care şi l-a luat Turin în zilele petrecute în Codrul Brethil. În traducere, Stăpânul Destinului, Turin însuşi traducându-l ca Stăpânul Umbrei întunecate.

Turgon – Al doilea fiu al lui Fingolfin; a trăit în Vinyamar, Nevrast, înainte să plece în taină spre Gondolin, pe care l-a cârmuit până la moartea sa în timpul jefuirii oraşului; tatăl lui Idril, care a fost mama lui Eărendil; numit Regele Ascuns.

Turin – Fiul lui Hurin şi Morwen; personajul principal al baladei Narni Hân Hurin. Pentru celelalte nume ale sale, vezi Neithan, Agarwaen, Thurin, Mormegil, Sălbaticul din Păduri, Turambar.

Turnurile Colţilor – Turnurile de pază în părţile de est şi de vest ale Morannonului.

Turuphanto – în traducere, Balena de Lemn, numele dat corabiei Hirilonde a lui Aldanon, în timp ce era construită.

Tyrn Gorthad – Nume sindarin al Gruiurilor-gorgane.

Ţ

Ţancul Vremii – Vezi Amon Sul.

Ţara Darului – Vezi Numenor, Ydzâyan.

Ţara Murgă – Ţară aflată la poalele apusene ale Munţilor Ceţoşi, la capătul lor sudic, locuită de dunlendingi [de la denumirea ţârii lor, Dunland – n.tr.].

Ţara Stelei – Numenor; traducere a denumirii quenyene Elenna-nore, care apare în Jurământul lui Cirion.

Ţărmul Vechi – Vezi Anfalas.

Ţinutul de Jos – Ţară a bardingilor, la poalele Muntelui Erebor, aliată cu Regatul Gnomilor de sub Munte. Vezi Bătălia din Ţinutul de Jos.

U

Udalraph – Vezi Borondir.

uilos – Floare mică şi albă, numita şi al firin şi

simbelmyne (Veşnicuţe).

Uinen – O maia, Doamna Mărilor, soaţa lui Osse.

Uinendili – „Cei care o iubesc pe Uinen”, nume primit de Breasla Aventurierilor din Numenor.

Uineniel – „Fiica lui Uinen”, nume dat lui Erendis de Valandil, Seniorul din Andunie.

Ulbar – Un numenorean, cioban în slujba lui Hallatan din Hyarastorni, care a devenit unul din marinarii lui Tar-Aldarion.

Uldor – Numit Blestematul; unul din conducătorii Răsăritenilor, răpus în bătălia Nimaeth Arnoediad.

Uimo – Unul din marii valari, Domnul Apelor. Numit Sălăşluitorul din Adâncuri.

Urlad – Membru al cetei de proscrişi (Gaurwaith), căreia i s-a alăturat Turin.

Ultima Alianţă – Liga întemeiată la sfârşitul celui de-al Doilea Ev, între Elendil şi Gil-galad pentru a-l înfrânge pe Sauron; vezi, de asemenea, Alianţa, Războiul Ultimei Alianţe.

Umbar – Mare liman natural şi fortăreaţă a numenoreenilor la sud de Golful Belfalas; în cea mai mare parte a celui de-al Treilea Ev, stăpânit de varii neamuri de oameni duşmănoşi faţă de Gondor, cunoscuţi drept Corsarii din Umbar.

Umbardacil – Vezi Telumentar.

Unor – „Nimeni”.

Ungoliant – Marele Păianjen, cel care a distrus împreună cu Melkor Copacii din Valinor.

Urime – Nume quenyan pentru a opta lună, conform calendarului numenorean, corespunzând lunii august.

Urukşi – Formă anglicizată pentru Uruk-hai din Graiul Negru; o rasă de orei de statură şi putere mare.

Urwen – Numele primit de Lalaith, fiica lui Hurin şi Morwen, care a murit în copilărie.

V

Vadul Carrock – Vad al râului Anduin, între Carrock şi malul răsăritean al râului; probabil aici se referă la Vechiul Vad, unde Vechiul Drum al Pădurii traversa Anduinul, la sud de Vadul Carrock.

Vadul Enţilor – Vad în râul Scăldătoarea Enţilor.

Vadul Sam – Traducere parţială pentru Sam Athrad, „Vadul Pietrelor”, vad peste Baranduin la punctul sudic extrem al Comitatului.

Vadurile Isen – Trecerea peste Isen a marelui drum numenorean care lega Gondorul de Amor; numit în sindarină Athrad Angren şi Ethraid Engrin –, vezi, de asemenea, Bătăliile de la Vadurile Isen.

Vadurile Poros – Trecere peste Râul Poros, pe Drumul Harad.

Valacar – Al douăzecilea Rege al Gondorului, a cărui căsătorie cu Vidumavi, din neamul Oamenilor de la Miazănoapte, a dus la războiul civil cunoscut drept învrăjbirea Rubedeniilor.

Valandil (1) – Fiul lui Silmarien; primul Senior din Andunie.

Valandil (2) – Fiul cel mic al lui Isildur; al treilea Rege al Amorului.

Val ari – (Singular Vala). Puterile care stăpânesc Arda. Stăpânii Apusului, Puterile.

Valea Calvarului – Valea de la izvoarele Izvorului Zăpezii, mărginită de pereţii Văii Calvarului.

Valea Carelor de Piatră – Vale în Pădurea Druadan, la capătul răsăritean al munţilor Ered Nimrais. (Toponimul este o traducere pentru Intrath Gondraich; intrath înseamnă „o vale lungă şi îngustă cu un drum sau o albie care o străbate în lungime”.)

— Valea Finen – Strungă din care izvora Pârâul Mering.

Valea Mormintelor – Vezi Noirinan.

Valea Pârâiaşului Tainic – Vezi Nanduhirion.

Valinor – Ţara valarilor în Aman.

Valmar – Oraşul valarilor în Valinor.

Vanyari – Primul dintre cele Trei Neamuri ale eldarilor plecaţi din Cuivienen în Marea Călătorie, toţi părăsind Pământul de Mijloc şi statornicindu-se în Aman.

Varda – Cea mai măreaţă dintre valiere („Regina Valarilor”), făuritoarea Stelelor, soaţa lui Manwe.

Vardamir – Numit Ndlimon, datorită pasiunii lui pentru învăţătura străveche; fiul lui Elros Tar-Minyatur; socotit al doilea Cârmuitor al Numenorului, deşi nu s-a urcat pe tron.

vardarianna – Copac parfumat şi veşnic verde, adus în Numenor din Eressea de către eldari.

— Vagăuna – Aparent sinonim cu Viroaga Vagăunii.

Vagăuna lui Helm – Defileu adânc, la capătul nord-vestic al munţilor Ered Nimrais, la a cărui intrare a fost construită Cetatea Cornului (vezi Pictures byJJI. R. Tolkien, 1979, nr. 26); numit astfel după Regele Helm care s-a refugiat acolo din calea vrăjmaşilor, în timpul Iernii celei Lungi din al Treilea Ev.

— Veantur – Căpitanul Corăbiilor Regelui în timpul lui Tar-Elendil; bu nicul lui Tar-Aldarion; comandant al primei corăbii numenoreene care s-a întors în Pământul de Mijloc.

— Vechea Ceată – Numele purtat iniţial de membrii cetei lui Turin, în Dor

Cuarthol.

Vechiul Drum al Pădurii – Vezi Drumuri.

630 POVEŞTI NETERMINATE

— Vechiul Meleag al Pukelilor, Vechea Pustietate a Pukelilor – Vezi

Druwaith laur.

— Vechiul Vad – Vadul peste Anduin, pe Vechiul Drum

al Pădurii. Vezi

Vadul Carrock.

— Venetici – Vezi Răsăriteni, Brodda. Veşnicuţe – Vezi simbelmyne. Vicerege – în Rohan.

Vidugavia – „Locuitor al pădurii”, bărbat de la Miazănoapte, numit i? egale Rhovanionului. Vidumavi – „Fecioara pădurii”, fiica lui Vidugavia; s-a măritat cu Valacar, Regele Gondorului.

— Vijeliosul Cenuşiu – Nume dat de cotheodi unui râu curgând din Ered

Mithrin pentru a se uni cu Anduinul aproape de izvorul său. (Al doilea element al numelui [Greylin, în original, n.tr.] trebuie să fie anglo-saxonul hlynn, „torent”, sensul literal fiind probabil acela de „cel zgomotos”.)

Vilya – Unul dintre cele Trei Inele ale elfilor, purtat de Gil-galad şi apoi de Elrond. Numit şi Inelul de Aer, Inelul Albastru. Vini ac – Vezi Baranduin.

Vinyalonde – „Limanul cel Nou”, liman numenorean întemeiat de Tar

Aldanon la gura râului Gwathlo; mai apoi numit Lond Daer. Vinyamar – „Noul Sălaş”, casa lui Turgon în Nevrast. Viresse – Nume quenyan al celei de-a patra luni, conform calendarului numenorean, corespunzând lunii aprilie. Viroaga Vagăunii – Valea care ducea la Vagăuna lui Helm. Vâlceaua Despicată – Traducerea denumirii sindarine Imladris. locul unde trăia Elrond, într-o vale adâncă din Munţii Ceţoşi. Voronwe (1) – Elf din Gondolin, singurul marinar care a supravieţuit de pe cele şapte corăbii trimise în Apus după bătălia Nimaeth Arnoediad; s-a întâlnit cu Tuor la Vinyamar şi l-a călăuzit până în Gondolin.

Voronwe (2) – Numele lui Mardii, Majordom al Gondorului. Vrăjitori – Vezi Istari, Heren Istorion, Ordinul Vrăjitorilor. Vrăjitorii Albaştri – Vezi Ithryn Luin.

Vulturi – Din Crissaegrim. Din Numenor (vezi Martorii lui Manwe). Şi Gwaihir, care l-a salvat pe Gandalf

din Orthanc.

Cuprins

INTRODUCERE

Poveştile cuprinse în acest volum continuă şi dezvoltă subiecte din *Silmarillion* şi *Stăpînul Inelelor.*

Poveşti neterminate este o culegere de naraţiuni care se întind în timp de la Zilele de Odinioară ale Pămîntului de Mijloc pînă la sfîrşitul Războiului Inelului şi cuprind istorii despre Gandalf şi întîlnirea gnomilor cu hobbiţii în Fundătura, despre Ulmo, Domnul Mării, şi apariţia sa în faţa lui Tuor, despre lungile evuri ale Númenorului înaintea scufundării în mare şi tot ce se ştie despre cei Cinci Vrăjitori.

Volumul a fost editat de Christopher Tolkien, care a adăugat note şi comentarii ce plasează fiecare poveste în contextul operei tatălui său.

rao international